

PLAN UPRAVLJANJA DESTINACIJOM TURISTIČKE ZAJEDNICE MJESTA BETINA 2025.-2029.

NARUČITELJ:
TURISTIČKA ZAJEDNICA MJESTA BETINA
Dolac 2a
22 244 Betina

IZRAĐIVAČ:
LEVEL PROJECT D.O.O.
Radnička cesta 80
10000 Zagreb

Sadržaj

1. Uvod	4
1.1. Ciljevi	5
1.2. Metodologija i proces izrade Plana upravljanja	6
1.3. Struktura plana	8
2. Opći podaci	9
3. Profil destinacije.....	10
4. Institucionalni i strateški okvir	15
4.1. Institucionalni okvir upravljanja turizmom	15
4.2. Strateški okvir razvoja turizma u destinaciji	17
5. Analiza stanja	22
6. Turistička ponuda i potražnja	23
6.1. Smještajni kapaciteti	23
6.2. Turistički promet	31
6.3. Jednodnevni posjetitelji	51
6.4. Ugostiteljstvo	52
7. Turističke usluge.....	56
8. Resursno-atraksijska osnova i okoliš	58
8.1. Priroda i okoliš.....	58
8.2. Kulturno-povijesna baština	59
8.3. Turističke resursi i atrakcije	64
9. Javna turistička infrastruktura	82
10. Komunalna infrastruktura	84
10.1. Energetska infrastruktura.....	84
10.2. Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost internetu	88
10.3. Vodoopskrba i odvodnja	91
10.4. Gospodarenje otpadom.....	95
11. Prometna infrastruktura	98
11.1. Cestovni promet	98
11.2. Promet u mirovanju	100
11.3. Javni prijevoz.....	101
11.4. Pomorski promet	102
11.5. Zračni promet	105
12. Kakvoća mora za kupanje.....	106
13. Buka i svjetlosno onečišćenje	107
13.1. Buka	107

13.2.	Svjetlosno onečišćenje.....	108
14.	Kvaliteta zraka	109
15.	Ublažavanje klimatskih promjena	110
16.	Prostor	111
16.1.	Građevinsko područje naselja (GPN)	112
16.2.	Građevinsko područje naselja za izdvojene namjene izvan naselja za gospodarsku namjenu (ugostiteljsko-turističku).....	114
16.3.	Mogućnosti nove stambene izgradnje na neizgrađenim površinama mješovite namjene građevinskog područja naselja	116
16.4.	Maksimalni potencijal izgradnje na neizgrađenim i izgrađenim površinama mješovite namjene građevinskog područja naselja	117
17.	Analiza stanja digitalizacije.....	119
18.	Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala	122
18.1.	Stanovništvo	122
18.2.	Zaposlenost i nezaposlenost	124
18.3.	Analiza kadrova turističke zajednice.....	126
18.4.	Radna snaga u turizmu i povezanim djelatnostima.....	127
19.	Analiza komunikacijskih aktivnosti	129
19.1.	Komunikacijski kanali	129
19.2.	Analiza digitalnog prisustva.....	134
19.3.	Offline promotivne aktivnosti	135
20.	Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama.....	137
20.1.	Fizička pristupačnost.....	138
20.2.	Pristupačnost usluga	140
20.3.	Društvena i kognitivna pristupačnost.....	141
21.	Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji (javne usluge i servisi)	142
21.1.	Javne i žurne službe	142
21.2.	Obrazovanje, kultura i sport.....	144
21.3.	Vjerske zajednice	145
21.4.	Financijske, platne i poštanske usluge	146
21.5.	Uslužne djelatnosti i opskrba	146
21.6.	Javni prostori i uređenost	146
22.	Izvješće o analizi stanja	147
23.	Potencijal za razvoj i podizanje kvalitete turističkih proizvoda	150
23.1.	Elementi konkurentnosti destinacije	150
23.2.	Turistički proizvodi destinacije	153

23.3.	Ciljna publika (segmentacija)	154
23.4.	Razvojni i marketinški potencijal turističkih proizvoda i usluga.....	156
24.	Trendovi i analiza konkurencije	168
24.1.	Trendovi	168
24.2.	Analiza konkurencije	174
24.3.	Turističko okruženje destinacije (otok Murter)	177
25.	Anketni upitnik.....	182
25.1.	Analiza odgovora anketnog istraživanja lokalnog stanovništva	183
25.2.	Analiza anketnih odgovora turista i jednodnevnih posjetitelja	200
26.	Izračun pokazatelja održivosti i prihvatnog kapaciteta destinacije.....	217
26.1.	Obvezni pokazatelji održivosti	218
26.2.	Pokazatelji prihvatnog kapaciteta	231
26.3.	Procjena dosegnute razine prihvatnog kapaciteta	250
26.4.	Analiza scenarija	262
27.	Razvojni smjer s mjerama i aktivnostima	281
27.1.	Strateški okvir	281
27.2.	SWOT analiza	286
27.3.	Identificiranje općih načela i ciljeva turizma	291
27.4.	Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta	298
27.5.	Strateški okvir plana upravljanja destinacijom TZM Betina.....	302
28.	Smjernice i preporuke za dionike razvoja.....	316
28.1.	Smjernice i preporuke za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave....	316
28.2.	Smjernice i preporuke za Turističku zajednicu Šibensko-kninske županije.....	317
28.3.	Smjernice i preporuke za Turističku zajednicu mjesta Betina.....	318
28.4.	Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji	321
29.	Popis projekata	324
29.1.	Projekti od posebnog značaja za destinaciju	325
29.2.	Projekti koji doprinose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti.....	337
30.	Podrška i implementacija Plana upravljanja destinacijom.....	370
30.1.	Mjerenje napretka i izvješće o provedbi	373
30.2.	Izvještavanje o provedbi Plana upravljanja	374
31.	Literatura	375

1. Uvod

Plan upravljanja destinacijom Turističke zajednice mjesta Betina (dalje u tekstu: TZM Betina) predstavlja planski dokument za razvoj destinacije i donosi se za četverogodišnje razdoblje – od 2025. do 2029. godine.

Izrada Plana dio je reforme sustava upravljanja turizmom u Republici Hrvatskoj, kojom se nastoji uspostaviti učinkovitiji, održiviji i konkurentniji model razvoja turističkih destinacija. Pravna osnova za izradu i donošenje Plana proizlazi iz Zakona o turizmu (NN 156/23), Pravilnika o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom (NN 112/24), Pravilnika o metodologiji izračuna prihvatnog kapaciteta (NN 112/24), Pravilnika o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma (NN 112/24), Smjernica i uputa Ministarstva turizma i sporta (MINTS) za izradu i provedbu planova upravljanja destinacijom te ostalih odgovarajućih zakonskih i podzakonskih akata i smjernica.

Sukladno članku 25. Zakona o turizmu (NN 156/23), Turistička zajednica mjesta Betina u izradu Plana upravljanja uključila je jedinicu lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave (Općinu Tisno), javne ustanove i trgovačka društva u vlasništvu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i Republike Hrvatske, udruge koje izravno sudjeluju u kreiranju destinacijskog lanca vrijednosti, nadležna tijela za prostorno planiranje, zdravstvo i kulturu, kao i druge dionike važne za planiranje razvoja turizma u destinaciji.

Primarni cilj Plana je osigurati razvoj destinacije u smjeru održivosti, unaprijediti iskustvo posjetitelja, očuvati prirodnu i kulturnu baštinu te doprinijeti dobrobiti lokalne zajednice. Provedbom Plana predviđa se diversifikacija turističke ponude, jačanje brenda destinacije, produljenje turističke sezone te provedba digitalne i zelene transformacije. Time se stvaraju preduvjeti za kvalitetnije upravljanje razvojem destinacije, uz naglasak na održivost, autentičnost i dugoročnu konkurentnost, kao i na sustavno praćenje i prilagodbu suvremenim turističkim trendovima.

1.1. Ciljevi

Plan upravljanja destinacijom TZM Betina ima nekoliko ključnih ciljeva:

- analizirati postojeće stanje turizma i relevantnih prostornih, okolišnih, društvenih i gospodarskih pokazatelja;
- izračunati pokazatelje održivosti destinacije
- izračunati prihvatni kapacitet destinacije, uključujući scenarije razvoja
- odrediti razvojna načela, viziju i strateške ciljeve turizma;
- definirati mjere i aktivnosti, kao i smjernice za implementaciju koje se odnose na sve ključne dionike;
- identificirati popis projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije (od kojih su neki i projekti od posebnog značaja za razvoj destinacije) te popis projekata od posebnog značaja za razvoj destinacije, vrijednosti veće od 1.000.000 €, koji imaju izrađenu dokumentaciju i značajan razvojni potencijal te
- osigurati uključivanje i koordinaciju dionika te uspostaviti okvir za sustavno praćenje i izvještavanje o provedbi Plana

1.2. Metodologija i proces izrade Plana upravljanja

U izradi Plana upravljanja destinacijom TZM Betina primjenjivala se metodologija opisana u Smjernicama i uputama za izradu Plana upravljanja destinacijom (MINTS, 2024), pri čemu je u sadržajnom i metodološkom okviru izrada Plana prilagođena realnim vremenskim okvirima. Izrada Plana obuhvatila je više ključnih faza:

- Analizu stanja
- Studiju prihvatnih kapaciteta destinacije
- Izradu intervencijske logike tj. strateškog okvira Plana upravljanja

Prikupljanje podataka iz sekundarnih izvora

Proces je obuhvatio desk istraživanja temeljena na relevantnoj stručnoj literaturi, statističkim izvorima, prostorno-planskim dokumentima, relevantnim registrima (npr. registar Kulturnih dobara RH, Bioportal, eVisitor i sl).

Korišteni su i detaljno analizirani strateški i provedbeni dokumenti općinske razine- Provedbeni program Općine Tisno 2025.-2029. kao ključni akt strateškog planiranja koji predstavlja temelj za usmjeravanje održivog društvenog, gospodarskog i prostornog razvoja Općine Tisno. Konzultirane su i sektorske strategije od značaja za Općinu Tisno- Strategija zelene urbane obnove Općine Tisno, Strategija pametne Općine Tisno i Akcijski plan energetske održivosti razvitka i prilagodbe klimatskim promjenama Općine Tisno (SECAP) i ostali dokumenti koji su od značaja za razvoj područja TZM Betina. Posebna pažnja posvećena je analizi relevantnih strateško-planskih dokumenata iz sektora turizma-Strategije razvoja održivog turizma do 2030 godine, Strategije razvoja turizma Šibensko-kninske županije do 2034. godine, Plana upravljanja destinacijom Šibensko-kninske županije, Studije održivosti razvoja turizma i prihvatnog kapaciteta s akcijskim planom na području Šibensko-kninske županije.

Svi navedeni dokumenti i podaci stvorili su kvalitetan temelj za razradu svih obveznih dijelova Plana upravljanja destinacijom TZM Betina.

Intervju s ključnim dionicima

Provedeni su individualni intervjui s nizom ključnih dionika iz područja turizma (popis dionika uključio je predstavnike raznih ustanova, dionike iz turizma kao što su nosioci turističke politike i pružatelje usluga smještaja, dionike koji se bave uslugama prijevoza, obrtnici i dr.). Dionici su dali izrazito kvalitetan doprinos u stvaranju slike stanja u destinaciji, kao i ključne informacije o izazovima i potencijalima koji karakteriziraju destinaciju.

Terenski obilasci

Tijekom prve faze izrade Plana upravljanja, odnosno za vrijeme izrade analize stanja obrađeno je i nekoliko terenskih obilazaka destinacije, kako bi se stekao neposredan uvid u opterećenja turističke, prometne i druge javne infrastrukture, kroz više navrata uključujući predsezonu (ožujak) te razdoblje u vrhuncu sezone (srpanj i kolovoz).

Metodologija pri izradi Studije prihvatnih kapaciteta destinacije

Plan upravljanja destinacijom na lokalnoj razini za turističke zajednice razvrstane u kategoriju I i II indeksa turističke razvijenosti (ITR) mora biti temeljen na izračunu prihvatnih kapaciteta. Budući da se Općina Tisno nalazi u I kategoriji ITR, za područje TZM Betina potrebno je izraditi Studiju prihvatnih kapaciteta, a sam dokument integrira se u Plan upravljanja destinacijom. Odlukom nositelja turističke politike na razini Općine Tisno, odlučeno je kako će svaka destinacija u njezinom sastavu - TZO Tisno, TZM Betina i TZM Jezera, izraditi vlastiti Plan upravljanja destinacijom i Studiju prihvatnog kapaciteta te u tom pogledu nije vršeno još detaljnije zoniranje prostora.

Za potrebe izrade Studije prihvatnih kapaciteta TZM Betina koristila se kombinirana metodologija za koju je procijenjeno da će dati optimalnu podlogu za definiranje okvira za upravljanje prihvatnim kapacitetom destinacije.

Kombinirana metodologija uključila je analize i iskazivanja egzaktnih podataka u kombinaciji sa interpretacijom rezultata provedenih primarnih istraživanja stavova turista i jednodnevnih posjetitelja i lokalnog stanovništva. Spomenuta istraživanja provedena su online anketiranjem ciljanih skupina ispitanika tijekom ljetne sezone 2025., slijedeći Smjernice za istraživanja stavova relevantnih grupa dionika koje je izradilo Ministarstvo turizma i sporta (MINTS).

Opći principi izrade Plana upravljanja

Metodologija izrade Plana temeljila se na već spomenutom participativnom pristupu koji se bazirao na suradnji s lokalnom zajednicom kroz sudjelovanje relevantnih predstavnika iz svih djelatnosti i područja bitnih za izradu Plana. Također, primijenjen je integrirani pristup koji je podrazumijevao cjelovito sagledavanje različitih razvojnih potencijala i izazova TZM Betina te njihovo usklađivanje s općim ciljevima razvoja, ne samo razmatrajući orijentaciju na temu turizma.

Plan je izrađen s ciljem uspostavljanja ravnoteže između razvojnih prioriteta i realnih mogućnosti provedbe programa i projekata definiranih strateškim okvirom. Financijski parametri kao i parametri za praćenje provedbe racionalno su postavljeni, stoga primijenjeni metodološki okvir osigurava provedbeni fokus kroz jasno definirane korake i pokazatelje uspješnosti koji omogućuju učinkovitu implementaciju, praćenje provedbe i izvještavanje. Takav pristup omogućuje cjelovito sagledavanje razvoja turizma na području destinacije uz uključivanje svih relevantnih dionika, te postavlja temelje za dugoročno održiv i konkurentan turistički razvoj.

1.3. Struktura plana

Plan upravljanja destinacijom TZM Betina sastoji se od poglavlja koja svojim sadržajem slijede osnovu propisanu Smjernicama i uputama za izradu Planova upravljanja destinacijom. Uvod daje kratki opis i osnovu za razumijevanje svrhe izrade plan upravljanja. Obuhvaća i definiciju dokumenta u skladu s relevantnim propisima, opisuje metodologiju, proces izrade i strukturu samog plana.

Analiza stanja pruža detaljan pregled trenutnog položaja destinacije. Obuhvaća internu analizu koja uključuje geografske i demografske karakteristike, prometnu dostupnost i infrastrukturnu opremljenost. Poseban naglasak stavlja se na performanse turističkog sektora, analizirajući dolaske, noćenja i sezonalnost. U poglavlju su analizirani trendovi održivog turizma, konkurentnost destinacije, razina digitalizacije, organiziranost usluga i komunikacijske aktivnosti. Dio poglavlja usmjeren je na turističke resurse, gdje se vrednuju atrakcije s potencijalom za razvoj novih turističkih proizvoda te analizira postojeća turistička suprastruktura, uključujući smještajne i ugostiteljske kapacitete te prateću infrastrukturu.

Studija prihvatnih kapaciteta sadrži izračun i interpretaciju pokazatelja održivosti kao i interpretaciju rezultata provedenih istraživanja turista i jednodnevnih posjetitelja, gospodarskih subjekata i lokalnog stanovništva.

U poglavlju o pokazateljima održivosti definiraju se obvezni pokazatelji održivog razvoja destinacije. Opisana je metodologija prikupljanja podataka i analiza rezultata, uz smjernice za budući razvoj i praćenje ciljeva. Procjena dostignute razine nosivih kapaciteta i analiza scenarija budućeg razvoja destinacije predstavljaju temelj za formuliranje ključnog elementa Plana upravljanja, intervencijske logike tj. strateškog okvira.

Strateški okvir sadrži razvojnu viziju, strateške ciljeve s mjerama i aktivnostima koje postavljaju temelj za budući razvoj turizma na području TZM Betina. Vizija razvoja usmjerena je na održivost i autentičnost, a strateški ciljevi daju okvir za operacionalizaciju vizije, konkretne smjernice za razvoj turističkih proizvoda, marketinške aktivnosti, jačanje infrastrukture i ljudskih potencijala te digitalizaciju. Nastavno na strateški okvir definiran je popis projekata koji su u nadležnosti TZM Betina, Općine Tisno i ostalih dionika.

Plan također sadrži poglavlje kojim se opisuje sustav praćenja i implementacije plana te smjernice za sve dionike u implementaciji kao i preporuke koje se mogu uzeti u obzir kod izmjene prostornih planova.

Zaključni dio Plana obuhvaća sažeti pregled ključnih nalaza, razvojnih smjernica i planiranih aktivnosti te pregled dionika uključenih u provedbu i upravljanje razvojem destinacije.

2. Opći podaci

Naselje Betina nalazi se u sastavu Općine Tisno. Smješteno je na sjeveroistočnoj strani otoka Murtera te dijelom obuhvaća i kopнено područje Ravnih kotara (Modrave), pretežito niži krški priobalni prostor između Vranskog jezera i Jadranskog mora. Ukupna površina kopnenog dijela destinacije iznosi 17,6 km². Morsko područje obuhvaća akvatorij Pirovačkog zaljeva i Murterskog kanala na istoku te Murterskog mora na zapadu. Betinsko-murtersko polje predstavlja vrijedan prostor tradicionalnog mediteranskog krajolika, obilježen maslinicima, suhozidima i dugom poljoprivrednom tradicijom koja je kroz povijest imala važnu ulogu u životu lokalnog stanovništva. Područje destinacije obuhvaća područje Parka prirode Vransko jezero, jednog od najvrjednijih močvarnih i ornitoloških područja u Hrvatskoj. Blizina Nacionalnog parka Kornati i Nacionalnog parka Krka dodatno doprinosi turističkoj prepoznatljivosti destinacije.

Naselje Betina je od općinskog središta Tisnog udaljena približno 7 km. Prometni položaj Betine je povoljan zahvaljujući dobroj prometnoj povezanosti otoka Murtera s kopnom putem pokretnog mosta u Tisnom, što omogućuje jednostavnu i kontinuiranu dostupnost destinacije cestovnim putem tijekom cijele godine. Destinacija je dobro prometno povezana i putem državne ceste DC 8, odnosno Jadranske magistrale, koja predstavlja jednu od glavnih prometnih osi hrvatskog priobalja te omogućuje brzu povezanost s važnijim regionalnim i nacionalnim prometnim pravcima.

Položaj naselja na otoku Murteru, na srednjem Jadranu i blizini brojnih otoka zadarskog i šibenskog arhipelaga, čini Betinu izrazito atraktivnim geografskim prostorom. Zahvaljujući prirodnim obilježjima, razvedenoj obali i mediteranskoj klimi, Betina se razvila kao značajna turistička destinacija, ali i kao tradicionalno ribarsko i pomorsko mjesto, poznato po dugoj i bogatoj tradiciji drvene brodogradnje, osobito izradi tradicijskih gajeta, te vrsnim brodograditeljima (kalafatima), po čemu je prepoznatljiva i jedinstvena na globalnom turističkom tržištu. Kulturnu baštinu Betine dodatno obogaćuju brojni tradicijski običaji, pučke manifestacije i vrijedna civilna i sakralna baština, koji zajedno svjedoče o dugom kontinuitetu života i snažnoj povezanosti lokalnog stanovništva s morem i mediteranskim načinom života.

Ljeti mjesto bilježi višestruko povećanje broja stanovnika zbog dolaska turista, dok tijekom godine pruža mirne i kvalitetne uvjete za život lokalnog stanovništva. Naselje Betina je prema podacima Popisa stanovništva 2021. godine imalo ukupno 718 stanovnika.

3. Profil destinacije

Profil destinacije TZM Betina daje osnovne informacije o destinaciji te služi kao sažeti prikaz njezinih geografskih, klimatskih i turističkih značajki, uključujući smještajne kapacitete, prometnu povezanost i glavne atrakcije.

Tablica 1. Profil destinacije TZM Betina

Lokacija	- Srednja Dalmacija – šibenski arhipelag - Sjeverozapadni dio Šibensko-kninske županije - Sjeveroistočni dio otoka Murtera i kopneni dio Ravnih Kotara (Modrave) uz Pirovački zaljev - Pirovačko-murterska regija - Klaster: Šibenski otoci
Prometna povezanost (zračni prijevoz, cestovne veze, željezničke veze, brodske veze i dr.)	- Javne ceste - DC 121 Murter (ŽC6250)- Tisno (DC8) 14 km - ŽC 6250 Murter (DC121) - Betina - Murter (DC121) 2,7 km - Autocesta A1 Zagreb-Split-Dubrovnik – čvor Pirovac 26 km, čvor Benkovac (48 km), čvor Skradin (37 km)
Udaljenost od glavnog grada i glavnih emitivnih tržišta (cestovna)	- Šibenik 33 km, Zadar 87 km, Split 123 km, Dubrovnik 323 km, Zagreb 339 km, Ljubljana 397km, Beč 691 km, Budimpešta 679 km, Beograd 601 km, Sarajevo 322 km - Zračna luka Zadar 74 km, Zračna luka Split-Kaštela 96 km - Luka Gaženica 63,2 km (A1 83,1 km), Luka Šibenik 34 km
Geografska obilježja (reljef, planine, rijeke i dr.)	- Krški reljef (škrape, strmci, krune, polja, uvale) - Vransko jezero - Betinsko-murtersko polje - Ravni kotari (predio Modrave) - Pirovački zaljev i Murterski kanal na istoku te Murtersko more na zapadu. - Najveće uvale: Zdrače, Kokoč, Plitka Vala, Prosika, Lučica, Vela luka, Mala luka - Otočić Sustipanac - Vrhovi: Brstine (60 m), Gradina (63 m), Glavatac (123 m), Jasenovac (119 m), Kokoč (80 m), Tuštica (110 m) i dr. - Mediterranska i submediteranska vegetacija (šume, makija, garig)
Klimatska obilježja (prosječni broj sunčanih dana, količina padalina, prosječne sezonske temperature)	- Sredozemna klima (podtip Csa) s vrućim i suhim ljetima - Srednja godišnja temperatura (Šibenik): 15,6 °C - Srednja godišnja temperatura najtoplijeg mjeseca: 25,3 °C (srpanj), - Srednja godišnja temperatura najhladnijeg mjeseca: 7,0 °C (prosinac) - Maksimalna temperatura: 39,4 °C - Broj toplih dana:115

	• Broj vrućih dana: 45 • Insolacija (trajanje osunčavanja): 2692,9 sati • Srednja godišnja količina padalina: 804,1 mm • Mjesec s najmanje oborina: : 29,4 mm (srpanj) • Mjesec s najviše oborina: 116,2 mm (studeni)
Broj stalnih stanovnika (Popis 2021.)	• 718 stanovnika (Popis stanovništva 2021.godine)
Broj turista (2023. i 2024.)	• Dolasci (ukupno) (2023.): 30.041 • Dolasci (ukupno) (2024.): 28.869 • Noćenja (ukupno) (2023.): 267.355 • Noćenja ukupno (2024.): 256.736 • Udio noćenja 2024: Domaći turisti 14,2 % / Strani turisti 85,8 % • Sezonalnost (noćenja 2024.g.): I 42, II 24, III 387, IV 2.332, V 12.122, VI 33.707, VII 68.281, VIII 71.128, IX 30.913, X 5.897, XI 280 i XII 145 • Glavna emitivna tržišta (% noćenja 2024.): Njemačka 31,8 %, Slovenija 16,6 %, Hrvatska 14,2 %, Austrija 9,1 %, Češka 6,1 %, Poljska 5,0 %, Slovačka 4,4 %, Italija 3,0 %, Mađarska 2,5 %, Nizozemska 1,4 %
Prosječna duljina boravka (2023. i 2024.)	• Prosječna duljina boravka (2023.): ukupno 9,44 dana, domaći 14,95 dana, strani 8,84 dana • Prosječna duljina boravka (2024.): ukupno 9,47 dana, domaći 12,86 dana, strani 9.07 dana
Turistički kapaciteti (po vrstama, po kvaliteti)	• Smještajni kapaciteti ◦ Ukupno (2024): - 1.572 smještajnih jedinica, - 5.007 kreveta - 666 objekata ◦ Komercijalni smještaj (2024): - 1.166 smještajnih jedinica, - 3.431 kreveta - 265 objekata ◦ Nekomercijalni smještaj (2024) - 406 smještajnih jedinica - 1.577 kreveta - 401 objekata • Vrste smještaja (broj objekata/ broj smještajnih jedinica/broj kreveta) ◦ Kamp 3/490/1.470 ◦ Kamp odmorište 2/20/60 ◦ Kampiralište 3/64/192 ◦ Kuća stanovnika općine/grada 82/82/313 ◦ Kuća za odmor (vikendica) 293/298/1.172 ◦ Stan stanovnika općine/grada 1/1/2 ◦ Stan za odmor (vikendica) 25/25/90 ◦ Kamp u domaćinstvu 5/41/123) ◦ Objekti u domaćinstvu 225/469/ 1.348 ◦ Soba za iznajmljivanje 1/10/20 ◦ Apartman 15/53/145

	○ Kuća za odmor 5/5/28 ○ Studio apartman 5/13/43 ○ Organizirano kampiranje 1/1/2 • Kategorizacija (objekti) ○ 1* (5) ○ 2* (14) ○ 3* (194) ○ 4* (20) ○ 5 * (2) ○ Nema kategorije (431) ○ Ukupno (666) • Kategorizacija (kreveti) ○ 1* (164) ○ 2* (1.189) ○ 3* (1.637) ○ 4* (153) ○ 5 * (14) ○ Nema kategorije (1.851) ○ Ukupno (5.007) • Kampovi ○ Kamp Kosirina ○ Kamp Oaza ○ Kamp Plitka Vala ○ Kampiralište Kalebić ○ Kampiralište Matija ○ Kamp odmorište Paradiso ○ Kamp odmorište Modrave
Ugostiteljski sadržaji	• Restorani, beach barovi, caffe barovi, fast foodovi
Najpopularnije turističke atrakcije	• Nematerijalna kulturna baština (Registar kulturnih dobara RH): ○ Umijeće gradnje betinske gajete ○ Starinsko pjevanje šibenskih otoka i primorja ○ Umijeće plovidbe latinskim oglavnim jedrom ○ Gajeta Cicibela • Muzej betinske drvene brodogradnje • Muzej na otvorenom – izložba gajeta, kaića, lađa i leuta • Gajeta Cicibela • Gajeta Marija • Plaže: Bilave, Kosirina, Plitka Vala i Zdrače • Odmorište i vidikovac Kosirina (Jasenovac) • Park prirode Vransko jezero (Modrave) • Kulturno-povijesna cjelina Betine • Sakralni objekti: crkva sv. Frane sa zvonikom, crkva Gospe od Gradine, kapelica sv. Ante (Jartić), kapelica sv. Ante (Prosika) • Civilni objekti: Brodogradilište Betina (kalafati) i zgrada uljare

	• Memorijalna područja: Kuća Paškvalin (spomen ploča) i Trg na moru (spomenik betinskim brodograditeljima) • Arheološki lokaliteti: Gradina (Colentum), podmorsko i kopneno arheološko nalazište Pačipolje (Plitka Vala) i otočić Sustipanac • Poučne staze ○ Putevima baštine ○ Napoleonova cesta • Najvažnije manifestacije i događanja: ○ Dan brganje (Regata „Dlan i veslo“) ○ Dani betinske gajete („Regata za dušu i Tilo“) ○ Ljetne večeri u Betini ○ Tjedan folklor • Sportski objekti ○ Marina Betina ○ Sportski centar Zdrače ○ Polivalentno dječje igralište Područne škole Betina ○ Vaterpolo igralište na otvorenom „VK Brodograditelj MarineTek“ ○ Boćališta
Glavni turistički proizvodi	• Odmorišni turizam (plaže, smještajni kapaciteti i sadržaji prilagođeni djeci i obiteljima) • Kulturni turizam (tradicionalna brodogradnja – gajete, leuti i kaići, profana i sakralna baština, gastronomija, folklor, događanja i manifestacije, Muzej betinske drvene brodogradnje) • Nautički turizam (marina Betina) • Outdoor turizam (biciklizam, pješačenje, jedrenje, ronjenje, ribolov) • Ekoturizam (Park prirode Vransko jezero) • Izletnički turizam (NP Kornati, NP Krka, Park prirode Vransko jezero, Park prirode Telašćica i dr.)
Prostor – turističke zone i površine	• Auto kamp Plitka Vala (T3-kamp) (izgrađen)- 11,04 ha (GPN za izdvojene namjene izvan naselja) • Auto kamp Lučica (T3-kamp) (izgrađen)- 5,11 ha (GPN za izdvojene namjene izvan naselja) • Auto kamp Kosirina (T3-kamp) (izgrađen)- 2,56 ha (GPN za izdvojene namjene izvan naselja)
Turistička infrastruktura (kongresni kapaciteti, pješačke/planinarske/biciklističke staze, plaže i dr.	• Prezentacijski centar Betina • Muzej betinske drvene brodogradnje • Plaže ○ Plaža Zdrače ○ Plaža Kosirina ○ Plaža Plitka Vala ○ Plaža Bilave • Odmorište ○ Kosirina (Jasenovac) • Kampovi

	○ Kosirina, Plitka Vala, Kalebić, Oaza, Matija, Paradiso ● Kamp u domaćinstvu ○ Romantika, Romantika 2, Marija, Sandra ● Biciklističke rute ○ Eurovelo 8 „Mediterska ruta“ ○ Murter-Betina ○ Bodulska priča ○ Najljepši vidikovci ○ Vransko jezero ○ Putem maslina ● Pješačke staze ○ Zdrače-Plitka Vala ○ Put Bilave ● Tematske staze ○ „Putevima baštine“ ○ „Napoleonova cesta“ ○ Poučna staza „Modrave – Prosika“ ● Info ploče, kiosk i interpretacijske table – cijela destinacija ● Sportski objekti ○ Sportski centar Betina (Zdrače) ○ Polivalentno dječje igralište Područne škole Betina (OŠ Murterski Škoji) ○ VK „Brodograditelj MarineTek“ (otvoreno vaterpolo igralište) ○ Bočališta ● Javna parkirališta ○ Trg na moru ○ Dolac ○ Zdrače ○ Obala Petra Krešimira IV ● Arheološka nalazišta ○ Gradina (Colentum), Pačipolje (Plitka Vala) i Sustipanac ● Turistički informativni centar (TIC) TZM Betina
--	--

4. Institucionalni i strateški okvir

4.1. Institucionalni okvir upravljanja turizmom

Razvoj turizma na području TZM Betina temelji se na aktivnom uključivanju različitih dionika koji svojim djelovanjem mogu utjecati na smjer razvoja destinacije. U destinaciji djeluje velik broj dionika čije aktivnosti i međusobna suradnja značajno doprinose planiranju, organizaciji i usmjeravanju razvoja destinacije. Njihovo djelovanje obuhvaća javni, privatni i civilni sektor te predstavlja važan temelj održivog i koordiniranog razvoja destinacije.

Javni sektor u destinaciji čine institucije i organizacije u vlasništvu ili pod upravljanjem države, županije ili jedinice lokalne samouprave, koje svojim djelovanjem sudjeluju u planiranju, upravljanju i razvoju destinacije. Općina Tisno pritom je, u suradnji s turističkim zajednicama koje djeluju na njezinu administrativnom području (TZM Betina, TZM Jezera i TZO Tisno), ključni je pokretač razvojnih inicijativa usmjerenih na unapređenje turističke ponude, kvalitete života lokalnog stanovništva i održivog razvoja destinacije. Uz Općinu Tisno i turističke zajednice, javni sektor u destinaciji čine i Šibensko-kninska županija, javne ustanove, komunalna poduzeća, odgojno-obrazovne i kulturne institucije te druge institucije koje kroz svoje nadležnosti i aktivnosti sudjeluju u planiranju, upravljanju i usmjeravanju razvoja destinacije.

Privatni sektor uključuje poduzetnike i tvrtke iz područja turizma, ugostiteljstva, trgovine i prijevoza, čiji je doprinos neophodan za razvoj ponude i promociju destinacije. Dodatnu vrijednost donose poljoprivredni proizvođači, obrtnici i predstavnici kreativnih industrija, pružajući autentičnost i raznolikost lokalnoj turističkoj ponudi.

Civilni sektor, uključujući udruge građana, kulturna i sportska društva te nevladine inicijative, pridonosi jačanju društvenog kapitala, promociji destinacije te očuvanju lokalnih resursa.

Stanovnici Betine ključni su nositelji autentičnog doživljaja destinacije. Njihovo sudjelovanje u turističkim aktivnostima i očuvanju tradicije doprinosi stvaranju privlačne i održive zajednice. Njihova podrška i uključenost nužni su za uspješnu realizaciju turističkih inicijativa.

Raznolikost uključenih dionika i njihova međusobna suradnja od ključnog su značaja za razvoj destinacije. Takvim pristupom stvaraju se preduvjeti za dugoročni i održivi razvoj turizma na području TZM Betina.

Ključni dionici koji su bili uključeni u izradu Plana upravljanja destinacijom TZM Betina su:

- Ministarstvo turizma i sporta (MINTS)
- Turistička zajednica mjesta Betina
- Turistička zajednica Šibensko-kninske županije
- Šibensko-kninska županija
- Općina Tisno
- JU „Regionalna razvojna agencija (RRA) Šibensko-kninske županije“
- JU „Priroda“ Šibensko-kninske županije
- JU „Park prirode Vransko Jezero“
- JU „Park prirode Telašćica“
- JU „Nacionalni park Krka“
- JU „Nacionalni park Kornati“
- Zavod za prostorno uređenje Šibensko-kninske županije
- Muzej Betinske drvene brodogradnje
- Narodna knjižnica i čitaonica Tisno
- DV Spužvica (PV Školjkica)
- OŠ Murterski Škoji (PŠ Betina)
- Komunalno poduzeće Ježinac d.o.o.
- Brodogradilište i marina d.o.o. Betina
- Vodovod i odvodnja d.o.o. Šibenik
- HEP-Operator distribucijskog sustava d.o.o.- Elektra Šibenik
- LAG "More 249"
- FLAG „Galeb“
- Hrvatske šume d.o.o., Uprava šuma Podružnica Šibenik, Šumarija Šibenik
- Lučka uprava Šibensko-kninske županije
- Policijska uprava šibensko-kninska (PP Vodice)
- Dom zdravlja Šibensko-kninske županije (Ambulanta Tisno)
- Vatrogasna zajednica Šibensko-kninske županije (DVD Tisno)
- Hrvatski zavod za zapošljavanje (područni ured Šibenik)
- Iznajmljivači
- OPG-i
- Poduzetnici i obrtnici
- Lokalno stanovništvo
- Udruge
- Ostali dionici iz javnog, privatnog i civilnog sektora

4.2. Strateški okvir razvoja turizma u destinaciji

Plan upravljanja destinacijom TZM Betina izrađen je na temelju strateško-planskih odrednica i razvojnih prioriteta definiranih na međunarodnoj, europskoj, nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini. Tijekom izrade Plana analizirani su relevantni strateški i planski dokumenti kako bi se osigurala usklađenost razvojnih ciljeva, mjera i smjernica s politikama održivog razvoja, upravljanja prostorom i razvoja turizma. Takvim pristupom osigurava se povezanost Plana s postojećim razvojnim okvirom te stvaraju preduvjeti za koordinirano, održivo i dugoročno upravljanje razvojem destinacije.

U tablici su prikazani ključni strateški dokumenti i razvojni smjerovi – od ciljeva održivog razvoja na globalnoj razini i europskih inicijativa, do nacionalnih, županijskih i lokalnih razvojnih dokumenata koji definiraju prioritete, mjere i ciljeve relevantne za usmjeravanje razvoja destinacije TZM Betina.

Tablica 2. Ključni strateški dokumenti i politike relevantne za razvoj destinacije TZM Betina, izvor: Program UN-a za održivi razvoj 2030., GTSC, ETSC, NRS 2030, Level Project d.o.o., MINTS, Šibensko-kninska županija, Institut za turizam, obradio Level Project d.o.o.

Međunarodna i europska razina	
Naziv	
Program Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2030	Agenda 2030 postavlja 17 globalnih ciljeva održivog razvoja i 169 s njima povezanih podciljeva kojima se nastoji riješiti niz globalnih izazova – od klimatskih promjena i siromaštva do nejednakosti i degradacije okoliša – uz istovremeno promicanje inkluzivnog gospodarskog rasta, socijalne pravde i zaštite okoliša. Iako sama Agenda nije pravno obavezujući dokument, izuzme li se poveznica na Pariški sporazum o klimatskim promjenama, sve su države članice Ujedinjenih naroda preuzele političku obvezu provedbe ciljeva definiranih u Agendi 2030. Time se potvrđuje važnost integriranja načela održivog razvoja u nacionalne, regionalne i lokalne politike. STRATEŠKI CILJEVI (SC) - SC 1. Svijet bez siromaštva - SC 2. Svijet bez gladi - SC 3. Zdravlje i blagostanje - SC 4. Kvalitetno obrazovanje - SC 5. Rodna ravnopravnost - SC 6. Čista voda i sanitarni uvjeti - SC 7. Pristupačna i čista energija - SC 8. Dostojanstven rad i gospodarski rast - SC 9. Industrija, inovacije i infrastruktura - SC 10. Smanjenje nejednakosti - SC 11. Održivi gradovi i zajednice - SC 12. Odgovorna potrošnja i proizvodnja - SC 13. Zaštita klime - SC 14. Očuvanje vodnog svijeta - SC 15. Očuvanje života na Zemlji - SC 16. Mir, pravda i snažne institucije - SC 17. Partnerstvom do ciljeva
GTSC kriteriji za održivost	Globalno vijeće za održivi turizam (The Global Sustainable Tourism Council (GSTC)) međunarodno je tijelo, čija je uloga promicanje razvoja održivog turizma prihvaćanjem univerzalnih kriterija održivosti. Godine 2019. je GSTC objavilo kriterije za mjerenje održivosti destinacije koji su stvoreni kroz desetljeće rada uzimajući u obzir brojne smjernice i standarde za održivi turizam, kao i globalna iskustva. Primjena kriterija pomaže turističkoj destinaciji prilagoditi se zahtjevima Agende održivog razvoja do 2030. te doprinijeti 17 ciljeva održivog razvoja. Kriteriji za održivost destinacije raspoređeni su u četiri skupine:

	1. Održivo upravljanje 2. Socioekonomski učinci 3. Kulturni utjecaji 4. Utjecaji na okoliš (uključujući potrošnju resursa, smanjenje zagađenja i očuvanje bioraznolikosti i krajolika). Navedeni kriteriji predstavljaju vodeće principe i minimalne zahtjeve kojima bilo koja turistička tvrtka, odnosno destinacija, treba težiti, a sve u cilju zaštite i održivosti prirodnih i kulturnih resursa, osiguravajući pritom da turizam dostigne svoj potencijal kao alat za očuvanje i ublažavanje siromaštva.
Tranzicijski put za turizam	Na europskoj razini, jedan od ključnih strateških dokumenata za razvoj turizma je Tranzicijski put za turizam. Ovaj dokument definira prioritete, mjere i zajedničke obveze za postizanje zelene i digitalne tranzicije turističkog sektora u Europi. Fokusira se na smanjenje utjecaja turizma na okoliš, jačanje otpornosti turizma na krize, promicanje inkluzivnog i kružnog gospodarskog modela, digitalizaciju i inovacije, te jačanje lokalne participacije i partnerstava.
Europski sustav pokazatelja za turizam (ETSC)	Europska komisija je 2016. godine donijela Europski sustav pokazatelja za turizam (The European Tourism Indicator System – ETIS) koji predstavlja inicijativu Europske unije usmjerenu na praćenje i upravljanje održivim turizmom na lokalnoj razini. Podijeljen je u četiri skupine u okviru kojih su 43 obvezna pokazatelja: upravljanje destinacijom (politike održivog turizma, upravljanje turizmom u turističkim poduzećima, zadovoljstvo korisnika, informiranje i komunikacija); gospodarski učinci (turistički tokovi, poslovni rezultati turističkih poduzeća, količina i kvaliteta zaposlenosti, sigurnost i zdravlje, turistički opskrbeni lanac); društveni/kulturni utjecaji (utjecaj na zajednicu/društvo, ravnopravnost spolova, zaštita i jačanje kulturnog nasljeđa, lokalnog identiteta i imovine) te zaštita okoliša/prirode (smanjenje utjecaja prometa, klimatske promjene, gospodarenje otpadom, obrada otpadnih voda, gospodarenje vodom, potrošnja energije, zaštita krajolika i bioraznolikosti, onečišćenje svjetlošću i bukom i kvaliteta vode za kupanje).
Republika Hrvatska	
Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine	Vizija Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine <i>„Hrvatska je u 2030. godini konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve“.</i> Razvojni smjer 1. <u>Održivo gospodarstvo i društvo</u> SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi SC 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanja državnom imovinom SC 4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske Razvojni smjer 2. <u>Jačanje otpornosti na krize</u> SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan života SC 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj Razvojni smjer 3. <u>Zelena i digitalna tranzicija</u> SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost SC 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva SC 10. Održiva mobilnost SC 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva Razvojni smjer 4. <u>Ravnomjeran regionalni razvoj</u> SC 12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima SC 13. Jačanje regionalne konkurentnosti
Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine	Vizija Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine <i>„Hrvatska je u 2030. godini konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve“.</i> Strateški ciljevi Cilj 1. Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Cilj 2. Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Cilj 3. Konkurentan i inovativan turizam Cilj 4. Otporan turizam.
Nacionalni plan razvoja održivog turizma do 2027. godine	Srednjoročna vizija Nacionalnog plana razvoja održivog turizma do 2027. godine <i>„Poštujući prirodno i kulturno naslijeđe i jedinstveni identitet svih regija, razvijamo održiv cjelogodišnji turizam poželjan za investicije, rad i život, koji doprinosi skladnom gospodarskom razvoju Hrvatske“</i>

	Posebni ciljevi Cilj 1. Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa Cilj 2. Repozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje autentične destinacije održivog turizma Cilj 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor Cilj 4. Smanjenje negativnog međudnosa turizma i klime Cilj 5. Jačanje ljudskih potencijala u turizmu Cilj 6. Unaprjeđenje strukture i kvalitete smještajnih kapaciteta Cilj 7. Osiguranje poticajnog poslovnog okruženja Cilj 8. Razvoj inovacija i digitalne transformacije turizma Cilj 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma Cilj 10. Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
	Šibensko-kninska županija
Plan razvoja Šibensko-kninske županije	Srednjoročna vizija Plana razvoja ŠKŽ <i>„Šibensko-kninska županija 2027. – regija visoke kvalitete života, privlačne, očuvane i valorizirane prirodne i kulturno-povijesne baštine, uravnoteženog razvoja temeljenog na znanju te konkurentnom i inovativnom gospodarstvu “</i> Posebni cilj 1 – Razvoj diversificiranog gospodarstva Mjera 1.3. – Razvoj diverzificiranog, otpornog i fleksibilnog turizma 1) Razvoj turističke interpretacijske i potporne infrastrukture 2) Podizanje standarda smještajnih i uslužnih sadržaja 3) Obnova i unaprjeđenje infrastrukture vezane uz kupališni turizam 4) Razvoj ostale javne turističke infrastrukture koja utječe na razvoj turizma i turističke ponude u funkciji dodane vrijednosti turističkih sadržaja 5) Razvoj turističke signalizacije 6) Razvoj cikloturističke infrastrukture, obnove planinarskih puteva, staza i domova 7) Razvoja sadržaja i infrastrukture za razvoj kulturnog, nautičkog, sportsko-rekreativnog, zdravstvenog i ruralnog turizma s naglaskom na agroturizam uključujući i druge selektivne oblike turizma definiranih Master planom razvoja turizma Šibensko-kninske županije 8) Razvoj turističkih informativnih sadržaja i centara 9) Podrška aktivnostima brendiranja i marketinške prilagodbe fluktuacijama na tržištu 10) Podrška sadržajima i aktivnostima u pred- i post- sezoni 11) Uvrštavanje programa i aktivnosti subjekata civilnog sektora u turističku ponudu 12) Podrška razvoju komplementarnih uslužnih djelatnosti u turističke svrhe 13) Razvoj poticaja za poljoprivrednike za razvoj dodatnih turističkih sadržaja 14) Razvoj mjera za dionike u turizmu u cilju povećanja kvalitete turističkih proizvoda
Strategija razvoja turizma Šibensko-kninske županije do 2034. godine	Vizija turističke Strategije razvoja turizma Šibensko-kninske županije do 2034. godine „Šibensko-kninska županija svoju 'turističku priču' gradi kroz prizmu očuvanja vrijednosti prostora, svih prirodnih i kulturnih vrijednosti koje se u njemu nalaze. To postiže kroz hrabar i inovativan pristup upravljanju usmjeren na sagledavanje cjelovitosti prostora, ulaganje u ljudske resurse, njegovanje izvrsnosti i kvalitete u svim segmentima turističke ponude“. „U 2034. godini, razumijevajući potrebe budućih generacija, stanovnika i posjetitelja, Šibensko-kninska županija je prepoznata kao destinacija koja razvija turizam s mjerom“ Područja djelovanja za operacionalizaciju strategije 1. Unaprjeđenje javne komunalne infrastrukture 2. Unaprjeđenje u upravljanju turističkim razvojem 3. Povećanje turističke potrošnje i prihoda od turizma 4. Unaprjeđenje tržišne komunikacije
Studija održivosti razvoja turizma i prihvatnog kapaciteta s akcijskim planom na području Šibensko-kninske županije	Prihvatni kapacitet Šibensko-kninske županije ključan je za održivi razvoj turizma, jer njegova ograničenja u prostoru, infrastrukturi i dostupnosti radne snage utječu na kvalitetu boravka turista i očuvanje okoliša. Glavni problemi uključuju preizgrađenost obale, nedostatke komunalne infrastrukture i sezonske pritiske u srpnju i kolovozu, dok se pretrpanost plaža i nautički promet mogu ublažiti organizacijom posjeta i restriktivnim mjerama u zaštićenim područjima. Pristupi rješavanju problema održivog razvoja turizma na području Šibensko-kninske županije: 1. Ekološki odgovorno ponašanje u području komunalne infrastrukture 2. Održivi pristup rješavanju prometne problematike 3. Odmicanje nepotrebnih sadržaja iz uže obalne zone 4. Održivi pristup upravljanja plažama

Općina Tisno	
Provedbeni program Općine Tisno 2025.-2029.	Vizija Općine Tisno „Postati prepoznata Općina u Republici Hrvatskoj po visokoj kvaliteti života za svakog stanovnika Općine“ Misija Općine Tisno „Općina Tisno kroz svoj aktivni angažman usmjeren na održivi razvoj, kroz sveobuhvatnu zelenu urbanu obnovu temeljenu na principima zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, stvara temelje za očuvanje okoliša i unapređenje kvalitete života stanovnika“ Mjere provedbenog programa Općine Tisno 2025.-2029. <u>Prioritet Poticanje razvoja kroz kvalitetnu gospodarsku infrastrukturu</u> 1.1. Unaprjeđenje lokalnog gospodarstva <u>Prioritet Jačanje turističke ponude i prepoznatljivosti destinacije</u> 1.2. Unaprjeđenje turističke ponude <u>Prioritet Podizanje standarda stanovanja i dostupnosti javnih sadržaja</u> 2.1. Prostorni razvoj i kvaliteta stanovanja 2.2. Pобољшanje dostupnosti zdravstvene skrbi 2.3. Podrška razvoju civilnog društva <u>Prioritet Unaprjeđenje kapaciteta civilne zaštite</u> 2.4. Sigurnost i učinkovitost zaštite i spašavanja <u>Prioritet Ojačavanje zajednice kroz demografske i socijalne mjere</u> 2.5. Razvoj socijalnih programa za održivu zajednicu <u>Prioritet Razvoj i modernizacija obrazovne infrastrukture</u> 3.1. Razvoj cjelovitog obrazovnog sustava <u>Prioritet Pобољшanje dostupnosti i kvalitete kulturnih i sportskih sadržaja</u> 3.2. Razvoj sportskih, rekreativnih i kulturnih aktivnosti <u>Prioritet Digitalizacija i efikasnost općinske uprave</u> 4.1. Pametna uprava i digitalizacija procesa 4.2. Održivo upravljanje općinskim resursima <u>Prioritet Unaprjeđenje komunalnih usluga i infrastrukture</u> 4.3. Održavanje komunalne infrastrukture 4.4. Gradnja komunalne infrastrukture 4.5. Unaprjeđenje prometne infrastrukture <u>Prioritet Održivo upravljanje okolišem i resursima</u> 4.6. Očuvanje prirodnih resursa
	Vizija Akcijskog plana energetske održivosti i prilagodbe klimatskim promjenama Općine Tisno (SECAP) <i>Vizija Općine Tisno sukladna je viziji Sporazuma gradonačelnika za klimu i energiju te je fokus iste na formiranju prostora Općine kao područja koje je dekarbonizirano i doprinosi smanjenju globalnog zatopljenja, otporno i pripremljeno za neizbježne nepovoljne posljedice klimatskih promjena te ima univerzalni pristup sigurnim, održivim energetske uslugama pristupačnih cijena za svakoga, a čime se povećava kvaliteta života i sigurnost opskrbe energijom kompletne lokalne zajednice.</i> <u>Mjere ublažavanja učinaka klimatskih promjena:</u> 1. Dekarbonizacija u sektoru zgradarstva 2. Dekarbonizacija u sektoru javne rasvjete 3. Dekarbonizacija u sektoru prometa 4. Edukacija te informativne i promotivne aktivnosti <u>Mjere prilagodbe učincima klimatskih promjena i povećanje otpornosti:</u> 1. Unaprjeđenje infrastrukture 1.1. Mapiranje zelene infrastrukture 1.2. Razvoj zelene infrastrukture 2. Edukacija i informiranje 2.1. Edukacija građana o povećanju otpornosti na klimatske promjene 2.2. Informiranje stanovnika o povećanju otpornosti na klimatske promjene 3. Institucionalne mjere 3.1. Izrada strateških dokumenata usmjerenih na povećanje otpornosti na klimatske promjene 3.2. Razvoj digitalnih rješenja <u>Mjere prilagodbe energetske siromaštvu:</u> 1. Unaprjeđenje infrastrukture

	1.1. Sufinanciranje energetske obnove obiteljskih kuća za kućanstva kojima prijeti energetska siromaštvo
Strategija razvoja pametne Općine Tisno	Vizija Strategije razvoja pametne Općine Tisno <i>Biti prepoznatljivo središte ugodnog življenja, suradnje cjelokupne zajednice, razvijenog gospodarstva i jedinstvene i očuvanje kulturne i prirodne baštine</i> <u>Strateško područje 1. Upravljanje općinom i uslugama</u> Mjera 1.1. Uspostava digitalne platforme za pametnu upravu Mjera 1.2. Uvođenje sustava za registraciju i autentifikaciju za pristup digitalnim uslugama Mjera 1.3. Unaprjeđenje sustava za upravljanje podacima Mjera 1.4. Unaprjeđenje sustava za strateško planiranje <u>Strateško područje 2. Kvaliteta života</u> Mjera 2.1. Edukacija stanovništva Mjera 2.2. Poticanje sudjelovanja stanovništva u razvoju općine <u>Strateško područje 3. Ekonomija</u> Mjera 3.1. Razvoj pametnih rješenja za poticanje razvoja gospodarstva Mjera 3.2. Razvoj pametnih rješenja za turizam <u>Strateško područje 4. Okoliš</u> Mjera 4.1. Razvoj energetske učinkovite infrastrukture Mjera 4.2. Razvoj pametnog upravljanja sustavima vode i odvodnje, električne, plinske i druge infrastrukture <u>Strateško područje 5. Temeljne usluge</u> Mjera 5.1. Razvoj pametne društvene infrastrukture Mjera 5.2. Izgradnja infrastrukture za korištenje digitalnih tehnologija <u>Strateško područje 6. Održiv promet i mobilnost</u> Mjera 6.1. Postavljanje e-Punionica za automobile Mjera 6.2. Razvoj pametne prometne infrastrukture s ciljem unaprjeđenja zaštite okoliša Mjera 6.3. Unaprjeđenje stanja sigurnosti cestovnog prometa

Destinacija TZM Betina nema izrađen strateški dokument razvoja turizma, niti srednjoročni razvojni dokument kojim bi se jasnije definirali ciljevi, prioriteti i smjernice turističkog razvoja. Slijedom navedenog, ovim dokumentom daju se temeljne odrednice, razvojne smjernice i prioritetne mjere koje će poslužiti kao okvir za plansko, održivo i usmjereno upravljanje turističkim razvojem destinacije, uz naglasak na podizanje kvalitete ponude, konkurentnosti i prepoznatljivosti na turističkom tržištu.

5. Analiza stanja

Analiza stanja predstavlja ključni korak u procesu planiranja i upravljanja turističkom destinacijom. Kroz analizu stanja želi se steći sveobuhvatan i realan uvid u trenutno stanje svih ključnih sastavnica koje utječu na turistički razvoj, upravljanje i doživljaj destinacije. Prikupljanjem, sistematizacijom i interpretacijom podataka omogućuje se donošenje informiranih i održivih strateških odluka koje će unaprijediti kvalitetu turističke ponude, povećati konkurentnost destinacije i osigurati njezin održivi razvoj.

Ciljevi analize usmjereni su na identifikaciju prednosti, nedostataka, prilika i prijetnji u destinaciji, s naglaskom na prikupljanje podataka koji će služiti kao podloga za razvojne odluke. Analiza uključuje popis postojećih i potencijalnih turističkih proizvoda i usluga, evaluaciju resursne osnove, pregled stanja javne turističke, komunalne, prometne i digitalne infrastrukture, kao i dostupnosti destinacije osobama s invaliditetom. Uz to, analiziraju se javne usluge, stanje ljudskih potencijala i tržišta rada, te komunikacijske aktivnosti i brend identitet destinacije s posebnim osvrtom na njegovu percepciju među turistima. Analiza konkurencije daje dodatni uvid u pozicioniranje destinacije na tržištu. Cjelokupna analiza temelji se na dostupnim nacionalnim, regionalnim i lokalnim izvorima te relevantnim strateškim, prostornim i zakonodavnim dokumentima, čime se osigurava sveobuhvatan i usklađen pristup planiranju i upravljanju turističkim razvojem. Uz to, provedena su primarna istraživanja kroz anketno istraživanje lokalnog stanovništva te turista/jednodnevnih posjetitelja, a sekundarni podaci prikupljeni su iz izvora poput sustava eVisitor, javnih institucija (MINTS, FINA, HZZ i Zavod za prostorno uređenje Šibensko-kninske županije) i komunalnih poduzeća (Vodovod i odvodnja d.o.o., HEP ODS d.o.o., Elektra Šibenik, Ježinac d.o.o. i dr.).

Svrha analize je prepoznati stvarne potrebe i potencijale destinacije TZM Betina, uočiti ograničenja te, na temelju tih saznanja, definirati razvojni smjer, ciljeve, mjere i aktivnosti usmjerene k poboljšanju turističke ponude, kvalitete doživljaja i ukupnog razvoja destinacije.

6. Turistička ponuda i potražnja

6.1. Smještajni kapaciteti

Analiza smještajnih kapaciteta i fizičkog turističkog prometa na području TZM Betina napravljena je temeljem podataka dostupnih iz sustava eVisitor. Smještajni objekti u sustavu eVisitor razvrstani su prema obilježjima Vrsta objekta i Podvrsta objekta, a u skladu sa Zakonom o ugostiteljskoj djelatnosti i pripadajućim važećim pravilnicima o razvrstavanju i kategorizaciji ugostiteljskih objekata.

Analiza turističkog prometa i stanja turističkih kapaciteta napravljena je za 2019., 2022., 2023. i 2024. godinu. Godine 2020. i 2021. nisu relevantne za usporedbu zbog pandemije uzrokovane virusom COVID-19 i stoga su izostavljene iz ove analize.

Tablica 3. Definicija grupa smještajnih objekata na području TZM Betina, izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.

Grupe	Podvrsta objekta (eVisitor)
Kampovi	Kamp, Kamp odmorište, Kampiralište
Obiteljski smještaj	Kamp u domaćinstvu, Objekti u domaćinstvu
Ostali smještaj	Apartman, Kuća za odmor, Soba za iznajmljivanje, Studio apartman, Organizirano kampiranje
Nekomercijalni smještaj	Kuća za odmor (vikendica) Stan za odmor (vikendica) Kuća stanovnika grada/općine Stan stanovnika grada/općine

6.1.1 Komercijalni smještajni kapaciteti

Na području TZM Betina je u 2024. godini registrirano ukupno 3.431 kreveta u komercijalnim smještajnim kapacitetima. U razdoblju 2019.-2024. godine broj kreveta povećao se za 2,0 %.

U grupi Ostali smještaj (apartman, studio apartman, kuća za odmor, soba za iznajmljivanje i ostalo) ostvaren je porast broja kreveta za 45,1 %, a u grupi Obiteljski smještaj (objekti u domaćinstvu i kamp u domaćinstvu) smanjen za 1,6 %, odnosno za 0,9 % u grupi Kampovi (kamp, kamp odmorište i kampiralište). Na području TZM Betina nema registriranih kreveta u grupi Hoteli.

U 2024. godini najveći udio kreveta u komercijalnom smještaju nalazio se u grupama Kampovi (50,2 %) i Obiteljski smještaj (41,9 %). Ove dvije vrste smještaja prevladavaju i čine 92,1 % ukupnih smještajnih kapaciteta u komercijalnom smještaju. Najveći broj noćenja u 2024. godini ostvaren je u grupi Kampovi (57,8 %) i Obiteljski smještaj (38,8 %), a ostatak u grupi Ostali smještaj (3,4 %).

Tablica 4. Broj registriranih kreveta na području TZM Betina u razdoblju 2018.-2024. godina prema vrstama komercijalnih smještajnih kapaciteta. U preposljednja dva stupca prikazana je promjena broja kreveta u 2024. u odnosu na 2019. (stupac $\Delta 24/19$), odnosno 2023. godinu (stupac $\Delta 24/23$), izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.

Vrsta/godina	Broj kreveta 2019	Broj kreveta 2022	Broj kreveta 2023	Broj kreveta 2024	Broj noćenja 2024	$\Delta 24/19$ (u %)	$\Delta 24/23$ (u %)	Udio kreveta u 2024 (u %)
Kampovi	1.737	1.722	1.722	1.722	112.474	-0,9	-0,9	50,2
Obiteljski smještaj	1.462	1.438	1.491	1.471	75.420	-1,6	2,3	41,9
Ostali smještaj	164	204	238	238	6.563	45,1	0,0	6,9
Ukupno	3.363	3.364	3.451	3.431	194.457	2,0	-0,6	100,0

Ukupni kapaciteti destinacije u 2024. godini unutar grupe Kampovi iznosili su 1.722 kreveta. U strukturi smještajnih kapaciteta, najveći broj kreveta registriran je u podvrsti Kamp (85,4 %), Kampiralište (11,1 %), a ostatak u podvrsti Kamp odmorišta (3,5 %). Najveći kapaciteti u grupi Kampovi nalazili su se u kampovima „Plitka vala“ (570 kreveta), „Oaza“ (Lučica) (450 kreveta) i „Kosirina“ (450 kreveta), a ostatak u kampiralištima „Kalebić“ (90 kreveta) i „Matija“ (90 kreveta).

U strukturi smještaja unutar grupe Obiteljski smještaj u 2024. godini, najveći broj kreveta registriran je u podvrsti Objekti u domaćinstvu (1.348 kreveta) koji su činili 91,6 % unutar iste grupe. Preostali registrirani kreveti nalazili registrirani su unutar podvrste Kampovi u domaćinstvu (123 kreveta) i to 8,4 %.

U strukturi smještaja u grupi Ostali smještaj u 2024. godini najviše kreveta registrirano je u podvrsti Apartmani 145 kreveta (31,2 %), Studio apartman 43 kreveta (18,1 %), Kuća za odmor 28 kreveta (11,8 %), Soba za iznajmljivanje 20 kreveta (8,4 %), a ostatak u podvrsti Organizirano kampiranje 2 kreveta (0,8 %).

Kretanje udjela kreveta po grupama komercijalnog smještaja u 2019., 2022., 2023. i 2024. godini ne pokazuje neka veća odstupanja.

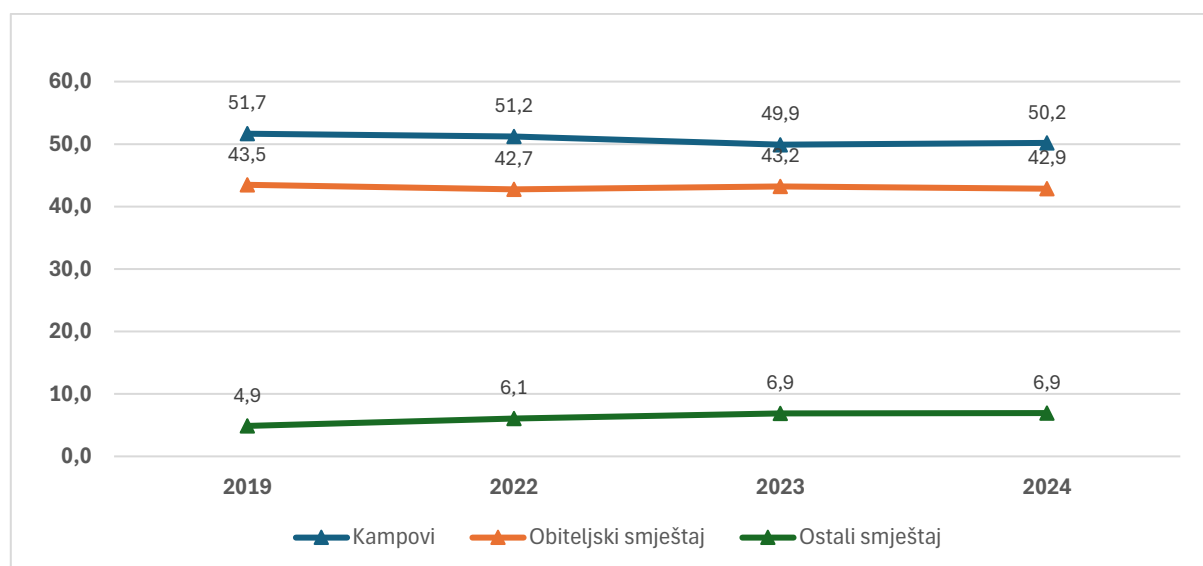
U grupi Kampovi i Obiteljski smještaj je tijekom 2024. godine bilo 93,1 % svih kreveta u destinaciji. U 2024. godini, u odnosu na 2019. godinu, zabilježen su promjene udjela u strukturi komercijalnog smještaja, tj. porast udjela grupe Ostali smještaj za 2,0 % te smanjenje udjela grupe Kampovi za 1,5 % i Obiteljski smještaj za 0,4 %.

Grupa Kampovi zauzima najveći udio u ukupnom broju kreveta u komercijalnim smještajnim kapacitetima. Udio kreveta u kampovima tijekom promatranog razdoblja bilježi blagu silaznu tendenciju, pri čemu je najveći udio zabilježen 2019. godine i iznosio je 51,7 %, dok je najniži udio ostvaren 2023. godine s 49,9 %. U 2024. godini udio kreveta u kampovima iznosio je 50,2 % ukupnih komercijalnih smještajnih kapaciteta.

Grupa Obiteljski smještaj predstavlja drugi najzastupljeniji oblik komercijalnog smještaja. Najveći udio kreveta u strukturi komercijalnih smještajnih kapaciteta zabilježen je 2019. godine i iznosio je 43,5 %, dok je u 2024. godini smanjen za 0,6 %.

Grupa Ostali smještaj, iako najmanje zastupljena, bilježi porast udjela kreveta s 4,9 % u 2019. godini na 6,9 % u 2023. i 2024. godini. Rast udjela grupe Ostali smještaj ukazuje na postupnu diverzifikaciju smještajne ponude i razvoj dodatnih oblika turističkog smještaja, čime se destinacija prilagođava različitim potrebama i profilima posjetitelja. Istodobno, ovakva kretanja mogu ukazivati na intenzivniji razvoj privatnog smještaja i sve izraženiju turističku prenamjenu stambenog prostora unutar destinacije.

Slika 1. Struktura smještajnih kapaciteta TZM Betina u 2019., 2022., 2023. i 2024. godini, izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.

6.1.2 Nekomercijalni smještajni kapaciteti

Prema sustavu eVisitor, 2019. u nekomercijalnim smještajnim kapacitetima bilo je 1.229 kreveta (22,1 % manje nego 2024.), a 2022. 1.476 kreveta (6,4 % manje nego 2024.). U odnosu na ukupan broj kreveta u destinaciji (uključujući komercijalni smještaj), njihov udio je u 2024. godini iznosio 31,5 %. U nekomercijalnim smještajnim kapacitetima prema sustavu eVisitor u 2024. godini ostvareno je ukupno 13,7 % ukupnih noćenja u destinaciji.

Tablica 5. Broj registriranih kreveta na području TZM Betina u razdoblju 2019.-2024. godine prema vrstama nekomercijalnih smještajnih kapaciteta, izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.

Podvrsta smještaja	Broj kreveta 2019.	Broj kreveta 2022.	Broj kreveta 2023.	Broj kreveta 2024.	Broj kreveta Δ 24/19	Broj kreveta Δ 24/23	Broj noćenja 2019.	Udio noćenja 2019. (u %)	Broj noćenja 2024.	Udio noćenja 2024. (u %)
Kuća stanovnika općine/grada	223	293	309	313	40,4	1,3	4.680	9,1	3.586	11,6
Kuća za odmor (vikendica)	975	1.136	1.146	1.172	20,2	2,3	43.828	85,0	22.086	71,7
Stan stanovnika općine/grada	0	0	2	2	0	0	0	0,0	0	0
Stan za odmor (vikendica)	31	47	49	90	190,3	83,7	3.057	5,9	5.129	16,7
Ukupno nekomercijalni smještaj	1.229	1.476	1.506	1.577	28,3	4,7	51.565	100,0	30.801	100

Godine 2024. bilo je registrirano ukupno 1.577 kreveta (3,93 kreveta po objektu) u nekomercijalnim kapacitetima, iz čega slijedi da je, prema podacima eVisitora, ostvareno 19,53 noćenja po registriranom krevetu. U kućama i stanovima za odmor (vikendica) 2024. godine bilo je registrirano 318 objekata s 1.262 kreveta, pri čemu je ostvareno je 21,6 noćenja po registriranom krevetu.

Tablica 6. Broj registriranih nekomercijalnih kreveta i objekata na području TZM Betina (uključujući kuće i stanove za odmor), izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.

Registrirani nekomercijalni objekti	
Objekti	401
Kreveti	1.577
Kuće i stanovi za odmor	
Objekti	318
Kreveti	1.262

Niska iskorištenost kreveta, dijelom odraz paušalno određene prevelike veličine objekata, ali i smanjenja broja registriranih noćenja od 2019. do 2024. te rasta kapaciteta, upućuje na ograničenu analitičku relevantnost podataka iz sustava eVisitor u segmentu nekomercijalnog smještaja. Prema podacima Općine Tisno o broju objekata čiji su vlasnici obveznici plaćanja

poreza na kuće za odmor u naselju Betina, je godine 2024. bilo je ukupno 766 kuća i stanova za odmor.

Slijedi da sustav eVisitor 2024. obuhvaća maksimalno 41,5 % stvarnog broja kuća i stanova za odmor.

Nekomercijalni smještaj na području destinacije TZM Betina predstavlja sve izraženiji izazov u upravljanju turističkim razvojem, ponajprije zbog nesrazmjera između zakonskog okvira i stvarne prakse na terenu. Iako je riječ o legalnoj kategoriji namijenjenoj osobnom korištenju nekretnina za odmor, u praksi se dio takvih objekata koristi za neprijavljeno iznajmljivanje, čime se otvara prostor razvoju sive ekonomije i različitih oblika rentijerstva. Posljedično, dolazi do narušavanja tržišnih odnosa kroz nelojalnu konkurenciju registriranim iznajmljivačima, ali i do smanjenih prihoda javnog sektora te otežanog planiranja razvoja destinacije.

Dodatni problem predstavlja nedostatak pouzdanih i cjelovitih podataka o stvarnom korištenju takvih kapaciteta, što otežava procjenu njihovog utjecaja na turistički promet, infrastrukturu i kvalitetu života lokalnog stanovništva. Upravo iz tog razloga, preporuka je, kao i za ostale destinacije, sustavno pratiti i prikupljati relevantne podatke u skladu s poreznim izmjenama uvedenima tijekom 2025. godine. Uspostava sustava naplate poreza za kuće i stanove za odmor, pri Poreznoj upravi predstavlja važan korak prema većoj transparentnosti i dostupnosti podataka, što će omogućiti preciznije sagledavanje stvarnog stanja.

Na temelju tako unaprijeđene statističke osnove, problematika nekomercijalnog smještaja moći će se kvalitetnije analizirati i interpretirati, a dobiveni uvidi poslužiti će kao temelj za definiranje konkretnih mjera i politika. Sukladno tome, ova će se tema detaljnije i utemeljeno obraditi u narednim strateško-planskim dokumentima, s ciljem uspostave održivijeg i pravednijeg sustava upravljanja smještajnim kapacitetima u destinaciji TZM Betina.

6.1.3 Kategorizacija smještaja

Na području TZM Betina je u 2024. godini (prema podacima sustava eVisitor u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju) bilo registrirano ukupno 5.007 kreveta raspoređenih u 666 objekata. U nekomercijalnom smještaju registrirano je 31,5 % (1.577 kreveta), dok je u komercijalnom smještaju bilo registrirano 68,5 % ukupnih kreveta u destinaciji (3.431 kreveta). Ukupno 60,2 % objekata (401) bilo je registrirano u nekomercijalnom smještaju, a 39,8 % (265) u komercijalnom smještaju.

U strukturi broja kreveta prema udjelima u ukupnom broju kreveta prema grupama smještaja, najveći udio kreveta registriran je u grupi Kampovi (34,4 %, 1.722 kreveta). Slijedi grupa Nekomercijalni smještaj (31,5 %; 1.577 kreveta), a zatim Obiteljski smještaj (29,4 %; 1.471 krevet). Najmanji udio kreveta registriran je grupi Ostali smještaj (4,8 %; 238 kreveta).

Prema kategorizaciji objekata, najveći broj kreveta u komercijalnom smještaju registriran je u objektima srednje kvalitete smještajne ponude (3*), dok je ponuda smještaja više kategorije (4* i 5*) vrlo slabo zastupljena.

U strukturi kategorizacije komercijalnog smještaja tijekom 2024. godine, najzastupljeniji su bili kreveti u objektima 3* (1.635 kreveta; 47,7 % svih kreveta u komercijalnom smještaju). Slijedi kategorija 2* s ukupno 1.189 kreveta (34,7 %), dok su kapaciteti viših kategorija znatno skromniji – 153 kreveta u kategoriji 4* (4,5 %) i 14 kreveta u kategoriji 5* (0,4 %).

U strukturi nekomercijalnog smještaja prevladavaju objekti i kreveti bez kategorizacije. Od ukupno 401 objekta u nekomercijalnom smještaju, njih 400 nema dodijeljenu kategoriju, dok je samo jedan objekt evidentiran u kategoriji 3*. Takva struktura ukazuje na dominantnu zastupljenost objekata koji se koriste za osobne potrebe vlasnika, članova obitelji i prijatelja, a ne za tržišno pružanje usluga smještaja.

Tablica 7. Broj objekata po kategorijama smještaja na području TZM Betina u 2024. godini, izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.

Vrsta/godina	1*	2*	3*	4*	5*	Nema kategorizacije	Ukupno
Kampovi	1	2	2	0	0	3	8
Obiteljski smještaj	3	11	172	15	2	27	230
Ostali smještaj	1	1	19	5	0	1	27
Komercijalni smještaj	5	14	193	20	2	31	265
Nekomercijalni smještaj	0	0	1	0	0	400	401
Ukupno	5	14	194	20	2	431	666

Tablica 8. Broj kreveta po kategorijama smještaja na području TZM Betina u 2024. godini, izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.

Vrsta/godina	1*	2*	3*	4*	5*	Nema kategorizacije	Ukupno
Kampovi	30	1.020	540	0	0	132	1.722
Obiteljski smještaj	114	167	943	99	14	134	1.471
Ostali smještaj	20	2	152	54	0	10	238
Komercijalni smještaj	164	1.189	1.635	153	14	276	3.431
Nekomercijalni smještaj	0	0	2	0	0	1.575	1.577
Ukupno	164	1.189	1.637	153	14	1.851	5.008

Unutar grupe Kampovi u 2024. godini bilo je registrirano ukupno 1.722 kreveta, pri čemu su najviše bili zastupljeni kreveti u objektima 2* i 3*. Najveći udio registriranih kreveta nalazio se u objektima 2* s ukupno 1.020 kreveta (59,2 %) i to u kampovima „Kosirina“ (450 kreveta) i „Plitka vala“ (570 kreveta), Slijedi kategorija 3* s ukupno 540 registriranih kreveta (31,4 %), u kampu „Oaza“ (450 kreveta), a ostatak unutar kampirališta „Matija“ (90 kreveta). U kampovima bez kategorizacije bilo je registrirano 132 kreveta (7,7 %), raspoređenih na više manjih objekata, uključujući kampiralište Kalebić (90 kreveta) i kamp odmorište Paradiso (30 kreveta). U kamp odmorištu Modrave koji je kategoriziran kao objekt s 1* registrirano je 30 kreveta (1,7 %).

U strukturi smještajne ponude unutar grupe Kampovi, prema podvrstama smještaja, kampovi čine okosnicu ponude s ukupno 1.470 kreveta (85,4 %), dok kampirališta raspolažu s 192 (11,1 %), a kamp odmorišta s ukupno 60 kreveta (3,5%). Ovakva struktura ukazuje na dominantnu ulogu nekoliko većih kampova srednje kategorije, uz prisutnost manjih, djelomično nekategoriziranih objekata, te izostanak kampova više kvalitete (4* i 5*).

U grupi Obiteljski smještaj je tijekom 2024. godine bio registriran 1.471 krevet, pri čemu najviše u objektima 3* (943 kreveta; 64,1 %), te su jedini segment smještajne ponude u kojem su zastupljeni i kreveti u objektima s 5* (14 kreveta; 0,95 %). Razmatrajući strukturu broja kreveta prema podvrstama smještaja u grupi Obiteljski smještaj, najveći udio zauzima podvrsta Objekti u domaćinstvu (1.348 kreveta; 91,6 %), a ostatak se nalazi unutar podvrste Kamp u domaćinstvu (123 kreveta; 8,4 %).

Unutar podvrste Objekti u domaćinstvu, koja raspolaže s ukupno 1.348 kreveta, dominantni su objekti kategorije 3* s ukupno 943 kreveta odnosno 70,0 % svih kapaciteta ove podvrste. Slijede objekti bez kategorizacije sa 134 kreveta (9,9 %), dok objekti kategorije 4* raspolažu s 99 kreveta odnosno 7,3 % ukupnih kapaciteta. Niže kategorije sudjeluju s manjim udjelima, pri čemu objekti kategorije 2* raspolažu s 83 kreveta (6,2 %), a objekti kategorije 1* sa 75 kreveta (5,6 %). Najmanje su zastupljeni objekti kategorije 5* sa svega 14 kreveta odnosno 1,0 % ukupnih kapaciteta.

U podvrsti Kamp u domaćinstvu registrirana su 123 kreveta u ukupno 5 objekata. Kapaciteti su u cijelosti koncentrirani u objektima nižih kategorija, pri čemu u kategoriji 2* ukupno 84 kreveta (kamp u domaćinstvu „Sandra“, „Romantika“ i „Romantika 2“), a preostalih 39 kreveta u objektima 1* (kamp u domaćinstvu „Marija“ i „Paradiso“).

U grupi Ostali smještaj koji čine podvrste smještaja Apartman, Kuća za odmor, Studio apartman Soba za iznajmljivanje i Organizirano kampiranje evidentirano je 238 kreveta, pretežito u objektima s 3* (63,9 %) i 4* (22,7 %).

U podvrsti Apartman registrirano je 145 kreveta koji čine 60,9 % ukupnih kapaciteta unutar grupe Ostali smještaj. Najveći broj kreveta registriran je u objektima 3* (61,4 %) i 4* (31,7 %), a preostali u nekategoriziranim objektima (6,9 %).

U podvrsti Kuća za odmor registrirano je ukupno 28 kreveta (11,8 %), pri čemu najviše u objektima s 3* (85,7 %), a ostatak u objektima 4* (14,3 %).

U podvrsti Studio apartman registrirano je ukupno 43 kreveta (18,1 %), najviše u objektima 3* (86,0 %), a ostatak u objektima s 4* (9,3 %) i 2* (4,7 %).

U grupi Nekomercijalni smještaj registrirano je ukupno 1.577 kreveta raspoređenih u 401 objekt, što ga prema broju objekata čini najzastupljenijim segmentom smještajne ponude. Gotovo svi kreveti unutar ove grupe nalaze se u objektima bez službene kategorizacije, koji čine 99,9 % ukupnog broja kreveta. Kategorizirani kapaciteti prisutni su s neznatnim udjelom od 0,1 %.

6.2. Turistički promet

6.2.1 Dolasci i noćenja turista

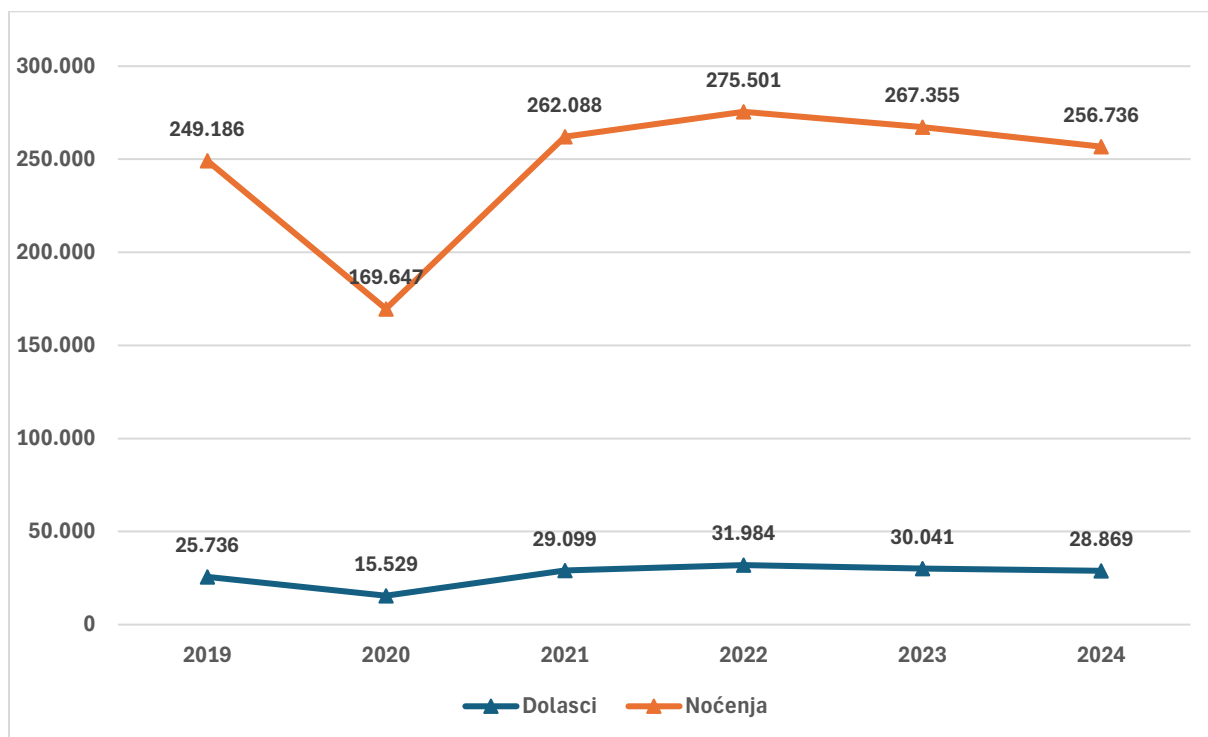
U razdoblju od 2019. do 2024. godine turistički promet na području TZM Betina pokazuje rast, uz snažan pad u 2020. godini uslijed pandemije bolesti COVID-19 te stabilan oporavak i daljnje jačanje u postpandemijskom razdoblju¹. Nakon pandemijskog razdoblja uslijedio je stabilan oporavak i postupno jačanje turističkih pokazatelja, no u posljednjim godinama vidljiva je stagnacija turističkih rezultata i usporavanje daljnjeg rasta.

U 2019. godini na području TZM Betina ostvareno je 25.736 dolazaka i 249.186 noćenja. Tijekom 2020. godine, uslijed epidemioloških ograničenja i zatvaranja granica, dolazi do izraženog pada turističkog prometa, pri čemu se broj dolazaka smanjio za 39,7 %, a noćenja 31,9 % u odnosu na 2019. godinu.

Oporavak započinje već 2021. godine, kada je ostvareno 29.099 dolazaka (+87,4 %) i 262.088 noćenja (+54,5 %) u odnosu na 2020. godinu. Pozitivni trendovi nastavljaju se i u 2022. godini, s ukupno 31.984 dolazaka (+9,9 %) i 275.501 noćenjem (+5,1 %) u odnosu na 2021. U 2023. godini dolazi do blagog smanjenja turističkog prometa, s 30.041 dolaskom (-6,1 %) i 267.355 noćenja (-3,0 %) u odnosu na prethodnu godinu, dok 2024. godina nastavlja trend umjerenog pada s ostvarenih 28.869 dolazaka (-3,9 %) i 256.736 noćenja (-4,0 %) u odnosu na 2023. godinu. U usporedbi s 2019. godinom, u 2024. je ostvaren porast broja dolazaka za 12,2 % i noćenja za 3,0 %. Promatrajući 2024. u odnosu na 2023. godinu, broj dolazaka smanjen je za 3,9 %, a noćenja za 4,0 %.

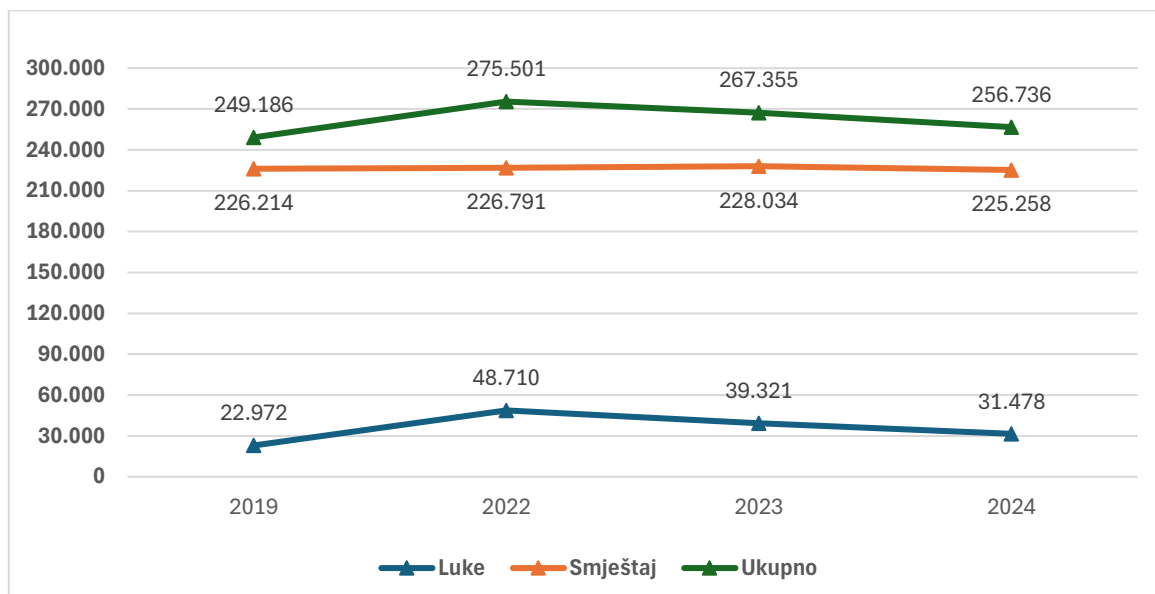
¹ Analiza turističkog prometa analizirana je obzirom na ukupan broj noćenja i dolazaka turista u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju te lukama (marina Betina i luka Betina).

Slika 2. Kretanje broja dolazaka i noćenja turista na području TZM Betina u razdoblju 2019.-2024. godine (komercijalni smještaj+nekomercijalni smještaj+nautika), izvor:Evisitor, obradio Level Project d.o.o.

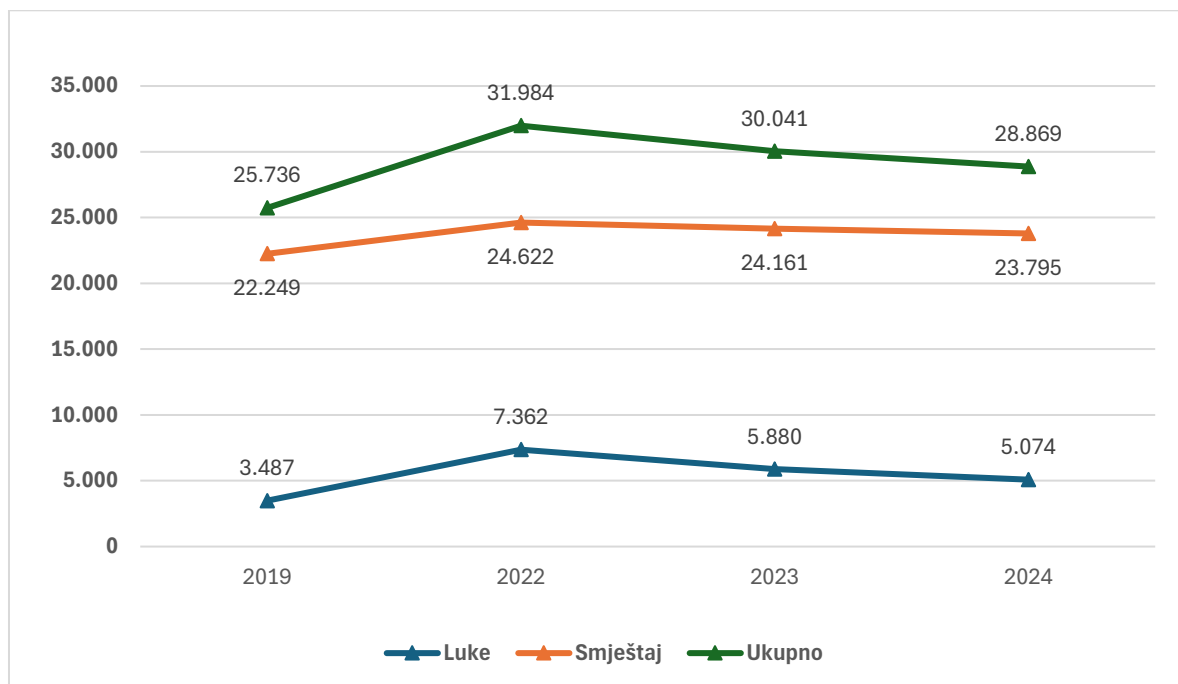

Razmatrajući ukupan turistički promet na području destinacije koji uključuje dolaske i noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju te lukama (Luka Betina + Marina Betina) tijekom 2024. godine u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju ostvareno ukupno 82,4 % dolazaka i 86,6 % noćenja.

Slika 3. Kretanje broja noćenja na području TZM Betina u razdoblju 2019.-2024. godine u smještajnim objektima i lukama, izvor:Evisitor, obradio Level Project d.o.o.

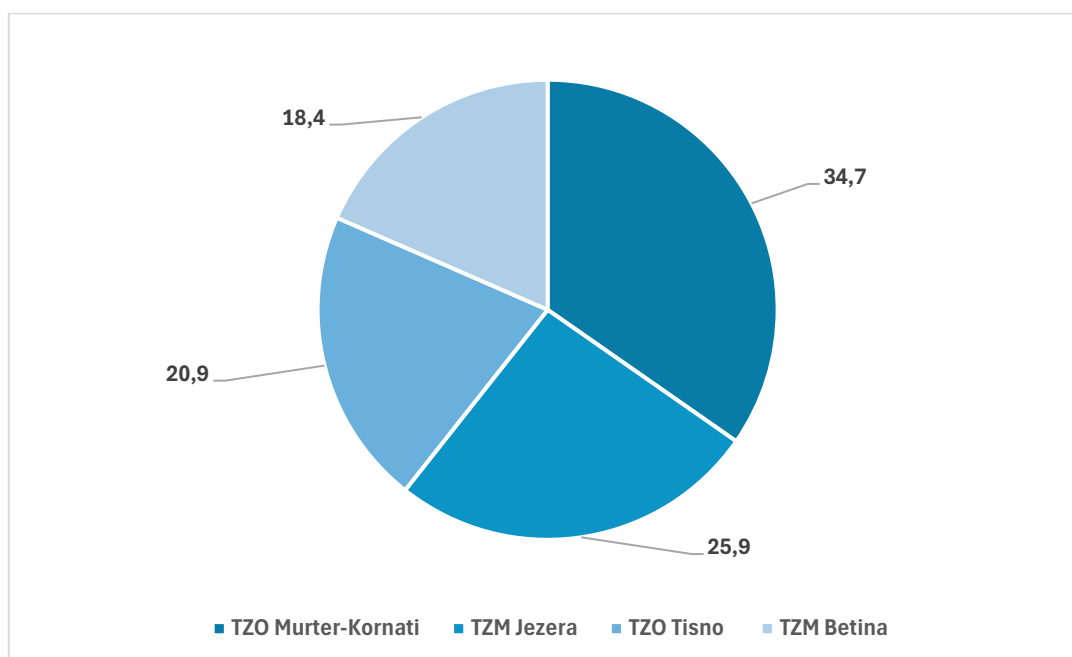

Slika 4. Kretanje broja dolazaka na području TZM Betina u razdoblju 2019.-2024. godine u smještajnim objektima i lukama, izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.

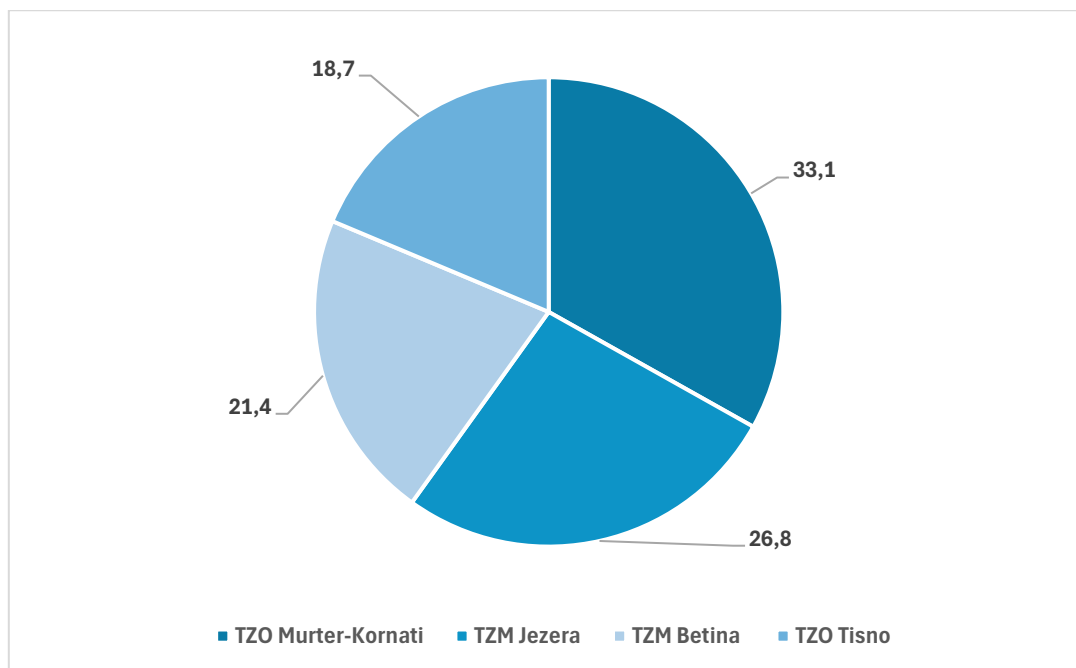

U 2024. godini TZM Betina ostvarila je 28.869 dolazaka i 256.736 noćenja, čime sudjeluje s 18,4 % ukupnih dolazaka i 21,4 % ukupnih noćenja u usporedbi s ostalim destinacijama na otoku Murteru – TZO Murter-Kornati, TZO Tisno i TZM Jezera. Prema broju dolazaka, TZM Betina zauzimala je najmanji udio među promatranim TZ-ovima, dok je u noćenjima ostvarila veći broj u odnosu na TZO Tisno.

Slika 5. Udio dolazaka prema turističkim zajednicama na području otoka Murtera u 2024. godini (komercijalni smještaj+nekomercijalni smještaj+nautika), izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.

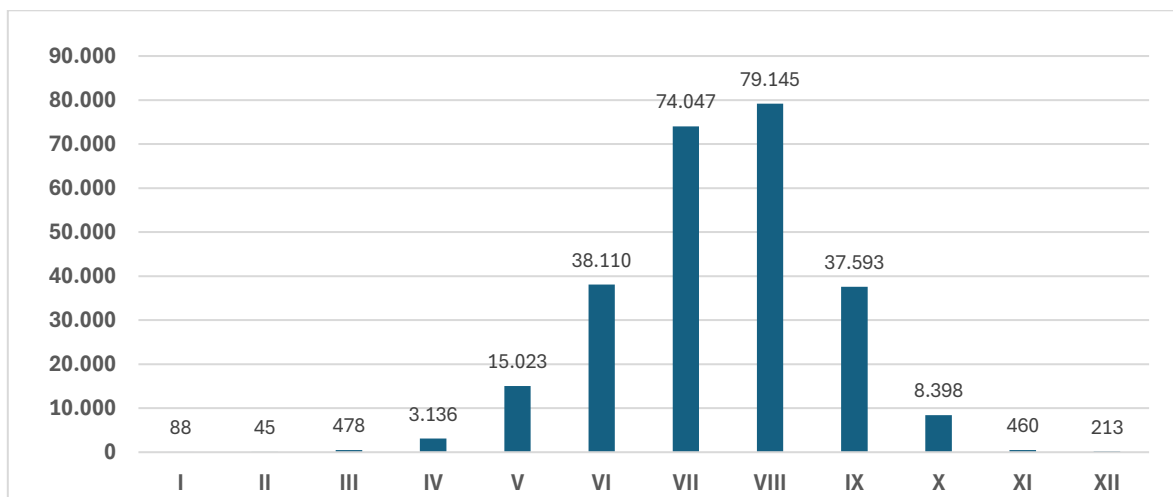
Slika 6. Udio noćenja prema turističkim zajednicama na području otoka Murtera u 2024. godini (komercijalni smještaj+nekomercijalni smještaj+nautika), izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.

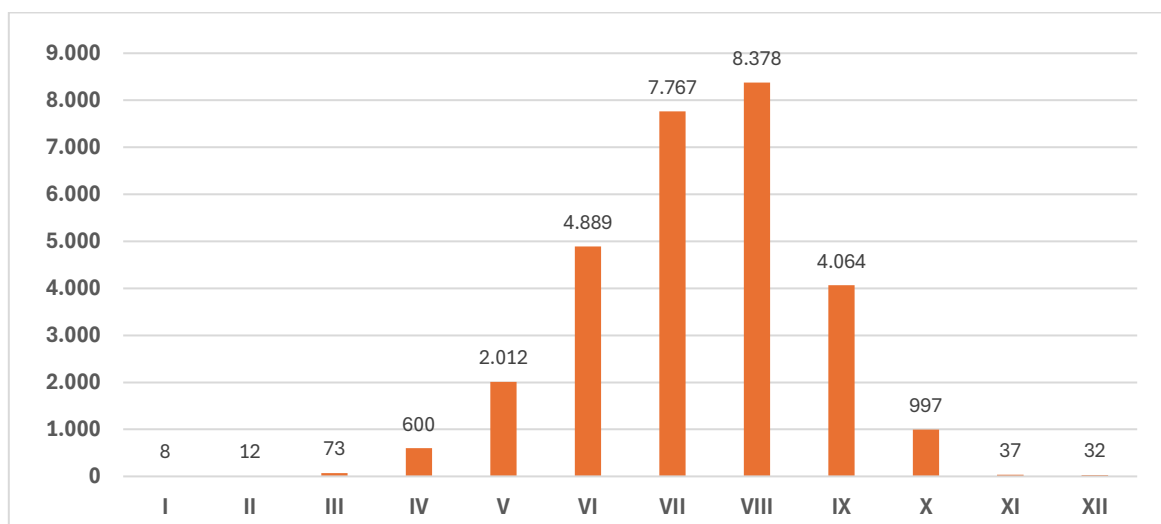
6.2.2 Sezonalnost

Glavno obilježje turističkih kretanja u destinaciji je sezonalnost. Tijekom 2024. godine, u ljetnoj sezoni (VI-IX mjesec), ostvareno je ukupno 89,2 % noćenja i 86,9 % dolazaka². Najintenzivniji turistički promet zabilježen je u srpnju i kolovozu, pri čemu je kolovoz mjesec s najvećim brojem dolazaka i noćenja. Tijekom 2024 godine, u tom mjesecu je ostvareno 30,8 % noćenja i 29,0 % dolazaka.

Slika 7. Kretanje broja noćenja na području TZM Betina po mjesecima u 2024.godni, izvor:eVisitor, obradio Level Project d.o.o.

Slika 8. Kretanje broja dolazaka na području TZM Betina po mjesecima u 2024.godini, izvor:eVisitor, obradio Level Project d.o.o.

² Analiziran je broj dolazaka i noćenja turista u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju te podaci turističkog prometa u lukama – marini Betina i luci Betina.

U predsezoni (IV–V) ostvareno je 6,0 % ukupnih noćenja i 9,0 % dolazaka. S druge strane, u sezoni (IX–X) ostvareno je 18,1 % noćenja i 17,5 % dolazaka, pri čemu je posebno izražen rujan kao mjesec s još uvijek značajnim turističkim prometom.

6.2.3 Duljina trajanja boravka

Analiza prosječnog trajanja boravka tijekom 2024. godine pokazuje da domaći turisti ostvaruju najdulji boravak (12,86 dana), kao i turisti iz Slovenije (12,32 dana), dok gosti iz Njemačke borave u prosjeku 10,53 dana. Ostala emitivna tržišta bilježe relativno ujednačeno trajanje boravka: Nizozemska 8,74 dana, Slovenija 8,71 dana, Italija 8,54 dana, Austrija 8,47 dana, Češka 8,39 dana i Poljska 8,13 dana, dok najkraći boravak ostvaruju turisti iz Mađarske (6,38 dana).

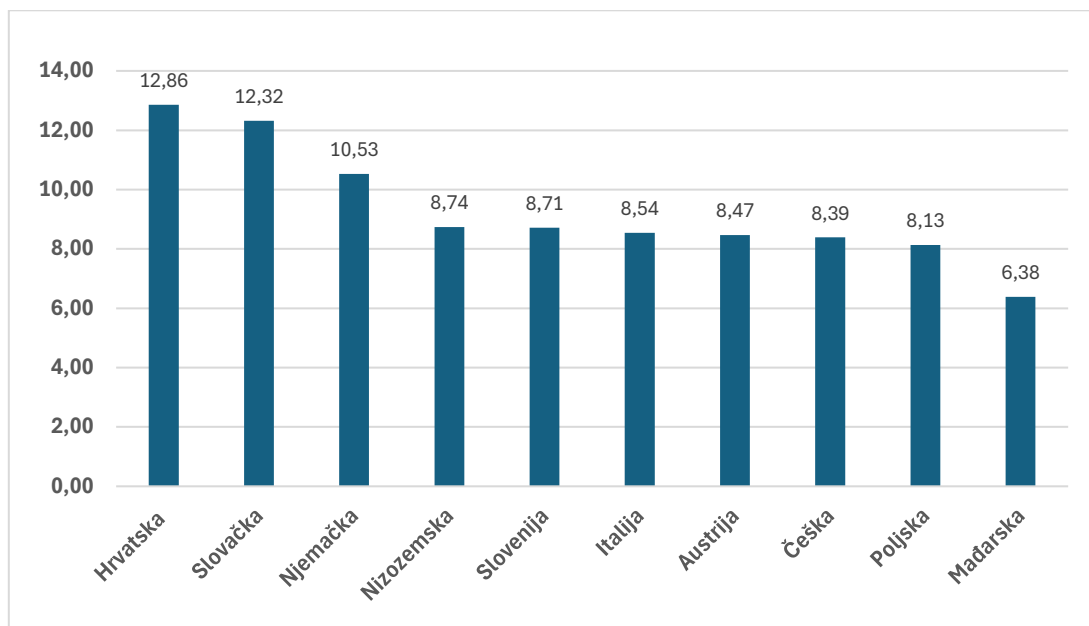
Na suvremenom turističkom tržištu prisutne su izražene promjene u ponašanju i očekivanjima turista, koje značajno utječu na razvoj i konkurentnost destinacija. Sve je naglašenija potražnja za autentičnim, održivim i doživljajnim oblicima turizma, pri čemu turisti sve više traže lokalna iskustva, očuvanu prirodu, gastronomiju, kulturnu baštinu i individualizirani pristup. Masovni i standardizirani oblici turističke ponude postupno gube na atraktivnosti, dok raste interes za manjim destinacijama koje nude mir, autentičnost i kvalitetniji doživljaj boravka.

Istodobno, trendovi pokazuju skraćivanje prosječne duljine boravka te rast broja kraćih, ali učestalijih putovanja tijekom godine. Turisti su sve fleksibilniji u odabiru termina putovanja, što doprinosi postupnom smanjenju sezonalnosti. Sve važniju ulogu imaju digitalne platforme i online kanali komunikacije, putem kojih turisti planiraju, rezerviraju i vrednuju turistička iskustva. Pritom recenzije, prisutnost na društvenim mrežama i digitalna vidljivost destinacije imaju značajan utjecaj na donošenje odluke o putovanju.

Domaći turisti često ostvaruju dulji prosječni boravak zbog nekoliko specifičnih obilježja njihovih putovanja i načina korištenja smještaja. Velik dio domaćih gostiju boravi u vlastitim ili obiteljskim nekretninama, nekomercijalnom smještaju ili kod rodbine i prijatelja, zbog čega su manje opterećeni troškovima smještaja te češće ostaju dulje u destinaciji. Takav oblik boravka posebno je izražen u obalnim destinacijama s velikim udjelom kuća za odmor (vikendica).

Istodobno, domaći turisti češće koriste godišnje odmore za duži sezonski boravak, osobito tijekom ljetnih mjeseci, dok strani turisti češće kombiniraju više destinacija tijekom jednog putovanja ili se odlučuju za kraće, ali intenzivnije odmore. Strani gosti pritom u većoj mjeri ovise o troškovima prijevoza, organizaciji putovanja i raspoloživom vremenu, što često rezultira kraćim prosječnim boravkom.

Slika 9. Prosječna duljina boravka turista po emitivnim tržištima na području TZM Betina u 2024. godini, izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.

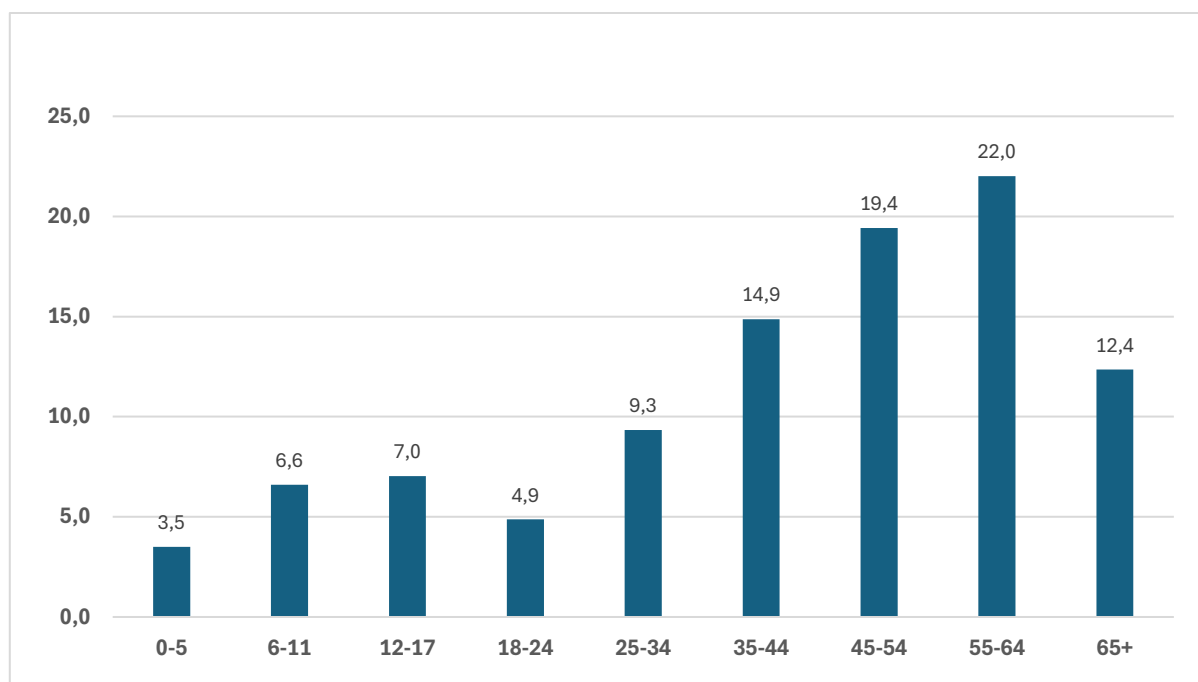
6.2.4 Dobna struktura turista

Dobna struktura turista prema broju dolazaka na područje TZM Betina u 2024. godini pokazuje da u nju dolaze pretežito turisti srednje i starije životne dobi, pri čemu najveći udio ostvaruju skupine turista od 55-64 godine (22,0 %) te 45-54 godine (19,4 %), dok je značajan udio i skupine 35-44 godine (14,9 %). Ukupno gledano, više od polovice turista u 2024. godini pripadalo je populaciji starijoj od 45 godina.

Djeca i mladi do 17 godina čine više od 17,1 % posjetitelja (0–5 godina 3,5 %, 6–11 godina 6,6 %, 12–17 godina 7,0 %), što ukazuje na to da je obiteljski turizam snažna komponenta ukupne potražnje.

Istodobno, dobna skupina 65+ čini 12,4 % posjetitelja, što potvrđuje značajnu i stabilnu zastupljenost starijih gostiju u ukupnoj strukturi. S obzirom na rastući značaj ovog segmenta u turizmu, potrebno je prilagoditi ponudu njihovim potrebama, osobito u pogledu dostupnosti, sigurnosti i kvalitete usluge, koji su ključni faktori pri odabiru destinacije.

Slika 10. Dobna turista prema broju dolazaka na području TZM Betina u 2024. godini, izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o

6.2.5 Neto iskorištenost kapaciteta

Postotni iskaz neto iskorištenosti kapaciteta dobiva se dijeljenjem ukupnog broja ostvarenih noćenja u promatranom razdoblju i umnoška broja postelja i brojem dana u kojem su postelje bile raspoložive (registrirane) tijekom promatranog razdoblja te množenjem količnika sa sto.

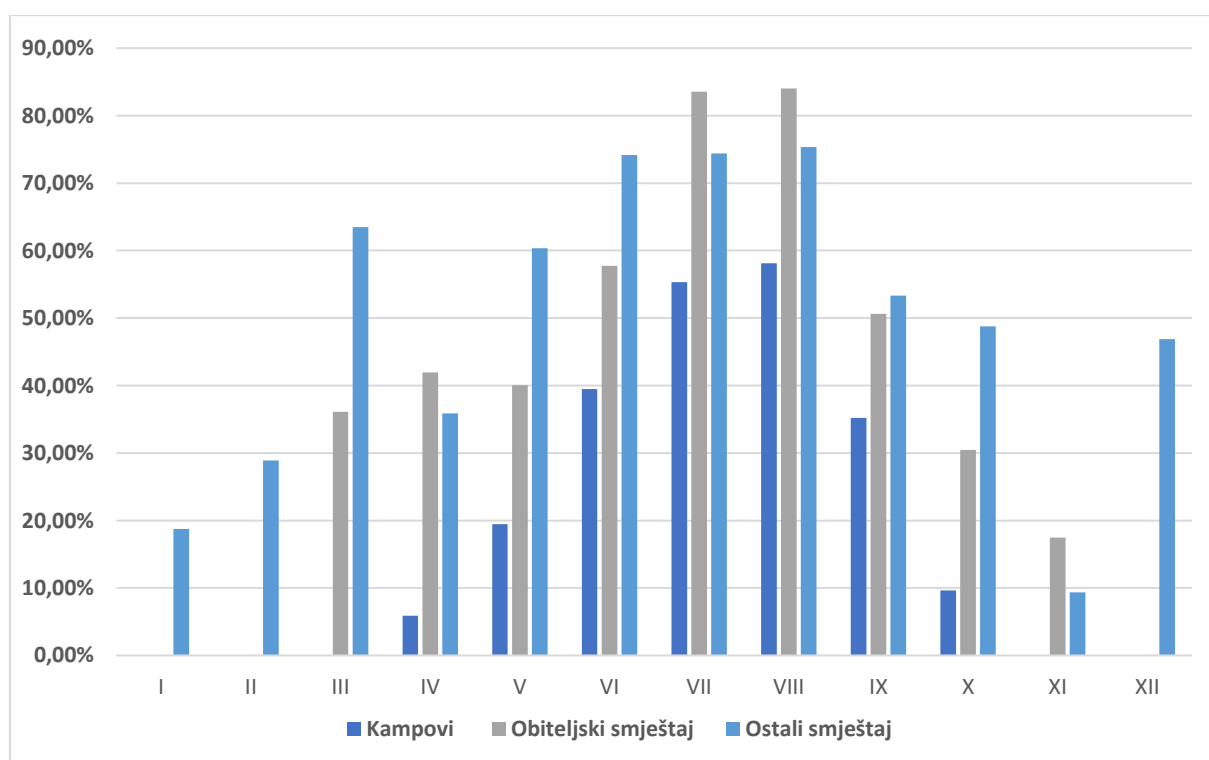
Neto iskorištenost kampova (aktivnih) na području Turistička zajednica mjesta Betina tijekom 2024. godine pokazivala je izražen sezonski karakter korištenja kapaciteta (većina kampova u destinaciji otvorena oko 6-7 mjeseci) U proljetnim mjesecima iskorištenost je rasla sa 6 % u travnju na 19 % u svibnju, dok je tijekom glavne turističke sezone dosegla 40 % u lipnju, 55 % u srpnju i vrhunac od 58 % u kolovozu. U rujnu se iskorištenost smanjila na 35 %, što je potvrđivalo koncentraciju kamping prometa tijekom ljetnih mjeseci.

Neto iskorištenost objekata u domaćinstvu, kao odraz fleksibilnosti u registriranju i korištenju smještajnih kapaciteta, bila je viša u odnosu na ostale vrste smještaja tijekom većeg dijela godine. Tijekom predsezone 2024. godine iskorištenost se kretala od 36 % u ožujku do 42 % u travnju i 40 % u svibnju, dok je tijekom glavne turističke sezone rasla na 58 % u lipnju te dosegla 84 % u srpnju i kolovozu. U posezoni se smanjivala na 51 % u rujnu, 30 % u listopadu i 17 % u studenome. Takva dinamika ukazivala je na mogućnost prilagodbe raspoloživih kapaciteta stvarnoj turističkoj potražnji, pri čemu su objekti u domaćinstvu fleksibilnije ulazili i izlazili iz tržišne funkcije ovisno o intenzitetu sezone i potrebama vlasnika.

Ostali smještaj pokazivao je nešto ravnomjerniju godišnju dinamiku korištenja kapaciteta u odnosu na kampove i objekte u domaćinstvu. Tijekom zimskih mjeseci iskorištenost se kretala od 19 % u siječnju do 29 % u veljači, nakon čega je kontinuirano rasla na 60 % u svibnju i 74 % u lipnju. Najveće vrijednosti ostvarivale su se tijekom srpnja i kolovoza, kada je iskorištenost dosegla 74 %, odnosno 75 %, dok se tijekom posezone smanjivala na 53 % u rujnu i 49 % u listopadu.

Usporedbe radi, tijekom 2019. godine ostvarivana je veća neto iskorištenost smještajnih kapaciteta u srpnju i kolovozu u odnosu na 2024. godinu, osobito u obiteljskom smještaju i ostalim vrstama smještaja. Kampovi su u 2024. godini dalje imali nižu iskorištenost u odnosu na ostale vrste smještaja, ali su i oni tijekom 2019. godine ostvarivali nešto niže vrijednosti u odnosu na novije razdoblje. Takvi pokazatelji upućuju su na to da je turistička sezona 2019. godine bila intenzivnija i koncentriranija u vršnim ljetnim mjesecima, uz višu razinu popunjenosti aktivnih smještajnih kapaciteta.

Slika 11. Neto iskorištenost smještajnih kapaciteta (aktivni) prema vrsti objekta na području TZM Betina u 2024. godini (u %),
izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.

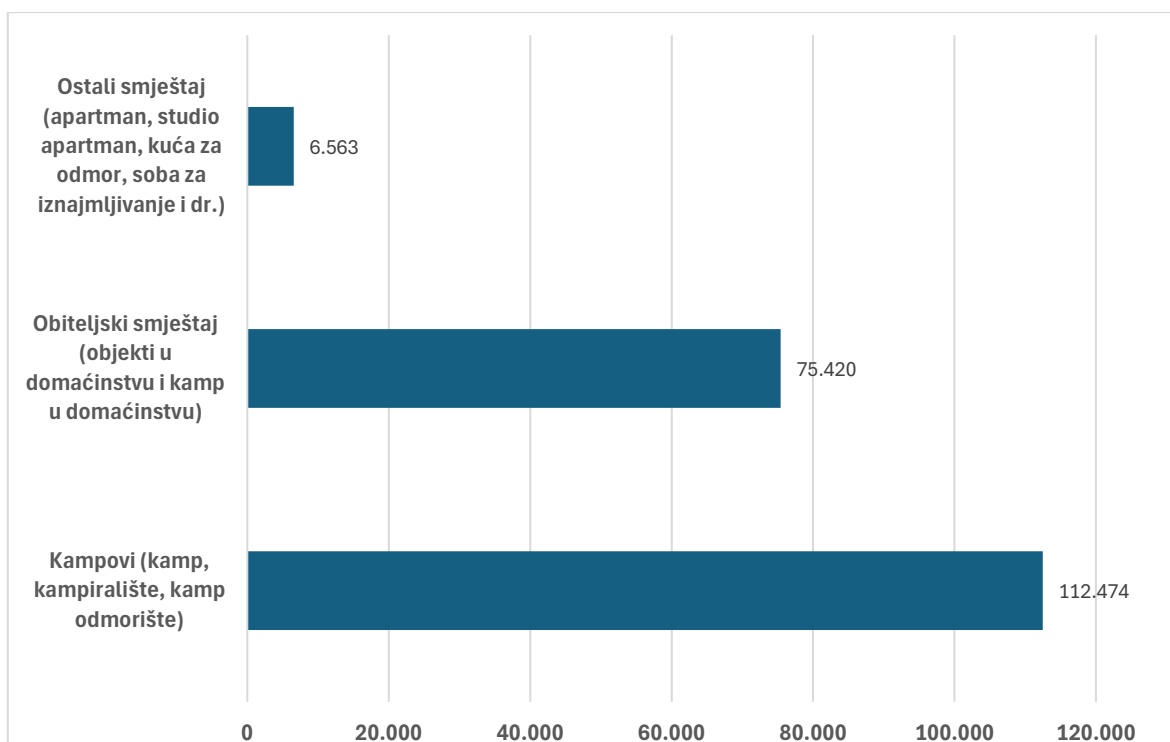
6.2.6 Turistički promet prema vrstama smještaja

Smještajni objekti u sustavu eVisitor razvrstani su prema obilježjima Vrsta objekta i Podvrsta objekta, a u skladu sa Zakonom o ugostiteljskoj djelatnosti i pripadajućim važećim pravilnicima o razvrstavanju i kategorizaciji ugostiteljskih objekata. Za potrebe ove analize, smještajni objekti su razvrstani u manji broj grupa. Kriterij definiranja grupe bila je važnost vrste/podvrste objekta (broj objekata, ostvareni turistički promet) unutar turističkih kapaciteta destinacije te mogućnost povezivanja s drugim sličnim vrstama/podvrstama³.

U 2024. godini na području TZM Betina u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju ostvareno je ukupno 225.258 noćenja, što predstavlja smanjenje za 0,4 % u odnosu na 2019. godinu i smanjenje za 1,2 % u odnosu na 2023. godinu. U 2024. godini u komercijalnim smještajnim kapacitetima ostvareno je ukupno 86,3 % noćenja domaćih i stranih turista.

U strukturi komercijalnog smještaja prema grupama smještajnih objekata u 2024. godini, najveći broj noćenja ostvaren je u grupi Kampovi i to 57,8 % (podvrsta kamp, kamp odmorište i kampiralište), Slijedi grupa Obiteljski smještaj (objekti u domaćinstvu i kamp u domaćinstvu) s udjelom od 38,8 %, dok je preostalih 3,4 % noćenja ostvareno u grupi Ostali smještaj (apartman, studio apartman, kuća za odmor, soba za iznajmljivanje i organizirano kampiranje). Ovakva distribucija ukazuje na dominantnu ulogu kamping segmenta te značajan, ali sekundaran doprinos obiteljskog smještaja, uz marginalni udio ostalih oblika smještaja.

Slika 12. Broj ostvarenih noćenja u komercijalnom smještaju na području TZM Betina u 2024. godini. Izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.

³ Analizirani su podaci iz sustava eVisitor u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju.

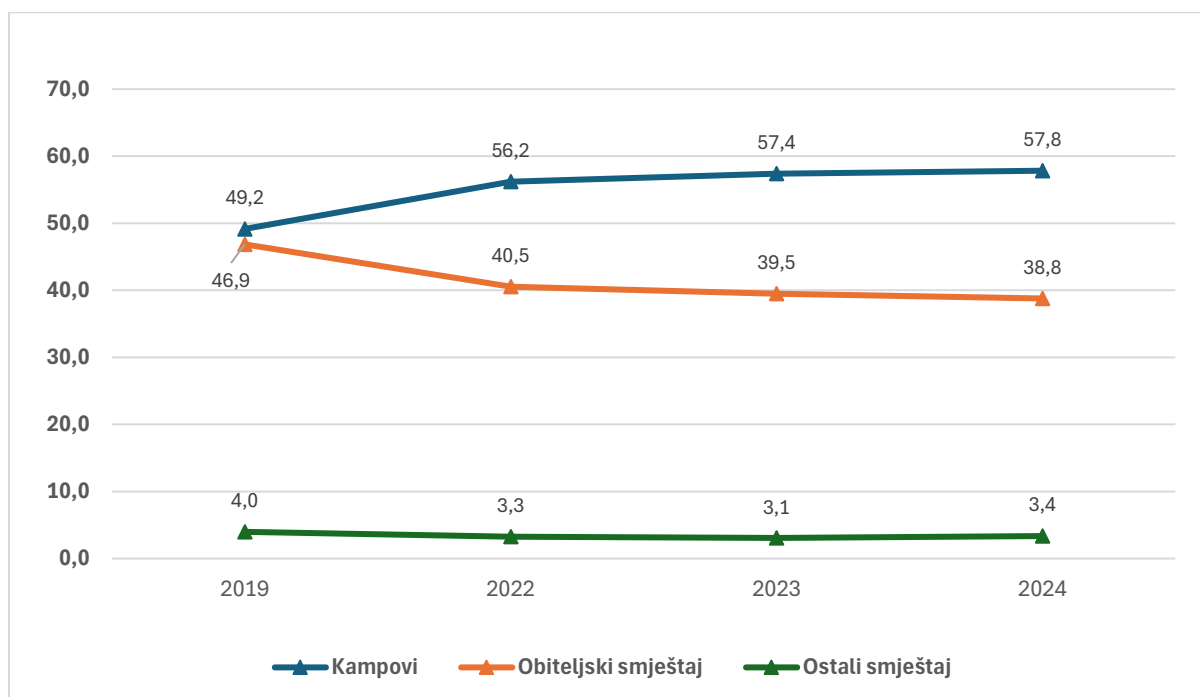
U 2024. godini, u odnosu na 2019. godinu ukupan broj noćenja u komercijalnom smještaju povećan je za 11,3 %. Prema vrstama smještaja, broj noćenja je povećan u grupi Kampovi za 31,0 %, dok je u ostalim kategorijama zabilježen pad i to za 7,8 % u grupi Obiteljski smještaj, odnosno 5,6 % u grupi Ostali smještaj. U odnosu na 2023., u 2024. je zabilježen pad ukupnog broja noćenja u komercijalnim smještajnim objektima i to za 0,3 %. U istom razdoblju povećan je broj noćenja u grupi Ostali smještaj i to za 9,5 %, odnosno za 0,5 % u grupi Kampovi. S druge strane, broj noćenja u grupi Obiteljski smještaj smanjio se za 2,1 %.

Tablica 9. Broj ostvarenih noćenja na području TZM Betina u razdoblju 2019.-2024. godine prema vrstama smještajnih kapaciteta u komercijalnom smještaju. U posljednja dva stupca prikazana je promjena broja noćenja u 2024. u odnosu na 2019. (stupac $\Delta 24/19$), odnosno 2023. godinu (stupac $\Delta 24/23$), izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.

	2019.	2022.	2023.	2024.	$\Delta 24/19$ (u %)	$\Delta 24/23$ (u %)
Kampovi	85.860	110.451	111.940	112.474	31,0	0,5
Objekti u domaćinstvu	81.834	79.674	77.045	75.420	-7,8	-2,1
Ostali smještaj	6.955	6.408	5.994	6.563	-5,6	9,5
Ukupno komercijalni smještaj	174.649	196.533	194.979	194.457	11,3	-0,3

U sljedećoj slici prikazano je kretanje udjela broja noćenja prema vrstama smještaja na području TZM Betina u razdoblju 2019.-2024. godine. Unutar grupe Kampovi zabilježen je kontinuirani rast udjela u ukupnim noćenjima, s 49,2 % u 2019. godini na 57,8 % u 2024. godini. U grupi Obiteljski smještaj zabilježno je smanjenje udjela u ukupnim noćenjima – s 46,9 % u 2019. na 38,8 % u 2024. godini. Trend pada bio je posebno izražen nakon 2022. godine, što je upućivalo na relativno slabljenje ove vrste smještaja u strukturi turističke potražnje nakon pandemije bolesti COVID-19. Najmanji udio ukupnom broju noćenja ostvaren je u grupi Ostali smještaj, čiji se udio smanjio s 4,0 % u 2019. na 3,4 % u 2024. godini.

Slika 13. Struktura noćenja na području TZM Betina u 2019., 2022., 2023. i 2024. godini prema grupa komercijalnog smještaja.
izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.

Za potrebe izrade ovog Plana upravljanja destinacijom napravljena je analiza turističkog prometa u nekomercijalnom smještaju na osnovi podataka iz sustava eVisitor. U tu kategoriju ulaze sljedeći objekti: Kuća za odmor (vikendica), Kuća stanovnika općine/grada, Stan za odmor (vikendica) i Stan stanovnika općine/grada. Podaci su prikazani u idućoj tablici uz napomenu kako su podaci nepouzdan, što se očituje u činjenici da broj noćenja u tim kapacitetima opada, dok broj objekata raste.

Tablica 10. Broj noćenja, kreveta i objekata u nekomercijalnom smještaju u razdoblju 2019.-2024. godine na području TZM Betina, izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.

Nekomercijalni smještaj	2019.	2022.	2023.	2024.
Noćenja	51.565	30.258	33.055	30.801
Kreveti	1.229	1.476	1.506	1.577
Objekti	312	372	382	401
Kuće i stanovi za odmor	2019.	2022.	2023.	2024.
Noćenja	46.885	28.307	29.838	27.215
Kreveti	1.006	1.183	1.195	1.262
Objekti	253	296	300	318

Međutim uz pretpostavku da se kuće i stanovi za odmor prosječno godišnje koriste 66,3 dana te da u tom razdoblju objekt koriste prosječno 3,97 osoba te da postoji oko 200 objekata koji iznajmljuju smještaj na crno (procjena nosioca turističke politike destinacije) slijedi da je na području destinacije u kućama i stanovima za odmor u 2024. godini po procjeni ostvareno oko 90.000 noćenja u nekomercijalnom smještaju.

Preporuka je pratiti te prikupljati pouzdanje podatke u skladu s poreznim izmjenama uvedenima tijekom 2025. godine, čemu će doprinijeti uspostava sustava naplate poreza za kuće i stanove za odmor pri Poreznoj upravi. Ova će se statistika, stoga, utemeljeno obraditi u narednom Planu, na osnovi pouzdanijih podataka.

Također, potrebno je naglasiti kako nekomercijalnu potražnju potencijalno čine i turisti na plovilima koji ostvaruju noćenje na području destinacije, ali boravak ostvaruju na sidru izvan luka nautičkog turizma (marina Betina) i luka otvorenih za javni promet (luka Betina).

6.2.7 Turistička kretanja u lukama

Na području destinacije nalaze se dvije luke o kojima sustavi eVisitor vodi statističke podatke o turističkom prometu – Marina Betina te Luka Betina (luka otvorena za javni promet).

Marina Betina nositelj je razvoja nautičkog turizma u destinaciji te predstavlja ključnu infrastrukturu koja generira gotovo cjelokupan promet nautičkih gostiju na području TZM Betina. Marina raspolaže kapacitetom od 270 vezova, od čega se 80 odnosi na suhe vezove, uz infrastrukturu prilagođenu zahtjevima nautičkog turizma i održavanja plovila.

Jedan od izazova u analizi nautičkog turizma odnosi se na identifikaciju i evidenciju noćenja na plovilima. Za razliku od klasičnog smještaja, gdje se dolasci i noćenja evidentiraju kroz prijavu gostiju u smještajnim objektima, boravak turista na brodovima često je teže precizno pratiti jer gosti noće na plovilu, a ne u kopnenom smještaju. Statistički sustavi stoga uglavnom prate broj plovila i vezova u marinama te broj dolazaka i noćenja nautičara prijavljenih u lukama nautičkog turizma, dok dio stvarnog boravka na brodovima može ostati nedovoljno evidentiran.

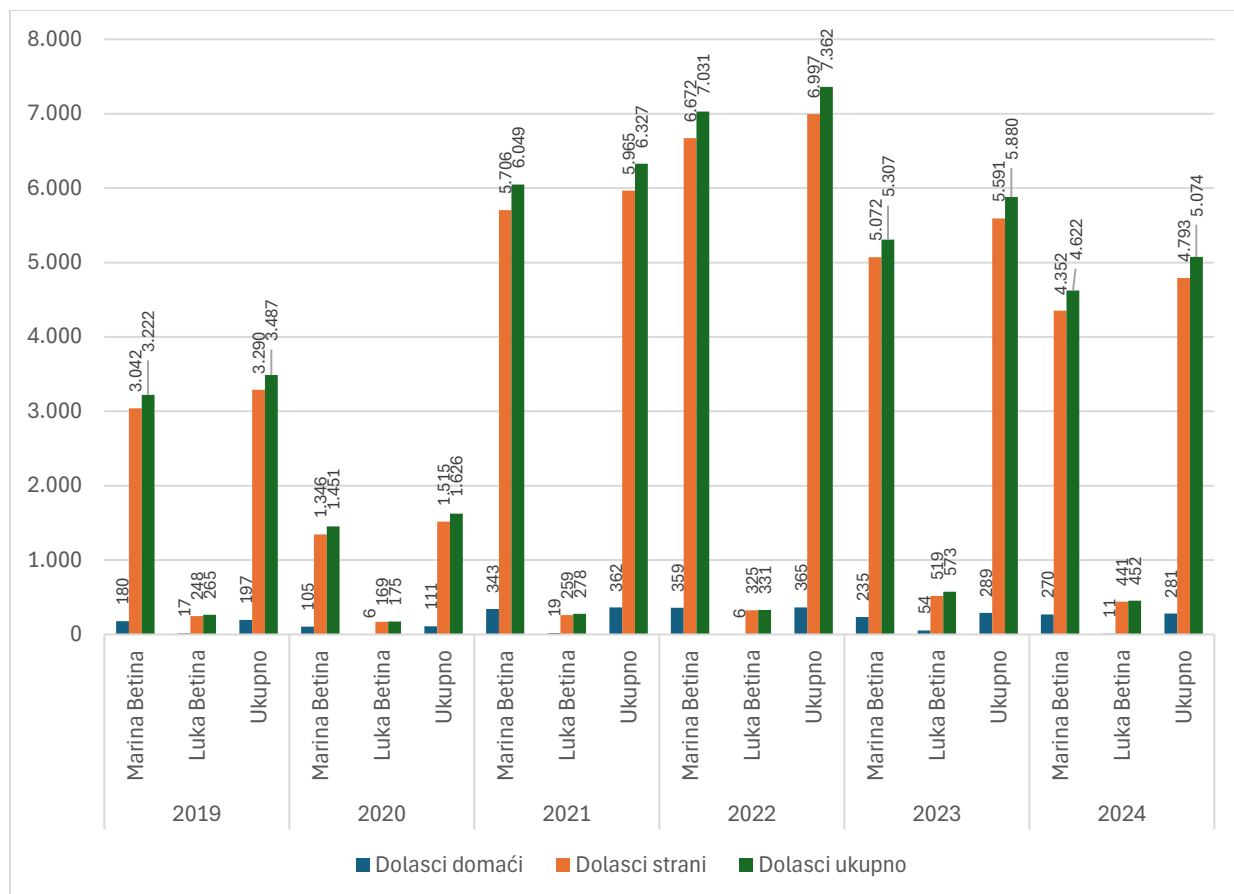
U 2024. godini u lukama na području destinacije TZM Betina ostvareno je ukupno 5.074 dolazaka i 31.478 noćenja. Gotovo cjelokupan nautički promet koncentriran je u marini Betina, dok Luka Betina ima marginalan udio u ukupnim dolascima i noćenjima. U marini Betina u istoj godini ostvareno je 91,1 % dolazaka i 92,0 % noćenja domaćih i stranih turista.

Kretanje broja dolazaka u lukama na području TZM Betina u razdoblju 2019.-2024. godine obilježeno je značajnim padom u 2020. godini od oko 53,4 %, kao posljedicom pandemije COVID-19 i ograničenja međunarodnih putovanja. Već u 2021. godini dolazi do snažnog oporavka, uz porast broja dolazaka od približno 289,1 % u odnosu na prethodnu godinu.

Trend rasta nastavlja se i u 2022. godini, kada se doseže najviša razina dolazaka u promatranom razdoblju, dok u 2023. i 2024. godini dolazi do blage korekcije i stabilizacije. Unatoč tome, ukupan broj dolazaka u 2024. godini i dalje je viši za oko 45,5 % u odnosu na 2019. godinu.

Prema strukturi gostiju, broj dolazaka izrazito je koncentriran na strane turiste, čiji se udio u razdoblju 2019.-2024. godine kretao između 92-97 %, dok su domaći turisti sudjelovali između 3-8 % ukupnih dolazaka. U 2024. godini, na svakog domaćeg turista dolazi ukupno 17 stranih turista.

Slika 14. Dolasci domaćih i stranih turista u lukama (Marina Betina i luka Betina) na području TZM Betina u razdoblju 2019.-2024.godine, izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.

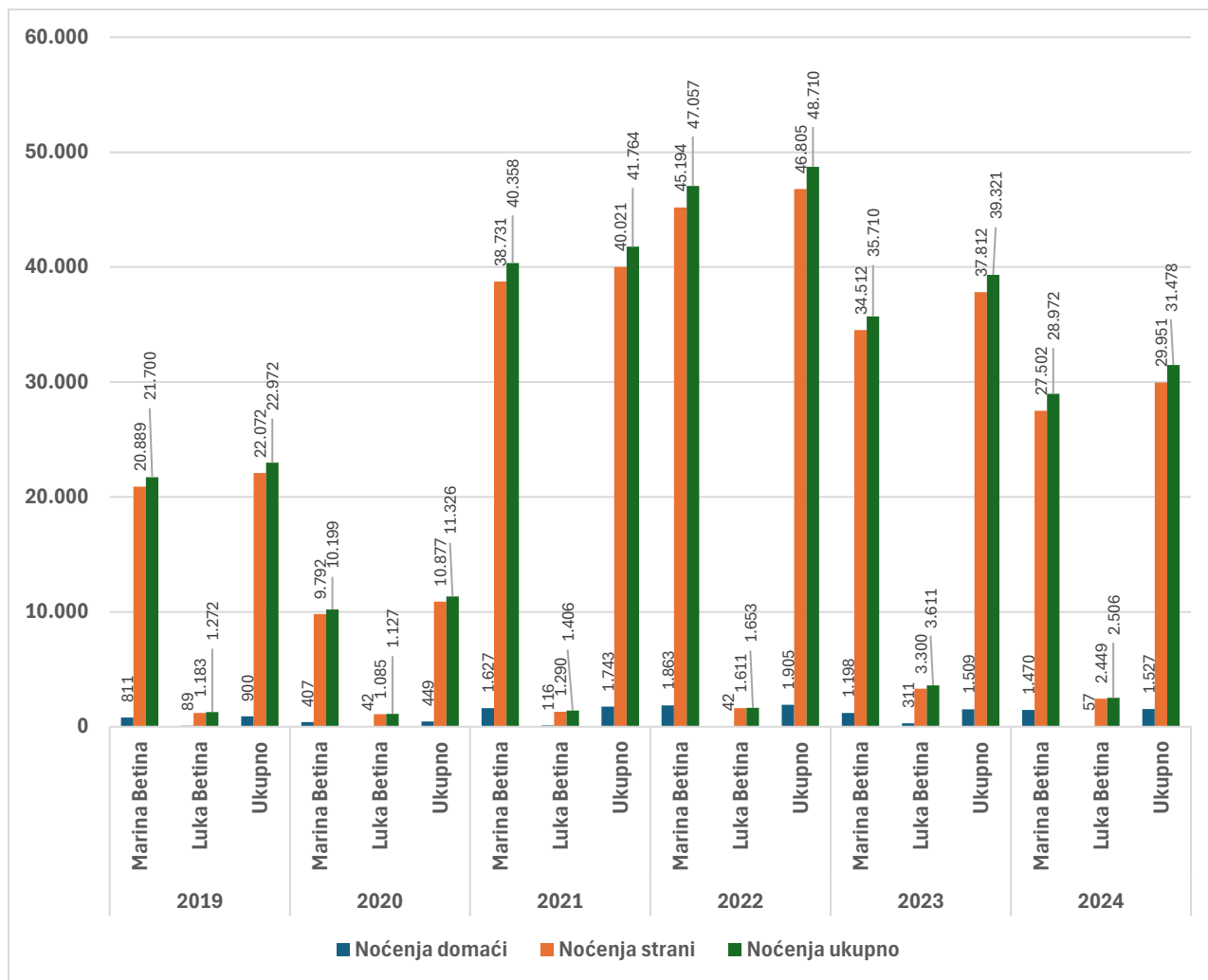
Kretanje broja noćenja u lukama na području TZM Betina u razdoblju 2019.–2024. godine pokazuje slične trendove kao i dolasci, uz određene razlike u intenzitetu promjena. U 2020. godini dolazi do značajnog pada broja noćenja od oko 50,7 %, kao posljedice pandemije COVID-19 i ograničenja međunarodnih putovanja. Već u 2021. godini slijedi oporavak, uz porast broja noćenja od približno 268,6 % u odnosu na prethodnu godinu.

Trend rasta nastavlja se i u 2022. godini, kada se doseže najviša razina noćenja u promatranom razdoblju, dok u 2023. godini dolazi do pada od oko 19,3 %, a u 2024. godini do ponovnog pada za 19,3 %. Unatoč tim promjenama, ukupan broj noćenja u 2024. godini i dalje je viši za oko 37,0 % u odnosu na 2019. godinu.

U promatranom razdoblju Marina Betina kontinuirano ostvaruje između približno 90 % i 97 % ukupnog broja noćenja, dok Luka Betina sudjeluje s udjelom od oko 3 % do 10 %.

Prema strukturi gostiju, broj noćenja izrazito je koncentriran na strane turiste, čiji se udio u razdoblju 2019.-2024. godine kretao između 92-98 %, dok su domaći turisti sudjelovali između 2-8 % ukupnih noćenja. U 2024. godini, na svakog domaćeg turista dolazi približno 20 stranih turista u ostvarenim noćenjima.

Slika 15. Noćenja domaćih i stranih turista u lukama na području TZM Betina u razdoblju 2019.-2024.godine, izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.

6.2.8 Emitivna tržišta

6.2.8.1 Domaći i strani turisti

Analiza strukture turističkog prometa domaćih i stranih turista pokazuje kontinuiranu dominaciju stranih turista na području TZM Betina tijekom razdoblja 2019.-2024. godine. U 2019. godini strani turisti ostvarili su 90,6 % ukupnih dolazaka i 80,5 % ukupnih noćenja, dok su domaći turisti ostvarili su 9,4 % dolazaka i 19,5 % noćenja⁴.

U 2020. godini dolazi do značajne promjene u strukturi turističkog prometa, pri čemu se povećava udio domaćih turista. Domaći gosti ostvarili su 14,6 % ukupnih dolazaka i čak 25,1 % ukupnih noćenja, dok udio stranih turista pada na 85,4 % dolazaka i 74,9 % noćenja. Navedena promjena povezana je s pandemijskim okolnostima i ograničenjima međunarodnih putovanja, zbog čega je domaće tržište preuzelo značajniju ulogu u turističkom prometu destinacije.

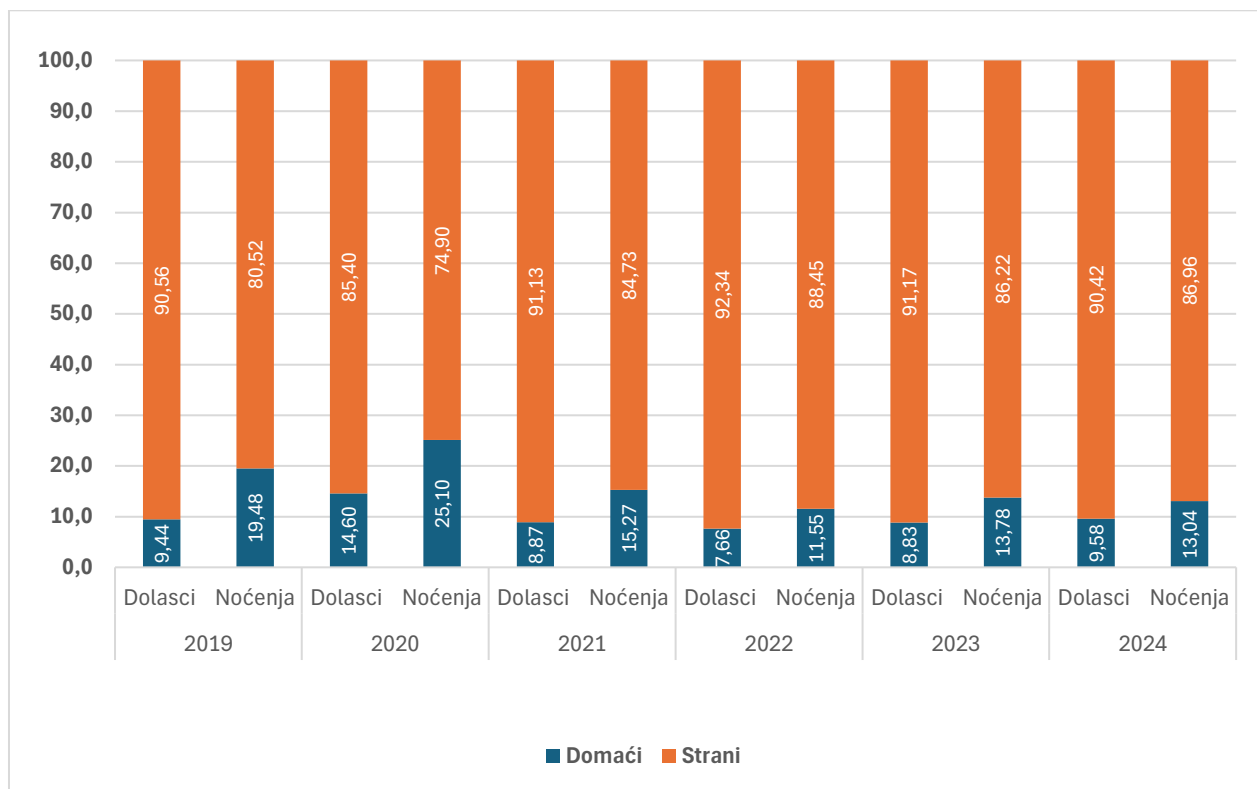
Tijekom 2021. godine ponovno jača udio stranih turista, koji ostvaruju 91,1 % dolazaka i 84,7 % noćenja, dok domaći turisti sudjeluju s 8,9 % dolazaka i 15,3 % noćenja. Oporavak inozemnog tržišta nastavlja se i u 2022. godini, kada strani turisti ostvaruju najveći udio u promatranom razdoblju – 92,3 % ukupnih dolazaka i 88,5 % ukupnih noćenja. Istodobno, udio domaćih turista smanjuje se na 7,7 % dolazaka i 11,6 % noćenja.

U 2023. godini dolazi do blagog povećanja udjela domaćih turista, koji ostvaruju 8,8 % dolazaka i 13,8 % noćenja, dok strani turisti sudjeluju s 91,2 % dolazaka i 86,2 % noćenja. Slična struktura zadržava se i u 2024. godini, kada strani turisti ostvaruju 90,4 % dolazaka i 87,0 % noćenja, dok domaći turisti sudjeluju s 9,6 % dolazaka i 13,0 % noćenja.

Promatrajući cjelokupno razdoblje, vidljivo je kako turistički promet TZM Betina u najvećoj mjeri ovisi o inozemnom tržištu.

⁴ Analizirani podaci iz sustava eVisitor u smještaju (komercijalni i nekomercijalni) i lukama (luka Betina i marina Betina).

Slika 16. Kretanje udjela domaćih i stranih turista na području TZM Betina u razdoblju 2019.-2024. godine (u %), izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.

6.2.8.2 Turistička kretanja prema zemlji dolaska

Analiza emitivnih tržišta u 2024. godini pokazuje da turizam u destinaciji snažno ovisi o nekoliko tradicionalno jakih emitivnih tržišta, dok ostala čine tek manji udio.

U strukturi noćenja turista prema zemlji porijekla u 2024. godini, najveći broj turista dolazi iz Njemačke (31,8 %). Slijede turisti iz Slovenije (16,6 %), Hrvatske (14,2 %), Austrije (9,1 %), Češke (6,1 %) i Poljske (5,0 %). Značajan udio imaju i gosti iz Slovačke (4,4 %), Italije (3,0 %), Mađarske (2,5 %) i Nizozemske (1,4 %). Ovih deset najvažnijih emitivnih tržišta ostvaruje 94,2 % ukupnih noćenja u destinaciji⁵.

Usporedba strukture noćenja prema emitivnim tržištima između 2019. i 2024. godine pokazuje zadržavanje istih ključnih tržišta, uz određene promjene u njihovim udjelima. Njemačka je povećala udio s 28,3 % na 31,8 %, Slovenija s 14,9 % na 16,6 %, a Austrija s 8,4 % na 9,1 %. S druge strane, vidljiv je izražen pad udjela domaćih turista, s 21,1 % na 14,2 %.

⁵ Podaci iz sustava eVisitor prema kategorijama u smještaju - komercijalnom i nekomercijalnom.

Kod ostalih tržišta Češka je povećala udio s 4,4 % na 6,1 %, Poljska s 3,8 % na 5,0 %, a Slovačka s 2,7 % na 4,4 %. Mađarska bilježi blagi rast s 2,5 % na 2,5 % (minimalna promjena), dok Italija bilježi pad s 4,4 % na 3,0 %. Nizozemska ostaje na sličnoj razini (1,4 % u 2024.), dok je u 2019. među vodećim tržištima bila prisutna Belgija s udjelom od 1,6 %.

U strukturi dolazaka turista prema zemlji porijekla u 2024. godini dominiraju gosti iz Njemačke (28,6 %). Slijede turisti iz Slovenije (18,1 %), Hrvatske (10,4 %), Austrije (10,2 %), Češke (6,9 %) i Poljske (5,8 %). Značajan udio imaju i gosti iz Mađarske (3,8 %), Slovačke (3,4 %), Italije (3,4 %) i Nizozemske (1,6 %). U ovih deset emitivnih tržišta ostvareno je 92,1 % ukupnih dolazaka turista u destinaciji. U odnosu na 2019. godinu nije došlo do većih promjena u pogledu dolazaka u destinaciju.

Usporedba strukture dolazaka prema emitivnim tržištima između 2019. i 2024. godine pokazuje zadržavanje istih ključnih tržišta, uz određene promjene u njihovim udjelima. Njemačka bilježi blagi pad udjela s 28,9 % na 28,6 %, dok je Slovenija povećala udio s 16,9 % na 18,1 %, a Austrija s 9,6 % na 10,2 %. Udio domaćih gostiju (Hrvatska) blago je porastao s 10,0 % na 10,4 %.

Kod ostalih tržišta Češka bilježi rast s 5,8 % na 6,9 %, Poljska s 4,6 % na 5,8 %, dok je Mađarska povećala udio s 3,5 % na 3,8 %. S druge strane, Italija ostvaruje pad s 6,2 % na 3,4 %. Nizozemska ostaje na sličnoj razini (oko 1,5 %), dok se u 2019. među vodećim tržištima nalazila Francuska s udjelom od 1,8 %, koja se u 2024. više ne pojavljuje među deset najzastupljenijih tržišta.

Tablica 11. Udjeli noćenja turista prema zemlji dolaska na području TZM Betina u 2019., 2022., 2023. i 2024. godini, izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.

2019.		2022.		2023.		2024.	
Zemlja	Udio noćenja %	Zemlja	Udio noćenja %	Zemlja	Udio noćenja %	Zemlja	Udio noćenja %
Njemačka	28,34%	Njemačka	33,01%	Njemačka	31,58%	Njemačka	31,79%
Hrvatska	21,06%	Slovenija	15,83%	Slovenija	15,90%	Slovenija	16,64%
Slovenija	14,92%	Hrvatska	13,20%	Hrvatska	15,50%	Hrvatska	14,19%
Austrija	8,44%	Austrija	9,31%	Austrija	9,60%	Austrija	9,10%
Italija	4,36%	Češka	7,01%	Češka	6,15%	Češka	6,14%
Češka	4,35%	Poljska	4,85%	Poljska	4,55%	Poljska	4,97%
Poljska	3,77%	Italija	3,78%	Italija	3,40%	Slovačka	4,43%
Slovačka	2,70%	Slovačka	3,06%	Slovačka	3,33%	Italija	3,02%
Mađarska	2,48%	Mađarska	2,32%	Mađarska	2,30%	Mađarska	2,54%
Belgija	1,61%	Nizozemska	1,36%	Nizozemska	1,57%	Nizozemska	1,43%

Tablica 12. Udjeli dolazaka turista prema zemlji dolaska na području TZM Betina u 2019., 2022., 2023. i 2024. godini, izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.

2019.		2022.		2023.		2024.	
Zemlja	Udio dolasci %	Zemlja	Udio dolasci %	Zemlja	Udio dolasci %	Zemlja	Udio dolasci %
Njemačka	28,88 %	Njemačka	31,54 %	Njemačka	29,66 %	Njemačka	28,58 %
Slovenija	16,90 %	Slovenija	15,98 %	Slovenija	16,88 %	Slovenija	18,08 %
Hrvatska	10,04 %	Austrija	10,04 %	Austrija	10,16 %	Hrvatska	10,44 %
Austrija	9,59 %	Hrvatska	8,47 %	Hrvatska	9,78 %	Austrija	10,17 %
Italija	6,22 %	Češka	7,61 %	Češka	7,14 %	Češka	6,93 %
Češka	5,83 %	Poljska	5,90 %	Poljska	5,58 %	Poljska	5,79 %
Poljska	4,59 %	Italija	4,61 %	Italija	3,80 %	Mađarska	3,77 %
Mađarska	3,47 %	Mađarska	3,33 %	Slovačka	3,62 %	Slovačka	3,40 %
Slovačka	3,07 %	Slovačka	3,27 %	Mađarska	3,41 %	Italija	3,35 %
Francuska	1,75 %	Nizozemska	1,46 %	Nizozemska	1,91 %	Nizozemska	1,55 %

Prema broju noćenja u 2024. godini, od 11.-20. mjesta nalaze se sljedeće zemlje: Francuska, Ujedinjena Kraljevina, Švicarska, Belgija, Bosna i Hercegovina, Srbija, Ukrajina, Norveška i Švedska. U destinaciji su ostvarena noćenja iz 58 različitih zemalja, što na prvi pogled upućuje na visoku razinu međunarodne zastupljenosti. Međutim, detaljnija analiza pokazuje da se najveći dio noćenja ostvaruje iz ograničenog broja ključnih emitivnih tržišta, dok je iz velikog broja ostalih zemalja ostvaren tek manji broj noćenja.

U kontekstu budućeg turističkog razvoja, važno je kontinuirano jačati prisutnost destinacije na ključnim emitivnim tržištima koja generiraju najveći turistički promet, ali istodobno razvijati aktivnosti usmjerene prema novim i tržišno perspektivnim segmentima potražnje. Posebnu pozornost potrebno je usmjeriti prema tržištima koja posljednjih godina bilježe rast potražnje za putovanjima, poput azijskog i sjevernoameričkog tržišta.

6.2.8.3 Turistička kretanja domaćih turista prema županiji dolaska

Važno emitivno tržište destinacije čine i domaći turisti. Udio noćenja domaćih turista u 2024. godini iznosio je 16,6 % od ukupnog broja noćenja u destinaciji, što je smanjenje u odnosu na 2019. godinu kada je iznosio 21,1 %.

Raspodjela dolazaka i noćenja među županijama pokazuje izražene razlike u intenzitetu i karakteristikama turističke potražnje domaćih turista. Najveći udio u ukupnom broju dolazaka i noćenja ostvario je Grad Zagreb, s udjelom od 41,4 % dolazaka i 50,6 % noćenja, uz prosječno trajanje boravka od 15,7 dana. Ovi pokazatelji potvrđuju tradicionalnu orijentiranost zagrebačkih turista prema jadranskim destinacijama, kao i ulogu glavnog grada kao primarnog emitivnog tržišta u domaćem turizmu. Slijedi Zagrebačka županija, s 13,51% dolazaka i 12,84%

noćenja, te prosječnim boravkom od 8,77 dana, dok Sisačko-moslavačka županija zauzima treće mjesto s udjelom od 10,7 % dolazaka i 8,5 % noćenja, uz najduže prosječno trajanje boravka od 10,26 dana.

Tablica 13. Kretanje broja dolazaka i noćenja domaćih i stranih turista na području TZM Betina u 2024. godini izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.

Županija	Dolasci	Noćenja	Broj turista	Udio dolasci	Udio noćenja	Prosječno trajanje boravka (u danima)
Grad Zagreb	1.030	16.173	1.030	41,4%	50,6%	15,70
Zagrebačka	265	2.719	265	10,7%	8,5%	10,26
Koprivničko-križevačka	111	2.241	111	4,5%	7,0%	20,19
Sisačko-moslavačka	146	1.818	146	5,9%	5,7%	12,45
Krapinsko-zagorska	153	1.706	153	6,2%	5,3%	11,15
Osječko-baranjska	83	1.442	83	3,3%	4,5%	17,37
Bjelovarsko-bilogorska	62	1.109	62	2,5%	3,5%	17,89
Primorsko-goranska	102	840	102	4,1%	2,6%	8,24
Varaždinska	110	831	110	4,4%	2,6%	7,55
Vukovarsko-srijemska	46	593	46	1,9%	1,9%	12,89
Splitsko-dalmatinska	55	415	55	2,2%	1,3%	7,55
Brodsko-posavska	53	400	53	2,1%	1,3%	7,55
Međimurska	44	388	44	1,8%	1,2%	8,82
Karlovačka	73	371	73	2,9%	1,2%	5,08
Požeško-slavonska	31	243	31	1,2%	0,8%	7,84
Šibensko-kninska	26	205	26	1,0%	0,6%	7,88
Istarska	44	162	44	1,8%	0,5%	3,68
Virovitičko-podravsk	20	133	20	0,8%	0,4%	6,65
Zadarska	19	100	19	0,8%	0,3%	5,26
Ličko-senjska	8	60	8	0,3%	0,2%	7,50
Dubrovačko-neretvanska	4	11	4	0,2%	0,0%	2,75
Ukupno:	2.485	31.960	2.485	100,0%	100,00%	12,86

6.3. Jednodnevni posjetitelji

Podaci o broju jednodnevnih posjetitelja na području TZM Betina nisu raspoloživi. Također, ne postoji sustavno praćenje jednodnevnih posjetitelja unutar samog naselja Betina, uključujući evidenciju i monitoring broja posjetitelja na glavnim atrakcijama, javnim prostorima tj. najfrekventnijim lokacijama destinacije. Zbog izostanka organiziranog sustava praćenja nije moguće precizno utvrditi stvarni intenzitet jednodnevnih posjeta niti prostornu i vremensku koncentraciju posjetitelja unutar destinacije.

Obzirom na lokaciju i dostupnost Betine i njezinih glavnih odredišta, jednodnevne posjetitelje čine oni koji u nju dolaze kao:

- posjetitelji koji dolaze u destinaciju na jednodnevni izlet s kopna automobilima ili turističkim autobusima
- posjetitelji koji dolaze u destinaciju iz drugih destinacija na otoku Murteru (Tisno, Jezera i Murter)
- nautičari na vezu u lukama koji ne ostvaruju noćenje na području destinacije
- nautičari u privezištima

Na temelju vlastitih procjena, ukupan broj posjetitelja u Betini na vršni dan turističke sezone, 2024. godine, iznosio je približno između 1.200 posjetitelja. Procjena je dobivena zbrajanjem različitih kategorija dolazaka u destinaciju, pri čemu se procjenjuje: oko 200 posjetitelja iz marine Betina i luke Betina, oko 200 nautičara na privezištima, oko 300 posjetitelja koji automobilima dolaze u destinaciju s kopna i oko 500 posjetitelja iz ostalih destinacija otoka Murtera (Jezera, Murter i Tisno).

6.4. Ugostiteljstvo

Ugostiteljski objekti predstavljaju jedan od ključnih elemenata turističke ponude, a uvid u njihovu brojnost i strukturu predstavlja temelj za usmjeravanje daljnjeg razvoja i unaprjeđenje ugostiteljske ponude. Usluživanje u ugostiteljskim objektima predstavlja jedan od najvažnijih čimbenika ukupnog doživljaja gosta te izravno utječe na kvalitetu turističke ponude. Kvalitetna usluga ne odnosi se samo na pravovremeno posluživanje hrane i pića, već obuhvaća cjelokupnu komunikaciju s gostom, ljubaznost osoblja, profesionalnost, brzinu reagiranja te sposobnost prilagodbe različitim potrebama i očekivanjima posjetitelja. U suvremenom ugostiteljstvu naglasak se sve više stavlja na personalizirani pristup, gdje se gostu nastoji pružiti jedinstveno i autentično iskustvo. Educirano i motivirano osoblje ključno je za postizanje visoke razine usluživanja, jer upravo zaposlenici svojim znanjem, ponašanjem i pristupom stvaraju prvi i najvažniji dojam. Osim toga, standardizacija usluge, uz zadržavanje fleksibilnosti, omogućuje održavanje kvalitete i prepoznatljivosti objekta.

Gastronomska ponuda Betine utemeljena je prvenstveno na mediteranskoj kuhinji, koja se oslanja na lokalne namirnice, tradicionalne recepte i ribarsku baštinu te predstavlja važan element identiteta destinacije. Istodobno, ponuda je nadopunjena raznovrsnim ugostiteljskim sadržajima pretežito standardizirane i turistički prilagođene gastronomije, čime se odgovara na različite preferencije posjetitelja, njihove prehrambene navike i platežne mogućnosti. Takva kombinacija tradicionalnih i suvremenih gastronomskih sadržaja osigurava ravnotežu između očuvanja autentičnosti i prilagodbe tržišnim trendovima.

Prostorna distribucija ugostiteljskih objekata u destinaciji prikazuje tipičan obrazac koji je karakterističan za većinu manjih turističkih mjesta na Jadranu. Najveća koncentracija ugostiteljskih objekata koncentrirana je u samom središtu naselja, tj. u prostoru s najvišom koncentracijom turističkih atrakcija i događanja.

Najveći broj ugostiteljskih objekata nalazi se na Trgu na Moru, što potvrđuje njegovu ulogu kao glavnog javnog prostora u destinaciji. Međutim, raspršenost ugostiteljskih objekata u ostalim dijelovima destinacije ipak omogućuje određenu dostupnost usluga i izvan samog središta destinacije, iako u znatno manjem opsegu (npr. na plažama i kampovima).

Promocija ugostiteljskih objekata podržana je aktivnostima TZM Betina koja na vlastitoj web-stranici nudi uslugu promocije ugostiteljskih objekata, pri čemu su neki od njih navedeni u info brošuri destinacije. U sljedećoj tablici prikazani su evidentirani ugostiteljski objekti koji posluju u 2025. godini (cjelogodišnji ili sezonski), a istraženi su sukladno podacima MINTS-a, info brošure TZM Betina, web aplikacije Google Maps te ostalih prikladnih preglednika.

Na području TZM Betina evidentirano je više od 20 ugostiteljskih objekata različitih tipova – restorani, konobe, pizzerije, fast food objekti, caffe barovi, beach barovi te slastičarnice.

Tablica 14. Ugostiteljski objekti sukladno Zakonu o ugostiteljskoj djelatnosti na području TZM Betina, izvor: MINTS, terensko istraživanje Level Project d.o.o.

Naziv ugostiteljskog objekta	Adresa	Ponuda	Terasa	Kapacitet (unutra/vani)	Pristupačnost za osobe s invaliditetom
Konoba „Stari mlin“	Trg na Moru bb	Hrana i piće	DA	40+40	DA
Restoran „Plitka Vala“	Plitka Vala bb	Hrana i piće	DA	30+30	DA
Restoran „na moru“	Trg Na Moru bb	Hrana i piće	DA	50+80	DA
Restoran „Kalafat“	Nikole Škevina bb	Hrana i piće	DA	80+130	DA
Restoran „Trabakul“	Obala Kralja Petra Krešimira IV/4	Hrana i piće	DA	80+80	DA
Restoran „La Spuž“	Modrave 5	Hrana i piće	DA	0+100	DA
Konoba „Treva“	Dolac 111	Hrana i piće	DA	30+80	DA
Pizzeria „Riva“	Dolac bb	Hrana i piće	DA	20+32	DA
Konoba Kalebić	Prosika 2	Hrana i piće	DA	0+50	DA
Konoba Kanata	Trg na moru 3	Hrana i piće	DA	50+40	DA
Caffe bar i fast food „Pejo“	Trg na moru 8	Hrana i piće	DA	15+124	DA
Cafe bar „Beach“	Zdrače 26	Piće	DA	0+50	DA
Caffe bar Porat	Trg na moru 17	Piće	DA	10+120	DA
Cafe bar Muring	Trg na moru 10	Piće	DA	10+80	DA
Caffe bar „Burin“ (Plodine)	Pačipolje 20	Piće	DA	30+30	DA
Beach bar „Luna“	Dolac 9	Piće	DA	0+30	DA
aRoma Gelato Experience	Dolac 2b	Hrana i piće	NE	0+0	DA

Kapaciteti ugostiteljskih objekata u Betini mogu se ocijeniti zadovoljavajućima, pri čemu većina objekata raspolaže unutarnjim i vanjskim sjedećim mjestima. Ukupno kapaciteti destinacije iznose od 1.800-2.000 sljedećih mjesta, čega otprilike dvije trećine vani tj. na terasama.

Kapaciteti su raznoliki – od manjih objekata s 20-30 sjedećih mjesta do većih restorana i pizzerija s ukupnim kapacitetima većim od 100-200 mjesta (unutra i vani zajedno). Ukupno gledano, takva raspodjela ugostiteljskih kapaciteta omogućuje relativno stabilno funkcioniranje ugostiteljske ponude, uz naglašenu ulogu vanjskih prostora kao ključnog elementa u ostvarivanju ukupnog kapaciteta.

Posebno je važno istaknuti da svi navedeni objekti imaju zadovoljavajuću pristupačnost za osobe s invaliditetom, obzirom da se radi o objektima kojima je u smislu fizičke dostupnosti lako pristupiti, obzirom da se usluge pružaju u prizemlju. Međutim, u pogledu postizanja standarda prema važećim tehničkim propisima, većina objekata nema na taj način osiguran pristup za osobe s invaliditetom.

Srpanj i kolovoz mjeseci su najintenzivnijeg fizičkog i financijskog prometa u ugostiteljstvu. Tijekom kolovoza 2024. godine se u djelatnosti restorana i ostalih objekata za pripremu i

usluživanje hrane te djelatnosti pripreme i usluživanja pića izdalo oko 5.300 računa dnevno, pri čemu oko 800 računa u djelatnosti restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanje hrane te oko 4.500 računa u djelatnosti pripreme i usluživanja pića.

Tablica 15. Broj izdanih računa u vršnim danima turističke sezone 2024. godine (odabir najfrekventnijih dana) u Betini u djelatnosti restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanje hrane te djelatnosti pripreme i usluživanja pića, izvor: MINTS, 2024, obradio Level Project d.o.o.

Djelatnost	Razdoblje	Broj izdanih računa
Djelatnosti restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanje hrane	09.08-15.08.	778-819
Djelatnosti pripreme i usluživanja pića	09.08-15.08	4.491-4.590

Tradicionalna prehrana u Betini u prošlosti se temeljila na lokalno dostupnim namirnicama, posebno povrću i proizvodima iz vlastite proizvodnje. U prehrani su značajno mjesto imale grahorice poput boba, slanutka, fažola i graška, kao i povrće poput kupusa, krumpira, blitve i rajčice, među kojima se ističe autohtona sorta betinska pomidora od koje se proizvodio koncentrat rajčice. Međutim, ovi proizvodi danas su sve manje zastupljeni uslijed povećanog uvoza prehrambenih proizvoda i postupnog slabljenja lokalne poljoprivredne proizvodnje. Time se smanjuje prisutnost autohtonih namirnica u svakodnevnoj prehrani, ali i njihova zastupljenost u gastronomskoj ponudi destinacije. U budućem razdoblju u planu je očuvanje i revitalizacija uzgoja betinske pomidore, kao i njezina snažnija promocija kroz lokalnu gastronomsku ponudu, manifestacije i razvoj autentičnih proizvoda temeljenih na tradicijskoj preradi rajčice.

Veliku važnost imali su i maslinarstvo i vinogradarstvo na području Modrava, gdje su Betinjani proizvodili maslinovo ulje i vino, a kvaliteta ulja bila je toliko cijenjena da se izvozilo i izvan lokalnog područja. Takva proizvodnja bila je temelj svakodnevne prehrane i oblikovala je jednostavna, ali hranjiva jela koja su činila osnovu tradicionalne marende.

Upravo na toj tradiciji danas se može graditi dodatna vrijednost ugostiteljske ponude kroz veće uključivanje lokalnih OPG-ova. Korištenjem lokalnih proizvoda poput maslinovog ulja, vina, povrća i prerađevina moguće je razviti autentičnu gastronomsku ponudu. Takav pristup omogućio bi jačanje identiteta destinacije i povezivanje ugostiteljske ponude s lokalnom proizvodnjom i tradicijom. Uključivanje lokalnih OPG-ova predstavlja značajan potencijal za razvoj autentične ugostiteljske ponude kroz korištenje domaćih i sezonskih namirnica.

Gastronomska događanja u Betini temelje se na valorizaciji lokalne prehrambene tradicije i uključivanju različitih dionika, poput ugostitelja, vinara i lokalnih proizvođača. Najznačajniji primjer je manifestacija "Taste like... marena", koja se organizira kao dio šireg ciklusa događanja u Šibensko-kninskoj županiji, a u Betini se provodi kroz pripremu i degustaciju tradicionalnih jela, uz popratni kulturno-edukativni program i prezentaciju lokalnih proizvoda. Takva događanja

imaju važnu ulogu u jačanju gastronomskog identiteta destinacije, jer povezuju suvremenu turističku ponudu s lokalnom tradicijom i načinom života.

7. Turističke usluge

Turističke usluge, kako ih definira Zakon o pružanju usluga u turizmu (NN 130/17, 25/19, 98/19, 42/20 i 70/21), obuhvaćaju širok spektar djelatnosti koje nadopunjuju osnovnu turističku ponudu i čine važan segment u oblikovanju cjelokupnog doživljaja destinacije. U sljedećoj tablici su navedene vrste usluga koje su, prema Zakonu o pružanju usluga u turizmu, prisutne na području TZM Betina.

Tablica 16. Turističke usluge prema Zakonu o pružanju usluga u turizmu na području destinacije TZM Betina, izvor: info brošura TZM Betina

Vrsta usluge	DA/NE	Opis
Pružanje usluga turističke agencije	DA	U Betini djeluje nekoliko turističkih agencija koje svojim uslugama dopunjuju i obogaćuju ukupnu turističku ponudu mjesta. Njihova djelatnost usmjerena je na organizaciju izleta, posredovanje u smještaju, prodaju turističkih aranžmana te pružanje informacija i savjetovanje turista. U destinaciji rade sljedeće turističke agencije: Amfora, BTP d.d., Lori i Levant info Servis.
Pružanje usluga turističkog vodiča	DA	U destinaciji su usluge turističkih vodiča dostupne individualno ili putem turističkih agencija, čime se posjetiteljima omogućuje kvalitetnije i sadržajnije upoznavanje Betine, otoka Murtera i šireg okruženja. Stručni vodiči pružaju informacije o povijesti, kulturnoj baštini, tradiciji i prirodnim znamenitostima, prilagođavajući sadržaj obilaska interesima i dobi sudionika. Vođenja se organiziraju za pojedince i grupe, a mogu uključivati razgledavanje mjesta, interpretaciju pomorske i ribarske tradicije, brodogradnje, obilazak sakralnih i kulturno-povijesnih objekata te izlete u NP Kornati, NP Krka, PP Vransko jezero, PP Telašćica i dr. U sklopu Muzeja betinske drvene brodogradnje osigurano je stručno vodstvo unutar i izvan muzeja te stručno vodstvo na engleskom i talijanskom jeziku.
Usluge u posebnim oblicima turističke ponude (turističke usluge u marinama, jedrenju i charterima)	DA	Usluge u posebnim oblicima turističke ponude (marine, jedrenje i charter) odnose se na nautički turizam koji uključuje boravak i aktivnosti na moru. U marinama se turistima i vlasnicima plovila pružaju usluge veza, opskrbe, održavanja i popravaka plovila, čime se osigurava sigurnost i kvaliteta boravka. Jedrenje predstavlja aktivan oblik odmora koji omogućuje boravak u prirodi i istraživanje obale i otoka, dok charter usluge nude najam plovila s ili bez posade, prilagođen potrebama korisnika. U Betini djeluju sljedeći pružatelji usluga u turističkoj ponudi vezanoj uz nautiku i jedrenje: Brodogradilište i marina Betina, Jedrenje Charter Servis d.o.o., Marina & Yachting development d.o.o. i Obala d.o.o. U brodogradilištu i marini Betina pružaju se usluge u posebnim oblicima turističke ponude koje su usmjerene na nautički turizam i potrebe vlasnika plovila. Posjetiteljima i nautičarima dostupne su usluge održavanja, popravaka, dizanja i spuštanja plovila, kao i pripreme za sezonu plovidbe.
Usluge u posebnim oblicima turističke ponude (turističke usluge ribolovnog turizma)	DA	Ribolovni turizam predstavlja poseban oblik turističke ponude koji se temelji na bogatoj ribarskoj tradiciji mjesta i povoljnim prirodnim uvjetima srednjeg Jadrana. Na području destinacije djeluje agencija Amfora koja nudi mogućnost organiziranog odlaska u morski ribolov.

Usluge u posebnim oblicima turističke ponude (turističke usluge na poljoprivrednom gospodarstvu)	DA	Na području Betine nalazi se nekoliko obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG) koja u svojoj ponudi imaju domaće poljoprivredne i prehrambene proizvode, poput maslinova ulja, vina, rakije, meda, sušenih smokava i drugih tradicionalnih dalmatinskih proizvoda. Ova gospodarstva temelje svoju proizvodnju na lokalnim sirovinama i tradicionalnim načinima obrade, čime doprinose očuvanju autohtonih sorti i gastronomskog identiteta područja. Takav oblik ponude povezuje poljoprivredu i turizam, potiče razvoj ruralnog turizma te omogućuje posjetiteljima autentično iskustvo lokalne tradicije i načina života.
Usluge u posebnim oblicima turističke ponude (turističke usluge u ronilačkom turizmu)	DA	Zahvaljujući čistom moru i bogatom podmorskom svijetu, ronjenje se organizira na atraktivnim lokacijama otoka šibenskog i zadarskog arhipelaga. Uz stručno vodstvo i poštivanje sigurnosnih standarda, ronilački turizam u Betini predstavlja važan dio turističke ponude te doprinosi njezinoj raznolikosti i kvaliteti. U destinaciji ovu uslugu pruža Kornati Nautilus Centar.
Usluge u posebnim oblicima turističke ponude (usluge iznajmljivanja rent a boat)	DA	U Betini je razvijena i usluga rent-a-boat, koja predstavlja važan segment nautičke turističke ponude. Ova usluga omogućuje turistima najam manjih motornih plovila, gumenjaka ili brodica, sa ili bez skipera, ovisno o posjedovanju potrebne dozvole za upravljanje plovilom. U destinaciji uslugu pruža Turistička agencija Amfora.
Usluge iznajmljivanja opreme za sport i rekreaciju turistima (usluge iznajmljivanja rent a bike)	DA	Usluge iznajmljivanja opreme za sport i rekreaciju turistima u Betini nudi nekoliko iznajmljivača te obuhvaćaju najam bicikala i skutera (rent a bike/rent a scooter). Ove usluge namijenjene su turistima koji žele jednostavno i fleksibilno kretanje po mjestu i okolici, bez korištenja osobnog automobila. Najam bicikala uključuje klasične i električne (e-bike), te je usmjeren na goste koji preferiraju aktivni odmor i rekreaciju. U destinaciji uslugu pruža Turistička agencija Amfora.

8. Resursno-atraksijska osnova i okoliš

Turistički resursi i atrakcije su sadržaji destinacije koji mogu motivirati posjetu ili boravak te predstavljaju srž turističke ponude i glavni su pokretači turističke aktivnosti. Uobičajeno se dijele na više domena, uključujući: prirodnu baštinu, kulturno-povijesnu baštinu, kulturu života i rada, znamenite osobe i povijesne događaje, manifestacije, sportsko-rekreacijske objekte i događaje, paraktraksije i sl. U nastavku se daje pregled glavnih turističkih resursa i atrakcija destinacije.

8.1. Priroda i okoliš

Na području TZM Betina nalazi se, sukladno **Zakonu o zaštiti prirode**, zaštićeno područje u kategoriji parka prirode:

- **Park Prirode Vransko jezero**

Na području destinacije nalaze se 4 područja ekološke mreže **NATURA 2000** tj. područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) od interesa za Europsku uniju. To su:

- Murter (HR20001050),
- J.Molat-Dugi-Kornat-Žirje-Zlarin-Murter-Pašman-Ugljan-Rivanj-Sestrunj-Molat (HR3000419)
- Ravni kotari (HR2001361)
- Vransko jezero i Jasen (HR5000025)

Na području destinacije nalazi područje ekološke mreže NATURA 2000 tj. područja očuvanja značajna za ptice (POP) od interesa za Europsku uniju. To je:

- Vransko jezero i Jasen (HR1000025)

Na području destinacije, sukladno **odredbama PPUO Tisno**, štiti se sljedeće područje:

- Modravsko-pirovački kanal s Prosikom

8.2. Kulturno-povijesna baština

Prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 145/24) kulturna dobra su materijalna i nematerijalna dobra; pokretne i nepokretne stvari od kulturno-povijesnog, umjetničkog, arhitektonskog, paleontološkog, arheološkog, etnografskog, antropološkog i znanstvenog značenja; nematerijalni oblici i pojave čovjekova duhovnog stvaralaštva u prošlosti koja su od interesa za Republiku Hrvatsku te se na temelju Odluke o proglašenju statusa kulturnog dobra upisuju u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske.

Na području TZM Betina evidentirano je 5 zaštićenih kulturnih dobara materijalne i nematerijalne kulturne baštine, od čega 3 nepokretna kulturna dobra.

Materijalna kulturna dobra upisana u Registar kulturnih dobara RH su:

- Crkva sv. Frane (Z-2701)
- Kulturno-povijesna cjelina naselja Betina (Z-3543),
- Podmorsko i kopneno arheološko nalazište Pačipolje (Z-5948)

Nematerijalna kulturna dobra upisana u Registar kulturnih dobara RH su:

- Umijeće gradnje betinske gajete (Z-6554)
- Starinsko pjevanje šibenskih otoka i primorja (Z-5948)
- Umijeće plovidbe latinskim oglavnim jedrom (Z-7630)

Pokretna kulturna dobra upisana u Registar kulturnih dobara RH su:

- Gajeta Cicibela (Z-6903)
- Inventar crkve sv. Frane (RST-64)

Naselje Betina razvilo se na padini brda, uz samu obalu mora na sjeveroistočnom dijelu otoka Murtera. Njegovi počeci sežu u 15. stoljeće, o čemu svjedoče povijesni zapisi u kojima se spominje kao župa s nekoliko domaćinstava. Iz ugovora iz 1600. godine, vezanog uz izgradnju crkve sv. Frane, vidljivo je da je na tom mjestu postojala i starija crkva. U naselju je pronađen i kameni ulomak s uklesanom godinom 1460., što dodatno potvrđuje njegovu starost. Tijekom 15. i 16. stoljeća Betinu naseljava stanovništvo iz Vrane i Modrava, koje je pred osmanskim osvajanjima potražilo sigurnije područje. Unutar **povijesne jezgre naselja Betine** jasno se prepoznaje stari način gradnje i života uz more. Kuće su zbijene, uske ulice prate teren, a sve je okrenuto prema obali i svakodnevici vezanoj uz more. U toj jezgri vidljivi su slojevi prošlosti – od starijih kamenih građevina do kasnijih dogradnji – što pokazuje kako se naselje postupno razvijalo, ali je zadržalo svoj izvorni izgled i prepoznatljiv identitet.

Područje čitavog poluotoka Gradina pokraj Murtera svojim sadržajem i prisutnošću u prostoru i vremenu predstavlja kulturno dobro nacionalnog značaja, **Arheološka cjelina Colentuma** obuhvaća šire područje oko brda **Gradina** kod Murtera, uključujući vrh na kojem se nalazila akropola. Naselje potječe još iz prapovijesnog razdoblja, kada je na Gradini postojao utvrđeni liburnski grad, koji se kasnije razvio u rimsko naselje. Prostor je bio opasan snažnim suhozidnim bedemima, mjestimice širokim i do nekoliko metara, što upućuje na njegovu povijesnu važnost.

Na vrhu brda nalazili su se ostaci manjih kamenih kuća, dok su padine bile pogodnije za svakodnevni život. Pronađeni su ulomci keramike iz kasnog brončanog i željeznog doba, što potvrđuje dug kontinuitet naseljenosti. Smatra se da je Colentum, uz Zadar, bio jedno od važnijih središta južne Liburnije. U rimsko doba naselje se širi prema obali, gdje se razvijaju gospodarski i stambeni objekti povezani s morem. Uz obalu i u podmorju danas su vidljivi ostaci vila, pristaništa i drugih građevina, što pokazuje da je Colentum imao važnu pomorsku i trgovačku ulogu.

Na tom području pronađeni su brojni arheološki ostaci – od zidova, vila i cisterni do grobova i lučkih građevina. Otkrivene su i raskošne rimske vile okrenute prema moru, često ukrašene mozaicima i zidnim slikama. Među nalazima su i novčići careva Nerona i Vespazijana, što upućuje na razdoblje najvećeg procvata naselja u 1. stoljeću. Danas se Colentum smatra jednim od važnijih arheoloških lokaliteta na cijelom Jadranu, a njegovi ostaci svjedoče o razvijenom životu i značaju Murtera u antičko doba.

Uz arheološki lokalitet Colentum vezani su brojni kulturni, edukativni, rekreacijski i turistički sadržaji koji doprinose valorizaciji antičke baštine otoka Murtera. Lokalitet danas funkcionira kao arheološki park koji obuhvaća uređene šetnice, vidikovce, interpretacijske punktove i jedinstvenu arheološku plažu. Posebno se ističe kopneno-podmorska šetnica koja omogućuje razgledavanje ostataka antičkog naselja, uključujući podmorske arheološke nalaze i replike amfora postavljene u moru. Posjetiteljima su dostupni informativno-edukativni paneli, multimedijalni vodič s proširenom stvarnošću, prostori za radionice i edukacije te sadržaji za odmor i rekreaciju. U sklopu valorizacije lokaliteta organiziraju se i različita događanja i manifestacije, kao i međunarodni arheološki kampovi, edukativne radionice i aktivnosti usmjerene na očuvanje ribarske i pomorske baštine. Colentum se tako razvija kao važan segment kulturno-turističke ponude otoka Murtera s naglaskom na valorizaciju antičke baštine, edukativne aktivnosti i integraciju kulturnih i prirodnih atrakcija destinacije.

Na lokalitetu Plitka Vala u Betini, poznatom i pod nazivom **Pačipolje**, nalaze se ostaci antičkog objekta čije tragovi se vide uz rub obale i u moru. Riječ je o dijelu rimske gospodarske cjeline, odnosno *villae rusticae*, što potvrđuju raspored ostataka i njihov položaj u neposrednoj vezi s morem. U podmorskom dijelu nalazišta evidentirani su i ostaci grobova građenih od tegula složenih na „dvije vode“, što predstavlja tipičan oblik rimskog ukopa i ukazuje na organizirano korištenje prostora u antičkom razdoblju. Osim arhitektonskih ostataka, zabilježeni su i sitni nalazi koji dodatno potvrđuju kontinuitet života i aktivnosti na tom području. Dosadašnja arheološka istraživanja obuhvatila su samo manji dio kompleksa, pri čemu su otkriveni zidovi djelomično konzervirani, dok veći dio nalazišta ostaje neistražen. Dio lokaliteta nalazi se unutar prostora današnjeg autokampa, što dodatno otežava sustavno istraživanje, ali i naglašava potrebu za njegovom zaštitom i stručnom prezentacijom.

Crkva sv. Frane u Betini počela se graditi 1601. godine pod vodstvom majstora Antuna Marušića. Tijekom vremena više je puta nadograđivana i proširivana. Prvo značajnije proširenje zabilježeno

je 1685. godine, dok je 1720. godine crkva proširena izgradnjom dvaju bočnih brodova. Godine 1752. godine izgrađen je zvonik koji dominira vizurom mjesta i predstavlja jedan od prepoznatljivih simbola Betine. Danas je crkva trobrodna građevina s kvadratnom apsidom, građena od kamena i simetrično položena, što je karakteristično za sakralne objekte baroknog razdoblja. Inventar crkve sv. Frane u Betini sastoji se od vrijednih liturgijskih i umjetničkih predmeta nastalih uglavnom tijekom 17. i 18. stoljeća. U unutrašnjosti crkve nalazi se glavni barokni oltar, kao i nekoliko bočnih oltara. Crkva posjeduje i slike Gospe od Ružarija te Gospe od Zdravlja, kao i ikonu Gospe od Gradine iz 18. odnosno 19. stoljeća.

Osim sakralnog značenja, crkva ima i važnu kulturno-povijesnu vrijednost jer svjedoči o razvoju naselja i kontinuitetu života na području Betine. Kao dio tradicijskog mediteranskog ambijenta, doprinosi prepoznatljivosti povijesne jezgre mjesta, te zajedno s ostalim atrakcijama, obogaćuje turističku ponudu destinacije.

Umijeće gradnje betinske gajete predstavlja najvrijednije nematerijalno kulturno dobro Betine i šireg murterskog područja. Riječ je o višestoljetnoj tradiciji drvene brodogradnje koja se kontinuirano razvija od sredine 18. stoljeća, kada se u Betinu doseljava brodograditelj (kalafat) Paško Filipi i utemeljuje prvo organizirano brodogradilište. Od tada se znanje o gradnji gajete prenosi generacijama, najčešće unutar obitelji, s majstora na učenika, pri čemu su pojedini segmenti znanja, poput oblikovanja brodskih linija, bili strogo čuvani i dostupni samo najvještijima. Betinska gajeta je drveni brod duljine približno 5 do 8 metara, prilagođen specifičnim potrebama otočkog života. Izvorno je bila težački i obiteljski brod, namijenjen prijevozu ljudi, stoke i poljoprivrednih proizvoda na udaljene posjede (npr. Kornate ili Modrave), ali i ribolovu. Upravo zbog te višestruke funkcije, njezina konstrukcija predstavlja spoj različitih brodskih tipova, oblikovan prema praktičnim potrebama lokalnog stanovništva. Gajeta nije bila samo prijevozno sredstvo, nego središnji element svakodnevice – njome su upravljali svi članovi obitelji, što svjedoči o njezinoj ključnom mjestu u životu zajednice. Posebnost betinske brodogradnje očituje se u prepoznatljivim konstrukcijskim rješenjima i oblikovnim detaljima, poput karakterističnih hvatišta vesala „U“ oblika ili specifičnih elemenata pramca i krme, koji daju brodu jedinstven rukopis. Proces izgradnje gajete složen je i odvija se u više faza, zahtijevajući visoku razinu znanja, iskustva i preciznosti. Unatoč tehnološkim promjenama, osnovni principi gradnje ostali su gotovo nepromijenjeni do danas, što dodatno naglašava kontinuitet ove tradicije. Umijeće gradnje betinske gajete imalo je snažan utjecaj na oblikovanje prostora i identiteta Betine. Razvoj brodogradnje doveo je do izgradnje škverova, skladišta i brojnih malih pristaništa, koji su i danas vidljivi u obalnom krajoliku. Istodobno se razvilo i specifično brodograđevno nazivlje te niz običaja i društvenih praksi povezanih s morem i brodom.

Umijeće plovidbe latinskim i oglavnim jedrima duž hrvatske obale temelji se na vještini upravljanja plovilom uz pomoć snage vjetera. Ono obuhvaća znanja o opremanju broda, upravljanju jedrima i navigaciji, kao i razumijevanje vjetrova i obilježja morskog prostora. Osim

samog jedrenja, uključuje i brojne druge vještine poput odabira materijala za izradu jedara, krojenja i šivanja jedara, izrade jarbola, snasti, kormila i druge brodske opreme.

Ova tradicija podrazumijeva i bogato poznavanje pomorskog nazivlja, ali i vjerovanja, običaja i društvenih praksi kojima se nastojalo osigurati sigurnu plovidbu. Najstariji dokaz uporabe latinskog jedra na području Hrvatske nalazi se u crkvi sv. Luke kod Donjeg Humca na Braču, gdje zidni prikazi datiraju s kraja 11. i početka 12. stoljeća.

Znanja o opremanju i upravljanju tradicijskim jedrilicama prenose se iskustveno, unutar obitelji i lokalnih zajednica. Tradicijsko jedrenje i danas je prisutno diljem jadranske obale, a njegovi nositelji često su okupljeni u udruge posvećene očuvanju pomorske baštine. U očuvanju ove tradicije sudjeluju i pojedini jedriličarski klubovi kroz posebne programe i sekcije usmjerene na promicanje i prenošenje tradicijskih vještina jedrenja.

Vrijednost ovog nematerijalnog kulturnog dobra očituje se u očuvanju i jačanju pomorskog identiteta hrvatske obale kroz kontinuirani prijenos znanja o plovidbi tradicijskim jedrima, gradnji plovila, izradi i održavanju jedara, kao i kroz pomorsko nazivlje i običaje povezane s morem.

Gajeta Cicibela je betinska gajeta izgrađena je u škveru Šime Filipija Tošulova u Betini 1931. godine za naručitelja Tomu Gregova iz Preka na Ugljanu. Riječ je o gajeti starijeg tipa, ukupne dužine 8 metara. U vrlo lošem stanju 2006. godine otkupljena je i vraćena u Betinu, gdje je provedena zahtjevna rekonstrukcija. Tijekom obnove sačuvan je samo manji dio izvorne građe, dok je konstrukcija obnovljena uz očuvanje izvornih linija broda. Gajeta Cicibela tradicijska je drvena brodica karakteristična za dalmatinsku obalu. Služila je za ribarenje, prijevoz ljudi i tereta, a danas predstavlja važan simbol hrvatske pomorske baštine. Prepoznatljiva je po latinskom jedru i tradicionalnoj drvenoj gradnji te sudjeluje na brojnim regatama i manifestacijama koje čuvaju običaje i umijeće tradicijskog jedrenja.

Muzej betinske drvene brodogradnje je kulturna ustanova posvećena očuvanju i interpretaciji tradicije betinske drvene brodogradnje. Otvoren je 2015. godine i smješten u staroj kamenoj kući unutar povijesne jezgre Betine. Djeluje na adresi Ulica Vladimira Nazora 7. Uz zatvoreni muzejski prostor, njegov sastavni dio čini i „muzej na otvorenom” u mjesnoj luci, gdje su izloženi tradicijski drveni brodovi – gajete, leuti i kaići kao autentičan dio pomorske baštine. Vanjski postav Muzeja betinske drvene brodogradnje krasi četrdesetak tradicijskih drvenih brodova koji se nalaze mjesnoj luci Betina, uz Trg na moru. Informacije o njima, o datumu gradnje, majstoru – brodograditelju koji ih je izgradio i njihovim vlasnicima nalaze se na interaktivnim interpretacijskim tablama.

O drvenoj floti malih drvenih brodova, njihovoj obnovi i revitalizaciji zaslužni su vlasnici drvenih brodova koji obnavljaju stare, grade nove i održavaju postojeće. Vlasnici drvenih brodova kao i brodograditelji -kalafati nosioci su ideje o očuvanju drvenog broda. Stalni postav muzeja

obuhvaća brojne predmete, alate i multimedijalne sadržaje koji prikazuju razvoj brodogradnje, način života lokalnog stanovništva te povezanost broda s ribarstvom, poljoprivredom i svakodnevicom.

Drvena brodogradnja u Betini nadilazi okvir zanata te predstavlja spoj znanja, iskustva i umjetničkog izraza koji se stoljećima prenosio s generacije na generaciju. U suvremenim uvjetima suočava se s brojnim izazovima, ponajprije zbog dominacije serijske, plastične proizvodnje i promjena na tržištu, no upravo njezina autentičnost i vrhunska kvaliteta izrade čine je prepoznatljivom i vrijednom očuvanja. Kao važan dio pomorske i kulturne baštine, drvena brodogradnja ima i potencijal suvremenog razvoja, ali zahtijeva sustavnu zaštitu i podršku kako bi se osigurao njezin daljnji opstanak i prijenos na buduće generacije. Posebice u smislu očuvanja zanata, nužno je osigurati uvjete za prijenos znanja i vještina na mlađe generacije (uvođenje u srednjoškolski program), kako bi se spriječio nestanak ove vrijedne tradicije i očuvao njezin kontinuitet.

Starinsko pjevanje šibenskih otoka i primorja obuhvaća različite oblike jednoglasnog i dvoglasnog pjevanja koji su sve do druge polovice 20. stoljeća predstavljali temeljni način glazbenog izražavanja na tom području. Riječ je o tradicijskom vokalnom izričaju koji se prenosio usmenom predajom, bez formalnog glazbenog obrazovanja, čime je bio čvrsto vezan uz svakodnevni život zajednice i njezin kulturni identitet. Takvo pjevanje izvodilo se u različitim prilikama – od rada i druženja do obiteljskih i društvenih okupljanja – te je imalo važnu društvenu i komunikacijsku funkciju. Njegove karakteristike očituju se u jednostavnoj strukturi, specifičnom načinu vođenja glasova i naglašenoj izražajnosti, koja proizlazi iz lokalne tradicije i osjećaja za zajedništvo.

Iako je s vremenom izgubilo svoju izvornu funkciju u svakodnevnom životu, starinsko pjevanje i dalje je prisutno kao važan element nematerijalne kulturne baštine. Danas se njeguje kroz nastupe, kulturne manifestacije i rad lokalnih skupina (KUD-ova i sl.), pri čemu služi kao snažan simbol pripadnosti prostoru i očuvanja tradicijskog identiteta. Kao oblik nematerijalne baštine, ono predstavlja živi kulturni izraz koji zajednica kontinuirano obnavlja i prilagođava vlastitom okruženju

Ukupno gledano, resursna osnova kulturne baštine Betine iznimno je raznolika i bogata te obuhvaća materijalne i nematerijalne elemente koji zajedno oblikuju jedinstveni kulturni identitet destinacije. Sakralna arhitektura, umijeće brodograditeljstva i tradicijski običaji, folklorna i glazbena baština, rukotvorine i gastronomija čine integrirani sustav kulturnih resursa destinacije. Istodobno, očuvanje i valorizacija ovih resursa zahtijevaju kontinuiranu brigu lokalne zajednice, institucija i udruga koje aktivno sudjeluju u prijenosu tradicije na nove generacije. Kulturna baština Betine stoga ne predstavlja samo povijesno nasljeđe, već i važan razvojni resurs koji doprinosi prepoznatljivosti destinacije i jačanju njezina identiteta u suvremenom turističkom kontekstu.

8.3. Turističke resursi i atrakcije

Turistički resursi predstavljaju temelj razvoja turističke destinacije te obuhvaćaju prirodne, kulturne i ostale vrijednosti koje mogu biti predmet turističke valorizacije. Međutim, svi resursi nemaju jednaku razinu turističke atraktivnosti, već njihov turistički značaj ovisi o stupnju valorizacije, interpretacije i uključenosti u turističku ponudu destinacije. Pritom je bitno spomenuti kako turistički resurs ne mora nužno predstavljati turističku atrakciju, već postaje atrakcija tek kada je odgovarajuće valoriziran, interpretiran i uključen u turističku ponudu destinacije. Stoga se turistička vrijednost resursa očituje se u mogućnosti njezine turističke valorizacije kroz oblikovanje u adekvatan turistički proizvod.

Turističke atrakcije predstavljaju temeljni segment ponude svake destinacije. Njihovo sustavno prepoznavanje, kategorizacija, valorizacija i međusobno povezivanje u koherentnu i interpretacijski jasnu cjelinu stvaraju osnovu za razvoj konkurentne i održive turističke ponude.

Uobičajeno se razvrstavaju na prirodne i kulturne atrakcije, kao i na manifestacije, događanja i druge sadržaje koji obogaćuju turistički doživljaj destinacije.

Prema funkcionalnoj klasifikaciji turističke atrakcije uključuju prirodnu baštinu, kulturno-povijesnu baštinu, kulturu života i rada, manifestacije, turističke putove i staze, sportsko-rekreacijske sadržaje te druge atrakcije koje doprinose atraktivnosti i prepoznatljivosti destinacije.

U sljedećim tablicama evidentirana je i opisana turistička resursna osnova destinacije.

Prirodni resursi

Geološke i geomorfološke značajke prostora

Reljef

Naziv	Opis
Krški reljef	Na području destinacije nalazi se nekoliko vrhova (brda) koji su istaknute panoramski vrijedne točke za promatranje užeg i šireg područja destinacije – Brstine (60 m), Gradina (63 m), Glavatac (123 m), Jasenovac (Kosirina) (119 m), Kokoč (80 m), Tuštica (110 m) i dr.
Betinsko-murtersko polje	Betinsko-murtersko polje nalazi se na otoku Murteru, između naselja Betine i Murtera. To je ravničarski i plodan prostor koji je kroz povijest imao veliku važnost za život lokalnog stanovništva. Na tom području uzgajale su se razne poljoprivredne kulture koje su prehranjivale lokalno stanovništvo i šire područje. Trenutni turistički potencijal cjelokupnog područja nije iskorišten. Betinsko-murtersko polje može se promatrati kao prostor u kojem se isprepliću prirodne, povijesne i kulturne vrijednosti, što ga čini značajnim resursom za daljnji razvoj turističke ponude.
Modrave	Modrave su priobalni prostor u sjevernoj Dalmaciji (dio Ravnih kotara), smješten između Vranskog jezera i Jadranskog mora, nasuprot otoku Murteru. Prostorno se protežu od Draga na sjeverozapadu do Pirovca na jugoistoku, čineći usku kopnenu prevlaku koja predstavlja prijelaz između Vranskog jezera i Jadranskog mora. Geomorfološki, Modrave su niži krševiti prostor razvijen na vapnenačkoj podlozi, s dominacijom kamenjara i slabije razvijenih tala. U funkcionalno-geografskom smislu, Modrave su gospodarski vrijedan prostor, koje je kroz povijest imao veliku važnost za razvoj poljoprivrede, osobito maslinarstva. Danas Modrave predstavljaju vrijedan kulturni krajolik, obilježen gustom mrežom suhozida i ostatcima tradicionalne agrarne strukture, te su djelomično uključene u zaštićeno područje Parka prirode Vransko jezero. Cjelokupni turistički potencijal područja nije iskorišten.
Otočić Sustipanac	Sustipanac je mali nenaseljeni otočić smješten u blizini Betine, na ulazu u Pirovački zaljev. Na njemu se nalaze ostaci franjevačkog samostana. Na istom je otočiću je prije samostana trećoredaca (glagoljaša), u ranom srednjem vijeku postojao benediktinski samostan. Zbog svoje male površine, izoliranosti i atraktivnog krajolika, Sustipanac danas predstavlja izletnički prostor te je kao takav važan vizualni i ambijentalni element prostora Betine i okolnog akvatorija.
Uvale	Uvale na području Betine rezultat su složenih geomorfoloških procesa u krškom vapnenačkom reljefu, gdje su endogeni i egzogeni geomorfološki procesi oblikovali razvedenu obalnu liniju s nizom uvala u kojima se nalaze plažni prostori destinacije. Neke od istaknutih uvala su: Zdrače, Plitka Vala, Kosirina, Prosika, Vela luka, Lučica i dr.

Klima

Naziv	Opis
Mediterranska klima	Klima na otoku Murteru je blaga mediteranska, s kišovitim zimama i toplim, suhim ljetima. Prosječna godišnja temperatura mora iznosi oko 17,5 °C, a insolacija traje približno 2700 sati godišnje, što pogoduje dugotrajnom boravku na otvorenom i raznovrsnim sportskim te rekreativnim aktivnostima.

Voda

Naziv	Opis
Jadransko more	Jadransko more karakterizira razvedena obala s kombinacijom stjenovitih i šljunčanih plaža, te čistim, plavim morem pogodnim za razne vodene aktivnosti. More pruža idealne uvjete za jedrenje, ronjenje i druge rekreativne aktivnosti.

Vransko jezero	Vransko jezero je najveće prirodno jezero u Hrvatskoj, smješteno u sjevernoj Dalmaciji između naselja Pakoštane i Pirovac. Prostire se paralelno s obalom Jadranskog mora u smjeru sjeverozapad–jugoistok te je od mora odvojeno uskim vapnenačkim grebenom širine 800 do 2500 metara. Površina jezera iznosi oko 30 km ² , dužina oko 13,6 km, a širina varira između 1,4 i 3,4 km. Geomorfološki, Vransko jezero predstavlja kriptodepresiju, odnosno potopljeno krško polje čije se dno nalazi ispod razine mora, dok je površina iznad nje. Hidrološki je specifično jer s morem komunicira putem podzemnih pukotina i kanala Prosika, zbog čega je voda blago bočata. Jezero prikuplja velik dio površinskih voda iz područja Ravnih kotara, što dodatno utječe na njegov vodni režim.
-----------------------	--

Biljne vrste

<i>Naziv</i>	<i>Opis</i>
Biljni svijet	Područje Betine pretežito pripada mediteransko-litoralnom vegetacijskom pojasu, s karakterističnim vazdazelenim šumama hrasta crnike, hrasta medunca i alepskog bora. Zbog ljudskog utjecaja šume su znatno reducirane, a dominiraju degradacijski oblici poput kamenjara, makije, gariga i submediteranskih travnjaka. Vegetacijskoj raznolikosti šireg prostora doprinosi i područje Parka prirode Vransko jezero, koje obilježavaju močvarna i priobalna biljna staništa. Uz jezero su razvijeni prostrani tršćaci, šaševi i druge močvarne biljne zajednice koje imaju važnu ekološku ulogu te predstavljaju značajan element prirodne i krajobrazne vrijednosti prostora. Podmorski biljni svijet područja Betine obilježavaju livade posidonije (<i>Posidonia oceanica</i>), koje predstavljaju jednu od najvrjednijih morskih biljnih zajednica Jadrana te imaju ključnu ulogu u očuvanju biološke raznolikosti i kakvoće mora. Uz posidoniju, u priobalnom području razvijene su zajednice zelenih, smeđih i crvenih algi karakterističnih za čisto i dobro očuvano more. Kamenita i plitka priobalna staništa dodatno pridonose raznolikosti podmorske vegetacije i stabilnosti morskog ekosustava.

Životinjske vrste

<i>Naziv</i>	<i>Opis</i>
Životinjski svijet	Šire područje destinacije karakterizira izrazita biološka raznolikost, uvjetovana specifičnim geološkim, klimatskim i hidrografskim obilježjima srednjeg Jadrana. Kombinacija morskih, priobalnih, otočnih i kopnenih staništa stvara mozaik ekosustava koji podržavaju velik broj biljnih i životinjskih vrsta, uključujući strogo zaštićene i endemske organizme. Posebnu vrijednost životinjskog svijeta šireg područja predstavlja Park prirode Vransko jezero, koji je jedno od najznačajnijih ornitoloških područja u Hrvatskoj. Na području parka zabilježeno je više od 230 vrsta ptica, među kojima se ističu brojne močvarice, selice i zaštićene vrste ptica. Ornitološki rezervat predstavlja važno stanište i odmorište ptica na migracijskim putevima između Europe i Afrike. Osim bogatog ptičjeg svijeta, područje jezera nastanjuju različite vrste riba, vodozemaca, gmazova i drugih životinjskih vrsta karakterističnih za močvarna i priobalna staništa. Raznolik životinjski svijet predstavlja važan dio prirodne baštine prostora te doprinosi ekološkoj vrijednosti i potencijalu za razvoj održivih oblika turizma, posebice izletničkog turizma, ekoturizma i cikloturizma. Podmorski životinjski svijet područja Betine obilježava velika raznolikost morskih organizama karakterističnih za srednji Jadran. U podmorju su prisutne brojne vrste riba, školjkaša, rakova, glavonožaca i bodljikaša, dok livade posidonije predstavljaju važno stanište i mrjestilište brojnih morskih vrsta. Kamenita i pjeskovita dna pogodna su za razvoj različitih zajednica morske faune, među kojima se ističu ježinci, spužve, morski puževi i koraligenske zajednice. Očuvanost podmorskih staništa doprinosi visokoj biološkoj raznolikosti te predstavlja važan prirodni resurs povezan s tradicijom ribarstva, nautike i razvojem aktivnosti poput ronjenja i rekreacije na moru.

Kulturni atrakcije

Pokretni spomenici

Naziv	Opis
Muzej betinske drvene brodogradnje (postav)	Muzejska zbirka Muzejska zbirka smještena je u zgradi muzeja i obuhvaća brodograditeljske alate, modele brodova te etnografske predmete iz područja ribarstva, poljoprivrede i svakodnevnog života Betine. Na taj se način interpretira razvoj tradicijske drvene brodogradnje i društveni kontekst u kojem je nastala. U zbirci je sakupljeno više od 500 predmeta raspoređenih u 8 zbirki – brodograđevnih predmeta, brodske opreme, poljoprivrednih alata, ribarskih alata, odjevnih predmeta, kućnog inventara, maketa i arhivskih fotografija. Virtualni muzej Virtualni muzej nadopunjuje fizički postav digitalnim sadržajima, bazama podataka i multimedijom, omogućujući šire razumijevanje brodograditeljskih znanja i njihovu dostupnost izvan prostora muzeja. Sastoji se od sljedećih zbirki: likovna radionica te zbirke brodograđevnih alata, brodske opreme i ribarskih alata. Muzej na otvorenom Muzej na otvorenom otvoren je 2019. godine. Nalazi se u mjesnoj luci i čini ga izložba tradicijskih drvenih brodova in situ na ukupnoj površini 1482 m², od čega ukupna morska površina iznosi 1383 m², a kopna 99 m². Riječ je o funkcionalnim plovilima (gajete, leuti, kaići i lađe) koja predstavljaju živi dio baštine i omogućuju neposredno iskustvo brodogradnje u prostoru gdje se ona razvijala. Brodovi imaju svoju poziciju u lučici analogno reprezentativnosti, izvornosti gradnje, održavanosti, ojedrenju i poštivanju tradicijskih materijala i elemenata u opremanju. Tijekom 2025. godine na vezu Muzeja na otvorenom bilo je ukupno 50-tak brodova.
Inventar crkve sv. Frane	Inventar crkve sv. Frane u Betini sastoji se od vrijednih liturgijskih i umjetničkih predmeta nastalih uglavnom tijekom 17. i 18. stoljeća. U unutrašnjosti crkve nalazi se glavni barokni oltar, kao i nekoliko bočnih oltara. Crkva posjeduje i slike Gospe od Ružarija te Gospe od Zdravlja, kao i ikonu Gospe od Gradine iz 18. odnosno 19. stoljeća. Inventar crkve sv. Frane zaštićeno je pokretno kulturno dobro upisano u Registar kulturnih dobara RH (RST- 64). U crkvi se nalazi i glazbeni inventar tj. harmonij iz kraja 19. stoljeća koji je preventivno zaštićeno pokretno kulturno dobro upisano u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske pod oznakom P-6601.

Spomeničke cjeline

Naziv	Opis
Kulturno-povijesna cjelina Betina	Naselje Betina razvilo se na padinama uz obalu na sjeveroistočnoj strani otoka Murtera, u prostoru zaštićene uvale pogodnom za razvoj pomorskih djelatnosti. Među Betinjanima kruže dvije predaje o podrijetlu imena mjesta. Prema jednoj, ime Betina dolazi od keltske riječi „bet“ koja znači „usta“. Ta je teorija uvjerljivija zato što to ime opisuje prirodno oblikovanu uvalu u kojoj se smjestila luka koja poput usta štiti brodove od naleta vjetra. Druga, pak, teorija povezuje ime Betine s riječju „betina“ koja se prije koristila za vode ponornice, kojima mjesto i dandanas obiluje, što se održava i u velikoj plodnosti Betinsko-murterskog polja. Povijesni razvoj naselja vezan je uz kasnosrednjovjekovnu kolonizaciju otoka, a u pisanim izvorima Betina se prvi put spominje u 15. stoljeću, kada je riječ o manjem naselju s ograničenim brojem domaćinstava. Demografski i prostorni razvoj naselja intenzivira se tijekom 16. stoljeća, kada područje naseljava stanovništvo iz zaleđa, osobito iz Vrane i Modrava, koje se sklanja pred osmanskim prodorima. Ovaj migracijski proces značajno je utjecao na oblikovanje društvene i gospodarske strukture naselja. Materijalni tragovi ranog razvoja vidljivi su u očuvanim arhitektonskim elementima, poput kamenih

	natpisa iz 15. stoljeća (npr. natpis iz 1461. godine), koji potvrđuju kontinuitet naseljenosti. Također, početkom 17. stoljeća izgrađena je župna crkva sv. Frane Asiškoga na mjestu starije sakralne građevine, što ukazuje na rani razvoj naselja i njegovu organiziranu zajednicu. Prostorna struktura Betine razvijala se u skladu s prirodnim uvjetima reljefa i funkcionalnim potrebama stanovništva. Naselje je oblikovano kao kompaktna obalna cjelina s gustim sklopom kamenih kuća i uskih ulica. Kulturno-povijesna cjelina Betine zaštićeno je kulturno dobro upisano u Registar kulturne baštine RH (evidencijski broj Z-3543).
--	---

Pojedinačne sakralne građevine

Naziv	Opis
Crkva sv. Frane	Crkva sv. Frane izgrađena je početkom 17. stoljeća na mjestu starije sakralne građevine. Tijekom vremena više je puta proširivana. Zvonik je izgrađen 1752. godine kao djelo šibenskog graditelja Ivana Skoke. Prvo proširenje izvedeno je krajem 17. stoljeća, dok je početkom 18. stoljeća crkva dodatno proširena dogradnjom dvaju bočnih brodova, čime je dobila današnju trobrodnu prostornu koncepciju. Građevina je izgrađena od kamena i pravilno je orijentirana u smjeru zapad–istok. Tlocrtno je oblikovana kao trobrodna crkva s kvadratnom apsidom. U crkvi se nalazi barokni oltar, slika Gospe od Ružarija sa slikom Gospe od Zdravlja. Svojim položajem na uzvisini iznad naselja i volumenom predstavlja dominantan element kulturno-povijesne cjeline Betine. Nalazi se na adresi Put vrha sela 24. Zaštićeno je kulturno dobro sakralne baštine upisano u Registar kulturnih dobara RH (Z-2701).
Crkva Gospe od Gradine	Crkva Gospe od Gradine je starokršćanska crkva iz 6. stoljeća, koja je u 17. stoljeću nadograđena dodavanjem polukružne apside te je zadržala današnji barokni oblik. Nalazi se na zajedničkom groblju Betine i Murtera. Crkva gospe od Gradine zaštićeno je kulturno dobro sakralne baštine upisano u Registar kulturnih dobara RH (Z-2824) i nalazi se na području naselja Murter.
Kapelica sv. Ante (Jartić)	Kapelica sv. Ante preko puta brodogradilišta u Betini, smještena na hridi, jednostavnim kamenim oblikom i križem na vrhu simbolično povezuje more i brodograditeljsku tradiciju mjesta, a izgradili su je mještani.
Kapelica sv. Ante (Prosika)	Kapelica sv. Ante nalazi se na području Prosike. Predstavlja važan element vjerske i kulturne baštine mjesta. Svake godine 13. lipnja kod kapelice se održava sveta misa povodom blagdana sv. Ante Padovanskog, koja okuplja brojne mještane i posjetitelje.

Pojedinačne civilne građevine

Naziv	Opis
Betinsko brodogradilište	Betinsko brodogradilište smješteno je uz samu obalu u središnjem dijelu Betine, u neposrednoj blizini luke i stare jezgre mjesta. Kao jedno od rijetkih aktivnih malih škverova na Jadranu, predstavlja živu atrakciju u kojoj se i danas mogu vidjeti gradnja, obnova i održavanje tradicijskih drvenih brodova, čime se neposredno doživljava višestoljetna brodograditeljska tradicija po kojoj je Betina prepoznatljiva. Nalazi se na adresi Obala Nikole Škevina 15.
Zgrada uljare	Na adresi Trg na moru 13 u Betini smještena je nekadašnja zgrada uljare, koja svjedoči o dugoj tradiciji maslinarstva i prerade maslina na otoku Murteru. Danas je građevina prenamijenjena u ugostiteljski prostor, pri čemu je zadržala dio izvornog arhitektonskog i ambijentalnog karaktera, te predstavlja vrijedan element kulturno-povijesne cjeline Betine.

Memorijalna područja i građevine

Naziv	Opis
Kuća Paškvalin	Kameni natpis na kući obitelji Paškvalin iz 1461. godine najstariji je sačuvani materijalni trag o postojanju mjesta.
Trg na moru	Trg na moru u Betini predstavlja središnji betinski trg i javni prostor smješten uz luku, okružen tradicionalnim kamenim kućama i uklopljen u povijesnu strukturu mjesta. Oblikovan je kao središnji mjesni javni prostor koji ujedno funkcionira i kao otvoreni muzejski prostor u kojem je prezentirana tradicija drvene brodogradnje. Na trgu se nalazi i kameni žrvanj nekadašnje uljare predstavlja podsjetnik na stoljetnu tradiciju uzgoja maslina i proizvodnje maslinovog ulja u Betini.
Spomenik betinskim brodograditeljima	Spomenik betinskim brodograditeljima smješten je na Trgu na moru u Betini te prikazuje dječaka s brodom u rukama, kao posveta kalafatima i tradiciji višestoljetne drvene brodogradnje.
Bunari	Na području Betinsko-murterskog polja nalazi se velik broj bunara koji predstavljaju važan dio tradicijske baštine i ruralnog krajolika otoka. Njihova izgradnja bila je povezana s potrebama lokalnog stanovništva za prikupljanjem vode, osobito u poljoprivrednim djelatnostima koje su stoljećima obilježavale ovo područje. Smješteni uz maslinike, suhozide i stare poljske putove, bunari danas svjedoče o načinu života i radu nekadašnjeg stanovništva. Zahvaljujući svojoj autentičnosti i povijesnoj vrijednosti, bunari predstavljaju značajan potencijal za razvoj ruralnog turizma. Njihovim uključivanjem u turističku ponudu moguće je posjetiteljima približiti tradicijski način života, lokalne običaje i poljoprivrednu baštinu otoka. Uređenje tematskih staza i interpretacijskih sadržaja dodatno bi pridonijelo valorizaciji prostora.

Arheološka nalazišta

Naziv	Opis
Gradina (Colentum)	Colentum je antički liburnsko-rimski grad smješten u podnožju brda Gradina, u blizini današnjeg naselja Murter. Smatra se jednim od najvažnijih arheoloških lokaliteta na Jadranu, a njegovo ime bilježe antički pisci već u 1. stoljeću. Grad je svoj najveći procvat doživio u 1. stoljeću poslije Krista, osobito u vrijeme rimskih careva Nerona i Vespazijana, o čemu svjedoče pronađeni novci i brojni arheološki nalazi. Colentum je imao razvijenu urbanu strukturu s kućama na kat, cisternama, termama i popločanim ulicama, dok su luksuzne građevine bile terasasto raspoređene niz padinu Gradine s pogledom na more. Važnu ulogu imao je i kao lučko naselje, što potvrđuju ostaci pristaništa i podmorskih struktura. Velik dio grada danas se nalazi pod morem, što ukazuje na promjene obalne linije kroz povijest. Pretpostavlja se da je početkom 2. stoljeća Colentum stradao u razaranju, vjerojatno uslijed gusarskih napada ili potresa, nakon čega gubi svoj značaj. Danas Colentum predstavlja arheološki park i vrijedan kulturno-povijesni lokalitet koji svjedoči o antičkoj urbanizaciji i gospodarskoj važnosti murterskog područja. Obzirom na položaj u prostoru dio resursno-atraksijske osnove nalazi se na području TZO Murter-Kornati. Na lokalitetu Gradina (dio na području naselja Betina) evidentirani su brojni arheološki nalazi iz prapovijesnog i rimskog razdoblja, koji svjedoče o dugotrajnoj naseljenosti ovog prostora.
Pačipolje (Plitka Vala)	Na području Betine, na lokalitetu Plitka Vala (Pačipolje), evidentirani su ostaci antičkog objekta vidljivi uz obalni rub i u podmorju. U moru su zabilježeni i ostaci grobnih struktura, koje se prema dostupnim podacima interpretiraju kao antički grobovi građeni od tegula. Uz arhitektonske ostatke pronađeni su i manji arheološki nalazi, što upućuje na postojanje razvijenijeg obalnog antičkog kompleksa. Arheološko kopneno i podmorsko nalazište Pačipolje zaštićeno je kulturno dobro upisano u Registar kulturnih dobara (evidencijski broj Z-5948).
Sustipanac	Na otočiću Sustipancu nalaze se ostaci franjevačkog samostana tzv. glagoljaša trećoredaca. Na istom otočiću je, prije izgradnje tog samostana izgrađenog u 16. stoljeću, postojao benediktinski samostan.

Kultura života i rada

Folklor

Naziv	Opis
KUD „Zora“	Kulturno-umjetničko društvo „Zora“ predstavlja najstariju folklornu skupinu šibenskog područja. Iako je formalno osnovano 1966. godine, njegovi korijeni sežu u kraj 18. stoljeća, kada se na području Betine razvija organizirano prenošenje usmene i glazbeno-plesne tradicije. Društvo ima važnu ulogu u očuvanju i promicanju nematerijalne kulturne baštine otoka Murtera. Njeguje tradicionalne oblike izražavanja poput pjesama, plesova, napjeva i različitih usmenih oblika (brojalice, rugalice i sl.), koji čine sastavni dio identiteta lokalne zajednice. Kroz svoj rad društvo čuva i prenosi folklornu baštinu karakterističnu za sredinu u kojoj su se razvijali brodogradnja, ribarstvo i poljoprivreda, te time doprinosi očuvanju kulturnog identiteta mjesta. KUD Zora čuva tradiciju starih plesova otoka Murtera i Betine od kojih su najpoznatiji Betinsko kolo, Balambrin, Kolo na križ, Kolo od kanate i dr. Također, ima žensku klapu koja nastupa na brojnim događanjima i manifestacijama u Republici Hrvatskoj i inozemstvu.
Udruga „Betinska gajeta 1740“	Udruga „Betinska gajeta 1740“ osnovana je 2011. godine s ciljem očuvanja i promicanja tradicijske drvene brodogradnje te pomorske baštine Betine i otoka Murtera. Naziv udruge upućuje na dugu tradiciju izrade drvenih brodova u Betini koja seže u sredinu 18. stoljeća, kada se razvija organizirana brodogradnja i nastaje prepoznatljiv tip plovila – betinska gajeta. Djelovanjem udruge nastoji se očuvati znanje o gradnji i korištenju tradicijskih drvenih brodova, kao i potaknuti interes mlađih generacija za pomorsku i brodograditeljsku baštinu. Udruga organizira različite aktivnosti, poput edukacija, manifestacija i sudjelovanja u događanjima vezanim uz tradicijsku plovidbu. Organizator je tradicionalne manifestacije „Regata za dušu i tilo“ te sudjeluje u organizaciji poznate ženske veslačke regate „Dlan i Veslo“.
Udruga za poticanje glazbenog stvaralaštva „Kutić“	Udruga za poticanje glazbenog stvaralaštva „Kutić“ djeluje u Betini na otoku Murteru te je usmjerena na razvoj i promicanje glazbene kulture u lokalnoj zajednici. Njezina djelatnost obuhvaća poticanje glazbenog stvaralaštva, edukaciju djece i mladih te organizaciju koncerata i javnih nastupa. Udruga također doprinosi kulturnom životu mjesta kroz različite glazbene aktivnosti i projekte, potičući kreativnost, suradnju u uključivanje lokalne zajednice u umjetničko izražavanje.
Fotoklub otok Murter	Fotoklub Otok Murter djeluje u Betini (Trg na moru 1) i osnovan je 1996. godine kao udruga koja promiče fotografsku umjetnost i tehničku kulturu. Okuplja ljubitelje fotografije te potiče kreativno izražavanje kroz edukaciju, radionice i rad s djecom i mladima. Udruga organizira izložbe, susrete i provodi različite projekte na temu fotografije, čime aktivno sudjeluje u kulturnom životu otoka Murtera i šire zajednice.

Rukotvorstvo

Naziv	Opis
Betinska gajeta	Izgradnja betinske gajete predstavlja složen proces tradicijske drvene brodogradnje koji se odvija u više faza i temelji se na dugogodišnjem iskustvu i znanju majstora kalafata. Gajeta je drveni brod zaobljenog trupa, prilagođen plovidbi i prijevozu u priobalnom prostoru, a njezina izrada zahtijeva precizno oblikovanje svakog konstrukcijskog elementa. Gradnja započinje odabirom kvalitetnog drva (najčešće hrasta), nakon čega slijedi izrada kobilice kao osnovnog nosivog dijela broda. Na nju se postavljaju rebra koja određuju oblik trupa, a potom se brod oblaže oplatom od drvenih dasaka. Posebno zahtjevan dio izrade odnosi se na oblikovanje krmenog dijela i savijanje drvenih elemenata. Nakon završetka konstrukcije, brod se dodatno obrađuje, brtvi i oprema, uključujući jarbol i latinsko jedro. Cjelokupan proces gradnje odvija se kroz niz jasno definiranih faza, kojih može biti i više od deset, što potvrđuje složenost ovog tradicijskog zanata. Postoje dva tipa betinske gajete, a prekretnica koja je dovela do nastanka drugog tipa je ugrađivanje brodskih motora u gajete, proces koji je započeo 40-tih i 50-ih godina 20. stoljeća. Prvi, izvorni tip gajete, ravne kolumbe i dritog rebra, koji je od svojih početaka u 18. stoljeću do sredine 20. stoljeća ostao nepromijenjen, robustan je brod, vrlo stabilan. Prova mu je prilično visoka, a krma

	tek nekoliko centimetara niža. Moderna vremena donijela su nove zahtjeve i prilagodbe, pa su nove gajete postale uže, počeli su iščezavati jarboli i pojavljivati se kabine i natkabine. Ravna kobilica dobila je blagi nagib, a dugi timun (upravljlač) zamijenjen je kraćim. Krmena statva prilagođena je ugradnji osovinskog voda. Ipak, betinska gajeta zadržala je karakteristične linije. Betinska brodogradnja razlikuje se od drugih brodogradnji tipološki istih ili sličnih brodova, te posjeduje svoje prepoznatljive specifičnosti. Neke od tipičnih, prepoznatljivih karakteristika betinskih gajeta su hvatišta vesala (sohe) karakterističnog U-oblika, skala na provi (element koji olakšava ulazak ljudi na brod, posebice na nepristupačnim, stjenovitim dijelovima obale) i kantun na mankulu (najteži dio broda za izradu, zbog krivljenja opasa u krmenom kvartiru).
Gajeta Cicibela	„Cicibela“ je betinska gajeta izgrađena je u škveru Šime Filipija Tošulova u Betini 1931. godine za naručitelja Tomu Gregova iz Preka na Ugljanu. Riječ je o gajeti starijeg tipa, ukupne dužine 8 metara. Tijekom Drugog svjetskog rata imala je iznimno važnu ulogu u spašavanju stanovništva, prevozeći izbjeglice prema Kornatima u noćnim plovidbama, odakle su dalje transportirani prema izbjegličkom logoru El Shatt u Egiptu. Radi zaštite od neprijatelja, brod se danju skrivao potapanjem u plićaku, a noću ponovno osposobljavao za plovidbu. Nakon rata koristila se za prijevoz putnika i tereta, ali je s vremenom zapuštena i gotovo potonula u zadarskoj luci Foša. U vrlo lošem stanju 2006. godine otkupljena je i vraćena u Betinu, gdje je provedena zahtjevna rekonstrukcija. Tijekom obnove sačuvan je samo manji dio izvorne građe, dok je konstrukcija obnovljena uz očuvanje izvornih linija broda. Zbog svoje povijesne, tehničke i kulturne vrijednosti, Cicibela je 2017. godine proglašena pokretnim kulturnim dobrom Republike Hrvatske, kao jedinstven primjer tradicionalne betinske gajete.
Gajeta Marija	Gajeta Marija je tradicijski drveni brod izgrađen 1922. godine u Betini, u škveru obitelji Filipi. Riječ je o robusnoj betinskoj gajeti starijeg tipa, namijenjenoj prijevozu ljudi, stoke i poljoprivrednih proizvoda, zbog čega je imala veliku gospodarsku važnost u svakodnevnom životu otočnog stanovništva. Tijekom 20. stoljeća više je puta obnavljana i prilagođavana (ugrađen je i motor), a koristila se i za ribarstvo, prijevoz tereta te kao svojevrsna „ploveća tržnica“. U vrlo lošem stanju pronađena je na Pašmanu te je nakon dugog razdoblja čekanja obnovljena u Betini. Potpuna rekonstrukcija dovršena je 2021. godine, pri čemu je zamijenjen velik dio konstrukcije, ali su očuvane izvorne linije broda. Gajeta Marija kao dio Muzeja betinske drvene brodogradnje služi kao edukativni brod za upoznavanje tradicijske plovidbe i brodogradnje.
Ostale gajete	U sklopu Muzeja betinske drvene brodogradnje nalazi se Muzej na otvorenom u sklopu kojeg se nalazi oko 40-tak brodova (kaića, leuta, gajeta i lađa).
Narodne nošnje	Narodna nošnja Betine i otoka Murtera predstavlja važan element tradicijske i kulturne baštine ovog prostora. Izrađivala se u domaćinstvima od prirodnih materijala, a njezina ukrašenost i kvaliteta ovisile su o umijeću i društvenom statusu nositelja. Nošnja se razlikovala prema godišnjem dobu i prigodi, pa su postojale svakodnevne, svečane i svadbene varijante. Ženska nošnja obuhvaćala je košulju, pregaču, suknju, opleće i maramu (šudar), dok je muška nošnja uključivala košulju, prsluk i hlače. Danas se narodna nošnja više ne koristi u svakodnevnom životu, već se nosi prigodno, najčešće u okviru folklornih manifestacija i kulturnih događanja, čime se čuva i prenosi tradicijski identitet lokalne zajednice.
Pletenje maslinovih palmi	Pletenje maslinovih palmi običaj je koji predstavlja važan dio nematerijalne baštine Dalmacije i betinskog kraja. Riječ je o tradicionalnoj vještini izrade palmi od maslinovih grančica uoči blagdana Cvjetnice. Ističe se posebnom vještinom pletenja grančica sorte masline „duške“ koja je pogodna za pletenje zbog nešto dužih i užih listova u odnosu na ostale vrste maslina. Postoje dva tipa ispletenih palmi – jednostavnija, gdje se listovi pletu na samo jednoj stabljici – „muška“, i „ženska“ palma za koju je potrebno ubrati grančicu posebnog oblika, i pletiti tri grančice koje se potom spleću.
Suhozidi i gradnja u kamenu	Vrijedan element kulturne baštine na području Modrava čine suhozidi, koji su oblikovali prepoznatljiv kulturni krajobraz ovog prostora. Riječ je o jednom od najvećih, iako danas djelomično zapuštenih, kompleksa maslinika na istočnoj obali Jadrana. Ovaj krajobraz nastajao je od 17. stoljeća, kada su stanovnici Murtera i Betine, nakon povlačenja Turaka u dalmatinsko zaleđe, započeli krčenje prirodno krševitog i teško obradivog terena. Suhozidnom tehnikom gradnje formirane su manje poljoprivredne parcele, čime je omogućena sadnja maslina, vinove loze, smokava i drugih kultura karakterističnih za mediteranski prostor. Osim gospodarske funkcije, suhozidi su imali važnu ulogu u organizaciji prostora, određivanju vlasničkih granica te zaštiti tla od erozije i vjetrova. Unutar takvog krajobraza česte su i

	„bunje“, odnosno poljske kamene kućice građene u suhozidu, koje su služile kao skloništa i spremišta alata.
--	---

Tradicijski obrti

Naziv	Opis
Drvena brodogradnja (kalafatanje)	Gradnja drvenih brodova u Betini kontinuirano traje gotovo tri stoljeća i predstavlja temeljnu sastavnicu lokalne pomorske i gospodarske tradicije. Prve poznate kalafatske obitelji bile su Filipi i Urode, koje se smatraju začetnicima organizirane brodogradnje u naselju. Tijekom vremena razvijaju se i druge brodograditeljske loze, čime Betina postupno izrasta u značajno središte tradicijske drvene brodogradnje na istočnoj obali Jadrana. Kalafatski zanat temelji se na ručnoj obradi drva i preciznoj izradi brodskih konstrukcija, a obuhvaća sve faze gradnje – od oblikovanja kobilice i rebara do postavljanja oplata i završnog brtvljenja broda. Posebna vještina kalafata je „kalafativanje“, odnosno zatvaranje spojeva između drvenih dasaka kako bi trup bio vodonepropustan. Znanje se tradicionalno prenosilo unutar obitelji, najčešće s oca na sina, čime je osiguran kontinuitet zanata kroz generacije. Razvoj brodogradnje u Betini usko je povezan s načinom života lokalnog stanovništva, koje je zbog posjeda na okolnim otocima i kopnu bilo svakodnevno upućeno na more i plovību. Brod je bio nužan za ribarstvo, prijevoz ljudi i robe te obradu zemljišta, zbog čega je gotovo svako kućanstvo bilo vezano uz brodogradnju ili korištenje brodova. Dolaskom korčulanskih majstora u prvoj polovici 18.stoljeća razvija se prepoznatljiv tip drvenog broda – betinska gajeta, prilagođena plovidbi u plitkom i razvedenom otočnom prostoru. Tijekom vremena Betina postaje značajno središte brodogradnje s brojnim škverovima, a kalafati iz ovog mjesta šire svoje znanje i u drugim dijelovima Dalmacije.
Tkanje	Tradicija tkanja predstavlja tradicijsku vještinu izrade tekstila na ručnim tkalačkim stanovima, pri čemu su se koristili prirodni materijali poput brnistre za izradu tkanina, sagova, vreća, konopa i brodske užadi te za punjenje madraca i sl.
Kovanje	Kovački zanat u Betini usko je povezan s tradicijom drvene brodogradnje, jer su kovači izrađivali ključne dijelove potrebne za gradnju i održavanje brodova – od alata i čavala do brodskih okova i sidara. Nekada je u Betini djelovalo čak pet kovačkih radionica, što svjedoči o važnosti ovog zanata u svakodnevnom životu i razvoju mjesta.
Brganjanje	Brganjanje je tradicionalni način lova školjaka koji je bio važan dio svakodnevnog života stanovnika Betine, Brganja je poseban alat sastavljen od metalnog dijela i mreže – metalni dio struže morskno dno, dok se školjke zadržavaju u mreži. Metalni dio izrađivali su lokalni kovači, dok su mrežu često izrađivali sami vlasnici brodova. Lovilo se uglavnom tijekom plovidbe, najčešće po pjeskovitom dnu između Murtera i Modrava. Brganja se vezivala za brod i vukla morem, a ulov su činile različite vrste školjaka poput kunjki, korotana i prsurica.

Običaji

Naziv	Opis
Betinski pir	Betinski pir predstavlja tradicionalnu pučku svečanost i jedan od najvažnijih kulturnih događaja u Betini. Riječ je o rekonstrukciji starinskog svadbenog običaja kojim se prikazuje način na koji su se nekada odvijala vjenčanja u mjestu. Događaj uključuje prikaz svadbene povorke, tradicionalne glazbe, plesova i narodnih nošnji, čime se oživljava bogata folklorna baština i svakodnevni život prošlih vremena.
Starinsko pjevanje	Starinsko pjevanje šibenskih otoka i primorja podrazumijeva niz vrsta jednoglasnog i dvoglasnog pjevanja koje je sve do druge polovine 20. stoljeća bilo dominantnim tradicijskim načinom glazbenog izražavanja. Premda je izgubilo svoju prijašnju ulogu i funkciju, lokalno ga stanovništvo i nadalje doživljava vlastitom baštinom. Danas se starinskim pjevanjem izražava, te tim činom i naglašava pripadnost lokalnoj sredini.
Umijeće plovidbe latinskim oglavnim jedrom	Na području Betina umijeće plovidbe latinskim i oglavnim jedrima predstavlja važan dio pomorske tradicije i identiteta lokalne zajednice. Riječ je o vještini upravljanja plovilom pomoću snage vjetra, koja uz samo jedrenje obuhvaća i brojna znanja vezana uz opremanje broda, navigaciju, poznavanje vjetrova i morskih putova te izradu i održavanje tradicijskih jedara i brodske opreme. U ovu se baštinu ubrajaju i znanja o odabiru materijala za jedra, krojenju i šivanju jedara, izradi jarbola, snasti i kormila, kao i bogato pomorsko nazivlje, običaji i vjerovanja povezana sa sigurnošću plovidbe. Znanja i vještine

	jedrenja tradicijskim jedrima prenose se iskustveno, unutar obitelji i lokalne zajednice, čime se osigurava kontinuitet pomorske baštine. Danas se tradicijsko jedrenje njeguje duž cijele jadranske obale kroz djelovanje brojnih udruga i klubova posvećenih očuvanju pomorske kulture. Njihov rad doprinosi očuvanju vještina gradnje i upravljanja tradicijskim plovilima, izradi i čuvanju jedara te jačanju pomorskog identiteta hrvatskog priobalja.
Proslava blagdana sv. Frane	Proslava blagdana sv. Frane održava se 4. listopada u čast zaštitnika mjesta sv. Franje Asiškog, uz svečanu misu u župnoj crkvi i okupljanje vjernika iz cijelog otoka. Program uključuje liturgijsko slavlje, a često se nastavlja i zajedničkim druženjem u središtu mjesta.
Proslava blagdana sv. Ante	Proslava blagdana sv. Ante tradicionalno se održava u lipnju kod kapelice sv. Ante na Prosici te predstavlja jednu od najvažnijih vjerskih manifestacija Betine. U sklopu proslave organizira se hodočašće brodovima od betinske rive do Prosike, gdje se održava sveta misa u kapelici sv. Ante. Obilježavanje ovog događaja doprinosi očuvanju vjerske baštine, pomorske tradicije, lokalnih običaja i identiteta zajednice te okuplja brojne mještane i posjetitelje.
Proslava blagdana Tijelova	Proslava blagdana Tijelova tradicionalno se održava u Betini uz svetu misu i procesiju koja prolazi starom jezgrom mjesta. Mještani tom prigodom u skladu s dugogodišnjim običajima ukrašavaju ulice facolima (maramama), cvijećem i malim oltarima. Proslava okuplja lokalno stanovništvo i posjetitelje te njeguje tradiciju, identitet i zajedništvo lokalne zajednice.
Uskršnji običaji (Čuvari Božjeg groba)	Uskrs u Betini obilježava se nizom vjerskih obreda i tradicijskih običaja koji okupljaju lokalno stanovništvo i posjetitelje tijekom Velikog tjedna i Uskrsa. Središnje mjesto imaju liturgijska slavlja u crkvi sv. Frane, uskršne procesije i zajedničko obilježavanje najvećeg kršćanskog blagdana. Uskršna događanja doprinose očuvanju vjerske i kulturne baštine, njegovanju lokalnih običaja te jačanju identiteta i zajedništva lokalne zajednice. Čuvari Božjeg groba predstavljaju jedan od najupečatljivijih i najvrjednijih elemenata nematerijalne kulturne baštine Betine. Ovaj stoljetni uskršni običaj njeguje se tijekom Velikog tjedna, kada čuvari, odjeveni u svečane odore rimskih vojnika, stražare uz Kristov grob, sudjeluju u liturgijskim slavljinama te uskršnoj procesiji. Služba čuvara Božjeg groba započinje na Veliki četvrtak te završava Uskršnjim jutrom budući da je Betina jedina sačuvala tradiciju koja je bila dio liturgije Velike sedmice do reforme pape Pia XII. tijekom 1950-tih godina. Običaj se neprekidno prenosi s naraštaja na naraštaj te zauzima važno mjesto u vjerskom, društvenom i kulturnom životu mjesta. Prvi poznati slikovni zapis potječe iz 1929. godine, dok lokalna predaja svjedoči o njegovu znatno starijem podrijetlu. Betinski Čuvari Božjeg groba ubrajaju se među najstarije očuvane tradicije čuvanja Kristova groba u Dalmaciji i Hrvatskoj te predstavljaju prepoznatljiv simbol identiteta Betine i njezine bogate kulturne baštine.
Mrtvi zvon	Mrtvi zvon u Betini tradicionalni je način zvonjenja crkvenih zvona kojim se zajednica obavještava o smrti stanovnika mjesta. Prepoznatljiv po sporom i svečanom ritmu, ovaj običaj ima važnu društvenu i simboličku ulogu te danas predstavlja vrijedan dio nematerijalne kulturne baštine Betine.

Gastronomija

Naziv	Opis
Tradicionalna jela	Na području Betine postoji niz tradicionalnih jela čija priprema odražava jednostavnu, ali bogatu mediteransku prehranu temeljenu na ribi, školjkama i lokalno uzgojenim namirnicama. Među njima se ističu jela poput pršunate, brudeta od školjaka, sušene ribe na brudet, maništruna od sipe, različitih tjestenina s morskim plodovima i ostalih jela. Posebno mjesto imaju i jednostavne pržene delicije poput picipaja, koje su se pripremale od osnovnih sastojaka poput brašna, kvasca i maslinova ulja. Ova jela karakterizira skromna priprema, naglasak na sezonskim i dostupnim namirnicama te njihova važna uloga u svakodnevnoj prehrani i društvenim običajima lokalne zajednice. Betinske pršunate tradicionalna su slastica karakteristična za Betinu i otok Murter. Riječ je o slatkim prženim kolačićima (fritulama) koje su se nekada pripremale u posebnim prigodama, osobito tijekom blagdana i pokladnog razdoblja, te su imale važnu ulogu u tradicijskoj prehrani i običajima lokalne zajednice.

Lokalni proizvodi	Na području destinacije djeluje 20 OPG-a koji nude raznolike lokalne proizvode poput maslinovog ulja, sezonskog voća i povrća, meda te drugih autohtonih proizvoda, čime doprinose očuvanju tradicijske proizvodnje i jačanju lokalnog gospodarstva.
--------------------------	--

Suvremena kulturna produkcija

Naziv	Opis
Grupa „Berekini“	„Berekini“ legendarna su dalmatinska zabavna grupa osnovana 1988. godine u Betini, prepoznatljiva po autentičnom mediteranskom zvuku, veselom scenskom nastupu i tekstovima prožetima lokalnim koloritom, humorom i dalmatinskim duhom. Poseban trag ostavili su pjesmama posvećenima Betini i suradnjom s istaknutim glazbenicima hrvatske estradne scene.

Znamenite osobe

Poznate osobe

Naziv	Opis
Paško Filipi	Paško Filipi smatra se začetnikom drvene brodogradnje. Dolaskom iz Korčule u Betinu 1745. godine sa sobom je donio znanje, iskustvo i alat za izradu drvenih brodova, postavivši temelje brodograditeljske tradicije koja je snažno obilježila Betinu i njezin pomorski identitet. Njegovi potomci nastavili su razvijati obiteljski zanat, a brodograditeljsko umijeće prenosilo se s koljena na koljeno, stvarajući prepoznatljivu tradiciju drvene brodogradnje koja traje gotovo tri stoljeća.
Branislav Uroda	Branimir Uroda bio je istaknuti betinski brodograditelj i utemeljitelj Jedriličarskog kluba „Žal“, čije je djelovanje snažno obilježilo razvoj jedrenja i tradicijske drvene brodogradnje u Betini. Kao vrstan majstor i poznavatelj pomorskih vještina sudjelovao je u izradi prvih regatnih jedrilica te je, darovanjem prostora za rad kluba, postavio temelj njegova dugoročnog razvoja i djelovanja. Svojim stručnim znanjem, društvenim angažmanom i predanošću lokalnoj zajednici ostao je trajno upisan u povijest betinskoga pomorstva i brodograditeljstva.
Šime Šandrić	Šime Šandrić bio je jedan od najznačajnijih betinskih brodograditelja druge polovice 20. stoljeća, poznat po projektiranju, izgradnji i rekonstrukciji brojnih drvenih brodova i jedrilica te velikom doprinosu razvoju betinske drvene brodogradnje i jedrenja. Muzej betinske drvene brodogradnje kroz izložbu posvećenu njegovu životu i radu čuva uspomenu na njegov neizbrisiv doprinos tradiciji drvene brodogradnje, a temelj izložbe čini opsežna arhivska i dokumentarna građa – originalni nacrti velikog formata, šablone, tehnička dokumentacija, fotografije gradnje i korespondencija – koja pruža vrijedan uvid u razvoj betinske drvene brodogradnje i kontinuitet brodograditeljskog znanja kroz generacije.
Čedomir Ćiro Burtina	Čedomir Ćiro Burtina bio je jedan od najpoznatijih betinskih brodograditelja i osnivač Škvera Ćiro, koji je danas simbol tradicije betinske drvene brodogradnje. Muzej betinske drvene brodogradnje kroz povremene izložbe posvećene škveru čuva uspomenu na njegov život i rad, predstavljajući arhivske fotografije, nacрте, alate i svjedočanstva koja govore o bogatoj brodograditeljskoj baštini Betine i trajnoj povezanosti mjesta s morem i drvenim brodom. Posebno se ističe njegov doprinos gradnji <i>Condure Croatice</i> , vjerne replike

	starohrvatskog broda i jednog od najvažnijih simbola hrvatske pomorske prošlosti, čime je dao izniman doprinos očuvanju tradicijskih brodograditeljskih znanja i identiteta.
Milan Jadrešić Pile	Milan Jadrešić istaknuti je betinski brodograditelj i vrstan poznavatelj tradicijske drvene brodogradnje koji svojim radom daje velik doprinos očuvanju hrvatske pomorske baštine. Sudjelovao je u stvaranju nacrtu falkuše „Comeza Lisboa“, a u svojoj radionici izradio je i dvije poznate viške falkuše – „Mikulu“ 2004. godine i „Palagružu“ 2014. godine. Falkuša „Mikula“ posebno je značajna kao prva obnovljena viška falkuša na Jadranu, s kojom je ponovno pokrenuta poznata regata „Rota Palagružona.“
Ljubomir Ante Fržop	Ljubomir Ante Fržop istaknuti je betinski brodograditelj koji se desetljećima bavi izgradnjom i obnovom tradicijskih drvenih brodova, dajući velik doprinos očuvanju pomorske i brodograditeljske baštine Betine. Izrađuje brodove prepoznatljivih tradicijskih linija prilagođene suvremenim uvjetima plovidbe, a svojim radom, sudjelovanjem na regatama i edukacijom mlađih naraštaja aktivno promiče tradicijsko jedrenje i kulturu latinskog idra. Kao inicijator regata „Za dušu i tilo“ te dugogodišnji suradnik Muzej betinske drvene brodogradnje, ostavlja trajan doprinos očuvanju identiteta betinske drvene brodogradnje. Dobitnik je brojnih priznanja i nagrada za doprinos tradicijskoj brodogradnji,
Vlatko Jadrešić	Vlatko Jadrešić bio je hrvatski ekonomist i sveučilišni profesor koji je svojim znanstvenim i stručnim radom dao značajan doprinos razvoju turizma, posebno nautičkog turizma i proučavanju povezanosti turizma, pomorstva i brodogradnje. U svojim radovima i publikacijama posebno se zalagao za očuvanje i razvoj betinske brodograditeljske tradicije, ističući važnost Betine kao jednoga od najstarijih brodograđevnih središta na hrvatskoj obali. Također, autor je knjige „Betinski vaterpolo 1953.–2003.“ kojom je dao vrijedan doprinos očuvanju povijesti i vidljivosti betinskoga Vaterpolskog kluba „Brodograditelj“.

Poznate obitelji

<i>Naziv</i>	<i>Opis</i>
Obitelj Filipi	Obitelj Filipi jedna je od najstarijih i najvažnijih brodograditeljskih obitelji u Betini. Njihovim dolaskom iz Korčule u 18. stoljeću započinje razvoj organizirane brodogradnje, a njihovi potomci nastavili su tradiciju kroz generacije
Obitelj Uroda	Obitelj Uroda pojavljuje se sredinom 18. stoljeća i jedna je od ključnih obitelji u razvoju betinske brodogradnje. Njihovi članovi postupno se uključuju u kalafatski zanat te zajedno s obitelji Filipi čine jezgru ranih brodograditelja u Betini
Obitelji kalafata	Uz najstarije brodograditeljske obitelji, u razvoju betinske drvene brodogradnje sudjelovao je velik broj majstora kalafata koji su svojim radom obilježili ovu tradiciju kroz 19. i 20. stoljeće pa sve do danas. Među njima se ističu obitelji: Šandrić, Škevin, Jadrešić, Balin, Pavić, Sladić, Mikin, Košte, Jušić, Fržop, Kukin, Bosna, Burtina, Jakas, Papeša, Bokan, Jakovčev, Čorkalo, Kapov, Magazin-Škunje, Juroš, Bilić i dr.

Manifestacije i događaji

Kulturne i sportske manifestacije

Naziv	Opis
Dan brganje	Dan brganje je najstarija i je betinska manifestacija. Održava se u čast školjke kunjke, koja je nekada bila važna prehrambena namirnica lokalnog stanovništva. Naziv manifestacije potječe od alata „brganje“, koji je služio za njezin izlov. Iako je danas njihov izlov zabranjen, običaj se nastavlja kroz pripremu jela od školjaka, prezentaciju lokalne tradicije i kulturni program. Manifestacija se održava svake godine, prve nedjelje u kolovozu, a uključuje bogat program: gastronomska događanja, koncerte, vatromet te tradicionalnu žensku veslačku regatu „Dlan i veslo“.
Dani betinske gajete	Dani betinske gajete jedna je od najvažnijih kulturnih manifestacija u Betini posvećena očuvanju višestoljetne tradicije drvene brodogradnje i betinske gajete kao njezina najprepoznatljivijeg simbola. Manifestacija uključuje regatu tradicijskih drvenih brodova, izložbe, radionice i kulturni program te okuplja velik broj sudionika i posjetitelja. Središnji događaj je „Regata za dušu i tilo“ posvećena očuvanju tradicijske drvene brodogradnje i jedrenja na tzv. latinsko jedro. Prvi put je održana 2003. godine, a danas predstavlja jednu od najvećih smotri tradicijskih drvenih brodova na Jadranu. Regata okuplja gajete, kaiće i leute, čime se oživljava način života otočnih težaka koji su nekada svakodnevno plovili između svojih posjeda. Održava se svake godine sredinom kolovoza, a osim natjecateljskog dijela uključuje i kulturno-zabavni program.
Ljetne večeri u Betini	Ljetne večeri u Betini je manifestacija usmjerena na jačanje kulturne scene i uključivanje lokalne zajednice. Obuhvaća kazališne predstave te koncerte klasične, jazz i suvremene glazbe, uz sudjelovanje renomiranih domaćih i međunarodnih umjetnika, čime se kontinuirano obogaćuje kulturna ponuda mjesta.
Tjedan folklor	Tjedan folklor u Betini održava se krajem lipnja kao višednevna manifestacija posvećena očuvanju i predstavljanju lokalne tradicije. Program uključuje nastupe folklornih skupina, prikaz narodnih običaja, večeri posvećene jeziku, glazbi i starim zanatima te završnu smotru folklor na kojoj sudjeluju domaća i gostujuća društva.
Uskrs u Betini	Uskrs u Betini obilježava se nizom vjerskih obreda i tradicijskih običaja koji imaju važnu ulogu u očuvanju lokalne baštine i identiteta. Posebno se ističe običaj čuvanja Božjega groba u crkvi sv. Frane, koji se prenosi s generacije na generaciju, a prvi slikovni zapis ove tradicije datira iz 1929. godine. U Muzeju betinske drvene brodogradnje uoči Uskrsa organiziraju se kreativne i edukativne radionice posvećene uskršnjim običajima.
Advent u Betini	Manifestacija Advent u Betini uključuje prigodne blagdanske sadržaje, sajmove rukotvorina, glazbene nastupe i društvena događanja u zimskom razdoblju. To je način povezivanja lokalne zajednice i turista u predblagdansko vrijeme.
Betinski pokladi	Betinski pokladi su tradicionalni karnevalski događaji s maškaranim povorkama, zabavnim programima i satiričnim prikazima. Pokladi su izraz pučke tradicije i socijalnog duha zajednice, s naglaskom na humor i zajedništvo tijekom zimskog vremena.

Ostale manifestacije i događaji

Naziv	Opis
Betinska regata u klasi Optimist i Laser	Betinska regata Održava se sredinom kolovoza kao tradicionalno jedriličarsko natjecanje u organizaciji Jedriličarskog kluba Žal. Okuplja velik broj mladih jedriličara iz Hrvatske i inozemstva koji se natječu u disciplinama Optimist i Laser.
Proslava blagdana sv. Frane	Proslava blagdana sv. Frane održava se 4. listopada u čast zaštitnika mjesta sv. Franje Asiškog, uz svečanu misu u župnoj crkvi i okupljanje vjernika iz cijelog otoka. Program uključuje liturgijsko slavlje, a često se nastavlja i zajedničkim druženjem u središtu mjesta.

Biciklijada od vale do vale	Biciklijada "Od vale do vale" sportski je događaj koja se održava u lipnju. Riječ je kružnoj biciklističkoj ruti koja povezuje Betinu i Jezera, uz popratni program po završetku utrke.
Boćarsko lito	Boćarski lito u Betini održava se tijekom ljetnih mjeseci kao tradicionalna manifestacija koja okuplja lokalne ekipe i gostujuće natjecatelje. Posebnost je ženski turnir, koji svake godine okuplja velik broj natjecateljica i publike te predstavlja jedan od najposjećenijih i najprepoznatljivijih događaja ljetnog programa u Betini. Također, u sklopu manifestacije održava se i dječji boćarski turnir.
Ostali događaji	Ostali događaji koji čine dio resursno-atraksijske osnove i okupljaju posjetitelje: Kulturni program (Sajam domaćih proizvoda, Zaplovi u gajeti, gastronomski događaji, obljetnice, izložbe, predstavljanja knjige i sl.) Sportski program (regate, Malonogometni turnir „Regule Pegule“ (MNK Kalafat), Međunarodni vaterpolski turnir, Svjetski dan hodanja, Outdoor maraton, i sl.) Dječji program (dječje predstave, karaoke, mali sajam, igre, projekcije crtanih filmova „Crtićmanija“, tematske radionice za djecu, dječji boćarski turnir i sl.), Ekološki program (radionice i događaji vezani uz zaštitu prirodne baštine) Zabavni program (koncerti zabavne glazbe)

Kulturne i vjerske ustanove

Muzeji, galerije i postavi

<i>Naziv</i>	<i>Opis</i>
Muzej betinske drvene brodogradnje	Muzej betinske drvene brodogradnje nalazi se u Betini na otoku Murteru, na adresi Vladimira Nazora 7. Riječ je o muzeju posvećenom očuvanju i interpretaciji tradicije drvene brodogradnje, osobito izrade betinske gajete kao prepoznatljivog simbola mjesta. Muzej je otvoren 2015. godine s ciljem prenošenja znanja o brodograditeljskom zanatu i očuvanja lokalne kulturne baštine. Stalni postav sastoji se od tri djela – zbirki, muzeja na otvorenom (izložba brodova u luci Jezera) i virtualnog muzeja. Uz izložbenu djelatnost, muzej organizira brojne aktivnosti, poput grupnih posjeta, edukativnih radionica, stručnih vodstava i izložbi, te različite programe usmjerene na upoznavanje pomorske i kulturne baštine mjesta.

Centri za posjetitelje

<i>Naziv</i>	<i>Opis</i>
Prezentacijski centar Betina	Prezentacijski centar parkova prirode nalazi se u središtu Betine, u obnovljenoj zgradi nekadašnjeg društvenog doma. Otvoren je 2017. godine kao projekt usmjeren na prezentaciju i promociju zaštićenih prirodnih područja Republike Hrvatske. Centar na jednom mjestu predstavlja hrvatske parkove prirode, s posebnim naglaskom na Nacionalni park Kornati, Nacionalni park Krka i Park prirode Vransko jezero. Osim informativne i edukativne uloge, služi i kao prostor za održavanje događanja, radionica i sl.

Sportsko rekreacijske građevine i tereni

Sportske građevine (nautička infrastruktura)

Naziv	Opis
Marina Betina	Marina Betina predstavlja važnu turističku atrakciju destinacije, posebno u području nautičkog turizma. Smještena u mirnoj i zaštićenoj uvali, marina privlači posjetitelje koji traže siguran vez, kvalitetnu infrastrukturu i neposredan kontakt s prirodnim ljepotama šireg područja. Njezina turistička vrijednost temelji se na povoljnom geografskom položaju, zbog čega predstavlja polazišnu točku za istraživanje brojnih otoka, uvala i zaštićenih prirodnih područja. Marina je posebno atraktivna nautičarima i ljubiteljima aktivnog odmora na moru, poput jedrenja, rekreativne plovidbe i boravka u prirodnom mediteranskom okruženju. Uređenost marine, dostupnost nautičkih usluga i spoj s tradicionalnim ambijentom Betine dodatno doprinose njezinoj atraktivnosti. Kao dio turističke ponude mjesta, marina ima važnu ulogu u jačanju prepoznatljivosti Betine kao destinacije usmjerene na održivi i kvalitetni nautički i aktivni turizam.

Sportske građevine na otvorenom

Naziv	Opis
Sportski centar Betina (Zdrače)	Sportski centar Betina nalazi se kod glavne mjesne plaže Zdrače u Betini. Sastoji se od malonogometnog igrališta s umjetnom travom i dječjeg igrališta. Prostor je opremljen klupama i rasvjetom te oblikovan zelenilom koje stvara ugodan ambijent za boravak i druženje.
Polivalentno dječje igralište Područne škole Betina (OŠ Murterski Škoji)	Polivalentno igralište Područne škole u Betini sastoji se od središnjeg višenamjenskog sportskog terena te obodnih tribina. Uz igralište su uređene i zone odmora sa zelenilom i urbanom opremom. Ukupne je površine 528 m ² . Njegova posebna atraktivnost proizlazi iz neobične kružne i uvučene forme igrališta i razigrane kolorističke obrade podloge, koja prostor pretvara u vizualno prepoznatljiv i dinamičan ambijent.
Vaterpolski klub Brodograditelj MarineTek	Vaterpolski klub „Brodograditelj MarineTek“ osnovan 1953. godine i ima dugu tradiciju razvoja sporta, osobito među djecom i mladima, kroz organizaciju treninga, natjecanja i škole plivanja. Vaterpolski teren Vaterpolski klub „Brodograditelj MarineTek“ nalazi se u samom središtu Betine, uz obalu na Trgu na moru, gdje se tijekom ljeta održavaju treninzi, utakmice, turniri i škola plivanja.
Jedriličarski klub „Žal“	Jedriličarski klub Žal osnovan je 1950. godine te predstavlja jedan od najstarijih sportskih klubova na području otoka Murtera i među najstarijim jedriličarskim klubovima šibenskog područja. Jedriličarski klub Žal raspolaže prostorom za rad i treninge smještenim u uvali Zdrače, koji uključuje hangarski prostor za smještaj jedrilica i opreme, prostorije kluba te sadržaje namijenjene edukaciji i radu s djecom i mladima. Klub koristi uređeni obalni prostor i pristup moru za provedbu škole jedrenja, treninga i organizaciju regata, a u sklopu hangara kluba nalazi se i prostor za rekreativne aktivnosti i kondicijsku pripremu članova.
Boćališta	U Betini se nalazi nekoliko boćališta koja imaju važnu sportsku, rekreacijsku, društvenu i kulturnu ulogu. Boćanje predstavlja jednu od najdugovječnijih sportskih tradicija mjesta te je i danas sastavni dio svakodnevnog života lokalnog stanovništva. Boćališta redovito koriste mještani svih generacija za rekreaciju, treninge, natjecanja i druženje, a tijekom godine na njima se održava niz tradicionalnih

	boćarskih manifestacija. U sklopu manifestacije „Betinsko boćarsko lito“ organiziraju se Ženski boćarski turnir, Betina Masters Cup, Memorijalni turnir „Ante Jakovčev Fratar – Mala Gospa“, Dječji boćarski turnir te Turnir bračnih parova povodom blagdana sv. Frane.
--	--

Turističke staze, putovi i ceste

Naziv	Opis
Pješačke i tematske staze	Poučna staza „Putevima baštine“ – tematska je edukativna ruta koja prolazi kroz povijesnu jezgru Betine i povezuje najvažnije lokalitete vezane uz kulturnu baštinu mjesta. Staza započinje na području betinskih brodogradilišta na jugoistočnoj strani mjesta, odakle se nastavlja prema središnjem dijelu naselja i Trgu na moru. Dalje prolazi uz muzej na otvorenom i obalni prostor, a zatim vodi prema Varoši, gdje se nalaze tradicionalne kamene kuće i uske ulice betinske povijesne jezgre. Ruta završava kod crkve sv. Frane, čime se zaokružuje prikaz kulturno-povijesne cjeline mjesta. Napoleonova cesta - na području Modrava predstavlja povijesni maslinarski put koji povezuje područje između Betine i kopnenog zaleđa. Nastala je početkom 19. stoljeća u vrijeme francuske uprave u Dalmaciji, a danas je očuvana kao dio mreže putova kroz modravske maslinike. Ruta prolazi kroz tradicionalni krški krajolik ispunjen suhozidima i maslinicima. Ukupna duljina trase iznosi oko 3 kilometra, a dio ceste je obnovljen i danas se koristi kao poljski put i staza za ljubitelje aktivnog turizma (pješačenje, planinarenje, bicikliranje i sl.) Poučna staza „Modrave-Prosika“ – biciklističko-pješačka je ruta duga oko 5 km koja povezuje područje Modrava, kanal Prosika i lokvu Benča. Staza prolazi kroz kulturni krajolik nekada najvećeg maslinika na istočnoj obali Jadrana, prateći tradicionalne suhozide, maslinike i krški teren. Ruta započinje u području Modrava te vodi kroz stare maslinike i poljoprivredne predjele, gdje su vidljivi ostaci suhozidne gradnje i tragovi tradicionalnog načina života. Nastavlja prema kanalu Prosika, mjestu gdje se spajaju more i Vransko jezero, a potom vodi do lokve Benča, nekada važnog pojilišta za stoku. Put Bilave – ruta koja povezuje glavne interesne točke mjesta s plažom Bilave. Zdrače – Plitka vala – ruta koja povezuje dužobalni prostor od plaže Zdrače do kampa Plitka Vala u duljini 4 km.
Biciklističke rute	Područje otoka Murtera nudi raznoliku mrežu biciklističkih ruta/staza međunarodnog, nacionalnog i regionalnog značaja koje ujedno prolaze područjem TZM Betina. EuroVelo 8 je jedna od glavnih europskih biciklističkih ruta iz mreže EuroVelo. Poznata je kao Mediteranska ruta jer prati obalu Sredozemnog mora. Sve navedene rute od značaja za Betinu su dio ili se nalaze u blizini te rute, što omogućuje bolju povezanost s europskom biciklističkom mrežom, privlačenje međunarodnih cikloturista te razvoj cikloturističke ponude. Ruta 214 „Najljepši vidikovci Murtera“ biciklistička je ruta duga je 5,4 km i vodi makadamskim putem od Murtera prema uvalama Kosirina i Lovišća. Riječ je o laganoj stazi, no zbog makadamske podloge i nekoliko uspona zahtijeva dobru kontrolu bicikla i osnovnu kondiciju. Staza prolazi kroz stare dijelove mjesta i vodi prema više panoramskih točaka s kojih se pruža pogled na murterski arhipelag, Kornate te planinske masive u zaleđu. Posebnost rute je zaustavljanje na vidikovcu Kosirina (Jasenovac) s kojeg se pruža pogled na uvalu Kosirinu i širi akvatorij. Ruta 215 „Murter-Betina“ biciklistička je kružna ruta duga 13 km. Povezuje ključne atrakcijske točke naselja Betine i Murtera. Ruta započinje u Murteru te se nastavlja uz obalu prema Betini, prolazeći kroz marinu i uređene obalne dijelove naselja. Dalje vodi kroz središte Betine, gdje je moguće vidjeti

tradicijsku drvenu brodogradnju i betinske gajete, a zatim se nastavlja obalnim putem uz arheološko nalazište Colentum prema uvali Hramina u Murteru. Ruta zatim ide na zapad prema uvali Vršak podno Velikog vrha. Zatim uz obalu prema plaži Podvrške i Slanici, a zatim podno brda Raduč dalje ŽC 6250 prema Betini.

Ruta 216 „Bodulska priča“ biciklistička je ruta duga 28,4 km. Kružnog je tipa, i povezuje sva naselja na otoku Murteru - Murter, Jezera, Tisno i Betinu. Trasa kombinira obalne dionice, uspone prema unutrašnjosti otoka i prolazak kroz sva četiri mjesta, pružajući cjelovit doživljaj murterskog krajolika, plaža i tradicijskih naselja. Posebnost rute je zaustavljanje na vidikovcu Jasenovcu (Kosirina) s kojeg se pruža pogled na uvalu Kosirinu i širi akvatorij.

Ruta 201 „Putem maslina“ kružna je biciklistička ruta duljine 17,4 km koja povezuje područje Pirovca i Vranskog jezera kroz prepoznatljiv mediteranski krški krajolik obilježen maslinicima, suhozidima i tradicionalnim poljoprivrednim površinama. Trasa se pruža kombinacijom makadamskih i asfaltiranih putova te je prilagođena rekreativnim biciklistima i posjetiteljima zainteresiranim za aktivni boravak u prirodi. Započinje u središtu Pirovca gdje nastavlja ulicom Put sv. Ante (ŽC 6068) te se nastavlja županijskom cestom ŽC 6068 (Put sv. Ante) gdje podno brda Drašnjak skreće na makadamski put kojim nastavlja do Vranskog jezera. U ovom dijelu trase staza prolazi kroz maslinike, suhozide i prirodni krajolik sve do predjela Prosika. Povratni dio trase vodi uz obalni pojas te se ponovno spaja na državnu cestu D8, kojom se ruta vraća prema središtu Pirovca.

Ruta 204. „Vransko Jezero“ kružna je biciklistička ruta ukupne duljine 47,4 km. Staza započinje u središtu Pirovac te asfaltom vodi prema Jadranskoj magistrali, gdje se skreće lijevo u smjeru Zadra (uz oprez pri uključivanju u promet). Nakon nekoliko kilometara vožnje magistralom, ruta se odvaja na stari, zatvoreni dio ceste koji uz more vodi do Prosike. U Prosici ruta prelazi magistralu (potreban dodatni oprez) i nastavlja širokim makadamom prema Vransko jezero. Uz obalu jezera slijedi niz blagih uspona do oko 100 m nadmorske visine, uz otvorene poglede i ugodnu podlogu. Dalje staza prati obalu jezera, zatim se spušta prema Vrani i izlazi na lokalnu cestu prema Pakoštanima. Nakon kraćeg dijela vožnje asfaltom, ruta se ponovno vraća na makadamske putove kroz maslinike i polja, te se spaja na magistralu kod Prosike, odakle se istim putem vraća u Pirovac.

Plaže

Naziv	Opis
Plaža Zdrače	Glavna mjesna plaža duljine oko 200 metara. Podloga je pješčano-šljunčana i djelomično betonska. Opremljena je osnovnim komunalnim sadržajima – tušem i sanitarnim čvorom (pokretnim). U sklopu plaže sezonski rade ugostiteljski objekti (restoran i kafić). Također, u blizini plaže se nalazi malonogometno igralište s umjetnom travom i dječje igralište (sportski centar Zdrače). U pogledu tematizacije radi se u gradskoj plaži.
Plaža Kosirina	Plaža Kosirina smještena je u istoimenoj uvali na zapadnom dijelu otoka Murtera. Prostor plaže nalazi se na području naselja Betina i Murtera. Procjenjena duljina plaže iznosi oko 900 metara, dok površina plažnog (kupališnog prostora) obuhvaća minimalno 5,0 tis. m ² . Podloga je raznolika, a čine je pijesak, šljunak te stijene i krupno kamenje. Na plaži su dostupni osnovni sadržaji u sklopu kampa Kosirina, uključujući restoran i kafić, tuševe te dječje igralište, što je čini pogodnom za obiteljski boravak i cjelodnevno zadržavanje. U pogledu tematizacije, radi se o prirodnoj plaži, pretežito u funkciji turističkog kampa, s teže dostupnim dijelovima.
Plaža Plitka Vala	Plaža Plitka vala smještena je južno od središta Betine. Prostor plaže karakterizira raznolika podloga koju čine šljunak, beton i kamene ploče, kao i stijene i krupno kamenje. Plaža se proteže u duljini od oko 300 metara (uz kamp Plitka Vala) te je djelomično okružena prirodnom sjenom. Uređena je osnovnom infrastrukturom u sklopu kampa, uključujući restoran i kafić, tuševe te dječje igralište, što je čini pogodnom za obiteljski boravak i rekreaciju. U pogledu tematizacije, radi se o prirodnoj plaži, u funkciji turističkog kampa.
Plaža Bilave	Plaža Bilave je mjesna plaža duljine oko 800 metara. Podloga je šljunčana i djelomično betonska. Opremljena je osnovnim komunalnim sadržajima – parkiralištem., tušem, sanitarnim objektom i dječjim igralištem. U sklopu plaže sezonski rade ugostiteljski objekti (restoran i kafić). U pogledu tematizacije radi se o gradskoj plaži.
Plaža Bisaga	Plaža Bisaga je mala prirodna plaža između kampa Plitka Vala i Lovišća (Jezera). Obala je duga oko 200 metara, a čine je betonske ploče, stijene i krupno kamenje, dok je morsko dno kamenito.
Plaža Kalebić	Plaža Kalebić je šljunčana plaža, koja se nalazi u uvali Prosika. Duljine je oko 200 metara. U pogledu tematizacije, radi se o prirodnoj plaži, pretežito u funkciji turističkog kampa Kalebić.
Plaža Lučica	Plaža Lučica nalazi se u istoimenoj uvali. Obala je duga oko 350 metara, a čine je šljunak te dijelovi s betonom i kamenim pločama. U pogledu tematizacije, plaža je prirodna, u funkciji turističkih kampova Oaza, Paradiso i Romantica.
Plaža Malo Tatinje	Plaža Malo Tatinje je mala prirodna plaža u istoimenoj uvali, nedaleko od uvale Prosike. Duljine je oko 200 metara, a čine je šljunčani i stjenoviti dijelovi. U pogledu tematizacije radi se o teže dostupnoj plaži izvan neposredne blizine naselja ili turističkih kompleksa do koje je potreban pristup makadamskim putem u duljini 200 metara od DC 8.
Plaža Pačipolje	Plaža Pačipolje nalazi se sjeverno od kampa Plitka Vala. Obala je duga oko 600 metara, a čine je šljunak te dijelovi s betonom i kamenim pločama. Plaža Pačipolje uska je šljunčana plaža smještena uz obalni pojas i lokalnu prometnicu (Obala Petra Krešimira IV). Karakterizira je čisto i plitko more te mirnije okruženje, zbog čega je pogodna za rekreativno kupanje i boravak lokalnog stanovništva i posjetitelja.
Plaža Porat	Plaža Porat (Prosika) prirodna plaža duljine oko 200 metara. Nalazi se podno vrha Tuštica u sjevernom dijelu Pirovačkog zaljeva. To je manja prirodna udaljena šljunčana plaža bez komunalnih sadržaja, namijenjena kupcima koji vole prirodan ambijent.
Plaža Veliko Tatinje	Plaža Veliko Tatinje je mala prirodna plaža u istoimenoj uvali. Duljine je oko 100-njak metara, a čine je šljunak, dok je manji dio stjenovit s krupnim kamenjem. U pogledu tematizacije radi se o teže dostupnoj plaži izvan neposredne blizine naselja ili turističkih kompleksa do koje je potreban pristup makadamskim putem u duljini 200 metara od DC 8.

9. Javna turistička infrastruktura

Pravilnikom o javnoj turističkoj infrastrukturi (NN 126/21) definirana je turistička infrastruktura kao infrastruktura na području turističke destinacije koja izravno ili neizravno utječe na razvoj turizma i turističke ponude. Javna turistička infrastruktura izgrađena je na općem dobru, kontinuirano je ili dijelom godine u funkciji turizma te je dostupna svima pod jednakim uvjetima sukladno njezinoj prirodi i namjeni. Dijeli se na primarnu (izravno utječe na turizam i turističku ponudu) i sekundarnu.

Primarna infrastruktura koja izravno utječe na razvoj turizma i turističke ponude na području TZM Betina prikazana je u sljedećoj tablici.

Tablica 17. Primarna turistička infrastruktura na području TZM Betina, izvor: Registar javne turističke infrastrukture, izvod TZM Betina

Vrsta infrastrukture	Broj/opis
Biciklističke rute i popratna infrastruktura	Eurovelo 8 „Meditranska ruta“ Murter-Betina (staza 215) Bodulska priča (staza 216) Najljepši vidikovci (staza 214) Vransko jezero (staza 204) Putem Maslina (staza 201)
Dvorci, utvrde i kurije	/
Kongresni centri	/
Odmorišta i vidikovci	Odmorište i vidikovac Kosirina (Jasenovac)
Kamp odmorista	Kamp „Kosirina“ Kamp „Plitka vala“ Kampiralište „Kalebić“ Kamp „Oaza“ Kampiralište „Matija“ Kamp odmorista „Paradiso“ Kamp u domaćinstvu „Romantika“ Kamp u domaćinstvu „Romantika 2“ Kamp u domaćinstvu „Sandra“
Kupališta, plaže i popratna infrastruktura	Zdrače, Bilave, Kosirina, Plitka Vala
Planinarska infrastruktura: planinarski putovi i planinarski objekti (domovi, kuće, skloništa)	/
Pješačke trekking staze i staze dugog hodanja	
Poučne, hodočasničke, konjičke, zipline i druge tematske staze	„Putevima baštine“ "Napoleonova cesta" „Modrave – kanal Prosika“
Trgovi	Trg na moru
Staze, šetnice, stajališta uz more, jezera i rijeke	Zdrače- Plitka vala Put Bilave
Centri za posjetitelje	Prezentacijski centar Betina
Interpretacijski centri	Muzej betinske drvene brodogradnje

Info ploče i turistička signalizacija	Turističko informativni centar Betina Info table Info kiosk
Vozila odnosno plovila namijenjena za prijevoz posjetitelja turističkih atrakcija	Gajeta Marija (Muzej betinske drvene brodogradnje) Turistički vlak

Sekundarna infrastruktura ne utječe izravno na razvoj turizma i samo je dijelom godine ili samo sporednom funkcijom u službi turizma. U sljedećoj tablici prikazana je sekundarna turistička infrastruktura.

Tablica 18. Sekundarna turistička infrastruktura TZM Betina, izvor: Registar javne turističke infrastrukture, izvod TZM Betina

Vrsta infrastrukture	Broj/opis
Arheološko nalazište	Gradina (Colentum) Pačipolje Sustipanac
Povijesni spomenici	Kuća Paškvalin (spomen ploča) Zgrada uljare Spomenik betinskim brodograditeljima
Parkirališta	4 javna parkirališta I zona - Trg na moru II zona - Dolac, Zdrače, Obala Kralja Petra Krešimira IV
Javni sanitarni čvorovi	/
Sportski objekti i ostala sportska infrastruktura	Marina Betina Sportski centar Betina (Zdrače) Polivalentno dječje igralište Područne škole Betina Vaterpolsko igralište na otvorenom (VK „Brodograditelj MarineTek“) Jedriličarski klub „Žal“ Boćališta
Rodne kuće poznatih osoba	/

10. Komunalna infrastruktura

Komunalna infrastruktura ima važnu ulogu u funkcioniranju destinacije te izravno utječe na kvalitetu života lokalnog stanovništva, jednodnevnih posjetitelja i turista. U ovom poglavlju analiziraju se ključni elementi komunalne infrastrukture destinacije, uključujući vodoopskrbu i odvodnju, gospodarenje otpadom te energetska i telekomunikacijska mreža.

10.1. Energetska infrastruktura

Na području TZM Betina, električnu energiju distribuira HEP Elektra Šibenik. Sustav se sastoji od transformatorskih postrojenja te mreže dalekovoda i kablova kojima se omogućuje korištenje i distribucija električne energije prema krajnjim korisnicima.

Područje Betine napaja se električnom energijom putem mreže vodova 10 kV. Na području naselja Betine nalaze se ukupno četiri trafostanice (TS Bilave, TS Betina 1, TS Betina 2 i TS Plitka Vala). Glavna trafostanica preko koje se područje Betine napaja električnom energijom nalazi se u Tisnom. Trafostanica TS 30/10 kV Tisno se napaja naponom 30 kV iz TS 220/110/30 kV Bilice preko DV 110 kV, pod naponom 30 kV (do stupa oznake 41, na području Općine Vodice) i dalje starijim vodom 30 kV do transformatorske stanice.

Prema raspoloživim podacima za 2023. godinu (Desetogodišnji (2025.-2034.) plan razvoja distribucijske mreže HEP ODS-a), transformatorska stanica Tisno (30/10 kV) ostvarila je relativno vršno opterećenje od 63,8 %. Glavna višenaponska stanica (Bilice, 110/35 kV) zabilježila je relativno vršno opterećenje od 54,9 %.

U razdoblju 2022.-2024. godine ukupna količina potrošene električne energije na području Betine povećana je za 16,6 %, odnosno 14,7 % tijekom ljetnih mjeseci (VI-IX mjesec).

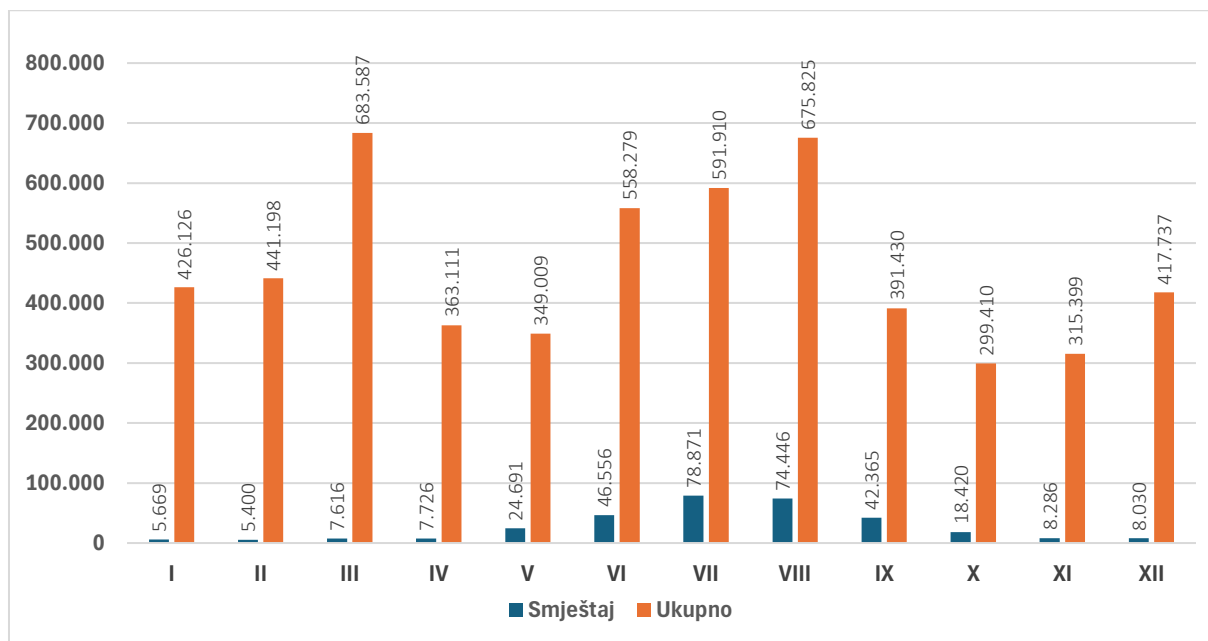
Ukupna količina potrošnje električne energije u destinaciji tijekom 2024. godine iznosila je 5.513.021 kWh, pri čemu je, očekivano, bila najveća tijekom ljetnih mjeseci. U strukturi ukupne potrošnje električne energije u 2024. godini najveći udio ima kategorija kućanstva (60,9 %), a zatim slijede kategorija gospodarstvo (33,1 %) i smještaj (6,0 %).

Tablica 19. Potrošnja električne energije (u kWh) prema vrstama potrošača na području TZM Betina tijekom 2024. godine, izvor: HEP ODS Elektra Šibenik, obradio Level Project d.o.o.

Mjesec	Smještaj	Kućanstva	Gospodarstvo	Ukupno
I	5.669	240.149	180.308	426.126
II	5.400	285.838	149.960	441.198
III	7.616	521.504	154.467	683.587
IV	7.726	207.079	148.306	363.111
V	24.691	189.632	134.686	349.009
VI	46.556	373.248	138.475	558.279
VII	78.871	322.459	190.580	591.910
VIII	74.446	388.559	212.820	675.825
IX	42.365	209.808	139.257	391.430
X	18.420	156.074	124.916	299.410
XI	8.286	186.252	120.861	315.399
XII	8.030	279.010	130.697	417.737
Ukupno	328.076	3.359.612	1.825.333	5.513.021
Udio (u %)	6,0	60,9	33,1	100

Tijekom 2024. godine potrošnja u smještajnim objektima iznosila je 328.076 kWh, što je za 12,9 % više u odnosu na 2023. godinu. Udio potrošnje električne energije tijekom ljetnih mjeseci (VI-IX) u 2024. godini povećan je za 19,1 % u odnosu na 2023. godinu. Potrošnju električne energije karakterizira izrazita sezonalnost pa je tako tijekom ljetnih mjeseci u 2024. godini bilo potrošeno ukupno 73,9 % godišnje potrošnje električne energije.

Slika 17. Mjesečna potrošnja električne energije (u kWh) na području TZM Betina tijekom 2024. godine (ukupno i smještaj), izvor: HEP ODS Elektra Šibenik, obradio Level Project d.o.o.

Tablica 20. Mjesečna potrošnja električne energije (u kWh) u smještajnim objektima na području TZM Betina tijekom 2023. i 2024. godine, izvor: HEP ODS Elektra Šibenik, obradio Level Project d.o.o.

Mjesec	2023.	2024.
I	7.324	5.669
II	5.150	5.400
III	7.428	7.616
IV	14.373	7.726
V	26.573	24.691
VI	19.922	46.556
VII	77.675	78.871
VIII	66.786	74.446
IX	39.032	42.365
X	14.543	18.420
XI	6.197	8.286
XII	5.600	8.030
Ukupno	290.603	328.076
Udio VI-IX	70,0	73,9

Tijekom 2024. godine potrošnja u kućanstvima iznosila je 3.359.612 kWh, što je za 22,2 % više u odnosu na 2023. godinu. Udio potrošnje električne energije tijekom ljetnih mjeseci u 2024. godini povećan je za 28,0 % u odnosu na 2023. godinu. Tijekom ljetnih mjeseci u 2024. godini potrošeno je ukupno 38,5 % godišnje potrošnje električne energije u kućanstvima, što je porast udjela za 1,7 % u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 21. Mjesečna potrošnja električne energije (kWh) u kućanstvima na području TZM Betina tijekom 2023. i 2024. godine, izvor: HEP ODS Elektra Šibenik, obradio Level Project d.o.o.

Mjesec	2023.	2024.
I	249.866	240.149
II	218.261	285.838
III	290.908	521.504
IV	235.413	207.079
V	205.363	189.632
VI	214.512	373.248
VII	312.071	322.459
VIII	358.961	388.559
IX	125.439	209.808
X	148.835	156.074
XI	171.083	186.252
XII	218.645	279.010

Ukupno	2.749.357	3.359.612
Udio VI-IX	36,8	38,5

Daljnji razvoj elektroenergetske infrastrukture uvjetovan je porastom potrošnje električne energije te potrebom za povećanjem razine sigurnosti opskrbe postojećih potrošača. Bolja elektroenergetska opskrba na području otoka Murtera temelji se na izgradnji nove transformatorske stanice TS 110/30/10(20) kV Kapela te formiranju prstena dalekovoda napona 110 kV koji će se vezati na DV 110 kV Bilice-Biograd i DV 110 kV Vodice (Kapela)-Bilice.

Paralelno s tim sustavom postupno će se razvijati i mreža napona 30 (35) kV s transformatorskim stanicama Vodice i Stankovci (Crljenak) te transformatorskim stanicama Tisno i Murter koje će biti povezane dvostrukim napajanjem. Na otoku Murteru, zbog očekivanog intenzivnog turističkog razvoja, predviđena su značajna ulaganja u nove distributivne elektroenergetske objekte. Planirana je gradnja nove transformatorske stanice TS 30/10 kV Murter, snage 4+4 MVA, uz državnu cestu DC 121. TS Murter će biti povezana kabelskim vodovima s TS Tisno i TS Kapela, a izgradnja je predviđena u etapama. Na području naselja Betine planirana je izgradnja nove tri trafostanice snage 10 kV na području Pačipolja, Prosike i Modrava. Za cijelo područje otoka Murtera planirano je uvođenje 20 kV napona (zatvaranjem prstena podmorskih kabela iste snage), pri čemu će do tada postojeća i proširena mreža funkcionirati na naponu 10 kV s tim da se svi objekti izvode s 20 kV opremom.

Punionica za automobile utične snage 22 kW instalirana je na području marine i brodogradilišta Betina u ulici N. Škevina 15.

Korištenje obnovljivih izvora energije u turističkim destinacijama doprinosi održivom razvoju, povećanju energetske učinkovitosti i smanjenju negativnih utjecaja na okoliš. Sukladno PPUO Tisno, unutar građevinskog područja naselja Betina predviđeno je korištenje energije iz obnovljivih izvora, a prvenstveno energije Sunca. Unutar građevinskih područja naselja, osim u dijelu zaštićene kulturno povijesne cjeline Betine, dopušta se ugradnja fotonaponskih sustava i toplinskih kolektora radi elektrifikacije pojedinačnih zgrada, proizvodnje električne energije manje snage (do 200 kW), zagrijavanja vode te sustava hlađenja i ventilacije. Fotonaponski elementi i toplinski kolektori mogu se postavljati na krovne površine i nadstrešnice, pri čemu njihova ukupna površina na krovu nije ograničena. Njihova ugradnja mora biti izvedena na način koji ne ometa niti ugrožava korištenje i funkcionalnost susjednih građevnih čestica. Područje destinacije ima visoku stopu potencijalne solarne iskoristivosti koja iznosi između 1350-1.500 kWh/m².

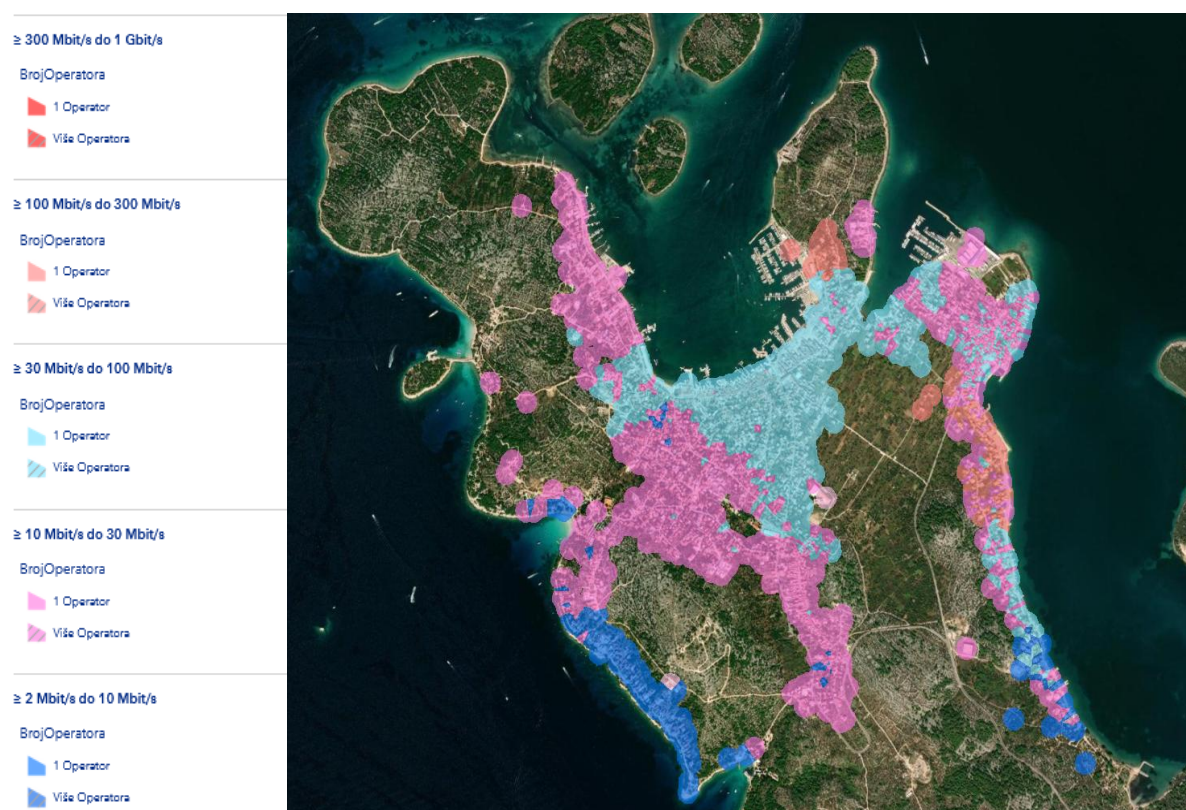
10.2. Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost internetu

Postojeći elektronički komunikacijski sustav prijenosa na području Općine Tisno zasniva se na radio relejnim postajama Raduč (Murter) i Gračina (Tisno).

Trenutna analiza stanja dostupnosti pokretnog i nepokretnog širokopojasnog pristupa na području TZM Betina je analizirana na temelju podataka Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (HAKOM-a).

Na području TZM Betina vlastitom nepokretnom pristupnom telekomunikacijskom infrastrukturuom raspolaže jedan operator. Osigurana je dostupnost širokopojasnog pristupa različitih brzinskih razreda, od osnovnih paketa ≥ 2 Mbit/s do 10 Mbit/s do većih brzina 100 Mbit/s-300 Mbit/s. Tek manji broj lokacija ima brzine veće od 1 Gbit/s (npr. recepcija kampa Plitka Vala). Najveći dio naselja Betina ima brzine širokopojasnog pristupa 10 Mbit/s-30 Mbit/s, dok pojedini dijelovi naselja imaju brzinu 30 Mbit/s-100 Mbit/s (npr. Zdrače). Najveći broj kućanstava koji imaju brzinu ≥ 100 Mbit/s do 300 Gbit/s evidentiran je na području Bilava.

Slika 18. Brzine širokopojasnog pristupa u nepokretnoj mreži na području TZM Betina (isječak), izvor, HAKOM (2025)

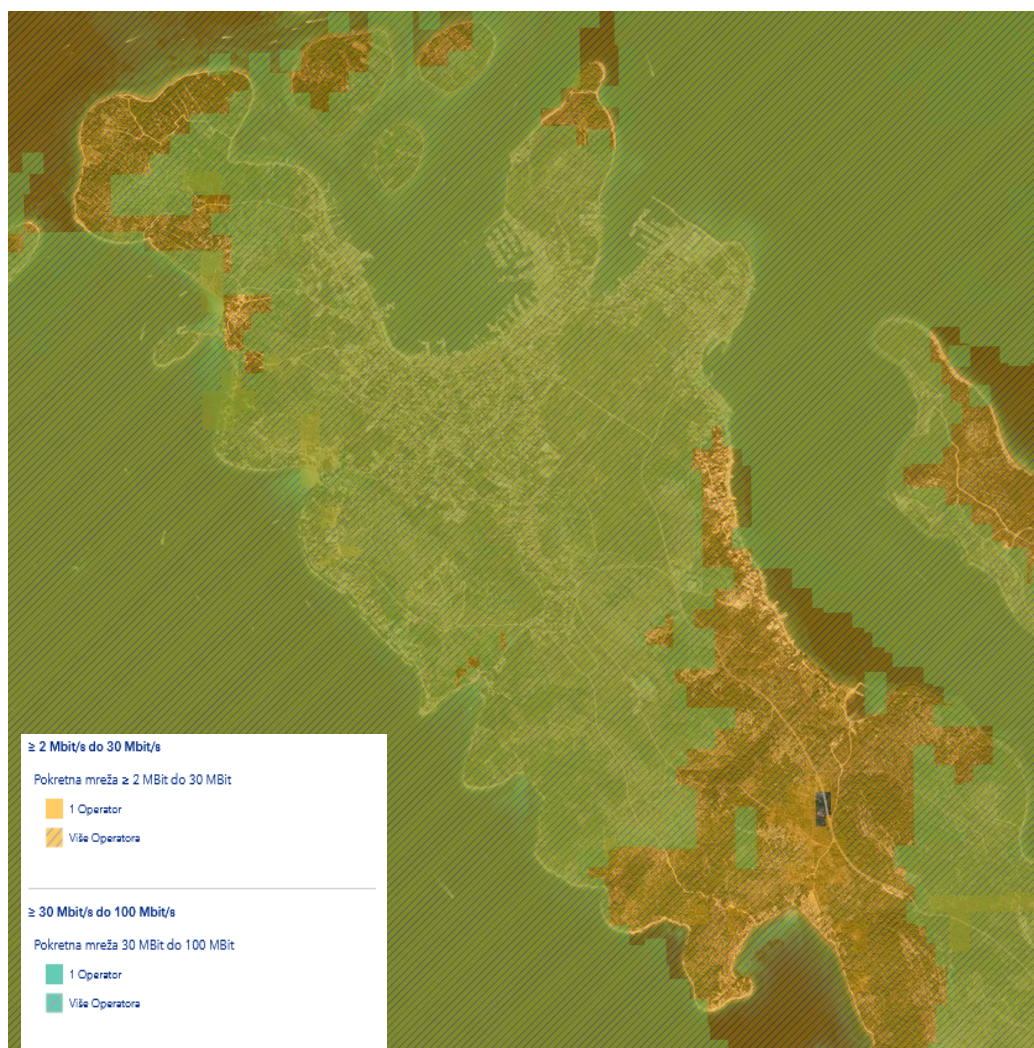
Pokretna telekomunikacijska mreža je dobro razvijena. Prema prikazu pokrivenosti pokretnom mrežom (HAKOM, III. tromjesečje 2025.), na području Betine osigurana je dostupnost mobilnog širokopojasnog pristupa u rasponu brzina ≥ 2 Mbit/s do 30 Mbit/s te ≥ 30 Mbit/s do 100 Mbit/s.

Veći dio područja obuhvaćen je signalom više operatora, što doprinosi konkurentnosti i stabilnosti usluge, dok su u pojedinim dijelovima prisutne mreže jednog operatora. Pokrivenost je kontinuirana u naseljenom području naselja Betina s brzinom 30 Mbit/s-100 Mbit/s, dok je u pojedinim dijelovima brzina smanjena na brzinu ≥ 2 Mbit/s do 30 Mbit/s.

Pokrivenost Betine 5G NR radijskim postajama raste te je u srpnju 2025. na području naselja Betine bilo uspostavljeno 19 5G NR postaja.

Općina Tisno sudjelovala je na projektu 4WIFIEU kojim je omogućeno besplatan pristup bežičnom internetu (Wi-Fi) na javnim prostorima kao što su parkovi, trgovci, javne zgrade i ustanove u EU-u. Na području Betine usluga je osigurana u samom središtu naselja na Trgu na moru.

Slika 19. Brzine širokopojasnog pristupa u pokretnoj mreži na području TZM Betina (isječak), izvor: HAKOM (2025)

Ukupno gledano, mobilna mreža na području TZM Betina osigurava osnovne i srednje brzine prijenosa podataka, dostatne za svakodnevne komunikacijske i turističke potrebe, uz mogućnost daljnjeg unaprjeđenja kapaciteta u razdobljima pojačanog sezonskog opterećenja. Ukoliko se navedeno razmatra u kontekstu razvoja turističke ponude za digitalne nomade, postojeća razina mobilne mreže predstavlja dobru osnovu, ali ne i dostatan preduvjet za pozicioniranje destinacije kao konkurentne „remote-work“ lokacije. Digitalni nomadi zahtijevaju stabilne, visokopropusne i pouzdane veze s malom latencijom, osobito za videokonferencije, rad u oblaku i prijenos većih količina podataka.

Stoga bi, uz postojeću pokrivenost, bilo poželjno dodatno jačanje kapaciteta mobilne (4G/5G) mreže te daljnje unaprjeđenje nepokretne širokopojasne infrastrukture, osobito u smještajnim objektima i zajedničkim radnim prostorima. Time bi se osigurala stabilnost usluge i u razdobljima vršnog sezonskog opterećenja te stvorili preduvjeti za razvoj cjelogodišnje ponude usmjerene prema digitalnim nomadima.

S obzirom na sezonsko povećanje broja korisnika, osobito tijekom turističke sezone, osiguranje stabilne i dostatne širokopojasne infrastrukture predstavlja važan preduvjet za daljnji razvoj turizma, digitalnih usluga i kvalitete života lokalnog stanovništva. Stoga je preporučljivo kontinuirano pratiti stanje pokrivenosti te planirati daljnja ulaganja u mrežnu infrastrukturu, osobito u zonama povećanog turističkog opterećenja i u rubnim dijelovima naselja. Međutim, potrebno je spomenuti kako njezina realizacija uvelike ovisi o pružateljima telekomunikacijskih usluga koje financiraju izgradnju i unaprjeđenje infrastrukture. Također, u kontekstu dostupnosti očekuju se nova ulaganja u gradnju svjetlovodnih distribucijskih mreža.

10.3. Vodoopskrba i odvodnja

10.3.1 Vodoopskrbni sustav

Sustavima javne vodoopskrbe na području TZM Betina upravlja trgovačko društvo Vodovod i odvodnja d.o.o. sa sjedištem u Šibeniku. Vodoopskrba na otoku Murteru započela 1960-tih godina. Područje se opskrbljuje pitkom vodom iz regionalnog vodoopskrbnog sustava Šibenik (Krka)-Zadar, uz korištenje izgrađenog sustava s korištenjem voda sa izvorišta Dubrava (Jandrić I Q=28 l/s, Jandrić II Q=9 l/s), kaptaže Kovče Q=22 l/s i Krke (zahvat Jaruga). Utvrđene su sljedeće norme potrošnje vode: stanovništvo 300 l/st/dan, hoteli I kategorije. 550 l/turist/dan – hoteli II kategorije. 300 l/turist/dan. Te su norme na gornjoj granici stvarne potrošnje te je uz njih predviđena i srednja dnevna potrošnja vode na razini destinacije od oko 70 l/s.

Vodoopskrbni sustav na području Općine Tisno svojim kapacitetom ne zadovoljava potrebe stanovništva. Na području Prosike nema izgrađene vodovodne mreže

Prema podacima Vodovoda i odvodnje d.o.o. u naselju Betina je 2024. godine bilo ukupno 945 priključaka. U strukturi priključaka prema vrsti potrošača u 2024. godini, kućanstva su činila 92,9 % (876 priključaka), dok se ostatak odnosio na gospodarske subjekte 7,1 % (67 priključaka).

Ukupan broj priključaka u razdoblju 2020.-2024. godine povećan je za 6,7 %, pri čemu za 42,6 % u kategoriji gospodarskih subjekata i 4,6 % u kategoriji kućanstava. U 2024. godini ukupan broj priključaka povećan je za 1,3 % u odnosu na 2023. godinu. Ukupan broj priključaka u kategoriji gospodarskih subjekata povećan je za 9,8 %, odnosno 0,7 % u kategoriji kućanstava u istom razdoblju.

Tablica 22. Kretanje broja priključaka na sustav vodoopskrbe na području TZM Betina za razdoblje 2020.-2024. godine, izvor: Vodovod i odvodnja d.o.o., obradio Level Project d.o.o.

Godina	Domaćinstva	Privreda	Ukupno
2020.	839	47	886
2021.	852	46	898
2022.	869	59	928
2023.	872	61	933
2024.	878	67	945
Δ24/20 (u %)	4,6	42,6	6,7
Δ24/23 (u %)	0,7	9,8	1,3

U razdoblju 2020.-2024. godine ukupna potrošnja vode u destinaciji porasla je za 29,3 %. Pritom u kategoriji kućanstva za 14,7 %, odnosno 69,2 % u kategoriji gospodarskih subjekata.

U 2024. godini ukupno je potrošeno 115.164 m³ što je 8,3 % u odnosu na 2023. godinu. Također, porast potrošnje u kategoriji gospodarskih subjekata bio je veći za 16,2 %, a u kategoriji kućanstava za 4,5 %.

Tablica 23. Kretanje potrošnje vode u kućanstvima i gospodarskim objektima na području TZM Betina za razdoblje 2020.-2024. godine, izvor: Vodovod i odvodnja d.o.o., obradio Level Project d.o.o.

Godina	Domaćinstva (m ³)	Privreda (m ³)	Ukupno (m ³)
2020.	65.164	23.871	89.035
2021.	72.929	29.610	102.539
2022.	74.153	32.546	106.699
2023.	71.532	34.757	106.289
2024.	74.773	40.391	115.164
Δ 24/20 (u %)	14,7	69,2	29,3
Δ24/23 (u %)	4,5	16,2	8,3

Tijekom godine postoje sezonske oscilacije u potrošnji vode, koje očekivano rastu tijekom ljetnih mjeseci. U 2024. godini tijekom ljetnih mjeseci potrošeno je 60,7 % ukupne godišnje potrošnje vode. Pritom u kategoriji kućanstava ukupno 61,9 %, odnosno u gospodarskim objektima 58,4 %. Razlika između ukupne potrošnje vode u mjesecu s najmanjom potrošnjom (veljača) te mjeseca s najvećom potrošnjom (kolovoz) iznosi 571,8 %.

Tablica 24. Kretanje potrošnje vode po mjesecima u kućanstvima i gospodarskim objektima na području TZM Betina u 2022. godini, izvor: Vodovod i odvodnja d.o.o., obradio Level Project d.o.o.

Mjesec	Domaćinstva (m ³)	Privreda (m ³)	Ukupno (m ³)
I	2.906	889	3.795
II	2.562	1.000	3.562
III	2.632	1.446	4.078
IV	3.893	4.278	8.171
V	4.883	3.150	8.033
VI	6.187	4.601	10.788
VII	9.275	4.980	14.255
VIII	16.263	7.668	23.931
IX	14.592	6.347	20.939
X	4.739	3.476	8.215
XI	3.761	1.695	5.456
XII	3.080	861	3.941
Ukupno	74.773	40.391	115.164
VI-IX (u %)	61,9	58,4	60,7

Ukupna potrošnja vode na području TZM Betina u značajnoj je mjeri uvjetovana turističkom aktivnošću, koja generira povećanu potražnju kako u kućanstvima (privatni smještaj, kuće za odmor), tako i u gospodarskim subjektima. Stoga je opterećenje sustava vodoopskrbe izravno

povezano s intenzitetom turističke sezone te zahtijeva planiranje kapaciteta u skladu s vršnim sezonskim potrebama.

U narednom razdoblju planira se daljnji razvoj i proširenje vodoopskrbne mreže na području naselja, uz izgradnju potrebnih infrastrukturnih građevina radi osiguranja kvalitetne i sigurne opskrbe pitkom vodom za postojeće i planirane korisnike. Poseban naglasak stavlja se na proširenje sustava prema novim ugostiteljsko-turističkim te gospodarskim (poduzetničkim) proizvodnim zonama, čime će se omogućiti njihov održiv razvoj i funkcionalno povezivanje s postojećom komunalnom infrastrukturom. Sukladno planskim odredbama, obvezno je priključenje svih građevina unutar građevinskog područja naselja na javni vodoopskrbni sustav, kako bi se podigla ukupna razina komunalnog standarda.

Daljnji razvoj vodoopskrbe na priobalnom i otočnom području otoka Murtera i okolice zahtijeva slijedeće zahvate:

- izgradnju novog dovodnog cjevovoda za Murter, od vodospreme Tisno do nove vodospreme Podnište dužine oko 4.500 m, promjer 450-500 mm,
- rekonstrukciju i dogradnju vodovodne mreže Murtera, promjer 150-200 mm u dužini od više tisuća metara (izvođenje u etapama),
- proširenje vodovodne mreže prema novim turističkim i gospodarskim objektima ukoliko svojim kapacitetima ne udovoljava potražnji.

10.3.2 Odvodnja

Na području TZM Betina ne postoji adekvatan sustav javne odvodnje i kanalizacijska mreža koja se kontinuirano održava i razvija radi osiguranja kvalitetnog i učinkovitog zbrinjavanja otpadnih voda.

Projektom „Aglomeracija Murter-Betina“ bio je planiran daljnji razvoj i unaprjeđenje sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području naselja Betine i Murtera kroz izgradnju preostalih faza glavne i sekundarne mreže te uređaja za pročišćavanje otpadnih voda (UPOV) (radovi započeli 2007. godine). Planirani zahvati trebali su obuhvatiti izgradnju novih gravitacijskih kolektora i tlačnih cjevovoda, dodatnih crpnih stanica te uređaja za pročišćavanje otpadnih voda II. stupnja pročišćavanja kapaciteta 10.500 ES. Također je bila predviđena sanacija dijela postojeće vodoopskrbne mreže radi povećanja sigurnosti, učinkovitosti i pouzdanosti sustava. Međutim, projekt nije realiziran zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa te ostalih administrativnih poteškoća, zbog čega se njegova provedba ne očekuje niti tijekom razdoblja provedbe ovog Plana.

Za pojedinačne objekte otpadne vode mogu se zbrinjavati na dva načina: prikupljanjem u vodonepropusne sabirne jame uz redoviti odvoz od strane ovlaštene osobe ili izgradnjom objekata s ugrađenim uređajem za pročišćavanje sanitarnih otpadnih voda, nakon čega se pročišćene vode ispuštaju u prirodni prijemnik. Odabir odgovarajućeg rješenja ovisi o količini otpadnih voda te o uvjetima na terenu.

Sustav odvodnje u postojećim uvjetima, također se odvija na način da su svi potencijalni zagađivači na području destinacije, uključujući turističke zone, luku nautičkog turizma, gospodarske sadržaje i pojedinačne poslovne objekte, obvezni osigurati prethodnu obradu otpadnih voda do razine kakvoće kućanskih otpadnih voda prije priključenja na javni sustav odvodnje.

Sukladno Planu gradnje komunalnih vodnih građevina Vodovod i odvodnja d.o.o. na području Općine Tisno 2025.-2028., planirana je izgradnja vodoopskrbne infrastrukture na području Betina-Pačipolje i Betina-ulica Matije Gupca.

10.4. Gospodarenje otpadom

Na području TZM Betina komunalnu djelatnost prikupljanja, odvoza i zbrinjavanja miješanog komunalnog otpada, biootpada, reciklabilnog komunalnog otpada, glomaznog otpada te ostalih vrsta otpada obavlja tvrtka Ježinac d.o.o., u vlasništvu Općine Tisno.

Sustav gospodarenja otpadom uspostavljen je na području cijele Betine pa je tako 2025. godine uslugom bilo obuhvaćeno 100 % korisnika. Usluga prikupljanja otpada na području destinacije organizirana je tako da se osigura redovit i učinkovit odvoz otpada, pri čemu je organizacija usluge prilagođena sezonskim oscilacijama tj. povećanju obima posla u ljetnim mjesecima kada broj korisnika višestruko raste.

Općina Tisno uspostavila je cjeloviti sustav gospodarenja otpadom koji se odnosi na:

- sustav prikupljanja otpada „od vrata do vrata“
- prikupljanje otpada putem podzemnih spremnika i zelenih otoka
- čipiranih spremnika za miješani i reciklabilni komunalni otpad
- podjelu kompostera
- modernizirani vozni park
- mobilno reciklažno dvorište
- besplatan odvoz glomaznog otpada
- druge usluge sukladno zakonskim obvezama.

Korisnicima usluge dostupni su spremnici za papir i karton (žuti spremnik), plastiku, staklo i metal (narančasti spremnik) i miješani komunalni otpad (zeleni spremnik). Mobilno reciklažno dvorište u 2026. godini nalazilo se na plaži Zdrače, dok se zeleni otok nalazio na Trgu na moru.

Usluga prikupljanja otpada za dijelove naselja Betina vrši se u različite dane te je podijeljena u četiri zone:

- Zona I: Dolac, Nikole Škevina, Obala Kralja Petra Krešimira IV., Stjepana Radića, Trg na moru, Zdrače, Zrinskih i Frankopana
- Zona II: Banimirova ulica, Matije Gupca, Vukovarska ulica
- Zona III: Bajilovica, Jartić, Matije Gupca (stambene zgrade), Palih Boraca (ulaz od strane ulice S. Radića), Petra Preradovića, Učenička, Varoš, V. Nazora (dio ulice ispred muzeja), Žal
- Zona IV: Prosika

Raspored odvoza otpada za fizičke osobe podijeljen je na zimsko i ljetno razdoblje. U zimskom razdoblju, koji traje od 1. siječnja do 31. svibnja te od 1. listopada do 31. prosinca, odvoz otpada obavlja se dva puta tjedno, ponedjeljkom i petkom. U ljetnom terminu, od 1. lipnja do 30. rujna, u središnjem dijelu mjesta (Dolac, Nikole Škevina, Obala Kralja Petra Krešimira IV., Stjepana Radića, Trg na moru, Zdrače, Zrinskih i Frankopana) odvoz otpada obavlja se tri puta tjedno –

ponedjeljkom, srijedom i petkom. U svim ostalim ulicama odvoz se i tijekom ljetne sezone obavlja dva puta tjedno, ponedjeljkom i petkom.

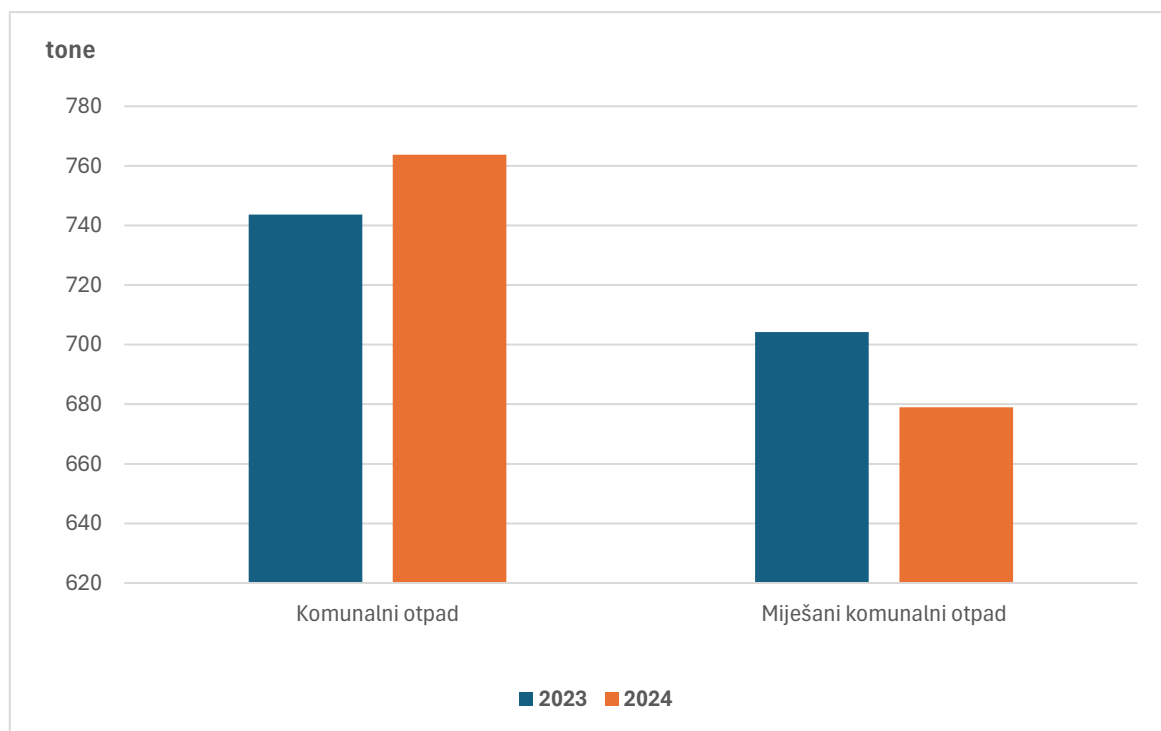
Na području naselja Tisno, Jezera i Betina odvoz miješanog komunalnog otpada za pravne osobe organiziran je prema sezonskom rasporedu. U zimskom razdoblju odvoz se obavlja se ponedjeljkom i petkom, dok se u ljetnom razdoblju odvoz obavlja svakodnevno.

Reciklabilni otpad odvozi se jednom tjedno, tj. četiri puta mjesečno prema utvrđenom rasporedu odvoza. Odvoz obuhvaća odvoz otpada iz žutog spremnika namijenjenog papiru i kartonu te zelenog spremnika namijenjenog plastici, staklu i metalu.

Količina prikupljenog komunalnog i miješanog komunalnog otpada na području Betine u razdoblju 2023.-2024. godine se povećala. U 2023. godini ukupno je prikupljeno 743,6 tona komunalnog otpada (704,2 tone miješanog komunalnog otpada), dok je u 2024. godini prikupljeno 763,8 tona komunalnog otpada (679,0 t tona miješanog komunalnog otpada). Podaci ukazuju na blagi porast ukupno prikupljenog komunalnog otpada, uz istodobno smanjenje količine miješanog komunalnog otpada.

Stopa odvojenog sakupljanja otpada u okviru javne usluge smanjila se s 13,3 % u 2023. godini na 11,2 % u 2024. godini⁶.

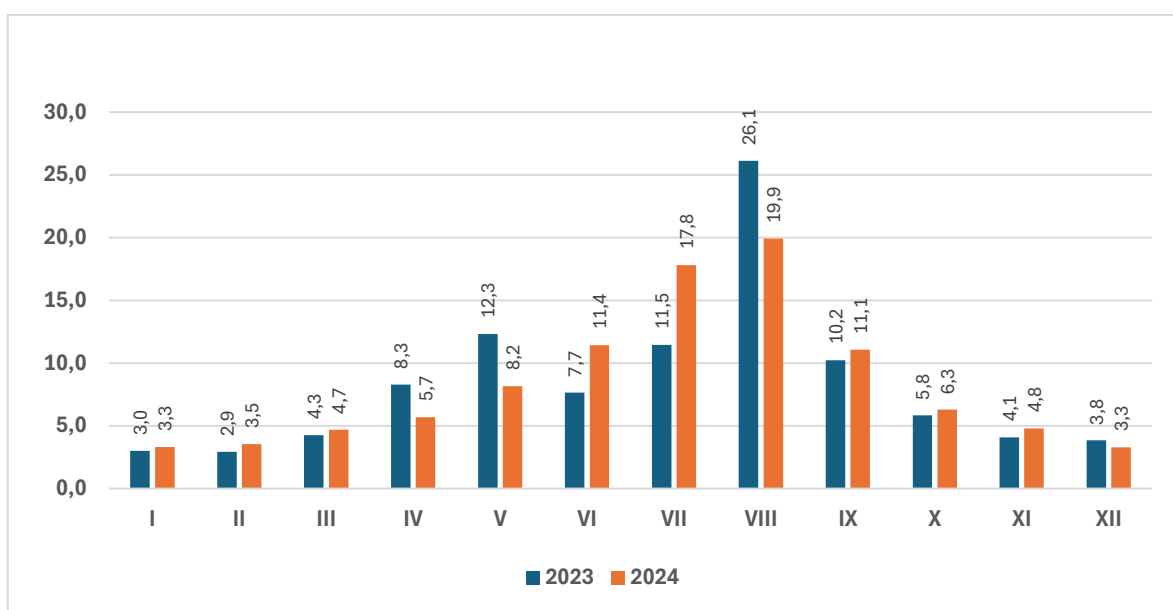
Slika 20. Količina prikupljenog komunalnog i miješanoga komunalnog otpada u tonama 2023. i 2024. godini na području TZM Betina, izvor: Ježinac d.o.o., obradio: Level project d.o.o.

⁶ Obzirom na nemogućnost prikupljanja relevantnih podataka o prikupljenom količinama otpada na razini naselja Betina, prema uputama nadležnih djelatnika Komunalca d.o.o. prikupljena količina otpada procijenjena je način da se ukupna količina otpada na razini Općine Tisno podijelila s 3.

Mjesečna raspodjela količina prikupljenog miješanog komunalnog otpada potvrđuje izraženu sezonalnost potražnje, pri čemu su najveće količine zabilježene tijekom ljetnih mjeseci. U 2024. godini, najveća količina miješanog komunalnog otpada prikupljena je u kolovozu (135 t), a najmanja u prosincu (22 t), što predstavlja omjer 1:6. Tijekom 2024. godine u ljetnim mjesecima (VI-IX) prikupljeno je 50,2 % ukupne godišnje količine miješanog komunalnog otpada, a tijekom zimskog razdoblja (XII-III) 14,8 %.

Slika 21. Udio prikupljenog miješanog komunalnog otpada po mjesecima na području TZM Betina u 2023. i 2024. godini, izvor: Ježinac d.o.o., obradio: Level project d.o.o.

Na području destinacije tijekom vršne sezone prikupi se oko 10 tona otpada dnevno, što predstavlja značajno opterećenje za sustav prikupljanja i odvoza otpada⁷. Takve količine zahtijevaju pojačanu dinamiku odvoza, povećane logističke kapacitete te učinkovitu organizaciju sustava, osobito u ljetnim mjesecima kada dolazi do višestrukog povećanja broja korisnika.

⁷ Podatak se temelji na procjeni djelatnika komunalnog poduzeća Ježinac d.o.o.

11. Prometna infrastruktura

11.1. Cestovni promet

Cestovna infrastruktura čini temeljnu prometnu infrastrukturu na području Općine Tisno te se sastoji od mreže javnih cesta državnog, županijskog i lokalnog značaja te nerazvrstanih cesta i puteva.

Glavne javne ceste na području TZM Betina su:

- **DC 8** Pasjak-GP Karasovići (Jadranska Magistrala), DC 121 Murter (ŽC 6250)- Tisno (DC 8)
- **DC 121** Murter (ŽC 6250)- Tisno (DC8)
- **ŽC 6250** Jezera (Murter (DC 121)- Betina- Murter (DC 121))

Otok Murter s kopnom je povezan pokretnim mostom u mjestu Tisno pa se u tom pogledu ne smatra pravim otokom, jer je stalno dostupno cestovnim putem. Most je izgrađen u 19. stoljeću (1832. godine) i od tada Murter ima stalnu kopnenu vezu. Današnji most je modernizirana verzija starog mosta, a podiže se nekoliko puta dnevno.

Područjem Općine Tisno prolazi DC8 tj. Jadranska magistrala koja osigurava prometnu povezanost Srednje Dalmacije s ostalim dijelovima Hrvatske i okruženja. Središte naselja Betina nalazi se 12,7 km od kružnog toka u Dubravi kod Tisnog preko kojeg se omogućuje povezivanje destinacije sa DC 8. DC 59 Očestovo (DC1)-Kistanje-Bribir (DC56)-Čista Mala- Tisno (DC8/DC121) omogućuje povezivanje destinacije s autocestom A1 preko autocestovnog čvora Vodice, udaljenog približno 26,0 km od središta naselja Betina. Alternativni čvorovi na autocesti A1 su Benkovac (42,0 km) i Skradin (37 km). Udaljenost Betine od Šibenika iznosi 34 km, odnosno 67 km do Zadra.

Nerazvrstane ceste su ceste koje se koriste za promet vozilima i koje svatko može slobodno koristiti na način i pod uvjetima određenim zakonom i drugim propisima, a koje nisu razvrstane kao javne ceste. Na području Betine nalazi se mreža nerazvrstanih cesta različite duljine, podloge i stupnja uređenosti koje imaju važnu ulogu u svakodnevnom životu stanovnika i funkcioniranju mjesta.

Postojeća cestovna mreža u naselju, generalno, ne udovoljava potrebama obzirom na nerazvijenost prometne mreže te tehničkim elementima cesta/puteva i njihovih poprečnih profila (bez nogostupa). Problem predstavlja činjenica da su tijekom ljetnih mjeseci javne ceste izrazito opterećene cestovnim prometom, dok prometnice zbog svojih tehničkih karakteristika i uskih poprečnih profila nemaju izgrađene nogostupe, što negativno utječe na sigurnost i kvalitetu kretanja pješaka.

Usporedba prosječnog ljetnog dnevnog prometa (PLDP) i prosječnog godišnjeg dnevnog prometa (PGDP) pokazuje značajno povećanje prometnog opterećenja tijekom turističke sezone. Na mjernom mjestu Ivinj (ŽC 6085 – LC 65032) ljetni promet je veći za približno 100 % u 2023. godini (11.664 u odnosu na 5.845 vozila) te za oko 98 % u 2024. godini (11.768 u odnosu na 5.937 vozila). Sličan odnos vidljiv je i na mjernom mjestu Murter (ŽC 6250), gdje je promet u ljetnim mjesecima veći za oko 98 % u 2023. godini (5.586 u odnosu na 2.820 vozila) te za približno 94 % u 2024. godini (5.655 u odnosu na 2.914 vozila). Rezultati ukazuju na izrazito sezonsko povećanje prometnih tokova povezano s turističkim kretanjima na otoku Murteru. Usporedba podataka između 2023. i 2024. godine pokazuje blagi porast prometnog opterećenja na oba brojna mjesta. Na mjernom mjestu Ivinj (ŽC 6085 – LC 65032) prosječni ljetni dnevni promet porastao je za 0,9 %, dok je prosječni godišnji dnevni promet porastao 1,6 %. Na mjernom mjestu Murter (ŽC 6250) prosječni ljetni dnevni promet povećao se 1,2 %, dok se prosječni godišnji dnevni promet povećao za 3,3 %. Za područje destinacije ne provodi se sustavno brojanje prometa, obzirom da brojačko mjesto Ivinj ne broji vozila koja ulaze/izlaze u Betinu.

Sukladno, PPUO Tisno iskazana je potreba da se neizgrađena područja naselja ili drugih građevinskih područja (turističke, radne, rekreacijske i druge zone) opreme odgovarajućom mrežom opskrbnih ulica i javnih parkirališta te omogućiti uspostava autobusnih linija javnog prometa. Prometna mreža ulica u naselju, gospodarski (protupožarni), rekreacijski i turistički putovi i staze čine gustu mrežu na otoku Murteru. Potrebno je održavati te trase, popravljati suhozide, kao specifičnu turističku ponudu područja (pješačke trase, biciklističke trase, trase za jahanje i sl.

11.2. Promet u mirovanju

Na području naselja Betina dostupni su parkirališni prostori organizirani kroz sustav naplate na javnim parkiralištima te druge površine namijenjene parkiranju, uključujući parkirališta bez naplate, ulična parkirališna mjesta, parkirališta unutar kampova i sl.

Komunalno poduzeće Ježinnac d.o.o. obavlja komunalnu djelatnost pružanja usluge organiziranog parkiranja na području Općine Tisno i naselja Betina. Odlukom o organizaciji i načinu naplate parkiranja („Službeni glasnik Općine Tisno“ br. 5/14, 4/17, 4/20, 1/21, 6/23, 9/24) određene su parkirališne zone, vremensko ograničenje trajanja parkiranja i naplate, cijene parkirališnih karata i način korištenja povlaštenih parkirališnih karata te nadzor nad parkiranjem za područje Betine.

Na području Betine nalazi se ukupno četiri javna parkirališta na kojima se naplaćuje parking i raspoređena su u dvije zone:

- I zona (crvena) – Trg na moru
- II zona (žuta) – Dolac, Zdrače i Obala Kralja Petra Krešimira IV

Ukupni kapacitet svih javnih parkirališta u Betini tijekom 2025. godine iznosio je 197 parkirališnih mjesta. Najveći kapacitet ima parkiralište Dolac sa 93 mjesta, dok parkirališta Trg na moru i Zdrače raspolažu manjim brojem mjesta. Analiza popunjenosti pokazuje kako su tijekom vrhunca turističke sezone (1. kolovoza) parkirališta Trg na moru, Dolac i Zdrače bila u potpunosti popunjena (100 %), dok je parkiralište Obala Kralja Petra Krešimira IV bilježilo popunjenost između 50 % i 60 %. Navedeni podaci ukazuju na izrazito opterećenje sustava parkiranja tijekom ljetnih mjeseci i povećanu potražnju za parkirališnim mjestima. Parking se naplaćuje od 01. svibnja pa do 30. rujna. Vrijeme u kojem se vrši naplata parkiranja je od 07:00 sati do 23:00 sati svaki dan. Vrijeme trajanja parkiranja nije ograničeno, dakle vozilo može biti parkirano u 1. ili 2. zoni bez vremenskog ograničenja.

Tablica 25. Kapaciteti i popunjenost javnih parkirališta na području TZM Betina u 2025. godini, izvor: Ježinnac d.o.o., obradio Level Project d.o.o.

Naziv parkirališta	Zona	Kapacitet	Popunjenost (01.08.)
Trg na moru	I	10	100
Dolac	II	93	100
Zdrače	II	32	100
Obala Kralja Petra Krešimira IV	II	62	50-60

11.3. Javni prijevoz

Uslugu javnog linijskog prijevoza na području destinacije pruža ovlašteni prijevoznik Šikbus. Područjem destinacije prometuju dvije linije koje je povezuju sa Zadrom i Šibenikom.

Linija 51 Šibenik-Murter prometuje radnim danom i vikendom te prolazi kroz sva naselja otoka Murtera. Dnevni broj polazaka je 8, subotom i nedjeljom ukupno 3. Tijekom godine raspored se prilagođava prometnoj potražnji, pri čemu se tijekom ljetne sezone uvode dodatne linije. Linija 82 Zadar-Murter prometuje radnim danom te prolazi kroz sva naselja otoka Murtera. Ukupan broj polazaka je 3 u danu.

Na području destinacije nalazi se dva stajališta – Betina i Prosika.

Tijekom turističke sezone značajno se povećava broj potencijalnih korisnika javnog prijevoza, što upućuje na potrebu daljnjeg unaprjeđenja sustava. U tom kontekstu potrebno je razmotriti već korištene modele poboljšanja, poput povećanja učestalosti polazaka, boljeg usklađivanja vozničkih redova s potrebama turista i lokalnog stanovništva te unaprjeđenja informiranja putnika.

11.4. Pomorski promet

Na području TZM Betina nalaze se sljedeće luke:

- luka otvorena za javni promet lokalnog značaja - luka Betina
- luke posebne namjene
 - luka nautičkog turizma (marina Betina),
 - brodogradilišna luka (Betina – Kapelica)
 - sportske luke – Porat (u sklopu luke Betina) Zdrače

Na području Betine na snazi je UPU zone luke posebne namjene – marina s brodogradilištem, površine 5,22 ha, kojim se uređuju uvjeti korištenja, izgradnje i razvoja prostora marine i brodogradilišta. Osim navedenog plana, PPUO Tisno predviđena je izrada novih urbanističkih planova uređenja, i to UPU-a tradicijskog brodogradilišta Betina – Kapelice, UPU-a uvale Zdrače – zapadni dio te UPU-a luke Betina (porat).

Na području otoka Murtera i naselja Betina nema uspostavljenih javnih trajektnih niti brodskih linija.

11.4.1 Luka otvorena za javni promet - Betina

Luka Betina nalazi se u naselju Betina na sjeveroistočnoj strani otoka Murtera te je u nadležnosti Lučke uprave Šibensko-kninske županije. Pripada II. kategoriji luka otvorenih za javni promet te ima važnu ulogu u lokalnom pomorskom prometu i svakodnevnom korištenju od strane lokalnog stanovništva i posjetitelja.

Luka je smještena u prirodno zaštićenoj uvali, a dodatnu sigurnost osigurava lukobran duljine oko 75 metara. U njegovom nastavku izgrađena je operativna obala za privez brodova, čime se osiguravaju uvjeti za siguran prihvat i boravak plovila. Ukupna duljina operativne obale iznosi oko 60 metara, dok dubina mora uz obalu varira od približno 1,5 do 2,0 metra.

Lučko područje obuhvaća oko 500 m² kopnenog dijela te oko 1.200 m² morske površine, a akvatorij luke zauzima površinu od oko 0,0005 km². Luka raspolaže s 18 vezova, pri čemu su vezovi opremljeni osnovnom infrastrukturom, uključujući priključke za vodu, kao i dostupnost ugostiteljskih i trgovačkih sadržaja u neposrednoj blizini.

U funkcionalnom smislu luka služi za prihvat komunalnih i manjih plovila te potrebe lokalnog stanovništva, uz mogućnost kratkotrajnog zadržavanja plovila u tranzitu. Tijekom ljetne turističke sezone dolazi do povećanog pritiska na lučke kapacitete uslijed većeg broja plovila i posjetitelja, što može otežati organizaciju i dostupnost vezova.

U takvim okolnostima osobito je važno osigurati prioritet korištenja luke za lokalno stanovništvo, uz učinkovito upravljanje raspoloživim kapacitetima kako bi se omogućilo nesmetano i sigurno funkcioniranje luke tijekom cijele godine.

11.4.2 Marina Betina

Marina Betina smještena je na sjeveroistočnom dijelu otoka Murtera, na ulazu u Murterski kanal, u prirodno zaštićenoj uvali koja osigurava sigurnost priveza i boravka plovila tijekom cijele godine. Zahvaljujući svom položaju i dobro zaštićenom akvatoriju, marina predstavlja pouzdano utočište za nautičare te važnu nautičku luku za područje srednjeg Jadrana. Kategorizirana je kao luka nautičkog turizma županijskog značaja.

Marina je prepoznatljiva po specifičnom arhitektonskom rješenju u obliku broda, čime simbolizira dugu tradiciju brodogradnje i pomorstva karakterističnu za područje Betine. Kao dio lokalne nautičke infrastrukture, ima značajnu ulogu u razvoju turizma i gospodarstva Općine.

Marina raspolaže s približno 180-240 vezova u moru te 80-100 suhih vezova na kopnu, pri čemu su svi vezovi opremljeni priključcima za vodu i električnu energiju. Dubina mora u marini kreće se od oko 3 do 8 metara, što omogućuje prihvrat različitih tipova plovila.

U sklopu marine dostupni su brojni sadržaji i usluge za nautičare i posjetitelje, uključujući recepciju, sanitarne čvorove, restoran, trgovine, praonicu rublja, parkiralište te 24-satni nadzor. Marina raspolaže i razvijenim servisnim kapacitetima, uključujući brodogradilište, dizalice (travel lift) te usluge održavanja i popravaka plovila, čime se osigurava cjelovita tehnička podrška korisnicima.

11.4.3 Brodogradilište Betina

Brodogradilište u Betini predstavlja jedan od ključnih gospodarskih i kulturnih resursa Općine, temeljen na dugoj tradiciji drvene brodogradnje koja se na ovom području kontinuirano razvija još od 18. stoljeća.

Betina je prepoznata kao jedno od najvažnijih središta tradicijske brodogradnje na Jadranu, gdje se stoljećima razvijalo umijeće izrade drvenih plovila, posebno betinske gajete kao karakterističnog tipa broda prilagođenog potrebama lokalnog stanovništva.

Suvremeno brodogradilište nastavlja ovu tradiciju te pruža širok spektar usluga vezanih uz izgradnju, održavanje, popravak i rekonstrukciju plovila, uključujući drvene brodove, jedrilice i moderne jahte. Osnovano 1948. godine, brodogradilište danas raspolaže razvijenim tehničkim kapacitetima za servisiranje plovila različitih veličina i namjena. Osim gospodarske funkcije, brodogradilište ima značajnu ulogu u očuvanju nematerijalne kulturne baštine, budući da se znanja i vještine tradicijske drvene brodogradnje prenose s generacije na generaciju. Ova djelatnost predstavlja važan dio identiteta Betine te doprinosi njezinoj prepoznatljivosti kao mjesta bogate pomorske tradicije.

Prema PPUO Tisno, na predjelu Kapelice, istočno od postojeće marine s brodogradilištem planira se uređenje/proširenje brodogradilišta za tradicijsku drvenu brodogradnju površine 0,6 ha.

11.4.4 Sportske luke – Porat i Zdrače

Sportske luke Porat i Zdrače planirane su kao luke posebne namjene namijenjene prvenstveno privezu brodica upisanih u hrvatski očevidnik brodica s namjenom „šport i razonoda“, a koje brodice su vlasništvo članova udruge, same udruge ili javne ustanove (Muzej) koja ima koncesiju za luku. Unutar športske luke obvezno se uređuju vezovi za brodice te se omogućava uređenje i pratećih sadržaja za servisiranje i održavanje plovila (istezalište i prostor za brodice, ostave i dr.). Obzirom na velike potrebe lokalnog stanovništva koje nisu riješene adekvatnim brojem komunalnih vezova, dio sportskih luka u budućnosti se planira za omogućavanje smještaja komunalnog veza. U kopnenom dijelu sportskih luka nije dozvoljena nikakva gradnja osim uređenja površina i postavljanja uređaja za izvlačenje brodova te pratećih manipulativnih površina.

11.4.5 Sidrišta

Sidrište predstavlja posebno označen morski akvatorij namijenjen sigurnom sidrenju plovnih objekata, koji može biti opremljen odgovarajućom opremom za sidrenje, a njegov položaj objavljen je u službenim pomorskim publikacijama. Prema Prostornom planu Šibensko-kninske županije, lokacije sidrišta određene su u uvali Kosirina, za potrebe ugostiteljsko-turističke zone Kosirina s kapacitetom do 10 plutača te u uvali Vela Luka (Modrave) s kapacitetom do 30 plutača.

11.5. Zračni promet

Na području otoka Murtera pa tako i Betine nema infrastrukture zračnog prometa. Prema PPUO Tisno, u neposrednoj blizini ugostiteljsko turističke zone Prisliga-Jazine u Tisnom planirana je izgradnja helidroma.

Najbliža međunarodna zračna luka, Zračna luka Zadar, udaljena je oko 66 km, dok je zračna luka sv. Jeronim u Splitu udaljena oko 84 km.

U putničkom prometu, Zračna luka Zadar tijekom 2025. godine zabilježila je porast broja putnika od 2,9 % u odnosu na 2024. godinu, pri čemu je ukupno ostvareno 1.639.601 putnika.

U putničkom prometu Zračna luka sv. Jeronim (Split) tijekom 2025. godine zabilježen je porast broja putnika u odnosu na 2024. godinu, pri čemu je ukupno ostvareno 3.881.186 putnika, odnosno oko 7,1 % više nego prethodne godine.

12. Kakvoća mora za kupanje

Analiza kakvoće mora za kupanje sukladno nacionalnim uredbama o kakvoći mora (Uredba o kakvoći mora za kupanje- NN 73/08) i voda za kupanje (Uredba o kakvoći voda za kupanje- NN 51/14) na području TZM Betina provodi se na plažama Plitka Vala i Zdrače. Analizu provodi Nastavni zavod za javno zdravstvo Šibensko-kninske županije s ciljem utvrđivanja količine crijevnih enterokoka te *escherichie coli* u vodi za kupanje i rekreaciju.

Izmjerene ocjene svih ispitivanja rezultirale su „izvrsnom“ kakvoćom mora (manje od 60 bik*/100 ml crijevnih enterokoka te manje od 100 bik/100 ml *escherichia coli*). Analiza rezultata ispitivanja kakvoće mora u Betini (plaža Zdrače i Plitka Vala) pokazuje vrlo visoku i stabilnu kvalitetu mora u promatranim godinama.

Tablica 26. Kakvoća mora za kupanje na plažama na području TZM Betina, izvor: Vrtlac.izor.hr

2025.		2018.	
Betina, Plitka Vala			
+ izvrsno	01.09.2025	+ izvrsno	20.08.2018.
+ izvrsno	18.08.2025	+ izvrsno	06.08.2018.
+ izvrsno	04.08.2025	+ izvrsno	24.07.2018.
+ izvrsno	21.07. 2025	+ izvrsno	11.07.2018.
+ izvrsno	07.07.2025.	+ izvrsno	26.06.2018.
+ izvrsno	23.06.2025	+ izvrsno	12.06.2018.
+ izvrsno	09.06.2025	+ izvrsno	29.05.2018.
+ izvrsno	26.05.2025.	+ izvrsno	15.05.2018.
2025.		2018.	
Betina Zdrače			
+ izvrsno	01.09.2025	+ izvrsno	20.08.2018.
+ izvrsno	18.08.2025	+ izvrsno	06.08.2018.
+ izvrsno	04.08.2025	+ izvrsno	24.07.2018.
+ izvrsno	21.07. 2025	+ dobro	11.07.2018.
+ izvrsno	07.07.2025.	+ izvrsno	26.06.2018.
+ izvrsno	23.06.2025	+ izvrsno	12.06.2018.
+ izvrsno	09.06.2025	+ izvrsno	29.05.2018.
+ izvrsno	26.05.2025.	+ izvrsno	15.05.2018.

13. Buka i svjetlosno onečišćenje

13.1. Buka

Buka je definirana kao neželjen ili po ljudsko zdravlje i okoliš štetan zvuk u vanjskome prostoru izazvan ljudskom aktivnošću, uključujući buku koju emitiraju: prijevozna sredstva, cestovni promet, željeznički promet, zračni promet, pomorski i riječni promet kao i postrojenja i zahvati za koje se prema posebnim propisima iz područja zaštite okoliša pribavlja rješenje o okolišnoj dozvoli, odnosno rješenje o prihvatljivosti zahvata na okoliš. Zakonom o zaštiti od buke (NN 30/09, 55/13, 153/13, 41/16, 114/18, 14/21) utvrđuju se mjere za izbjegavanje, sprječavanje ili smanjivanje štetnih učinaka buke na zdravlje ljudi. Ove mjere uključuju smanjenje smetnji bukom i odnose se posebno na: utvrđivanje izloženosti buci izradom karata buke na temelju metoda za ocjenjivanje buke u okolišu, osiguravanje dostupnosti podataka o buci okoliša te izradu akcijskih planova na temelju tih podataka.

Zakon uz ove mjere propisuje i obvezu izrade strateške karte buke te izradu i donošenje akcijskog plana za sva naseljena područja koja imaju više od 100.000 stanovnika. Obzirom da Općina Tisno ne spada u ovu drugu kategoriju, provedba i osiguranje zaštite od buke uneseno je u odredbe PPUO Tisno, prema kojemu se nalaže sprječavanje ili smanjivanje buke, posebice kroz planiranje sadržaja na lokacijama u kojima će njezin utjecaj bio manji.

Razina buke u određenim dijelovima mjesta tijekom večernjih i noćnih sati povremeno premašuje dopuštene vrijednosti od 55 do 65 decibela, u skladu s odredbama Pravilnika o najvišim dopuštenim razinama buke (NN 143/2021).

Buka nije problem koji je posebno izražen u destinaciji, iako se u turističkoj sezoni, kao i u drugim turističkim mjestima, povremeno može pojaviti povećana razina buke zbog prometa i rada ugostiteljskih objekata.

Anketnim istraživanjem lokalnog stanovništva, jednodnevnih posjetitelja i turista izrađenog za potrebu izrade ovog Plana upravljanja utvrđeno je da buka ne predstavlja značajan problem u destinaciji. Rezultati ukazuju na to da razina buke ne utječe bitno na kvalitetu boravka turista niti na svakodnevni život lokalnog stanovništva.

13.2. Svjetlosno onečišćenje

Sukladno Zakonu o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja (NN14/2019), svjetlosno onečišćenje je promjena razine prirodne svjetlosti u noćnim uvjetima uzrokovana emisijom svjetlosti iz umjetnih izvora svjetlosti koja štetno djeluje na ljudsko zdravlje i ugrožava sigurnost u prometu zbog bliještanja, neposrednog ili posrednog zračenja svjetlosti prema nebu, ometa život i/ili seobu ptica, šišmiša, kukaca i drugih životinja te remeti rast biljaka, ugrožava prirodnu ravnotežu, ometa profesionalno i/ili amatersko astronomsko promatranje neba i nepotrebno troši energiju te narušava sliku noćnog krajobraza.

Sukladno kartografskim prikazima svjetlosnog zagađenja na području destinacije, vidljivo je da svjetlosno zagađenje uglavnom slabo. Područje najvećeg svjetlosnog onečišćenja izmjereno je u prostoru središta Betine gdje se nalazi najveći broj potencijalnih izvora onečišćenja. Međutim, izvan samog izgrađenog dijela naselja razina svjetlosnog onečišćenja ne postoji. Takva područja karakteriziraju tamnije zone noćnog neba, očuvan prirodni ambijent i manja prisutnost umjetne rasvjete.

Slika 22. Intenzitet svjetlosnog zagađenja na području TZM Betina, izvor: Light pollution map (2025)

14. Kvaliteta zraka

Na području TZM Betina nije uspostavljena stanica za mjerenje kvalitete zraka. Obzirom da na njezinom području nema većih zagađivača, aproksimativno se za procjenu razine onečišćenja mogu koristiti podaci s najbliže mjerne postaje Vela Straža na Dugom Otoku. Sukladno Izvješću o praćenju kvalitete zraka na postajama Državne mreže za trajno praćenje kvalitete zraka u 2023. godini (Revizija 1) Hidrometeorološkog zavoda u Zoni HR 5-Dalmacija, zrak na području te mjerne postaje u 2023. godini bio je prve kategorije. Oznaka I. kategorija ukazuje na to da su koncentracije čestica PM10 i PM2,5 u zraku unutar zakonom dopuštenih granica, što znači dobru kvalitetu zraka. Ove vrijednosti pokazuju da zrak u području Vele Straže ima nisku razinu čestica koje mogu negativno utjecati na zdravlje ljudi, što je posebno važno za lokalno stanovništvo i posjetitelje.

Na području TZM Betina, kvalitetu zraka značajno utječe lokalni cestovni promet, posebno tijekom ljetnih mjeseci kada dolazi do povećanja broja vozila zbog turističke aktivnosti. Glavne prometnice koje povezuju središnje dijelove otoka, naselja, luku i marine podložne su većim prometnim opterećenjima, što može povremeno povećati koncentracije čestica PM10 i PM2,5 u zraku.

Promet vozila u neposrednoj blizini marine i luke – uključujući opskrbne, servisne i posjetiteljske automobile – doprinosi lokalnom zagađenju zraka. Tijekom turističke sezone, kada je promet pojačan, cestovni promet predstavlja glavni faktor potencijalnog pogoršanja kvalitete zraka.

Preliminarni podaci i iskustva iz sličnih sredina ukazuju da se u središnjim dijelovima Murtera i u okolini marine i luke mogu povremeno bilježiti povećane koncentracije čestica, osobito u večernjim satima kada je promet intenzivniji. S obzirom na relativno manji prometni intenzitet u usporedbi s urbanim sredinama, ukupni utjecaj na kvalitetu zraka ostaje umjeren, ali je praćenje i planiranje mjera važno za očuvanje zdravog okoliša i kvalitete života stanovnika i posjetitelja.

15. Ublažavanje klimatskih promjena

Prema Procjeni rizika od velikih nesreća Općine Tisno, za područje Betine utvrđeni su sljedeći rizici: ekstremne temperature, izlivanje kopnenih vodnih tijela (urbane poplave), plimni valovi te požari otvorenog prostora.

Ranjivost izgrađenog okoliša naselja Betine zbog utjecaja klimatskih promjena uključuje:

- pojavu toplinskih otoka zbog utjecaja ekstremnih temperatura, posebno rasta broja vrućih dana i dana s temperaturom iznad 35 °C (rizik: visok)
- poplave kao posljedice veće učestalosti i intenziteta ekstremnih vremenskih prilika koje obilježavaju velike količine oborina u kratkom razdoblju (rizik: umjeren)
- poplave zbog rasta i ekstremne razine mora kao rezultat ekstremnih vremenskih prilika i općeg rasta srednje razine mora (rizik: visok)
- pojavu požara otvorenog prostora kao posljedicu dugotrajnih sušnih razdoblja, visokih temperatura i povećane zapaljivosti vegetacije tijekom ljetnih mjeseci (rizik: vrlo visok)

Prema karti potencijalno značajnih rizika od poplava, određeni dijelovi područja Betine i šireg prostora otoka Murtera nalaze se unutar zone moguće ugroženosti od plavljenja uslijed podizanja razine mora i ekstremnih vremenskih pojava. Na području Betine posebno su osjetljivi dijelovi obalnog pojasa Zdrače te obalni dio središta mjesta od Trga na moru prema Kapelici, gdje zbog neposredne blizine mora postoji povećana izloženost plimnim valovima i plavljenju obalnih površina. Na širem području Općine ugroženi su i dijelovi područja Modrava uz Vransko jezero te pojedini dijelovi obale (npr. uvala Lučica). Navedena područja karakterizira koncentracija obalnih, turističkih i društvenih sadržaja, zbog čega klimatske promjene i porast razine mora mogu predstavljati značajan rizik za infrastrukturu i funkcioniranje prostora.

Prema kriteriju vegetacijskog pokrova te stupnju ranjivosti, najugroženija područja od šumskog požara su područja Modrava i Murtersko-betinskog polja.

Navedeni rizici mogu imati značajan utjecaj na gospodarske djelatnosti područja, posebno na turizam, ribarstvo, poljoprivredu i šumarstvo. Porast razine mora, plimni valovi i učestalije ekstremne vremenske pojave mogu uzrokovati oštećenja obalne i lučke infrastrukture, plaža, šetnica i turističkih sadržaja smještenih uz more, što može negativno utjecati na kvalitetu turističke ponude i sigurnost boravka posjetitelja. U ribarstvu moguće su poteškoće povezane s promjenama morskih uvjeta, oštećenjima vezova i lučke infrastrukture te otežanim odvijanjem aktivnosti tijekom nevremena i plimnih događaja. Također, zasljenjenje tla i priobalnih područja može dugoročno negativno utjecati na poljoprivredne površine i uzgoj pojedinih kultura. Povećani rizik od suša i požara otvorenog prostora može dodatno utjecati na degradaciju vegetacije, smanjenje poljoprivredne produktivnosti te povećanu ugroženost šumskih površina i prirodnih staništa. U slučaju većih požara moguće su dugotrajne posljedice za šumski ekosustav, bioraznolikost i krajobrazne vrijednosti prostora.

16. Prostor

Prostorni plan uređenja Općine Tisno (PPUO Tisno) (Službeni glasnik Općine Tisno 2/14, 08/15, 04/16, 06/18, 4/19, 03/20, 3/21, 5/22, 10/22 i 2/23) glavni je prostorno planski dokument kojim se utvrđuje temeljna organizacija prostora, zaštita prirodnih, kulturnih i povijesnih vrijednosti, korištenje i namjena površina s mjerama i uvjetima uređivanja. PPUO Tisno sadrži uvjete i smjernice za uređivanje i zaštitu prostora, mjere za unaprjeđivanje i zaštitu okoliša, područja s posebnim i drugim istaknutim obilježjima, te granice građevinskih područja naselja i izdvojenih građevinskih područja izvan naselja. U vrijeme izrade ovog dokumenta na snazi su bile XI. Izmjene i dopune PPUO Tisno.

Provedba Prostornog plana uređenja Općine Tisno temelji se na odredbama za provedbu kojima se definiraju uvjeti korištenja i namjene prostora, način uređenja građevinskih područja te mjere zaštite i očuvanja prostora. Odredbama se utvrđuju smjernice razvoja naselja, uvjeti gradnje i rekonstrukcije građevina, razvoj prometne i komunalne infrastrukture te zaštita prirodnih, krajobraznih i kulturno-povijesnih vrijednosti prostora. Poseban naglasak stavljen je na usklađivanje prostornog razvoja s načelima održivog razvoja, očuvanja obalnog područja i racionalnog korištenja prostora, uz istodobno omogućavanje razvoja turističkih, gospodarskih i društvenih sadržaja.

Za područje naselja Betina korištenje i namjena površina određeni su kartografskim prikazom mjerila 1:25.000, dok je detaljna namjena površina utvrđena kartografskim prikazom građevinskog područja naselja (dalje: GPN) Betina u mjerilu 1:5.000.

Za neuređeni dio građevinskog područja naselja Betina izrađeni i na snazi su tijekom izrade ovog dokumenta bili sljedeći urbanistički planovi uređenja (UPU):

- UPU kamp Modrave (uvala Lučica) - 7,1 ha
- UPU obalno područje naselja Betina – Pačipolje - 20,9 ha
- UPU zona luke posebne namjene – marina s brodogradilištem - 5,22 ha

Također, PPUO-om Tisno definirani su obuhvati izrade novih urbanističkih planova uređenja za sljedeće obuhvate:

- UPU povijesna jezgra naselja Betina s kontaktnim područjem
- UPU tradicijsko brodogradilište Betina – Kapelice
- UPU uvala Zdrače- zapadni dio
- UPU luka Betina (porat)
- UPU punta Ovnja (Modrave)

16.1. Građevinsko područje naselja (GPN)

Turizam se u prostornim planovima najčešće sagledava kroz planirana ili realizirana područja građevinskog područja ugostiteljske turističke namjene unutar građevinskog područja naselja (dalje: GPN) ili unutar građevinskog područja za izdvojene namjene izvan naselja u kojima se planiraju kroz sljedeće namjene: hotel (planska oznaka T1), turističko naselje (planska oznaka T2) ili kamp (planska oznaka T3). Gradnja nekomercijalnih i dijela komercijalnih smještajnih kapaciteta (apartmana ili kuća za odmor te ostalih vrsta smještaja u privatnom smještaju) koji čine većinu smještajne ponude destinacije planira se unutar GPN stambene i/ili mješovite namjene. Uzimajući u obzir navedeno, izvršena je analiza GPN Betina i izdvojenih građevinskih područja naselja za izdvojene namjene izvan naselja ugostiteljsko-turističke namjene, sukladno PPUO Tisno.

Prema PPUO Tisno, ukupna površina GPN Betina iznosi 53,45 ha. Izgrađeni dio GPN obuhvaća 41,13 ha (76,9 %), neizgrađeni 8,75 ha (16,4 %), a neuređeni 3,56 ha (6,7 %). Sukladno PPUO Tisno, sve površine koje obuhvaćaju izgrađeni dio GPN Betina su namijenjene za mješovitu namjenu, što znači da na njezinom području nema isključivih prostora stambene namjene. U neizgrađenom dijelu GPN razgraničene su površine isključive namjene: 2,01 ha gospodarske namjene (poslovne) te 3,49 ha za sportsko-rekreativnu namjenu.

Analizom u odnosu na DOF snimak iz 2024. utvrđeno je da je dio površina koje su Planom određene kao neizgrađene u međuvremenu privedene namjeni (djelomično ili u potpunosti) te su na njima izgrađene građevine

Tablica 27. Građevinsko područje naselja Betina prema vrstama namjena i statusu izgrađenosti, izvor: PPUO Tisno, XI. izmjene i dopune, izvor: Akteracija d.o.o.

Namjena	Izgrađeni dio GPN (ha)	Neizgrađeni dio GPN (ha)	Neuređeni dio GPN (ha)	Ukupno GPN (ha)
Mješovita namjena (M)	41,13	3,25	3,57	47,95
Gospodarska namjena – poslovna (K2 – pretežito trgovačka)	/	2,01 ⁸	/	2,01
Sportsko-rekreacijska namjena (R)	/	3,49	/	3,49
Građevinsko područje naselja	41,13	8,75	3,57	54,45

⁸ Na površini gospodarske namjene – poslovne izgrađena građevina poslovne namjene (trgovačke) s popratnim sadržajima.

16.1.1 Mješovita namjena (M)

Unutar GPN Betina najveći dio površina raspoloživ je za mješovitu namjenu. Unutar te zone mogu se mogu se rekonstruirati postojeće i graditi nove stambene i stambeno poslovne građevine te prateće javne, društvene i poslovne građevine (sadržaji koji ne ometaju stanovanje na način da stvaraju buku i prašinu, zagađuju zrak i tlo iznad dopuštenih vrijednosti ili zahtijevaju teški transport). Dopušteni prateći sadržaji uključuju i izgradnju objekata ugostiteljsko – turističke sadržaje (restoran, caffe bar i sl., hoteli do 80 kreveta). Unutar ove zone smještena je većina smještajnih kapaciteta u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju destinacije.

Ukupna površina područja GPN Betina za mješovitu namjenu (M) iznosi 47,95 ha, od čega je izgrađeno 41,13 ha ili 85,8 %. Sukladno tome, na području destinacije raspoloživo je još 3,25 ha (6,8 %) neizgrađenog i 3,57 ha (7,4 %) neuređenog GPN za mješovitu namjenu.

16.2. Građevinsko područje naselja za izdvojene namjene izvan naselja za gospodarsku namjenu (ugostiteljsko-turističku)

Na području Betine, sukladno PPUO Tisno, određena su ukupno tri građevinska područja ugostiteljsko-turističke namjene za izdvojene namjene izvan naselja – auto kamp uvala Lučica, auto kamp Plitka Vala i auto kamp Kosirina. Ukupne su površine oko 20 ha, te zauzimaju ukupno 25,8 % izdvojenih građevinskih područja gospodarske - ugostiteljsko-turističke namjene na području Općine Tisno.

Tablica 28. Izdvojena građevinska područja izvan naselja za gospodarsku namjenu - ugostiteljsko-turističku na području TZM Betina, izvor: PPUO Tisno, XI. izmjene i dopune, Akteracija d.o.o.

Turistička zona	Vrsta	Površina	Kapacitet (broj kreveta)		Izgrađenost zone
			Postojeći	Maksimalni	
Kosirina	T3 (kamp)	3 ha*	360 **	360 **	izgrađena
Plitka Vala	T3 (kamp)	11,9 ha	1.000	1.400	Izgrađena
uvala Lučica	T3 (kamp)	5 ha	500	500	izgrađena
UKUPNO		19,9 ha	1.860	2.260	

* obuhvat kampa koji se nalazi na području Općine Tisno (cjelovita zona površine 6 ha u uvali Kosirina nalazi se dijelom na području Općine Murter a dijelom na području Općine Tisno)

** Kapacitet se odnosi na samo na područje Općine Tisno tj. naselja Betina

Zone su većim dijelom izgrađene te su u pogledu opremljenosti razvijene na osnovnoj do srednjoj razini turističke infrastrukture, s izraženim razlikama u stupnju uređenosti i raznolikosti sadržaja. U skladu s odredbama PPUO Tisno, daljnji razvoj treba usmjeriti na rekonstrukciju postojećih građevina i uvođenje dodatnih pratećih sadržaja u funkciji podizanja kvalitete ponude, bez povećanja ukupnih smještajnih kapaciteta.

16.2.1 Auto kamp Uvala Lučica

Zona auto kampa Uvala Lučica nalazi se u sjeveroistočno od središta naselja Betina, u uvali Lučica, na samoj granici s Općinom Pakoštane⁹. Ukupni kapacitet zone je 500 kreveta na površini 5,45 ha. Prema tim kapacitetima zauzima 25 % ukupnih kapaciteta turističkih zona na području Betine, što znači da veličinom, razinom izgrađenosti i raznolikosti ponude ima važnu ulogu u formiranju ukupne smještajne ponude destinacije. Unutar zone nalazi se kamp Oaza, kamp odmorište "Paradiso" te kampovi u domaćinstvu „Romantika 1“ i „Romantika 2“.

Ponudu kampa „Oaza“ čine kamp parcele i mobilne kućice za najam, čime se kombinira osnovni kamping smještaj (Pitch zone I, Pitch zone II, Pitch premium) i smještaj više razine komfora (Mobile home Sunroller, Mobile home Premium i Contract). Raspolaže s 150 parcela površine oko 100 m² (4 ha, kapacitet do 450 osoba), pri čemu su sve opremljene priključcima vode i struje (45 i kanalizacijom), uz mogućnost različitih oblika korištenja (šator, kamp prikolica, autodom, kombi) te godišnjeg najma parcela za mobilne kućice i cjelogodišnjeg čuvanja kamp opreme i plovila. Kamp raspolaže s dva sanitarna čvora (s toplom vodom, tuševima, WC-ima i opremom za pranje posuđa), praonicom rublja, trgovinom i ostalim servisnim sadržajima. Mobilne kućice u kampu Lučica predstavljaju smještaj više kategorije, suvremeno opremljen i funkcionalno organiziran, s kapacitetom za 4-6 osoba, uključujući spavaće sobe, kupaonicu, dnevni boravak i potpuno opremljenu kuhinju, uz prostrane natkrivene terase koje omogućuju boravak na otvorenom, čime se kombinira komfor apartmanskog smještaja uklopljen u prirodni ambijent.

Kamp odmorište „Paradiso“ raspolaže s 30-tak kamping mjesta za kampere, kamp prikolice i šatore. Korisnicima kampa su na raspolaganju uređeni sanitarni sadržaji, besplatni bežični pristup internetu (Wi-Fi), uređena plaža u zaštićenoj uvali te vezovi za plovila.

Kamp u domaćinstvu „Romanika“ (I i II) raspolaže s 20-tak opremljenih kamp mjesta za kampere i kamp prikolice s priključcima za električnu energiju i vodu te besplatnim bežičnim pristupom internetu (Wi-Fi).

⁹ Auto kamp Lučica administrativno pripada Općini Tisno, dok se prostorno nalazi u uvali Lučica na području naselja Drage (Općina Pakoštane), u kontaktnom obalnom prostoru između dviju jedinica lokalne samouprave

16.2.2 Auto kamp Uvala Kosirina

Auto kamp Kosirina smješten je u istoimenoj uvali na zapadnom dijelu otoka Murtera. Prema PPUO Tisno definiran je kao ugostiteljsko-turistička zona T3 (kamp) ukupne površine 3 ha, s utvrđenim kapacitetom od 360 kreveta¹⁰. Smještaj se temelji na kamp parcelama s priključcima za vodu i struju. Kamp raspolaže sa sanitarnim čvorom, uključujući sadržaje prilagođene osobama s invaliditetom i kemijski WC. U sklopu kampa prisutna je osnovna ugostiteljska i trgovačka ponuda te nekoliko sadržaja za sport i rekreaciju (dječje igralište).

16.2.3 Auto kamp Plitka Vala

Auto kamp Plitka Vala smješten je u istoimenoj uvali, južno od središta Betine. Prema PPUO Tisno, zauzima površinu od oko 11,9 ha (T3-kamp) te ima kapacitet od 1.000 kreveta, s mogućnošću proširenja do maksimalno 1.400 kreveta.

Kamp raspolaže kamp parcelama, s priključcima za vodu i struju te internetom, uz mogućnost najma hladnjaka. Kamp ima sanitarne sadržaje koji uključuju sanitarne čvorove, sanitarije prilagođene osobama s invaliditetom, kemijski WC, sudopere s toplom vodom, kamper servis i tuševe na plaži. U sklopu kampa dostupna je osnovna ugostiteljska i trgovačka ponuda (restoran i trgovina), kao i dodatni sadržaji poput male luke, istezališta za čamce te skromna ponuda rekreacijskih aktivnosti (dječje igralište).

Budući razvoj kampa Plitka Vala treba temeljiti na rekonstrukciji postojećih građevina i uređenju prostora bez povećanja propisanog kapaciteta, uz mogućnost zamjene postojećih i izgradnje novih sadržaja u funkciji podizanja kvalitete turističke ponude. U tom kontekstu predviđa se uvođenje pratećih sadržaja poput sanitarnih objekata, sportsko-rekreacijske ponude, ugostiteljskih sadržaja, rekreacijskih i wellness sadržaja (bazeni, saune, prostori za masažu) te uređenje otvorenih i zatvorenih boravišnih prostora, uz poštivanje prostornih ograničenja i očuvanje krajobraznih vrijednosti.

16.3. Mogućnosti nove stambene izgradnje na neizgrađenim površinama mješovite namjene građevinskog područja naselja

Ukupna površina neizgrađenog (neizgrađenog i neuređenog) dijela građevinskog područja naselja Betina za mješovitu namjenu iznosi 6,82 ha. Na tim je površinama moguća izgradnja u skladu s uvjetima PPUO Tisno.

¹⁰ Obuhvat kampa Kosirina koji se nalazi na području Općine Tisno (cjelovita zona površine 6 ha u uvali Kosirina nalazi se dijelom na području Općine Murter-Kornati, a dijelom na području Općine Tisno), stoga se kapacitet odnosi samo za površinu unutar Općine Tisno.

Za izračun mogućnosti stambene izgradnje, u skladu s uvjetima PPUO Tisno pretpostavljen je tipski objekt broja stambenih jedinica i površine građevne čestice. Za utvrđivanje ukupne površine koji se može graditi na neizgrađenim površinama, dio takvih površina umanjnjen je za 25 % koji bi bio namijenjen za smještaj prometnica i ostalih pratećih sadržaja u naselju. U skladu s tako primjenjenom metodologijom za novu stambenu izgradnju preostaje 5,12 ha.

Sukladno predviđenoj izgradnji tipične obiteljske kuće s 3 stambene jedinice na građevinskoj čestici 400 m² utvrđeno je da je na ukupnoj raspoloživoj neizgrađenoj površini naselja Betina, u skladu s uvjetima PPUO Tisno, moguće izgraditi 128 objekata, odnosno 384 nove stambene jedinice.

16.4. Maksimalni potencijal izgradnje na neizgrađenim i izgrađenim površinama mješovite namjene građevinskog područja naselja

U skladu s metodologijom za izračun maksimalnog potencijala izgradnje na neizgrađenim i izgrađenim površinama mješovite namjene građevinskog područja naselja, prema Smjernicama za izračun obaveznih pokazatelja prihvatnog kapaciteta destinacije, potrebno je u prvom koraku utvrditi najveći mogući broj stambenih jedinica koje se mogu izgraditi u sklopu izgrađenog dijela građevinskog područja naselja. Potencijalni maksimum izgrađenosti izgrađenog dijela GPN naselja Betina moguće je procijeniti primjenom sličnog postupka izračuna kao i u procjeni broja moguće izgradnje na neizgrađenim dijelovima naselja. Treba naglasiti da je riječ o okvirnoj procjeni jer na mogućnosti izgradnje utječu brojni čimbenici koji nisu obuhvaćeni analizom (zatečeni uvjeti, udaljenost od ceste, udaljenost od susjednih čestica, tipologija izgradnje konzervatorski uvjeti, katnost, visina, cijena zahvata rekonstrukcije i sl.).

Ukupna izgrađena površina GPN naselja Betina za mješovitu namjenu, sukladno PPUO Tisno iznosila 41,13 ha. Za utvrđivanje ukupne površine koji se može graditi na ovim površinama, ona je umanjena za 25 %, u svrhu rezervacije površina namijenjenih za smještaj prometnica i ostalih pratećih sadržaja u naselju. Analizom postojeće izgradnje, utvrđena je prosječna veličina građevne čestice te je pretpostavljena tipologija u skladu s uvjetima PPUO Tisno. Metodološki odabir čini izgradnja dvije vrste tipskih objekata u 50 %- tnom iznosu: obiteljske kuće s 3 stambene jedinice, minimalne površine 200 m² u staroj jezgri Betine te obiteljske kuće s 3 stambene jedinice, minimalne površine 400 m² u ostatku naselja. Izračunom u skladu s postavljenim metodološkim okvirom procijenjeni maksimalni potencijal izgrađenog dijela GPN naselja Betina iznosi ukupno 3.384 stambenih jedinica. Procjenjuje se da realna mogućnost izgradnje u izgrađenom dijelu građevinskog područja naselja Betina iznosi maksimalno 15 % procijenjenog broja stambenih jedinica, odnosno oko 508 stambenih jedinica.

Međutim, uvidom u obilježja postojeće gradnje uočeno je kako većina njih ima ostvarenu najveću katnost određenu PPUO-om Tisno, Također, postojeće građevinske čestice u velikom su dijelu (posebice u staroj jezgri), manje od minimalno određenih za novu gradnju. Također,

znatan dio područja ograničen je konzervatorskim uvjetima (zaštićena kulturno-povijesna cjelina Betine), te uzimajući sve navedeno u obzir, može se zaključiti kako nije izgledno značajno povećanje broja objekata, odnosno stambenih objekata u izgrađenom dijelu GPN naselja Betina, što znači da eventualno povećanje stambenih jedinica može biti djelomično ostvareno kroz novu gradnju te unutarnju prenamjenu postojećih građevina, odnosno podjelom prostora na veći broj manjih stambenih jedinica.

U skladu s metodologijom, ukupni potencijal izgradnje dobiva se zbrajanjem maksimalnog broja stambenih jedinica u izgrađenom i neizgrađenom dijelu GPN naselja Betine. Prema takvom, izračunu, maksimalni potencijal izgradnje u izgrađenom i neizgrađenom dijelu GPN naselja Betina iznosi 892 stambene jedinice.

17. Analiza stanja digitalizacije

Općina Tisno raspolaže s osnovnom digitalnom infrastrukturom. Internetska mreža 4G i 5G dostupna je u većini naseljenih dijelova, besplatne WI FI točke pokrivaju javne površine u naselju i javnim objektima, a besplatni WI-Fi široko je rasprostranjen u smještajnim i ugostiteljskim objektima na području cijele destinacije. Međutim, korištenje modernih i pametnih digitalnih alata još je uvijek nedovoljno. Stanje digitalizacije na području Općine Tisno i naselja Betina analizirano je u sljedećoj tablici.

Tablica 29. Analiza stanja digitalizacije destinacije, izvor: Općina Tisno, TZM Betina, Ježinac d.o.o., Muzej betinske drvene brodogradnje, HAKOM, eVisitor, web platforme iznajmljivača; obradio Level project d.o.o.

Domena	Obrazloženje
Primjena pametnih rješenja (<i>smart sustava</i>)	Aplikacija prijave na javne natječaje- Općina Tisno i TZM Betina objavljuju natječaje na službenoj stranici, ali ne postoji posebna aplikacija za digitalnu prijavu. Aplikacija za prijavu komunalnih problema - ne postoji mobilna ili web aplikacija za prijavu komunalnih problema na razini Općine Tisno; komunikacija se odvija klasičnim putem (kontakt, e-mail). Platforma „Otvorena općina“- postoji osnovna transparentnost kroz objavu dokumenata i informacija, ali nema interaktivne <i>open data</i> platforme. Uvođenje digitalnih obrazaca - na službenoj stranici TZM Betina i Općine Tisno dostupni su obrasci u PDF i DOC formatima, ali nisu potpuno digitalizirani za online ispunjavanje i obradu. Transparentni proračun - Općina Tisno i TZM Betina javno objavljuju proračun i financijske dokumente, čime je osigurana osnovna razina transparentnosti, međutim bez mogućnosti digitalnog praćenja. Pametni parking - komunalno poduzeće Ježinac d.o.o. provodi naplatu parkinga na javnim parkiralištima, bez primjene suvremenih pametnih rješenja oko naplate. Pametno upravljanje prometom - na području destinacije nema implementiranih pametnih prometnih sustava koji bi omogućili optimizaciju prometa, praćenje prometnih tokova i pravovremeno informiranje korisnika. Pametno gospodarenje otpadom - na području destinacije uvedeni su spremnici za otpad s RFID čipovima, što omogućuje evidenciju pražnjenja i obračun prema stvarnoj količini otpada. Iako to predstavlja određeni oblik digitalizacije sustava, riječ je o osnovnoj razini “pametnog” upravljanja bez naprednih IoT rješenja poput senzora popunjenosti. Pametna javna rasvjeta- na području destinacije uvodi se LED rasvjeta radi uštede energije, no nema sustava pametnog upravljanja ili IoT tehnologije. Digitalna muzejska građa – Muzej betinske drvene brodogradnje uspostavio je virtualni muzej u kojem je moguće pregledati muzejske zbirke brodske opreme, brodograđevnih alata, ribarskih alata te ostalih digitalnih sadržaja čime se korisnicima omogućuje interaktivno upoznavanje s tradicijom drvene brodogradnje, pomorskom baštinom i načinom života lokalnog stanovništva.

Uspostava online rezervacijskih sustava	Turistička zajednica mjesta Betina (https://www.tz-betina.hr/hr/) – glavna digitalna platforma kojom destinacija komunicira s turističkim tržištem. Stranica je prevedena na njemački i engleski jezik. Stranica objedinjuje turističke informacije s inspirativnim sadržajem, ali daje samo poveznice na kamping ponudu. Raspolaže sa sekcijom „Kutak za iznajmljivače“ u kojoj se mogu saznati informacije vezane uz zakonske obveze za iznajmljivače. Smještajni objekti - online kupnja smještaja moguća je u svim vrstama smještajnih objekata, bilo na njihovim ili posredničkim mrežnim stranicama (uključujući globalne agencije, npr. Booking.com, Expedia, Agoda, Airbnb). Nositelji kamping smještaja nemaju CRM sustave za upravljanje odnosima s gostima. Drugi ponuditelji usluga- turistička ponuda, koja obuhvaća turističke agencije, veće ugostiteljske objekte, kulturne institucije i dr., u pravilu je informatizirana, odnosno subjekti raspolažu mrežnim stranicama koje su ujedno kanal informiranja i online prodaje.
Provođenje programa unaprjeđenja digitalnih vještina	Programi edukacije za zaposlenike općinske uprave – edukacija povezana s digitalizacijom općinske uprave i uredskog poslovanja. Programi edukacije za zaposlenike TZM Betina – u organizaciji HTZ-a i ostalih stručnih udruženja Programi edukacija za iznajmljivače - edukacija za pružanje što kvalitetnijih usluga u turizmu (eVisitor)
Digitalna transformacija lokalne zajednice	Edukacija i razvoj digitalnih kompetencija - ne provodi se organizirani i kontinuirani program osposobljavanja za pružatelje turističkih usluga. Iako većina iznajmljivača i poduzetnika koristi osnovne digitalne alate, njihova prisutnost i učinkovitost na digitalnim platformama te primjena suvremenih standarda digitalnog marketinga ostaju na skromnoj razini. Digitalna pismenost - u lokalnoj zajednici općenito je nedovoljno razvijena, što je posebno izraženo među starijim iznajmljivačima i onima koji nisu uključeni u sustavne oblike stručnog usavršavanja.
Infrastruktura digitalne tehnologije	Širokopojasna infrastruktura- područje TZM Betina stabilnom širokopojasnom mrežom, iako postoji potreba za njezinim daljnjim unaprjeđenjem. Javne ustanove i dijelovi javnih površina imaju pristup brzom internetu, što omogućuje neometanu digitalnu komunikaciju i prisutnost ključnih turističkih sadržaja.
Sigurnost i privatnost	Sigurnost i zaštita privatnosti digitalnih podataka- sve su važniji aspekti u upravljanju destinacijama, osobito u kontekstu sve veće upotrebe digitalnih alata i online komunikacijskih kanala. Na području TZM Betina, razina kibernetičke sigurnosti još uvijek nije dovoljno institucionalizirana, s obzirom na ograničene kapacitete i tehničku podršku lokalnih dionika. Iako se lokalni pružatelji turističkih usluga, posebice oni koji koriste globalne platforme poput Booking.com i Airbnb, oslanjaju na njihove sustave zaštite podataka, postoji potreba za jačanjem lokalne svijesti i edukacije o zaštiti podataka korisnika. Kibernetički sustav - trenutno stanje sigurnosti digitalnih sustava na području destinacije nije sustavno analizirano niti postoji centralizirani sustav za kibernetičku sigurnost na lokalnoj razini. Lokalni pružatelji usluga i manji poduzetnici u turizmu uglavnom se oslanjaju na osnovne razine zaštite, bez strukturiranih protokola ili edukacije o sigurnosnim praksama.

	Zaštita osobnih podataka u pogledu zaštite osobnih podataka, iako je većina poslovnih subjekata svjesna važnosti usklađenosti s Općom uredbom o zaštiti podataka (GDPR), ne postoje institucionalizirani mehanizmi nadzora i podrške koji bi osigurali dosljednu provedbu. Transparentnost u prikupljanju i korištenju podataka posjetitelja također nije standardizirana, što predstavlja potencijalni rizik u razvoju digitalnih alata usmjerenih na upravljanje turističkim tokovima i personalizaciju ponude. Kako bi se omogućio održiv razvoj digitalnih alata i povećalo povjerenje korisnika, važno je u budućnosti razviti lokalne mehanizme podrške za sigurnost podataka te provoditi edukacije o digitalnoj sigurnosti i zaštiti privatnosti. Videonadzor- Općina Tisno provodi videonadzor na lokacijama Ulica Dolac (zgrada TZM Betina) i Trg na moru u svrhu povećanja sigurnosti građana i posjetitelja, zaštite javne imovine te prevencije vandalizma i drugih protupravnih radnji, sukladno važećim zakonskim propisima o zaštiti osobnih podataka.
--	--

18. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala

Na lokalnoj razini, sektor turizma i ugostiteljstva suočava se s izazovima sličnima onima na nacionalnoj razini, ponajprije u pogledu osiguravanja dovoljnog broja kvalificiranih radnika. Nedostatak radne snage u sektoru turizma i ugostiteljstva u državama Europske unije, koji je u velikoj mjeri prisutan i u Republici Hrvatskoj, rezultat je više međusobno povezanih čimbenika. Među ključnima su dugotrajni demografski trendovi poput starenja stanovništva i smanjenja ukupnog broja stanovnika, posljedice pandemije bolesti COVID-19 koje su potaknule prelazak radnika u druge sektore, kao i relativno niske plaće i nedostatne pogodnosti. Sve to dodatno dolazi do izražaja u kontekstu sve zahtjevnijih radnih uvjeta i rastućih očekivanja gostiju.

18.1. Stanovništvo

Prema Popisu stanovništva iz 2021. godine na području Općine Tisno živjelo je 1.934 stanovnika. Na području Općine Tisno nalazi se pet naselja-Tisno, Jezera, Betina i Dubrava kod Tisnog i Dazlina. U međupopisnom razdoblju 2011.-2021. na području Općine Tisno zabilježen je pad broja stanovnika za 6,0 %, a naselje Betina porast za 3,0 %.

Tablica 30. Broj stanovnika po naseljima na području Općine Tisno 2011. i 2021. godine te međupopisna promjena, izvor: DZS (2013), Popis stanovništva 2011. i DZS (2022), Popis stanovništva 2021.

Naselje	2011.	2021.	Međupopisna promjena 2021./2011.	Međupopisna promjena 2021/2011 (u %)
	Broj stanovništva			
Betina	697	718	+21	+3,0
Općina Tisno	3094	2908	-186	-6,0

Raspodjela stanovništva prema dobi i spolu oslikava stvarnu biodinamiku i potencijalnu vitalnost određenog prostora.¹¹ Ona je ključna za sadašnji i budući demografski i ekonomski razvoj nekog područja jer iz nje proizlaze osnovni segmenti stanovništva potrebni za biološku reprodukciju, kao i za stvaranje radne snage za potrebe gospodarstva pa tako i turizma.¹²

Ukupno 13,4 % stanovnika naselja Betina pripada kategoriji mladog stanovništva, dok zrelo stanovništvo čini 53,3 % ukupnog stanovništva. Udio starog stanovništva iznosi 33,3 %, što znači da je dvostruko veći od broj mladog stanovništva¹³. Spolna struktura naselja prema Popisu 2021. godine ukazuje na nešto veći udio žena (372; 51,8 %) u odnosu na muškarce (346; 48,2 %).¹⁴

¹¹ Nejašmić, I. (1992). Promjene u dobno-spolnom sastavu stanovništva istočno jadranskog otočja (1953-1991), Acta Geographica Croatica, 27, Zagreb, 15-34.

¹² Wertheimer-Baletić, A. (1999). Stanovništvo i razvoj. Zagreb: Mate.

¹³ Ibid.

¹⁴ Državni zavod za statistiku (2021). Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2021. Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima. Dostupno na mrežnoj stranici: https://podaci.dzs.hr/media/rqybclnx/popis_2021-stanovnistvo_po_naseljima.xlsx

Indeks starenja kao pokazatelj starosne strukture stanovništva na razini Općine Tisno, prema Popisu 2021. godine, iznosio je 251,7, dok je koeficijent starenja 39,2, što su vrijednosti koje ukazuju da je stanovništvo Općine Tisno zašlo u snažan proces starenja.

Tablica 31. Spolni i dobni sastav naselja Betina prema Popisu stanovništva 2021. godine. Izvor: DZS (2022), Popis stanovništva 2021. godine.

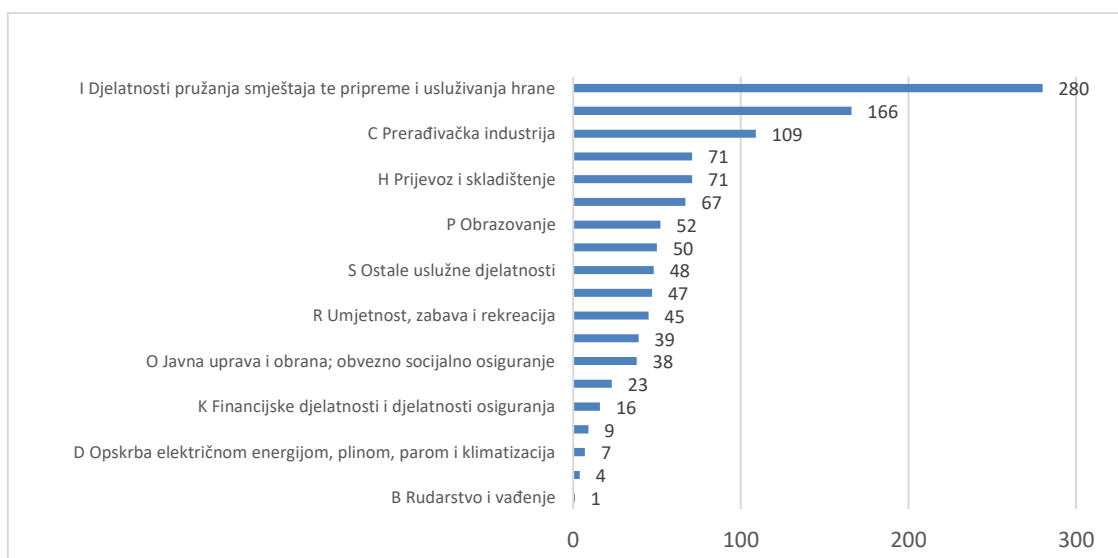
Dobna skupina	m.	ž.	Ukupno	Spol	m.	ž.	Ukupno
0 – 4	12	13	25	50 – 54	17	23	40
5 – 9	15	17	32	55 – 59	27	20	47
10 – 14	19	20	39	60 – 64	25	26	51
15 – 19	7	14	21	65 – 69	36	42	78
20 – 24	9	12	21	70 – 74	36	25	18
25 – 29	19	24	43	75 – 79	18	13	31
30 – 34	12	22	34	80 – 84	16	22	38
35 – 39	27	20'	47	85 – 89	7	16	23
40 – 44	22	23	45	90 – 94	2	6	8
45 – 49	20	14	34	95 i više	-	-	-

Ovakva dobna struktura može dugoročno utjecati na smanjenje radno aktivnog stanovništva, povećanje potrebe za zdravstvenim i socijalnim uslugama te ograničenu dostupnost lokalne radne snage. U kontekstu razvoja turizma, očuvanje mlađeg i radno aktivnog stanovništva važno je za održavanje lokalnih gospodarskih aktivnosti, tradicionalnih djelatnosti i autentičnosti destinacije. Demografska stabilnost stoga predstavlja jedan od važnijih preduvjeta održivog društvenog i gospodarskog razvoja Betine. Iako recentna demografska kretanja ukazuju na određenu stabilizaciju i porast broja stanovnika, dugoročni demografski trendovi i dalje predstavljaju važan razvojni izazov za održivost lokalne zajednice i planiranje radne snage u turizmu.

18.2. Zaposlenost i nezaposlenost

Prema NKD klasifikaciji zanimanja prema područjima djelatnosti, sukladno Popisu stanovništva 2021. godine, najveći broj stanovnika Općine Tisno bio je zaposlen u djelatnosti „I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane“, ukupno 280 stanovnika. Slijede „G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala“ s 166 stanovnika, C „Prerađivačka industrija“ s 109 stanovnika te H „Prijevoz i skladištenje“ s 71 stanovnika.

Slika 23. Zaposleni prema nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD) na području Općine Tisno 2021. godine. Izvor: DZS (2023), Popis stanovništva 2021.

Glavno obilježje koje se uočava u kretanju broja zaposlenih i nezaposlenih jest izrazita sezonalnost kada tijekom ljetnih mjeseci prisutna viša razina zaposlenosti i niža nezaposlenost, dok u zimskom razdoblju dolazi do smanjenja zaposlenosti i porasta nezaposlenosti. Takav obrazac proizlazi iz snažne povezanosti lokalnog gospodarstva s turističkom potražnjom i intenzitetom sezonskih aktivnosti tijekom ljetne sezone.

U razdoblju 2018.-2025. godine na području Općine Tisno zabilježen je porast broja zaposlenih za 11,8 %. Pritom je 2020. godina jasno povezana s utjecajem pandemije COVID-19 na lokalno tržište rada. Tada dolazi do pada broja zaposlenih te rasta nezaposlenosti, što odražava gospodarsko usporavanje i ograničenja poslovanja tijekom pandemije. U razdoblju od 2023. do 2025. godine vidljiva je stabilizacija tržišta rada na relativno visokoj razini zaposlenosti, uz istodobno smanjenje nezaposlenosti. Takva kretanja upućuju na konsolidaciju gospodarske aktivnosti, bolju apsorpciju radne snage te postupno jačanje otpornosti lokalnog gospodarstva. Iako je sezonska komponenta i dalje prisutna, podaci potvrđuju trend smanjenja oscilacija te stvaranje stabilnijih uvjeta zapošljavanja kroz veći dio godine.

U 2025. godini u srpnju je evidentirano 1.328 zaposlenih, dok je u prosincu zabilježeno 953 zaposlenih, što znači da je zaposlenost u srpnju bila 39,4 % viša u odnosu na prosinac iste godine. Značajnija razlika očituje se u broju nezaposlenih – u srpnju je broj nezaposlenih bio manji za 64,1 % u odnosu na isti u prosincu.

Tablica 32. Kretanje broja zaposlenih i nezaposlenih na području Općine Tisno u mjesecu srpnju i prosincu 2018.-2025.godine, izvor: HZMO, HZZ; obradio Level Project

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2018./2025.
VII (zaposleni)	1.188	1.185	1.022	1.146	1.217	1.318	1.366	1.328	11,8
XII (zaposleni)	735	725	749	803	829	910	964	953	29,7
VII (nezaposleni)	40	40	50	43	39	41	42	28	-30,0
XII (nezaposleni)	136	141	145	111	122	128	86	78	-42,6

Podaci o zaposlenima na području Općine Tisno, sukladno Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD), u djelatnostima 55. Smještaja te 56. Djelatnostima pripreme i usluživanja hrane i pića u 2024. godini pokazuju izraženu sezonalnost zaposlenosti. U kolovozu 2024. godine ukupan broj zaposlenih bio je veći za 50,3 % u odnosu na siječanj. Ova razlika osobito je izraženija u broju zaposlenih unutar ove dvije djelatnosti. U mjesecu kolovozu, u ovim je djelatnostima, bilo zaposleno 344,4 % više radnika, u odnosu na siječanj iste godine. Takve oscilacije tipične su za turistički orijentirana područja s izraženim sezonskim karakterom poslovanja te predstavljaju jedan od glavnih izazova lokalnog tržišta rada.

Tablica 33. Broj zaposlenih u Općini Tisno u 2024.godini, izvor:MINTS

Mjesec	Broj zaposlenih (ukupno)	Broj zaposlenih u djelatnosti 55 i 56	Udio zaposlenih u djelatnosti 55 i 56 (u %)
I	939	248	26,4
II	958	250	26,1
III	984	267	27,1
IV	1.086	323	29,7
V	1.188	392	33,0
VI	1.340	502	37,5
VII	1.340	562	41,9
VIII	1.411	560	39,7
IX	1.250	561	44,9
X	1.069	426	39,9
XI	1.015	264	26,0
XII	986	126	12,8
Ukupno	13.566	4.481	33,0

Iako su djelatnosti smještaja te pripreme i usluživanja hrane i pića najizravnije povezane s turizmom, njegov utjecaj znatno je širi. Turizam izravno i neizravno potiče zapošljavanje u brojnim drugim sektorima, uključujući trgovinu na malo i veliko, promet i skladištenje, građevinarstvo, poslovanje nekretninama te druge povezane djelatnosti.

Analiza strukture zaposlenosti pokazuje da su tijekom zimskih mjeseci 2024. godine navedene djelatnosti sudjeluju s približno 23,1 % u ukupnom broju zaposlenih, dok se u ljetnim mjesecima njihov udio povećava na 40,9 % . Sezonalnost uzrokuje manjak radne snage u vrhuncu sezone, ali i povećani rizik od nezaposlenosti izvan nje, što utječe na stabilnost prihoda stanovništva i ukupnu gospodarsku sigurnost zajednice.

18.3. Analiza kadrova turističke zajednice

Rad TZM Betina organiziran je kroz dvije osnovne organizacijske jedinice: Glavni ured i Turističko-informativni centar za posjetitelje (TIC). TZM Betina je u 2025. godini imala dva stalno zaposlena djelatnika u punom radnom vremenu. U glavnom uredu radi direktor TZ-a, dok u TIC-u radi jedan djelatnik (informator).

Ocjenjuje se da postojeći broj radnih mjesta odgovara potrebama TZM Betina, ali uz napomenu da je poslova/zadataka na postojećim radnim mjestima vrlo širok. To prioritetno pretpostavlja dodatno profesionalno osposobljavanje djelatnika za specifične poslove destinacijskog menadžmenta i marketinga, razvoja/vođenja projekata te informiranja (uključujući i edukaciju sezonski angažiranih turističkih informatora) koje će omogućiti optimizaciju upotrebe postojećih radnih resursa. Sezonski se javlja potreba za zapošljavanjem novih kadrova u svrhu informiranja posjetitelja, provođenja promocijskih aktivnosti, organizacije i provedbe turističkih i društvenih događanja te drugih tekućih aktivnosti.

18.4. Radna snaga u turizmu i povezanim djelatnostima

Jedan od najznačajnijih problema u hrvatskom turizmu je ozbiljan nedostatak radne snage. Procjenjuje se da hrvatskom turizmu nedostaje između 30.000 i 35.000 radnika, što je za 10 % više nego u prethodnim godinama. Prema procjenama, 2024. godine na tržištu nije bilo moguće pronaći oko 3.000 djelatnika. Problemi pronalaska radne snage ne zaobilaze niti područje TZM Betina.

Kao odgovor na rastuće potrebe sektora za radnom snagom, posebice iz perspektive potrebe privlačenja i zadržavanja talenata, prepoznata je potreba poticanja i promoviranja zanimanja u sektoru turizma i ugostiteljstvu te usklađivanja kompetencija ljudskih potencijala sa zahtjevima radnih mjesta i tržišta rada u turizmu. Uz navedene mjere, a u želji da se ubrza cijeli proces jačanja konkurentnosti ljudskih potencijala u turizmu i ugostiteljstvu, prepoznata je i potreba razvoja centara strukovnih kompetentnosti kao mjesta izvrsnosti u osposobljavanju kadrova za turizam i ugostiteljstvu.

Za sustav obrazovanja kadrova u turizmu i povezanim djelatnostima na području Betine od najvećeg su značaja sljedeće obrazovne ustanove: Pučko otvoreno učilište Šibenik, Veleučilište u Šibeniku i Turističko-ugostiteljska škola Šibenik.

Pučko otvoreno učilište (PUO) Šibenik je javna ustanova za obrazovanje odraslih s dugom tradicijom, koja djeluje još od 1959. godine i predstavlja važan centar cjeloživotnog učenja u Šibensko-kninskoj županiji. Učilište nudi širok spektar obrazovnih programa: osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje odraslih, prekvalifikacije, osposobljavanja i usavršavanja, tečajeve stranih jezika te razne specijalizirane programe.

U srednjoškolskom obrazovanju odraslih ustanova omogućuje stjecanje zanimanja ekonomist, hotelijersko-turistički tehničar, komercijalist, prodavač, kuhar, slastičar i konobar. Programi osposobljavanja obuhvaćaju zanimanja kao što su: operativni djelatnik za sigurnost i civilnu zaštitu, knjigovođa, asistent za upravljanje projektima, internetski marketing i brendiranje, društveno odgovorno poslovanje, priprema slatkih i tradicionalnih jela, priprema barskih mješavina, priprema jela za posebne prehrane, izrada i ukrašavanje slastica i organizacija cateringa i dr. Dakle, PUO Šibenik nudi širok broj programa osposobljavanja koji se povezuju s turizmom i povezanim djelatnostima.

Veleučilište u Šibeniku (VUŠ) visokoškolska je ustanova koja pruža stručne prijediplomske i diplomske studijske programe usmjerene na razvoj praktičnih znanja i kompetencija usklađenih s potrebama tržišta rada. Kroz obrazovne programe iz područja ekonomije, menadžmenta, turizma, prometa i drugih srodnih disciplina, Veleučilište doprinosi jačanju stručnog kadra i unapređenju konkurentnosti regionalnog gospodarstva. Nudi mogućnosti cjeloživotnog

obrazovanja kroz različite programe i specijalizirane tečajeve koji omogućuju profesionalno usavršavanje i stjecanje dodatnih vještina za rad u turizmu i ostalim granama.

Turističko-ugostiteljska škola Šibenik javna je ustanova srednjoškolskog odgoja koja obrazuje učenike za zanimanja u turizmu i ugostiteljstvu kroz programe i praktičnu nastavu. Kao strukovna škola u regiji s razvijenim turizmom, ima važnu ulogu u stvaranju kadrova koji mogu odgovoriti na potrebe lokalnih turističkih destinacija. Škola nudi programe za zanimanja u turizmu i ugostiteljstvu: turistički tehničar destinacije, tehničar za ugostiteljstvo, kuhar i konobar.

Općina Tisno svake godine dodjeljuje stipendije redovnim studentima i učenicima srednjih škola s prebivalištem na području Općine Tisno. Jedan od uvjeta za dodjelu stipendije učenicima srednjih škola je da su upisani u obrazovni program koji je na listi deficitarnih zanimanja za područje Šibensko-kninske županije prema službenoj statistici HZZ-a u području djelatnosti usluživanja i pripremanja hrane (npr. konobar/konobarica, kuhar/kuharica i dr.) i drugim zanimanjima (vozač motornih vozila, bravar, tesar, stolar, mesar, pekar i dr.).

U uvjetima sve veće globalne potražnje za turističko-ugostiteljskim uslugama, zemlje, regije i poduzeća moraju prilagoditi svoje poslovanje suvremenim trendovima i promjenama, kako na razini Europske unije tako i na razini pojedinih država. Iako svaka zemlja ima drugačije zakonodavstvo i drugačiju ulogu socijalnog dijaloga, primjeri dobre prakse u potencijalnom rješavanju/ublažavanju problema nedostatka radne snage u sferi turizma i ugostiteljstva brojni su te se mogu svrstati u nekoliko područja. Radi se o sljedećim aktivnostima: jačanje spoznaje o (privlačnosti) djelatnosti turizma i ugostiteljstva, obrazovanje i osposobljavanje (sektorske inicijative za dodatno osposobljavanje, subvencioniranje, komunikacija s javnim i privatnim institucijama radi koordinacije obrazovnih i strukovnih tečajeva), odnosi s javnošću (promocija zanimanja, ljetni poslovi prikladni za mlade i mlade osobe, poticanje karijera u ugostiteljstvu na društvenim mrežama), povećanje kvalitete ljudskih potencijala (promoviranje prakse najboljeg poslodavca, osiguravanje boljih radnih uvjeta, kontinuirano usavršavanje zaposlenika, razvoj karijernih mogućnosti, povećanje motivacije i zadovoljstva zaposlenika) i socijalno partnerstvo (inicijative usmjerene na poslodavce koje uključuju intervjuiranje i prezentacije mladih, sudjelovanje profesionalaca u obrazovnim programima i sl.).

19. Analiza komunikacijskih aktivnosti

Komunikacijske aktivnosti TZM Betina usmjerene su na promociju destinacije, pružanje relevantnih informacija posjetiteljima i lokalnom stanovništvu te razvoj prepoznatljivog identiteta destinacije kroz različite komunikacijske i promotivne kanale. U okviru ovog poglavlja analizirani su postojeći komunikacijski kanali, učinkovitost digitalnog i tradicionalnog prisustva, kao i mogućnosti za unaprijeđenje informiranja i pozicioniranja destinacije u širem turističkom kontekstu.

19.1. Komunikacijski kanali

Godine 2024. za aktivnosti komunikacije i oglašavanja izdvojeno je 26.800 €, što čini oko petinu (17,7 %) ukupnog budžeta TZM Betina.

Koriste se svi danas relevantni komunikacijski offline i online kanali:

- mrežna stranica (<https://www.tz-betina.hr/hr/>) – glavni destinacijski portal, objavljen na tri jezika (hrvatski, engleski i njemački)
- društvene mreže – Facebook i Instagram profil TZM Betina te Facebook, Instagram, TikTok i YouTube profil Muzeja betinske drvene brodogradnje
- oglašivačke kampanje – provode se u offline i online medijima, bilo samostalno ili udruženo sa sustavom TZ-a i sa strateškim partnerima
- odnosi s javnošću (PR) – obuhvaća objavljivanje offline i online PR članaka u domaćim i stranim medijima, suradnju s novinarima i turističkim agencijama organizacijom studijskih putovanja
- sudjelovanje na sajmovima, poslovnim radionicama i posebnim prezentacijama
- promotivni materijali – uključuju tiskane i online verzije imidž kataloga, brošura, karata te suvenirski program
- turističko-informativne aktivnosti – uključuju upravljanje TIC-om TZM Betina te postavljanje infopunktova i turističke signalizacije

Službena mrežna stranica TZM Betina (<https://www.tz-betina.hr/hr/>) predstavlja informativnu i funkcionalnu platformu namijenjenu promociji turističke ponude destinacije. Osmišljena je tako da pruža sažet i jasan pregled ključnih informacija o destinaciji. Stranica se redovito održava i osvježava, a službeno je prevedena na engleski i njemački jezik. Na mrežnoj stranici TZM Betina trenutačno nisu implementirane funkcionalnosti koje bi omogućile unaprijeđenu pristupačnost sadržaja osobama s različitim vrstama poteškoća. Ne postoji mogućnost prilagodbe veličine fonta, promjene kontrasta prikaza niti druge opcije koje bi korisnicima olakšale čitanje i

korištenje sadržaja. U tom kontekstu, razina digitalne pristupačnosti može se ocijeniti ograničenom, te postoji prostor za usklađivanje s načelima univerzalnog dizajna i važećim smjernicama za pristupačnost mrežnih sadržaja (npr. WCAG standardi). Web stranica je bogata različitim vizualnim sadržajima i sekcijama koji omogućuju prezentaciju cjelokupne turističke ponude (panorama, regate, plaže, povijesni spomenici, drvena brodogradnja, bogatstvo tradicije, gastronomija, aktivni odmor, Muzej betinske drvene brodogradnje, događanja i dr.). Na bočnom pregledniku omogućena je poveznica na društvenu mrežu Facebook. U narednom razdoblju očekuje se izrada nove web stranice.

Glavni izbornik organiziran je kroz padajuće podizbornike, čime je sadržaj tematski razvrstan i pregledno strukturiran. Osnovne kategorije uključuju:

- **Betina** (opće informacije o destinaciji: Upoznajte Betinu, Povijesni spomenici, Gastronomska ponuda, Plaže, Kampovi, Turističke agencije, Aktivni odmor, Folklorna Tradicija, Drvena Brodogradnja)
- **Vodič**
- **Info**
- **Fotogalerije**
- **Događanja**
- **Kutak za iznajmljivače**
- **Ostalo** (dokumenti, javni natječaji, pravo na pristup informacijama)

Na dnu stranice mogu se pronaći osnovne informacije te korisni linkovi s poveznicom na web stranice Ministarstva turizma, Hrvatske turističke zajednice, TZ Šibensko-kninske županije, Šibensko-kninske županije i Općine Tisno te na stranicu ExploreCroatia.

Slika 24. Naslovna stranica službene web stranice TZM Betina, izvor: TZ-Betina.hr

TZM Betina aktivna je na društvenim mrežama Facebook i Instagram, te sukladno planu rada kontinuirano provodi aktivnosti digitalne promocije destinacije s ciljem povećanja vidljivosti, informiranja posjetitelja i promocije turističke ponude, manifestacija i lokalnih atrakcija.

Na **Facebook stranici** TZM Betina (Visit Betina) ima 5,7 tis. pratitelja. Stranica se koristi primarno u svrhu promocije destinacije, informiranja javnosti o aktualnim događanjima te predstavljanja prirodnih, kulturnih i turističkih sadržaja mjesta. Objave su većinom vizualnog karaktera i uključuju fotografije krajolika, manifestacija, tradicijskih događanja, nautičke ponude i ostalih atrakcija. Sadržaj se redovito ažurira, osobito tijekom turističke sezone, kada je naglasak na najavama događanja, izvještajima s manifestacija i promociji lokalnih posebnosti Betine (drvena brodogradnja, pomorstvo, narodne nošnje, običaji, rukotvorine, plesovi i sl.). Dio sadržaja tematski je usklađen s objavama na Instagram profilu, čime se održava konzistentnost komunikacije na društvenim mrežama. Iako stranica ima stabilan broj pratitelja, prostor za unaprjeđenje vidljiv je u segmentu interakcije s korisnicima. Veća uključenost publike mogla bi se potaknuti objavama koje potiču komentiranje, dijeljenje iskustava, korištenje oznaka lokacije te uključivanje sadržaja koji generiraju sami posjetitelji. Sustavnije korištenje multimedijalnih formata (kratki video sadržaji, prijenosi uživo, tematske kampanje) dodatno bi ojačalo digitalnu prisutnost i angažman publike.

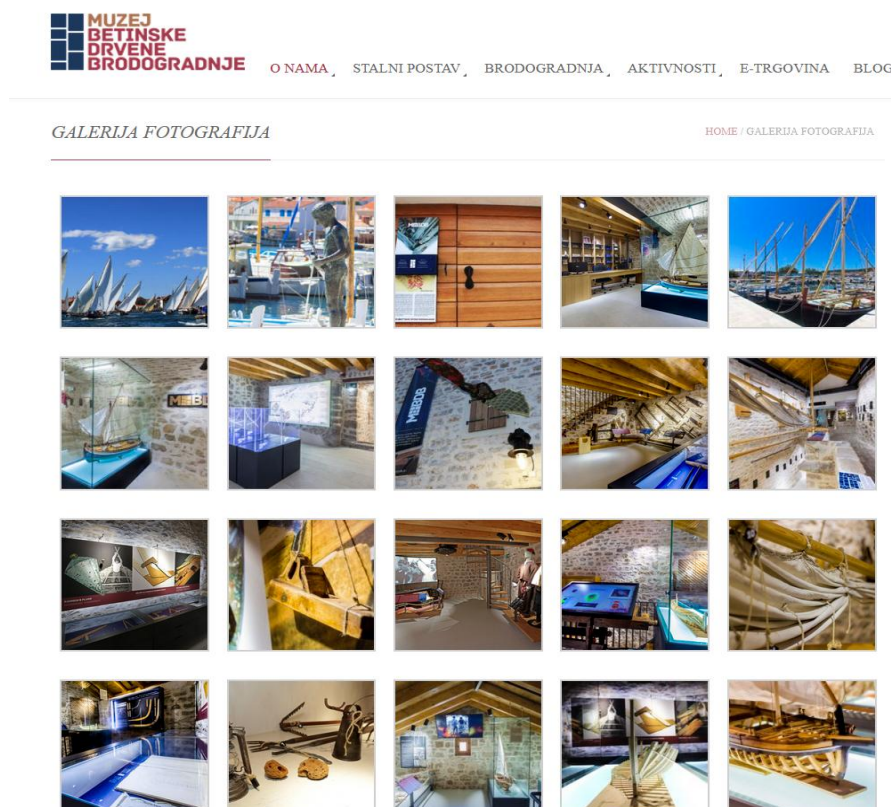
Na **Instagram profilu** TZM Betina (VisitBetina) evidentno je oko 2.400 pratitelja te približno 400 objava. Sadržaj je dijelom usklađen s objavama na Facebook profilu, dok se komunikacija dodatno obogaćuje redovitim objavama Instagram priča koje uključuju fotografije destinacije i najave događanja. U cilju povećanja dosega i angažmana publike, preporučuje se veća razina interakcije s korisnicima kroz ankete, pitanja, kvizove, pozive na dijeljenje iskustava (user-generated content), označavanje lokacija te suradnje s lokalnim dionicima i influencerima. Time bi se potaknula dvosmjerna komunikacija i jačala digitalna vidljivost destinacije. Također, uočava se nedostatak strukturiranih informacija o turističkim uslugama, ponudi i iskustvima prethodnih posjetitelja. Navedeno se može sustavno organizirati putem Instagram „Highlights“ (naglasaka), primjerice kroz kategorije poput smještaja, gastronomije, aktivnosti, plaža, manifestacija i recenzija gostiju. Objave su na hrvatskom jeziku, što ograničava doprinos međunarodnoj prepoznatljivosti destinacije, ali ostavlja prostor za eventualno dvojezično komuniciranje u cilju jačanja lokalne uključenosti.

Muzej betinske drvene brodogradnje također aktivno provodi aktivnosti digitalne promocije putem društvenih mreža Facebook, Instagram, YouTube i TikTok s ciljem promocije kulturne baštine, muzejskih sadržaja, radionica, manifestacija i tradicije drvene brodogradnje.

Službena internetska stranica **Muzeja betinske drvene brodogradnje** (<https://www.mbdb.hr/hr/pocetna/>) predstavlja jedan od ključnih digitalnih komunikacijskih kanala muzeja putem kojeg se korisnicima pružaju informacije o postavu, aktivnostima, kulturnim događanjima, edukativnim sadržajima i projektima muzeja. Stranica je strukturirana

kroz više tematskih kategorija, uključujući informacije o muzeju, stalnom postavu, tradiciji drvene brodogradnje, aktivnostima, blogu, e-trgovini i servisnim informacijama, čime se posjetiteljima omogućuje jednostavan pristup sadržajima i upoznavanje s ponudom muzeja. Unutar pojedinih sekcija korisnicima su dostupni sadržaji poput muzejskih zbirki, virtualnog muzeja, svjedočanstava brodograditelja, priča o brodovima, radionica, izložbi, publikacija i projekata, što doprinosi edukativnoj, interpretacijskoj i promotivnoj funkciji internetske stranice.

Slika 25. Zbirka fotografija na službenoj stranici Muzeja betinske drvene brodogradnje, izvor: Muzej betinske drvene brodogradnje

Internetska stranica dostupna je na hrvatskom i engleskom jeziku, čime se sadržaj približava domaćim i međunarodnim posjetiteljima te doprinosi većoj dostupnosti i vidljivosti muzeja u digitalnom okruženju. Posebnu vrijednost predstavlja razvoj virtualnih i digitalnih sadržaja kojima se doprinosi suvremenoj interpretaciji tradicije drvene brodogradnje i jačanju promocije muzeja u digitalnom prostoru. U sklopu internetske stranice dostupna je i funkcionalnost e-trgovine putem koje korisnici mogu pregledavati i kupovati promotivne i suvenirne proizvode povezane s muzejom i lokalnom pomorskom baštinom, čime se dodatno razvija digitalna komunikacija i promocija lokalnog identiteta i kulturne baštine.

Sekcija „Poveznice” sadrži vanjske poveznice prema domaćim i međunarodnim institucijama, organizacijama, projektima i manifestacijama povezanim s pomorskom, muzeološkom i kulturnom baštinom. Među poveznicama se nalaze međunarodne organizacije i mreže poput Association of Mediterranean Maritime Museums, European Maritime Heritage i Europa

Nostra, zatim muzeji i interpretacijski centri, kulturne manifestacije, nacionalne i lokalne institucije te zaštićena područja poput Nacionalnog parka Kornati i Parka prirode Vransko jezero.

Muzej betinske drvene brodogradnje aktivno koristi društvene mreže kao važan dio svojih digitalnih komunikacijskih aktivnosti i promocije kulturne baštine. Muzej je prisutan na društvenim mrežama Facebook, Instagram, YouTube i TikTok, putem kojih komunicira s lokalnom zajednicom, posjetiteljima i širom zainteresiranom javnošću.

Facebook stranica Muzeja (<https://www.facebook.com/BetinaMuseum/>) koristi se za redovito informiranje korisnika o aktualnim događanjima, izložbama, radionicama, projektima i kulturnim manifestacijama. Objave često uključuju fotografije, video sadržaje i promotivne materijale kojima se prezentiraju aktivnosti muzeja i tradicija betinske drvene brodogradnje. Facebook ujedno služi kao kanal za interakciju s korisnicima i povećanje vidljivosti muzeja u digitalnom prostoru. Stranica je na hrvatskom jeziku i tijekom 2025. godine ju je pratilo oko 8,4 tisuće korisnika, dok stranica prati oko 665 drugih profila i institucija.

Instagram profil Muzeja (<https://www.instagram.com/betinamuseum/>) usmjeren je na vizualnu promociju kulturne i pomorske baštine kroz fotografije tradicijskih brodova, muzejskih sadržaja, događanja i lokalnog ambijenta. Korištenjem vizualno atraktivnog sadržaja doprinosi se jačanju prepoznatljivosti muzeja i destinacije, posebno među mlađim korisnicima i turistima koji društvene mreže koriste kao izvor informacija i inspiracije za putovanja. Tijekom 2025. godine na stranici muzeja bilo je objavljeno oko 1.500 postova (na hrvatskom jeziku) s ukupno oko 2.400 followera.

YouTube kanal Muzeja (<https://www.youtube.com/c/Muzejbetinskedrvenebrodogradnje>) koristi se kao dodatni digitalni komunikacijski kanal za promociju muzeja, tradicije drvene brodogradnje i lokalne kulturne baštine. Kanal broji oko 400 pretplatnika te sadrži više od 40 videozapisa povezanih s aktivnostima muzeja, kulturnim događanjima, tradicijskim brodovima, projektima i edukativnim sadržajima. YouTube kanal također ima važnu arhivsku i promotivnu funkciju (objavljuje od 2015. godine) jer omogućuje dugoročnu dostupnost digitalnih sadržaja i povećava vidljivost muzeja među domaćom i međunarodnom publikom.

TikTok profil Muzeja (<https://www.tiktok.com/@betinamuseum>) koristi se kao dodatni kanal digitalne komunikacije usmjeren prvenstveno prema mlađim generacijama korisnika. Profil je tijekom 2025. godine pratilo oko 100 korisnika i bilježio je više od 270 oznaka sviđanja. Sadržaj je usmjeren na promociju muzeja, tradicije drvene brodogradnje i kulturne baštine Betine kroz kratke i dinamične video formate. Korištenjem TikToka Muzej prati suvremene trendove digitalne komunikacije i nastoji približiti kulturnu baštinu široj publici putem vizualno atraktivnog i interaktivnog sadržaja. TikTok kao platforma omogućuje bržu distribuciju sadržaja, povećanje digitalne vidljivosti muzeja te razvoj komunikacije prilagođene novim generacijama korisnika društvenih mreža.

19.2. Analiza digitalnog prisustva

Analiza Facebook stranica TZM Betina i Muzeja betinske drvene brodogradnje pokazuje kako stranica Muzeja ostvaruje veću bazu pratitelja u odnosu na službenu Facebook stranicu TZM Betina. Facebook stranica muzeja broji oko 8.400 pratitelja, dok stranica VisitBetina ima oko 5.800 pratitelja. Unatoč većem broju pratitelja, stranica muzeja ostvaruje nešto nižu stopu angažmana (engagement rate) koja iznosi 0,46 %, dok stranica Visit Betina bilježi stopu angažmana od 0,62 %. Prema recentnim benchmark analizama, prosječni Facebook engagement rate za većinu organizacija i turističkih subjekata kreće se između približno 0,5 % i 1,5 %, dok se stope iznad 2 % smatraju vrlo dobrima. Prosječan broj reakcija na objave Muzeja betinske drvene brodogradnje iznosi oko 37 oznaka sviđanja i 1,5 komentara po objavi, što ukazuje na skromnu razinu interakcije korisnika sa sadržajem. S druge strane, stranica Visit Betina ostvaruje još manji prosječan broj oznaka sviđanja (34,5) i komentara po objavi (1,17).

Analiza Instagram profila Muzeja betinske drvene brodogradnje i TZM Betina ostvaruju sličnu razinu angažmana korisnika. Instagram profil muzeja (@betinamuseum) bilježi engagement rate od 4,26 %, dok profil Visit Betina (@visit_betina) ostvaruje stopu angažmana od 4,11 %, što ukazuje na relativno dobru razinu interakcije korisnika sa sadržajem na obje stranice. Profil Muzeja betinske drvene brodogradnje prati oko 2,4 tisuće korisnika, uz prosječno oko 50 oznaka sviđanja i 2 komentara po objavi. S druge strane, profil Visit Betina također okuplja oko 2,4 tisuće pratitelja, ali ostvaruje znatno veći prosječan broj oznaka sviđanja po objavi (125), uz prosječno 2 komentara.

Analiza TikTok profila Muzeja betinske drvene brodogradnje pokazuje relativno visoku razinu angažmana korisnika u odnosu na broj pratitelja. Profil @betinamuseum prati oko 100 korisnika, uz oko 120 praćenih profila i ukupno 20-tak objavljenih sadržaja. Unatoč manjem broju pratitelja, profil ostvaruje engagement rate od 15,6 %, što ukazuje na vrlo dobru razinu interakcije korisnika sa sadržajem u odnosu na veličinu zajednice pratitelja. Prosječan broj reakcija iznosi oko 16 oznaka sviđanja po objavi, dok komentari nisu značajnije zastupljeni.

Dodatni potencijal razvoja digitalne promocije očituje se u provedbi ciljano usmjerenih marketinških aktivnosti putem digitalnih oglašivačkih alata poput Facebook Ads i Google Ads kampanja, osobito u razdoblju predsezona i posezona kada postoji potreba za povećanjem vidljivosti destinacije i poticanjem turističke potražnje izvan glavnog ljetnog razdoblja. Korištenjem preciznog ciljanja korisnika prema interesima, geografskim tržištima, dobnim skupinama i turističkim motivima moguće je učinkovitije promovirati turističku ponudu destinacije.

Poseban potencijal postoji u razvoju sadržajnog marketinga temeljenog na vizualno atraktivnim fotografijama, kratkim video formatima, pričama o lokalnoj tradiciji, interpretaciji pomorske baštine i prezentaciji autentičnih iskustava destinacije. Redovitije objavljivanje kvalitetnih sadržaja moglo bi doprinijeti većem doseg objava, jačanju interakcije s korisnicima i povećanju prepoznatljivosti muzeja i destinacije u digitalnom prostoru. Također, dodatnim korištenjem video sadržaja na društvenim mrežama i platformama poput YouTubea i TikToka moguće je približiti turističku ponudu mlađim generacijama korisnika i povećati razinu angažmana publike.

Daljnijim razvojem SEO optimizacije internetskih stranica moguće je unaprijediti pozicioniranje Muzeja i destinacije u rezultatima internetskih pretraživanja te povećati organski doseg i vidljivost digitalnih sadržaja. Optimizacija ključnih riječi, razvoj višejezičnih sadržaja, redovito objavljivanje blogova, novosti i edukativnih tekstova te povezivanje s relevantnim turističkim i kulturnim portalima mogu doprinijeti većem broju posjeta internetskoj stranici i duljem zadržavanju korisnika na digitalnim platformama destinacije. Suradnja s blogerima i influencerima doprinosi promociji destinacije kroz autentičan sadržaj, povećanje vidljivosti na digitalnim platformama te približavanje destinacije različitim ciljanim skupinama posjetitelja. Time bi se dodatno ojačala njihova digitalna prisutnost i uloga u promociji turističke ponude.

19.3. Offline promotivne aktivnosti

Offline promotivne aktivnosti obuhvaćaju analizu tiskanih promotivnih materijala (brošure, plakati, vodiči, karte i sl.), offline oglašavanje (oglasi, jumbo plakati, plakati dobrodošlice, natpisi i zastave na istaknutim lokacijama, reklamni stalci), fotografije, prezentiranje na sajmovima i poslovnim radionicama, organizaciju događanja, turističko-informativne aktivnosti te suvenirski program.

Tiskani promotivni materijali

- „Explore Betina“ - kompaktan letak s fotografijama i informacijama o kulturnoj i prirodnoj baštini, virtualnim suvenirima, glazbenim i kulturnim događanjima
- „Betina info“ – info brošura sa servisnim informacijama o destinaciji
- Imidž brošura Explore Dalmatia Šibenik on Bike (u suradnji s TZ ŠKŽ) – reprezentativna brošura koja sadržava pregled svih biciklističkih staza/ruta

Offline oglašavanje

- Oglasi – u novinama, časopisima i katalozima
- Jumbo plakati – na prometnim lokacijama
- Plakati dobrodošlice – na ulazu u mjesto
- Natpisi i zastave – za pojedina događanja
- Reklamni stalci – predstavljanje brenda „VisitBetina“ s QR kodom

Fotografije

- Kontinuirani otkup i provođenje namjenskog slikanja destinacije

Sajmovi, posebne prezentacije, poslovne radionice

- Predstavljanje destinacije na sajmovima (zajedno TZ ŠKŽ i ostalim TZ-ovima otoka Murtera)
- Sudjelovanje na promotivnim radionicama

Organizacija događanja

- Radionice, izložbe, predstavljanje radova i publikacija i dr. (Muzej betinske drvene brodogradnje, Prezentacijski centar Betina, TZM Betina)

Turističko-informativne aktivnosti

- Turističko-informativni centar TZM Betina – pružanje turističkih informacija

Suvenirski program

- Suveniri (majice, torbe, igračke, publikacije, makete, hacoli, šalice, drveni privjesci, ogrlice i dr.)

20. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama

Pristupačni turizam za osobe s posebnim potrebama odnosi se na prilagodbu turističkih usluga, objekata i infrastrukture kako bi se osigurala ravnopravnost i sigurnost osobama s različitim vrstama invaliditeta, uključujući tjelesne, senzorne i intelektualne smetnje, kao i onima koji se suočavaju s drugim oblicima ograničenja u kretanju, komunikaciji ili razumijevanju. Osnovni cilj pristupačnog turizma jest omogućiti osobama s posebnim potrebama jednako i ugodno turističko iskustvo, bez arhitektonskih, fizičkih i komunikacijskih barijera koje bi mogle otežati njihovu mobilnost i uživanje u turističkim sadržajima.

Prema globalnim procjenama, osobe s invaliditetom čine oko 16 % ukupne svjetske populacije, odnosno oko 1,3 milijarde ljudi, a više od 70 % od 80 milijuna osoba s invaliditetom na području Europske unije redovito putuje. Ova skupina turista ima specifične zahtjeve, preferiraju putovanja izvan najfrekventnijih turističkih sezona, a ako su zadovoljni pruženom uslugom, često se vraćaju na iste destinacije.

Tehnički propis o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (NN 12/2023), što se odnosi i na sve one građevine koje se pripremaju za realizaciju. Unatoč tome što prilagodba infrastrukture i uklanjanje arhitektonskih barijera nije uvijek izvediva zbog specifičnosti određenih lokacija, važno je ulagati u razvoj pristupačnih sadržaja i usluga. To uključuje prilagodbu smještajnih objekata, javnih površina, prometne infrastrukture i turističkih atrakcija kako bi se osigurala inkluzivnost i socijalna integracija osoba s posebnim potrebama. Na taj način, pristupačni turizam ne samo da pridonosi socijalnoj ravnopravnosti i kvalitativnom poboljšanju života tih osoba, nego također doprinosi ekonomskoj održivosti turističkih destinacija.

20.1. Fizička pristupačnost

TOMAS istraživanje iz 2023.g. pokazalo je kako su anketirani turisti su iskazali nizak stupanj zadovoljstva s prilagođenosti destinacije osobama s posebnim potrebama. Osiguranje pristupačnosti osobama sa smanjenom pokretljivosti u TZM Betina u pojedinim područjima nije moguća zbog specifičnosti morfološke strukture naselja, dok je u skladu s lokalnim uvjetima izvedena na dostupnim javnim površinama.

Na području TZM Betina osigurana su i propisno označena parkirališna mjesta namijenjena osobama s invaliditetom, čime je omogućena osnovna razina pristupačnosti u prometnom smislu.

20.1.1 Infrastruktura

Infrastruktura za osobe s invaliditetom na području TZM Betina nije sustavno razvijena, posebno u udaljenijim dijelovima destinacije. Većina turističkih objekata, uključujući smještajne kapacitete, ugostiteljske objekte i kulturno-povijesne atrakcije, nije u potpunosti prilagođena osobama s poteškoćama u kretanju. Nedostaje rampi za invalidska kolica, dizala u višekatnim objektima te pristupačnih sanitarnih čvorova, što značajno ograničava mogućnosti neovisnog kretanja i boravka osoba s invaliditetom. Iznimka su pojedini smještajni kapaciteti koji privatnom inicijativom nude djelomično prilagođene sadržaje. U pogledu fizičke dostupnosti, većina objekata je dostupna jer se radi o pretežito prizemnim objektima do kojih je moguć osnovni pristup.

20.1.2 Pristupačnost javnih prostora

Trgovi, obalne šetnice i plaže nisu opremljeni pristupnim rampama ni podlogama pogodnima za korisnike invalidskih kolica. Ne postoje taktilne staze za osobe s oštećenjem vida niti posebno označene zone za olakšan ulaz u more. Navedeno je osigurano tek na glavnoj mjesnoj plaži Zdrače.

20.1.3 Komunikacijska pristupačnost

Internetske stranice nisu optimizirane za osobe s invaliditetom. Nema verzija na Brailleovu pismu, zvučnih vodiča niti QR kodova sa sadržajem za slabovidne osobe.

20.1.4 Signalizacija i označavanje

Turistička signalizacija i informativne ploče u destinaciji su jasno označene, izrađene su u kontrastnim bojama, ali ne sadrže piktograme koji bi pomogli osobama s kognitivnim teškoćama.

Tablica 34. Popis turističkih atrakcija i njihove pristupačnosti osobama s invaliditetom na području TZM Betina, izvor: Level project d.o.o, TZM Betina (procjena)

Redni broj	TURISTIČKE ATRAKCIJE/OBJEKTI	FIZIČKA PRISTUPAČNOST OSOBAMA S INVALIDITETOM
1.	Kulturno-povijesna cjelina Betina	DA
2.	Muzej Betinske drvene brodogradnje	DA (djelomično)
3.	Prezentacijski centar Betina	DA (djelomično)
4.	Crkva sv. Frane	DA
5.	Crkva Gospe od Gradine	DA
6.	Kapelica sv.Ante (Jartić)	NE
7.	Kapelica sv.Ante (Prosika)	DA
8.	Arheološko nalazište Pačipolje-Plitka Vala (villa rustica)	NE
9.	Arheološka cjelina Colentum (Gradina)	DA
10.	Arheološko nalazište Sustipanac	NE
11.	Trg na moru	DA
12.	Spomenik betinskim brodograditeljima	DA
13.	Vidikovac Kosirina (Jasenovac)	DA
14.	Plaža Zdrače	DA
15.	Plaža Bilave	DA
16.	Plaža Kosirina	NE
17.	Plaža Plitka Vala	NE
18.	Plaža Lučica	NE
19.	Plaža Bisaga	NE
20.	Plaža Kalebić	NE
21.	Plaža Malo Tatinje	NE
22.	Plaža Pačipolje	NE
23.	Plaža Porat	DA
24.	Plaža Veliko Tatinje	NE
25.	Kuća Paškvalin	DA
26.	Zgrada uljare	DA
27.	Brodogradilište Betina	DA
28.	Poučna staza Modrave- Prosika	DA
29.	Putevima baštine	DA
30.	Napoleonova cesta	NE
31.	Šetnica Put Bilave	DA
32.	Ruta Plitka Vala – Zdrače	DA
33.	Sportski centar Betina (Zdrače)	DA
34.	Polivalentno igralište Područne škole Betina	NE
35.	Vaterpolsko igralište na otvorenom („VK Brodograditelj MarineTek“)	NE
36.	Bočališta	DA
37.	Marina Betina	DA
38.	Gajeta Marija	DA (djelomično)
39.	Gajeta Cicibela	DA (djelomično)

20.2. Pristupačnost usluga

Na području Općine Tisno i Betine kontinuirano radi na poboljšanju pristupačnosti javnih prostora i usluga za osobe s invaliditetom. Pojedini javni objekti, uključujući prostore turističke zajednice i dio ugostiteljskih objekata, imaju osiguran prilaz bez arhitektonskih barijera.

20.2.1 Smještajni kapaciteti

Većina smještaja je u privatnom vlasništvu i nije kategorizirana prema standardima pristupačnosti. Nema podataka o broju smještajnih jedinica prilagođenih osobama s invaliditetom.

20.2.2 Ugostiteljski objekti

U destinaciji postoji oko 20 ugostiteljskih objekata koji pružaju uslugu pripremanja i usluživanja pića i hrane. Niti jedan objekt nema pristupnu rampu, a sanitarni čvorovi u većini nisu prilagođeni osobama s invaliditetom. Obzirom da se, generalno, radi o prizemnim objektima, pristup je moguć i bez pristupne rampe. Jelovnici su većini slučajeva dostupni u digitalnom ili lako čitljivom formatu ili fizički ili putem QR koda.

20.2.3 Kulturne i rekreacijske usluge

Kulturno-povijesni i turistički sadržaji na području Betine djelomično su prilagođeni osobama s invaliditetom. Muzej betinske drvene brodogradnje i Prezentacijski centar Betina (pristup moguć u prizemlju) imaju djelomično osiguranu fizičku pristupačnost obzirom da se radi o višekatnim objektima bez lifta. Fizički pristup moguće je do crkve sv. Frane te sadržajima unutar obalnog dijela arheološkog nalazišta Colentum.

U pogledu sportsko-rekreacijskih i memorijalnih sadržaja, pristupačnost je omogućena na pojedinim javnim prostorima i atrakcijama poput Trga na moru, vidikovca Kosirina i sportskog centra Zdrače. Marina Betina također omogućuje pristup osobama s invaliditetom.

20.3. Društvena i kognitivna pristupačnost

Razvoj turizma u destinaciji podrazumijeva i odgovornost prema jednakom pristupu svim posjetiteljima. U kontekstu pristupačnosti za osobe s invaliditetom, važno je ne samo unapređivati infrastrukturu, već i osigurati odgovarajuću razinu edukacije, senzibilizacije i profesionalnog pristupa. Kvaliteta usluge ne očituje se isključivo u fizičkoj prilagođenosti prostora, već i u znanju, razumijevanju i kulturi ophođenja prema osobama s različitim potrebama.

20.3.1 Obuka osoblja

Lokalno turističko osoblje te zaposlenici u ugostiteljskim i uslužnim djelatnostima u Betini rijetko su prošli specijaliziranu edukaciju o radu s osobama s invaliditetom. Ne postoji organizirani program senzibilizacije na razini destinacije, što upućuje na potrebu za strukturiranim edukacijama i podizanjem profesionalnih standarda u ovom segmentu.

20.3.2 Kulturalna osjetljivost

U Betini je potrebno dodatno raditi na jačanju svijesti o važnosti inkluzivnosti i jednakog pristupa svim gostima. S obzirom na turistička kretanja i daljnji razvoj destinacije, važno je sustavno poticati razumijevanje, toleranciju i društvenu odgovornost kako bi se osigurao održiv i uključiv turizam.

21. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji (javne usluge i servisi)

Kvaliteta i dostupnost javnih usluga i servisa predstavljaju važan čimbenik u ukupnoj turističkoj ponudi TZM Betina. Dobro organizirane i učinkovite javne službe značajno utječu na zadovoljstvo turista, ali i na sigurnost, funkcionalnost i atraktivnost destinacije. U ovom poglavlju analizirane su javne usluge i servisi od važnosti na području TZM Betine.

21.1. Javne i žurne službe

Općina Tisno u svom javnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju prava građana i to osobito one koji se odnose na: uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu te promet na svom području.

Općinska uprava osigurava sustavno i integrirano informiranje građana i posjetitelja putem digitalnih kanala. Općina Tisno održava službeni web-stranicu (www.tisno.hr) kojima ima posebno izdvojen sadržaj za servisne informacije, aktualnosti te zasebnu sekciju „Betina“ na kojoj se mogu saznati najnovije vijesti iz destinacije. Digitalna razmjena informacija od značaja za lokalno stanovništvo i turiste prenosi se i putem društvene mreže Facebook. U svrhu provođenja transparentnosti rada te zaštite prava građana i posjetitelja, gradska uprava nudi mogućnost prijema prema dogovoru. Općinska uprava djeluje u Tisnom na adresi Uska ulica 1.

Turistički ured TZM Betina glavna je institucija zadužena za razvoj, promociju i unapređenje turističke ponude na području naselja Betina. Sjedište turističkog ureda nalazi se u Betini, na adresi Dolac 2A. U prostorijama turističkog ureda posjetitelji mogu dobiti informacije o turističkim sadržajima i paketima, smještajnim kapacitetima, kulturnim znamenitostima, aktivnostima u prirodi, aktualnim događanjima i manifestacijama te ostale servisne informacije. Turistički ured je otvoren radnim danom, a često i vikendom te blagdanima, posebice tijekom ljetne sezone i važnijih događanja.

Policijska postaja Vodice djeluje unutar PU Šibensko-kninske županije te obuhvaća područje Općine Tisno. Policija ima važnu ulogu u razvoju destinacije jer osiguranje sigurnosti i zaštite posjetitelja i lokalnog stanovništva direktno utječe na imidž destinacije i zadovoljstvo turista. Ključne uloge policije u tom procesu uključuju: održavanje sigurnosti, prevenciju i edukaciju, kontrolu prometa i regulaciju, osiguravanje kulturnih i sportskih manifestacija, podrške hitnim slučajevima, borbu protiv ilegalnih aktivnosti (trgovine ljudima, ilegalnog zapošljavanja, trgovine drogom, te zaštite kulturne baštine i prirodnih resursa od nezakonitih radnji) te jačanje imidža destinacije.

DVD Tisno je dobrovoljna, strukovna, humanitarna i neprofitna udruga građana čija se djelatnost odnosi na zaštitu od požara, protupožarnu zaštitu, tehničke intervencije, osposobljavanje kadrova te ostale aktivnosti od značaja za sigurnost i zaštitu ljudi, imovine i okoliša. Sjedište je na adresi Ulici Stjepana Radića 20 u Tisnom te djeluje u sklopu Vatrogasne zajednice Šibensko-kninske županije. Aktivnosti zajednice obuhvaćaju provođenje preventivnih mjera zaštite od požara, gašenje požara, spašavanje ljudi i imovine ugroženih požarom te u spašavanju ljudi i imovine prigodom prirodnih i tehnoloških nezgoda i sl.

Vatrogasci imaju važnu ulogu u razvoju turističkih destinacija jer sigurnost turista i zaštita imovine direktno utječu na imidž destinacije i zadovoljstvo posjetitelja. Neke od važnih uloga DVD-a uključuju: osiguranje sigurnosti turista, provođenje preventivnih mjera, pomoć u hitnim situacijama, spašavanje imovine i ljudi te suradnju s drugim službama.

HGSS Šibenik je lokalna stanica Hrvatske gorske službe spašavanja (HGSS) koja djeluje na području Šibensko-kninske županije. Osnovana je 2004. godine i okuplja dobrovoljne spašavatelje koji pomažu ljudima u planinama, na nepristupačnim terenima i u raznim izvanrednim situacijama. Stanica HGSS Šibenik ima oko 45 članova, koji djeluju kao dobrovoljci. Među njima su gorski spašavatelji, instruktori te liječnici, koji svojim znanjem i iskustvom sudjeluju u akcijama spašavanja i potragama. U radu koriste i K9 potražne pse, posebno obučene za pronalaženje nestalih osoba, kao i operatore dronova koji pomažu u pretraživanju teško dostupnih područja.

Dom zdravlja Šibensko-kninske županije - Organizacijska jedinica Murter je ustanova koja obavlja djelatnost primarne zdravstvene zaštite na području Općine Tisno. Nalazi se na adresi Hrvatskih vladara 47 u Murteru. Unutar nje djeluju tri ordinacije opće medicine i jedna ordinacija dentalne medicine. **Dom zdravlja Šibensko-kninske županije - Organizacijska jedinica Tisno** je ustanova koju čini jedna ambulanta primarne zdravstvene zaštite i ordinacija dentalne medicine. Nalazi se na adresi Istočna Gomilica 2 u Tisnom.

Opća bolnica Šibensko-kninske županije najbliža je ustanova sekundarne zdravstvene skrbi kojoj gravitira područje otoka Murtera. Djelatnost Bolnice je provođenje bolničke, polikliničko-konzilijarne zdravstvene zaštite, dijagnostike, zdravstvene njege, boravka i prehrane. U sastavu Opće bolnice su djelatnosti, službe, odjeli i odsjeci s pripadajućom polikliničko-konzilijarnom zdravstvenom zaštitom.

Prema Odluci o donošenju Mreže hitne medicine i sanitetskog prijevoza, na području djelovanja Zavoda za hitnu medicinu Šibensko-kninske županije, ispostave Tisno djeluje ukupno pet timova 2. Ti timovi su organizirani na način da pokrivaju hitne intervencije i sanitetski prijevoz za područje Općina Tisno i Murter-Kornati, osiguravajući pravovremenu i kvalitetnu hitnu zdravstvenu skrb lokalnom stanovništvu i gostima.

Na području Općine Tisno nije ustrojena posebna turistička ambulanta. Turisti i posjetitelji koji se tijekom turističke sezone nalaze na području TZM Betina, a imaju potrebe za uslugama zdravstvene skrbi, iste mogu ostvariti tijekom radnog dana u Domu zdravlja Murter ili Tisno. Ispostava Zavoda za hitnu medicinsku pomoć nalazi se u Tisnom na adresi Istočna gomilica 2. Tijekom subote, nedjelje i blagdana usluga je osigurana u ordinaciji posebnog dežurstva Doma zdravlja Šibensko-kninske županije u Tisnom, a u hitnim situacijama na Objedinjenom hitnom bolničkom prijmu (OHPB) Opće županijske bolnice u Šibeniku.

21.2. Obrazovanje, kultura i sport

Područna škola Betina - područni objekt OŠ Murterski Škoji glavna je osnovnoškolska ustanova za područje Betine. Škola djeluje na adresi Ulica Stjepana Radića 12 te provodi osnovnoškolski odgoj i obrazovanje djece s područja Betine. Uz redovni nastavni proces, škola sudjeluje u različitim aktivnostima, projektima i lokalnim događanjima kroz koja učenici razvijaju svijest o važnosti očuvanja lokalnog identiteta, tradicije i okoliša Betine i otoka Murtera.

Dječji vrtić „Školjka“ - područni objekt Betina (DV Školjka) glavna je ustanova predškolskog odgoja za područje Betine te djeluje u sklopu DV Spužvica sa sjedištem u Tisnom. Vrtić se nalazi na adresi Zdrače 19. Ustanova provodi programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, a kroz različite aktivnosti i suradnju s lokalnom zajednicom djecu upoznaje s tradicijom, običajima i identitetom Betine i otoka Murtera te potiče razvoj osjećaja pripadnosti mjestu u kojem odrastaju.

Muzej betinske drvene brodogradnje javna je kulturna ustanova koja se nalazi u Betini, na adresi Vladimira Nazora 7. U Muzeju su organizirane sljedeće ustrojstvene jedinice – Muzej stalni postav, Muzej na otvorenom i Depo. Osnovan je 2014. godine s ciljem očuvanja i prenošenja znanja o tradicijskoj drvenoj brodogradnji, posebno umijeća gradnje betinske gajete, te zaštite kulturne i pomorske baštine mjesta. Muzej je ujedno mjesto suvremene kulturne produkcije, ali i očuvanja i prezentacije tradicijske baštine otoka Murtera, kroz izložbe, radionice, manifestacije i edukativne programe. Muzej betinske drvene brodogradnje raspolaže različitim vrstama muzejskih postava. Osnovu čine zbirke, koje obuhvaćaju predmete vezane uz brodogradnju i svakodnevni život, poput brodske opreme, ribarskih i poljoprivrednih alata, odjeće i kućnog inventara. Uz to, muzej razvija i virtualni muzej, koji putem digitalnih sadržaja i baze podataka omogućuje prikaz i dostupnost građe široj publici te dodatnu edukaciju posjetitelja. Posebno važan dio turističke ponude je Muzej na otvorenom, smješten u mjesnoj luci (Trg na moru tj. u luci Betina), gdje su izloženi stvarni tradicijski drveni brodovi poput gajeta, leuta, kaića (pasara) i lađa (batana). Muzej betinske drvene brodogradnje osim stalnog postava nudi i različite aktivnosti za posjetitelje, poput grupnih posjeta uz stručno vodstvo, edukativnih i kreativnih radionica, programa „Zaplovi u gajeti“ koji omogućuje doživljaj tradicijske plovidbe te sudjelovanje u različitim projektima usmjerenima na očuvanje i promociju maritimne baštine.

Narodna knjižnica i čitaonica Tisno osnovana je 1873. godine. Nalazi se na adresi Uska ulica 1 u Tisnom. U sklopu knjižnice organiziran je Odjel za djecu i mlade, Odjel za odrasle, Čitaonica te Igraonica. Knjižnica služi kao mjesto prikupljanja i dostupnosti publikacija, fotografija, arhivske građe i drugih materijala vezanih uz povijest i kulturnu baštinu Betine, čime doprinosi sustavnoj prezentaciji i interpretaciji mjesta, kako za lokalno stanovništvo, tako i za posjetitelje.

Sportski centar Zdrače nalazi se u istoimenoj ulici uz glavnu mjesnu plažu. Sastoji se od malonogometnog igrališta s umjetnom travom, dječjeg igrališta te pripadajućih tribina.

Na području Betine djeluju sljedeće sportske udruge: Jedriličarski klub „Žal“ i Vaterpolski klub „Brodograditelj MarineTek“. Tijekom ljetnih mjeseci VK „Brodograditelj MarineTek“ koristi **otvoreno vaterpolsko igralište** u luci koje predstavlja važan sportsko-rekreacijski sadržaj mjesta te prostor održavanja treninga, natjecanja i sportskih aktivnosti povezanih s dugom tradicijom vaterpola u mjestu.

Jedriličarski klub Žal raspolaže prostorom za rad i treninge smještenim u uvali Zdrače (hangar „Tehnike“), koji uključuje hangarski prostor za smještaj jedrilica i opreme, prostorije kluba te sadržaje namijenjene edukaciji i radu s djecom i mladima. Klub koristi uređeni obalni prostor i pristup moru za provedbu škole jedrenja, treninga i organizaciju regata, a u sklopu objekta nalazi se i prostor za rekreativne aktivnosti i kondicijsku pripremu članova.

Na području destinacije nema višenamjenskog zatvorenog sportskog objekta. Najbliži objekt je **Sportska dvorana u Murteru**. Dvorana raspolaže višenamjenskim sportskim terenom prilagođenim za mali nogomet, košarku, odbojku i rukomet, uz pripadajuće svlačionice i prostor za sportsku opremu. U sklopu objekta nalazi se i manja dvorana namijenjena grupnim programima poput pilatesa, medicinske gimnastike, aerobika i plesnih radionica, kao i prostor za stolni tenis. Dodatni sadržaji uključuju fitness dvoranu opremljenu spravama za rekreaciju i trening, dok tribine i balkon omogućuju prihvrat oko 600 gledatelja tijekom sportskih i drugih događanja.

21.3. Vjerske zajednice

Katolička crkva ima kontinuiranu prisutnost u Betini, s redovitim misnim slavlјima koja se održavaju u crkvama unutar mjesta i okolice. Na području destinacije nalazi se crkva sv. Frane. Na zajedničkom groblju Murtera i Betine nalazi se crkva Gospe od Gradine. Župni ured crkve sv. Frane nalazi se ulici Vladimira Nazora 29.

21.4. Financijske, platne i poštanske usluge

U Betini su dostupne osnovne financijske, platne i poštanske usluge. Posjetiteljima i lokalnom stanovništvu osiguran je pristup svakodnevnim novčanim transakcijama i poštanskim uslugama, što omogućuje nesmetano funkcioniranje tijekom boravka u destinaciji. Dostupnost ovih usluga doprinosi praktičnosti i kvaliteti života u mjestu.

Na području destinacije nema poštanskog ureda. Najbliži poštanski uredi nalaze se Tisnom (Trg Šime Vlašića 1) i Murteru (Butina 2), gdje se mogu obaviti usluge slanja i primitka pošiljaka, paketa, preporučene pošte te izvršiti platne transakcije i ostale poštanske usluge.

U središtu Betine dostupni su brojni bankomati domaćih i stranih banaka te mjenjačnica, što omogućuje jednostavan pristup novcu tijekom boravka u destinaciji.

Najbliža poslovница Financijska agencija (FINA) nalazi se u Tisnom, na adresi Uska ulica 1, gdje su dostupne usluge financijskog poslovanja, plaćanja i administrativne financijske usluge.

21.5. Uslužne djelatnosti i opskrba

Na području destinacije rade trgovine prehrambenim i tehničkim proizvodima, restorani, kafići, fast food, pekare, suvenirnice, frizerski i kozmetički saloni, taxi usluge, praonica rublja, te servisne usluge za popravak brodova, ribarskih mreža i sl.

21.6. Javni prostori i uređenost

Središnji javni prostor mjesta nalazi se uz Trg na moru, koji predstavlja glavnu obalnu šetnicu i prostor društvenog života mjesta. Riva je uređena kao pješačka zona s urbanom opremom, klupama, javnom rasvjetom, zelenim površinama te interpretacijskim sadržajima posvećenima lokalnoj povijesti, tradiciji brodogradnje i pomorskoj baštini mjesta.

22. Izvješće o analizi stanja

Izvješće o analizi stanja predstavlja sažeti i integrirani prikaz ključnih čimbenika koji utječu na razvoj i upravljanje destinacijom. Analiza obuhvaća prirodne i kulturne resurse, prostorno-plansku osnovu, komunalnu i prometnu infrastrukturu, digitalnu transformaciju, pristupačnost destinacije, ljudske potencijale, organiziranost javnih usluga te komunikacijske aktivnosti turističke zajednice. Na temelju prikupljenih podataka i provedenih analiza moguće je identificirati glavne razvojne prednosti, ali i izazove koji utječu na održivo upravljanje destinacijom.

Destinacija TZM Betina raspolaže vrijednom prirodnom i kulturnom resursnom osnovom koja predstavlja temelj njezine turističke prepoznatljivosti. Prirodni krajobraz, obalni prostor s nizom uvala i plaža, očuvani mediteranski okoliš, područje Modrava te Betinsko-murterskog polja predstavljaju značajan potencijal za razvoj održivih oblika turizma i očuvanje tradicijskog krajobraza. Posebnu vrijednost imaju maslinici, suhozidi i poljoprivredne površine koje svjedoče o dugoj tradiciji života i rada lokalnog stanovništva u skladu s prirodnim okruženjem. Blizina Nacionalnog parka Kornati, Nacionalnog parka Krka, Parka prirode Vransko jezero i Parka prirode Telašćica, predstavlja važan resurs za razvoj nautičkog, izletničkog i aktivnog turizma. Područje destinacije i okolni akvatorij dijelom su uključeni u ekološku mrežu NATURA 2000, što potvrđuje visoku vrijednost prirodne baštine i potrebu za održivim upravljanjem prostorom.

Kulturnu resursnu osnovu Betine čine kulturno-povijesna baština, kultura života i rada lokalne zajednice, znamenite osobe i povijesni događaji, manifestacije te kulturne i vjerske ustanove. Posebnu vrijednost predstavljaju očuvana povijesna jezgra mjesta Betine, tradicijska kamena arhitektura te bogata pomorska i brodograditeljska tradicija po kojoj je Betina prepoznatljiva na turističkom tržištu. Važan dio identiteta mjesta čine lokalni običaji, način života otočne zajednice, tradicijska znanja i vještine te događanja i manifestacije koji doprinose očuvanju kulturne baštine, kontinuitetu tradicije i autentičnosti destinacije. Kulturnoj prepoznatljivosti Betine značajno doprinose kulturne i vjerske ustanove, lokalne udruge, Muzej betinske drvene brodogradnje, kao i brojni sadržaji i aktivnosti usmjereni na očuvanje, interpretaciju i promociju kulturne baštine Betine i otoka Murtera.

Turistička kretanja u destinaciji u recentnom razdoblju bilježe stagnaciju, što upućuje na potrebu daljnjeg razvoja i unaprjeđenja turističke ponude. Iako destinacija raspolaže vrijednim prirodnim i kulturnim resursima te prepoznatljivim identitetom, ograničen razvoj novih sadržaja i izražena sezonalnost utječu na sporiji turistički rast. Tome dodatno pridonose nestabilna kretanja na turističkom tržištu obilježena brojnim eksternim faktorima (ratovi, inflacija, epidemije i sl.). Za jačanje konkurentnosti destinacije potrebno je kvalitetno se pozicionirati na turističkom tržištu te razvijati održive i autentične turističke sadržaje.

Prostorno-planska dokumentacija Općine Tisno osigurava okvir za razvoj turizma kroz definirane zone namjene prostora i zaštitu obalnog područja. Većina smještajnih kapaciteta u privatnom smještaju (apartmani, kuće za odmor, vikendice, sobe za iznajmljivanje i sl.) nalazi se unutar građevinskog područja naselja, što je karakteristično za manja turistička mjesta. Raspoložive površine prostora za kampove su većim dijelom iskorištene te je u tom pogledu potrebno raditi na povećanju kvalitete turističke ponude. Prostorni resursi destinacije u pogledu razvoja smještajne ponude su većim dijelom iskorišteni, zbog čega je u daljnjem razvoju potrebno posebno usmjeriti pažnju na odgovorno i održivo upravljanje prostorom te očuvanje krajobraznih vrijednosti i autentičnosti destinacije.

Prometna infrastruktura omogućuje dobru povezanost destinacije s regionalnim i nacionalnim prometnim pravcima zahvaljujući mostu u Tisnom koji povezuje otok Murter s kopnom. Tijekom turističke sezone izraženi su problemi prometnog opterećenja i nedostatka parkirališnih kapaciteta unutar naselja. Pomorski promet ima važnu ulogu u svakodnevnom životu i turističkoj ponudi destinacije. Luka Betina predstavlja ključnu lučku infrastrukturu mjesta, dok marina Betina značajno doprinosi razvoju nautičkog turizma i međunarodnoj prepoznatljivosti destinacije.

Komunalnu infrastrukturu destinacije čine elektroenergetski sustav, sustav vodoopskrbe i odvodnje, gospodarenje otpadom te telekomunikacijska infrastruktura, koji predstavljaju osnovu za funkcioniranje lokalne zajednice i turističke destinacije. Postojeća infrastruktura uglavnom zadovoljava potrebe stanovništva i posjetitelja, no tijekom turističke sezone dolazi do povećanog opterećenja pojedinih komunalnih sustava, osobito u području vodoopskrbe, odvodnje i gospodarenja otpadom. Daljnji razvoj destinacije zahtijeva kontinuirano ulaganje u modernizaciju i održivo upravljanje komunalnom infrastrukturom kako bi se osigurala veća kvaliteta života lokalnog stanovništva i kvaliteta boravka posjetitelja i turista.

Digitalna transformacija destinacije još uvijek je ograničena. Komunikacija se najvećim dijelom odvija putem službene web stranice i društvenih mreža turističke zajednice, dok se turistički promet prati kroz sustav eVisitor. Također, uočena je slaba digitalna transformacija lokalne uprave oko implementacije pametnih rješenja. Nedostaju napredniji alati za upravljanje destinacijom (digitalna platforma), a razina digitalnih kompetencija dijela lokalne zajednice i privatnih pružatelja usluga još uvijek je neujednačena.

Analiza ljudskih potencijala pokazuje izazove karakteristične za turistički orijentirana područja. Posebno je izražen nedostatak kvalificirane radne snage u turizmu i ugostiteljstvu, dok sezonalnost uzrokuje velike oscilacije u zaposlenosti tijekom godine. Demografski trendovi, uključujući starenje stanovništva i skromni porast broja stanovnika, dodatno otežavaju dostupnost radne snage. Istodobno, tradicijska znanja povezana s brodogradnjom i kalafatskim običajima predstavljaju vrijednu nematerijalnu baštinu koju je potrebno dodatno očuvati i prenositi na mlađe generacije.

Javne usluge i servisi osiguravaju osnovnu funkcionalnost za stanovništvo i posjetitelje, no tijekom ljetne sezone dolazi do povećanog opterećenja pojedinih sadržaja i infrastrukture. Zdravstvene usluge dostupne su kroz sustav domova zdravlja i hitne pomoći u okolnim naseljima, dok kulturni i sportski sadržaji u velikoj mjeri ovise o radu lokalnih udruga, manifestacijama i događanjima.

Pristupačnost destinacije osobama s invaliditetom još uvijek nije u potpunosti zadovoljavajuća. Pojedini javni prostori i objekti djelomično su prilagođeni, no dio turističke infrastrukture i javnih sadržaja zahtijeva dodatna ulaganja kako bi se osigurala veća razina dostupnosti i uključenosti.

Komunikacijske aktivnosti Turističke zajednice mjesta Betina temelje se na promociji kulturne i prirodne baštine putem digitalnih kanala. Poseban naglasak stavlja se na tradicijsku brodogradnju, pomorsku baštinu, muzejske i interpretacijske sadržaje, lokalne manifestacije te autentičan mediteranski način života. Istodobno postoji potreba za daljnjim razvojem digitalnog marketinga, modernizacijom komunikacijskih alata i jačanjem vidljivosti destinacije na međunarodnom tržištu.

23. Potencijal za razvoj i podizanje kvalitete turističkih proizvoda

Popis utvrđene turističke osnove destinacije TZM Betina sastavni je dio analize stanja destinacije i plana upravljanja destinacijom. Ovaj dio predstavlja ključne ulazne podatke za analizu potencijala daljnjeg razvoja i podizanja kvalitete turističkih proizvoda u destinaciji.

Područje TZM Betina sa svojim turističkim resursima nudi čvrstu osnovu za razvoj visokokvalitetnih turističkih proizvoda usmjerenih na posjetitelje s jasno definiranim interesima. Upravljanje destinacijom treba osigurati kontinuiranu inovaciju proizvoda razvijajući i ostale segmente specifičnih turističkih niša koji se nadovezuju na glavni turistički proizvod Sunca i mora. Istovremeno, održavanje ravnoteže između razvoja turističkih sadržaja i zaštite okoliša te autentičnosti lokalne zajednice jamči dugoročnu privlačnost destinacije.

23.1. Elementi konkurentnosti destinacije

1. Prirodni resursi i okoliš

- Mediteranska klima
- Čisto more, plaže i očuvana priroda
- Blizina zaštićenih dijelova prirode (NP Kornati, NP Krka, PP Vransko jezero, PP Telašćica)

2. Kulturno-povijesna baština

- Bogata materijalna i nematerijalna kulturna baština
- Kulturno-povijesna jezgra Betine
- Sakralna baština (crkva sv. Frane i dr.)
- Civilna i memorijalna baština (Kuća Paškvalin, zgrada uljare, spomenik betinskim brodograditeljima i dr.)
- Arheološka baština (Colentum (Gradina), Pačipolje i otočić Sustipanac)
- Muzej Betinske drvene brodogradnje (stalni postav, Muzej na otvorenom i digitalna građa)
- Drvena brodogradnja i kalafati (gajete, leuti, kaići i lađe)
- Manifestacije i događanja- Dan brganje („Regata Dlan i veslo“), Dani betinske gajete („Regata za dušu i tilo“) i dr.
- Kulturni krajolik (Betinsko-murtersko polje i Modrave)

3. Turistička infrastruktura

- Smještajni kapaciteti (kampovi i obiteljski smještaj)
- Plaže
- Uređene šetnice i javni prostori
- Pješačke i biciklističke rute
- Odmorište i vidikovac Kosirina (Jasenovac)
- Marina i brodogradilište Betina

4. Dodatna turistička ponuda

- Gastronomija (ribarski i mediteranski specijaliteti, domaće maslinovo ulje, aromatsko bilje, domaći proizvodi)
- Aktivnosti: ronjenje, jedrenje, pješačenje, biciklizam, izleti na obližnje otoke i Nacionalne parkove Kornati i Krka
- Kultura i zabava: festivali, događanja, radionice, koncerti, tradicionalne fešte

5. Prometna povezanost

- Blizina Jadranske magistrale (DC 8)
- Blizina autoceste A1
- Pokretni most koji povezuje otok Murter s kopnom u Tisnom
- Dobra lokalna povezanost s okruženjem (Tisno, Murter, Vodice, Šibenik, Zadar i dr.)
- Relativna blizina zračnih i pomorskih luka (Zadar i Split)

6. Marketing i brendiranje destinacije

- Pozicioniranje kao autentično dalmatinsko mjesto s tradicijom odmorišnog, kulturnog, nautičkog, aktivnog i izletničkog turizma
- Digitalni marketing: web stranica, društvene mreže, promotivni video sadržaji, digitalne platforme
- Suradnja s regionalnim turističkim zajednicama, lokalnim turističkim zajednicama (TZ ŠKŽ, TZO Tisno, TZM Jezera i TZO Murter-Kornati) i touroperatorima

7. Ljudski resursi i usluga

- Gostoljubivost i autentičnost lokalnog stanovništva
- Tradicija rada u turizmu, pomorstvu i ribarstvu
- Edukacija i razvoj lokalne radne snage

8. Održivost i upravljanje destinacijom

- Uređenost i kvaliteta prostora
- Razina osvijetljenosti o održivosti i zaštiti prostora

- Učinkovitost upravljanja destinacijom
- Razvoj cjelogodišnjeg i odgovornog turizma

23.2. Turistički proizvodi destinacije

Obzirom na njihov značaj, turistički proizvodi podijeljeni su na primarne, sekundarne i tercijarne. Primarni proizvodi čine temelj razvoja turističke ponude TZM Betina, te je upravo taj dio ponude čest motiv dolaska turista u destinaciju. Primarni proizvodi ključni su za pozicioniranje destinacije, njeno brendiranje i atraktivnost, dok sekundarni i tercijarni turistički proizvodi sinergijski nadopunjuju turistički doživljaj u destinaciji.

Tablica 35. Turistički proizvodi na području TZM Betina, izvor Level project d.o.o.

Proizvod/modalitet	Primarni	Sekundarni	Tercijarni
Obiteljski turizam (Sunce i more)			
Nautički turizam			
Aktivni turizam			
Cikloturizam			
Pješačenje			
Jedrenje			
Ronjenje			
Ribolov			
Kulturni turizam			
Turizam baštine			
Manifestacije i događanja			
Gastronomija			
Ekoturizam			
Poslovni turizam			
Digitalno-nomadski turizam			
Team building			
MICE			
Ruralni turizam			

23.3. Ciljna publika (segmentacija)

TZM Betina posjeduje potencijal za pozicioniranje kao autentične destinacije koja nudi široku paletu turističkih proizvoda. Mirnija atmosfera mjesta, snažan identitet tradicionalnog dalmatinskog mjesta s bogatom kulturnom i prirodnom baštinom te povoljan geografski položaj u blizini zaštićenih dijelova prirode (NP Kornati, NP Krka, PP Vransko jezero i PP Telašćica) – dodatno povećavaju atraktivnost destinacije. Raznoliki prirodni krajolici, čisto more i mogućnosti boravka u prirodi omogućuju razvoj različitih turističkih proizvoda te privlačenje širokog spektra posjetitelja tijekom cijele godine.

Na temelju karakteristika destinacije i trendova u turizmu moguće je definirati nekoliko potencijalnih ciljnih skupina, kako je prikazano u sljedećoj tablici.

Tablica 36. Segmentacija ciljnih skupina turista na području TZM Betina, izvor. Level project d.o.o.

Segment	Osobine / što traže	Zašto bi Betina mogla privući taj segment
Mladi (18–24)	Aktivnosti, druženje, avanturu, sportove na vodi, izlete i prirodu	Betina i otok Murter nude mogućnosti jedrenja, ronjenja, pješačenja, cikloturizma, izleta, festivala elektroničke glazbe i ostale ponude koja može privući mlađu populaciju
DINKS / mladi parovi (25–34)	Autentične destinacije, aktivni odmor, gastronomiju, prirodu i romantičnu atmosferu	Očuvana priroda i autentična kulturna ponuda čine destinaciju privlačnom za parove
Obitelji s djecom (35–49)	Sigurnost, uređene plaže, aktivnosti za djecu i prirodu	Mirna atmosfera, uređene plaže i izleti brodom pogodni su za obiteljski odmor
Empty nesters (50–65)	Mirniji odmor, prirodu, gastronomiju i kulturu	Autentična atmosfera mjesta, jedinstvena kulturna baština i prirodni krajolik omogućuju opušten boravak
Zlatna dob (65+)	Mir, sigurnost i lagan tempo odmora	Autentična atmosfera mjesta, jedinstvena kulturna baština i prirodni krajolik omogućuju opušten boravak
Turisti izvan sezone	Putovanja u proljeće i jesen, aktivnosti u prirodi i manju gužvu	Blaga klima, outdoor aktivnosti, cjelogodišnji rad Muzeja betinske drvene brodogradnje omogućuju razvoj turizma izvan glavne sezone
Nautičari	Marine, vezove, izlete brodom i prirodne atrakcije	Marina Betina i atraktivno okruženje čine destinaciju atraktivnim nautičkim središtem
Cikloturisti	Biciklističke rute, prirodne krajolike i bike-friendly infrastrukturu	Atraktivne rute na razini otoka Murtera i šire okolice, integracija s ostalim oblicima turizma (npr. ekoturizam i ruralni turizam)

Planinari / pješaci	Pješačke i planinarske staze, prirodu i vidikovce	Postojeće rute pružaju mogućnosti za planinarenje i pješaćenje
Ronioci	Atraktivne podvodne lokacije i čisto more	Područje oko Murtera i Kornata nudi brojne ronilačke lokalitete
Ribolovci	Sportski i rekreativni ribolov i izlete brodom	Betina ima snažnu ribarsku tradiciju i bogata ribolovna područja
Avanturisti	Zabavne i adrenalinske aktivnosti na otvorenom, rekreaciju, sadržaje za obitelji i aktivan boravak u prirodi	Betina i okolica nude prirodno okruženje pogodno za razvoj adrenalinskih i outdoor sadržaja te mogućnost povezivanja aktivnog odmora s boravkom uz more i u zaštićenim prirodnim područjima
Kulturni turisti	Kulturnu baštinu, povijest i lokalne običaje	Sakralna, civilna i memorijalna baština, tradicija brodogradnje i ribarstva, običaji, kultura života i rada, kulturne manifestacije i događanja, Muzej betinske drvene brodogradnje (Muzej na otvorenom)
Ekološki osviješteni turisti	Očuvanu prirodu i održive turističke proizvode	Blizina zaštićenih područja (nacionalni parkovi, parkovi prirode i sl.) i prirodni krajolik
Digitalni nomadi	Mirno okruženje i stabilan internet za rad na daljinu	Otočna atmosfera i kvaliteta života pogodna za „workation“
Team building / poslovne grupe	Aktivnosti u prirodi i zajednička iskustva	Ponuda različitih turističkih proizvoda (kultura, nautika, gastronomija, događanja, izleti, aktivni odmor) koji se mogu integrirati s MICE segmentom

23.4. Razvojni i marketinški potencijal turističkih proizvoda i usluga

Razvoj i marketinško pozicioniranje turističkih proizvoda i usluga predstavljaju ključan element jačanja konkurentnosti destinacije i stvaranja prepoznatljivog turističkog identiteta. U daljnjoj analizi napravljena je analiza razvojnog i marketinškog potencijala razvoja turističkih proizvoda i usluga u destinaciji.

Tablica 37. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete turističkog proizvoda obiteljskog turizma (Sunce i more) na području TZM Betina

Obiteljski turizam (Sunce i more)	
Razvojni i marketinški potencijal	• Urediti i opremiti plaže • Urediti i proširiti pješačke i biciklističke staze, rute i šetnice • Unaprijediti kvalitetu smještaja u privatnih iznajmljivača • Razvijati moderne prakse u kamping turizmu (glamping, <i>ecocamping</i> i sl.) • Unaprijediti ponudu smještaja kroz realizaciju novih sadržaja (wellness, kušaonice, vrtovi, dječja igrališta, bazeni, ponuda bicikla, quadovi i sl.) • Razvijati ponudu tematskih paketa kroz smještaj (smještaj + hrana + aktivnosti) • Razvijati ponudu vezanu uz ciljne segmente turista • Poboljšati i ažurirati signalizaciju do smještajnih objekata • Prilagoditi smještaj osobama s invaliditetom • Ujednačiti i modernizirati table i ploče na ulazima u objekte (s oznakama kvalitete i QR kodovima) • Razvijati autentični smještajni identitet: domaćinska atmosfera, lokalna arhitektura, tradicionalni doručak, kontakt s prirodom i sl. • Uvesti programe lojalnosti i pogodnosti za goste koji se vraćaju (npr. 7=6 noćenja, popusti za preporuke, pokloni dobrodošlice) • Razvijati smještajne kapacitete s oznakama izvrsnosti i prilagodljive pojedinim segmentima turista („<i>Vaš domaćin-local host</i>“, „<i>Bike and bed</i>“, „<i>EU Ecolabel</i>“ i sl.) • Redovito educirati pružatelje smještaja o kvalitetnom upravljanju i prezentaciji smještajnih kapaciteta na digitalnim platformama kao što su Booking, Airbnb, Google Maps i TripAdvisor radi povećanja vidljivosti, kvalitete ponude i konkurentnosti destinacije. • Redovito ažurirati ponudu smještaja na službenoj stranici TZM Betina • Analizirati povratne informacije gostiju i stalno poboljšavati usluge kroz online recenzije i anketne upitnike • Poticati recikliranje i održive prakse kao dio marketinške priče i brendiranja smještaja

Tablica 38. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete nautičkog turizma na području TZM Betina

Nautički turizam	
Razvojni i marketinški potencijal	• Unaprijediti i dalje razvijati nautičku ponudu s ciljem privlačenja većeg broja turista te produljenje sezone • Osigurati infrastrukturu za osobe s posebnim potrebama i goste s ograničenom mobilnošću • Razvijati ponudu vezanu uz ciljne segmente turista (vlasnici jahti i jedrilica, charter gosti, putnici na krstarenjima, sportski nautičari, poslovni gosti, obiteljski nautički gosti i sl.) • Ažurirati postojeće i razviti nove turističke proizvode i pakete vezane uz nautički turizam • Povezati ponudu nautičkog turizma s drugim turističkim proizvodima i atrakcijama (kulturni, obiteljski, aktivni, poslovni, izletnički, ribolovni, ronilački, manifestacije i sl.) • Osigurati višejezične oznake, prilagođene stranim turistima • Aktivno koristiti web stranice TZM Betina za promociju ponude nautičkog turizma • Aktivno koristiti društvene mreže (Facebook i Instagram) i video platforme (YouTube i dr.) za promociju i vidljivost nautičkog turizma • Redovito ažurirati web stranice marine Betina s detaljnim informacijama o uslugama, cijenama i paketima • Izraditi multimedijalne sadržaje kao što su promotivni videozapisi, virtualne ture i sl. • Analizirati povratne informacije gostiju i stalno poboljšavati usluge kroz online recenzije i anketne upitnike • Razvijati i promovirati događaje vezane uz nautiku • Privući poslovne korisnike kroz razvoj paketa za korporativne događaje i <i>team building</i> događaje • Razvijati postojeće i nove nautičke događaje i manifestacije • Sudjelovati na specijaliziranim sajmovima nautičkog turizma

Tablica 39. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete ugostiteljstva na području TZM Betina

Ugostiteljstvo	
Razvojni i marketinški potencijal	• Otvoriti nove ugostiteljske objekte autentičnog doživljaja (restorani i kafići) • Prilagoditi radno vrijeme događanjima i manifestacijama • Provesti adaptacije, rekonstrukcije i tematske dekoracije ugostiteljskih prostora za bolji dojam i autentičnost • Razvijati sezonske i vanjske sadržaje (ljetne terase, zimske kućice, zatvoreni zimski vrt, roštilj zona i sl.) • Uvesti dodatne sadržaje u ugostiteljske objekte izvan sezone (glazbene večeri, tematske večeri, pub kvizovi, pričanja lokalnih legendi ili priča, kuharske radionice, gastro degustacije (maslinovo ulje, vino, lokalni proizvodi) • Proširiti tehničke usluge, npr. Wi-Fi pokrivenost i QR kodove za jelovnike i cjenike • Unaprijediti kvalitetu usluge kroz redovne edukacije i obuke osoblja • Uključiti proizvode lokalnih OPG-ova u ponudu ugostiteljskih objekata • Razviti posebne usluge za specifične vrste turista u restoranima (cikloturisti, nautičari, enogastronomski turisti i dr.) • Razviti ekološku ponudu hrane i pića (zdravi smoothie, vegetarijanski i veganski meni, lokalno uzgojena hrana i sl.) • Implementirati održive prakse u poslovanje (smanjenje upotrebe plastike za jednokratnu upotrebu, kompostiranje biootpada, energetske učinkovite rasvjete i uređaji, ponuda veganskih/vegetarijanskih/bezglutenskih jela, digitalni jelovnici) • Razviti programe lojalnosti i personalizirane ponude za stalne goste • Mapirati ugostiteljske objekte s informacijama o radnom vremenu, vrsti ponude, kapacitetima i kontaktima • Redovito ažurirati ugostiteljsku ponudu na službenoj stranici TZM Betina i drugim digitalnim izvorima • Aktivno promovirati gastro ponudu na web stranicama, društvenim mrežama (Facebook, Instagram, TikTok i sl.) i drugim digitalnim platformama • Uključiti ugostiteljske objekte u turističke mape, mobilne aplikacije i digitalne vodiče • Izraditi multimedijalne sadržaje kao što su promotivni videozapisi, virtualne ture i interaktivni jelovnici • Kreirati promotivne pakete i popuste u suradnji sa dionicima u turizmu • Aktivno upravljati online reputacijom (praćenje i odgovaranje na recenzije) • Pratiti i analizirati tržišne trendove i sezonske obrasce za bolje ciljane promocije

Tablica 40. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete turizma baštine na području TZM Betina

Kulturni turizam	
Razvojni i marketinški potencijal	• Održavati i obnavljati zaštićenu kulturnu materijalnu i nematerijalnu baštinu • Realizirati projekt „Betinske kuće – exchange hub“ • Uređivati javne prostore na kojima se održavaju manifestacije (Trg na moru, riva i sl.) • Uključiti novoizgrađenu kulturnu infrastrukturu u turističku ponudu destinacije • Razvijati nove autentične prezentacijske doživljaje o povijesti Betine • Konstantno unaprjeđivati turističku ponudu Muzeja betinske drvene brodogradnje (muzejski postav, događanja, izložbe, manifestacije, digitalna prisutnost, privlačenje ciljnih skupina i dr.) • Realizirati projekte Muzeja betinske drvene brodogradnje „Staza brodograditelja (kalafata)“, „Uređenje muzejske ulice“ i „Uređenje podmorja Muzeja na otvorenom“ • Istražiti i osmisliti koncept turističke valorizacije povijesnih lokaliteta (Pačipolje, Sustipanac i dr.) • Pokrenuti postupak zaštite krajobrazno vrijednih područja (Modrave, Betinsko-murtersko polje i dr.) • Razvijati ponudu novih kulturnih događaja i manifestacija • Razviti novi proizvod ruralnog i kulturnog turizma kroz revitalizaciju uzgoja betinske pomidore (Betinsko polje) • Integrirati ponudu kulturnih sadržaja s postojećim turističkim proizvodima (obiteljski, nautički, aktivni, poslovni, ruralni, ekoturizam i dr.) • Jačati suradnju s udrugama u kulturi na području cijele RH • Osigurati siguran pristup kulturnim atrakcijama (uređenje pristupnih puteva, osvjetljenje, pristupačnost za osobe s invaliditetom, signalizacija, nadzor i održavanje) • Održavati postojeću i dodavati novu smeđu signalizaciju do kulturnih atrakcija • Aktivno koristiti web stranice HTZ-a, TZM Betina i TZ Šibensko-kninske županije za promociju kulturnog turizma • Aktivno koristiti društvene mreže (Facebook i Instagram) i video platforme (YouTube i dr.) za promociju i vidljivost kulturnog turizma • Kreirati digitalni sadržaj: virtualne šetnje, video priče, kratke filmove o kulturnoj baštini • Kreirati multimedijalne i interaktivne sadržaje (AR/VR) • Sudjelovati na nacionalnim i međunarodnim sajmovima, festivalima i događajima u kulturi kako bi se povećala vidljivost i prepoznatljivost destinacije

Tablica 41. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete događanja i manifestacija na području TZM Betina

Događanja i manifestacije	
Razvojni i marketinški potencijal	• Nastaviti razvijati cjelogodišnju ponudu manifestacija i događanja • Jače promovirati glavne manifestacije na domaćem i inozemnom tržištu (Dan brganje, Dani betinske gajete, Ljetne večeri u Betini, i dr.) • Promovirati izvansezonska događanja i manifestacije koje potiču ravnomjernu raspodjelu gostiju kroz godinu • Povezati postojeće atrakcije, manifestacije i lokalne priče u digitalnu mrežu dostupnu putem jedinstvene platforme • Implementirati ekološki pristup organizaciji manifestacija (smanjenje otpada, korištenje obnovljivih izvora energije, održivost) • Unaprjeđivati kvalitetu javnih prostora koji mogu primiti najviše posjetitelja • Aktivno koristiti društvene mreže za promociju manifestacija na stranicama TZM Betina, TZ Šibensko-kninske županije, HTZ-a i drugih kanala promidžbe • Redovito izrađivati mjesečne i godišnje rasporede događanja • Jačati vidljivost manifestacija na nacionalnom i međunarodnom tržištu • Kreirati digitalni sadržaj: virtualne šetnje, video priče, kratki filmovi o manifestacijama za domaće i strano tržište • Razviti i implementirati standard „Eco/Green manifestacija” s ciljem smanjenja otpada i CO₂ emisija

Tablica 42. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete cikloturizma na području TZM Betina

Cikloturizam	
Razvojni i marketinški potencijal	• Uspostaviti servisne stanice, odmorišta, natkrivene punktove i e-bike punionice duž glavnih ruta • Urediti vidikovce i odmorišta (Brstina i dr.) • Urediti staze (Varoš, Kapelica i dr.) • Mapirati staze te napraviti tematizaciju lokalnih ruta • Povećati kvalitetu staza kroz daljnje trasiranje i održavanje, uređenje i označavanje staza te ažuriranje GPX zapis staza • Prilagoditi smještajne kapacitete u svrhu kreiranja bike-friendly prostora za pohranu bicikala, sušenje opreme i servis • Standardizirati i modernizirati signalizaciju na rutama (smjerokazi, info totemi, sigurnosna upozorenja) • Integrirati ponudu cikloturizma s postojećim turističkim proizvodima (obiteljski, nautički, kulturni, ruralni, ekoturizam i sl.) • Razvijati ponudu vezanu uz ciljne segmente turista (obitelji s djecom, mladi parovi, zrela dob, srednja dob, treća dob, team building, grupe, rekreativni biciklisti, profesionalni biciklisti, MTB biciklisti) • Razviti specijalizirane ponude (<i>bike & food</i>, obiteljske rute i sl.) • Produžiti sezonu cikloturizma kroz razvoj ponude koje obuhvaćaju proljeće, ljeto i jesen, s fokusom na prirodu, gastronomiju i lokalne manifestacije • Razvijati laganije rute za zimski i hladniji dio godine (npr. e-bike ture, tematske vožnje po otoku) • Aktivno koristiti web stranice HTZ-a, TZ TZM Betina i TZ Šibensko-kninske županije za promociju cikloturizma • Aktivno koristiti društvene mreže (Facebook i Instagram) i video platforme (YouTube i dr.) za promociju i vidljivost ponude cikloturizma • Redovito ažurirati web stranice TZM Betina s detaljnim informacijama o uslugama, cijenama i paketima vezanim uz cikloturizam • Izraditi digitalne karte i mobilnu aplikaciju s GPS navigacijom • Kreirati vizualno atraktivne sadržaje – video ture, promotivne fotografije intervju s biciklistima, snimke ruta iz zraka – za promociju autentičnog doživljaja • Nastaviti promociju biciklističkih ruta Šibensko-kninske županije i otoka Murtera

Tablica 43. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete pješaćenja na području TZM Betina

Pješaćenje	
Razvojni i marketinški potencijal	• Izgraditi i urediti vidikovce i odmorišta • Realizirati projekt uređenja vidikovca „Brstine“ • Urediti i izgraditi pješačke i biciklističke staze • Realizirati projekt „Dovršetak pješačko-biciklističke staze Kapelica“ • Realizirati projekt „Pješačko-biciklistička staza Varoš“ • Realizirati projekt „Uređene glavne rive – centar Betina“ • Ažurirati postojeće i razviti nove turističke proizvode i pakete vezane uz pješaćenje • Integrirati ponudu pješaćenja s postojećim turističkim proizvodima • Razvijati ponudu vezanu uz ciljne segmente turista (trail, izletnici, izviđači i dr.) • Osigurati pristup pješačkim stazama (parking, ceste) • Povećati kvalitetu staza kroz daljnje trasiranje i održavanje, uređenje i označavanje staza te ažuriranje GPX zapis staza • Aktivno koristiti web stranice HTZ-a, TZM Betina i TZ Šibensko-kninske županije za promociju ponude pješaćenja • Aktivno koristiti društvene mreže (Facebook, Instagram i dr.) i video platforme (YouTube i dr.) za promociju i vidljivost ponude pješaćenja • Digitalizirati ponudu – izraditi online vodiče, GPS karte, video materijale i sl.

Tablica 44. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete ronilačkog turizma na području TZM Betina

Ronilački turizam	
Razvojni i marketinški potencijal	• Unaprjeđivati infrastrukturu ronilačkog centra (prostor za prihvata gostiju, učionica za tečajeve, spremište opreme, kompresorska stanica za punjenje boca) • Urediti i označiti atraktivne ronilačke lokacije (podvodne staze, olupine, grebeni) uz naglasak na sigurnost i zaštitu okoliša. • Razvijati sezonske i tematske programe (škola ronjenja, napredni tečajevi, noćno ronjenje, podvodna fotografija) • Kreirati ponudu za različite ciljne skupine (početnici, certificirani ronionci, obitelji, mladi avanturisti, profesionalni ronionci) • Integrirati ronilačku ponudu s ostalim turističkim proizvodima destinacije (nautički turizam, ribolovni turizam, outdoor aktivnosti, eno-gastronomija) • Povećati vidljivost i turističku signalizaciju ronilačkih lokacija i centra u Betini • Razviti digitalne karte i aplikacije s opisima lokacija, dubinama i sigurnosnim smjernicama • Brendirati Betinu kao destinaciju održivog i ekološki osviještenog ronilačkog turizma • Aktivno koristiti društvene mreže (Instagram, Facebook, YouTube) za promociju podvodnih atrakcija. • Organizirati ronilačke manifestacije, natjecanja i eko-akcije čišćenja podmorja • Poticati suradnju s nacionalnim i međunarodnim ronilačkim organizacijama i klubovima • Razvijati nove promotivne materijale (brošure, podvodne fotografije i video sadržaji) • Kreirati paket-aranžmane u suradnji s lokalnim smještajem i restoranima (ronjenje + smještaj + izleti) • Poticati edukacije o očuvanju morskog ekosustava i održivom korištenju podmorja

Tablica 45. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete ruralnog turizma na području TZM Betina

Ruralni turizam	
Razvojni i marketinški potencijal	• Mapirati i istražiti potencijal OPG-a koji se mogu uključiti u turističku ponudu • Ulagati u dodatne sadržaje na OPG-ima (kušaonice, tematske radionice, edukativni vrtovi, bazeni, dječja igrališta, rent-a-bike, interaktivne prezentacije proizvodnje, piknik zone) • Razvijati ponudu za ciljne segmente turista (obitelji s djecom, mladi parovi, zrela dob, srednja dob, treća dob, team building, grupe, cikloturisti, istraživači prirode i dr.) • Osmisliti nove turističke proizvode ruralnog turizma i povezati ih s ponudom u destinaciji • Revitalizirati tradicionalne bunare i oživjeti proizvodnju „betinske pomidore“ u Betinsko-murterskom polju • Iskoristiti sezonsku proizvodnju hrane za tematske izlete i vikend pakete (berbe, izrada rukotvorina, kuhanje, priprema zimnice, radovi u polju) • Integrirati ponudu ruralnog turizma s postojećim turističkim proizvodima (nautički, obiteljski, kulturni, cikloturizam, ekoturizam, pješačenje i sl.) • Poboljšati prometnu dostupnost OPG-a • Održavati postojeću i dodavati novu smeđu turističku signalizaciju do OPG-a • Povećati promociju i vidljivost proizvoda OPG-a • Aktivno koristiti web stranice HTZ-a, TZM Betina i TZ Šibensko-kninske županije za promociju ruralnog turizma • Aktivno koristiti društvene mreže (Facebook i Instagram) i video platforme (YouTube i dr.) za promociju i vidljivost ruralnog turizma • Kreirati digitalni sadržaj: virtualne šetnje, video priče, kratki filmovi o ruralnom turizmu • Promicati lokalne specijalitete, rukotvorine i običaje na gastro i etno manifestacijama na nacionalnoj i regionalnoj razini • Sudjelovati na sajmovima kako bi se povećala promocija i vidljivost ponude

Tablica 46. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete ekoturizma na području TZM Betina

Ekoturizam	
Razvojni i marketinški potencijal	• Razvijati ekoturizam kao cjelogodišnji turistički proizvod • Razvijati turističku ponudu posjećivanja zaštićenih područja (NP Kornati, PP Vransko jezero, značajni krajobraz Žutsko-sitska otočna skupina, područja NATURE 2000) • Zaštititi kulturni krajolik Modrava i Betinsko-murterskog polja • Razvijati nove turističke proizvode, sukladno Planu upravljanja PP Vransko jezero • Nastaviti provoditi akcije čišćenja podmorja • Integrirati ponudu ekoturizma s postojećim turističkim proizvodima, posebice ekoturizmom (obiteljski, nautički, kulturni, ruralni i sl.) • Razvijati ponudu vezanu uz ciljne segmente turista (mladi, zrela dob, srednja dob, treća dob, ekolozi, promatrači prirode, škole i fakulteti i dr.) • Jačati suradnju sa partnerima oko realizacije zajedničkih projekata razvoja i promocije ekoturizma (TZO Tisno, TZM Betina, TZO Murter-Kornati JU ŠKŽ i dr.) • Urediti turističku infrastrukturu (vidikovci, promatračnice, foto spotovi, odmorišni punktovi i sl.) • Aktivno koristiti web stranice JU ŠKŽ za zaštitu prirode, HTZ-a, TZM Betina i TZ Šibensko-kninske županije za promociju ekoturizma • Aktivno koristiti društvene mreže (Facebook i Instagram) i video platforme (YouTube i dr.) za promociju i vidljivost ponude ekoturizma • Redovito ažurirati web stranice turističke agencije LIRE s detaljnim informacijama o uslugama, cijenama i paketima vezanim uz ekoturizam • Izraditi digitalni sadržaj, virtualne ture, QR kodove, video prezentacije i priče

Tablica 47. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete poslovnog turizma na području TZM Betina

Poslovni turizam (digitalni nomadi, team building i MICE)	
Razvojni i marketinški potencijal	• Pozicionirati destinaciju kao mirnu otočnu lokaciju za digitalne nomade i „workation“ boravke, osobito u predsezoni i posezoni • Povećati iskoristivost Prezentacijskog centra Betina za poslovne događaje • Razviti kapacitete za poslovne događaje (npr. heritage hotel, Betina – exchange hub i s.) • Unaprijediti digitalnu infrastrukturu kroz osiguravanje stabilnog i bržeg širokopojasnog interneta kao preduvjeta za rad na daljinu i razvoj poslovnog turizma. • Pružiti podršku iznajmljivačima u razvoju ponude za digitalne nomade kroz prilagodbu smještaja (radni prostor, stabilan internet, dugotrajniji boravak) i njihovu promociju. • Razviti team building programe integrirane s postojećim turističkim proizvodima (obiteljski, nautički, kulturni, ruralni, ekoturizam i sl.) • Kreirati poslovne i retreat programe koji kombiniraju rad i edukaciju i boravak u prirodi. • Razviti manja poslovna događanja (radionice, edukacije, kreativni kampovi) izvan glavne turističke sezone • Usmjeriti marketinške aktivnosti prema nišnim tržištima digitalnih nomada, freelancera i manjih poslovnih timova

Tablica 48. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete ponude adrenalinskih sportova na području TZM Betina

Adrenalinski sportovi	
Razvojni i marketinški potencijal	• Razvijati nove turističke proizvode vezane uz adrenalinske sporove • Realizirati projekt adrenalinskog parka „Gajeta fun“ inspiriran tradicijom drvene brodogradnje i pomorskom baštinom Betine • Integrirati adrenalinske sadržaje s postojećim turističkim proizvodima (nautički, obiteljski, aktivni, kulturni turizam) • Razvijati sadržaje za aktivni boravak na otvorenom poput low ropes poligona, ziplinea, drvenih poligona spretnosti i edukativnih adrenalinskih sadržaja • Povezati adrenalinski park s Muzejom betinske drvene brodogradnje i interpretacijskim sadržajima Muzeja na otvorenom • Razvijati programe edukacije o kalafatskim običajima, pomorskoj tradiciji i tradicijskoj brodogradnji kroz interaktivne sadržaje • Razvijati ponudu prilagođenu obiteljima s djecom, mladima, školskim grupama i turistima aktivnog odmora • Uključiti lokalne obrtnike, škverove i udruge u razvoj i održavanje sadržaja adrenalinskog turizma • Koristiti prirodne i lokalne materijale u izgradnji sadržaja uz minimalan utjecaj na okoliš • Razvijati adrenalinske sadržaje u skladu s načelima održivog razvoja i očuvanja krajobraza • Jačati suradnju s turističkim zajednicama, školama, sportskim udrugama i ustanovama u kulturi radi razvoja zajedničkih programa • Aktivno koristiti web stranice, društvene mreže i video platforme za promociju adrenalinskog i aktivnog turizma • Razvijati digitalne sadržaje, virtualne prezentacije, QR kodove i interaktivne priče povezane s pomorskom baštinom i adrenalinskim sadržajima • Organizirati sportsko-rekreativna događanja, natjecanja i radionice na temu brodogradnje, mornarskih vještina i aktivnog odmora • Poticati razvoj predsezonskih i posezonskih programa radi smanjenja sezonalnosti turizma

24. Trendovi i analiza konkurencije

24.1. Trendovi

Tijekom 2025. godine, međunarodni turizam obilježava snažan oporavak nakon krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 te brojnih gospodarskih, društvenih, okolišnih i tehnoloških izazova koji mijenjanju redefiniraju pristupe turističkog razvoju.

Međunarodni tokovi u 2024. godini odražavaju sljedeća kretanja:

- **Potpuni oporavak europskog tržišta** – s ukupno 793 milijuna registriranih dolazaka u 2024. godini, Europa je ostvarila rast za 6 % u usporedbi s 2019. godinom
- **Regija Mediteran u leaderskoj poziciji globalnog turističkog tržišta** – Mediteran bilježi najviši rast međunarodnih dolazaka u istom razdoblju usporedbi s ostalim europskim regijama (7,9 %) u odnosu na 2019. godinu.
- **Porast potrošnje** - procjenjuje se da će turistička potrošnja u Europi dosegnuti povijesni maksimum od 743 milijarde €, što je povećanje od 14 % u odnosu na 2023. godinu i najviša zabilježena razina otkako se prate turistički izdaci. Rast se očekuje u svim ključnim segmentima potrošnje, uključujući hranu i piće (30 %), kulturu, rekreaciju i sport (27 %), maloprodaju (23 %), prijevoz (23 %) i smještaj (19 %). Ovaj porast dijelom se može pripisati inflacijskim kretanjima, ali i promijenjenim obrascima potrošnje turista.

Kratkoročne prognoze kretanja turističke potražnje u narednom razdoblju predviđaju:

- **Stabilan rast** - stručnjaci prognoziraju stabilizaciju godišnjih stopa rasta međunarodnih dolazaka u 2026. na razini 3-4 % u usporedbi s 2025. godinom.
- **Ograničavajući čimbenici rasta** - glavnim prijetnjama rasta turističke potražnje smatraju se opća inflatorna kretanja te, dugoročno, ekstremne klimatske promjene, geopolitička neizvjesnost, trgovinske napetosti i nedostatak radne snage. Uz to, sve veću važnost imaju i rizici povezani s prirodnim katastrofama, poremećajima u opskrbi lancima, rastućim troškovima energije, ali i promjenama u percepciji sigurnosti destinacija

Suvremeni razvoj turizma obilježen je dubokim strukturnim promjenama koje proizlaze iz istodobnog djelovanja okolišnih, tehnoloških i društvenih čimbenika. Degradacija okoliša i klimatska kriza, ubrzani tehnološki napredak – osobito u području digitalnih komunikacija – te rastući pritisci prekomjernog turizma na destinacije sve snažnije oblikuju dinamiku turističkog tržišta. Istodobno, sve izraženija nestabilnost i osjetljivost turističke potražnje ukazuju na povećanu nestabilnost sektora, pri čemu turistička kretanja postaju podložnija kratkoročnim promjenama u širem gospodarskom i političkom okruženju.

Najvažnije promjene na turističkom tržištu, a koje upućuju na mogućnost ustaljenja kao dugoročnih trendova vezane su uz:

- **Razvoj održivog turizma** - istraživanja tržišta upućuju na stalan rast interesa turista za održivost, npr. prema najnovijem izdanju Sustainable Travel Reporta za 2026. godinu, 85 % turista potvrđuje da im je **održiv turizam** važan. Iako manje od polovice ispitanika iz generacije *baby boomera* (61+) navodi da želi putovati održivije u sljedećih 12 mjeseci (47 %), taj je udio znatno viši kod mlađih dobni skupina: 60 % kod pripadnika generacije X (45-60 g.), 71 % kod milenijalaca (29-44 g.) te 75 % pripadnika generacije Z (18-28 g.). Također, 54 % ispitanih turista namjerava koristiti javni prijevoz, bicikle ili pješaćiti na putovanju. Gotovo polovica (45 %) smatra smještajne objekte s certifikatima održivog poslovanja privlačnijima za boravak, dok 43 % smatra turistički sektor odgovornim za smanjivanje negativnih utjecaja turizma na okoliš. Sve izraženiji interes turista za održivost odražava se na poslovne prakse u hotelijerstvu i kamping sektoru, gdje **održivi standardi** postupno postaju sastavni dio svakodnevnog poslovanja. Međunarodni benchmark izvještaji ukazuju na široku primjenu **mjera usmjerenih na racionalnije korištenje resursa**, uključujući smanjenje potrošnje vode i energije, sustavno upravljanje otpadom te ograničavanje bacanja hrane i plastike. Također se sve češće provodi praćenje emisija ugljika te se razvijaju **politike nabave usmjerene na suradnju s lokalnim proizvođačima**. Napredak u primjeni održivih praksi na razini turističkih destinacija sve je vidljiviji kroz širenje različitih sustava certificiranja i standardizacije održivosti. Uz već poznate inicijative, sve značajniju ulogu imaju i međunarodno priznati okviri poput Global Sustainable Tourism Council, koji postavlja temeljne kriterije za održivo upravljanje destinacijama i služi kao referentna osnova za druge certifikacijske sustave. U praksi se, osim sustava poput Green Destinations i Biosphere, sve češće primjenjuju i **certifikati** kao što su Green Key, Green Globe te EarthCheck, koji obuhvaćaju različite aspekte održivosti – od upravljanja resursima i emisijama do društvene odgovornosti i uključivanja lokalne zajednice. Istodobno, raste značaj **specifičnih oznaka usmjerenih na pojedine segmente turističke ponude**, poput Blue Flag za plaže i marine, ali i građevinskih i operativnih standarda poput LEED ili EU Ecolabel, koji dodatno proširuju koncept održivosti na infrastrukturu i objekte. Takvi sustavi certificiranja ne odnose se više isključivo na zaštitu okoliša, već obuhvaćaju širi spektar kriterija, uključujući upravljanje destinacijom, očuvanje kulturne baštine, socioekonomske učinke turizma i kvalitetu života lokalnog stanovništva. Time certificiranje postaje važan instrument diferencijacije destinacija i standardizacije održivih praksi na globalnoj razini.
- **Razvoj regenerativnog turizma** - pristup turizmu koji nadilazi koncept održivosti, pri čemu se ne teži samo smanjenju negativnih utjecaja, već i stvaranju pozitivnih učinaka na destinaciju. U takvom modelu turizam se promatra kao aktivan čimbenik obnove prirodnih sustava, lokalnih zajednica i kulturnih vrijednosti, s ciljem da prostor nakon turističkih aktivnosti bude u unaprijeđenom stanju u odnosu na početno.

- **Transformacijska i iskustvena putovanja** - suvremeni turizam prolazi kroz značajnu transformaciju koja se očituje u promjeni motivacije putnika, načina planiranja putovanja te očekivanja od turističkog iskustva. Putovanja više nisu isključivo usmjerena na odmor i rekreaciju, već sve više dobivaju funkciju osobnog razvoja, mentalne ravnoteže i autentičnog doživljaja destinacije. Jedan od ključnih trendova je jačanje **wellness** i transformacijskog turizma, pri čemu se naglasak pomiče s klasičnog opuštanja na integrirani razvoj fizičkog i mentalnog zdravlja. U tom kontekstu posebno se ističe koncept **Blue Mind Theory**, koji naglašava pozitivan utjecaj boravka uz vodu na psihološko stanje pojedinca, što je osobito relevantno za obalne i nautičke destinacije. Paralelno s time razvija se **tihi turizam i digitalna detoksikacija**, koji predstavljaju odgovor na prekomjernu stimulaciju i digitalnu prezasićenost suvremenog društva. Putnici sve češće traže mirna, izolirana okruženja te svjesno ograničavaju digitalnu prisutnost kako bi postigli dublje i autentičnije iskustvo putovanja. Značajan utjecaj na promjene u turističkom ponašanju imaju i **klimatski čimbenici**, što se očituje u rastu popularnosti tzv. **coolcation putovanja**, odnosno odabira hladnijih destinacija. Ovaj trend izravno je povezan s prilagodbom na klimatske promjene i sve izraženije ekstremne vremenske uvjete, čime se dodatno mijenja sezonalnost turističkih kretanja. Istodobno, suvremeni turizam karakterizira polarizacija u trajanju putovanja, pri čemu se razvijaju dva suprotna modela: **dugotrajna, iskustveno bogata putovanja i kratka, intenzivna putovanja prilagođena ubrzanom načinu života**. U tom kontekstu sve veću važnost dobiva koncept **slow travel**, koji naglašava kvalitetu doživljaja, dulji boravak i dublju interakciju s lokalnom zajednicom. Također, dolazi do promjene u ulozi turista – od pasivnog promatrača prema aktivnom sudioniku, osobito kroz **sportski turizam i iskustva učenja**. Putnici sve češće sudjeluju u lokalnim aktivnostima, razvijaju nove vještine i traže autentične oblike interakcije s destinacijom.
- **Digitalna transformacija**- digitalna tehnologija danas je integrirana u sve faze turističkog iskustva – od početne inspiracije i planiranja putovanja, preko same realizacije boravka, pa sve do dijeljenja doživljaja i stvaranja uspomena nakon povratka. Turisti sve češće donose odluke na temelju digitalnih sadržaja, pri čemu dominantnu ulogu imaju **društvene mreže**. Istraživanja pokazuju da na izbor destinacije najviše utječu online objave i preporuke (oko 75 %), zatim audiovizualni sadržaji poput filmova i serija (oko 64 %), dok tradicionalni izvori, poput preporuka rodbine i prijatelja, imaju nešto manji utjecaj (oko 47 %). Digitalizacija se snažno očituje i u distribuciji turističkih usluga. **Online kanali** generiraju više od 70 % ukupnih prihoda turističkih agencija, pri čemu dominiraju rezervacije smještaja i prijevoza. Posebno je značajan rast mobilnog poslovanja, s obzirom na to da se između 40 % i 50 % online kupnji realizira putem pametnih telefona, što ukazuje na potrebu optimizacije korisničkog iskustva za mobilne uređaje. Uz to, suvremeni turizam sve više uključuje primjenu **naprednih tehnologija** poput umjetne inteligencije (AI), virtualne i proširene stvarnosti (VR/AR) te automatizacije. Umjetna inteligencija koristi se za personalizaciju ponude, analizu preferencija gostiju i optimizaciju komunikacije, dok virtualna stvarnost omogućuje turistima „prethodno iskustvo“ destinacije kroz digitalne prikaze i interaktivne sadržaje. U mnogim destinacijama i objektima već se primjenjuju **pametna rješenja** poput chatbotova, digitalnih

concierge sustava i automatiziranih prijava u smještaj. Istodobno, digitalne platforme i društvene mreže postale su ključni prostor oblikovanja turističkih iskustava. Sve veći broj turista ne samo da konzumira sadržaj, već ga i aktivno stvara – procjenjuje se da više od 50 % putnika fotografira ili snima sadržaj s namjerom objave na društvenim mrežama. Time turisti postaju aktivni promotori destinacija, ali i sudionici u stvaranju njihovog imidža. Najnoviji trendovi dodatno naglašavaju važnost tehnologije kroz razvoj **pametnih destinacija** (*smart tourism*), gdje se digitalna rješenja koriste za **upravljanje turističkim tokovima, smanjenje gužvi i unapređenje održivosti**. Također, sve veću ulogu ima i analiza velikih podataka (*big data*), koja omogućuje preciznije razumijevanje ponašanja turista i donošenje strateških odluka na razini destinacije.

U nastavku analiziraju se recentna kretanja od interesa na glavnim tržištima mjesta Betine koji uključuju:

➤ **Njemačka**

- **Socioekonomska kretanja** - prema posljednjim dostupnim podacima gospodarstvo će u 2025. godini stagnirati i oporaviti se rastom BDP-a za 1,2 % u 2026. i 2027. godini. Očekuje se ekspanzivna fiskalna politika i rast realnih plaća koji će potaknuti privatnu potrošnju. Nakon smanjenja na 2,5 % u 2024., predviđa se da će inflacija *Harmonised Index of Consumer Prices* (HICP) pasti na 2,3 % u 2025., 2,1 % u 2026. i 1,9 % u 2027. godini.
- **Ključne odlike tržišta** - rezultati turističke sezone 2025. u Hrvatskoj uglavnom su pozitivni, ali uz oprez zbog rasta cijena i promjena u ponašanju turista; osjetljivost na cijene koje nisu opravdani dodatnim sadržajima, razinom usluge ili inovacijama u ponudi; potražnja se djelomično preusmjerava prema fleksibilnijim i cjenovno prihvatljivijim oblicima smještaja-kampovi, mobilne kućice, privatni smještaj; mediteranske konkurentske zemlje (Španjolska, Grčka, Turska) postižu stabilnije rezultate zahvaljujući cjenovnim strategijama i paket-aranžmanima; rast individualnih dolazaka u odnosu na organizirane ture.
- **Potrošnja** - prosječna dnevna potrošnja 111 €, prosječna dnevna potrošnja u ljetnoj sezoni 134 €, prosječna potrošnja po putovanju 1.123 €
- **Motivi (TOP 5)**- Sunce i more, priroda, zabava, gradovi, gastronomija
- **Aktivnosti na odmoru (TOP 5)**-plivanje/kupanje, odlazak u restorane, razgledavanje gradova, odlazak u klubove i odlazak na organizirane izlete

➤ **Slovenija**

- **Socioekonomska kretanja**- predviđa se rast slovenskog BDP-a za 1,0 % u 2025., za 2,4 % u 2026. i za 2,6 % u 2027.
- **Ključne odlike tržišta**- u narednom razdoblju se očekuje da Hrvatska ostane jedna od najvažnijih destinacija za slovensko turističko tržište, sa značajnim udjelom u programima većine slovenskih turističkih agencija i turoperatora, dok kod pojedinih specijaliziranih agencija taj udio doseže i do 80 %. Turističko tržište

obilježavaju promjene u navikama putnika, rast individualnih dolazaka, veća upotreba digitalnih platformi te povećan interes za održive, fleksibilne i personalizirane oblike putovanja. Sve je izraženija potražnja za autentičnim sadržajima, manje poznatim destinacijama i turističkom ponudom izvan glavne sezone. Individualni promet u recentnom razdoblju obilježavaju fleksibilnost putovanja, veća upotreba digitalnih platformi te rast interesa za održive i personalizirane oblike turističkih putovanja. Turisti sve češće biraju individualna putovanja, manje poznate destinacije i sadržaje izvan glavne turističke sezone. Blizina Slovenije i dobra prometna povezanost predstavljaju značajnu prednost Hrvatske, dok se za daljnji razvoj tržišta ističe potreba jačanja digitalne komunikacije i prilagodbe ponude suvremenim trendovima i očekivanjima posjetitelja.

- **Potrošnja**- prosječna dnevna potrošnja 70 €, prosječna dnevna potrošnja u ljetnoj sezoni 127 €, prosječna potrošnja po putovanju 356 €
- **Motivi (TOP 5)**- Sunce i more, priroda, gradovi, touring, gastronomija
- **Aktivnosti na odmoru (TOP 5)** -plivanje/kupanje, odlazak u restorane, razgledavanje gradova, vožnja biciklom označenim biciklističkim stazama i odlazak u klubove

➤ **Austrija**

- **Socioekonomska kretanja** - austrijsko gospodarstvo nakon razdoblja recesije zabilježilo je postupni oporavak i umjeren rast tijekom 2025. godine, potaknut povećanom privatnom potrošnjom i stabilizacijom ulaganja. Daljnje jačanje gospodarskog rasta očekuje se tijekom 2026. i 2027. godine. Istodobno se predviđa postupno smanjenje inflacije nakon njezina izraženijeg rasta u 2025. godini. Unatoč pozitivnim gospodarskim kretanjima, očekuje se da će državni deficit ostati iznad 4 % BDP-a u razdoblju od 2025. do 2027. godine, dok bi udio državnog duga u BDP-u mogao porasti s oko 80 % u 2024. na približno 84 % u 2027. godini.
- **Ključne odlike tržišta** - stabilna potražnja; unatoč rastu cijena, naglasak na povoljnom odnosu cijene i kvalitete; ponovno jačanje trenda ranijeg bookinga; individualna putovanja rast potražnje za premium segmentom; snažna potražnja za destinacijama Sunca i mora te lako dostupnim destinacijama
- **Potrošnja** - prosječna dnevna potrošnja 167 €, prosječna dnevna potrošnja u ljetnoj sezoni 144 €, prosječna potrošnja po putovanju 1.019 €
- **Motivi (TOP 5)**- Sunce i more, priroda, gradovi, zabava, gastronomija
- **Aktivnosti na odmoru (TOP 5)**- plivanje/kupanje, razgledavanje gradova, odlazak u restorane, odlazak na organizirane izlete, odlazak u klubove

➤ Češka

- **Socioekonomska kretanja**-očekuje se porast BDP-a za 2,4 % u 2025. godini, zatim usporavanje na 1,9 % u 2026. godini te ponovno ubrzanje na 2,4 % u 2027. godini.
- **Ključne odlike tržišta** - financijske i političke okolnosti imaju ključan utjecaj na donošenje odluka o putovanjima; interes za putovanja ostaje stabilan, uz pomak prema predsezoni i kraćim ili bližim putovanjima uslijed ekonomske neizvjesnosti; povećana cjenovna osjetljivost dovodi do selektivnijeg odabira destinacija s ciljem uštede
- **Potrošnja** - prosječna dnevna potrošnja 66 €, prosječna dnevna potrošnja u ljetnoj sezoni 144 €, prosječna potrošnja po putovanju 536 €
- **Motivi (TOP 5)** - Sunce i more, priroda, zabava, gradovi, kultura i umjetnost
- **Aktivnosti na odmoru (TOP 5)** - plivanje/kupanje, odlazak u restorane, razgledavanje gradova, vožnja biciklom označenim biciklističkim stazama, odlazak u klubove

➤ Poljska

- **Socioekonomska kretanja**- gospodarski rast u Poljskoj trebao bi ostati snažan u 2026. godini, na 3,3 %, uz poticaj većih ulaganja financiranih iz EU-a, ali se predviđa da će u 2027. usporiti na 2,8 %. Predviđa se da će inflacija pasti na 2,9 % u 2026. i porasti na 3,7 % u 2027.
- **Ključne odlike tržišta** – usporavanje inflatornih kretanja, rast minimalnih plaća, porast interesa za zračnim prometom putem turističkih agencija kroz korištenje zračnog prometa (niskotarifne kompanije, čarter letovi)
- **Potrošnja** - prosječna dnevna potrošnja 86 €, prosječna dnevna potrošnja u ljetnoj sezoni 170 €, prosječna potrošnja po putovanju 677 €
- **Motivi (TOP 5)**- Sunce i more, priroda, zabava, gradovi, kultura i umjetnost
- **Aktivnosti na odmoru (TOP 5)** - plivanje/kupanje, odlazak u restorane, razgledavanje gradova, odlazak u klubove, vožnja biciklom označenim biciklističkim stazama

24.2. Analiza konkurencije

Polazeći od geografskih karakteristika prostora, potencijala resursno-atraksijske osnove kao i postojećih te potencijalno interesantnih turističkih proizvoda, za analizu konkurentnosti odabrane su sljedeće destinacije:

- Komiža (Hrvatska)

Konkurentska destinacija: **Komiža**

Opći podaci	Površina: 19,6 km ² Broj stanovnika 2021. godine: 1.261 stanovnika
Prostor	Naselje Komiža smješteno je na zapadnom dijelu otoka Visa, u podnožju brda Hum, te predstavlja jedno od najvažnijih tradicijskih ribarskih mjesta južne Dalmacije.
Glavna turistička odredišta	Komiža je jedno od najautentičnijih naselja na jadranskoj obali, smješteno na zapadnom dijelu otoka Visa, poznato po očuvanoj ribarskoj tradiciji i tradicijskom umijeću izrade komiške gajete falkuše. Najpoznatije znamenitosti su: kulturno-povijesna cjelina Komiže, Kaštel (Ribarski muzej), crkva sv. Nikole (Muster), crkva sv. Mihovila, crkva sv. Marije Gusarice, Ribarski muzej, prirodne atrakcije- otok Biševo (Modra špilja), otok Palagruža te brojne uvale i plaže.
Smještaj: Ponuda i potražnja	Prema podacima sustava eVisitor, TZG Komiža ostvarila je u 2025. godini ukupno 17.906 dolazaka i 106.674 noćenja. U odnosu na godinu ranije, to je porast za 1,97 % u broju dolazaka, te smanjenje za 0,8 % u broju noćenja. Dolasci domaćih turista porasli su za 11,44 %, dok su strani dolasci pali za 6,29 %. Noćenja domaćih turista porasla su za 10,59 %, dok su strani turisti ostvarili 8,14 % manji broj noćenja u usporedbi s prethodnom godinom. Smještajni kapaciteti sastoje se od kreveta u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju. Od navedenog najveći udio zauzimaju objekti u domaćinstvu, ostale vrste smještaja, hotel, dok kamperska ponuda izostaje. Destinacija raspolaže s Hotelom Biševo (2*) koji ima 131 sobu (124 dvokrevetnih, 5 obiteljskih soba i 2 jednokrevetne). U destinaciji postoji više od 300 registriranih iznajmljivača, pa posjetitelji mogu birati između apartmana, soba, hotela, kuća za odmor i vila.
Pozicioniranje	Turističko pozicioniranje Komiža čine sljedeća uporišta: autentična ribarska i pomorska baština (falkuša), očuvana kulturno-povijesna jezgra i mediteranski identitet, prirodne atrakcije i izletnički turizam (Biševo, Palagruža), miran, održiv i iskustveni turizam usmjeren na autentičnost.
Turistički proizvodi	Sunce i more, aktivni turizam (ronjenje, ribolov, pješačenje, biciklizam), nautički turizam, izletnički turizam, kulturni turizam, wellness, MICE turizam
Turistička promocija	Turističku promociju grada Komiža provodi TZG Komiže, koja djeluje kroz organizaciju turističkih aktivnosti, suradnju s lokalnim dionicima i jačanje prepoznatljivosti destinacije. U sklopu TZG Komiže djeluje turističko-informativni ured. Promotivne aktivnosti obuhvaćaju organizaciju manifestacija, posebno programa „Ljeto u Komiži“, ribarskih i kulturnih događanja, kao i promociju destinacije na domaćem i inozemnom tržištu. Ključnu ulogu u promociji ima službena mrežna stranica Turističke zajednice (https://www.tz-komiza.hr/) te društvene mreže, putem kojih se predstavljaju događanja, izleti, smještaj i prirodne atrakcije destinacije.

Kao primjer benchmark analize uzeti su primjeri razvijenijih turističkih središta koji u pogledu poboljšanja pojedinih turističkih proizvoda mogu poslužiti kao željeni smjer razvoja Betine. Obzirom na tradicionalni mediteranski ambijent u kojem se nalazi, kao primjer benchmark analize odabrane su sljedeće destinacije:

- Saint-Florent (Francuska, Korzika)
- Porto Ercole (Italija, Toskana)

Saint-Florent (Francuska, Korzika)

Opći podaci	Malo obalno naselje na sjeverozapadu Korzike (Haute-Corse), oko 1.700–1.800 stanovnika. Povijesno ribarsko i lučko mjesto razvijeno oko prirodne uvale (Cap Corse) i citadele. Danas jedna od najuravnoteženijih malih mediteranskih destinacija koja kombinira nautiku, prirodu, ruralno zaleđe bez obilježja prekomjernog masovnog turizma.
Prostor	Smješten u zatvorenom zaljevu s prirodno zaštićenom marinom. Okruženo vinogradima Patrimonio regije i zaštićenim prirodnim područjem Désert des Agriates. Kompaktna povijesna jezgra s malom gustoćom izgradnje. Obilježje prostornog razvoja je disperzirana i kontrolirana turistička izgradnja usklađena s mjerilom naselja i krajobraznim karakteristikama prostora. Obala kombinira marinu, malu urbanu rivu i prirodne plaže/uvale.
Glavna turistička odredišta	Citadela Saint-Florent; marina i riva; plaže Saleccia i Lotu; utvrda Mortella i Tornalli, katedrala svete Marije (Nebbio), ruralna regija Conca d'Oro; u zaleđu zaštićeno prirodno područje Désert des Agriates; vinska regija Patrimonio; vidikovci, obalne pješačke i biciklističke rute; male uvale dostupne brodom; lokalna gastronomija i riblji restorani.
Smještaj: Ponuda i potražnja	Dominira privatni smještaj (apartmani, guesthouses, chambres d'hôtes). Vrlo važan segment čine kampovi u okolici mjesta i uz obalu. Prisutni su mali i srednji hoteli boutique i heritage tipa, bez dominantnih velikih hotelskih sustava. MICE ponuda obuhvaća ponudu nekoliko hotela s manjim kongresnim prostorima. Turistička potražnja izrazito sezonska (lipanj–rujan), ali s rastom pred i posezone kroz nautiku, outdoor aktivnosti i eno-gastronomiju. Turizam temeljen na automobilskim gostima, nautičarima i individualnim putnicima više platežne moći. Nema cruise turizma ni velikih grupnih aranžmana. Struktura smještaja: privatni smještaj 50-60%, kampovi 20-30%, mali hoteli 10-15%.
Pozicioniranje	“Slow Mediterranean” destinacija visoke kvalitete okoliša i autentičnosti. Pozicionira se kroz kombinaciju prirode, nautike, vina, gastronomije i malog povijesnog mjesta. Alternativa prenapučenim mediteranskim destinacijama. Naglašava mir, pejzaž, autentičnost i iskustveni boravak.
Turistički proizvodi	Nautički turizam; marina i vezovi; kupališni turizam; kamping; eno-gastronomija; ruralni turizam; outdoor aktivnosti (hiking, cycling); izleti brodom; kulturna baština; boutique smještaj; lokalna gastronomija; obiteljski turizam, MICE turizam
Turistička promocija	Destinacija se promovira putem stranice lokalne turističke zajednice (https://www.corsica-saintflorent.com/en/) te stranice turističke zajednice otoka Korzike (https://www.visit-corsica.com/en).

Porto Ercole (Italija, Toskana)

Opći podaci	Malo obalno naselje na poluotoku Monte Argentario u južnoj Toskani (provincija Grosseto), uz obalu Tirenskog mora. Razvio se oko zaštićene prirodne luke koja je stoljećima imala važnu stratešku i trgovačku ulogu na Tirenskom moru, što je i danas vidljivo kroz impresivan sustav španjolskih fortifikacija koje dominiraju mjestom i okolicom. Nekada ribarsko i pomorsko središte, Porto Ercole danas uspješno spaja autentični mediteranski karakter s profinjenim turizmom više kvalitete.
Prostor	Porto Ercole karakteriziraju uske kamene ulice, povijesna arhitektura i neposredna povezanost s prirodom. Mjesto je okruženo kristalno čistim morem, skrivenim uvalama, borovim šumama i uređenim plažama koje pripadaju najljepšem dijelu toskanske obale. Središte mjesta oblikovano je oko živahne luke uz koju se nalaze ribarski brodovi, manje jahte, restorani i tradicionalne trattorie, stvarajući tipičnu atmosferu mediteranskog obalnog grada.
Glavna turistička odredišta	Marina Porto Ercole; povijesna jezgra i riva; fortifikacije (Forte Stella, Forte La Rocca, Forte Filippo i dr.); stražarske kuće; crkva sv. Erasma; trg svete Barbare; Porta Senese (mjesna vrata); plaže i kupališta; vidikovci; poluotok Monte Argentario (naselja Poggio Petruso, Porto Santo Stefano, Orbetello i dr.); biciklističke i pješačke rute; lokalna gastronomija i ribarski identitet; planinarenje; prirodni krajolici Toskane i kraja Maremme; Ospedale di Santa Croce i grob slikara Caravaggia; lokalni OPG-i; lokalne trgovine (odjeća, suveniri i sl.); Botanički vrt Corsini
Smještaj: Ponuda i potražnja	Dominira privatni smještaj, vile i apartmani. Prisutni su mali i srednji boutique i heritage hoteli, bez dominantnih velikih hotelskih sustava. Kampovi su zastupljeni u području Monte Argentaria i obalnog zaleđa. Turistička potražnja izrazito je sezonska, s vrhuncem tijekom ljeta, ali uz rast pred i posezone kroz nautiku, outdoor aktivnosti i gastronomiju. Turizam se temelji na individualnim gostima više platežne moći, nautičarima i obiteljskom turizmu. Nema cruise turizma ni velikih grupnih aranžmana. Okvirna struktura smještaja: privatni smještaj 75–80 %, malim hotelima visoke kategorije 10–15 % i kampovima 5–10 %.
Pozicioniranje	Destinacija se pozicionira kao mala premium mediteranska destinacija visoke kvalitete okoliša, autentičnog identiteta i umjerenog turističkog intenziteta. Naglasak je na nautici, gastronomiji, prirodi, ekskluzivnijem individualnom turizmu i autentičnom toskanskom obalnom ambijentu.
Turistički proizvodi	Nautički turizam (marina, vezovi i servis); kupališni turizam (plaže i uvale); kulturni turizam (utvrde i kule); eno-gastronomija; ruralni turizam; outdoor turizam (hiking, cycling, ronjenje, speleologija), sportski turizam (jedrenje, windsurfing, golf); lokalna gastronomija i događanja; lifestyle turizam; elitni turizam
Turistička promocija	Destinacija se promovira putem službene stranice destinacije Monte Argentario (https://www.comune.monteargentario.gr.it/en-us/home) i te stranice turističke zajednice Toskane (VisitTuscany) (https://www.visittuscany.com/en/towns-and-villages/argentario-porto-ercole/). Na službenoj stranici destinacije poluotoka Monte Argentario moguće je saznati sve relevantne informacije o destinaciji, turističkim proizvodima, atrakcijama i smještajnoj ponudi, plažama i uvalama, događanjima te servisne informacije. Na službenoj turističkoj stranici Toskane mogu se saznati sve informacije o glavnim atrakcijama mjesta, događanjima, ugostiteljskoj ponudi te preporuke za posjet atrakcijama u blizini.

24.3. Turističko okruženje destinacije (otok Murter)

TZM Betina se nalazi se u turističkom okruženju ostalih destinacija na području otoka Murtera koju čine sljedeće destinacije: TZO Tisno, TZM Jezera i TZO Murter-Kornati. Turističke destinacije na području otoka Murtera – Jezera, Tisno, Betina i Murter-Kornati – dijele slična emitivna turistička tržišta te privlače posjetitelje. Unatoč tome, svaka destinacija razvija i naglašava specifične turističke proizvode koji oblikuju njezin prepoznatljiv identitet.

Gledajući turističku gustoću, odnosno broj dolazaka turista u odnosu na lokalno stanovništvo, vidljive su značajne razlike među analiziranim destinacijama na otoku Murteru. Usporedba broja dolazaka po stanovniku pruža vrijedan uvid u intenzitet turističkog prometa i njegove potencijalne implikacije na lokalnu zajednicu, pri čemu destinacije s većom gustoćom zahtijevaju pažljivije planiranje i upravljanje turizmom.

Tablica 49. Komparativna analiza turističkog prometa na području TZM Betina s u usporedbi ostalim TZ-ovima na otoku Murteru (komercijalni smještaj + nekomercijalni smještaj + promet u lukama) izvor: eVisitor i DZS, obradio Level Project d.o.o.

	TZM Betina	TZM Jezera	TZO Tisno	TZO Murter-Kornati
Broj dolazaka (ukupno) u 2024. godini	28.869	40.607	32.724	54.293
Broj noćenja (ukupno) u 2024. godini	256.736	320.911	223.863	397.281
Prosječna duljina trajanja boravka (danima)	9,47	8,19	6,85	7,67
Broj stanovnika (2021.)	718	798	1392	1934
Broj dolazaka po stanovniku	40,21	50,88	23,51	28,07

Usporede li se broj turističkih dolazaka i noćenja među destinacijama na otoku Murteru, u 2024. godini TZO Murter-Kornati bilježi najveći turistički promet s 54.293 dolaska i 397.281 noćenjem. TZM Betina ostvarila je 46,8 % dolazaka i 35,4 % manje noćenja u odnosu na TZO Murter-Kornati. U istoj godini, TZM Betina ostvarila je 28,9 % dolazaka i 20,0 % noćenja manje u usporedbi s TZM Jezera. Također, ostvarila je 11,8 % dolazaka manje te 14,7 noćenja više u odnosu na TZO Tisno.

Podaci ukazuju na razlike u intenzitetu turističke potražnje među destinacijama. Mjereno brojem dolazaka po stanovniku, TZM Betina je u 2024. godini ostvarila 40,2 dolaska po stanovniku, što je za 10,5 dolazaka po stanovniku manje od TZM Jezera, ali više u odnosu na TZO Murter-Kornati (28,0 dolazaka po stanovniku) i TZO Tisno (23,5 dolazaka po stanovniku)

Kada je riječ o prosječnoj duljini trajanja boravka, turisti u Betini u prosjeku borave 9,47 dana, što je najdulje u odnosu na ostale destinacije na otoku Murteru. Dulji boravak u Betini može se objasniti strukturom smještaja i tipom turizma, budući da destinacija ima snažan udio nautičkog turizma i privatnog smještaja, gdje gosti češće borave tjedan ili dulje. Osim toga, mirniji karakter destinacije te ponuda aktivnosti poput nautike, pješačkih i biciklističkih staza potiču dulji odmor i zadržavanje gostiju u destinaciji. S druge strane, kraća prosječna duljina boravka u Tisnom povezana je s festivalskim turizmom, gdje posjetitelji često dolaze na kraće razdoblje vezano uz trajanje događanja.

Usporedbom smještajnih kapaciteta (komercijalni i nekomercijalni smještaj) vidljivo je da TZM Betina raspolaže s 5.008 kreveta, što je 26,8 % manje u odnosu na TZO Tisno, 47,2 % manje u odnosu na TZO Murter-Kornati, ali 2,9 % više u odnosu na TZM Jezera.

Struktura smještaja na području TZM Betina ukazuje na prevlast kampova (1.722 kreveta) i objekata u domaćinstvu (1.471 kreveta). U usporedbi s ostalim TZ-ovima, TZM Betina raspolaže s većim brojem kreveta, u odnosu na TZM Jezera, a manjim u odnosu na TZO Tisno i TZO Murter-Kornati, osobito u segmentu objekata u domaćinstvu i nekomercijalnog smještaja. Za razliku od TZM Jezera i TZO Tisno, TZM Betina nema izraženiji hotelski smještaj, a turistička ponuda snažno je usmjerena na kamping i obiteljski smještaj.

Promatrajući strukturu dolazaka po vrsti smještaja u 2024. godini, TZM Betina ostvaruje 80,1 % dolazaka u komercijalnom smještaju, 17,6 % u nautici te 2,3 % u nekomercijalnom smještaju. Usporedba s ostalim destinacijama pokazuje kako su TZM Betina, TZM Jezera i TZO Murter-Kornati izrazito povezani s nautičkim turizmom. Najveći udio dolazaka u nautici ostvaruje TZO Murter-Kornati (19,8 %), slijedi TZM Betina (17,6 %), dok TZM Jezera također bilježi značajan udio nautičkih dolazaka (13,1 %). S druge strane, TZO Tisno gotovo je u potpunosti usmjeren na komercijalni smještaj, koji sudjeluje s 95,8 % ukupnih dolazaka, uz zanemariv udio nautike.

Kod strukture noćenja po vrsti smještaja, TZM Betina ostvaruje 75,7 % noćenja u komercijalnom smještaju, 12,3 % u nautici te 12,0 % u nekomercijalnom smještaju. Usporedba pokazuje kako TZM Betina i TZO Murter-Kornati ostvaruju gotovo identičan udio noćenja u nautici (12,3 % odnosno 12,1 %), dok TZM Jezera također imaju značajan udio nautičkih noćenja (9,9 %). TZO Tisno bilježi tek 0,1 % noćenja u nautici, uz dominantan udio komercijalnog smještaja. TZM Jezera (82,7 %) i TZO Tisno (82,1 %) ostvaruju veći udio komercijalnog smještaja u ukupnim noćenjima nego TZM Betina (75,7 %). Istodobno, udio nekomercijalnog smještaja u TZM Betina iznosi 12,0 % ukupnih noćenja, što je više u odnosu na TZM Jezera (7,4 %), ali manje u odnosu na TZO Tisno (17,8 %) i TZO Murter-Kornati (14,8 %).

Kod noćenja, TZM Betina ostvaruje 75,7 % noćenja u komercijalnom smještaju, što je manje nego u TZM Jezera (82,7 %) i TZO Tisno (82,1 %), ali više nego u TZO Murter-Kornati (73,1 %). Udio nekomercijalnih noćenja u TZM Betina iznosi 12,0 %, što je više nego u TZM Jezera (7,4 %), ali niže u odnosu na TZO Tisno (17,8 %) i TZO Murter-Kornati (14,8 %). Istodobno, TZM Betina ostvaruje najveći udio nautičkih noćenja među uspoređivanim destinacijama (12,3 %), neznatno više od TZO Murter-Kornati (12,1 %) te više u odnosu na TZM Jezera (9,9 %) i TZO Tisno (0,1 %), što potvrđuje snažnu orijentaciju destinacije prema nautičkom turizmu.

Tablica 50. Komparativna analiza ponude smještaja TZM Betina s konkurentima u usporedbi ostalim TZ-ovima na otoku Murteru, izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.

	TZM Jezera	TZO Tisno	TZM Betina	TZO Murter-Kornati
Broj kreveta	4.865	6.841	5.008	9.477
Broj dolazaka po vrsti smještaja u 2024. godini Komercijalni/ Nekomercijalni/ Nautika	34.652 (85,3 %) 637 (1,6 %) 5.318 (13,1 %)	31.352 (95,8 %) 1.321 (4,0 %) 51 (0,2 %)	23.133 (80,1 %) 662 (2,3 %) 5.074 (17,6 %)	43.447 (80,0 %) 2.047 (3,8 %) 8.799 (16,2 %)
Broj noćenja po vrsti smještaja u 2024. godini Komercijalni/ Nekomercijalni/ Nautika	265.416 (82,7 %) 23.599 (7,4 %) 31.896 (9,9 %)	183.837 (82,1 %) 39.866 (17,8 %) 160 (0,1 %)	194.457 (75,7 %) 30.801 (12,0 %) 31.478 (12,3 %)	290.361 (73,1 %) 58.801 (14,8 %) 48.119 (12,1 %)
Struktura smještaja po krevetima u 2024.	Hoteli: 340 (7,0 %) Kampovi: 1.350 (27,7 %) Obiteljski smještaj: 1.519 (31,2 %) Ostali smještaj: 109 (2,2 %) Nekomercijalni smještaj: 1.547 (28,4 %) Ukupno: 4.865 (100,0 %)	Hoteli: 430 (6,3 %) Kampovi: 1.281 (18,7 %) Obiteljski smještaj: 2.555 (37,4 %) Ostali smještaj: 355 (5,2 %) Nekomercijalni smještaj: 2.220 (32,4 %) Ukupno: 6.841 (100,0 %)	Hoteli (0,0 %) Kampovi: 1.722 (34,4 %) Obiteljski smještaj: 1.471 (29,4 %) Ostali smještaj: 238 (4,8 %) Nekomercijalni smještaj: 1.577 (31,5 %) Ukupno: 5.008 (100,0 %)	Hoteli: 24 (0,3 %) Kampovi: 1.230 (13,0 %) Obiteljski smještaj: 3.689 (38,9 %) Ostali smještaj: 1.116 (11,8 %) Nekomercijalni smještaj: 3.418 (36,1 %) Ukupno: 9.477 (100,0 %)
Broj noćenja po vrsti smještaja u 2024.	Hoteli: 21.014 (6,5 %) Kampovi: 160.174 (49,9 %) Obiteljski smještaj: 81.039 (25,3 %) Ostali smještaj: 3.189 (1,0 %) Nekomercijalni smještaj: 23.599 (7,4 %)	Hoteli: 30.669 (13,7 %) Kampovi: 41.619 (18,6 %) Obiteljski smještaj: 103.563 (46,3 %) Ostali smještaj: 7.986 (3,6 %)	Hoteli (0,0 %) Kampovi: 112.474 (43,8 %) Obiteljski smještaj: 75.420 (29,4 %) Ostali smještaj: 6.563 (2,6 %)	Hoteli: 2.360 (0,6 %) Kampovi: 56.065 (14,1 %) Obiteljski smještaj: 187.872 (47,3 %) Ostali smještaj: 44.064 (11,1 %)

	Nautika: 31.896 (9,9 %)	Nekomercijalni smještaj: 39.866 (17,8 %) Nautika: 160 (0,1 %)	Nekomercijalni smještaj: 30.801 (12,0 %) Nautika: 31.478 (12,3 %)	Nekomercijalni smještaj: 58.801 (14,8 %) Nautika: 48.119 (12,1 %)
--	-------------------------	--	--	--

Usporedba udjela dobne strukture turista na području TZM Betina i ostalih TZ-ova na otoku Murteru prema dolascima turista u 2024. godini ukazuje da postoje određene razlike.

TZM Betina privlači nešto veći udio turista starijih dobnih skupina, osobito 55–64 godine (22,0 %) i 45–54 godine (19,4 %), što upućuje na destinaciju koja privlači goste sklonije mirnijem odmoru i duljem boravku.

U TZO Tisno ističe se mlađa dobna skupina 25–34 godine (26,1 %), što je znatno više nego u ostalim destinacijama. Takva dobna struktura može se povezati s izraženim festivalskim turizmom, koji privlači mlađu populaciju.

S druge strane, TZO Murter-Kornati ima relativno uravnoteženu dobnu strukturu, s najvećim udjelom gostiju u skupinama 45–54 godine (20,0 %) i 35–44 godine (18,6 %), što upućuje na širi raspon posjetitelja različitih dobnih skupina.

Tablica 51. Komparativna analiza dobne strukture turista koji dolaze na područje TZM Betina u usporedbi ostalim TZ-ovima na otoku Murteru, izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.

	TZM Betina		TZM Jezera		TZO Tisno		TZO Murter-Kornati	
Prosječna dob turista	0-5	3,5 %	0-5	5,3 %	0-5	2,0 %	0-5	5,0 %
	6-11	6,6 %	6-11	9,0 %	6-11	3,31 %	6-11	7,7 %
	12-17	7,0 %	12-17	7,8 %	12-17	4,3 %	12-17	8,1 %
	18-24	4,9 %	18-24	6,3 %	18-24	11,7 %	18-24	6,3 %
	25-34	9,3 %	25-34	11,8 %	25-34	26,1 %	25-34	13,3 %
	35-44	14,9 %	35-44	17,0 %	35-44	15,5 %	35-44	18,6 %
	45-54	19,4 %	45-54	17,7 %	45-54	14,1 %	45-54	20,0 %
	55-64	22,0 %	55-64	15,4 %	55-64	12,1 %	55-64	13,8 %
	65-120	12,4 %	65-120	9,7 %	65-120	10,9 %	65-120	7,3 %

Usporedba glavnih emitivnih tržišta pokazuje da TZM Betina ima snažnu orijentaciju na njemačko tržište (31,91 %), uz značajan udio gostiju iz Slovenije i Austrije, dok TZO Murter-Kornati također najviše noćenja ostvaruje s tržišta Slovenije (23,5 %) i Njemačke (16,9 %), uz važna tržišta Austrije i Poljske.

TZM Jezera najveći udio noćenja ostvaruje s tržišta Slovenije (28,49 %) i Njemačke (23,61 %), koja zajedno čine više od polovice ukupnih noćenja. Slijede Austrija (9,34 %), Češka (7,14 %) i Poljska (6,42 %), dok ostala tržišta poput Mađarske, Ujedinjenog Kraljevstva, Italije, Nizozemske i Slovačke imaju manji, ali stabilan udio.

U TZO Tisno struktura emitivnih tržišta značajno se razlikuje jer dominira Ujedinjeno Kraljevstvo (19,47 %), što je povezano s razvijenim festivalskim turizmom, dok su emitivna tržišta Njemačka, Slovenija, Poljska i Nizozemska.

Ukupno gledano, TZM Betina dijeli slična emitivna tržišta s destinacijama na otoku Murteru, pri čemu dominiraju Njemačka, Slovenija, i Austrija, što potvrđuje snažnu orijentaciju na srednjoeuropska tržišta. Istodobno, pojedine destinacije imaju i specifičnosti – primjerice TZO Tisno s naglašenim britanskim tržištem.

Tablica 52. Komparacija glavnih emitivnih tržišta prema broju noćenja TZM Betina i ostalih TZ-ova na otoku Murteru u 2024. godini, izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.

TZM Betina	TZM Jezera	TZO Tisno	TZO Murter-Kornati
Njemačka 31,91 %	Slovenija 28,49 %	UK 19,47 %	Slovenija 23,5 %
Slovenija 20,19 %	Njemačka 23,61 %	Njemačka 12,35%	Njemačka 16,9 %
Austrija 11,36 %	Austrija 9,34 %	Slovenija 9,74 %	Austrija 11,6 %
Češka 7,74 %	Češka 7,14 %	Poljska 8,09 %	Poljska 8,2 %
Poljska 6,47 %	Poljska 6,42 %	Nizozemska 7,48 %	Mađarska 7,2 %
Mađarska 4,20 %	Mađarska 4,55 %	Austrija 7,05 %	Češka 6,7 %
Slovačka 3,80 %	UK 3,42 %	Češka 3,54 %	Slovačka 6,4 %
Italija 3,74 %	Italija 3,20 %	Francuska 3,36 %	BiH 3,9 %
Nizozemska 1,74 %	Nizozemska 3,10 %	Mađarska 3,31 %	Italija 3,2 %
Francuska 1,35 %	Slovačka 2,31 %	Italija 2,38 %	UK 1,8 %

25. Anketni upitnik

U svrhu aktivnog uključivanja turista, jednodnevnih posjetitelja i lokalnog stanovništva u izradu Plana upravljanja destinacijom TZM Betina, provedena je konzultacija s javnosti tijekom koje su prikupljena mišljenja i prijedlozi koji se koriste za oblikovanje ciljeva i smjernica budućeg razvoja destinacije.

Pravilnik o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma (NN 112/2024) definira popis obveznih i specifičnih pokazatelja, izvore podataka te metodologiju i vremenske okvire za prikupljanje i praćenje podataka. Među pokazateljima održivosti koji mjere društvene aspekte, posebna pozornost usmjerena je na prikupljanje podataka o utjecaju turizma na kvalitetu života lokalnog stanovništva, jednodnevnih posjetitelja i turista, njihovo zadovoljstvo turizmom te percepciju utjecaja turizma na identitet mjesta. Za dobivanje tih podataka, provedeno je primarno istraživanje putem dvaju odvojenih anketnih upitnika.

Ankete su izrađene sukladno preporukama Ministarstva turizma i sporta (MINTS), tj. *Smjernicama za provođenje istraživanja stavova lokalnog stanovništva o turizmu i utjecaju turizma na kvalitetu života* te *Smjernicama za provođenje istraživanja zadovoljstva cjelokupnim boravkom u destinaciji* putem alata za izradu i analizu anketnih upitnika *EUSurvey*.

Prilagodbom anketnih upitnika specifičnostima destinacije, anketa je u suradnji s TZM Betina distribuirana putem službenih internetskih stranica TZM Betina i Facebook profila. Istovremeno su podijeljene obje ankete – za lokalno stanovništvo i za turiste – kako bi se usporedno prikupili stavovi obje ciljane skupine o turizmu na području destinacije.

Anketa lokalnog stanovništva provedena je s ciljem prikupljanja mišljenja, stavova i prijedloga građana mjesta Betina o zadovoljstvu lokalnog stanovništva turizmom i utjecaju turizma na kvalitetu života. Ukupno je zaprimljeno 52 odgovora, što predstavlja zadovoljavajući uzorak za kvalitativnu analizu lokalnog stanja i potencijala turističkog razvoja destinacije.

25.1. Analiza odgovora anketnog istraživanja lokalnog stanovništva

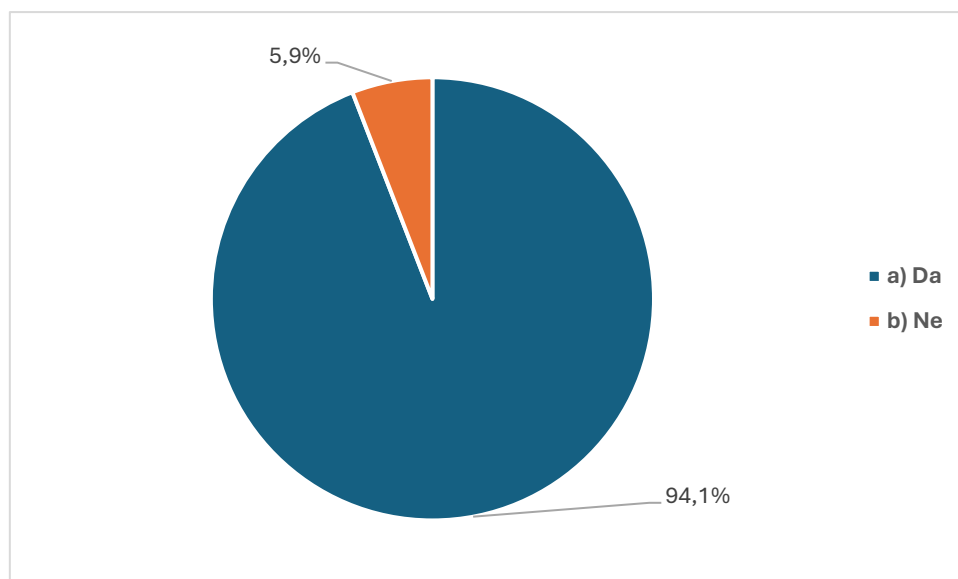
U daljnjem tekstu opisana je analiza odgovora lokalnog stanovništva koji su tematski podijeljeni u tri cjeline: Identifikacijska pitanja, Zadovoljstvo turizmom te Utjecaj turizma na kvalitetu života.

Sociodemografski profil ispitanika

Imate li stalno prebivalište na području naselja Betine?

Ukupno 94,2 % ispitanika odgovorilo je potvrdno, dok je 5,8 % navelo da nemaju stalno prebivalište na području destinacije. Ovi podaci ukazuju na to da je uzorak dominantno sastavljen od lokalnog stanovništva, što znači da je reprezentativan. Obzirom na potrebu da isključivo odgovori ispitanika koji imaju stalno prebivalište (i punoljetnost) na području Betine budu uključeni u anketni upitnik, odgovori ispitanika koji nisu odgovorili potvrdno (i nisu bili punoljetni) na ovo pitanje, su eliminirani uz daljnje analize te je u tom pogledu napravljena analiza na temelju 48 anketnih upitnika.

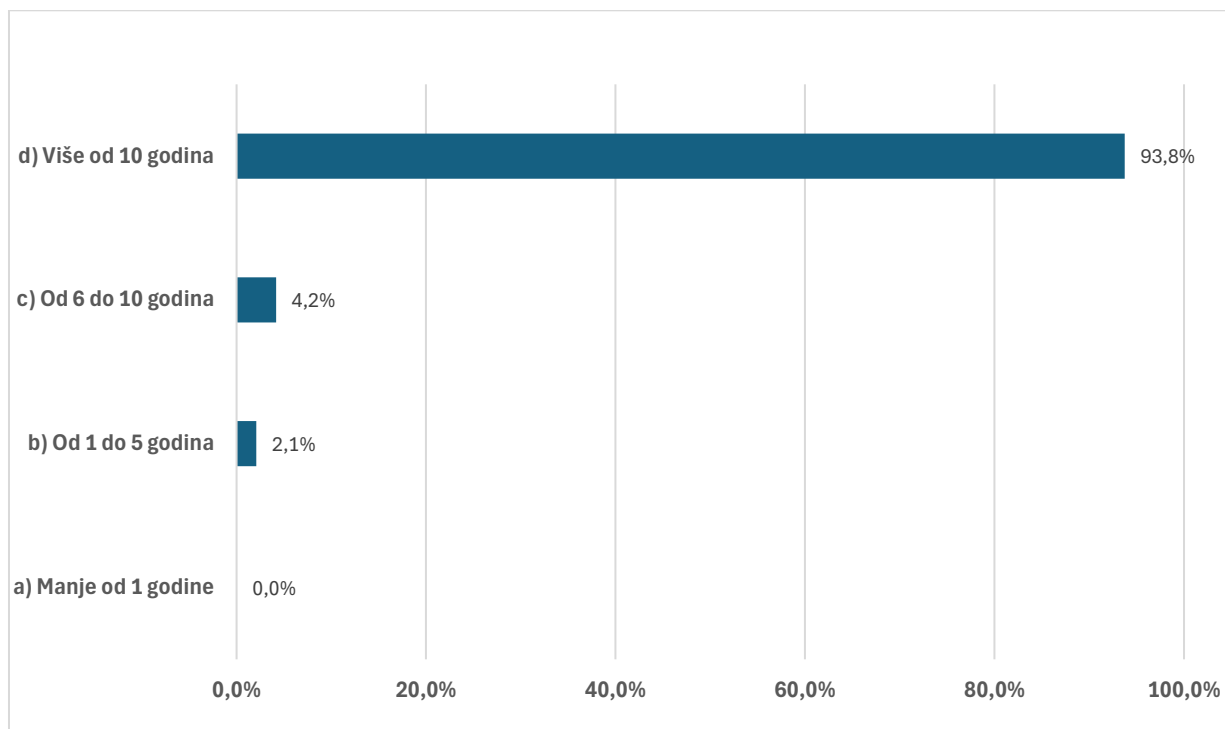
Slika 26. Odgovor na pitanje „Imate li stalno prebivalište na području naselja Betine?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

Koliko ste dugo stanovnik Betine?

Visok udio ispitanika koji u Betini žive više od 10 godina (93,8 %) pokazuje da je većina odgovora prikupljena od dugogodišnjih stanovnika koji dobro poznaju lokalnu zajednicu, način života i promjene koje se događaju u destinaciji. Takva struktura ispitanika doprinosi većoj relevantnosti i pouzdanosti rezultata ankete jer se stavovi i mišljenja temelje na dugoročnom iskustvu života u Betini i neposrednom poznavanju lokalnih prilika.

Slika 27. Odgovor na pitanje „Koliko ste dugo stanovnik Betine?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

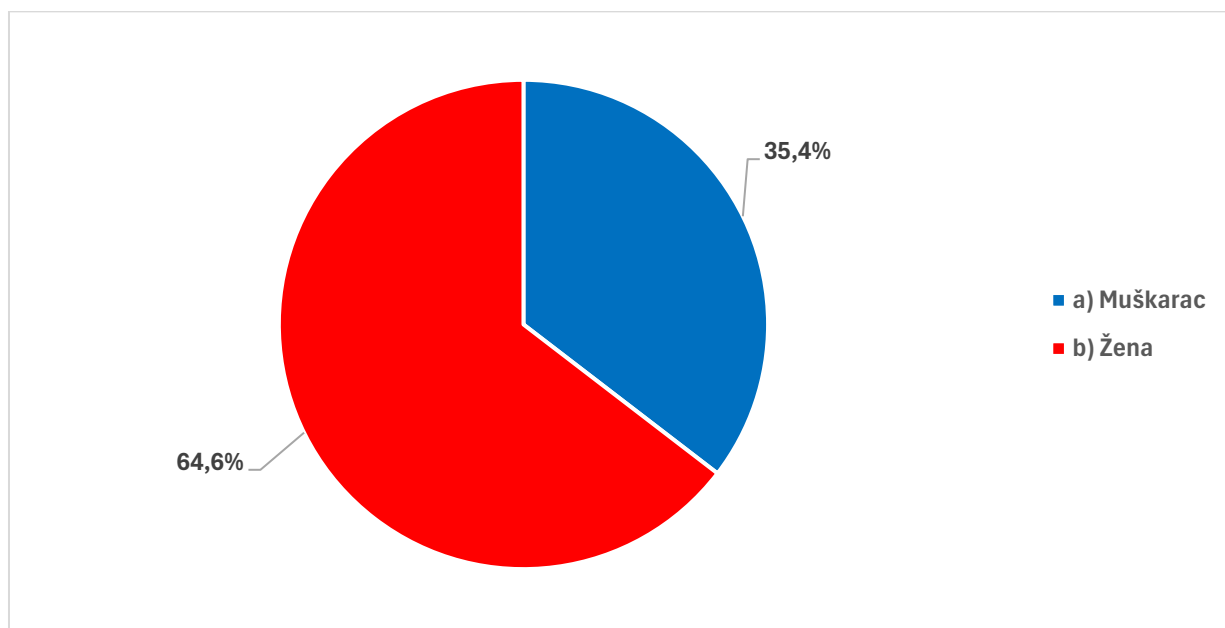

Sociodemografski profil ispitanika

Spolna struktura?

U anketi je sudjelovalo 64,6 % žena i 35,4 % muškaraca.

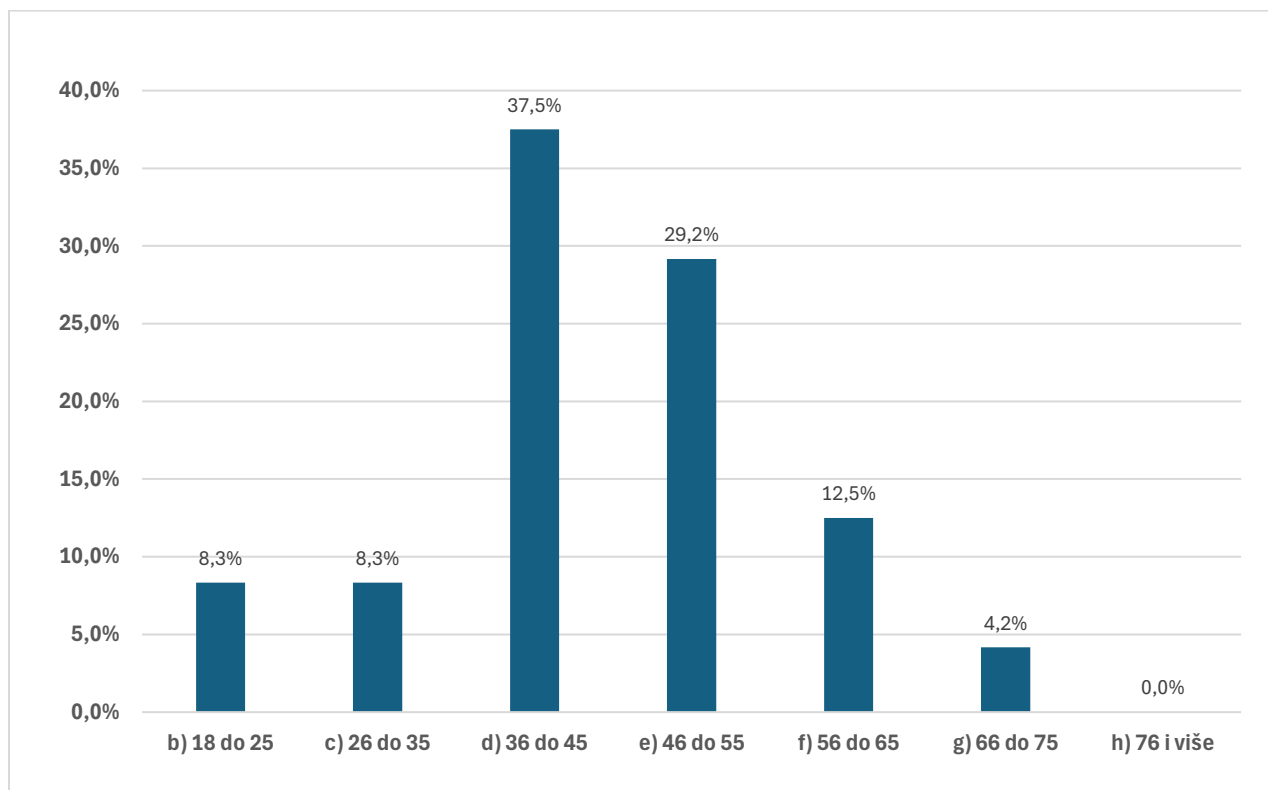
Slika 28. Odgovor na pitanje „Spolna struktura?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

Dobna struktura ?

Analiza dobne strukture ispitanika pokazala je da su anketu pretežito ispunili stanovnici srednje i starije dobi. Najveći udio činili su ispitanici u dobi 36–45 godina (37,5 %), zatim 46–55 godina (29,2 %) te 56–65 godina (12,5 %). Broj ispitanika mlađih dobni skupina bio je podjednak u razredu 18-25 i 26-35 godina (8,3 %).

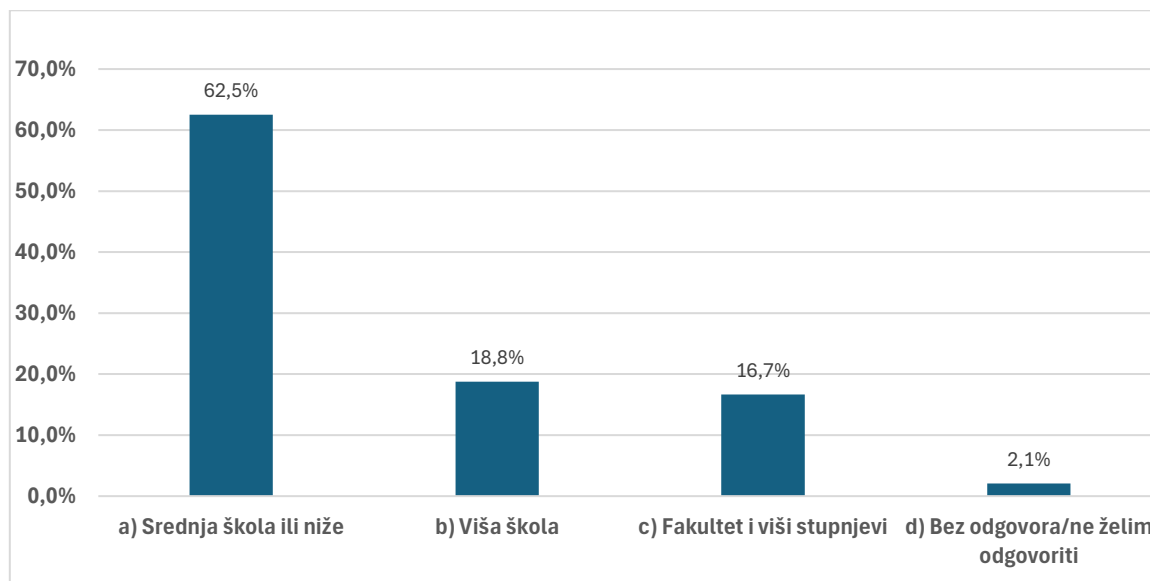
Slika 29. Odgovor na pitanje „Dobna struktura?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

Najviši završen stupanj obrazovanja ?

Analiza obrazovne strukture ispitanika pokazala je da su u anketi prevladavali ispitanici sa srednjim stupnjem obrazovanja. Najveći udio činili su ispitanici sa srednjoškolskim obrazovanjem ili niže (62,5 %), a zatim sa višom školom (18,8 %) i fakultetskim obrazovanjem ili višim stupnjevima (16,7 %). Ukupno 2,1 % ispitanika odabralo opciju bez odgovora ili nije željelo odgovoriti.

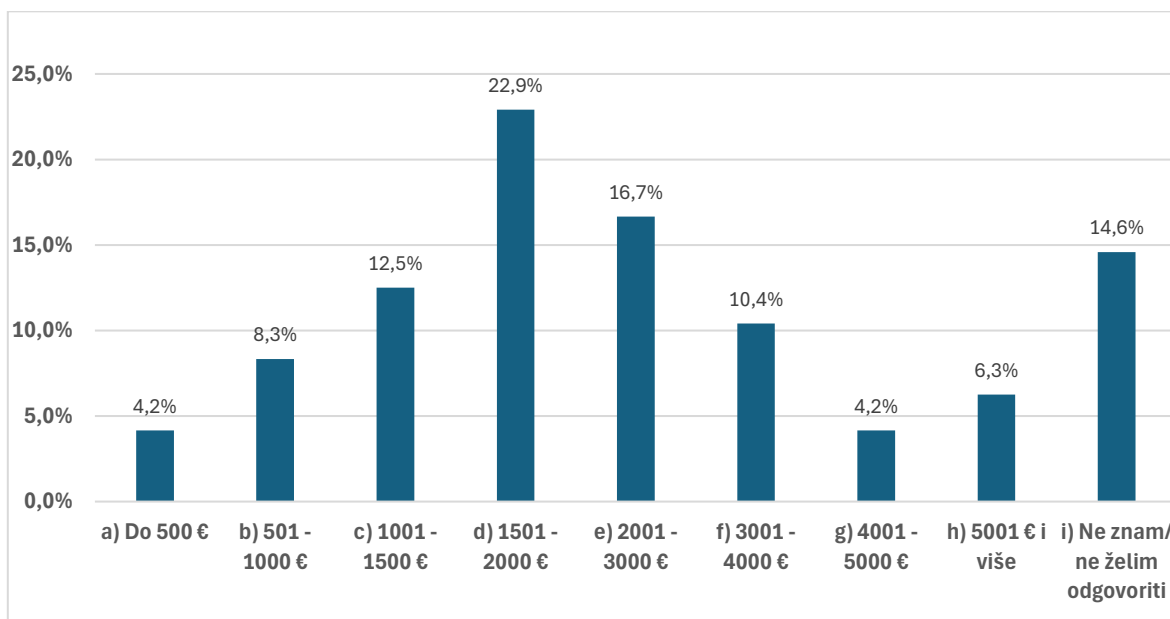
Slika 30. Odgovor na pitanje „Najviši završen stupanj obrazovanja ?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

Mjesečna primanja kućanstva ?

Rezultati anketnog istraživanja pokazuju da najveći udio ispitanika (22,9 %) ima mjesečna primanja kućanstva u rasponu od 1.501 do 2.000 €. Slijede ispitanici s primanjima od 2.001 do 3.000 € (16,7 %), zatim oni koji nisu znali ili nisu željeli odgovoriti na pitanje (14,6 %), te ispitanici s primanjima od 1.001 do 1.500 € (12,5 %).

Slika 31. Odgovor na pitanje „Mjesečna primanja kućanstva?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

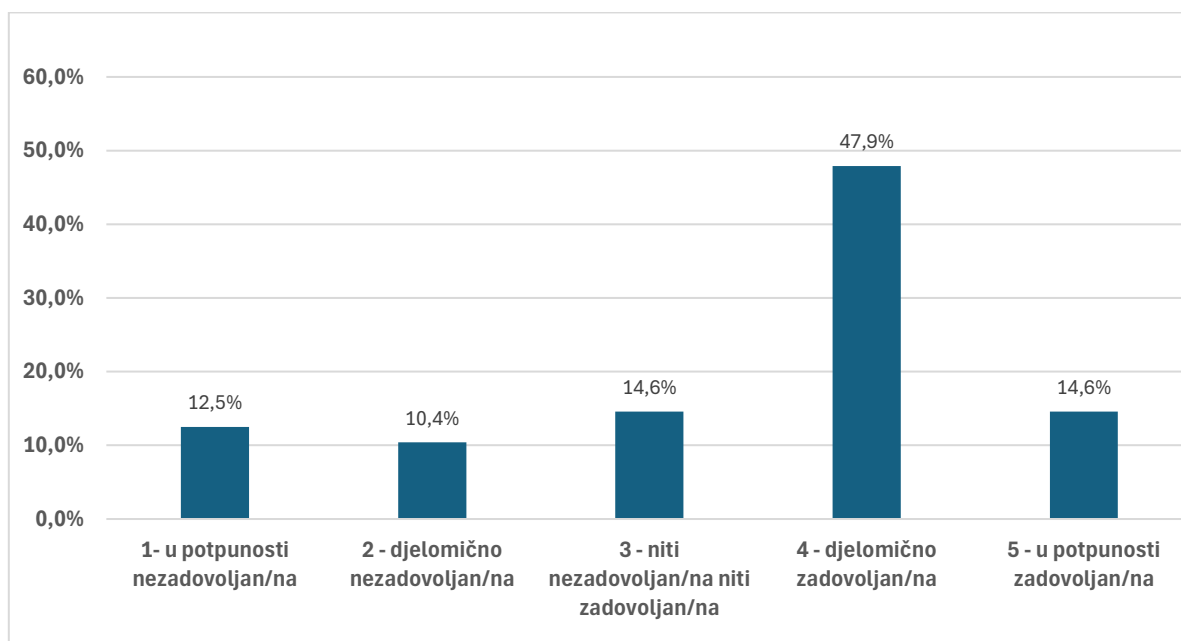

Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom

A1. Koliko ste sveukupno zadovoljni razvojem turizma u Betini?

Rezultati anketnog istraživanja na pitanje „Koliko ste sveukupno zadovoljni razvojem turizma u Betini?“ pokazali su da je najveći udio ispitanika (47,9 %) naveo kako je djelomično zadovoljan. Ukupno 14,6 % dalo je najvišu ocjenu u pogledu zadovoljstva razvojem turizma u mjestu. Neutralan stav, odnosno da nisu ni zadovoljni ni nezadovoljni, također je izrazilo je 14,6 % ispitanika. Nadalje, 12,5 % ispitanika izjavilo je da su potpuno nezadovoljni, dok je 10,4 % navelo da su djelomično nezadovoljni. Najmanji udio ispitanika (6,7 %) istaknuo je da su potpuno zadovoljni razvojem turizma. Ukupno gledano, gotovo dvije trećine ispitanika (62,5 %) iskazalo je određenu razinu zadovoljstva (4-djelomično ili 5-potpuno zadovoljni) razvojem turizma u Betini.

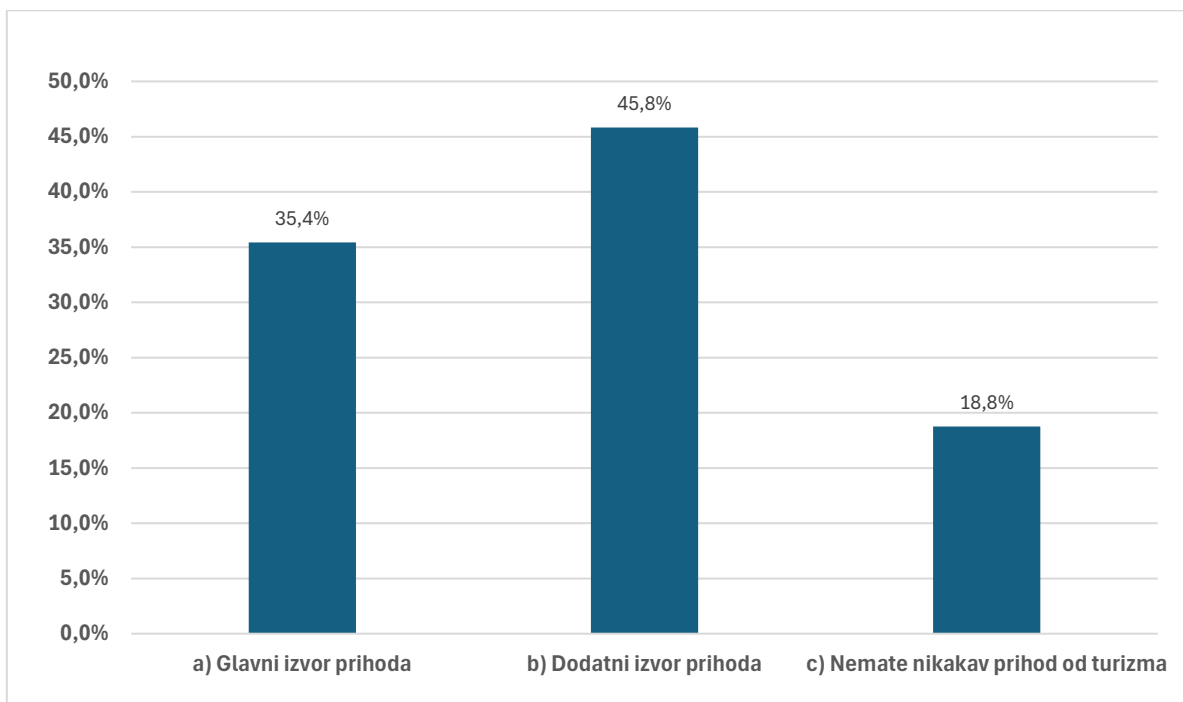
Slika 32. Odgovor na pitanje „Koliko ste sveukupno zadovoljni razvojem turizma u Betini?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

A2.Vama i/ili članovima Vaše uže obitelji turizam je:

Na pitanje „Vama i/ili članovima Vaše uže obitelji turizam je?“, većina ispitanika (45,8 %) navela je da im turizam predstavlja dodatni izvor prihoda. Nadalje, 35,4 % ispitanika izjavilo je da im je turizam glavni izvor prihoda, dok je 18,8 % ispitanika navelo da nemaju nikakav prihod od turizma. Dobiveni rezultati ukazuju na značajnu ulogu turizma u prihodima lokalnog stanovništva, pri čemu većina kućanstava ostvaruje barem neki oblik prihoda povezan s turističkim aktivnostima, pri čemu više od trećine ispitanika navodi turizam kao glavni izvor prihoda.

Slika 33. Odgovor na pitanje „Vama i/ili članovima Vaše uže obitelji turizam je?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

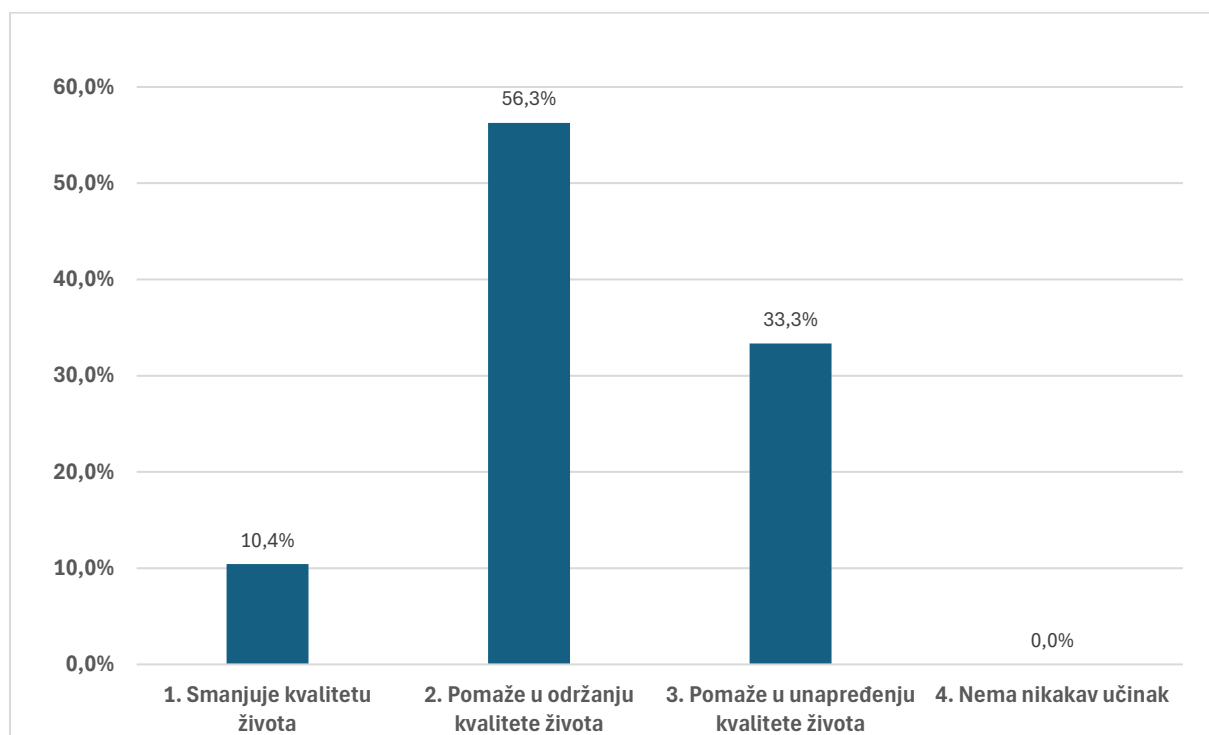
Pitanja za obračun obveznih pokazatelja prihvatnog kapaciteta

PH1. Razmislite kako sve turizam utječe na svakodnevni život u Vašem mjestu – na lokalno gospodarstvo, okoliš, sigurnost u mjestu, društveni život, cijene i sl. ?

Rezultati ankete pokazuju da gotovo 90 % ispitanika smatra kako turizam ima pozitivan utjecaj na svakodnevni život u mjestu. Više od polovice ispitanika (56,3 %) smatra da turizam pomaže u održanju kvalitete života, dok trećina (33,3 %) procjenjuje kako pomaže u unapređenju kvalitete života. S druge strane, 10,4 % ispitanika smatra da turizam smanjuje kvalitetu života. Niti jedan ispitanik nije dao odgovor da turizam nema nikakav učinak na svakodnevni život u Betini.

Sumarno, ukupno 89,6 % ispitanika (odgovori 2 i 3) smatra da turizam pozitivno utječe na kvalitetu života, bilo kroz održavanje ili unapređenje kvalitete života u mjestu.

Slika 34. Odgovor na pitanje „Razmislite kako sve turizam utječe na svakodnevni život u Betini – na lokalno gospodarstvo, okoliš, sigurnost u mjestu, društveni život, cijene i slično?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

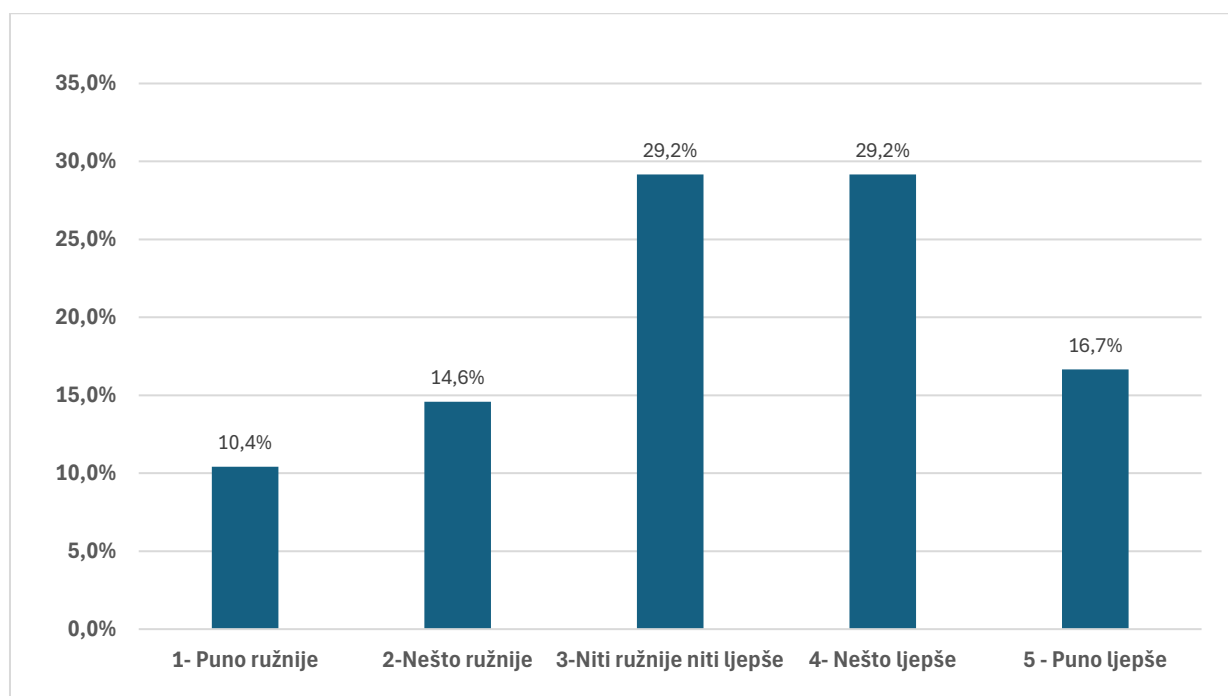
PH2. Kako turistički razvoj utječe na izgled Betine– postaju li ona uslijed turističkog razvoja ružnija ili ljepša?

Na pitanje „Kako turistički razvoj utječe na izgled mjesta – postaje li ono uslijed turističkog razvoja ružnije ili ljepše?“ Rezultati anketnog ispitivanja ukazuju na izostanak jasno izražene dominacije pojedine kategorije odgovora, što upućuje na relativno podijeljene stavove ispitanika o utjecaju turizma na izgled Betine.

Najveći udio ispitanika (29,2 %) ima neutralan stav i smatra da mjesto ne postaje ni ružnije ni ljepše, dok isti udio ispitanika (29,2 %) navodi da mjesto postaje nešto ljepše. Nadalje, 16,7 % ispitanika smatra da mjesto postaje puno ljepše.

S druge strane, 14,6 % ispitanika smatra da mjesto postaje nešto ružnije, dok 10,4 % navodi da postaje puno ružnije. Sumarno, 45,9 % ispitanika smatra da mjesto postaje ljepše uslijed turističkog razvoja (ocjene 4 i 5).

Slika 35. Odgovor na pitanje „Kako turistički razvoj utječe na izgled Betine– postaje li ona uslijed turističkog razvoja ružnije ili ljepše?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

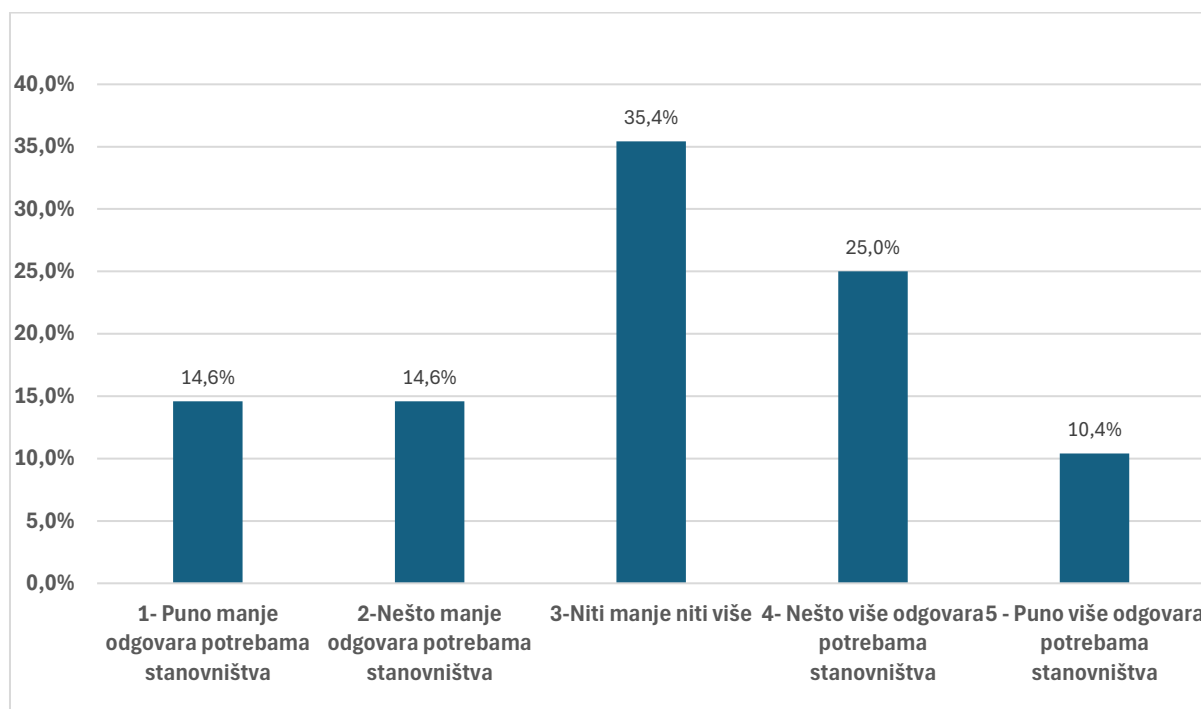
PH3. Što mislite o načinu korištenja javnog prostora u Betini, je li turizam javni prostor (rivu, gradske ulice i trgove, zelene površine) učinio manje ili više prikladnim za Vaše potrebe?

Na pitanje „Što mislite o načinu korištenja javnog prostora u Betini, je li turizam javni prostor (rivu, gradske ulice i trgove, zelene površine) učinio manje ili više prikladnim za Vaše potrebe?“, najveći udio ispitanika (35,4 %) zauzeo je neutralan stav, odnosno smatra da turizam nije javni prostor učinio ni manje ni više prikladnim za potrebe stanovništva.

Nadalje, 25,0 % ispitanika smatra da javni prostor nešto više odgovara potrebama stanovništva, dok 10,4 % navodi da puno više odgovara. S druge strane, 14,6 % ispitanika smatra da javni prostor nešto manje odgovara potrebama stanovništva, a jednak udio (14,6 %) navodi da puno manje odgovara.

Odgovori ispitanika ukazuju na pretežno neutralnu do blago pozitivnu percepciju, uz istodobnu prisutnost negativnih stavova, što upućuje na podijeljena mišljenja o utjecaju turizma na korištenje javnog prostora.

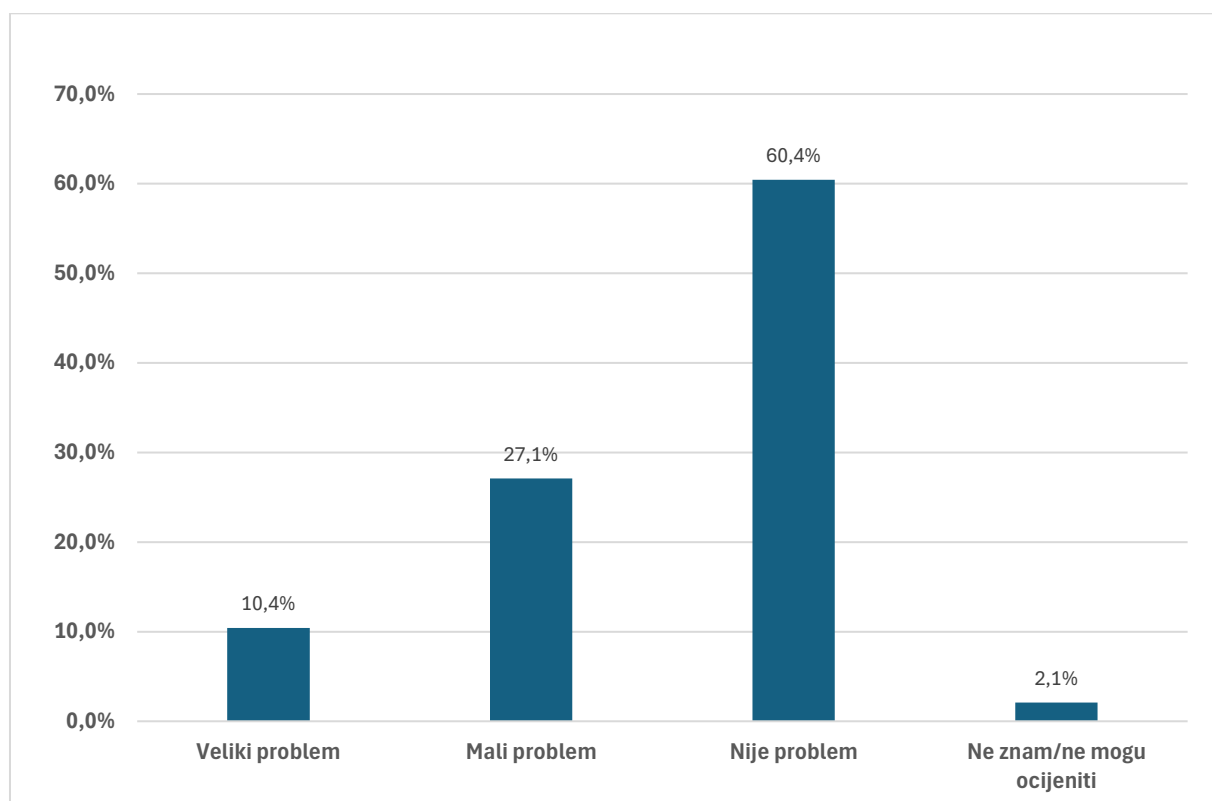
Slika 36. Odgovor na pitanje „Što mislite o načinu korištenja javnog prostora u Betini, je li turizam javni prostor (rivu, gradske ulice i trgove, zelene površine) učinio manje ili više prikladnim za Vaše potrebe?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

PH4. Kada pomislite na život u Betini tijekom turističke sezone, predstavlja li buka veliki problem, mali problem ili uopće nije problem?

Na pitanje „Kada pomislite na život u Betini tijekom turističke sezone, predstavlja li buka veliki problem, mali problem ili uopće nije problem?“, gotovo dvije trećine ispitanika (60,4 %) je navelo da buka nije problem. Nadalje, 27,1 % ispitanika smatra da buka predstavlja mali problem, dok 10,4 % ispitanika navodi da je riječ o velikom problemu. Manji udio ispitanika (2,1 %) nije znao ili nije mogao procijeniti. Obzirom na to da je Betina turističko mjesto, povremena buka tijekom turističke sezone očekivana je pojava, osobito tijekom održavanja manifestacija, povećanog broja posjetitelja i intenzivnijih aktivnosti u naselju.

Slika 37. Odgovor na pitanje „Kada pomislite na život u Betini tijekom turističke sezone, predstavlja li buka veliki problem, mali problem ili uopće nije problem?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

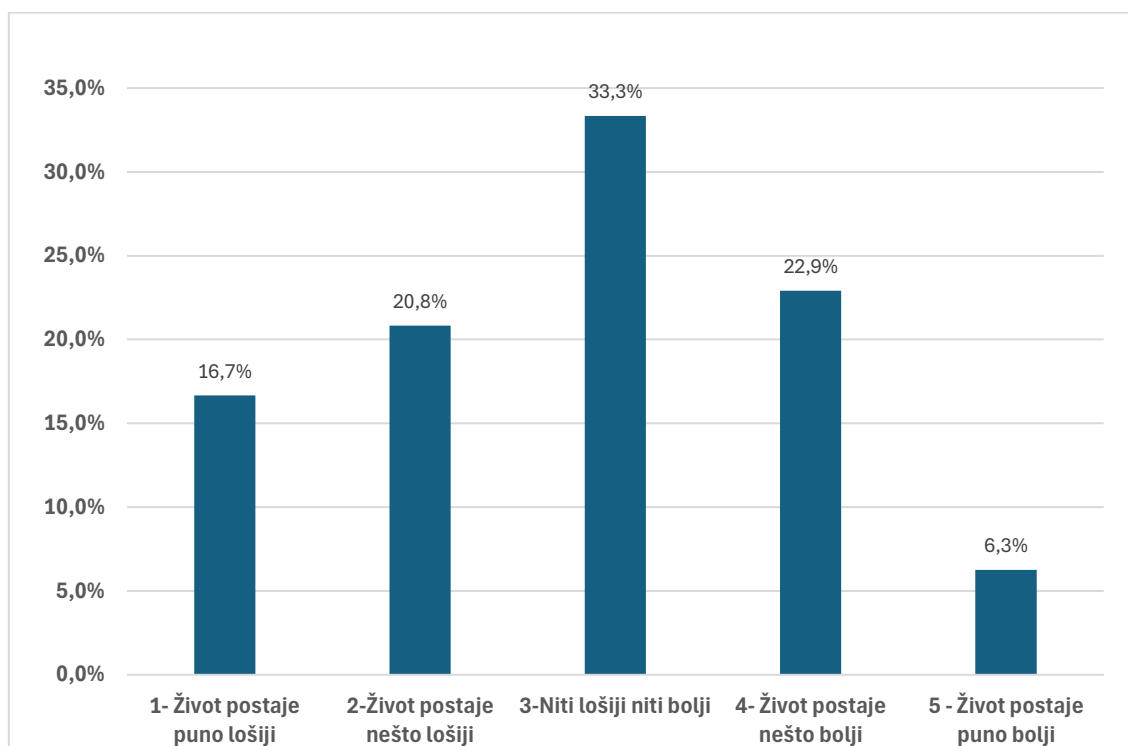
PH5. Što mislite o pretvaranju stanova i kuća u turističke apartmane i kuće za odmor, postaje li život u Betini zbog toga lošiji ili bolji?

Na pitanje „Što mislite o pretvaranju stanova i kuća u turističke apartmane i kuće za odmor, postaje li život u Betini zbog toga lošiji ili bolji?“, najveći udio ispitanika (33,3 %) zauzima neutralan stav, odnosno smatra da takve promjene ne utječu značajno na kvalitetu života.

S druge strane, 22,9 % ispitanika smatra da život postaje nešto bolji, dok 6,3 % navodi da postaje puno bolji. Istodobno, 20,8 % ispitanika smatra da život postaje nešto lošiji, a 16,7 % da postaje puno lošiji.

Ukupno gledano, 37,5 % ispitanika percipira negativan utjecaj pretvaranja stanova i kuća u turistički smještaj, dok 29,2 % ispitanika ističe pozitivan utjecaj. Dobiveni rezultati ukazuju na podijeljene stavove lokalnog stanovništva, uz blagu prevagu negativne percepcije utjecaja turistifikacije na kvalitetu života.

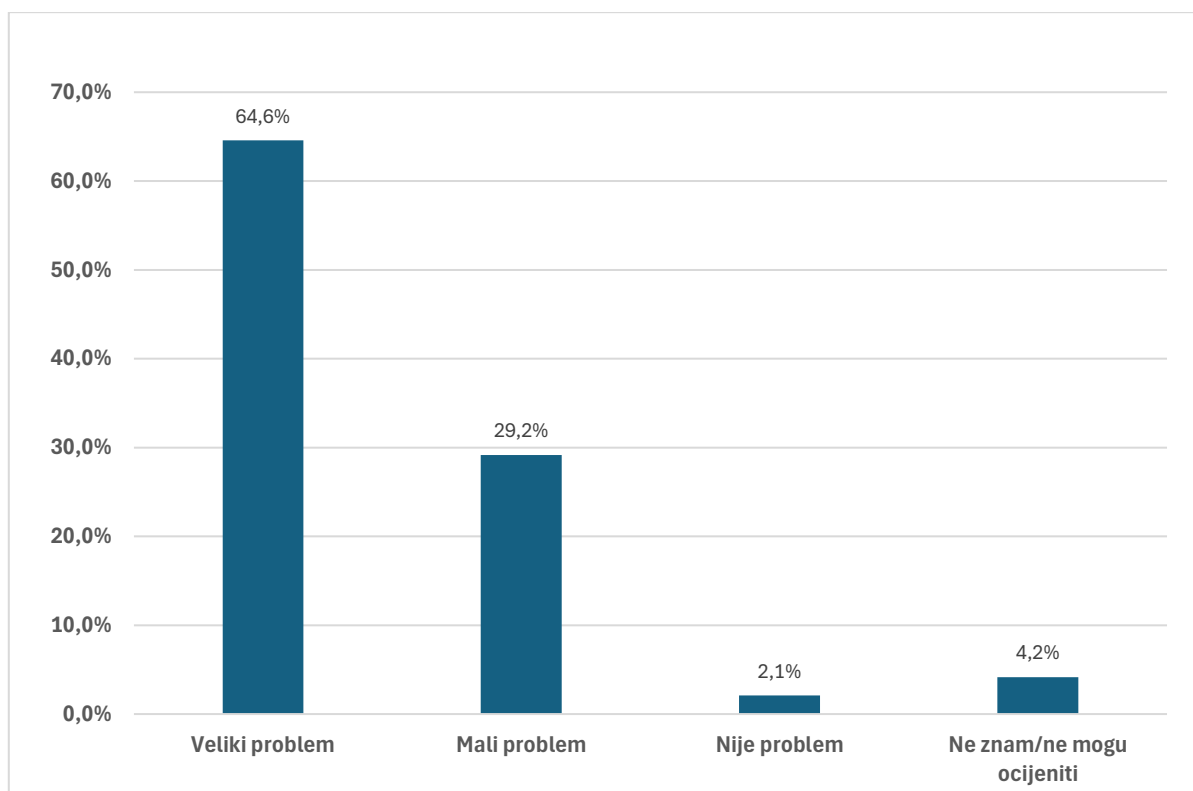
Slika 38. Odgovor na pitanje „Što mislite o pretvaranju stanova i kuća u turističke apartmane i kuće za odmor, postaje li život u Betini zbog toga lošiji ili bolji?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

PH6. Kada pomislite na život u Betini tijekom turističke sezone, predstavlja li neprimjereno odlaganje otpada veliki problem, mali problem ili uopće nije problem?

Na pitanje „Kada pomislite na život u Betini tijekom turističke sezone, predstavlja li neprimjereno odlaganje otpada veliki problem, mali problem ili uopće nije problem?“, gotovo dvije trećine ispitanika (64,6 %) navela je da ono predstavlja veliki problem. Nadalje, 29,2 % ispitanika smatra da je riječ o malom problemu, dok 2,1 % ispitanika navodi da nije problem. Manji udio ispitanika (4,2 %) nije znao ili nije mogao procijeniti. Dobiveni rezultati jasno ukazuju na izraženu percepciju problema neprimjerenog odlaganja otpada tijekom turističke sezone, što upućuje na potrebu za unaprjeđenjem sustava upravljanja otpadom, uključujući učinkovitiju organizaciju odvoza, povećanje kapaciteta infrastrukture te jačanje svijesti i odgovornog ponašanja.

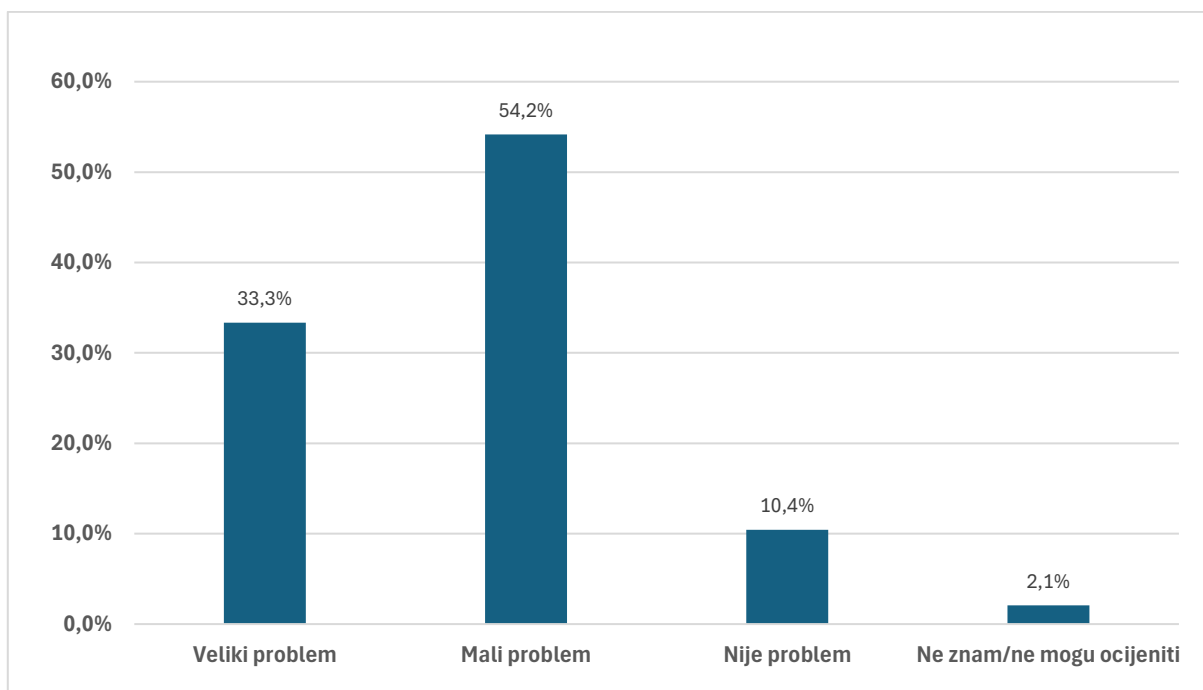
Slika 39. Odgovor na pitanje „Kada pomislite na život u Betini tijekom turističke sezone, predstavlja li neprimjereno odlaganje otpada veliki problem, mali problem ili uopće nije problem?“. izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

PH7. Kada pomislite na život u Betini tijekom turističke sezone, predstavlja li gužva u prometu veliki problem, mali problem ili uopće nije problem?

Na pitanje „Kada pomislite na život u Betini tijekom turističke sezone, predstavlja li gužva u prometu veliki problem, mali problem ili uopće nije problem?“, više od polovice (54,2 %) naveo je da gužva u prometu predstavlja mali problem. Nadalje, 33,3 % ispitanika smatra da je riječ o velikom problemu, dok 10,4 % ispitanika navodi da nije problem. Ukupno 87,5 % ispitanika smatra da gužva u prometu predstavlja određeni problem tijekom turističke sezone, što upućuje na značajnu opterećenost prometnog sustava i potrebu za unaprjeđenjem prometne organizacije i upravljanja tijekom vršnih razdoblja.

Slika 40. Odgovor na pitanje „Kada pomislite na život u Betini tijekom turističke sezone, predstavlja li gužva u prometu veliki problem, mali problem ili uopće nije problem?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

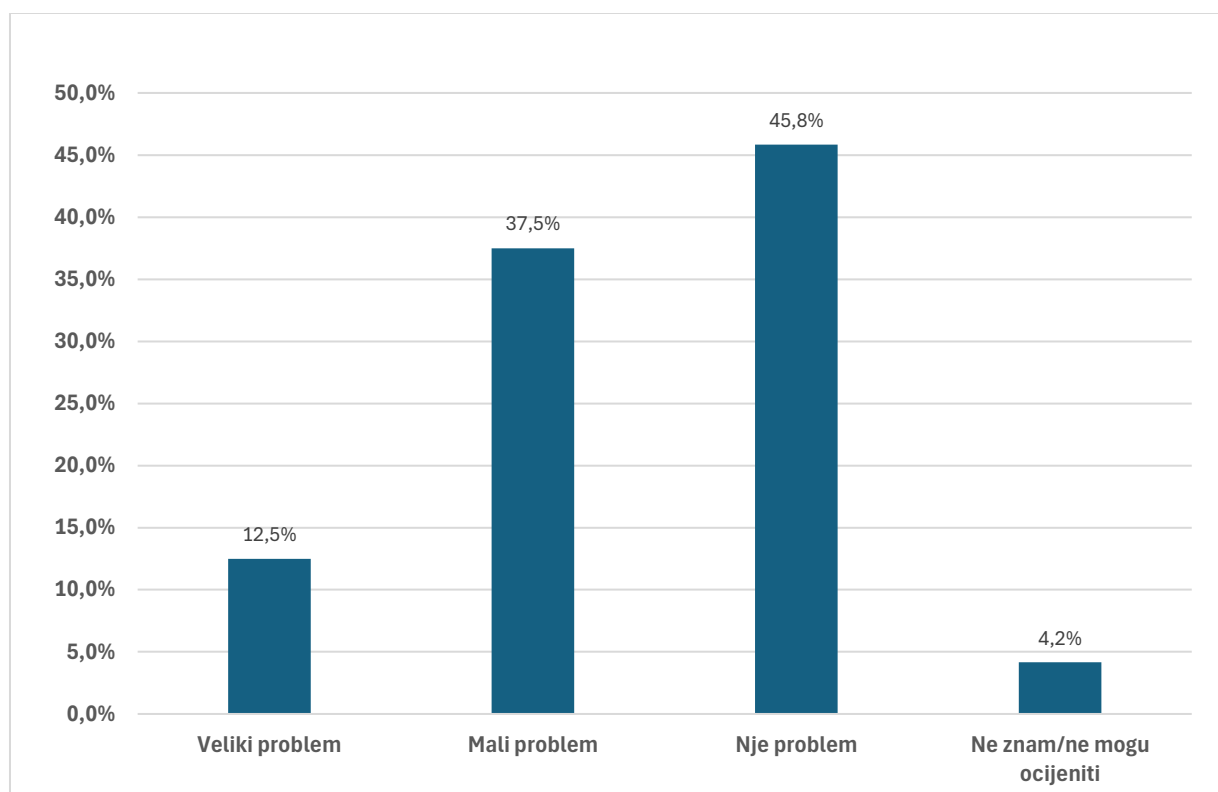

PH8. Kada pomislite na život u Betini tijekom turističke sezone, predstavlja li gužva na ulicama/javnim površinama veliki problem, mali problem ili uopće nije problem?

Na pitanje „Kada pomislite na život u Betini tijekom turističke sezone, predstavlja li gužva na ulicama i javnim površinama veliki problem, mali problem ili uopće nije problem?“, najveći udio ispitanika (45,8 %) navodi da gužva nije problem. Nadalje, 37,5 % ispitanika smatra da je riječ o malom problemu, dok 12,5 % navodi da gužva predstavlja veliki problem. Manji udio ispitanika (4,2 %) nije znao ili nije mogao procijeniti.

Ukupno gledano, 50,0 % ispitanika smatra da gužva u određenoj mjeri predstavlja problem, dok gotovo jednak udio ispitanika ne percipira gužvu kao značajan problem. Dobiveni rezultati ukazuju na podijeljene stavove lokalnog stanovništva, pri čemu dio ispitanika prepoznaje opterećenje javnih površina, dok drugi dio ne smatra da gužve značajno utječu na kvalitetu života.

Slika 41. Odgovor na pitanje „Kada pomislite na život u Betini tijekom turističke sezone, predstavlja li gužva na ulicama/javnim površinama veliki problem, mali problem ili uopće nije problem?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

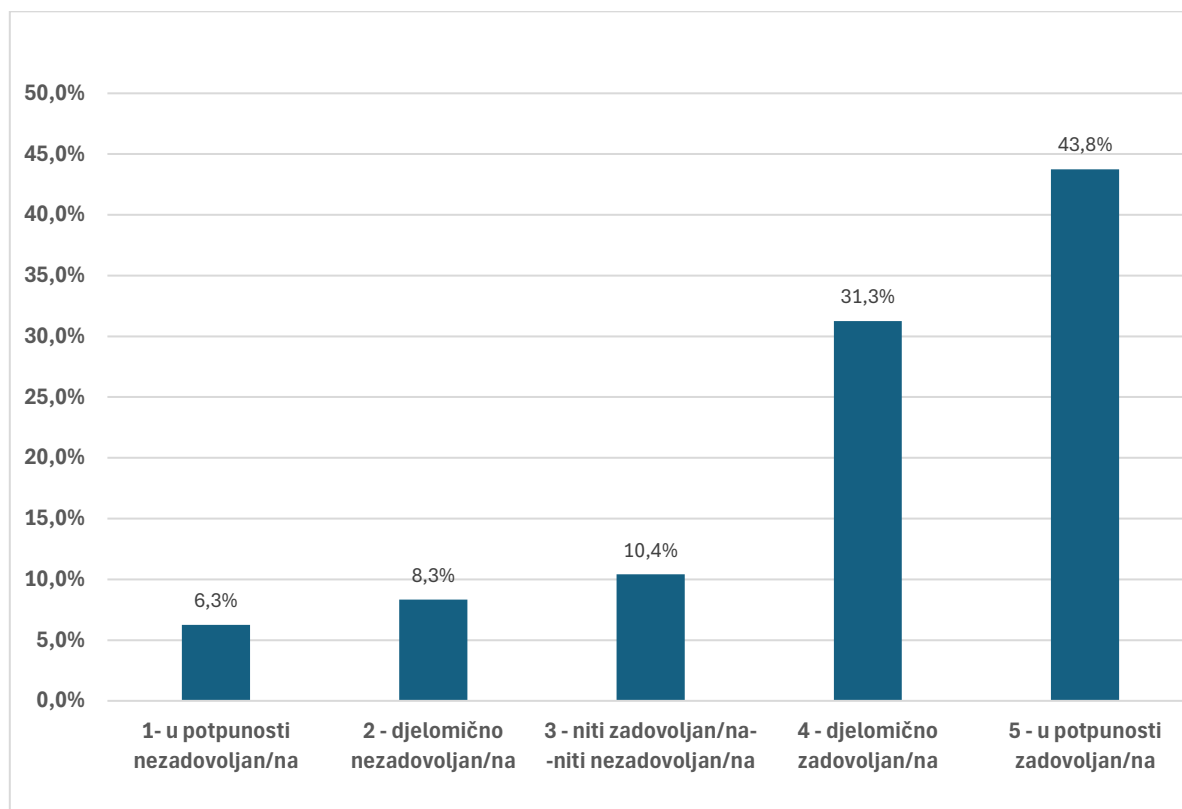

B2. Općenito govoreći, koliko ste trenutno zadovoljni sa životom u Betini?

Na pitanje „Općenito govoreći, koliko ste trenutno zadovoljni sa životom u Betini?“, najveći udio ispitanika (43,8 %) naveo je da je u potpunosti zadovoljan. Nadalje, 31,3 % ispitanika izjavilo je da je djelomično zadovoljno, dok je 10,4 % zauzelo neutralan stav.

S druge strane, 8,3 % ispitanika navelo je da je djelomično nezadovoljno, dok je 6,3 % u potpunosti nezadovoljno. Ukupno gledano, 75,1 % ispitanika izražava određenu razinu zadovoljstva životom u Betini (ocjena 4 i 5), što ukazuje na pretežno pozitivan stav lokalnog stanovništva o kvaliteti života u mjestu.

Slika 42. Odgovor na pitanje „Općenito govoreći, koliko ste trenutno zadovoljni sa životom u Betini?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

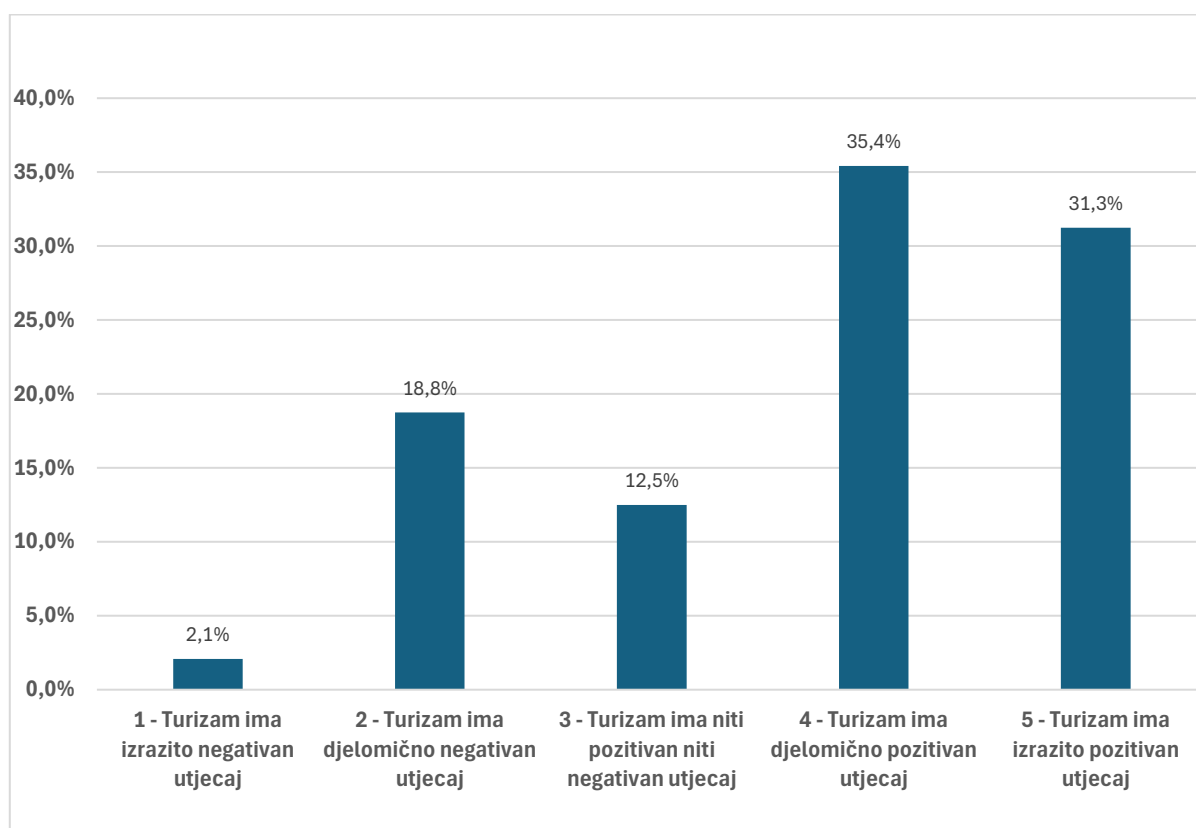

C1. Prema Vašem mišljenju, kako turistički razvoj utječe na duh Betine, na njihovu autentičnost?

Na pitanje „Prema Vašem mišljenju, kako turistički razvoj utječe na duh Betine, na njezinu autentičnost?“, najveći udio ispitanika (35,4 %) smatra da turizam ima djelomično pozitivan utjecaj, dok 31,3 % navodi da ima izrazito pozitivan utjecaj. Nadalje, 18,8 % ispitanika smatra da turizam ima djelomično negativan utjecaj, dok 12,5 % zauzima neutralan stav. Najmanji udio ispitanika (2,1 %) navodi da turizam ima izrazito negativan utjecaj.

Ukupno gledano, 66,7 % ispitanika percipira pozitivan utjecaj turizma na autentičnost mjesta, dok 20,9 % ističe negativan utjecaj.

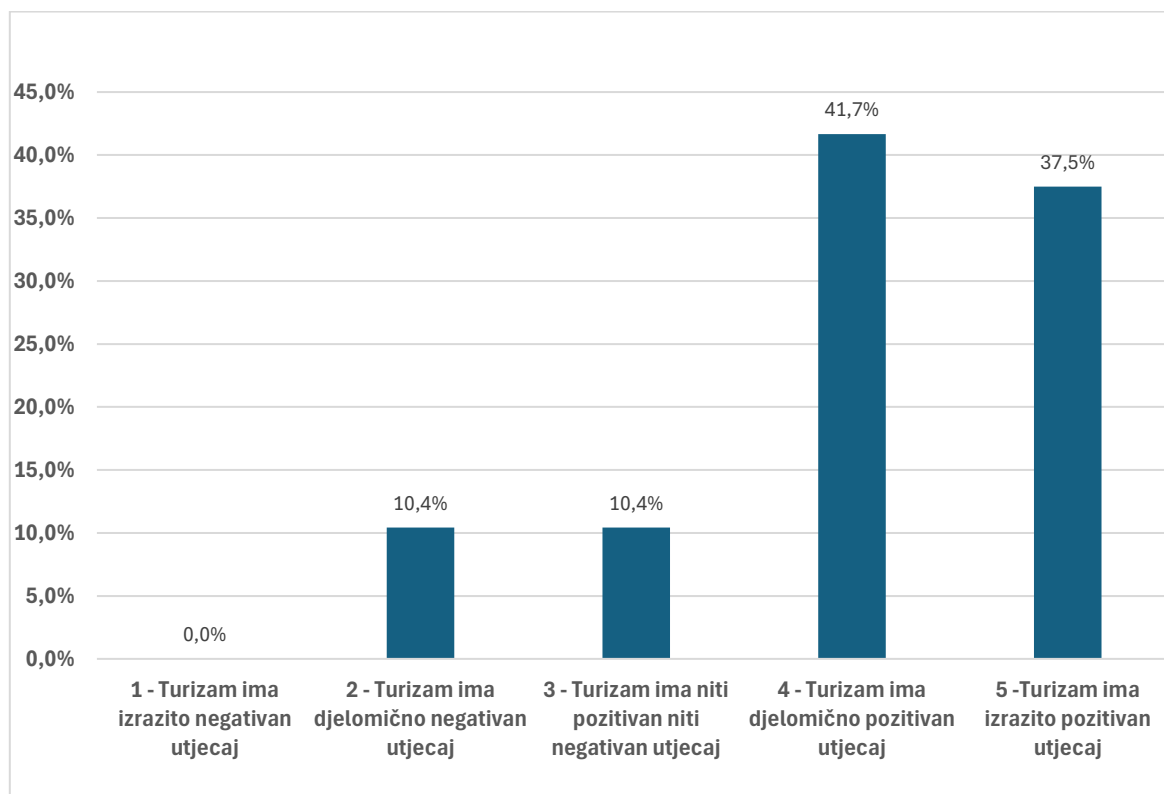
Slika 43. Odgovor na pitanje „Prema Vašem mišljenju, kako turistički razvoj utječe na duh Betine, na njihovu autentičnost?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

C2. Prema Vašem mišljenju, kako turistički razvoj utječe na očuvanje tradicije, običaja i kulture Betine?

Na pitanje „Prema Vašem mišljenju, kako turistički razvoj utječe na očuvanje tradicije, običaja i kulture Betine?“, najveći udio ispitanika (41,7 %) smatra da turizam ima djelomično pozitivan utjecaj, dok 37,5 % navodi da ima izrazito pozitivan utjecaj. Nadalje, 10,4 % ispitanika zauzima neutralan stav, a jednak udio (10,4 %) smatra da turizam ima djelomično negativan utjecaj. Nitko od ispitanika ne smatra da turizam ima izrazito negativan utjecaj (0,0 %). Ukupno gledano, 79,2 % ispitanika percipira pozitivan utjecaj turizma na očuvanje tradicije, običaja i kulture, dok 10,4 % ističe negativan utjecaj. Dobiveni rezultati ukazuju na izrazito pozitivan stav lokalnog stanovništva prema ulozi turizma u očuvanju kulturne baštine mjesta.

Slika 44. Odgovor na pitanje „Prema Vašem mišljenju, kako turistički razvoj utječe na očuvanje tradicije, običaja i kulture Betine?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.

25.2. Analiza anketnih odgovora turista i jednodnevnih posjetitelja

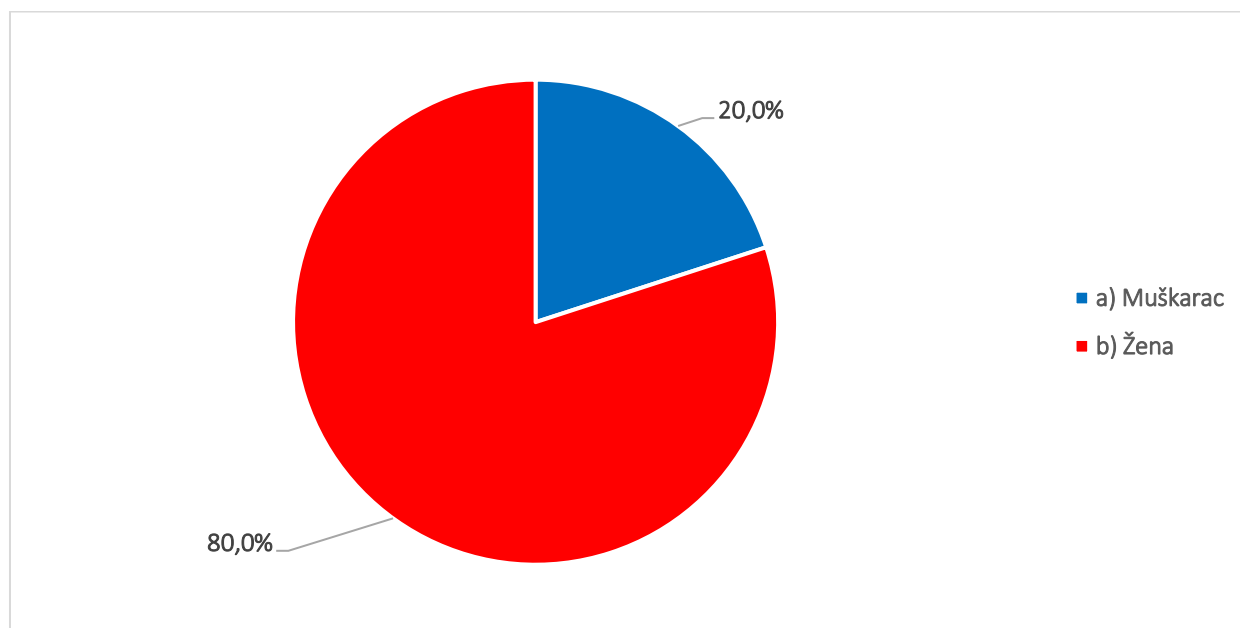
Anketa turista i jednodnevnih posjetitelja provedena je s ciljem prikupljanja informacija o njihovim navikama, zadovoljstvu uslugama, motivima dolaska te ukupnom doživljaju destinacije TZM Betina. Ova analiza daje uvid u preferencije i potrebe posjetitelja te predstavlja važan alat za unapređenje turističke ponude i planiranje budućih aktivnosti. Ukupno je zaprimljeno 89 odgovora, što predstavlja zadovoljavajući uzorak za kvalitativnu analizu lokalnog stanja i potencijala turističkog razvoja destinacije.

Sociodemografski profil ispitanika

Spolna struktura?

U anketi je sudjelovalo 80,0 % žena i 20,0 % muškaraca.

Slika 45. Odgovor na pitanje „Spolna struktura?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.

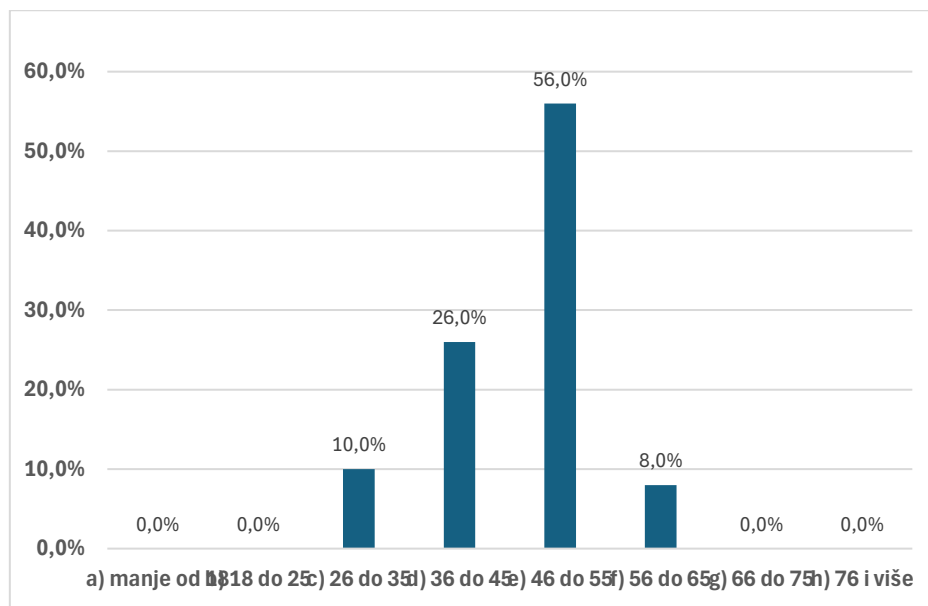

Dobna struktura

Najzastupljenija dobna skupina među ispitanicima je ona od 46 do 55 godina (56,0 %), a zatim slijedi skupina od 36 do 45 godina (26,0 %). Dobna skupina od 26 do 35 godina zastupljena je s 10,0 %, a skupina od 56 do 65 godina s 8,0 %. U ostalim dobnim skupinama (manje od 18 godina, 18 do 25 godina, 66 do 75 godina te 76 i više godina) nije zabilježena zastupljenost ispitanika

(0,0 %). Dobivena distribucija ukazuje na izraženu dominaciju srednje životne dobi u uzorku ispitanika.

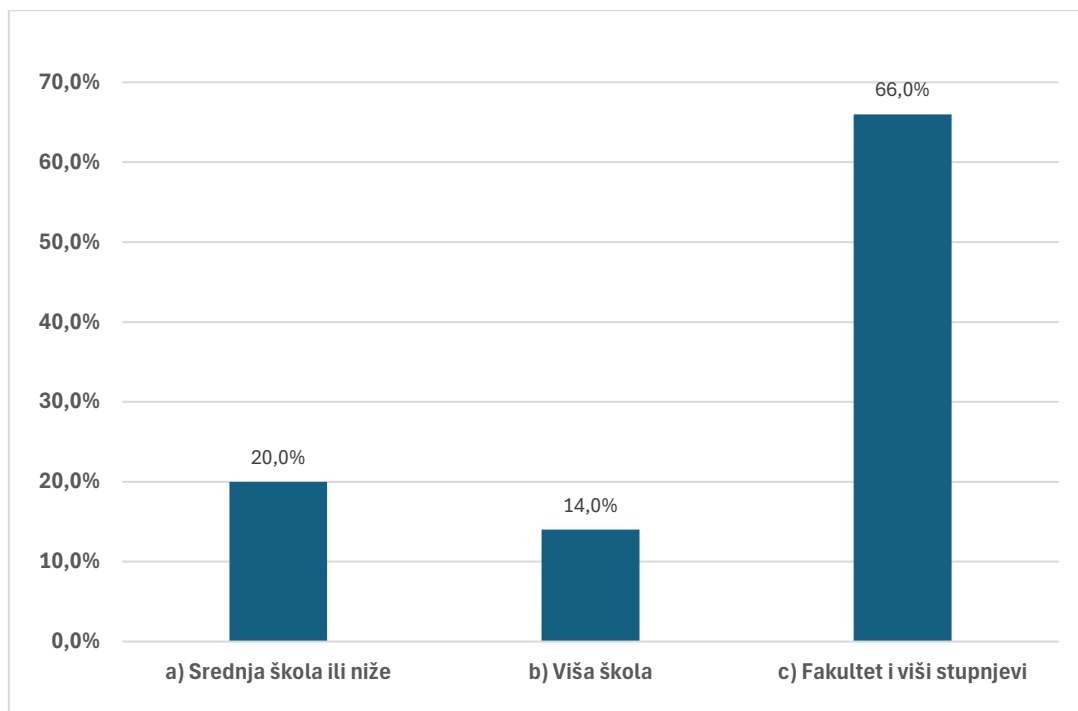
Slika 46. Odgovor na pitanje „Dobna struktura?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.

Najviši završen stupanj obrazovanja ?

Najveći udio, 57,5 %, čine osobe sa ispitanici sa srednjom školom ili nižim stupnjem obrazovanja. Ispitanici sa fakultetom i višim skupinama obrazovanja, čine 29,2 %, dok je višu školu završilo 13,3 % ispitanika.

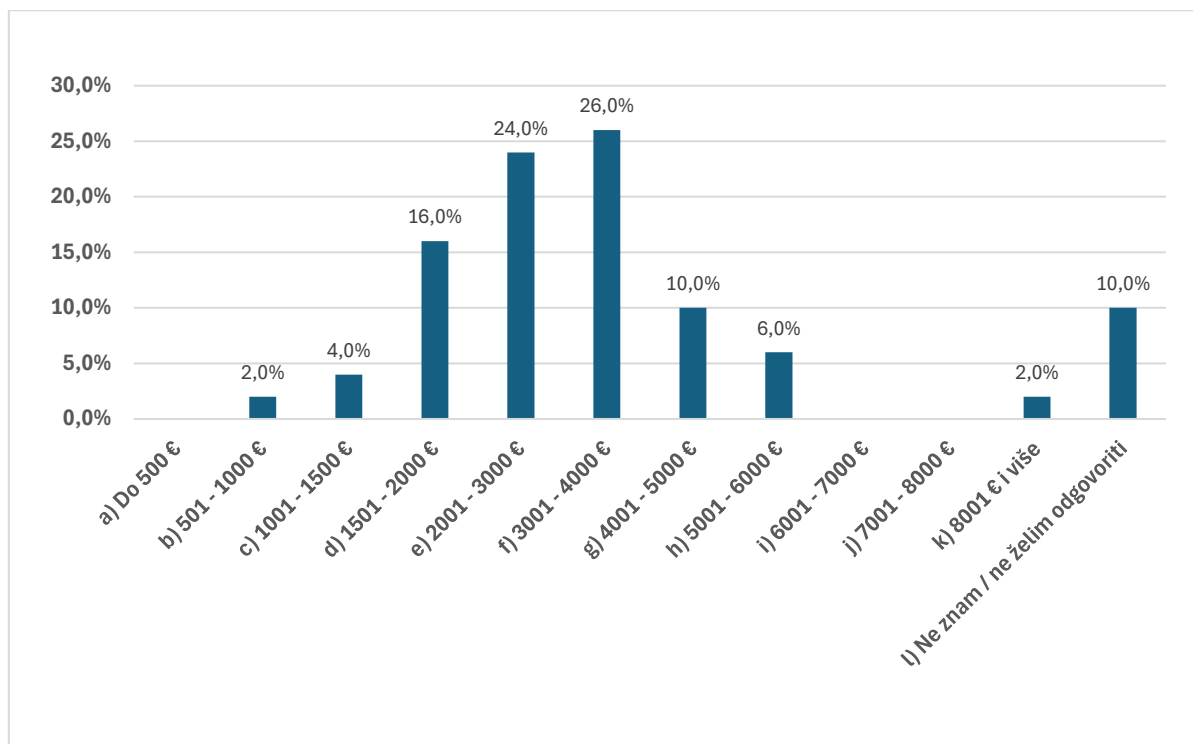
Slika 47. Odgovor na pitanje „Najviši završen stupanj obrazovanja ?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.

Mjesečna primanja kućanstva?

Na pitanje „Mjesečna primanja kućanstva?“, najveći udio ispitanika (26,0 %) naveo je primanja u rasponu 3.001 – 4.000 €, dok je nešto manji, ali također značajan udio (24,0 %) u rasponu 2.001 – 3.000 €. Nadalje, 16,0 % ispitanika ima primanja 1.501 – 2.000 €, dok je 10,0 % ispitanika navelo da ne zna ili ne želi odgovoriti na pitanje. Manji udio ispitanika ima primanja iznad 4.000 €, dok vrlo mali postotak ispitanika pripada nižim prihodovnim skupinama.

Slika 48. Odgovor na pitanje „Mjesečna primanja kućanstva ?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.

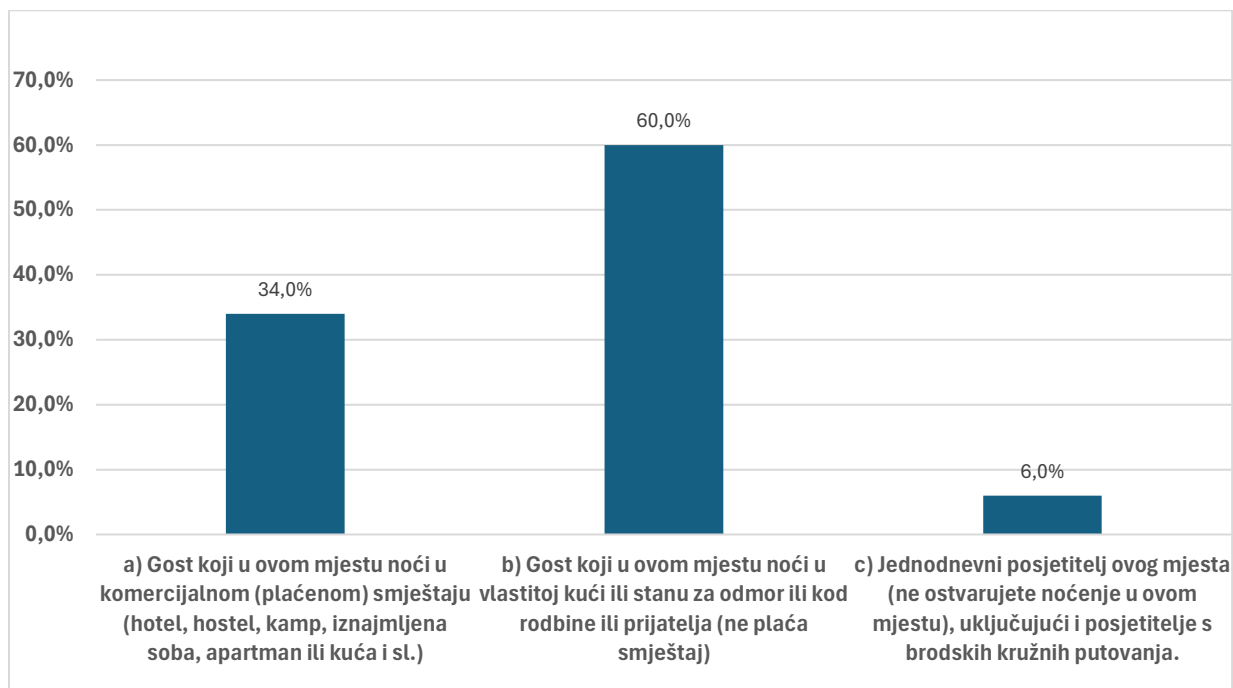

Identifikacijska pitanja

Vi ste – zaokružite što Vas najbolje opisuje (samo jedan odgovor)

Na pitanje „Vi ste – zaokružite što Vas najbolje opisuje (samo jedan odgovor)?“, najveći udio ispitanika (60,0 %) naveo je da su gosti koji u mjestu noće u komercijalnom smještaju (hotel, hostel, kamp, iznajmljena soba, apartman ili kuća). Nadalje, 34,0 % ispitanika izjavilo je da boravi u vlastitoj kući ili stanu za odmor ili kod rodbine i prijatelja, dok je 6,0 % ispitanika navelo da su jednodnevni posjetitelji.

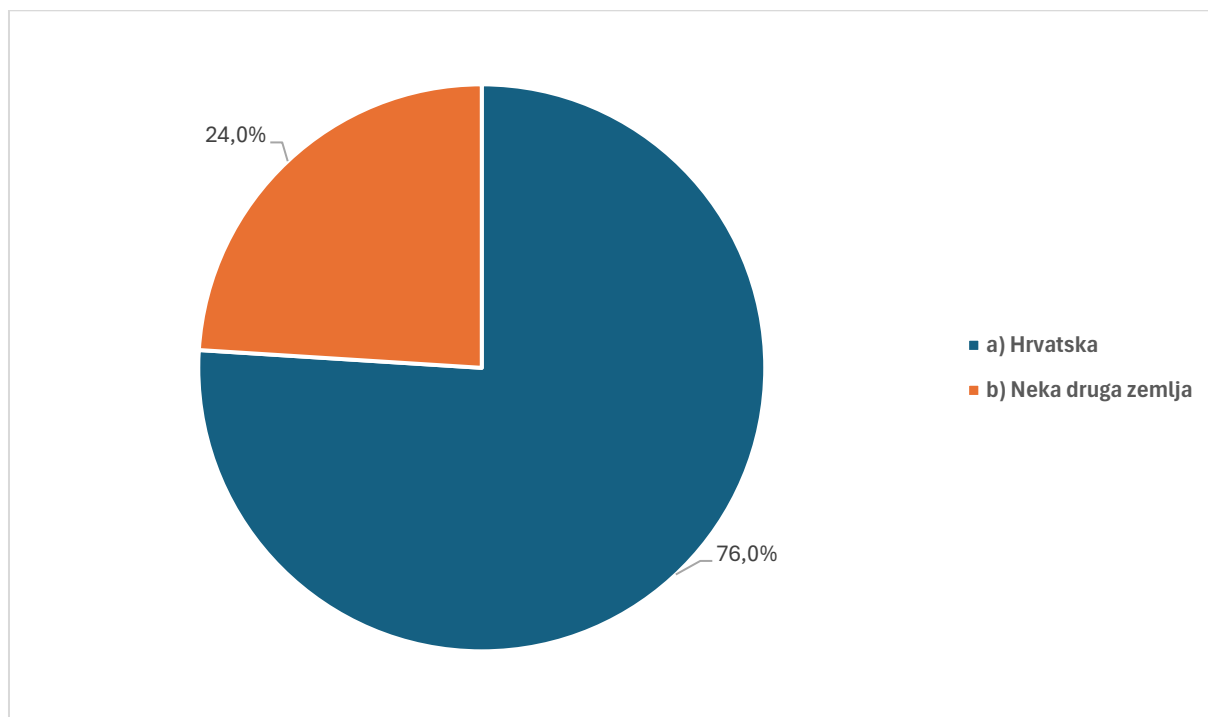
Slika 49. Odgovor na pitanje „Vi ste – zaokružite što Vas najbolje opisuje (samo jedan odgovor)“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.

Vaša zemlja stalnog boravka je?

Na pitanje „Vaša zemlja stalnog boravka je?“, većina ispitanika (76,0 %) navela je Hrvatsku kao zemlju stalnog boravka, dok 24,0 % ispitanika dolazi iz drugih zemalja.

Slika 50. Odgovor na pitanje „Vaša zemlja stalnog boravka je?“ izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.

Analiza mjesta prebivališta ispitanika pokazala je da više od polovice sudionika ankete dolazi iz Grada Zagreba (44,7 %). Slijedi Zagrebačka županija s 23,6 %, dok su ostale županije zastupljene u znatno manjem udjelu.

Analiza strukture ispitanika prema zemlji prebivališta pokazala je da su najzastupljeniji bili ispitanici iz Slovenije (41,6 %), a zatim Njemačke (25,0 %) i Austrije (16,6 %).

Vrsta smještajnog objekta u kojem odsjedate u Betini?

Na pitanje „Vrsta smještajnog objekta u kojem odsjedate u Betini?“, svi su ispitanici izjavili da borave u obiteljskom smještaju (soba, apartman, kuća za odmor i slično).

Obilježja putovanja? (Ukupan broj noćenja u ovom mjestu tijekom ovog putovanja)

Tijekom boravka u destinaciji najveći broj turista u obiteljskom smještaju ostvari u prosjeku 14 noćenja. Prema dobivenim frekvencijama odgovora, turisti u obiteljskom smještaju u prosjeku borave 12,3 dana. Evidentirana su i duža razdoblja boravka u destinaciji, očekivano u nekomercijalnom smještaju jer se radi o noćenjima u vlastitoj kući ili stanu za odmor ili kod rodbine ili prijatelja. Ovakva struktura boravka pokazuje da Betina privlače goste koji dolaze na tradicionalni ljetni godišnji odmor, najčešće u trajanju od jednog do tri tjedna.

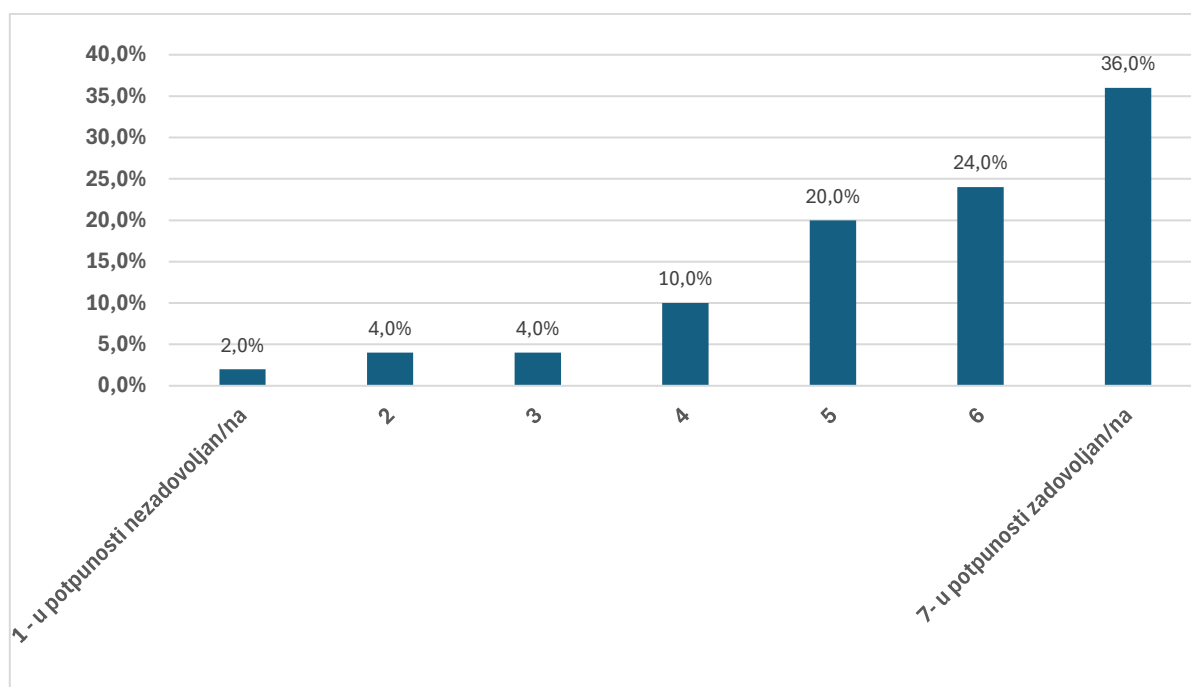
Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji

A1. Koliko ste zadovoljni svojim cjelokupnim boravkom u ovoj destinaciji?

Na pitanje „Koliko ste zadovoljni svojim cjelokupnim boravkom u ovoj destinaciji?“, rezultati ankete pokazuju vrlo visoku razinu zadovoljstva posjetitelja. Najveći udio ispitanika, 36,0 %, ocijenio je svoje zadovoljstvo najvišom ocjenom 7 (u potpunosti zadovoljan/na), dok je 24,0 % ispitanika dalo ocjenu 6. Ukupno 60,0 % ispitanika odabralo je ocjene 6 i 7, što ukazuje na to da je većina posjetitelja vrlo zadovoljna svojim boravkom u destinaciji.

Značajan udio ispitanika dao je i srednje ocjene (5 – 20,0 %, 4 – 10,0 %), dok su niže ocjene zastupljene u manjem udjelu (3 – 4,0 %, 2 – 4,0 %, 1 – 2,0 %). Na temelju rezultata može se zaključiti da destinacija ostavlja vrlo pozitivan dojam na posjetitelje te da je ukupno zadovoljstvo boravkom na visokoj razini.

Slika 51. Odgovor na pitanje „Koliko ste zadovoljni svojim cjelokupnim boravkom u ovoj destinaciji?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.

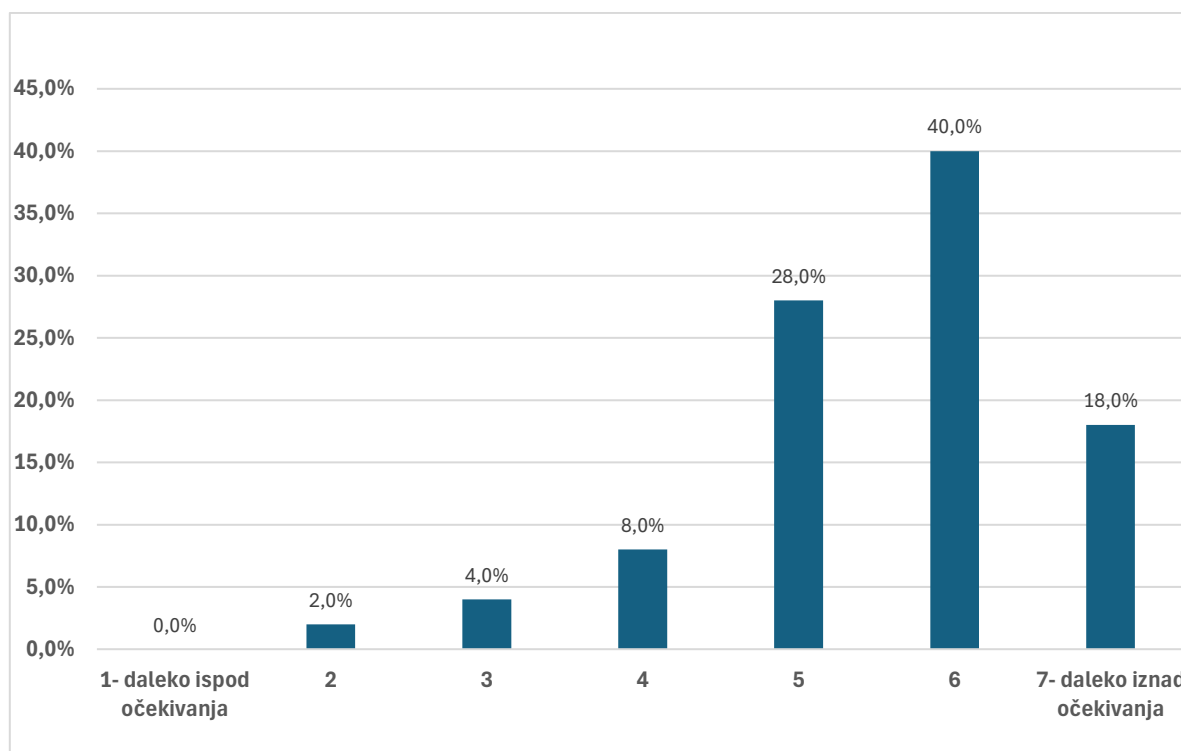

A2. U kojoj mjeri je boravak u ovoj destinaciji ispunio Vaša očekivanja?

Na pitanje „U kojoj mjeri je boravak u ovoj destinaciji ispunio Vaša očekivanja?“, rezultati ankete pokazuju da je boravak u destinaciji u velikoj mjeri ispunio očekivanja posjetitelja. Najveći udio ispitanika, 40,0 %, ocijenio je da je boravak u velikoj mjeri ispunio njihova očekivanja (ocjena 6), dok je 18,0 % ispitanika navelo da je boravak daleko iznad njihovih očekivanja (ocjena 7). Ukupno 58,0 % ispitanika odabralo je ocjene 6 i 7, što ukazuje na to da je većini posjetitelja boravak u destinaciji u potpunosti ili u velikoj mjeri ispunio očekivanja.

Značajan udio ispitanika dao je srednje ocjene (5 – 28,0 %, 4 – 8,0 %), dok su niže ocjene zastupljene u manjem udjelu (3 – 4,0 %, 2 – 2,0 %). Nitko od ispitanika nije naveo da je boravak bio daleko ispod njihovih očekivanja (ocjena 1).

Slika 52. Odgovor na pitanje „U kojoj mjeri je boravak u ovoj destinaciji ispunio Vaša očekivanja?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.

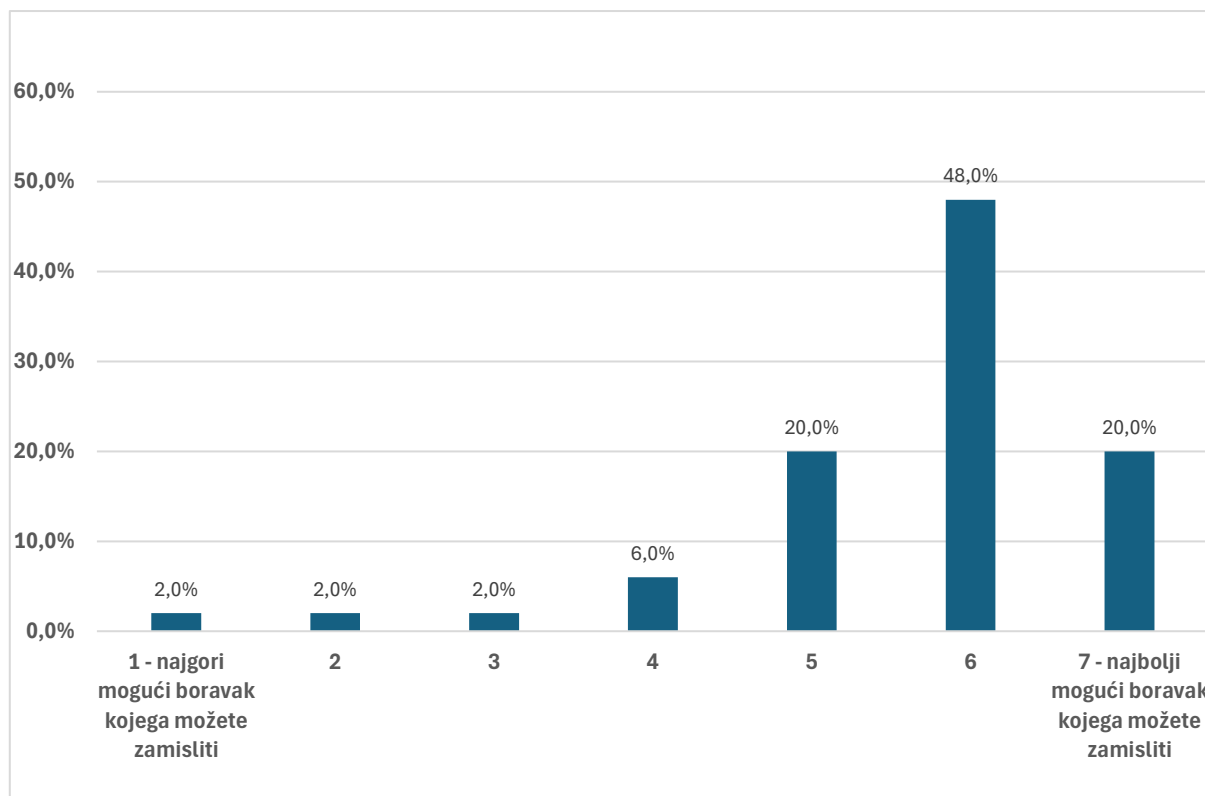

A3. Kako biste ocijenili svoj boravak u ovoj destinaciji?

Na pitanje „Kako biste ocijenili svoj boravak u ovoj destinaciji?“, rezultati ankete pokazuju vrlo pozitivnu ocjenu ukupnog boravka u destinaciji. Najveći udio ispitanika, 48,0 %, ocijenio je svoj boravak ocjenom 6, dok je 20,0 % ispitanika dalo najvišu ocjenu 7, odnosno da je riječ o najboljem mogućem boravku koji mogu zamisliti. Ukupno 68,0 % ispitanika odabralo je ocjene 6 i 7, što pokazuje da je većina posjetitelja izrazito zadovoljna svojim boravkom u destinaciji.

Značajan udio ispitanika dao je i ocjenu 5 (20,0 %), dok su niže ocjene zastupljene u manjem udjelu (4 – 6,0 %, 3 – 2,0 %, 2 – 2,0 %, 1 – 2,0 %). Na temelju rezultata može se zaključiti da destinacija ostavlja vrlo pozitivan dojam na posjetitelje te da je ukupna ocjena boravka na visokoj razini.

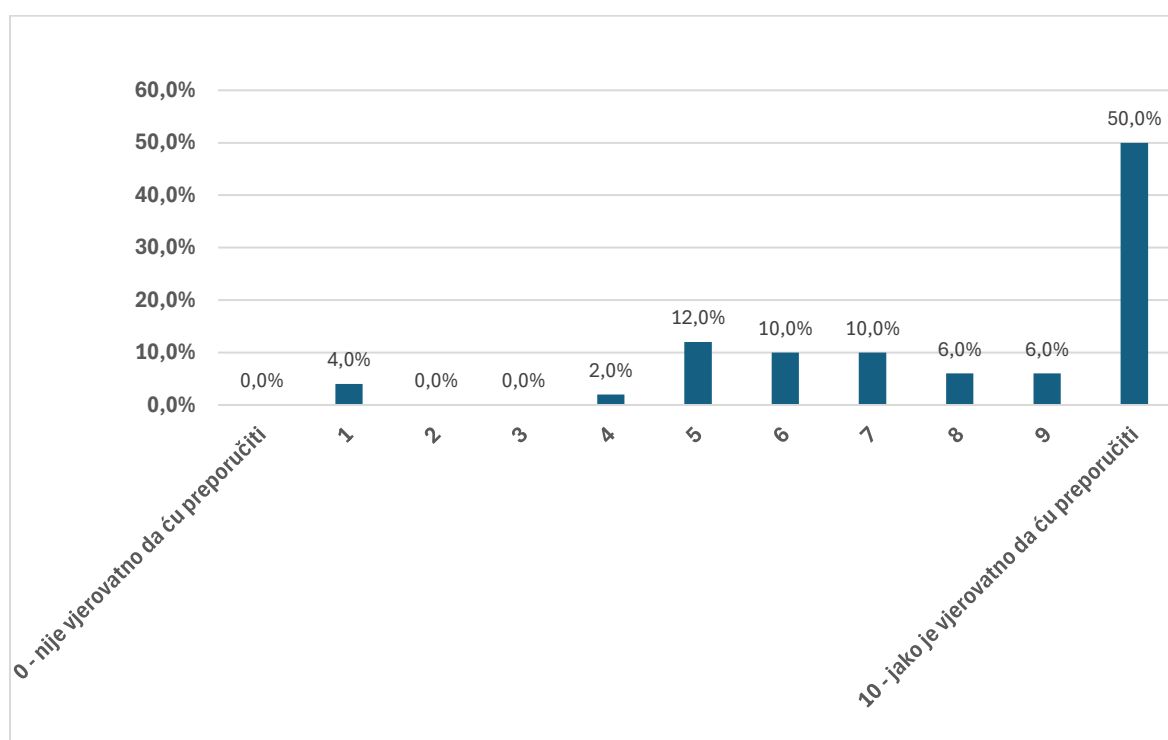
Slika 53. Odgovor na pitanje „Kako biste ocijenili svoj boravak u ovoj destinaciji?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.

B1. Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji (spremnost preporuke destinacije)?

Rezultati istraživanja o zadovoljstvu cjelokupnim boravkom u destinaciji (spremnost preporuke destinacije) pokazuju vrlo visoku razinu zadovoljstva posjetitelja. Prema dobivenim rezultatima, ispitanici koji su dali ocjene od 0 do 6 smatraju se odgovarateljima, oni koji su dali ocjene 7 ili 8 neutralnima, dok se ispitanici s ocjenama 9 ili 10 smatraju promotorima. U ovom istraživanju promotori čine 56,0 % ispitanika (ocjene 9 i 10), neutralni 16,0 % (ocjene 7 i 8), dok odgovaratelji čine 28,0 % (ocjene od 0 do 6).

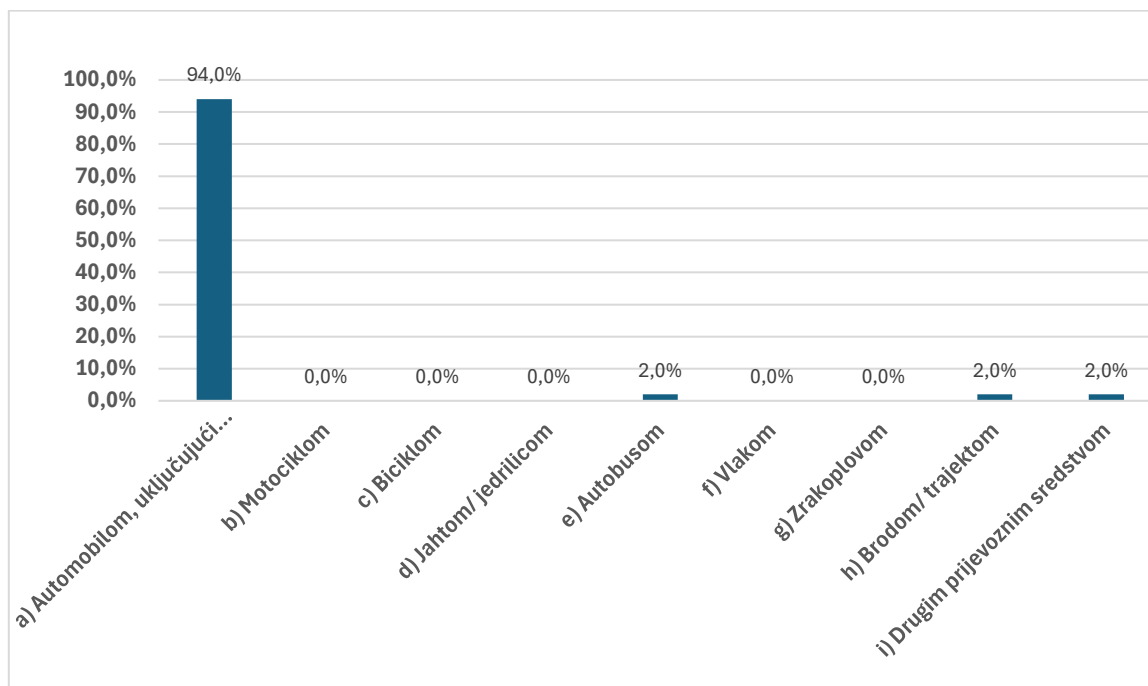
Slika 54. Odgovor na pitanje „Koliko je vjerojatno da ćete ovo mjesto preporučiti prijateljima, rodbini ili kolegama?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.

D1. Kojim ste prijevoznim sredstvom doputovali u ovu destinaciju (ako ste koristili više vrsta prijevoznih sredstava, označite ono kojim ste prevalili najveći dio puta)?

Na pitanje „Kojim ste prijevoznim sredstvom doputovali u ovu destinaciju?“, gotovo svi ispitanici (94,0 %) naveli su da su doputovali automobilom, uključujući automobil s kamp-kućicom ili kamper. Rezultati pokazuju da je automobil dominantno prijevozno sredstvo dolaska u destinaciju, što upućuje na zaključak da je Betina izrazita auto-destinacija.

Slika 55. Odgovor na pitanje „Kojim ste prijevoznim sredstvom doputovali u ovu destinaciju (ako ste koristili više vrsta prijevoznih sredstava, označite ono kojim ste prevalili najveći dio puta)?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.

E1. Procijenite troškove koje ste imali i koje planirate imati do kraja ovog boravka u ovome mjestu. Pri tome uključite izdatke za ugostiteljske usluge, kupnju, kulturu i zabavu, sport, lokalni prijevoz, organizirane izlete i slično, ali isključite izdatke za smještaj i prijevoz do destinacije! Ukupni trošak u eurima (bez izdataka za smještaj i prijevoza do destinacije)

Ovim pitanjem turisti u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju procjenjivali su troškove koje su imali tijekom boravka u Betini (ne računajući izdatke za smještaj i prijevoz do destinacije). Sukladno propisanoj metodologiji u kojoj se procjenjuju troškovi za turiste koji prikazuju izdatke za sebe i/ili pratnju, uključujući djecu, izračunata je prosječna dnevna potrošnja turista u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju na prikupljenom uzorku.

Prosječna dnevna potrošnja turista u komercijalnom smještaju, bez troškova smještaja i prijevoza, iznosila je 51,5 €, što je više u odnosu na potrošnju turista u nekomercijalnom smještaju (38,5 €). Veća razina potrošnje u komercijalnom smještaju povezana je s češćim korištenjem ugostiteljskih usluga, izleta, rekreacijskih aktivnosti, najma opreme, organiziranih sadržaja i ostalih turističkih usluga koje generiraju dodatnu potrošnju unutar destinacije.

S druge strane, gosti u nekomercijalnom smještaju dio potreba zadovoljavaju samostalno korištenjem vlastitih resursa, primjerice pripremom hrane u smještajnom objektu, korištenjem vlastitog prijevoza i manjim korištenjem dodatnih turističkih sadržaja. Takav oblik boravka karakterističan je za vlasnike kuća i stanova za odmor te goste koji borave kod rodbine i prijatelja, zbog čega je njihova dnevna turistička potrošnja u pravilu niža u odnosu na goste u komercijalnom smještaju.

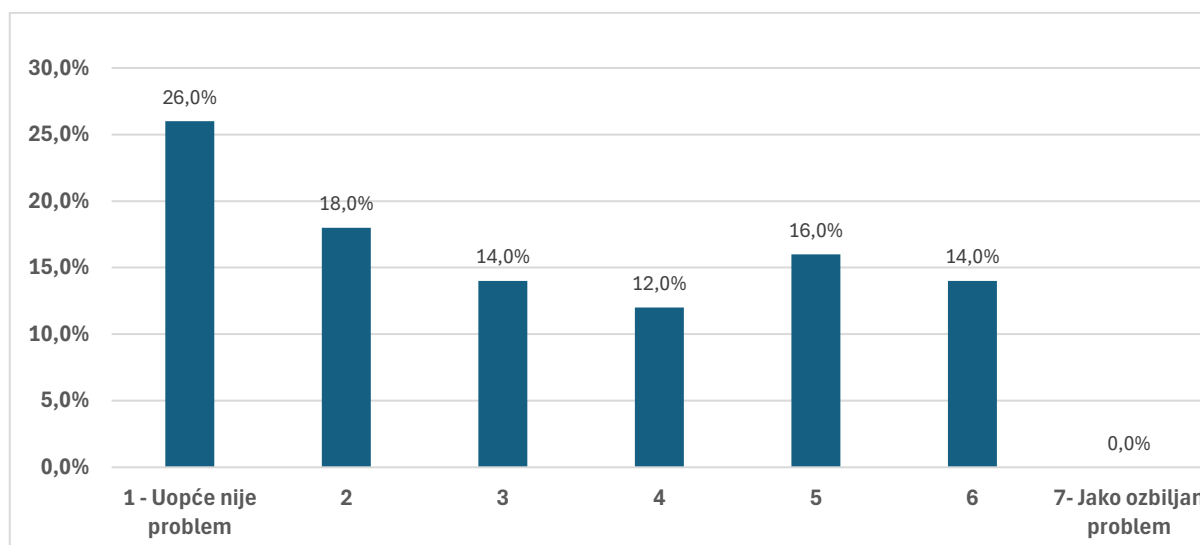
Razlike u obrascima potrošnje između komercijalnog i nekomercijalnog smještaja imaju značajan utjecaj na ukupne ekonomske učinke turizma u destinaciji. Gosti u komercijalnom smještaju ostvaruju veći neposredni doprinos lokalnom gospodarstvu kroz potrošnju u ugostiteljstvu, trgovini, rekreaciji i drugim uslužnim djelatnostima, dok je kod nekomercijalnog smještaja turistička potrošnja više usmjerena na osnovne životne potrebe i manji broj turističkih usluga. Takva struktura potvrđuje važnost razvoja kvalitetnih dodatnih sadržaja i aktivnosti koji mogu povećati razinu potrošnje i produžiti boravak turista u destinaciji.

Pitanja za izračun obveznih pokazatelja prihvatnog kapaciteta

PH1. U kojoj Vam mjeri gužva na ulicama/trgovima/atrakcijama predstavlja problem tijekom Vašeg boravka u destinaciji?

Na pitanje „U kojoj Vam mjeri gužva na ulicama, trgovima i atrakcijama predstavlja problem tijekom Vašeg boravka u destinaciji?“, najveći udio ispitanika (26,0 %) naveo je da gužva uopće nije problem. Nadalje, 18,0 % ispitanika odabralo je ocjenu 2, dok je 14,0 % odabralo ocjenu 3, što upućuje na relativno nizak stupanj percepcije gužve kao problema. S druge strane, dio ispitanika dao je više ocjene koje ukazuju na veći stupanj problema, pri čemu je 12,0 % odabralo ocjenu 4, 16,0 % ocjenu 5, a 14,0 % ocjenu 6. Nitko od ispitanika nije ocijenio gužvu kao izrazito ozbiljan problem (ocjena 7). Rezultati odgovora na ovo anketno pitanje ukazuju na to da gužva u destinaciji za većinu posjetitelja ne predstavlja izražen problem, no dio ispitanika ipak je percipira kao potencijalan problem.

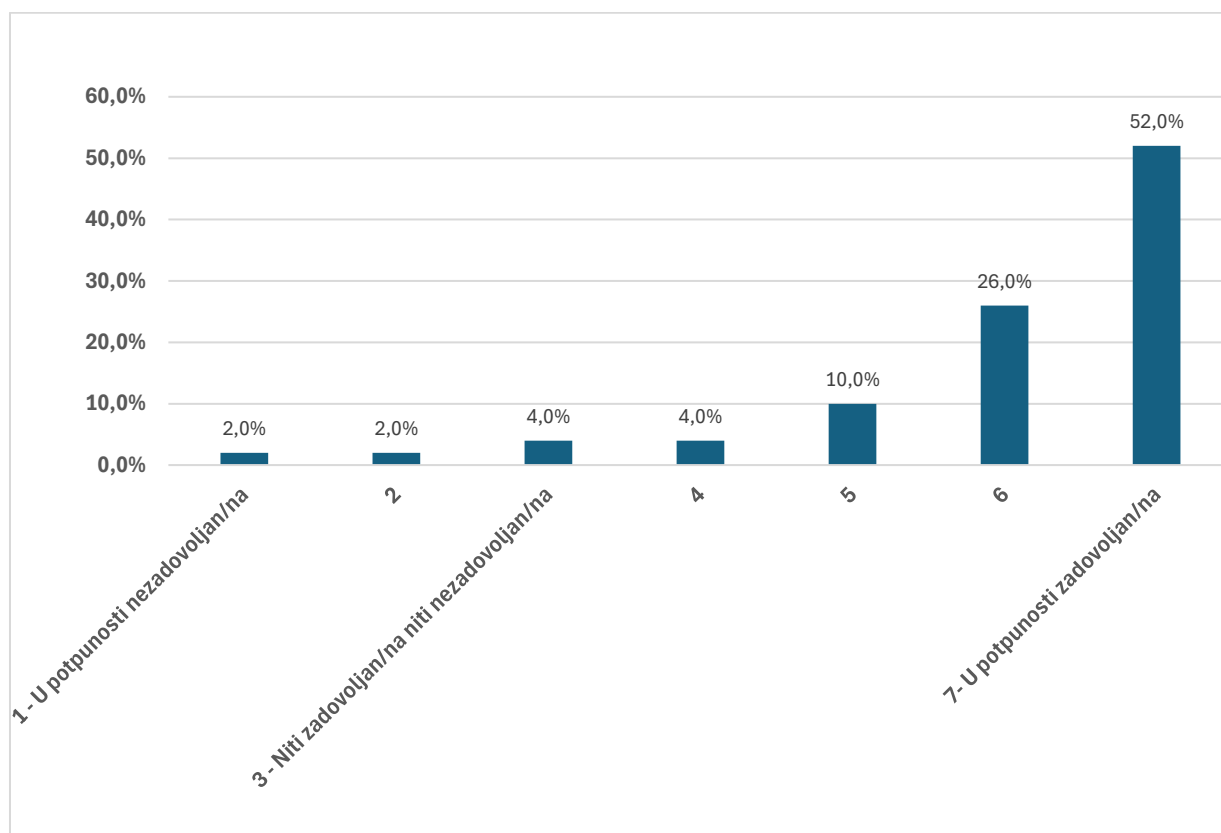
Slika 56. Odgovor na pitanje „U kojoj Vam mjeri gužva na ulicama/trgovima/atrakcijama predstavlja problem tijekom Vašeg boravka u destinaciji?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.

PH2. Koliko ste zadovoljni ljepotom mjesta?

Na pitanje „Koliko ste zadovoljni ljepotom mjesta?“, najveći udio ispitanika (52,0 %) naveo je najvišu ocjenu 7 – u potpunosti zadovoljan/na. Nadalje, 26,0 % ispitanika dodijelilo je ocjenu 6, dok je 10,0 % odabralo ocjenu 5, što također upućuje na visok stupanj zadovoljstva. Manji udio ispitanika zauzeo je neutralan ili niži stav, pri čemu je 4,0 % odabralo ocjenu 3 i 4, a 2,0 % ocjenu 1 i 2. Rezultati anketnog istraživanja ukazuju na vrlo visoku razinu zadovoljstva posjetitelja ljepotom mjesta.

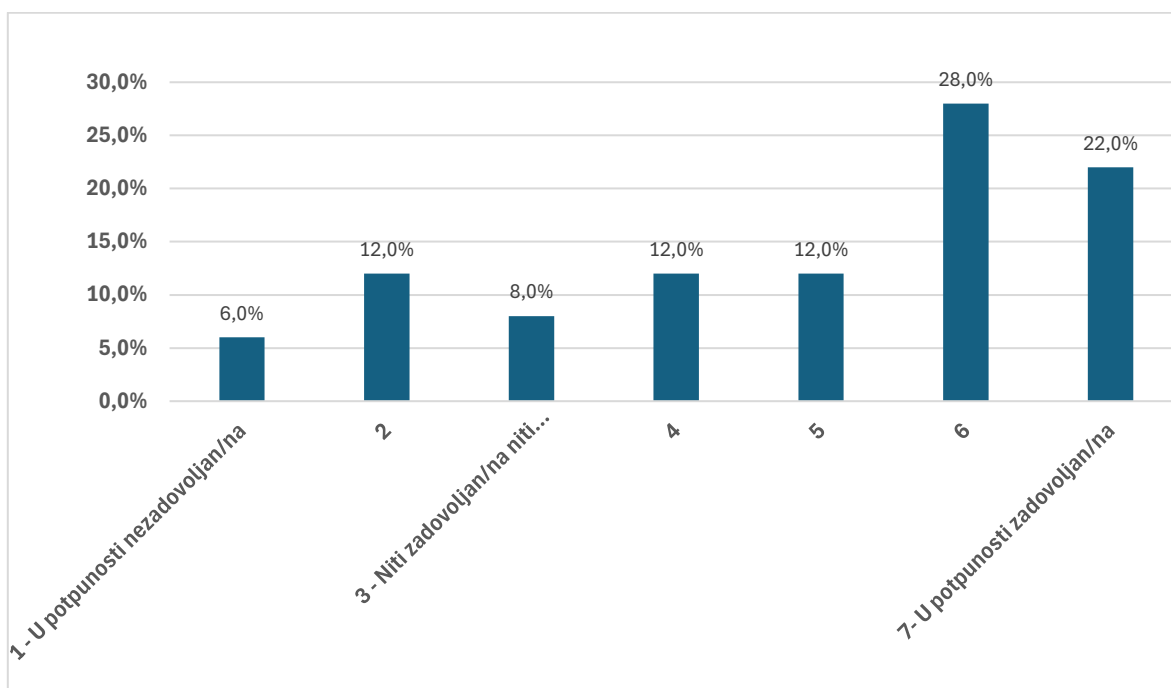
Slika 57. Odgovor na pitanje „Koliko ste zadovoljni ljepotom mjesta?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.

PH3. Koliko ste zadovoljni uređenošću mjesta?

Na pitanje „Koliko ste zadovoljni uređenošću mjesta?“, najveći udio ispitanika (28,0 %) dodijelio je ocjenu 6, dok je 22,0 % ispitanika navelo najvišu ocjenu 7 – u potpunosti zadovoljan/na. Dakle, polovica ispitanika dala je najviše ocjene u pogledu urednosti mjesta. Nadalje, po 12,0 % ispitanika dodijelilo je ocjene 5, 4 i 2, dok je 8,0 % odabralo neutralnu ocjenu 3. Manji udio ispitanika dao je najnižu ocjenu 1 (6,0 %). Rezultati ukazuju na relativno visoku razinu zadovoljstva posjetitelja uređenošću mjesta.

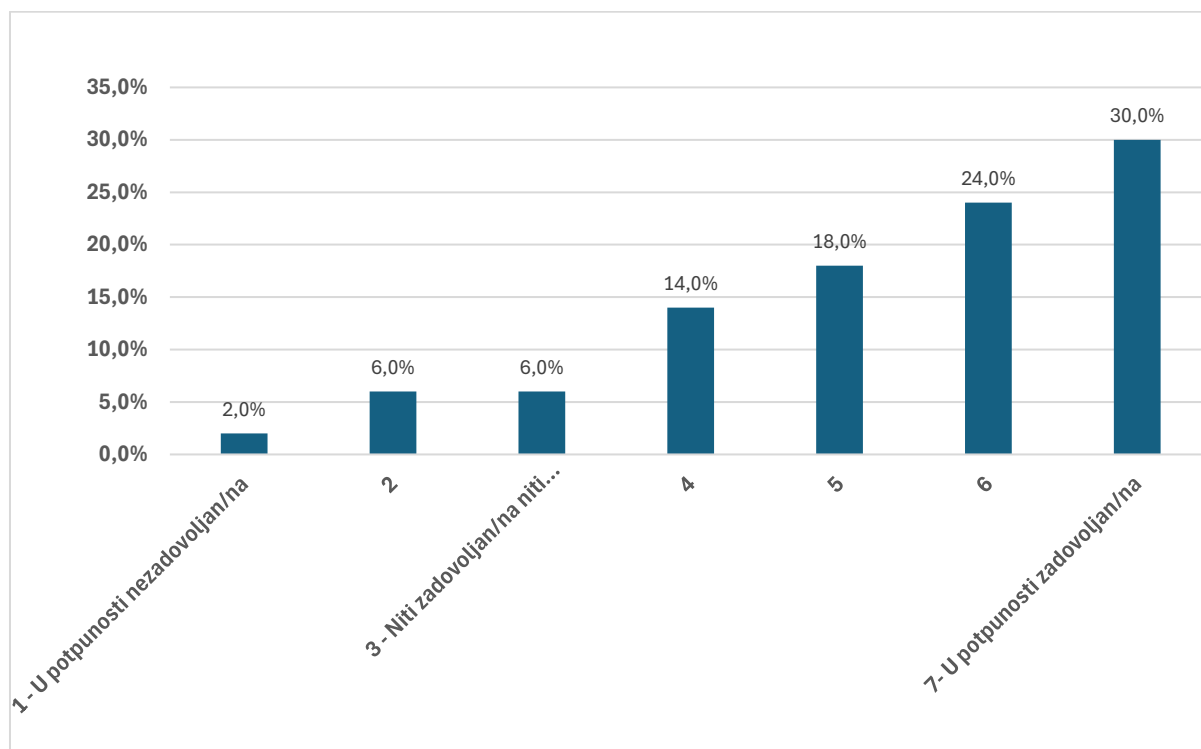
Slika 58. Odgovor na pitanje „Koliko ste zadovoljni uređenošću mjesta?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.

PH4. Koliko ste zadovoljni uređenošću glavnih atrakcija u ovoj destinaciji?

Na pitanje „Koliko ste zadovoljni uređenošću glavnih atrakcija u ovoj destinaciji?“, najveći udio ispitanika (30,0 %) dodijelio je najvišu ocjenu 7 – u potpunosti zadovoljan/na, dok je 24,0 % ispitanika dalo ocjenu 6. Nadalje, 18,0 % ispitanika odabralo je ocjenu 5, a 14,0 % ocjenu 4, što također upućuje na visok stupanj zadovoljstva. Manji udio ispitanika dao je niže ocjene: 6,0 % zauzelo je neutralan stav (ocjena 3), 6,0 % dalo je ocjenu 2, dok je 2,0 % ispitanika navelo da je u potpunosti nezadovoljno (ocjena 1). Rezultati ukazuju na visoku razinu zadovoljstva posjetitelja uređenošću glavnih atrakcija u destinaciji.

Slika 59. Odgovor na pitanje „Koliko ste zadovoljni uređenošću glavnih atrakcija u ovoj destinaciji?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.

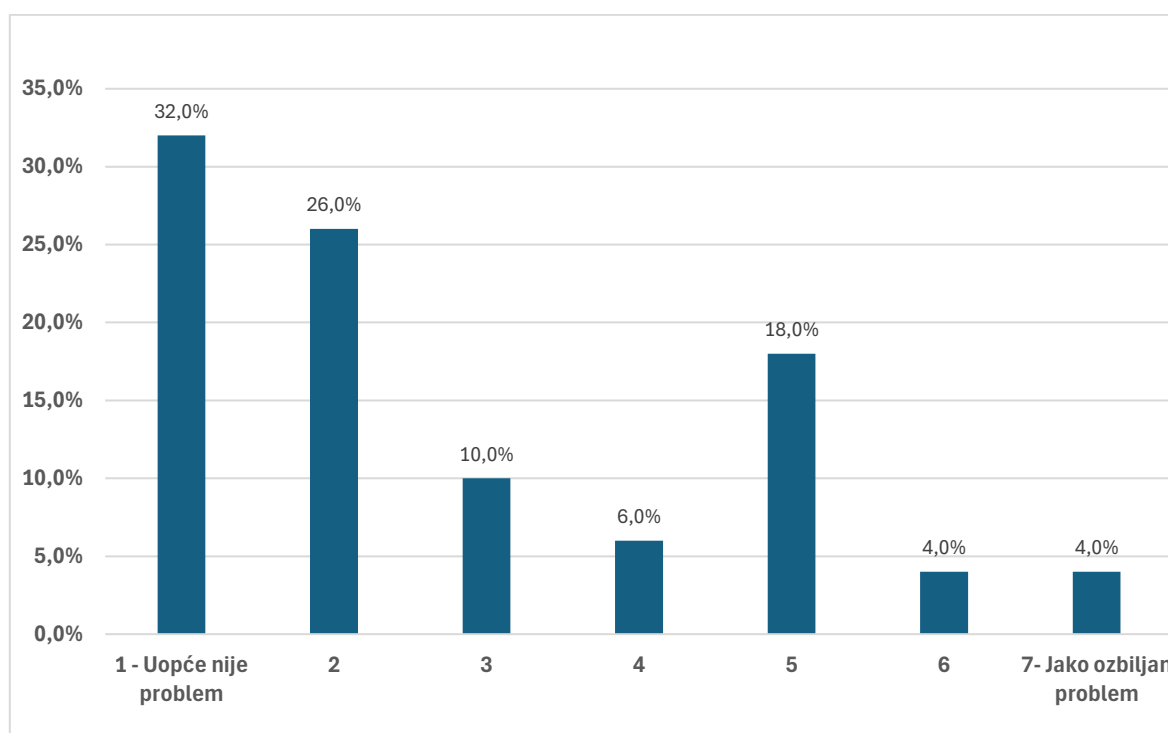

PH5. U kojoj Vam mjeri buka na javnim prostorima (ulicama, trgovima, atrakcijama) predstavlja problem tijekom Vašeg boravka u destinaciji?

Na pitanje „U kojoj Vam mjeri buka na javnim prostorima (ulicama, trgovima i atrakcijama) predstavlja problem tijekom Vašeg boravka u destinaciji?“, najveći udio ispitanika (32,0 %) naveo je da buka uopće nije problem. Nadalje, 26,0 % ispitanika odabralo je ocjenu 2, a 10,0 % ocjenu 3, što također upućuje na nizak stupanj percepcije buke kao problema.

S druge strane, manji udio ispitanika naveo je više ocjene koje ukazuju na veći stupanj problema, pri čemu je 4,0 % ispitanika odabralo ocjenu 6 i 7, odnosno da buka predstavlja jako ozbiljan problem. Rezultati ukazuju na to da većina ispitanika buku na javnim prostorima ne smatra značajnim problemom tijekom boravka u destinaciji.

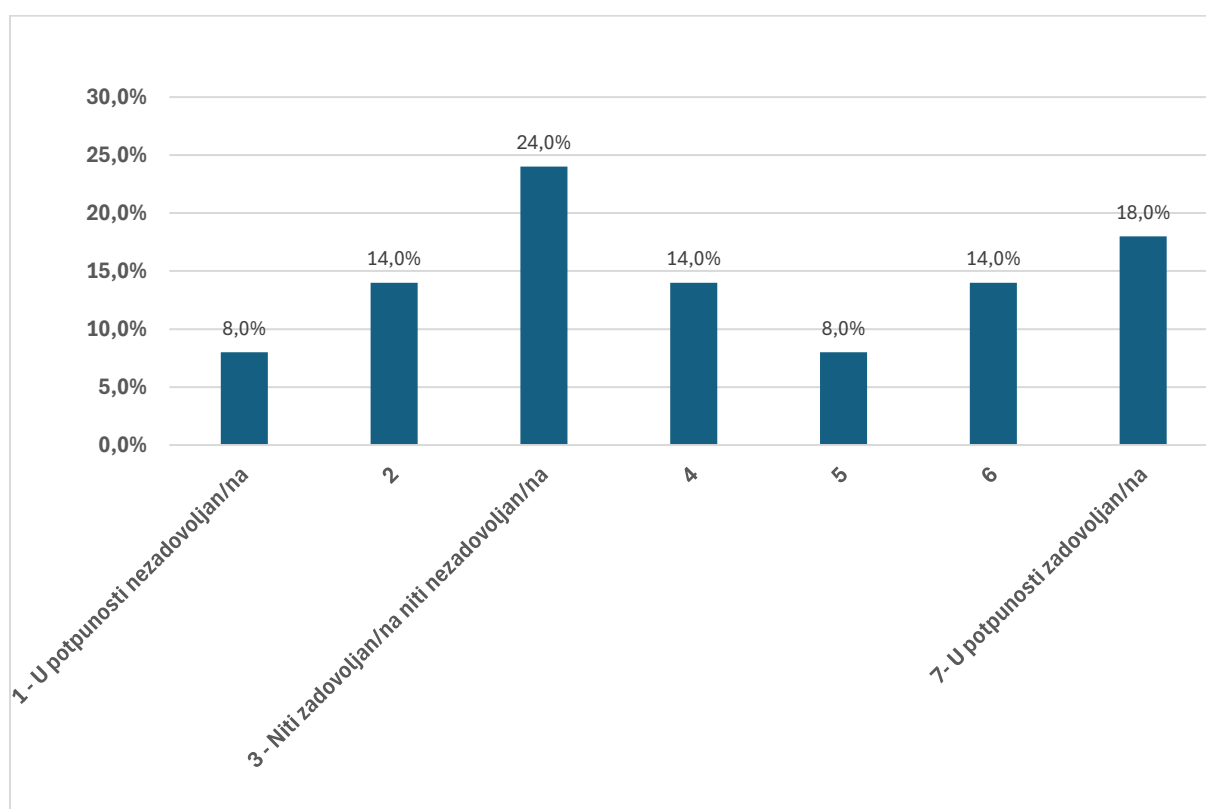
Slika 60. Odgovor na pitanje „U kojoj Vam mjeri buka na javnim prostorima (ulicama, trgovima, atrakcijama) predstavlja problem tijekom Vašeg boravka u destinaciji?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.

PH6. Koliko ste zadovoljni prometom u mjestu (protočnost prometa, parkirališta)?

Na pitanje „Koliko ste zadovoljni prometom u mjestu (protočnost prometa, parkirališta)?“, odgovori ispitanika ukazuju na podijeljene stavove. Najveći pojedinačni udio ispitanika (24,0 %) zauzeo je neutralan stav (ocjena 3), dok je 18,0 % ispitanika navelo najvišu ocjenu 7 – u potpunosti zadovoljan/na. Nadalje, po 14,0 % ispitanika dodijelilo je ocjene 6, 4 i 2, dok je 8,0 % odabralo ocjene 1 i 5. Oko trećine ispitanika (ocjena 6 i 7) nije zadovoljno stanjem prometa u destinaciji, što pokazuje da promet predstavlja jedno od područja u kojem turisti prepoznaju prostor za poboljšanje kvalitete boravka i ukupnog doživljaja destinacije.

Slika 61. Odgovor na pitanje „Koliko ste zadovoljni prometom u mjestu (protočnost prometa, parkirališta)?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.

26. Izračun pokazatelja održivosti i prihvatnog kapaciteta destinacije

Svaka destinacija obvezna je pratiti određene ključne pokazatelje održivosti turizma, među kojima su: zadovoljstvo lokalnog stanovništva i posjetitelja, uključujući i jednodnevne turiste; pristupačnost i sigurnost destinacije; načini održivog upravljanja destinacijom, vodnim resursima i otpadnim vodama; učinkovito gospodarenje otpadom; zaštita bioraznolikosti; održivo upravljanje energijom; mjere ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama; održivo korištenje prostora; kao i praćenje turističkog prometa, turističke infrastrukture i poslovanja gospodarskih subjekata u sektoru turizma.

Sukladno smjernicama MINTS-a, definirane su četiri velike kategorije obaveznih pokazatelja:

- 1) DRUŠTVENI
- 2) OKOLIŠNI
- 3) EKONOMSKI
- 4) UPRAVLJAČKI I PROSTORNI

Interpretacija ovih podataka od izuzetne je važnosti jer same brojke ili indeksi ne pružaju cjelovitu sliku stanja. Detaljna analiza i elaboracija rezultata omogućuje prepoznavanje izazova i prilika te pruža temelje za definiranje konkretnih mjera. Stoga je u nastavku poglavlja dan pregled i interpretacija dobivenih rezultata, kako bi se mogle razumjeti njihove implikacije i praktična primjena

26.1. Obvezni pokazatelji održivosti

Tablica 53. Popis obveznih pokazatelja održivosti na razini destinacije. Izvor: Pravilnik o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma NN 112/24

Pokazatelj	Područje održivosti	Kod pokazatelja/ Tematsko područje
Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone	Društveni	ZL-1 – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom
Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom	Društveni	ZL-2 – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom
Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji	Društveni	ZT-1 – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom
Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom	Društveni/Upravljanje	PD-1 – Pristupačnost destinacije
Broj organiziranih turističkih ambulanti	Društveni	SD-1-Sigurnost destinacije
Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju)	Okolišni	UVR-1 – Upravljanje vodnim resursima
Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone)	Okolišni	GO-1 – Gospodarenje otpadom
Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite)	Okolišni- priroda	BR-1 – Zaštita bioraznolikosti
Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije	Okolišni- klima	UEN-1 – Održivo upravljanje energijom
Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika	Okolišni – klima	UPK-1 – Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama
Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem	Ekonomski	TP-1 – Turistički promet
Prosječna duljina boravka turista u destinaciji	Ekonomski	TP-2 – Turistički promet
Ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	Ekonomski	PGS-1 – Poslovanje gospodarskih subjekata
Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	Ekonomski	PSG-2 – Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu/Turistički promet

Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija	Prostorni/upravljanje	TI-1 – turistička infrastruktura
Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom	Prostorni/upravljanje	ODU-1 – Održivo upravljanje destinacijom
Broj ostvarenih noćenja u smještaju u destinaciji po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS	Prostorni/upravljanje	OUP-2 – Održivo upravljanje prostorom

Navedeni pokazatelji izračunavaju se prema metodološkim tablicama iz Pravilnika o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma, pri čemu se podaci prikupljaju iz javno dostupnih sekundarnih izvora (poput DZS-a, MINTS-a, HZJZ-a i lokalne samouprave), kao i putem primarnih istraživanja. Sustavno praćenje održivosti kroz obvezne i specifične pokazatelje osigurava kvalitetno upravljanje razvojem turizma na području TZM Betina. Odabrani pokazatelji omogućuju uvid u stvarno stanje u destinaciji, mjerenje učinka provedbe Plana upravljanja, te donošenje informiranih i odgovornih odluka koje će očuvati resurse i kvalitetu života lokalnog stanovništva za buduće generacije.

Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone (ZL-1)

Učestalost mjerenja			Jednom godišnje			
2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.
330,80	319,56					

Obrazloženje: Vrijednost indikatora pokazuje visok intenzitet turističke aktivnosti (više od 3,3 turista na jednog stanovnika u 2024. godini) u odnosu na broj stalnih stanovnika. Smanjenje vrijednosti u 2024.godini (319,56) u odnosu na 2023. godinu (330,80) ukazuje na smanjenje turističkog opterećenja.

Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom (ZL-2)

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine
2025.	2029.
2: 62,5 % 2a:64,1 % 2b:55,5 %	

Obrazloženje: Vrijednost indikatora zadovoljstva lokalnog stanovništva turizmom u 2025. godini iznosi 62,5 %, što je iznad prihvatljivog standarda od 50 ± 5 %. Ukupno 64,1 % ispitanika koji ostvaruju koristi od turizma je zadovoljno turizmom, dok je među stanovnicima koji ne ostvaruju izravne koristi zadovoljno 55,5 % ispitanika. Dobiveni rezultati upućuju na relativno zadovoljavajuću razinu zadovoljstva turizmom među lokalnim stanovništvom, osobito kod onih koji ostvaruju izravne koristi od turističke aktivnosti.

Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji (ZT-1)

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine
2025.	2029.
Indeks zadovoljstva:76,3 Neto spremnost na preporuku:28	

Obrazloženje:

Rezultati istraživanja zadovoljstva posjetitelja pokazuju kako je ukupno zadovoljstvo boravkom u destinaciji na visokoj razini. Indeks zadovoljstva iznosi 76,3, pri čemu ostvarena vrijednost iznad 75 % pokazuje kako destinacija u cjelini pruža kvalitetno iskustvo koje uglavnom ispunjava ili premašuje očekivanja turista. Takav rezultat upućuje na pozitivnu percepciju destinacije u pogledu kvalitete ponude, uređenosti prostora, gostoljubivosti i ukupnog doživljaja boravka.

Istovremeno, pokazatelj neto spremnosti na preporuku destinacije (28,3) ukazuje na solidnu razinu lojalnosti posjetitelja i njihovu spremnost da destinaciju preporuče prijateljima, obitelji i kolegama. To potvrđuje da velik dio gostiju ima pozitivno iskustvo boravka, što može doprinijeti jačanju imidža destinacije i poticanju budućih dolazaka u destinaciju.

Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom (PD-1)

Učestalost mjerenja	Svake dvije godine	
2025.	2027.	2029.
Fizička dostupnost: 62,5 % Konzervativno: 15-20 %		

Obrazloženje: Na području destinacije postoji natpolovičan udio atrakcija koje su u određenoj mjeri fizički dostupne osobama s invaliditetom. Većina lokaliteta nalazi se na javnim površinama ili otvorenim prostorima kojima je moguć pristup bez većih fizičkih prepreka, što omogućuje osnovnu razinu dostupnosti za posjetitelje sa smanjenom pokretljivošću. Međutim, potrebno je napomenuti kako pristupačnost nije u potpunosti prilagođena potrebama svih skupina osoba s invaliditetom. Na većini atrakcija ne postoje dodatni infrastrukturni elementi koji bi omogućili potpunu pristupačnost, poput rampi, taktilnih staza, informativnih ploča na Brailleovu pismu, audio vodiča ili drugih prilagođenih komunikacijskih sadržaja za osobe s oštećenjem vida ili sluha. Unatoč relativno visokom udjelu fizički dostupnih lokacija, postoji prostor za daljnje unapređenje pristupačnosti, sukladno Tehničkom propisu o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti. U budućem razdoblju preporučuje se sustavno unapređivanje pristupačnosti atrakcija kroz izgradnju nove infrastrukture, uvođenje univerzalnog dizajna, postavljanje prilagođene signalizacije i osiguravanje pristupačnih informativnih materijala kako bi se povećala inkluzivnost turističke ponude destinacije.

Broj organiziranih turističkih ambulanti (SD-1)

Učestalost mjerenja		Jednom godišnje			
2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.
0	0				

Obrazloženje: Na području destinacije trenutno ne postoji turistička ambulanta. Zdravstvene usluge za turiste i posjetitelje dostupne su kroz redovni sustav primarne zdravstvene zaštite, odnosno putem ambulanti obiteljske medicine i drugih zdravstvenih ustanova u širem području. Iako postoje osnovne mogućnosti pružanja zdravstvene skrbi, nedostatak turističke ambulante može predstavljati ograničenje tijekom turističke sezone, kada dolazi do značajnog povećanja broja posjetitelja. Obzirom na sezonski porast broja turista, preporučuje se razmotriti mogućnost organiziranja sezone turističke ambulante ili dodatnog dežurstva zdravstvenih službi tijekom ljetnih mjeseci, kako bi se osigurala pravovremena i dostupna zdravstvena skrb za posjetitelje destinacije.

Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju) (UVR-1)

Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
2022.	2024.	2026.	2028.
152	155		

Obrazloženje: U 2024. godini turisti su trošili oko 55 % više vode od stalnih stanovnika, što je porast u odnosu na 2022. godinu kada je ta potrošnja iznosila 52 %.

Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone) (GO-1)

Učestalost mjerenja	Svake dvije godine	
2024.	2026.	2028.
462,2		

Obrazloženje: Pokazatelj pokazuje da turisti generiraju znatno veću količinu komunalnog otpada po noćenju u odnosu na lokalno stanovništvo, pri čemu omjer iznosi 462,2 %. To znači da je količina otpada po turističkom noćenju 4,6 veća od količine otpada koju u prosjeku proizvede jedan stanovnik dnevno. U mjesecu s najvećim brojem noćenja ukupno je nastalo je oko 150 tona otpada, od čega se procjenjuje da 123,3 tona potječe od turističkih noćenja, dok oko 26,7 tona generira lokalno stanovništvo. Rezultati ukazuju na snažan utjecaj turizma na ukupne količine otpada u destinaciji, osobito tijekom vrhunca turističke sezone.

Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite) (BR-1)

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine	
2025.	2029.	
Zakon o zaštiti prirode Park prirode: Park prirode Vransko jezero 6,8 km ² (38,8 %)		

Obrazloženje: Na području TZM Betina nalazi se ukupno 6,8 km² područja Parka prirode Vransko jezero, što čini 38,8 % ukupne površine njezinog područja.

Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije (UEN-1)

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine
2024.	2028.
15,25 Potrošnja električne energije po noćenju turista 2,13 Potrošnja električne energije po noćenju stanovnika 13,98	

Obrazloženje: Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u destinaciji TZM Betina iznosi 15,25 % u odnosu na prosječnu dnevnu potrošnju električne energije po stanovniku destinacije. Rezultat pokazuje da, iako turizam (2,13 kWh po turistu) povećava ukupnu potrošnju električne energije tijekom vršne sezone, trenutno ne stvara izuzetno veliko opterećenje na energetska infrastrukturu u odnosu na potrošnju koje generira lokalno stanovništvo (13,98 kWh po stanovniku).

Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika (UPK – 1)

Učestalost mjerenja		Svake dvije godine
2025.	2027.	2029.
DA Općina Tisno 2023. godine donijela je SECAP (Akcijski plan energetske održivog razvitka i prilagodbe klimatskim promjenama Općine Tisno Aktivnost 1.1. Mapiranje zelene infrastrukture – provedeno Aktivnost 1.2. Razvoj zelene infrastrukture – u provedbi Aktivnost 2.1. Edukacija građana o povećanju otpornosti na klimatske promjene – nije provedeno Aktivnost 2.2. Informiranje stanovnika o povećanju otpornosti na klimatske promjene – nije provedeno Aktivnost 3.1. Izrada strateških dokumenata usmjerenih na		

usmjerenih na povećanje otpornosti od klimatskih površina – završeno (donesen SECAP i SZUO-Strategija zelene urbane obnove) Aktivnost 3.2. Razvoj digitalnih rješenja – nije provedeno		
---	--	--

Obrazloženje: Na području Općine Tisno uspostavljen je sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika, odnosno Općina je usvojila odgovarajuće dokumente (SECAP i SZUO) te je pokrenula provedbu mjera za prilagodbu i ublažavanje utjecaja klimatskih promjena, što omogućava planirano praćenje izloženosti i ranjivosti, prioritizaciju mjera prilagodbe i učinkovitiju koordinaciju resursa

Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem (TP – 1)

Učestalost mjerenja				Jednom godišnje			
2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.
7.935	7.447	7.128	7.400				

Obrazloženje: U 2025. godini zabilježeno je 7.400 dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem (kolovoz), što predstavlja blago povećanje za 3,8 % u odnosu na 2023. godinu. U usporedbi s 2022. godinom, to je smanjenje za 6,7 %. Ovi podaci ukazuju na relativno stabilnu razinu turističkog pritiska u vršnom mjesecu, uz smanjenje u odnosu 2022. godinu.

Prosječna duljina boravka turista u destinaciji (TP-2)

Učestalost mjerenja		Jednom godišnje				
2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.
TP-2: 9,4 TP-2a): 9,9 TP 2b): 4,7	TP-2: 9,5 TP-2a): 10,0 TP-2b): 2,7					

Obrazloženje: Prosječna duljina boravka turista u destinaciji (TP-2) pokazuje blage promjene kroz promatrano razdoblje. Ukupno gledano (TP-2), prosječan boravak iznosio je 9,4 dana u 2023. godini, dok je u 2024. godini neznatno porastao na 9,5 dana. U mjesecu s najvećim brojem noćenja

(TP-2a) prosječna duljina boravka raste s 9,9 dana u 2023. na 10,0 dana u 2024. godini. S druge strane, u mjesecu s najmanjim brojem noćenja (TP-2b) vidljive su značajnije oscilacije – s 4,7 dana u 2023. godini vrijednost pada na 2,7 dana u 2024. godini.

Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS – 1)

Učestalost mjerenja		Jednom godišnje				
2024.		2025.	2026.	2027.	2028.	2029.
Broj zaposlenih prema mjestu rada**						
I.	939					
II.	958					
III.	984					
IV.	1086					
V.	1188					
VI.	1340					
VII.	1340					
VIII.	1411					
IX.	1250					
X.	1069					
XI.	1015					
XII.	986					
Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane**						
I.	248					
II.	250					
III.	267					
IV.	323					
V.	392					

VI.	502					
VII.	562					
VIII.	560					
IX.	561					
X.	426					
XI.	264					
XII.	126					

**** Podaci za Općinu Tisno zbog nemogućnosti izračuna podataka na razini naselja Betina**

Obrazloženje: Podaci za 2024. godinu pokazuju izraženu sezonalnost u kretanju broja zaposlenih na području Općine Tisno. Ukupan broj zaposlenih prema mjestu rada postupno raste od početka godine (939 u siječnju) do vrhunca tijekom ljetnih mjeseci (1.411 u kolovozu), nakon čega ponovno opada prema kraju godine (986 u prosincu). Sličan obrazac vidljiv je i u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, gdje broj zaposlenih raste s 248 u siječnju do najviše vrijednosti u srpnju (562) i kolovozu (560), a zatim se smanjuje na 126 u prosincu. Ovakva dinamika jasno ukazuje na snažan utjecaj turističke sezone na zapošljavanje u destinaciji. Obzirom na dostupne statističke podatke, vrijednosti broja zaposlenih primjenjive su za naselje Betina u iznosu oko jedne trećine ukupnog broja zaposlenih na razini Općine Tisno.

Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-2)

Učestalost mjerenja		Jednom godišnje			
2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.
18.420.072,00**					

**** Podatak za Općinu Tisno zbog nemogućnosti izračuna podataka na razini naselja Betina**

Obrazloženje: U 2024. godini poslovni prihod gospodarskih subjekata u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane iznosio je 18.420.072,00 €. Ovaj podatak odnosi se na razinu Općine Tisno, budući da zbog ograničenja dostupnosti podataka nije bilo moguće izdvojiti podatke isključivo za naselje Betina. Ostvareni prihod odražava gospodarsku aktivnost turističkog sektora u destinaciji te predstavlja važan pokazatelj ekonomskog doprinosa turizma lokalnom gospodarstvu. Usporedbe radi, na području Općine Murter-Kornati u istoj godini ostvaren je poslovni prihod 10.517.132 €.

Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija (TI – 1)

Učestalost mjerenja		Jednom godišnje				
2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	
T1-1: 102 T1-1 (a): 3 Zaštićena kulturna dobra materijalne baštine upisana u Registar kulturnih dobara RH: 3 Kulturno-povijesna cjelina naselja Betina Podmorsko i kopneno arheološko nalazište Pačipolje Crkva sv. Frane TI-1 (b):4 Zaštićena kulturna dobra nematerijalne baštine upisana u Registar kulturnih dobara RH: 4 Umijeće gradnje betinske gajete Starinsko pjevanje šibenskih otoka i primorja Umijeće plovidbe latinskim oglavnim jedrom Gajeta Cicibela TI-4 (c): 1 Zakon o zaštiti prirode: 1 Park prirode Vransko Jezero (38,8 % ukupne površine destinacije)						

Obrazloženje: U destinaciji evidentirane su ukupno 102 atrakcijska elementa različitih tipova i stupnja značaja. Prirodnu baštinu čini **10** atrakcijskih elemenata (reljef, klima, vode, biljni i životinjski svijet). Najznačajnije turističke atrakcije su Jadransko more i Vransko jezero, brojne uvale te područja vrijednih kulturnih krajolika- područja Modrava i Betinsko-murterskog polja.

Područje Betine bogato je materijalnom i nematerijalnom kulturnom baštinom. Na njezinom području evidentirana su **3** pokretna spomenika (stalni postav Muzeja betinske drvene brodogradnje, Muzej na otvorenom i inventar crkve sv. Frane), **1** spomenička cjelina (kulturno-povijesna cjelina Betine), **4** pojedinačna sakralna objekta (crkva sv. Frane, crkva Gospe od Gradine, kapelica sv. Ante na Prosici i kapelica sv. Ante na području Jartića), **2** pojedinačna civilna elementa (betinsko brodogradilište i zgrada uljare), **4** memorijalna područja (Trg na moru, Kuća Paškvalin, bunari Betinsko-murterskog polja i dr.) te **3** arheološka i povijesna lokaliteta (Gradina-Colentum, kopneno i podmorsko arheološko nalazište Pačipolje te otočić Sustipanac). Nematerijalni i tradicijski segment obuhvaća **4** folklorna elementa (KUD-ovi), **4** elementa rukotvorstva (izrada gajete, narodne nošnje, suhozidi i pletenje maslinovih grančica), **4** elementa tradicijskih obrta (drvena brodogradnja, tkanje, brganjanje i dr.), **8** elemenata tradicijskih običaja, **2** elementa lokalne gastronomije, **1** element suvremen kulturne produkcije, **10** elementa u vidu poznatih obitelji i osoba, **7** glavnih manifestacija/događaja, **5** sporednih manifestacija i događaja te ostala događanja/manifestacije. Također, kulturna baština obuhvaća **1** muzejsku ustanovu – Muzej betinske drvene brodogradnje te **1** centar za posjetitelje – Prezencijski centar Betina.

Sportske atrakcije obuhvaćaju marinu Betina, Sportski centar Zdrače, otvoreno vaterpolsko igralište VK „Brodograditelj MarineTek“, jedriličarski klub „Žal“, polivalentno dječje igralište PŠ Betina i lokalna bočališta. Područje destinacije bogato je biciklističkim i pješačkim stazama. Atrakcijsku osnovu čini ukupno **3** poučne staze, **2** pješačke rute i **6** biciklističkih ruta. Plažni prostori su, također, dio atrakcijske osnove. Na području destinacije, nalazi se ukupno **11** plaža i kupališnih prostora, pri čemu se plaže Zdrače, Kosirina, Plitka Vala i Bilave ističu kao najpoznatije.

Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom (OUD – 1)

Učestalost mjerenja	Jednom godišnje			
2025.	2026.	2027.	2028.	2029.
0 (Plan u izradi)				

Obrazloženje: Početna vrijednost pokazatelja za 2025. godinu iznosi 0, s obzirom na to da je Plan upravljanja destinacijom još uvijek u fazi izrade. Time se definira početno stanje, dok će usvajanjem i objavom Plana biti uspostavljen temelj za sustavno i održivo upravljanje destinacijom. Očekuje se da će se od 2026. godine početi bilježiti prvi pomaci, najprije kroz dostupnost Plana, a potom i kroz postupnu provedbu planiranih aktivnosti.

Ovaj pokazatelj stoga predstavlja važan alat za praćenje učinkovitosti destinacijskog upravljanja te omogućuje redovito godišnje praćenje razine provedbe planiranih mjera.

Broj ostvarenih noćenja u smještajnim objektima destinacije po hektaru izgrađenog građevinskog područja JLS (OUP – 1)

Učestalost mjerenja		Svake dvije godine	
2024.	2026.	2028.	
5476,73			

Obrazloženje: U 2024. godini ostvareno je 5.477 noćenja po hektaru izgrađenog građevinskog područja u smještajnim objektima destinacije, što predstavlja visoku vrijednost pokazatelja. Ovakav rezultat ukazuje na visoku koncentraciju turističkih noćenja na izgrađenom prostoru, odnosno na izražen turistički pritisak na područja namijenjena stanovanju i turističkim aktivnostima. Dobivena vrijednost predstavlja važnu referentnu osnovu za daljnje praćenje intenziteta korištenja prostora i planiranje održivog upravljanja turističkim razvojem destinacije.

26.2. Pokazatelji prihvatnog kapaciteta

Turistički nosivi kapacitet predstavlja stručno utemeljenu, ali u određenoj mjeri i subjektivnu procjenu razine promjena koje određena destinacija može podnijeti bez narušavanja svojih temeljnih vrijednosti. Riječ je o konceptu koji definira prag do kojeg su utjecaji turizma prihvatljivi za lokalnu zajednicu, posjetitelje i okoliš. Taj prag služi kao upozoravajući pokazatelj – signal da je potrebno poduzeti mjere kako bi se očuvala dugoročna održivost i kvaliteta života u destinaciji.

Svrha utvrđivanja nosivog kapaciteta nije samo ograničavanje broja posjetitelja, već prvenstveno zaštita identiteta, autentičnosti i posebnosti određenog prostora. Time se čuvaju prirodne, kulturne i društvene vrijednosti koje destinaciju čine atraktivnom i konkurentnom. U središtu koncepta nalazi se očuvanje kvalitete iskustva za turiste, ali i kvalitete svakodnevnog života lokalnog stanovništva.

Razumijevanje nosivog kapaciteta tijekom vremena se mijenjalo. Nekada se promatrao kao strogo određena, numerička granica maksimalnog broja posjetitelja. Danas se sve više prihvaća dinamičan pristup koji u obzir uzima različite čimbenike – poput utjecaja na okoliš, infrastrukturu, društvene odnose i percepciju lokalne zajednice. Umjesto fiksne brojke, naglasak je na praćenju pokazatelja promjena i definiranju poželjne razine kvalitete u određenom prostoru.

Suvremeni pristup stoga nosivi kapacitet ne promatra kao nepromjenjivu vrijednost, već kao prilagodljiv okvir koji se može redefinirati ovisno o razvoju destinacije, promjenama u potražnji i ciljevima održivog razvoja. Na taj način upravljanje turizmom postaje proaktivno, usmjereno na prevenciju negativnih učinaka i dugoročno očuvanje resursa.

Tijekom izračuna prihvatnog kapaciteta za područje TZM Betina nije provedeno zoniranje obzirom da se radi o obuhvatu destinacije koja je površine oko samo 9 km². Daljnje zoniranje bi značajno otežalo izračun prihvatnog kapaciteta.

Institucionalni i strateški okvir

1.1. Stav o turizmu kao faktoru povećanja blagostanja stanovnika

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2029.	2033.
	89,6 %		

Obrazloženje: Prema rezultatima anketnog istraživanja, 89,6 % lokalnih stanovnika ima pozitivnu percepciju ukupnih učinaka turizma na kvalitetu života u destinaciji. Ovakav rezultat ukazuje da lokalno stanovništvo ima izuzetno pozitivan stav prema turizmu.

Smještajni kapaciteti

2.1. Omjer broja kreveta u komercijalnom smještaju te kućama i stanovima za odmor u odnosu na 100 stanovnika

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine	
Vrijednost pokazatelja	2024.	2028.
	651,2	

Obrazloženje: Vrijednost pokazatelja u 2024. godini iznosi 6,5 kreveta na 1 stanovnika, što ukazuje na povećanu koncentraciju smještajnih kapaciteta u odnosu na broj stalnih stanovnika destinacije. Takav omjer upućuje na snažnu tradicionalno snažnu orijentiranost destinacije na turističku djelatnost, odnosno značajnu zastupljenost kreveta u komercijalnom smještaju te kućama i stanovima za odmor u odnosu na ukupna broj stanovnika.

Napomena: Broj stanovnika naselja Betina prema Popisu stanovništva 2021. godine: 718 stanovnika. Na razini naselja nisu dostupni godišnji podaci o procjeni broja stanovnika.

2.2. Omjer broja kreveta u nekomercijalnom smještaju u odnosu na 100 stanovnika

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2023.	2024.	2028.
	166,4	175,8	

Obrazloženje: Vrijednost pokazatelja u 2024. godini iznosi 175,8 kreveta (podaci iz sustava eVisitor) u nekomercijalnom smještaju na 100 stanovnika, što predstavlja povećanje u odnosu na 2023. godinu, kada je iznosila 166,4. Ovakav rezultat ukazuje na visoku zastupljenost nekomercijalnih smještajnih kapaciteta (kuća i stanova za odmor) u odnosu na broj stalnih stanovnika destinacije.

Napomena: Broj stanovnika naselja Betina prema Popisu stanovništva 2021. godine: 718 stanovnika. Na razini naselja nisu dostupni godišnji podaci o procjeni broja stanovnika.

2.3. Omjer broja smještajnih objekata u domaćinstvu te kućama i stanovima za odmor u odnosu na broj stanova za stalno stanovanje

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2024.	2028.	2032.
	1,10		

Obrazloženje: Vrijednost pokazatelja 1,10 u 2024. godini znači da na jedan stan za stalno stanovanje dolazi približno 1,1 smještajnih objekata u domaćinstvu te kuća i stanova za odmor.

Napomena: Broj stanova za stalno stanovanje u Betini prema Popisu 2021. godine: 499

2.4. Broj kreveta u komercijalnom smještaju te kućama i stanovima za odmor na 100 m² građevinskog područja naselja

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2024.	2028.	2032.
	1,14		

Obrazloženje: S 1,06 kreveta na 100 m² građevinskog područja naselja u 2023. godini te 1,14 kreveta u 2024. godini vidljiv je blagi rast turističke gustoće smještajne ponude unutar građevinskog područja naselja. Takav trend ukazuje na postupno povećanje intenziteta korištenja prostora u turističke svrhe, odnosno na rast smještajnih kapaciteta u odnosu na raspoloživu površinu izgrađenog dijela građevinskog područja naselja..

2.5. Struktura smještajnih kapaciteta izražena u postotnim udjelima

Učestalost mjerenja	Jednom godišnje				
Vrijednost pokazatelja	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
Udio hoteli 0,00	Udio hoteli 0,00				
Udio kampovi 37,7	Udio kampovi 37,3				
Udio objekti u domaćinstvu 32,7	Udio objekti u domaćinstvu 31,7				
Udio ostali komercijalni smještaj 5,2	Udio ostali komercijalni smještaj 5,2				
Udio kuće i stanovi koji se ne koriste za kratkoročni najam 24,4	Udio kuće i stanovi koji se ne koriste za kratkoročni najam 25,8				

Obrazloženje: Struktura smještajnih kapaciteta pokazuje da u destinaciji dominiraju kampovi i objekti u domaćinstvu, dok hotelski smještaj nije zastupljen. U 2023. godini kampovi su činili 37,7 % ukupnih kapaciteta, objekti u domaćinstvu 32,7 %, ostali komercijalni smještaj 5,2 %, dok je udio kuća i stanova koji se ne koriste za registrirani kratkoročni najam iznosio 24,4 %. U 2024. godini zabilježene su manje promjene u strukturi smještaja. Udio kampova smanjen je na 37,3 %, a objekata u domaćinstvu na 31,7 %, dok je udio ostalog komercijalnog smještaja ostao nepromijenjen na 5,2 %. Istodobno je povećan udio kuća i stanova koji se ne koriste za registrirani kratkoročni najam, s 24,4 % na 25,8 %.

Turistička potražnja

3.1. Intenzitet stacionarnog, komercijalnog i nekomercijalnog, turizma kao omjer prosječnog broja turista po stanovniku u vršnim danima turističke sezone

Učestalost mjerenja	Jednom godišnje					
Vrijednost pokazatelja	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.
	3,8	3,7				

Obrazloženje: U destinaciji je izmjeren visok intenzitet turističke aktivnosti u vršnim danima turističke sezone. U 2023. godini na jednog stanovnika dolazilo je prosječno 3,8 turista, dok je u 2024. godini taj omjer smanjio na 3,7 turista po stanovniku. Ovakav rezultat ukazuje na snažan turistički pritisak u vršnim danima sezone, kada broj turista višestruko nadmašuje broj stalnih stanovnika destinacije.

3.2. Nezadovoljstvo radi gužve na ulicama, trgovima, atrakcijama

Učestalost mjerenja	Svale četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2029.	2033.
	14 %		

Obrazloženje: Prema rezultatima anketnog istraživanja, 14 % posjetitelja u destinaciji iskazuje nezadovoljstvo zbog gužvi na ulicama, trgovima i turističkim atrakcijama. Ovaj rezultat upućuje na to da većina posjetitelja ne doživljava gužvu kao značajan problem, no određeni udio ipak prepoznaje pritisak povećanog broja posjetitelja u javnim prostorima. Budući da je pitanje o negativnom karakteru utjecaja turizma, standard odražava gornju granicu prihvatljivosti prema kojoj je maksimalno 5 % ispitanih turista i jednodnevnih posjetitelja bilo iritirano gužvama.

Resursno atrakcijska osnova

4.1. Koncentracija materijalnih atrakcija na odabranim područjima destinacije/definiranim zonama

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2029.	2033.
	0,02		

Obrazloženje: Iako je površinom relativno mala, područje TZM Betina bogato je materijalnim atrakcijama. To se odnosi na elemente prirodne baštine (Vransko jezero, Jadransko more, uvale (plaže), panoramske točke), kulturne baštine (Muzej betinske drvene brodogradnje, Prezencijski centar Betina, Muzej na otvorenom, Trg na moru sa spomenicima i urbanom opremom, crkva sv. Frane, crkva Gospe od Gradine, Gradina (Colentum) i ostalih atrakcija (poučne i tematske staze i sl.). Vrijednost pokazatelja od 0,02 ukazuje na veći udio materijalnih atrakcija u odnosu na ukupnu površinu destinacije. Većina atrakcija je koncentrirana u otočnom dijelu destinacije, i to pretežito u samom središtu naselja tj. njezinoj kulturno-povijesnoj cjelini, dok je koncentracija atrakcija manja izvan središta naselja te u kopnenom dijelu destinacije.

4.2. Koncentracija ugostiteljskih sadržaja na odabranim područjima destinacije/definiranim zonama

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2024.	2028.	2032
	3,5		

Obrazloženje: U analiziranom razdoblju izmjerena je iskorištenost sjedećih kapaciteta u ugostiteljskim objektima od 3,51 uslužnih osoba po sjedalu tijekom ljeta 2024. godine.

4.3. Kakvoća voda za kupanje na mjernim stanicama na području destinacije tijekom razdoblja lipanj – rujn u odnosu na ostatak godine

Učestalost mjerenja	Jednom godišnje		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2026.	2027.
	Betina - Zdrače: Izvrsno Betina Plitka Vala: Izvrsno		

Obrazloženje: Rezultati ispitivanja kakvoće mora na lokacijama plaže Zdrače i kampa Plitka Vala pokazuju da je more u promatranim razdobljima ocijenjeno kao izvrsno. Takvi rezultati ukazuju na vrlo visoku i stabilnu kakvoću mora za kupanje, što predstavlja važan prirodni resurs i značajan element turističke atraktivnosti destinacije.

4.4. Raspoloživa površina plaže po kupaću u danima vršne turističke sezone, (za destinacije za koje je pokazatelj relevantan)

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2029.	2033.
	Površina po kupaću: 5,07 m ²		

Obrazloženje: Vrijednost pokazatelja dobivena je GIS analizom, pri čemu su korištene konzervativne procjene površine raspoložive za kupaće. Izračun je obuhvatio oko 4.600 posjetitelja na vršni dan sezone, od čega 718 otpada na stalno stanovništvo destinacije, 2.675 na turiste (06.08.2024. godine), dok preostalih oko 1.200 čine korisnici marine i luke (200), nautičari na privezištu i izletnici (200), tranzitni promet (300), posjetitelji iz ostatka otoka (500). Dobivena vrijednost od 5,07 m² po kupaću ukazuje na zadovoljavajuće plažne prostore destinacije. Međutim, potrebno je ukazati da je raspoloživost plažnih prostora po kupaću na glavnim plažama Zdrače, Kosirina, Bilave i Plitka Vala zasigurno manja tijekom vršne sezone, dok raspoloživi prostori na ostalim plažama/obalnim prostorima nisu maksimalno iskorišteni.

4.5 Kakvoća zraka na mjernim stanicama na području destinacije tijekom razdoblja lipanj – rujna u odnosu na ostatak godine

Učestalost mjerenja	Jednom godišnje		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2026.	2027.
	I. kategorija (Vela Straža – Dugi otok)		

Obrazloženje: Prema dostupnim podacima, najbliža mjerna stanica za praćenje kvalitete zraka destinaciji je Vela Straža na Dugom otoku (zona HR 5), na kojoj je zabilježena I. kategorija kvalitete zraka (čist ili neznatno onečišćen zrak). Ovaj rezultat ukazuje na vrlo dobru kvalitetu zraka na širem području destinacije, bez značajnih odstupanja tijekom turističke sezone u odnosu na ostatak godine.

4.6. Utjecaj turizma na izgled destinacije

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2029.	2033.
	35,9 %		

Obrazloženje: Rezultati ankete pokazuju da 35,9 % lokalnih stanovnika smatra kako turizam pozitivno utječe na izgled destinacije. Ovakav rezultat ukazuje na ograničenu razinu pozitivne percepcije utjecaja turizma na prostornu uređenost i vizualni identitet mjesta, što može upućivati na potrebu za snažnijim usmjeravanjem turističkog razvoja prema kvalitetnijem oblikovanju i očuvanju prostora destinacije. S obzirom na pitanje o negativnom karakteru utjecaja turizma, standard odražava minimalnu granicu prihvatljivosti prema kojoj jedna trećina anketiranih stanovnika destinacije (33 %) smatra da turizam narušava izgled mjesta.

4.7. Utjecaj turizma na korištenje javnog prostora

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2029.	2033.
	35,4 %		

Obrazloženje: Rezultati ankete pokazuju da 35,4 % lokalnih stanovnika smatra kako turizam pozitivno utječe na korištenje javnog prostora u destinaciji. Ovakav rezultat upućuje na relativno nisku razinu pozitivne percepcije utjecaja turizma na dostupnost i kvalitetu korištenja javnih prostora, što može ukazivati na potrebu za uravnoteženijim upravljanjem prostorom u uvjetima turističkog opterećenja. Obzirom na pitanje o negativnom karakteru utjecaja turizma, standard odražava minimalnu granicu prihvatljivosti prema kojoj jedna trećina anketiranih stanovnika destinacije (33 %) smatra da turizam narušava izgled mjesta.

4.8. Zadovoljstvo ljepotom i uređenošću mjesta (kulturni i prirodni aspekti) kao i glavnih atrakcija

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2029.	2033.
	PH2:78 % PH3:50 % PH4:54 %		

--	--	--	--

Obrazloženje: Rezultati ankete turista pokazuju da je 78 % turista zadovoljno ljepotom mjesta, dok je 50 % zadovoljno njegovom uređenošću. S druge strane, 54 % turista zadovoljno je uređenošću glavnih atrakcija, što upućuje na prostor za daljnje unaprjeđenje kvalitete i prezentacije ključnih turističkih lokaliteta u destinaciji. S obzirom na pitanje o zadovoljstvu elementima ponude destinacije, standard odražava donju granicu prihvatljivosti prema kojoj minimalno 80 % ispitanih turista i jednodnevnih posjetitelja iskazuje visoko ili vrlo visoko zadovoljstvo ljepotom i uređenošću mjesta.

Okoliš

5.1. Razina buke u danima vršne turističke sezone u odnosu na ostatak godine u zonama mješovite namjene po danu i noći

Učestalost mjerenja			
Vrijednost pokazatelja	2025.	2029.	2033.
	Ne postoji karta buke za Općinu Tisno		

Obrazloženje: Budući da Općina Tisno nema izrađenu stratešku kartu buke, za područje destinacije trenutno ne postoje službeni podaci o razinama buke. Sukladno zakonskim odredbama, obveza izrade strateške karte buke i akcijskog plana odnosi se na naseljena područja s više od 100.000 stanovnika, u koju Općina Tisno ne pripada. Stoga je pitanje zaštite od buke uređeno kroz odredbe Prostornog plana uređenja Općine Tisno (PPUO), kojim se propisuju mjere sprječavanja i smanjenja buke, osobito kroz planiranje sadržaja na lokacijama gdje će njezin utjecaj biti manji. Ostale odluke vezane uz smanjenje buke, regulirane su odlukama na razini Općine Tisno.

5.2. Iritacija razinom buke u vrijeme turističke sezone

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2029.	2033.
	10,4 %		

Obrazloženje: Rezultati ankete pokazuju da 10,4 % lokalnih stanovnika smatra kako im razina buke tijekom turističke sezone predstavlja značajan problem. S obzirom na pitanje o negativnom karakteru utjecaja turizma, standard odražava zadovoljavajuću razinu prihvatljivosti prema kojoj manje od jedne trećine anketiranih stanovnika destinacije (33 %) smatra da je bila iritirana razinom buke.

5.3. Utjecaj buke na kvalitetu boravka

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2029.	2033.
	8 %		

Obrazloženje: Rezultati ankete pokazuju da samo 8 % posjetitelja navodi buku kao razlog nezadovoljstva kvalitetom boravka u destinaciji. Ovakav rezultat upućuje na to da buka ne utječe na kvalitetu boravka u destinaciji. S obzirom na to da je pitanje povezano s negativnim karakterom utjecaja turizma, standard odražava gornju granicu prihvatljivosti prema kojoj je maksimalno 10 % ispitanih turista bili iritirano bukom.

Prostor

6.1. Udio stambenih jedinica turističke namjene (komercijalni i nekomercijalni kapaciteti) u ukupnom broju stambenih jedinica

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2024.	2028.	2032.
	108,8		

Obrazloženje: Vrijednost pokazatelja od 108,8 % u 2024. godini ukazuje na vrlo visok udio stambenih jedinica koje se koriste u turističke svrhe (komercijalni i nekomercijalni kapaciteti) u odnosu na ukupan broj stambenih jedinica u destinaciji. Ovakav rezultat potvrđuje izraženu turističku funkciju prostora, pri čemu značajan dio stambenog fonda služi za turistički smještaj.

6.2. Maksimalni potencijal izgradnje na neizgrađenim i izgrađenim dijelovima građevinskog područja naselja mješovite namjene

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2029.	2033.
	izgrađeni dio GPN naselja: 508 neizgrađeni i neuređeni dio GPN naselja: 384		

Obrazloženje: Prema podacima PPUO Tisno, izgrađeni dio građevinskog područja naselja Betine obuhvaća površinu 41,13 ha. Ova je površina umanjena za 25 % prometnih površina i zelenih površina te je dobivena vrijednost 30,85 ha. Analizom postojeće izgradnje, utvrđena je prosječna veličina građevne čestice te je pretpostavljena tipologija u skladu s uvjetima PPUO Tisno. Metodološki odabir čini izgradnja dva tipske vrste objekta u 50 %-tnom iznosu: obiteljske kuće s 3 stambene jedinice, minimalne površine 400 m² (ostatak naselja) i obiteljske kuće s 3 stambene jedinice, minimalne površine 200 m² (stara jezgra). Izračunom u skladu s postavljenim metodološkim okvirom procijenjeni maksimalni potencijal izgrađenog dijela GPN naselja Betina iznosi ukupno 3.384 stambenih jedinica. Međutim, uvidom u obilježja postojeće gradnje uočeno je kako većina njih ima ostvarenu najveću katnost određenu PPUO-om Tisno. Također, postojeće građevinske čestice u velikom su dijelu (posebice u staroj jezgri) manje površine od minimalno određenih za novu gradnju, pri čemu je znatan dio područja ograničen konzervatorskim uvjetima (zaštićena kulturno-povijesna cjelina Betine). Uzimajući sve navedeno u obzir, može se zaključiti kako nije izgledno značajno povećanje broja objekata, odnosno stambenih jedinica u izgrađenom dijelu GPN naselja Betina, što znači da eventualno povećanje stambenih jedinica može biti djelomično ostvareno kroz novu gradnju (nadogradnja, rekonstrukcija i sl.) ili unutarnju prenamjenu postojećih građevina, odnosno podjelom prostora na veći broj manjih stambenih jedinica. Procjenjuje se da realna mogućnost izgradnje u izgrađenom dijelu građevinskog područja naselja Betina iznosi maksimalno 15 % procijenjenog broja stambenih jedinica, odnosno oko 508 stambenih jedinica.

6.3. Mogućnosti nove stambene izgradnje na neizgrađenim površinama mješovite namjene građevinskog područja naselja

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2029.	2033.
	384		

Obrazloženje: Prema podacima PPUO Tisno, raspoloživi neizgrađeni dio građevinskog područja naselja Betine obuhvaća površinu 3,25 ha, dok neuređeni dio građevinskog područja naselja iznosi 3,57 ha. Sukladno tome, na raspolaganju je prema važećem prostornom planu ukupno 6,82 ha. Ova je površina umanjena za 25 % prometnih površina i zelenih površina te je dobivena vrijednost 5,12 ha. Sukladno predviđenoj izgradnji tipične obiteljske kuće s 3 stambene jedinice na građevinskoj čestici 400 m² utvrđeno je da je na raspoloživom neizgrađenom građevinskom području naselja Betina, u skladu s uvjetima PPUO Tisno, moguće izgraditi 128 objekata, odnosno 384 nove stambene jedinice.

6.4. Utjecaj pretvaranja stanova u turističke apartmane na kvalitetu života u destinaciji

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2029.	2033.
	55,9 %		

Obrazloženje: Rezultati ankete pokazuju da 55,9 % lokalnih stanovnika ima negativnu percepciju apartmanizacije, odnosno smatra da pretvaranje stanova u turističke apartmane negativno utječe na kvalitetu života u destinaciji. Ovakav rezultat ukazuje na izraženu zabrinutost dijela lokalne zajednice zbog širenja turističkog smještaja unutar stambenog fonda te upućuje na potrebu pažljivijeg upravljanja razvojem smještajnih kapaciteta u destinaciji. S obzirom na pitanje o negativnom karakteru utjecaja turizma, standard odražava minimalnu granicu prihvatljivosti prema kojoj jedna trećina anketiranih stanovnika destinacije (33 %) smatra da treba ograničiti izgradnju vikendica.

Komunalna infrastruktura

7.1. Vršno opterećenje i udio objekata u lancu turizma (hoteli, komercijalni i nekomercijalni smještaj, ugostiteljski objekti i sl. u vršnom opterećenju) – voda

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine			
Vrijednost pokazatelja	2022	2024.	2028.	2032.
	152	155		

Obrazloženje: U 2024. godini turisti su trošili oko 55 % više vode od stalnih stanovnika, što je porast u odnosu na 2022. godinu kada je ta potrošnja iznosila 52 %. Ukoliko se promatra standard od 50 % veće dnevne potrošnje po turistu, može se zaključiti kako su recentne vrijednosti oko prihvatljivog standarda.

7.2. Vršno opterećenje i udio objekata u lancu turizma (hoteli, komercijalni i nekomercijalni smještaj, ugostiteljski objekti i sl. u vršnom opterećenju) - električna energija

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2024.	2028.	2032.
	15,25 Potrošnja električne energije po noćenju turista 2,13 Potrošnja električne energije po noćenju stanovnika 13,98		

Obrazloženje: Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u destinaciji TZM Betina iznosi 15,25 % u odnosu na prosječnu dnevnu potrošnju električne energije po stanovniku destinacije. Rezultat pokazuje da, iako turizam (2,13 kWh po turistu) povećava ukupnu potrošnju električne energije tijekom vršne sezone, trenutno ne stvara izuzetno veliko opterećenje na energetska infrastrukturu u odnosu na potrošnju koje generira lokalno stanovništvo (13,98 kWh po stanovniku). Sukladno tome, postoji potreba za praćenjem potrošnje električne energije u svrhu praćenja sezonskih oscilacija, kao i promicanjem održivih oblika energije u smještajnim objektima.

7.3. Broj djelatnika na održavanju javnih površina u odnosu na m² javnih površina koje se održavaju

Učestalost mjerenja	Tri godine		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2028.	2031.
	15.000 m ² po radniku (Općina Tisno)		

Obrazloženje: Prema procjeni djelatnika komunalnog poduzeća Ježinac d.o.o. na području Općine Tisno nalazi se 75.000 m² javnih površina koje održava ukupno 5 radnika.

7.4. Kapaciteti (ljudski i tehnološki) za odvoz otpada

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2029.	2033.
	10 tona		

Obrazloženje: Prema procjeni djelatnika komunalnog poduzeća Ježinac d.o.o. u destinaciji se može prikupiti maksimalno 10 tona otpada dnevno. Procijenjena prosječna vrijednost količine komunalnog otpada koji se prikupi u destinaciji tijekom ljeta iznosi oko 5 tona, dok se tijekom zimskog razdoblja smanjuje na oko 1 tone dnevno. Standard propisuje da kapacitet odvoza mora biti najmanje 20 % veći od količine mješovitog komunalnog otpada generiranog u vršnim danima turističke sezone, kako bi se osigurala dovoljna sigurnosna rezerva i spriječilo preopterećenje sustava. U slučaju Betine, gdje se u vršnom danu generira oko 10 t otpada, potreban kapacitet iznosi 12 t. Ako je raspoloživi kapacitet na razini od 10 t, on doseže oko 0,83 (83 %) propisanog standarda, što znači da je ispod preporučene razine i može predstavljati rizik u uvjetima najvećeg opterećenja.

7.5. Iritacija neprimjereno odloženim otpadom tijekom turističke sezone

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2029.	2033.
	50,85 %		

Obrazloženje: Rezultati ankete pokazuju da 50,85 % lokalnih stanovnika smatra kako nepravilno odlaganje otpada tijekom turističke sezone predstavlja značajan problem. Ovakav rezultat upućuje na izraženu osjetljivost lokalne zajednice na pitanje upravljanja otpadom u razdoblju povećanog turističkog opterećenja, što ukazuje na potrebu za dodatnim unapređenjem sustava prikupljanja i zbrinjavanja otpada u destinaciji. S obzirom na pitanje o negativnom karakteru utjecaja turizma, standard odražava gornju granicu prihvatljivosti prema kojoj je maksimalno jedna trećina anketiranih stanovnika destinacije (33 %) iritirana neprimjereno odloženim otpadom.

Prometna infrastruktura

8.1. Procjena (ekspertna) kapaciteta prometne infrastrukture u odnosu na volumen prometa na odabranim pravcima/točkama u danima vršne turističke sezone

Učestalost mjerenja	Jednom godišnje			
Vrijednost pokazatelja	2023.	2024.	2025.	2026
	Brojačko mjesto Ivinj (ŽC 6085-LC 65032; 5,6 km) prosječni ljetni dnevni promet (PLDP) – 11.664 vozila prosječni godišnji dnevni promet (PGDP) – 5.845 vozila	Brojačko mjesto Ivinj (ŽC 6085-LC 65032; 5,6 km) prosječni ljetni dnevni promet (PLDP) – 11.768 vozila prosječni godišnji dnevni promet (PGDP) – 5.937 vozila		
	Brojačko mjesto Murter (ŽC 6250 – ŽC 6250; 2,8 km) prosječni ljetni dnevni promet (PLDP) – 5.586 vozila prosječni godišnji dnevni promet (PGDP) – 2.820 vozila	Brojačko mjesto Murter (ŽC 6250 – ŽC 6250; 2,8 km) prosječni ljetni dnevni promet (PLDP) – 5.655 vozila prosječni godišnji dnevni promet (PGDP) – 2.914 vozila		

Obrazloženje: Usporedba prosječnog ljetnog dnevnog prometa (PLDP) i prosječnog godišnjeg dnevnog prometa (PGDP) pokazuje značajno povećanje prometnog opterećenja tijekom turističke sezone. Na mjernom mjestu Ivinj (ŽC 6085 – LC 65032) ljetni promet je veći za približno 100% u 2023. godini (11.664 u odnosu na 5.845 vozila) te za oko 98% u 2024. godini (11.768 u odnosu na 5.937 vozila). Sličan odnos vidljiv je i na mjernom mjestu Murter (ŽC 6250), gdje je promet u ljetnim mjesecima veći za oko 98 % u 2023. godini (5.586 u odnosu na 2.820 vozila) te za približno 94 % u 2024. godini (5.655 u odnosu na 2.914 vozila). Rezultati ukazuju na izrazito sezonsko povećanje prometnih tokova povezano s turističkim kretanjima na otoku Murteru. Usporedba podataka između 2023. i 2024. godine pokazuje blagi porast prometnog opterećenja na oba brojačka mjesta. Na mjernom mjestu Ivinj (ŽC 6085 – LC 65032) prosječni ljetni dnevni promet porastao je za 0,9 %, dok je prosječni godišnji dnevni promet porastao 1,6 %. Na mjernom mjestu Murter (ŽC 6250) prosječni ljetni dnevni promet povećao se 1,2 %, dok se prosječni godišnji dnevni promet povećao za 3,3 %.

8.2. Procjena kapaciteta i iskorištenosti parkirališta u razdoblju vršne turističke sezone

Učestalost mjerenja	Jednom godišnje, u danima vršne turističke sezone.		
Vrijednost pokazatelja	2025. (01.08.)	2026.	2027.
Trg na moru – I. zona 100 %			
Dolac, II.zona – 100 %			
Zdrače, II.zona – 100 %			
Obala Petra Krešimira IV, II.zona – 50-60 %			

Obrazloženje: Komunalno poduzeće Ježinac d.o.o. upravlja s ukupno 4 javna parkirališta. Parkirališta su podijeljena u dvije zone. Parkirališta u užoj jezgri naselja (Trg na moru, Dolac, i Zdrače) popunjena su tijekom vršne sezone 100 %. Obzirom na ograničene ljudske kapacitete i slabu implementaciju pametnih rješenja vezanih uz brojanje prometa, tijekom izrade Plana upravljanja destinacijom nije bilo moguće provesti satno brojanje prometa na javnim parkiralištima u svrhu kvalitetne identifikacije njihovog satnog opterećenja. Prihvatljivi standard bio bi osigurati 10-20 % raspoloživih parkirališta u vršnim satima kao iskaz dovoljnog broja parkirališnih mjesta i smanjenja pritiska na- promet u mirovanju u destinaciji.

8.3. Iritacija gužvom u prometu tijekom turističke sezone

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2029.	2033.
	33,3 %		

Obrazloženje: Početna vrijednost pokazatelja za 2025. godinu iznosi 33,3 %, što znači da trećina ispitanih stanovnika smatra kako prometne gužve tijekom turističke sezone predstavljaju značajan problem. S obzirom na pitanje o negativnom karakteru utjecaja turizma, standard odražava graničnu granicu prihvatljivosti prema kojoj je maksimalno jedna trećina anketiranih stanovnika destinacije (33 %) iritirana gužvom u prometu.

8.4. Zadovoljstvo prometom u mjestu

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2029.	2033.
	32 %		

Obrazloženje: Početna vrijednost pokazatelja za 2025. godinu iznosi 32 %, što znači da je zadovoljstvo prometom među turistima i jednodnevnim posjetiteljima manje od polovice ispitanika, odnosno nije dosegnut natpolovičan udio zadovoljnih. Ovakav rezultat ukazuje na određene izazove u funkcioniranju prometnog sustava, osobito tijekom razdoblja pojačanih turističkih aktivnosti. Dobiveni podatak upućuje na potrebu za daljnjim unapređenjem organizacije prometa, prometne infrastrukture i održivih oblika mobilnosti s ciljem povećanja zadovoljstva posjetitelja i smanjenja prometnih opterećenja u destinaciji. S obzirom na pitanje o zadovoljstvu elementima ponude destinacije, standard odražava nisku razinu prihvatljivosti prema kojoj bi minimalno 80 % ispitanih turista trebalo iskazati visoko ili vrlo visoko zadovoljstvo prometom u mjestu.

9. Stanovništvo i kvaliteta života

9.1. Kretanje broja stanovnika u (posljednjem) desetogodišnjem razdoblju

Učestalost mjerenja			
Vrijednost pokazatelja	2025.	2031.	2041.
Apsolutna i relativna promjena broja stanovnika u međupopisnom razdoblju 2011.-2021.g. (- 21 st., +3,01 %)			
Prosječna godišnja stopa promjene broja stanovnika u destinaciji u promatranom razdoblju (+ 0,3 %)			

Obrazloženje: U međupopisnom razdoblju 2011.-2021. zabilježeno je povećanje broja stanovnika u naselju Betina za 21 stanovnika, što predstavlja relativni rast za 3 %. Iako mali u apsolutnim brojkama, ovakav rast ukazuje na potencijal demografske obnove u narednom razdoblju, koji je uzrokovan pozitivnim kretanjem svih sastavnica ukupnog kretanja stanovništva – prirodnog (odnos umrlih i rođenih) te mehaničkog kretanja stanovništva (imigracija i emigracija). Prosječna godišnja stopa promjene broja stanovnika u promatranom razdoblju iznosi + 0,3 %. Unatoč blagom porastu ukupnog broja stanovnika, prisutni su trendovi starenja stanovništva i potencijalne depopulacije u budućnosti zbog smanjenog prirodnog prirasta i iseljavanja mlađih dobnih skupina. Kao donja granica prihvatljivosti promjene stanovništva određuje se stanje bez pada stanovništva (nepromijenjeni broj stanovnika).

9.2. Iritacija gužvom i specifično gužvama na ulicama/javnim površinama

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2025.	2029.	2033.
	12,5 %		

Obrazloženje: Početna vrijednost pokazatelja za 2025. godinu iznosi 12,5 %, što znači da je iritacija gužvom na ulicama i javnim površina kod većine ispitanika nije izražena. U tom pogledu, lokalno stanovništvo gužvu ne smatra nepoželjnom, već ukazuje na živost mjesta te je smatra poželjnom. S obzirom na pitanje o negativnom karakteru utjecaja turizma, izmjerena vrijednost standard odražava zadovoljavajuću razinu prihvatljivosti prema kojoj je maksimalno jedna trećina anketiranih stanovnika destinacije (33 %) iritirana ljetnom gužvom.

9.3. Indeks priuštivosti stana (na razini destinacije)

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2023.	2027.	2033.
	25,5 (Općina Tisno)		

Obrazloženje: U Općini Tisno indeks priuštivosti stanovanja iznosi 25,5, što znači da za kupnju 1 m² stana ili apartmana prosječni stanovnik mora izdvojiti oko 25,5 % godišnjeg dohotka, što znači da stanovi i dalje relativno skupi u odnosu na prihode lokalnog stanovništva. Prema tom pokazatelju Općina Tisno pripada u gornju polovicu JLS koji imaju težu priuštivost stana. Visoke cijene dodatno su potaknute turističkom potražnjom, pa je važno planirati mjere za povećanje dostupnosti stanova i očuvanje kvalitete života lokalne zajednice.

10. Zaposlenost, gospodarstvo i važnost turizma

10.1. Raspoloživost dodatne radne snage (stopa nezaposlenosti; broj izdanih radnih dozvola po mjesecima)

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Vrijednost pokazatelja	2024.	2028.	2032.
	VIII. - 36 nezaposlenih Općina Tisno		
	VIII – 35 nezaposlenih Općina Murter-Kornati		

Obrazloženje: Na području destinacije TZM Betina problem nedostatka radne snage reflektira širi nacionalni trend u kojem Hrvatska sustavno bilježi značajan manjak sezonskih radnika u sektoru turizma i ugostiteljstva. Ograničena dostupnost lokalne radne snage dodatno opterećuje poslodavce tijekom vrhunca turističke sezone, što može utječe na kvalitetu pruženih usluga i povećati pritisak na postojeće zaposlenike. Stoga je ključno strateški planirati sezonsko zapošljavanje, poticati uključivanje nezaposlenih i studenata, te razmotriti mogućnosti privlačenja radne snage iz drugih područja ili inozemstva. Dugoročno, destinacija bi trebala razviti mjere za osposobljavanje, zadržavanje i motiviranje radnika, čime bi se osiguralo održivo funkcioniranje turističkog sektora i očuvala konkurentnost destinacije u periodu najveće turističke potražnje. Prema procjenama nositelja tržišta rada preporučljivo je održavanje stopa nezaposlenosti na 3 % kao odraz minimalne razine raspoložive radne snage za sezonsko zapošljavanje.

26.3. Procjena dosegnute razine prihvatnog kapaciteta

U nastavku se integralno prikazuje izračun obveznih i odabranih pokazatelja prihvatnog kapaciteta, postavljeni standardi za pojedine pokazatelje kao i ocjena dostignutoga prihvatnog kapaciteta pojedinih pokazatelja.

Razina dostignutoga prihvatnog kapaciteta prikazana je grafički u tri boje, i to:

- **Crvena boja** označava dostignutu razinu turističke nosivosti pojedine pojave, a određena je uvjetima kad je vrijednost pokazatelja viša ili jednaka definiranom standardu prihvatljivosti
- **Žuta boja** označava zonu dostizanja maksimalne razine turističke nosivosti pojedine pojave, a određena je uvjetima kad je vrijednost pokazatelja do trećinu niža od postavljenog standarda
- **Zelena boja** označava uvjete kada pojedina pojava nije u zoni dostizanja maksimalne razine turističke nosivosti, a određena je uvjetima kad je vrijednost pokazatelja za više od trećinu niža od postavljenog standarda.

Na temelju analize jaza između izračunatih pokazatelja prihvatnog kapaciteta te postavljenih standarda utvrđena je razina dostignutoga prihvatnog kapaciteta pojedinih analiziranih obilježja destinacije TZM Betina.

Šifra	Naziv	Ocjena dosegnutog prihvatnog kapaciteta	Standard
1.1.	Stav o turizmu kao čimbeniku povećanja blagostanja	89,6 %	66 %
2.1. i 2.2.	Omjer broja kreveta na 100 stanovnika		
	Komercijalni objekti	485,4	485,4
	Vikendice	165,8	165,8
	Nekomercijalni smještaj	175,8	175,8
2.3.	Omjer broja smještajnih objekata u domaćinstvu te kućama i stanovima za odmor u odnosu na broj stanova za stalno stanovanje	1,1	1,1
2.4.	Broj kreveta u kom. smještaju i vikendicama na 100 m ² građevinskog područja naselja	1,14	1,16
2.5.	Struktura smještajnih kapaciteta		
	Hoteli	0,0	0,0
	Kampovi	37,3	40
	Objekti u domaćinstvu	31,7	35
	Ostali komercijalni smještaj	5,2	5,4
	Vikendice	25,8	19,6
3.1.	Prosječan broj turista po stanovniku u vršnim danima turističke sezone	3,8	3,8
3.2.	Gužve na javnim prostorima	14	10 %
4.1.	Koncentracija materijalnih atrakcija	0,02	0,02
4.2.	Koncentracija ugostiteljskih sadržaja:	3,5	3,5
4.3.	Kakvoća voda za kupanje	Izvršno	Izvršno
4.4.	Raspoloživa površina plaže po kupacu	5,07	5
4.5.	Kakvoća zraka	I.kategorija	I. kategorija
4.6.	Utjecaj turizma na izgled destinacije	35,9 %	33 %
4.7.	Utjecaj turizma na korištenje javnog prostora	35,4 %	33 %
4.8.	Zadovoljstvo ljepotom i uređenošću mjesta kao i glavnih atrakcija		
	Ljepota mjesta	78	80

	Uređenost mjesta	50	80
	Uređenost glavnih atrakcija	54	80
5.1.	Razina buke	n/p	n/p
5.2.	Iritacija bukom tijekom turističke sezone	10,4 %	33 %
5.3.	Utjecaj buke na kvalitetu boravka	8 %	10 %
6.1.	Udio (%) stambenih jedinica turističke namjene (komercijalni i nekomercijalni kapaciteti) u ukupnom broju stambenih jedinica	108,8	113
6.2.	Maksimalni potencijal izgradnje funkcionalnih cjelina/stambenih jedinica	892	892
6.3.	Mogućnosti nove stambene izgradnje na neizgrađenim površinama mješovite namjene građevinskog područja naselja	384	384
6.4.	Pretvaranje stanova u turističke apartmane	55,9	33 %
7.1.	Vršno opterećenje vodnog sustava	152	150
7.2.	Vršno opterećenje elektro. energ. sustava	15,25	22
7.3.	Broj djelatnika na održavanju javnih površina	1 zaposlenik na 15.000 m2	1 zaposlenik na 15.000 m2
7.4.	Kapaciteti za odvoz otpada	10 tona dnevno	10 tona dnevno
7.5.	Iritacija neprimjereno odloženim otpadom tijekom turističke sezone	50,85	33 %
8.1.	Kapacitet prometne infrastrukture u danima vršne turističke sezone		
8.2.	Iskorištenost parkirališta u vršnom razdoblju turističke sezone	90-100	80-90
8.3.	Iritacija prometnom gužvom tijekom turističke sezone	33,3	33 %
8.4.	Zadovoljstvo prometom u mjestu	32	80
9.1.	Kretanje broja stanovnika	3,0 %	0,0
9.2.	Iritacija gužvom na javnim površinama	12,5 %	33 %
9.3.	Indeks priuštivosti stana	25,5	10
10.1.	Raspoloživost dodatne radne snage	Stopa nezaposlenosti 2,2 %	Stopa nezaposlenosti 3 %

Institucionalni i strateški okvir

Analiza institucionalnog i strateškog okvira temelji se na percepciji lokalnog stanovništva o utjecaju turizma na kvalitetu života u destinaciji. Rezultati provedenog istraživanja pokazuju da 89,6 % lokalnog stanovništva ima pozitivan stav prema ukupnim učincima turizma na kvalitetu života, što upućuje na relativno visoku razinu društvene prihvaćenosti turizma u destinaciji.

Ovakav rezultat ukazuje na činjenicu da turizam u trenutnim razmjerima još uvijek ne stvara snažne društvene konflikte te da ga lokalno stanovništvo prepoznaje kao važan gospodarski i razvojni čimbenik. Turizam u Betini predstavlja značajan izvor prihoda i zapošljavanja, osobito kroz razvoj privatnog smještaja, ugostiteljstva, nautike i pratećih uslužnih djelatnosti.

Istodobno, pozitivna percepcija turizma ne isključuje potrebu za aktivnim upravljanjem turističkim razvojem. U kontekstu dugoročnog upravljanja destinacijom važno je kontinuirano pratiti stavove lokalnog stanovništva kako bi se pravovremeno identificirali potencijalni negativni učinci turističkog razvoja, osobito u segmentima prostornog opterećenja, infrastrukture i kvalitete života.

Smještajni kapaciteti

Analiza smještajnih kapaciteta pokazuje izrazitu turističku orijentiranost destinacije Betina. Izračunati omjer od 6,5 kreveta na 1 stanovnika ukazuje na povećanu koncentraciju smještajnih kapaciteta u odnosu na broj stalnih stanovnika destinacije. Takav odnos tipičan je za turistički specijalizirane obalne destinacije u kojima turizam predstavlja dominantnu gospodarsku djelatnost. Obzirom na dosegnuti kapacitet, kreveti u komercijalnom smještaju dosegli su vrlo visoku razinu prihvatljivosti, a njihovo eventualno povećanje bi eventualno bili posljedica stagnacije kuća i stanova za odmor (nekomercijalni smještaj) do 5 %.

Značajan udio smještajnih kapaciteta odnosi se na nekomercijalni smještaj, gdje vrijednost od 175,8 kreveta na 100 stanovnika upućuje na snažnu prisutnost kuća i stanova za odmor. Ovakva struktura karakteristična je za obalna naselja u kojima su sekundarne rezidencije i obiteljski turizam važan element turističkog razvoja. Ovaj broj je značajno veći ukoliko se promatraju kuće za odmor koje se ne vode u službenoj statistici. U pogledu dosegnute razine ovi su kapaciteti premašili gornju granicu prihvatljivosti.

Pokazatelj koji promatra odnos smještajnih objekata u domaćinstvu i kuća za odmor u odnosu na stanove za stalno stanovanje iznosi 1,1 što znači da na jedan stan za stalno stanovanje dolazi približno 1,1 turističkog smještajnog objekta. Ovaj podatak potvrđuje snažnu turističku transformaciju stambenog fonda, pri čemu je dosegnuta razina kreveta u objektima u domaćinstvu preko granice prihvatljivosti.

Analiza prostorne koncentracije smještajnih kapaciteta pokazuje vrijednost od 1,14 kreveta na 100 m² građevinskog područja, što ukazuje na relativno visoku gustoću turističkog smještaja u prostoru. Takva razina turističke izgrađenosti zahtijeva pažljivo planiranje daljnje izgradnje kako bi se očuvala ravnoteža između turističke funkcije prostora i kvalitete života lokalne zajednice. Dosegnuta razina prihvatnog kapaciteta nalazi se blizu gornje granice prihvatljivosti, dok bi eventualna veća razina kreveta u komercijalnom smještaju bila posljedica smanjenja kuća i stanova za odmor (nekomercijalni smještaj), pri čemu se površina izgrađenog dijela građevinskog područja naselja Betina ne bi mijenjala.

Struktura smještajnih kapaciteta pokazuje da najveći udio imaju kampovi s 37,3 %, slijede objekti u domaćinstvu s 31,7 %, kuće i stanovi koji se ne koriste za registrirani kratkoročni najam s 25,8 % te ostali komercijalni smještaj s 5,2 %, dok hotelski smještaj nije zastupljen. Obzirom na trenutnu strukturu smještajne ponude procjenjuje se povećanje udjela kreveta u kampovima do 40 % te objekata u domaćinstvu do 35 %. Također se procjenjuje blago povećanje udjela ostalog komercijalnog smještaja do 5,4 %, uz istodobno smanjenje udjela kuća i stanova koji se ne koriste za registrirani kratkoročni najam na 19,6 %.

Turistička potražnja

Pokazatelji turističke potražnje potvrđuju izraženu sezonalnost turističkih kretanja u destinaciji. U vršnim danima turističke sezone na jednog stanovnika dolazi prosječno 3,7 turista, što znači da broj turista višestruko nadmašuje broj stalnih stanovnika destinacije.

Takav intenzitet turističkog prometa ima izravan utjecaj na opterećenje javnih prostora, infrastrukture i komunalnih sustava. Posebno izraženi pritisci javljaju se tijekom vršnih ljetnih mjeseci kada je koncentracija turista najveća.

Istodobno, rezultati istraživanja pokazuju da 14 % posjetitelja izražava nezadovoljstvo gužvama u javnim prostorima, što sugerira da većina turista trenutačnu razinu turističke aktivnosti još uvijek ne doživljava kao značajan problem. Budući da je pitanje o negativnom karakteru utjecaja turizma, izračunati se standard nalazi i iznad gornje granice prihvatljivosti prema kojoj bi bilo poželjno da se manje od 10 % ispitanih turista i jednodnevnih posjetitelja izjasni kako negativno percipira gužve.

Resursno-atraksijska osnova

Resursno-atraksijska osnova destinacije Betina temelji se na kombinaciji prirodnih i kulturnih resursa. Iako je površinom relativno mala, destinacija ima bogatu turističku resursno-atraksijsku osnovu.

Koncentracija materijalnih atrakcija u Betini procjenjuje se prihvatljivom s obzirom na veličinu i prostornu strukturu naselja. Materijalne atrakcije raspoređene su unutar relativno malog prostora, ali bez izražene prenapučenosti ili prekomjernog pritiska na pojedine lokacije. Budući da se u planskom razdoblju ne očekuje značajnije povećanje broja materijalnih atrakcija, postojeća vrijednost pokazatelja smatra se održivom i usklađenom s prihvatnim kapacitetom destinacije.

Analiza ugostiteljskih kapaciteta pokazuje porast intenziteta korištenja sjedećih kapaciteta tijekom vršnih dana turističke sezone, što upućuje na povećanu potražnju za ugostiteljskim uslugama i veću koncentraciju posjetitelja u ugostiteljskim objektima. S obzirom na metodološka ograničenja pokazatelja, stručna procjena nositelja turističke politike destinacije upućuje na zaključak da je postojeća razina korištenja sadržaja prihvatljiva (ne stvaraju se gužve), pri čemu se u recentnom razdoblju bilježi smanjenje turističkog prometa.

Kvaliteta prirodnih resursa ostaje na vrlo visokoj razini. Rezultati ispitivanja kakvoće mora na lokacijama plaža Zdrače i Plitka Vala pokazuju najvišu kategoriju kakvoće mora, što predstavlja važan element turističke atraktivnosti destinacije.

Kvaliteta zraka na širem području destinacije ocijenjena je kao prva kategorija kvalitete zraka na mjernoj postaji Vela Straža na Dugom Otoku (Zona HR 5), što znači da je zrak čist ili neznatno onečišćen. Takvo stanje okoliša predstavlja važan element kvalitete života lokalnog stanovništva i turističke atraktivnosti destinacije.

Analiza raspoložive površine plaža pokazuje 5,07 m² po kupacu u vršnim danima sezone, što ukazuje na relativno zadovoljavajuću raspoloživost plažnih prostora u destinaciji. Međutim potrebno je ukazati da se izračunata vrijednost odnosi na sve plažne/obalne resurse destinacije. Međutim, na najpopularnijim plažama destinacije (Bilave, Zdrače, Plitka Vala i Kosirina u otočnom dijelu destinacije) ova bi vrijednost u razdoblju vršne sezone mogla biti niža, ali opet iznad standarda ukoliko se ne bi razmatrala istodobnost korištenja plaža i posjećivanje od dvije trećine potencijalnih korisnika.

Percepcija lokalnog stanovništva pokazuje umjerenu razinu pozitivnog stava prema utjecaju turizma na prostor. Ukupno 35,9 % stanovnika smatra da turizam pozitivno utječe na izgled destinacije, dok 35,4 % smatra da pozitivno utječe na korištenje javnog prostora. S obzirom na pitanje o

negativnom karakteru utjecaja turizma, izmjerene vrijednosti nalaze se minimalno iznad standarda koji odražava minimalnu granicu prihvatljivosti prema kojoj jedna trećina anketiranih stanovnika mjesta (33 %) smatra da turizam narušava izgled mjesta.

U destinaciji je 78 % posjetitelja zadovoljno ljepotom mjesta, 50 % njegovom općom uređenošću te 54 % uređenosti glavnih atrakcija. Izmjerene vrijednosti u pogledu dosegnute razine prihvatnog kapaciteta nalaze se ispod standarda (80-90 %), obzirom da bi trebali iskazati visoko ili vrlo visoko zadovoljstvo ljepotom i uređenošću mjesta.

Okoliš

Analiza pokazatelja okoliša ukazuje na relativno stabilno stanje okolišnih uvjeta u destinaciji. Iako za područje Općine Tisno nije izrađena strateška karta buke, postojeći prostorni planovi sadrže mjere za sprječavanje i smanjenje buke.

Rezultati istraživanja pokazuju da 10,4 % lokalnog stanovništva smatra buku značajnim problemom tijekom turističke sezone. S obzirom na pitanje o negativnom karakteru utjecaja turizma, izmjerena vrijednost je prihvatljiva, obzirom da se nalazi ispod pretpostavljenog standarda prema kojem bi jedna trećina anketiranih stanovnika mjesta (33 %) trebala smatrati da je bila iritirana razinom buke.

U pogledu izračuna istog pokazatelja i njegovog utjecaja na kvalitetu boravka turista i jednodnevnih posjetitelja, postavljeni standard iznosi 10 %. Anketnim ispitivanjem utvrđeno je da ukupno 8 % posjetitelja navodi buku kao razlog nezadovoljstva kvalitetom boravka, što se trenutno smatra prihvatljivom vrijednošću jer je ispod definiranog praga. Međutim, granica prihvatljivosti mogla bi se postaviti i strože, primjerice na 5 %, kako bi se osigurala viša razina kvalitete boravka i veća zaštita prostora od negativnih utjecaja buke. U tom slučaju postojeća vrijednost od 8 % bila bi iznad prihvatljivog praga, što bi upućivalo na potrebu dodatnog upravljanja izvorima buke u destinaciji.

Prostor

Analiza prostornih pokazatelja ukazuje na snažnu turističku transformaciju prostora destinacije. Udio stambenih jedinica turističke namjene iznosi 108,8 %, što potvrđuje dominantnu turističku funkciju stambenog fonda. Izmjerena vrijednost je na gornjoj granici prihvatljivosti.

Maksimalni potencijal izgradnje na neizgrađenim i izgrađenim dijelovima građevinskog područja naselja mješovite namjene, funkcionalne cjeline/stambene jedinice iznosi 892 stambene jedinice.

U svrhu racionalnog korištenja prostora, a posebice zaštite kulturno-povijesne cjeline Betine procijenjena je mogućnost maksimalne izgradnje stambenih jedinica na području izgrađenog, neizgrađenog i neuređenog dijela građevinskog područja naselja. Procijenjena vrijednost iznosi ukupno 892 stambene jedinice od čega 384 (oko 120 objekata) u neizgrađenom i neuređenom dijelu građevinskog područja naselja, a 508 (170 objekata) u izgrađenom dijelu građevinskog područja naselja. Uzimajući sve navedeno u obzir, može se zaključiti kako nije izgledno značajno povećanje broja objekata, odnosno stambenih jedinica u izgrađenom dijelu GPN naselja Betina, što znači da eventualno povećanje stambenih jedinica može biti djelomično ostvareno kroz novu gradnju (nadogradnja, rekonstrukcija i obnova na manjem broju lokacija) ili unutarnju prenamjenu postojećih građevina, odnosno podjelom prostora na veći broj manjih stambenih jedinica.

Percepcija lokalnog stanovništva dodatno potvrđuje osjetljivost na procese apartmanizacije. Ukupno 55,9 % stanovnika smatra da pretvaranje stanova u turističke apartmane negativno utječe na kvalitetu života. S obzirom na pitanje o negativnom karakteru utjecaja turizma na korištenje prostora, izračunata vrijednost je ispod standarda tj. minimalne granice prihvatljivosti prema kojoj bi manje od trećine anketiranih stanovnika Betine (33 %) trebalo smatrati da je potrebno ograničiti izgradnju kuća i stanova za odmor (vikendica).

Komunalna infrastruktura

Analiza komunalne infrastrukture pokazuje da turistička aktivnost u destinaciji uzrokuje izražene sezonske promjene u opterećenju komunalnih sustava, osobito tijekom vršnih ljetnih mjeseci kada se broj korisnika infrastrukture višestruko povećava. Iako trenutačni pokazatelji ne upućuju na kritično opterećenje sustava, uočljive su značajne razlike između zimskog i ljetnog razdoblja koje zahtijevaju kontinuirano praćenje i prilagodbu kapaciteta komunalnih usluga.

Vrijednost pokazatelja vršnog opterećenja i udjela objekata u lancu turizma u segmentu potrošnje vode u 2024. godini iznosi 155 %, čime je premašen definirani standard od 150 %. Već u 2022. godini zabilježena je vrijednost od 152 %, što ukazuje da je prihvatni kapacitet bio dosegnut još tada, dok aktualni podaci potvrđuju daljnje pogoršanje stanja. Kontinuirani rast ovog pokazatelja upućuje na sve izraženiji pritisak turističke aktivnosti na vodne resurse, osobito u razdobljima vršnog opterećenja.

Podaci dodatno potvrđuju da turisti troše oko 55 % više vode u odnosu na stalno stanovništvo, što je povećanje u odnosu na 2022. godinu kada je ta razlika iznosila 52 %. Time se jasno prelazi prag održivosti definiran standardom, prema kojem je prihvatljivo odstupanje do 50 %. Ovakav trend ukazuje na neravnotežu između turističke potrošnje i kapaciteta lokalnih resursa, što dugoročno može imati negativne posljedice na dostupnost vode, infrastrukturu te kvalitetu života lokalnog stanovništva.

Slični obrasci vidljivi su i u potrošnji električne energije. Prosječna potrošnja električne energije po turističkom noćenju iznosi 2,13 kWh, dok prosječna dnevna potrošnja električne energije po stanovniku iznosi 13,98 kWh. Omjer potrošnje iznosi 15,25 %, što znači da turisti u prosjeku troše manje energije koju dnevno troši lokalni stanovnik. Iako turizam povećava ukupnu potrošnju električne energije tijekom ljetne sezone, trenutačni odnos potrošnje ne ukazuje na izrazito veliko opterećenje elektroenergetske infrastrukture. Sukladno tome, prihvatljivi standard može biti već oko 20 % od trenutačnoga vršnog opterećenja. Unatoč tome, tijekom vršnih razdoblja turističke sezone moguće su povećane potrebe za električnom energijom, osobito zbog intenzivnog korištenja klimatizacijskih uređaja i drugih energetske sustava u smještajnim objektima, zbog čega je važno poticati energetske učinkovitost i korištenje obnovljivih izvora energije.

Održavanje javnih površina također predstavlja važan segment komunalnog sustava. Na području Općine Tisno nalazi se približno 75.000 m² javnih površina koje održava pet radnika komunalnog poduzeća, što znači da jedan radnik održava oko 15.000 m² javnih površina. Tijekom turističke sezone povećani broj posjetitelja dodatno povećava opterećenje javnih površina, osobito u središnjim dijelovima naselja, na šetnicama, obalnim zonama i drugim javnim prostorima. Takav odnos površine i broja zaposlenika može predstavljati izazov za održavanje visoke razine komunalnog standarda, osobito u razdobljima najveće turističke aktivnosti. Obzirom na plan održavanja javnih površina i angažirani broj zaposlenih od strane komunalnog poduzeća Ježinac d.o.o., može se zaključiti da je opterećenje od 15.000 m² po radniku unutar prihvatljivih standarda i osigurava učinkovito održavanje površina u destinaciji. Ipak, važno je naglasiti kako je za cjelovitu procjenu potrebno kontinuirano praćenje ovog pokazatelja na razini naselja, u čemu bi moglo pomoći uspostavljanje digitalnog geografskog informacijskog sustava (GIS) registra javnih površina.

Sustav prikupljanja komunalnog otpada također pokazuje izraženu sezonsku dinamiku. Procjene komunalnog poduzeća Ježinac d.o.o. pokazuju da se tijekom ljetnih mjeseci u destinaciji prikuplja približno 5 tona otpada dnevno, dok se tijekom zimskog razdoblja količina otpada smanjuje na oko 1 tonu dnevno. Maksimalni kapacitet prikupljanja otpada procjenjuje se na oko 10 tona dnevno. Standard propisuje da kapacitet odvoza mora biti najmanje 20 % veći od količine mješovitog komunalnog otpada generiranog u vršnim danima turističke sezone, kako bi se osigurala dovoljna sigurnosna rezerva i spriječilo preopterećenje sustava. U slučaju Betine, gdje se u vršnom danu generira oko 10 t otpada, potreban kapacitet iznosi 12 t. Ako je raspoloživi kapacitet na razini od 10 t, on doseže oko 0,83 (83 %) propisanog standarda, što znači da je ispod preporučene razine i može

predstavljati rizik u uvjetima najvećeg opterećenja. Zaključno, sustav je ispod poželjne razine, što može predstavljati rizik u razdobljima najvećeg opterećenja. Povećanje količine otpada tijekom ljetnih mjeseci predstavlja dodatni izazov za komunalni sustav, osobito u kontekstu očuvanja čistoće javnih prostora i ostalih turističkih prostora.

Percepcija lokalnog stanovništva dodatno potvrđuje osjetljivost na pitanje upravljanja otpadom. Prema rezultatima istraživanja, 50,85 % stanovnika smatra nepravilno odlaganje otpada značajnim problemom tijekom turističke sezone. Izračunata vrijednost iznad je standardne vrijednosti prema kojoj bi manje od trećine anketiranih ispitanika (33 %) trebalo odgovoriti kako ne postoji iritacija neprimjereno odloženim otpadom.

Ukupno gledano, komunalna infrastruktura u destinaciji trenutačno uspijeva odgovoriti na sezonski povećane potrebe uzrokovane turističkim prometom. Međutim, izražene sezonske oscilacije u korištenju resursa, povećana količina otpada i opterećenje javnih površina ukazuju na potrebu kontinuiranog prilagođavanja komunalnih sustava kako bi se osigurala dugoročna održivost turističkog razvoja i očuvala kvaliteta života lokalne zajednice.

Prometna infrastruktura

Analiza prometne infrastrukture pokazuje snažan sezonski porast prometnih tokova. Analiza podataka s brojačkih mjesta Ivinj (ŽC 6085 – LC 65032) i Murter (ŽC 6250) pokazuje izraženo sezonsko povećanje prometa, pri čemu je prosječni ljetni dnevni promet gotovo dvostruko veći od prosječnog godišnjeg prometa. Takav odnos potvrđuje snažan utjecaj turističke sezone na prometne tokove prema otoku Murteru tj Betini.

Prema dostupnim podacima, parkirališta Trg na moru, Dolac i Zdrače bilježe 100 % popunjenost, dok Obala kralja Petra Krešimira IV ima popunjenost od 50 – 60 %. To znači da na većini lokacija nema slobodnih mjesta u vršnim satima, čime se ne zadovoljava propisani standard. Standard propisuje da bi u vršnim satima trebalo ostati 10-20 % slobodnih parkirališnih mjesta, kako bi se osigurao dovoljan kapacitet i smanjio pritisak na promet u mirovanju.

Rezultati anketnog istraživanja pokazuju da 33,3 % lokalnog stanovništva smatra prometne gužve značajnim problemom. Izračunata vrijednost nalazi se oko granične vrijednosti prema kojoj bi manje od trećine anketiranih ispitanika (33 %) trebalo odgovoriti kako postoji iritacija gužvom u prometu. Budući da je dobivena vrijednost blago iznad praga, može se zaključiti da je prihvatni kapacitet na granici, uz prisutne znakove opterećenja prometnog sustava. Navedeno upućuje na potrebu kontinuiranog praćenja stanja i provedbe mjera za smanjenje prometnih gužvi, osobito tijekom vršnih opterećenja. Preporučuje se uvođenje sustava praćenja prometnih tokova u realnom vremenu, kao i razmatranje novih lokacija za parkiranje i prometno rasterećenje najopterećenijih dijelova destinacije.

Zadovoljstvo prometom među posjetiteljima iznosi 41,6 %, što je značajno ispod definiranog standarda prema kojem bi najmanje 80-90 % turista trebalo iskazivati visoko ili vrlo visoko zadovoljstvo ovim elementom ponude. Ovakav rezultat jasno ukazuje na nezadovoljavajuću razinu kvalitete prometnog sustava u destinaciji te na izraženo odstupanje od prihvatnog kapaciteta. Niska razina zadovoljstva sugerira postojanje problema poput prometnih gužvi, nedostatka parkirališnih mjesta ili neadekvatne organizacije prometa.

Stanovništvo i kvaliteta života

Demografski pokazatelji ukazuju na pozitivan trend kretanja stanovništva u destinaciji. U međupopisnom razdoblju 2011.-2021. godine, broj stanovnika Betine se povećao za 21 stanovnika (+3 %). Iako mali u apsolutnim brojkama, ovakav rast ukazuje na potencijal demografske obnove u narednom razdoblju, koji je uzrokovan pozitivnim kretanjem svih sastavnica ukupnog kretanja stanovništva – prirodnog (odnos umrlih i rođenih) te mehaničkog kretanja stanovništva (imigracija i emigracija). Prosječna godišnja stopa promjene broja stanovnika u promatranom razdoblju iznosi + 0,3 %. Kao donja granica prihvatljivosti promjene stanovništva određuje se stanje bez pada stanovništva (nepromijenjeni broj stanovnika), što znači da destinacija ostvaruje pozitivan demografski trend i nalazi se unutar prihvatnog kapaciteta, s obzirom da ne bilježi pad broja stanovnika, već blagi porast. Ovakvo kretanje upućuje na relativnu stabilnost i potencijal za daljnji razvoj, osobito u kontekstu očuvanja vitalnosti lokalne zajednice i dugoročne održivosti destinacije.

Percepcija lokalnog stanovništva pokazuje relativno nisku razinu iritacije gužvama na javnim površinama. Naime, 16,7 % ispitanika navodi da gužve tijekom turističke sezone predstavljaju značajan problem, što znači da velika većina stanovnika (više od četiri petine) ne doživljava turističku prisutnost u javnom prostoru kao izrazito negativan faktor. Izračunata vrijednost je pozitivna tj. ispod je standardne granične vrijednosti prihvatljivosti prema kojoj bi više od trećine anketiranih ispitanika (33 %) trebala odgovoriti da postoji iritacija ljetnom gužvom. Takav rezultat upućuje na to da se trenutačni intenzitet turističke aktivnosti u destinaciji još uvijek percipira kao prihvatljiv te da turizam u određenoj mjeri doprinosi živosti i društvenoj dinamici mjesta.

Analiza priuštivosti stanovanja pokazuje odnos između cijene nekretnina i prosječnog dohotka stanovništva na području Općine Tisno. Indeks priuštivosti stanovanja iznosi 25,5, što znači da za kupnju jednog četvornog metra stambenog prostora prosječni stanovnik mora izdvojiti približno 25,5 % svog godišnjeg neto dohotka. Ovakva vrijednost ukazuje da je stambeni prostor relativno skup u odnosu na prihode lokalnog stanovništva. Visoka razina turističke potražnje za nekretninama, osobito za kuće i apartmane za odmor, dodatno utječe na rast cijena na lokalnom tržištu.

nekretnina. Posljedično, takvi trendovi mogu otežati dostupnost stanovanja za lokalno stanovništvo te dugoročno utjecati na demografsku strukturu i održivost lokalne zajednice. Poželjni standard priuštivosti stanovanja definira se na razini od maksimalno 10 % godišnjeg neto dohotka za kupnju jednog četvornog metra stambenog prostora, jer takav omjer omogućuje da troškovi stanovanja ostanu u razumnim i održivim okvirima za lokalno stanovništvo. Drugim riječima, kada cijena kvadratnog metra ne prelazi 10 % godišnjeg dohotka, stanovanje se smatra financijski dostupnim bez značajnog opterećenja kućnog budžeta, što znači da vrijednost indeksa od 25,5 % na području Općine Tisno značajno odstupa od ovog standarda.

Gospodarstvo i radna snaga

Turizam predstavlja ključni gospodarski sektor destinacije te ima značajan utjecaj na lokalno tržište rada. Istodobno, dostupnost lokalne radne snage tijekom vršnih mjeseci turističke sezone relativno je ograničena.

Nizak broj nezaposlenih osoba tijekom vrhunca turističke sezone ukazuje na strukturni nedostatak radne snage u sektoru turizma i ugostiteljstva, ali ostalim s turizmom povezanim djelatnostima. Poslodavci su stoga često prisiljeni zapošljavati radnike iz drugih regija ili iz inozemstva. U kontekstu lokalnog nezaposlenog stanovništva s područja otoka Murtera i bliže okolice koje čine potencijalnu radnu snagu, poželjno je i imati minimalnu razinu nezaposlenosti od oko 3 %, koja osigurava raspoloživost radne snage za potrebe turističke sezone, ali je potrebno istodobno poticati povećanje zapošljivosti i uključivanja lokalnog stanovništva u tržište rada.

U kontekstu dugoročnog razvoja destinacije, važno je razvijati mjere za privlačenje i zadržavanje radne snage te poticati edukaciju i osposobljavanje radnika u turističkom sektoru. Posebnu važnost ima suradnja s lokalnim poslodavcima i obrazovnim institucijama, kroz jačanje povezanosti školskog sustava s potrebama turističkog tržišta rada, razvoj stručne prakse te programe usmjerenog obrazovanja koji mogu doprinijeti stvaranju kvalificirane i stabilne radne snage u destinaciji.

26.4. Analiza scenarija

Polazeći od potrebe sagledavanja ključnih odrednica turističkoga prihvatnog kapaciteta destinacije Betine u sljedeće četiri godine, analizom scenarija utvrđuju se implikacije različitih opcija turističkog razvoja u četiri međusobno povezane faze:

- utvrđivanje relevantnih činitelja
- definiranje ključnih pokretačkih sila (čimbenika promjene)
- razrada scenarija
- procjena implikacija postavljenih scenarija.

26.4.1 Utvrđivanje relevantnih činitelja

Sukladno provedenoj analizi stanja, ocjenjenog potencijala razvoja turističkog proizvoda, izračunatih pokazatelja održivosti te pokazatelja prihvatnog kapaciteta, izdvojeni su sljedeći relevantni činitelji turističkog nosivog kapaciteta destinacije Betine.

INTERNO OKRUŽENJE
Stavovi lokalnog stanovništva • Pozitivan odnos prema utjecaju turizma na kvalitetu života, uz istodobno izraženi nezadovoljstvo određenim aspektima turističkog razvoja.
Vrijednosti i stavovi lokalnih dionika • Podizanje kvalitete upravljanja destinacijom • Suradnja i povezivanje dionika javnog, privatnog i civilnog sektora • Očuvanje identiteta i autentičnosti destinacije • Ravnoteža između turističkog razvoja i kvalitete života lokalnog stanovništva • Važnost zaštite prirodne i kulturne resursne osnove u razvoju turističke ponude
Odrednice budućeg gospodarskog razvoja • Održivi razvoj

• Zaštita okoliša i krajobraza • Kvaliteta života lokalnog stanovništva • Održavanje recentnih povoljnih demografskih trendova • Poticanje poduzetništva i lokalnih inicijativa • Digitalizacija i inovacije u razvoju destinacije
Odrednice budućeg turističkog razvoja • Razvoj novih turističkih proizvoda (kulturni, aktivni i ruralni turizam) • Podizanje kvalitete smještajne ponude (kamping turizam i obiteljski smještaj)
Uska grla • Skromni institucionalni, organizacijski i financijski kapaciteti turističke zajednice da preuzme upravljanje destinacijom • Neiskorišteni potencijali resursne osnove (ruralni turizam, turizam baštine, aktivni turizam, ekoturizam i sl.) • Visoka razina izgrađenosti nekomercijalnih smještajnih kapaciteta (kuća i stanova za odmor) • Nemogućnost priuštivosti nekretnina za lokalno stanovništvo
Čimbenici rizika
Institucionalno okruženje • uspostavljanje sustava pripreme, realizacije, financiranja i monitoringa učinaka novih, planiranih projekata razvoja turizma • uspostavljanje sustava za praćenje nosivog kapaciteta destinacije • ubrzan rast nekomercijalne turističke izgradnje (kuće i stanovi za odmor) na području građevinskih područja naselja • stagnacija rasta komercijalne turističke izgradnje (tzv. privatni smještaj) na području građevinskih područja naselja Javna i komunalna infrastruktura • Neravnomjeran razvoj prometne infrastrukture u odnosu na porast smještajnih kapaciteta, osobito nekomercijalnog smještaja • Odustajanje od projekta aglomeracije Murter-Betina • Nedovoljna pokrivenost širokopojasnom infrastrukturom većih brzina interneta Obilježaja turističke ponude • Nemogućnost realizacije kvalitetnije destinacijske ponude, sukladno suvremenim trendovima na turističkom tržištu, odnosno u skladu s očekivanjima suvremenih turista i posjetitelja koji traže autentično iskustvo i veću vrijednost za novac

- Široka smještajna ponuda s cijenama koje nadmašuju očekivanu razinu kvalitete
- Unificirani razvoj ugostiteljske ponude kojim se gubi autentičnost
- Povećanje potrebe za zapošljavanjem i zbrinjavanjem djelatnika iz trećih zemalja, uključujući i osiguranje smještaja

EKSTERNO OKRUŽENJE

Trendovi na tržištu

Globalni trendovi relevantni za destinaciju

- Promjene u preferencijama i ponašanju turista
- Rast potražnje za održivim i autentičnim iskustvima
- Digitalizacija turističkih usluga i komunikacije
- Jačanje konkurencije među destinacijama
- Razvoj selektivnih oblika turizma
- Trendovi vezani uz kvalitetu smještaja i usluge
- Povećana osjetljivost turista na omjer cijene i kvalitete
- Rast važnosti sigurnosti, održivosti i kvalitete života u destinaciji
- Trendovi razvoja cjelogodišnjeg i izvansezonskog turizma
- Utjecaj online platformi i recenzija na percepciju destinacije

Očekivani trendovi na strani potražnje na području destinacije

- nastavak rasta potražnje povezane s nekomercijalnim smještajem
- nastavak potražnje za povećanjem kvalitete komercijalnog obiteljskog smještaja
- rast i diverzifikacija potražnje te širenje sezone kao posljedice razvoja novih turističkih proizvoda (razvoj ruralnog turizma, razvoj MICE turizma, razvoj edukativnog i kulturnog turizma, razvoj aktivnog turizma)

Čimbenici rizika

- Utjecaj klimatskih promjena na turizam (poplavljanje obalnih područja, toplinski valovi, pojava invazivnih vrsta, promjene u morskim ekosustavima)
- Geopolitički i gospodarski utjecaji na turistička kretanja

- Nemogućnost regulacije divlje gradnje izvan građevinskog područja naselja
- Rast ponude visoke dodane vrijednosti u okruženju destinacije

26.4.2 Definiranje ključnih pokretačkih sila

Kako bi se utvrdili relevantni scenariji u ovoj fazi potrebno je odrediti relevantne faktore koji imaju važnost za razumijevanje budućih promjena prihvatnog kapaciteta destinacije Betine. U tom pogledu, ključne pokretačke sile razmatraju se kroz analizu prethodno definiranih činitelja internog i eksternog okruženja.

Analiza scenarija razvoja temelji se na prepoznavanju onih čimbenika koji imaju najveći utjecaj na buduće promjene prihvatnog kapaciteta destinacije. Među brojnim elementima internog i eksternog okružja izdvajaju se oni koji mogu presudno oblikovati razvoj turizma, kvalitetu života lokalnog stanovništva te sposobnost destinacije da dugoročno održivo upravlja turističkim rastom.

U okviru internog okružja posebno se ističe relativno pozitivan odnos lokalne zajednice prema turizmu i svijest o važnosti održivog razvoja. Istodobno su prisutna očekivanja vezana uz podizanje kvalitete turističke ponude, razvoj novih sadržaja te širenje i diversifikaciju turističkih proizvoda. Međutim, ostvarenje takvih ciljeva ograničeno je nedostatnim organizacijskim, institucionalnim i financijskim kapacitetima destinacijskog menadžmenta. Dodatne izazove stvaraju kontinuirani pritisci povezani s rastom nekomercijalnog smještaja, osobito kuća i stanova za odmor, koji povećavaju opterećenje prostora i infrastrukture.

Važan skup rizika povezan je i s institucionalnim te infrastrukturnim aspektima razvoja destinacije. To uključuje nekontrolirano širenje privatnog smještaja i turističke izgradnje, sporost u planiranju i provedbi razvojnih projekata te nedovoljno ulaganje u prometnu i komunalnu infrastrukturu. Osim infrastrukturnih ograničenja, prisutni su i izazovi vezani uz kvalitetu same turističke ponude, koja u pojedinim segmentima ne prati suvremene tržišne zahtjeve i očekivanja posjetitelja.

S obzirom na to da destinaciju čini velik broj međusobno povezanih dionika, uspješnost turističkog razvoja uvelike ovisi o učinkovitosti sustava destinacijskog upravljanja. Upravo sposobnost koordinacije različitih interesa, upravljanja resursima i usmjeravanja razvoja prema održivim načelima predstavlja jedan od ključnih preduvjeta buduće stabilnosti destinacije. Destinacijski menadžment pritom ima važnu ulogu u ublažavanju negativnih učinaka turističkog razvoja te usmjeravanju razvoja prema kvalitetnijim i održivijim modelima. U ovome je od posebnog značaja jačanje daljnje suradnje udruženih TZ-ova na otoku Murteru.

Kada je riječ o vanjskim utjecajima, značajnu ulogu imaju promjene na turističkom tržištu, osobito rast potražnje, promjene u preferencijama gostiju i razvoj novih tržišnih segmenata. Uz to, sve izraženiji utjecaj imaju klimatske promjene, jačanje konkurentskih premium destinacija u okruženju te povećani pritisci povezani s nekretninskom izgradnjom u turistički atraktivnim područjima.

Rast turističke potražnje pritom se pokazuje kao jedan od najvažnijih čimbenika budućeg razvoja jer izravno utječe na intenzitet prostornih, infrastrukturnih i okolišnih pritisaka. Veći broj posjetitelja povećava opterećenje komunalnih sustava, potrošnju prirodnih resursa i količine otpada, osobito u uvjetima nedovoljno razvijene infrastrukture. Zbog toga se upravo dinamika turističke potražnje može promatrati kao ključni element koji će određivati buduće razvojne procese i razinu opterećenja destinacije.

Stavljanje u međuodnos dvije razvojne snage dovodi do četiri scenarija razvoja turizma u Betini koji su rezultat dva – suprotna – praga (nizak/visok) vrijednosti pokretačkih sila koji omeđuju moguća „rješenja“. Pragovi se definiraju radi usporedbe razvojnih smjerova na temelju stručnih procjena, dostupnih podataka i relevantne literature kojom se ocjenjuju nosivi kapaciteti destinacije.

26.4.3 Razrada scenarija

U vremenskom razdoblju do 2029. godine moguće je utvrditi različite smjerove i/ili intenzitete utjecaja utvrđenih ključnih pokretačkih sila:

- Destinacijsko upravljanje: pragovi se iskazuju suprotnim smjerom djelotvornosti upravljanja:
 - uspješno destinacijsko upravljanje osigurava ostvarenje postavljenih ciljeva Plana upravljanja
 - neuspješno destinacijsko upravljanje koje ne omogućuje provedbu postavljenih ciljeva Plana upravljanja
- Rast turističke i nekretninske potražnje: pragovi ove razvojne snage iskazuju se kroz intenzitet rasta:
 - stagnacija odnosno blagi rast turističke potražnje: ostvaruje se prosječna godišnja stopa rasta ukupne turističke i nekretninske potražnje do približno 1 %, pri čemu se promet postupno raspodjeljuje na razdoblje izvan glavnih ljetnih mjeseci (srpanj i kolovoz) uz prosječan godišnji rast noćenja od približno 1 %. Projekcije se temelje na recentnim kretanjima ostvarenim u razdoblju od 2022. do 2025. godine, koja ukazuju na postupno smanjenje ukupnog turističkog prometa, ali i zadržavanje stabilne razine turističke aktivnosti destinacije. U 2029. godini tako se očekuje približno 270.000 do 280.000 ukupnih noćenja, od čega oko 149.000 do 154.000 noćenja u srpnju i kolovozu (55 %), a približno 121.000 do 126.000 noćenja u ostalim razdobljima godine. Očekivani broj dolazaka kreće se između približno 31.000 i 32.000 godišnje. Rast nekretninske potražnje, iskazan brojem kuća i stanova za odmor, projicira se po prosječnoj godišnjoj stopi od približno 2 %, pri čemu se do 2029. godine očekuje povećanje za približno 65 do 70 novih jedinica.
 - ubrzani rast turističke potražnje: u uvjetima osnažene prepoznatljivosti i vidljivosti destinacije te unapređenja širine i kvalitete turističke ponude ostvaruje se prosječna godišnja stopa rasta noćenja od približno 2 % do 3 %, uz rast noćenja u razdoblju srpanj – kolovoz od približno 1 % do 2 % te snažniji rast u ostalim razdobljima godine. Rast nekretninske potražnje, iskazan brojem novih kuća i stanova za odmor, projicira se po prosječnoj godišnjoj stopi od približno 4 %. U 2029. godini stoga se očekuje približno 280.000 do 290.000 ukupnih noćenja, od čega oko 154.000 do 160.000 noćenja u srpnju i kolovozu (udio u ukupnim godišnjim noćenjima oko 55 %), a približno 126.000 do 130.000 noćenja u ostalim razdobljima godine. Očekivani broj dolazaka kreće se između 32.000 i 34.000 godišnje. Očekivani broj kuća i stanova za odmor povećan je za približno 130 do 140 novih jedinica.

Za područje TZM Betine utvrđeni su sljedeći scenariji:

Scenarij 1. Ubrzani rast i neuspješno destinacijsko upravljanje

- Prosječno 400-500 turista više koji borave u komercijalnom smještaju te dodatnih 100 do 150 turista koji borave u nekomercijalnom smještaju više u destinaciji tijekom vršnih ljetnih mjeseci, uz povećanje noćenja u srpnju i kolovozu kumulativno do 2029. godine za 8 % u usporedbi s 2025. godinom.
- Povećanje fizičke turističke potražnje generiralo bi se rastom obiteljskog smještaja (objekata u domaćinstvu) od približno 4 % do 6 % te ostalih vrsta komercijalnog smještaja (apartmani, sobe za iznajmljivanje i studio apartmani) od približno 2 % do 4 %, dok bi kampovi zadržali približno postojeću razinu kapaciteta uz mogući rast do 2 %.
- Povećanje fizičke turističke potražnje u nekomercijalnom smještaju generiralo bi se rastom kuća i stanova za odmor od približno 5 % do 7 %, uz istodobno povećanje iskorištenosti postojećih smještajnih kapaciteta tijekom vršnih ljetnih mjeseci.
- Neriješena uska grla destinacijske nosivosti.
- Jednostavan destinacijski lanac vrijednost bez povećanja širine i kvalitete usluga.
- Smanjenje sezonalnosti rezultat globalnih kretanja na turističkom tržištu zbog klimatskih promjena i promjena navika potrošača, a ne diferenciranoga turističkog proizvoda.
- Poslovanje zasnovano na ekonomiji obujma, sezonskom poslovanju i angažmanu sezonske radne snage te mogućnosti postizanja visokih cijena u relativno kratkom razdoblju godine.

Scenarij 2. Ubrzani rast i uspješno destinacijsko upravljanje

- Prosječno 400-500 turista više koji borave u komercijalnom smještaju te dodatnih 100 do 150 turista koji borave u nekomercijalnom smještaju više u destinaciji tijekom vršnih ljetnih mjeseci, uz povećanje noćenja u srpnju i kolovozu kumulativno do 2029. godine za 8 % u usporedbi s 2025. godinom.
- Povećanje fizičke turističke potražnje generiralo bi se rastom obiteljskog smještaja (objekata u domaćinstvu) od približno 4 % do 6 % te ostalih vrsta komercijalnog smještaja (apartmani, sobe za iznajmljivanje i studio apartmani) od približno 2 % do 4 %, dok bi kampovi zadržali približno postojeću razinu kapaciteta uz mogući rast do 2 %.
- Povećanje fizičke turističke potražnje u nekomercijalnom smještaju generiralo bi se rastom kuća i stanova za odmor od približno 5 % do 7 %, uz istodobno povećanje iskorištenosti postojećih smještajnih kapaciteta tijekom vršnih ljetnih mjeseci.
- Uspješno provođenje aktivnosti na uklanjanju uskih grla destinacijske nosivosti.
- Unapređenje kvalitete usluga i diverzifikacija proizvoda te podizanje tržišne prepoznatljivosti destinacije.
- Poslovanje zasnovano na kvaliteti usluga i stvaranju proizvoda veće vrijednosti te širenju razdoblja poslovanja na izvansezonske mjesece uz cijene koje su praćene kvalitetom usluga.

Scenarij 3. Stagnacija/blagi rast potražnje i neuspješno destinacijsko upravljanje

- Prosječno 120 do 180 turista koji borave u komercijalnom smještaju te oko 80 do 120 turista u nekomercijalnom smještaju više u destinaciji tijekom vršnih ljetnih mjeseci, uz zadržavanje izražene sezonalnosti i povećane pritiske na prometnu, komunalnu i plažnu infrastrukturu. Neriješena uska grla destinacijske nosivosti.
- Jednostavan destinacijski lanac vrijednost bez povećanja širine i kvalitete usluga.
- Smanjenje sezonalnosti rezultat globalnih kretanja na turističkom tržištu zbog klimatskih promjena i promjena navika potrošača, a ne diferenciranoga turističkog proizvoda.

- Poslovanje zasnovano na ekonomiji obujma, sezonskom poslovanju i angažmanu sezonske radne snage te mogućnosti postizanja visokih cijena u relativno kratko razdoblju godine.

Scenarij 4. Stagnacija/blagi rast potražnje i uspješno destinacijsko upravljanje

- Prosječno 120 do 180 turista koji borave u komercijalnom smještaju te oko 80 do 120 turista u nekomercijalnom smještaju više u destinaciji tijekom vršnih ljetnih mjeseci, uz uravnoteženije korištenje infrastrukture i učinkovitije upravljanje turističkim tokovima. Rast pretežito zasnovan na organskom rastu utemeljenom na boljem korištenju raspoloživih kapaciteta i resursa.
- Uspješno provođenje aktivnosti na uklanjanju uskih grla destinacijske nosivosti.
- Unapređenje kvalitete usluga i diverzifikacija proizvoda te podizanje tržišne prepoznatljivosti destinacije, pri čemu je poslovanje zasnovano na kvaliteti usluga, stvaranju proizvoda veće vrijednosti i širenju razdoblja poslovanja na izvansezonske mjesece.
- Cjenovno pozicioniranje destinacije praćeno je kvalitetom usluga.

26.4.3.1 Procjena implikacija postavljenih scenarija

Procjena utjecaja pojedinih scenarija sagledava se prema odabranim obilježjima internog okružja, uz pretpostavku da su ostali činitelji promjene okružja nepromijenjeni.

Zaštita i valorizacija prirodne i kulturne baštine	
Scenarij 1.	Povećani fizički pritisak turističke potražnje i nedovoljno odgovorno upravljanje prostorom dovode do daljnjeg narušavanja kvalitete prirodne i kulturne baštine te slabljenja konkurentske prednosti destinacije koja proizlazi iz očuvanosti njezinih prirodnih i kulturnih vrijednosti.
Scenarij 2	Mjere upravljanja prirodnom i kulturnom baštinom omogućuju ublažavanje dodatnog pritiska turističke potražnje te očuvanje konkurentske prednosti destinacije koja se temelji na kvaliteti prirodne i resursne osnove.
Scenarij 3	U uvjetima stagnacije ili blagoga rasta turističke potražnje, nedovoljno učinkovito upravljanje destinacijom uzrokuje manji pritisak na turistički razvoj, ali svejedno narušava konkurentske prednosti destinacije.
Scenarij 4	Oснаživanje tržišne prepoznatljivosti i konkurentnosti destinacije u vidu prirodne i kulturne baštine te njihove turističke valorizacije uslijed stagnacije/blagog porasta turističkog pritiska zbog unaprjeđenja kvalitete destinacijskog upravljanja

Smještaj (izgrađenost i rast kapaciteta)
Scenarij 1 - Rast komercijalnih smještajnih kapaciteta (objekti u domaćinstvu, kamping i obiteljski smještaj) približava se procijenjenim granicama prihvatnog kapaciteta te u uvjetima nedovoljno učinkovitog upravljanja destinacijom, povećava pritisak na prostor, prometnu i komunalnu infrastrukturu, te u konačnici postaje usko grlo destinacije. - Budući da je udio nekomercijalnog smještaja u ukupnoj strukturi smještajnih kapaciteta dosegno gornju granicu prihvatnog kapaciteta, u uvjetima nedostatka kvalitetnijeg upravljanja destinacijom nastavlja se pritisak nekomercijalne turističke potražnje i izgrađenosti.
Scenarij 2 Povećanje komercijalnih smještajnih kapaciteta dostiže razinu procijenjene nosivosti prostora te postaje usko grlo destinacije, ali se kroz provedbu upravljačkih i planskih mjera smanjuju negativni učinci turističke aktivnosti i pritisci na prostor, čime se osigurava dugoročnije održivo korištenje destinacijskih resursa. Istodobno se rast nekomercijalnog smještaja usporava kroz učinkovitije upravljanje prostorom i veće uključivanje postojećih kapaciteta u registrirani (komercijalni) smještaj.
Scenarij 3 Rast smještajnih kapaciteta ostaje niži od postavljenog standarda prihvatnog kapaciteta. Uslijed stagnacije/blagog rasta turističkih kretanja u destinaciji ostaje veći udio neiskorištenih smještajnih kapaciteta kao posljedica slabog destinacijskog upravljanja.
Scenarij 4 Rast smještajnih kapaciteta niži je od postavljenog standarda prihvatnog kapaciteta. Provedbom mjera destinacijske politike osigurava se pomicanje prihvatljive razine rasta i porasta popunjenosti kapaciteta te povećanja kvalitete boravka na području destinacije.

Komunalna infrastruktura (odvodnja, vodoopskrba, otpad i telekomunikacijska infrastruktura)

Scenarij 1

- Povećanje fizičkog obujma turističke potražnje dodatno povećava potrošnju vode i opterećenje sustava vodoopskrbe tijekom vršnih ljetnih mjeseci na cijelom otoku Murteru. Takvo povećanje vodi k maksimalnom kapacitetu crpljenja, što u uvjetima neuspješnog destinacijskog upravljanja i povećane turističke i nekretninske aktivnosti dovodi do narušavanja dugoročne održivosti sustava. U sustavu odvodnje povećanje turističke potražnje povećat će problem organizacije postojećeg sustava odvodnje (sabrne jame, odvoz putem ovlaštenih osoba, pročišćivanje sanitarnih otpadnih voda, ispuštanje pročišćenih sanitarnih otpadnih voda i dr.).
- Odustajanje od projekta „Aglomeracija Betina-Murter“ dugoročno povećava rizik infrastrukturnih ograničenja sustava vodoopskrbe i odvodnje, osobito u uvjetima ubrzanog rasta turističke aktivnosti i povećanog sezonskog opterećenja sustava.
- Postojeći sustav gospodarenja otpadom približava se razini maksimalnog sezonskog opterećenja, pri čemu izostanak dodatnih mjera gospodarenja otpadom dugoročno ugrožava održivost sustava.
- Povećanje broja korisnika i turističke aktivnosti tijekom ljetnih mjeseci dodatno opterećuje postojeću telekomunikacijsku infrastrukturu, što u uvjetima ubrzanog rasta i neuspješnog destinacijskog upravljanja negativno utječe na kvalitetu i dostupnost telekomunikacijskih usluga u destinaciji.

Scenarij 2

- Odgovarajući destinacijski menadžment usmjeren na racionalno korištenje vode i smanjenje sezonskih opterećenja (gubitaka vode) omogućuje usklađivanje povećane turističke aktivnosti s kapacitetima sustava vodoopskrbe.
- Ponovno se pokreće realizacija projekta „Aglomeracija Betina-Murter“ čime se stvaraju uvjeti za značajno unaprjeđenje sustava odvodnje i vodoopskrbe u destinaciji. Ukoliko se to ne ostvari, provode ulaganja u sustav vodoopskrbe i odvodnje čime se omogućava ublažavanje infrastrukturnih ograničenja tj. održavanje funkcionalnosti sustava uslijed pojačane turističke potražnje.
- Postojeći sustav gospodarenja otpadom, uz unaprjeđenje kvalitete usluge i primjenu suvremenih praksi osigurava održivo gospodarenje otpadom generiranog značajnijim porastom turističke potražnje. Povećava se stopa odvajanja otpada na razini Općine Tisno na > 20 %.
- Provođenjem aktivnosti usmjerenih na unaprjeđenje pokrivenosti širokopojasnom infrastrukturom većih brzina u pokretnoj i nepokretnoj mreži ublažavaju se negativni učinci povećane turističke potražnje te se osigurava kvalitetnije i učinkovitije funkcioniranje destinacije u uvjetima ubrzanog turističkog rasta. Sustavno se povećava kvaliteta širokopojasne infrastrukture kroz veću pokrivenost područja

pokretnom i nepokretnom mrežom većih brzina (više operatera), uvodi se optički Internet, dodaju nove besplatne wi-fi lokacije i druge aktivnosti koje ukazuju na kvalitetan destinacijski menadžment. Svi ostali telekomunikacijski sustavi optimalno odgovaraju na povećanje turističke potražnje.

Scenarij 3

- Uz izostanak učinkovitijeg destinacijskog upravljanja i blago povećanje/stagnacija fizičkog obujma turističke potražnje postojeći sustav vodoopskrbe i odvodnje ostaje u postojećim infrastrukturnim okvirima, uz povremena sezonska opterećenja tijekom vršnih ljetnih mjeseci te ograničene mogućnosti dugoročnog prilagođavanja budućim razvojnim pritiscima.
- Odustajanje od projekta „Aglomeracija Betina-Murter“ dodatno ograničava mogućnosti dugoročnog unaprjeđenja sustava odvodnje i povećava rizik infrastrukturnih problema tijekom vršnih ljetnih opterećenja.
- Postojeći sustav gospodarenja otpadom može osigurati zbrinjavanje otpada generiranog stagnacijom/blagim povećanjem turističke potražnje
- Postojeća dostupnost i kvaliteta telekomunikacijskih infrastrukture omogućava pružanje zadovoljavajuće usluge uslijed stagnacije/blagog povećanja turističke aktivnosti

Scenarij 4

- Odgovarajući destinacijski menadžment usmjeren na smanjenje gubitaka vode omogućuje dugoročnu održivost sustava vodoopskrbe
- Ponovno pokreće se realizacija projekta „Aglomeracija Betina-Murter“ čime se stvaraju uvjeti za značajno unaprjeđenje sustava odvodnje i vodoopskrbe u destinaciji. Ukoliko se to ne ostvari, provode se manja ulaganja (etapna) u sustav vodoopskrbe i odvodnje čime se omogućava ublažavanje infrastrukturnih ograničenja tj. održavanje funkcionalnosti sustava uslijed pojačane turističke potražnje.
- Postojeći sustav gospodarenja otpadom, uz povećanje učinkovitosti odvajanja i recikliranja otpada, osigurava održivo funkcioniranje sustava u uvjetima stagnacije/blagog rasta turističke aktivnosti.
- Postojeći sustav telekomunikacijske infrastrukture može omogućiti stabilnu uslugu u uvjetima stagnacije/blagog rasta turističke aktivnosti, dok se provođenjem aktivnosti unaprjeđenja (veća pokrivenost područja, optički Internet, nove wi-fi lokacije) osigurava zadovoljavajuća usluga za lokalno stanovništvo, jednodnevne posjetitelje i turiste.

Prometna infrastruktura (promet u kretanju i mirovanju)

Scenarij 1

- Zbog povećane fizičke turističke potražnje i rasta broja smještajnih kapaciteta tijekom ljetnih mjeseci promet u kretanju i mirovanju postaje usko grlo destinacije
- Povećanje turističke i nekretninske aktivnosti, osobito u uvjetima neuspješnog destinacijskog upravljanja, pogoršava iritacijske faktore uzrokovane prometom u kretanju i mirovanju kod lokalnog stanovništva, jednodnevnih posjetitelja i turista
- U uvjetima ubrzanog rasta turističke potražnje te neuspješnog destinacijskog upravljanja očekuje se značajno povećanje intenziteta pomorskog prometa u akvatoriju Betine i Murtera, uz povećan pritisak na komunalne vezove, sidrišta i lučku infrastrukturu, izraženije konflikte između različitih korisnika prostora te smanjenje razine sigurnosti i kvalitete boravka tijekom vršnih ljetnih mjeseci.

Scenarij 2

- Aktivnosti usmjerene na upravljanje prometom u kretanju i mirovanju omogućuju smanjenje prometnih opterećenja i ublažavanje negativnih posljedica povećane turističke aktivnosti tijekom vršnih ljetnih mjeseci.
- Aktivnosti usmjerene na promet u kretanju i mirovanju doprinose smanjenju iritacijskih faktora povezanih s povećanom prometnom potražnjom kod lokalnog stanovništva, jednodnevnih posjetitelja i turista.
- U uvjetima ubrzanog rasta turističke potražnje, ali uz uspješno destinacijsko upravljanje, povećani intenzitet pomorskog prometa djelomično se uravnotežuje unapređenjem lučke infrastrukture, učinkovitijim upravljanjem vezovima i sidrištima te boljom organizacijom pomorskog prometa

Scenarij 3

- U uvjetima stagnacije odnosno blagog rasta turističke i nekretninske potražnje, ali uz neuspješno destinacijsko upravljanje, postojeći prometni problemi zadržavaju se i postupno intenziviraju tijekom turističke sezone zbog izostanka organizacijskih i infrastrukturnih prilagodbi povećanom sezonskom opterećenju.
- Uska grla povezana s prometom u kretanju i mirovanju u destinaciji ostaju prisutna i u uvjetima stagnacije/ blagog porasta turističke aktivnosti

- U uvjetima stagnacije odnosno blagog rasta turističke potražnje, ali uz neuspješno destinacijsko upravljanje, pomorski promet zadržava postojeću razinu sezonskog opterećenja, uz nastavak prostornih i infrastrukturnih pritisaka na luke, marine i obalni prostor tijekom ljetnih mjeseci.

Scenarij 4

- Ostvaruju se pretpostavke za postupno uklanjanje destinacijskih uskih grla povezanih s prometom u kretanju i mirovanju u destinaciji u uvjetima stagnacije/blagog porasta turističke potražnje, uz povećanje zadovoljstva lokalnog stanovništva i turista.
- U uvjetima stagnacije odnosno blagog rasta turističke potražnje te uspješnog destinacijskog upravljanja pomorski promet zadržava stabilnu razinu opterećenja, uz učinkovito upravljanje lučkom infrastrukturom i ograničene negativne utjecaje na funkcionalnost obalnog prostora i kvalitetu boravka lokalnog stanovništva i posjetitelja.

Kakvoća mora za kupanje i plažni prostori

Scenarij 1

- Očekuje se da povećanje fizičkog broja turista neće izravno utjecati na kakvoću mora za kupanje, no povećanje turističke aktivnosti može dodatno opteretiti prihvatni kapacitet glavnih mjesnih plaža
- U uvjetima neuspješnog destinacijskog upravljanja i slabog provođenja mjera unaprjeđenja plažne ponude, tijekom vršnih ljetnih mjeseci glavne mjesne plaže nalaziti će se u području dostizanja maksimalne razine prihvatnog kapaciteta

Scenarij 2

- Bez izravnog utjecaja na kakvoću mora, aktivnosti uređenja i održavanja plaža omogućuju da postojeći kapacitet plažnih/obalnih prostora ne dosegne gornju granicu prihvatnog kapaciteta (npr. Zdrače i Bilave), uz bitno unapređenje kvalitete proizvoda povezanih s odmorom na Suncu i moru, što će konačnici doprinijeti povećanju zadovoljstva lokalnog stanovništva, jednodnevnih posjetitelja i turista

Scenarij 3

- Bez izravnog utjecaja na kvalitetu mora i blago povećanje fizičke potražnje može se, uz izostanak prikladnog uređenja i održavanja plaža, smanjiti postojeći prihvatni kapacitet glavnih mjesnih plažnih prostora te kvaliteta proizvoda povezanih s odmorom na Suncu i moru.

Scenarij 4

- Prikladno uređenje i održavanje plažnih prostora podiže konkurentnost destinacije i omogućuje razvoj kvalitetnijih turističkih proizvoda povezanih s odmorom na moru.

- Mjere upravljanja obalnim prostorom i kontrola sezonskih opterećenja omogućuju očuvanje kakvoće mora, povećanje kvalitete boravka i zadovoljstva turista i lokalnog stanovništva.

Cestovna prometna dostupnost destinacije

Scenarij 1

- Prosječni ljetni dnevni promet bilježi sezonsko povećanje prometnog opterećenja na prilaznim prometnicama destinacije (otok Murter) koji se generiraju i prema Betini
- Uz povećanje fizičkog obujma turističke potražnje i rast broja noćenja do približno 261.000 godišnje u destinaciji, dodatno se povećavaju prometni pritisci na cestovne pravce i ulazno-izlazne točke, osobito u uvjetima neuspješnog destinacijskog upravljanja, što u konačnici dovodi do povećanja postojećih problema i potencijalnog narušavanja konkurentne sposobnosti destinacije.

Scenarij 2

- Povećanje fizičkog prometa turista koji u destinaciju dolaze cestovnim vozilima ublažava se učinkovitijim upravljanjem prometom u kretanju, regulacijom prometnih tokova tijekom vršnih ljetnih mjeseci te unapređenjem organizacije prometa na prilaznim prometnicama destinacije
- Pritisci povezani s prometom u mirovanju ublažavaju se unapređenjem organizacije parkiranja, učinkovitijim korištenjem postojećih parkirališnih kapaciteta i provedbom mjera upravljanja prometom u mirovanju

Scenarij 3

- Uska grla povezana s prometom u kretanju i mirovanju i dalje ostaju problem

Scenarij 4

- Ublažavanje prometnih opterećenja ostvaruje se kroz učinkovitije upravljanje prometnim tokovima, unapređenje organizacije prometa i razvoj održive mobilnosti.
- Mjere destinacijskog upravljanja omogućuju povećanje kvalitete prometne dostupnosti destinacije i smanjenje sezonskih prometnih pritisaka, uz povećanje zadovoljstva lokalnog stanovništva i turista.

Buka i gužva
Scenarij 1 Pokazatelji iritacijskih faktora povezanih s bukom i gužvom se pogoršavaju kod lokalnog stanovništva te turista i jednodnevnih posjetitelja zbog povećane fizičke turističke potražnje i nedostatka destinacijske politike
Scenarij 2 Uspostavljanje adekvatne destinacijske politike usmjerene na kontrolu buke te upravljanje različitim izvorima gužve na području glavnih javnih prostora ublažavaju posljedice rasta potražnje te omogućuju stvaranje pretpostavki za ublažavanje povezanih iritacijskih faktora
Scenarij 3 U uvjetima stagnacije odnosno blagog rasta turističke aktivnosti ne očekuju se značajnije promjene iritacijskih faktora povezanih s bukom i gužvama, pri čemu sezonska opterećenja ostaju na razini uobičajenoj za ljetne mjesece. U tom pogledu ne poduzimaju se konkretne mjere usmjerene na kontrolu buke i gužve.
Scenarij 4 Nositelji destinacijske politike po potrebi stvaraju pretpostavke za kontrolu buke i upravljanje različitim izvorima gužve na području glavnih javnih prostora (npr. Trg na moru) ublažavaju posljedice rasta potražnje te omogućuju stvaranje pretpostavki za ublažavanje povezanih iritacijskih faktora

26.4.4 Zaključci i preporuke

Analiza odstupanja između željenih standarda i stvarnog stanja pokazatelja prihvatnog kapaciteta ukazuje na to da je destinacija suočena s ograničenjima turističke nosivosti, pri čemu pojedini oblici turističke aktivnosti prelaze granice održivog gospodarskog, društvenog i okolišnog korištenja prostora i resursa.

Iako stanovnici Betine iskazuju pozitivan stav prema turizmu kao pokretaču povećanja blagostanja stanovnika, ističe se prisustvo iritacijskih faktora turizma. Riječ je o percepciji utjecaja turizma na rast troškova života, gužve kao i neprimjereno odloženim smećem, ali i utjecajem turizma na prostor kroz apartmanizaciju. Opravdanu zabrinutost lokalnih stanovnika za stambeno zbrinjavanje potvrđuje i indeks priuštivosti stanovanja, koji dostiže višu razinu od poželjne, što upućuje na potrebu za ograničavanjem tog procesa.

Analiza pokazuje da su izražena sezonalnost turističkog prometa i koncentracija aktivnosti tijekom srpnja i kolovoza ključni izazovi održivog razvoja destinacije. Povećanje broja kuća i stanova za odmor, kao i rast turističke i nekretninske aktivnosti, dodatno povećavaju opterećenje prometne i komunalne infrastrukture te pritiske na prostorne i ambijentalne vrijednosti Betine.

Posebno su izraženi problemi povezani s prometom u kretanju i mirovanju tijekom turističke sezone. Podaci s brojačkih mjesta na prilaznim prometnicama pokazuju značajno povećanje prometnog opterećenja tijekom ljetnih mjeseci, što potvrđuje izraženu sezonsku koncentraciju prometa povezanu s turističkim kretanjima. Uz prometna opterećenja, prisutni su i pritisci na glavne javne površine i plažne prostore, ali ne i iznad gornje granice prihvatnog kapaciteta.

Kada je riječ o komunalnoj infrastrukturi, postojeći sustavi vodoopskrbe i odvodnje te gospodarenja otpadom trenutno omogućuju funkcioniranje destinacije, ali su tijekom vršnih ljetnih opterećenja prisutni povećani infrastrukturni pritisci. Odustajanje od projekta Aglomeracije Murter – Betina kojim se riješilo pitanje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda dodatno ograničava mogućnosti dugoročnog unapređenja komunalne infrastrukture u destinaciji.

U odnosu između obveznih nepercepcijskih pokazatelja te definiranih standarda, postojeća razina turistički potaknute izgrađenosti, kao i mogućnosti daljnjeg razvoja novih kapaciteta, zahtijevaju pojačanu pažnju i aktivnije upravljanje od strane nositelja turističke politike obzirom da se svi pokazatelji izgrađenosti i potencijalne izgrađenosti nalaze se u području dostignute razine turističke nosivosti ili u području dostizanja maksimalne razine turističke nosivosti.

Scenarijska analiza pokazala je važnost destinacijskog upravljanja kao ključnog čimbenika buduće održivosti i konkurentnosti destinacije. Uspješnost upravljanja turističkim razvojem izravno će utjecati na mogućnost ublažavanja postojećih i budućih pritisaka na prostor, infrastrukturu i kvalitetu života lokalnog stanovništva.

U tom smislu nameće se potreba za:

- zaštitom prirodnih, obalnih i ambijentalnih vrijednosti destinacije
- podizanjem kvalitete smještaja i turističke ponude
- kontrolom turističke i nekretninske izgradnje
- smanjenjem sezonalnosti i razvojem sadržaja izvan glavne sezone
- unapređenjem prometnog sustava i upravljanja prometom u mirovanju
- ulaganjima u komunalnu i širokopojasnu infrastrukturu
- povećanjem kvalitete javnih i plažnih prostora
- učinkovitijim gospodarenjem otpadom i racionalnim korištenjem resursa
- razvojem održive mobilnosti i kvalitetnijeg upravljanja turističkim tokovima
- jačanjem destinacijskog upravljanja i koordinacije razvoja turizma
- očuvanjem identiteta mjesta i kvalitete života lokalnog stanovništva

27. Razvojni smjer s mjerama i aktivnostima

Razvoj turizma na području TZM Betina temeljit će se na održivim praksama koje uključuju pametno korištenje lokalnih prirodnih i kulturnih resursa, aktivno uključivanje lokalne zajednice te jačanje ukupne konkurentnosti destinacije. Nakon sveobuhvatne analize postojećeg stanja, utvrđuje se razvojni smjer destinacije u skladu sa strateško-planskim, prostorno-planskim i ostalim dokumentima od važnosti za destinaciju.

27.1. Strateški okvir

Strateški okvir razvoja TZM Betine usklađuje s ključnim sektorskim strateško-planskim dokumentima Republike Hrvatske i Šibensko-kninske županije:

Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine predstavlja temeljni akt strateškog planiranja razvoja hrvatskog turizma kojim se potiče razvoj održivog, cjelogodišnjeg i konkurentnog turizma koji doprinosi gospodarskom razvoju, uz istodobno smanjenje negativnih okolišnih i društvenih učinaka turističkih aktivnosti.

Vizija je razvoja održivog turizma Republike Hrvatske do 2030. godine:

„Poštujući prirodno i kulturno naslijeđe i jedinstveni identitet svih regija, stvorit ćemo održiv cjelogodišnji turizam poželjan za investicije, rad i život, koji doprinosi skladnom gospodarskom razvoju Hrvatske.“

Analizom razvojnih potreba i razvojnih potencijala i u cilju ostvarenja vizije definirana su sljedeća četiri ključna strateška cilja razvoja održivog turizma Hrvatske:

1. **Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam** - jedan od ključnih izazova hrvatskog turizma predstavlja izražena sezonalnost i prostorna neujednačenost turističkih aktivnosti, što u razvijenim destinacijama dovodi do prekomjernog turističkog opterećenja. Negativni učinci očituju se kroz pritisak na komunalnu i prometnu infrastrukturu, degradaciju prostora i smanjenje kvalitete života lokalnog stanovništva, ali i kvalitete doživljaja posjetitelja. Kako bi se turističke aktivnosti ravnomjernije rasporedile tijekom godine, potrebno je razvijati održive i autentične turističke proizvode više dodane vrijednosti, jačati posebne oblike turizma te aktivnije uključivati lokalnu zajednicu u upravljanje razvojem destinacije. Istodobno je važno unaprijediti prometnu povezanost i kvalitetu turističke ponude kako bi se poticao održiv i cjelogodišnji razvoj turizma.

2. **Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu** - more i priroda predstavljaju temeljne resurse i glavne motive dolaska turista u Hrvatsku, no intenzivan turistički razvoj i pritisci na prostor sve više utječu na njihovu očuvanost. Turizam pritom ima dvosmjernan odnos s klimatskim promjenama – s jedne strane doprinosi njihovom intenziviranju, osobito kroz promet i povećanje emisija stakleničkih plinova, dok s druge strane klimatske promjene mijenjaju prirodna obilježja i atraktivnost turističkih destinacija. Povećana turistička opterećenja mogu dovesti do smanjenja kvalitete okoliša, pritiska na prirodne resurse i narušavanja ekološke ravnoteže prostora, što dugoročno može negativno utjecati na konkurentnost i održivost turističkih destinacija. Stoga je razvoj turizma potrebno usmjeravati prema načelima okolišne i resursne održivosti, uz smanjivanje negativnih utjecaja turizma na okoliš i prilagodbu klimatskim promjenama.

3. **Konkurentan i inovativan turizam** - razvoj konkurentnog i inovativnog turizma predstavlja jedan od ključnih preduvjeta održivog turističkog razvoja. Razina konkurentnosti turističke destinacije ovisi o nizu međusobno povezanih čimbenika, pri čemu se kao posebno važna područja izdvajaju unapređenje poslovnog okruženja, razvoj ljudskih potencijala i tržišta rada, podizanje kvalitete i strukture smještajnih kapaciteta te stvaranje poticajnih uvjeta za ulaganja, inovacije i digitalnu transformaciju turističkog sektora.

4. **Otporan turizam** - dugoročna otpornost turističkog sektora zahtijeva sposobnost pravodobnog reagiranja na promjene, ali i kontinuirano usmjeravanje razvoja prema održivim modelima poslovanja i upravljanja. Kako bi se osigurala stabilnost i održivost turističkog razvoja, potrebno je unaprijediti sustav upravljanja turizmom, jačati zakonodavni i institucionalni okvir te razvijati modele planiranja temeljene na pouzdanim podacima i pokazateljima. Poseban izazov predstavljaju brze promjene turističkih trendova i interesa posjetitelja, zbog čega je važno razvijati raznolike turističke proizvode i kontinuirano prilagođavati kompetencije zaposlenih u turizmu. Važnu ulogu pritom imaju učinkovito planiranje, međusektorska suradnja i uključivanje u međunarodne inicijative i organizacije radi razmjene iskustava i zajedničkog odgovora na razvojne izazove. Istodobno, potrebno je nastaviti jačati sigurnost turističkih destinacija, budući da se Hrvatska i dalje percipira kao sigurna i poželjna turistička destinacija.

Strategija razvoja turizma Šibensko-kninske županije do 2034. godine glavni je strateško-planski dokument kojim se utvrđuju vizija, ciljevi i prioriteti razvoja turizma te definiraju smjernice za održivo, konkurentno i uravnoteženo upravljanje destinacijom. Strategijom je definirana razvojna vizija Šibensko-kninske županije koja glasi:

„Šibensko-kninska županija svoju 'turističku priču' gradi kroz prizmu očuvanja vrijednosti prostora, svih prirodnih i kulturnih vrijednosti koje se u njemu nalaze. To postiže kroz hrabar i inovativan pristup upravljanju usmjeren na sagledavanje cjelovitosti prostora, ulaganje u ljudske resurse, njegovanje izvrsnosti i kvalitete u svim segmentima turističke ponude.“

Ova Strategija, u skladu je s okvirom definiranim u Strategiji razvoja održivog turizma do 2030. godine, kao i s Nacionalnom razvojnom strategijom do 2030. godine te temeljenim politikama Europske unije i trendovima i prognozama Svjetske turističke organizacije.

U skladu s prethodnim konstatacijama, prepoznati su sljedeći strateški ciljevi turističkog razvoja Šibensko-kninske županije:

1. Povećanje ulaganja u javno-komunalnu infrastrukturu – razvoj turizma na području Šibensko-kninske županije obilježen je kontinuiranim rastom turističkog prometa, uz izraženu sezonsku i prostornu koncentraciju turističkih aktivnosti tijekom ljetnih mjeseci, osobito u obalnim naseljima. Takva koncentracija turističkih tokova stvara sve veći pritisak ne samo na prirodne i kulturne resurse, već i na prometnu i komunalnu infrastrukturu te njihovu dugoročnu održivost. Istodobno, iako je održivi razvoj već dulje vrijeme prisutan kao jedno od temeljnih razvojnih načela, u velikom dijelu obalnih destinacija i dalje prevladava razvoj temeljen na širenju smještajnih kapaciteta apartmanskog tipa. Takvi procesi dodatno opterećuju prostor, povećavaju prometna i infrastrukturna opterećenja te utječu na kvalitetu života lokalnog stanovništva i kvalitetu turističkog doživljaja. U takvim okolnostima budući razvoj turizma potrebno je usmjeravati prema održivijem i uravnoteženijem modelu razvoja, uz usklađivanje turističkih aktivnosti s prostornim i infrastrukturnim kapacitetima destinacije. Posebnu pažnju pritom potrebno je usmjeriti na unapređenje prometne dostupnosti i smanjenje sezonskih prometnih zagušenja, povećanje protočnosti prometne mreže i dostupnosti parkirališnih kapaciteta, osobito u najopterećenijim obalnim naseljima. Jednako je važno osigurati usklađen razvoj turističke ponude i komunalne infrastrukture, osobito sustava vodoopskrbe, odvodnje i gospodarenja otpadom, koji su tijekom ljetnih mjeseci izloženi povećanim opterećenjima. Uz to, važan element održivog razvoja predstavlja razvoj javnog prijevoza i održivih oblika mobilnosti, kao i očuvanje kvalitete prostora, okoliša i identiteta lokalnih zajednica.

2. Povećanje prosječne potrošnje po danu boravka kao i godišnjih prihoda od turizma - uz unapređenje uvjeta za održivi razvoj turizma, poseban naglasak potrebno je staviti na postupno povećanje prosječne turističke potrošnje i ukupnih prihoda od turizma, pri čemu razvoj ne bi trebao biti usmjeren isključivo na rast fizičkog obujma turističkog prometa. U tom kontekstu važno je razvijati turističke proizvode i sadržaje više dodane vrijednosti, poticati produljenje turističke sezone te povećavati atraktivnost destinacije tijekom pred i posezone. Povećanje turističkih prihoda povezano je i s unapređenjem kvalitete turističkog doživljaja kroz razvoj autentične i diferencirane ponude temeljene na lokalnim posebnostima, kulturnoj i pomorskoj baštini, gastronomiji i prirodnim resursima. Posebnu važnost pritom ima uključivanje lokalnih mikro, malih i srednjih poduzetnika u turistički lanac vrijednosti, čime se potiče ravnomjernija distribucija ekonomskih koristi turizma i jača lokalno gospodarstvo. U cilju povećanja prihoda od turizma potrebno je unaprijediti strukturu i kvalitetu smještajnih kapaciteta, osobito kroz podizanje kvalitativnih standarda postojećeg smještaja i razvoj manjih objekata više kategorije i autentičnog karaktera. Istodobno je važno razvijati raznolike turističke sadržaje i posebne oblike turizma koji povećavaju potrošnju i duljinu boravka gostiju, uključujući gastronomiju, kulturne i interpretacijske sadržaje, aktivnosti na otvorenom te sadržaje povezane s lokalnim identitetom i tradicijom. Dodatno, potrebno je jačati suradnju između javnog i privatnog sektora, poticati razvoj lokalnih proizvoda i usluga te unaprijediti sustave turističkog informiranja i digitalne dostupnosti sadržaja. Time se doprinosi većoj aktivnosti posjetitelja tijekom boravka u destinaciji, povećanju turističke potrošnje i stvaranju kvalitetnijeg i konkurentnijeg turističkog proizvoda.

3. Unapređenje postojećeg sustava tržišne komunikacije - u suvremenim uvjetima sve izraženije konkurencije među turističkim destinacijama, primjena digitalnih tehnologija i suvremenih informacijsko-komunikacijskih rješenja postaje jedan od ključnih čimbenika konkurentnosti i kvalitete turističkog proizvoda. Turistima su danas dostupne brojne digitalne platforme i aplikacije koje omogućuju jednostavnije planiranje putovanja, informiranje o destinaciji, odabir smještaja i sadržaja te kvalitetnije upravljanje vremenom tijekom boravka u destinaciji. Potreba za digitalizacijom turističkog sektora dodatno je naglašena tijekom pandemije COVID-19, koja je ubrzala promjene u ponašanju i očekivanjima turista. Unatoč tome, kod dijela turističkih dionika i dalje je prisutna nedovoljna razina digitalizacije poslovanja i tržišne komunikacije, osobito u segmentu privatnog smještaja i manjih poduzetnika. Takvo stanje smanjuje mogućnost kvalitetnog prilagođavanja suvremenim tržišnim trendovima i očekivanjima turista te ograničava vidljivost i konkurentnost turističke ponude. U cilju unapređenja tržišne komunikacije i konkurentnosti destinacije potrebno je poticati razvoj digitalnih kompetencija turističkih dionika, unapređivati internetsku i promotivnu prisutnost turističke ponude te razvijati suvremene modele komunikacije prilagođene različitim skupinama posjetitelja. Posebnu važnost pritom imaju personalizirani pristup korisnicima, jačanje promocije putem digitalnih kanala i društvenih mreža, povezivanje lokalnih turističkih dionika te korištenje digitalnih alata za učinkovitije informiranje, promociju i upravljanje turističkim sadržajima i uslugama.

4. Unapređenje dosadašnjeg načina upravljanja turističkim razvojem - dugoročna održivost turističkog razvoja uvelike ovisi o kvaliteti destinacijskog upravljanja, odnosno sposobnosti javnog i privatnog sektora da razvoj turizma usmjeravaju odgovorno, koordinirano i u skladu s načelima održivosti. Uspješno upravljanje turističkim razvojem podrazumijeva usklađivanje turističkih aktivnosti s prostornim, infrastrukturnim, okolišnim i društvenim kapacitetima destinacije, uz pravodobno prepoznavanje i ublažavanje mogućih negativnih učinaka turizma. U tom kontekstu posebno je važno unaprijediti sustav planiranja i upravljanja turističkim razvojem kroz jačanje suradnje između jedinica lokalne samouprave, turističkih zajednica, gospodarstva i lokalne zajednice. Istodobno je potrebno osigurati kvalitetnije upravljanje javnim prostorima, prometnom i komunalnom infrastrukturuom te turističkim sadržajima i plažama, osobito u razdobljima vršnih sezonskih opterećenja. Daljnji razvoj turizma potrebno je temeljiti na stvaranju uravnoteženijeg i kvalitetnijeg turističkog proizvoda, uz poticanje razvoja sadržaja više dodane vrijednosti, unapređenje kvalitete smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta te razvoj održivih oblika mobilnosti, rekreacijske i javne infrastrukture. Posebnu važnost pritom imaju ulaganja u javne površine, šetnice, biciklističke i pješačke staze te sadržaje koji doprinose kvaliteti života lokalnog stanovništva i kvaliteti boravka posjetitelja. Važan element unapređenja upravljanja odnosi se i na poticanje održivih poslovnih modela, energetske učinkovitosti i smanjenja negativnih okolišnih utjecaja turističkih aktivnosti. Istodobno je potrebno jačati ulogu lokalnog poduzetništva, osobito mikro, malih i srednjih poduzetnika, te osigurati uključivanje lokalne zajednice i ključnih dionika u procese planiranja i donošenja razvojnih odluka. Učinkovito destinacijsko upravljanje podrazumijeva i jasno definiranje razvojnih prioriteta, kontinuirano praćenje pokazatelja turističkog razvoja te usklađivanje parcijalnih interesa različitih dionika u cilju postizanja dugoročno održivog i uravnoteženog razvoja destinacije.

27.2. SWOT analiza

SWOT analiza omogućuje da Plan upravljanja destinacijom TZM Betina bude realan, ciljan i održiv, usmjeren na iskorištavanje njezinih potencijala i poboljšanje konkurentnosti na turističkom tržištu. U kontekstu Plana razvoja destinacije, SWOT analiza služi kao temelj za strateško promišljanje i usmjeravanje budućeg razvoja destinacije kroz prepoznavanje snaga i slabosti koje se odnose na unutarnje čimbenike destinacije, te prilika i prijetnji koje proizlaze iz vanjskog okruženja te mogu imati utjecaj na ostvarenje strateškog okvira razvoja destinacije.

SNAGE	SLABOSTI
Razvijenost turističkog sektora	
• Pozitivna percepcija utjecaja turizma na kvalitetu života u destinaciji • Stabilan tržišni položaj na tradicionalnim emitivnim tržištima • Izravna i neizravna uključenost lokalnog stanovništva u turističku djelatnost • Profilirane i prepoznatljive manifestacije i događanja • Pozitivna percepcija utjecaja turizma na kvalitetu života u destinaciji • Duga tradicija obiteljskog smještaja kao tradicionalno dominantnog segmenta smještajne ponude • Postojanje zadovoljavajuće kamping ponude • Visok stupanj zadovoljstva turista ukupnim boravkom u destinaciji • Spremnost nositelja turističke politike na poboljšanje destinacijskog menadžmenta	• Stagnacija turističkih rezultata u recentnom razdoblju • Sezonalnost turističkih kretanja • Rast cijena smještaja koji ne prati kvalitetu ponude • Ponuda komercijalnog smještaja niske dodane vrijednosti • Značajna zastupljenost nekomercijalnog smještaja (vikendica) • Nedostatak hotelske ponude (heritage hotel i sl.) • Nedostatak moderne kamping ponude (premium, ecocamping, glamping) • Nedostatak smještajnih kapaciteta viših kategorija (4* i 5*) • Nedostatak dodatnih sadržaja za cjelogodišnje poslovanje (grijanje, <i>wellness retreat</i>, bazeni, zatvoreni prostori za bicikle, informacijski sustavi, prostor za aktivnosti i druženje) • Rast nelegalnih smještajnih objekata • Porast apartmanizacije

SNAGE	SLABOSTI
Resursno-atraksijska osnova	
• Kvalitetna resursno-atraksijska osnova • Bogata kulturna materijalna i nematerijalna baština (sakralna i civilna baština, kultura života i rada, rukotvorine, običaji, manifestacije i događanja) • Jedinstvena turistička ponuda vezana uz betinsku brodogradnju • Prepoznatljivost Muzeja betinske drvene brodogradnje u međunarodnom i nacionalnom kontekstu • Više pojedinačnih visokokvalitetno uređenih sadržaja u segmentu kulturno-povijesne baštine (npr. Muzej betinske drvene brodogradnje, Muzej na otvorenom, crkva sv. Frane, Kuća Paškvalin, Zgrada uljare, Spomenik betinskim brodograditeljima, poučna staza „Putevima baštine“ i dr.) • Prepoznatljive manifestacije i događanja (Dan Brganje – „Regata za dušu i tilo“, Dani betinske gajete „Regata Dlan i veslo“ i dr.) • Visoko očuvan okoliš (uvale, panoramske točke-brda, Vransko jezero, Modrave, Betinsko-murtersko polje) • Visoka kakvoća mora • Bogatstvo plažnih i obalnih resursa • Blizina NP Kornati, NP Krka i PP Vransko jezero • Visok udio zaštićenih prostora u NATURI 2000 • Marina Betina kao prepoznatljivi nositelj nautičke ponude • Trg na moru kao multifunkcionalni javni prostor s ponudom atrakcija i javne turističke infrastrukture • Osnovna sportsko-rekreacijska ponuda unutar sportskog centra Zdrače • Visoka autentičnost i uređenost mjesta • Vrlo visok stupanj zadovoljstva turista ljepotom mjesta, atmosferom/ugodajem i ekološkom očuvanošću	• Problem razvoja cjelogodišnje turističke ponude • Nedostatak turističke ponude koja nije povezana s glavnim turističkim nišama (Sunce i more, nautika i kultura) • Nedostatak uređenih vidikovaca i odmorišta • Nedostatak sadržaja za sport i rekreaciju (sportsko-rekreacijski ili adrenalinski centar) • Nedovoljna razvijenost ruralnog turizma i promocije OPG-a • Nedovoljno iskorišten potencijal pojedinih resursno vrijednih prostora (Sustipanac, Modrave, Murtersko-betinsko polje i dr.) • Nedostatak gastro evenata i edukacija u ugostiteljstvu (edukacije s temama kvalitete usluge, održivosti, marketinga, prehrane i digitalizacije) • Nedovoljno razvijena ponuda MICE turizma manjih kapaciteta • Nedostatak višednevnih, tematskih i integriranih tura otoka Murtera prilagođenih ciljnim skupinama turista (mlade obitelji, parovi, zlatna dob, nautičari, poslovni segment, avanturisti i sl.)

SNAGE	SLABOSTI
Dostupnost, komunalna i javna turistička infrastruktura	
• Blizina Jadranske magistrale i autoceste A1 • Povezanost mostom u Tisnom s kopnom (nema obilježja otočnosti) • Relativna blizina pomorskih i zračnih luka • Razvijena lučka i nautička infrastruktura (luka Betina te marina i brodogradilište Betina) • Uređeni javni prostori • Uređene mjesne plaže • Pokrivenost destinacije stabilnom vodoopskrbom • Pokrivenost destinacije stabilnom uslugom odvoza i odlaganja otpada • Podizanje kvalitete telekomunikacijske infrastrukture • Postojanje Plana rasvjete Općine Tisno • Funkcionalna i prepoznatljiva javna turistička infrastruktura (odmorište Kosirina, poučne staze i šetnice, Muzej betinske drvene brodogradnje, Prezentacijski centar Betina i dr.)	• Prostorna ograničenja za unapređenje prometne infrastrukture • Nedostatak nogostupa na glavnim javnim cestama čime se narušava sigurnost lokalnog stanovništva i posjetitelja (DC 121 i ŽC 6250) • Neiskorišteni potencijal nerazvrstanih cesta kao turističkih staza i putova • Nedostatna označenost i opremljenost biciklističkih i pješačkih staza • Neuspjela provedba projekta aglomeracije „Murter-Betina“ • Slaba razvijenost sustava javne odvodnje • Neizgrađena nova elektroenergetska postrojenja (TS i dalekovodi) • Nedovoljna uređenost pojedinih plaža • Nedostatak javnih sanitarnih čvorova • Nedostatak parkirnih mjesta u vršnim danima turističke sezone • Nepostojanje karte buke • Nedostatak javne turističke ambulante • Neprimjerena gradnja i nasipavanje obale na pomorskom dobru • Nedovoljna dostupnost javne turističke infrastrukture osobama s invaliditetom • Nedostatak veće pokrivenosti područja većim brzinama širokopojasnog pristupa • Nedovoljna primjena obnovljivih izvora energije • Nedovoljno korištenje digitalnih rješenja (praćenje prometa u kretanju i mirovanju, brojanje posjetitelja, potrošnja vode i struje, odvoz otpada)

SNAGE	SLABOSTI
Upravljanje destinacijom	
• Duga tradicija bavljenja turizmom • Uređenost mjesta • Prepoznavanje problema i aktivan afirmativan odnos javnog sektora prema razvoju turizma • Želja za razvojem održivog i regenerativnog turizma • Mali broj aktivnih, ali uspješnih i prepoznatljivih udruga civilnog društva • Dobra suradnja TZM Betina s javnim ustanovama i ostalim partnerima • Spremnost TZM Betina na provedbu Plana upravljanja i praćenja pokazatelja održivosti	• Nedostatni organizacijski i financijski kapaciteti TZM Betina • Nedostatak sustava za praćenje jednodnevnih posjetitelja • Nedovoljna koordinacija ključnih nositelja turističke politike destinacije u uspostavljanju djelotvornog upravljanja destinacijama na razini otoka Murtera • Mali broj raspoloživih prostora u vlasništvu Općine Tisno za razvoj nove javne turističke infrastrukture • Nerazvijen sustav praćenja održivosti i nosivosti destinacije te učinkovitosti mjera turističke politike • Ograničeni financijski, kadrovski i organizacijski resursi za provedbu aktivnosti uređenja i održavanja javne turističke infrastrukture

SNAGE	SLABOSTI
Ljudski potencijali	
• Gostoljubivost lokalnog stanovništva • Tradicija i vrijedno iskustvo stanovništva u turizmu, posebice obiteljskog tipa poslovanja • Aktivna uključenost lokalne zajednice u turističke aktivnosti • Interes poduzetnika za ulaganja u turizmu • Prepoznavanje potreba na tržištu radne snage • Zadovoljavajuća suradnja s ustanovama u obrazovanju • Povoljni demografski trendovi u posljednjem međupopisnom razdoblju (2011.-2021.)	• Starenje stanovništva • Otežan međugeneracijski prijenos znanja i vještina • Nedostatak radne snage u turizmu • Sezonsko zapošljavanje • Rastuća potreba za stranim radnicima te problematika smještaja i integracije • Nespremnost dionika u turizmu za prilagođavanje tržišnim promjenama na strani ponude i potražnje

SNAGE	SLABOSTI
Digitalizacija, brending i komunikacijske aktivnosti	
• Postojanje snažnog brenda prepoznatljivosti destinacije • Uporaba svih danas relevantnih komunikacijskih offline i online kanala TZM Betina i Muzeja Betinske drvene brodogradnje • Prepoznatljiv imidž destinacije (<i>VisitBetina</i>) • Aktivno sudjelovanje na međunarodnim sajmovima u suradnji s HTZ-om, TZ ŠKŽ i ostalim destinacijama na otoku Murteru • Dostupnost osnovnih online informacija o destinaciji na stranicama Općine Tisno, TZ ŠKŽ, TZO Tisno i dr. • Aktivno provođenje aktivnosti označavanja kvalitete turističkih usluga (<i>Like Home, Bike Friendly, Eno-Gastro, Local host</i> i dr.) • Pozitivne recenzije posjetitelja na digitalnim platformama (Booking, TripAdvisor i dr.)	• Nedovoljna implementacija sustava poslovne inteligencije u poslovanje (baze podataka, B2B, portal, sistematizacije istraživanja, infografike) • Nedovoljan broj prevedenih jezika na postojećoj službenoj web stranici • Potrebna izrada nove web stranice s prilagodbom za osobe s invaliditetom • Nedovoljno razvijen viralni marketing • Nedostatak ciljane promocije na specifičnim tržištima • Nedostatak ciljane promocije na rastućim međunarodnim tržištima

PRILIKE	PRIJETNJE
• Korištenje fondova Europske Unije i nacionalnih sredstava za razvoj destinacije i inovativnih turističkih proizvoda • Prepoznatljivost i atraktivnost Hrvatske na turističkom tržištu • Povoljan svjetski trenutak zbog osviještenosti za borbu protiv klimatskih promjena i uvođenje održivih turističkih inovacija • Rast potražnje za selektivnim oblicima turizma tj. segmentacije turističkog tržišta • Blizina jakih emitivnih tržišta • Iniciranje javno-privatnih partnerstava u realizaciji turističkih projekata i razvoja proizvoda • Razvoj inovativnih digitalnih tehnologija za planiranje i praćenje održivosti destinacije • Prilika za sudjelovanje na međunarodnim sajmovima i konferencijama u svrhu promocije destinacije i stvaranja partnerstava • Razvoj novih smještajnih kapaciteta i turističke infrastrukture za privlačenje novih investitora i zapošljavanje	• Nepovoljna gospodarska i društvena kretanja na nacionalnoj i globalnoj razini • Krizne situacije (pandemije, ratovi, terorizam, klimatske promjene, ekonomska kriza i dr.) • Klimatske promjene • Nemogućnost financiranja razvojnih projekata • Sve veća globalna konkurencija • Pad lojalnosti gostiju • Brze promjene trendova na globalnom turističkom tržištu • Spor proces izmjena/dopuna prostorno-planske dokumentacije • Neriješeni imovinsko-pravni odnosi te sporost njihovog rješavanja

27.3. Identificiranje općih načela i ciljeva turizma

Rukovodeći se nadređenim županijskim, lokalnim i sektorskim dokumentima, turistički razvoj TZM Betina temelji se na načelima održivog razvoja. To podrazumijeva sustav međusobno povezanih i uvjetovanih načela okolišne, društvene i gospodarske održivosti. Održivi razvoj destinacije obuhvaća ključna načela turizma koja osiguravaju ravnotežu između gospodarskog rasta, očuvanja resursa i dobrobiti svih dionika. Ta načela uključuju: **održivost, kvalitetu, pristupačnost, zadovoljstvo i sigurnost** – svaki od tih elemenata ima važnu ulogu u izgradnji dugoročno uspješne i otporne turističke destinacije. Iz ovih načela proizlaze ciljevi i strateške aktivnosti, dok njihova primjena doprinosi ostvarenju vizije destinacije TZM Betina kao prepoznatljive i konkurentne turističke destinacije.

Opća načela razvoja

➤ Održivost

Okolišna održivost predstavlja jedan od ključnih preduvjeta dugoročnog razvoja turizma i očuvanja kvalitete prostora, kao i kvalitete života stanovnika i boravka posjetitelja na području TZM Betina. Ona podrazumijeva odgovorno upravljanje prirodnim resursima, racionalno korištenje prostora te očuvanje prirodnih i krajobraznih vrijednosti destinacije. S obzirom na prirodne ljepote i vrijednosti prostora kojima destinacija raspolaže, zaštita okoliša ima važnu ulogu u očuvanju njezine atraktivnosti i održivosti turističkog razvoja. U tom kontekstu potrebno je poticati primjenu ekološki prihvatljivih rješenja u planiranju, izgradnji i opremanju turističkih i ugostiteljskih objekata, uz korištenje energetske učinkovite tehnologije, obnovljivih izvora energije te sustava za racionalno upravljanje vodom i energijom. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti odgovornom upravljanju otpadom kroz povećanje razine odvajanja otpada, smanjenje količine otpada i poticanje održivih praksi u poslovanju i svakodnevnim aktivnostima. Provedba načela okolišne održivosti zahtijeva aktivno sudjelovanje svih dionika u destinaciji, uključujući javni sektor, turističke poduzetnike, stanovnike, turiste i jednodnevne posjetitelje.

Ekonomska održivost podrazumijeva razvoj raznolike i atraktivne turističke ponude koja je usklađena s resursno-atraksijskom osnovnom destinacije. Potrebno je osigurati ravnomjeran razvoj turizma, fokusirajući se ne samo na tradicionalni proizvod Sunca i mora već i na razvoj selektivnih oblika turizma poput nautičkog, kulturnog, aktivnog, ruralnog, ekoturizma, MICE i dr. Povećanje konkurentnosti TZM Betina moguće je kroz razvoj jedinstvenih doživljaja koji naglašavaju lokalni identitet, a sve uz visoku kvalitetu usluge i profesionalnost u turističkoj ponudi. Takav pristup može pridonijeti održivom gospodarskom rastu, povećanju broja posjetitelja i stabilnosti lokalne zajednice.

Društvena održivost na području TZM Betina odnosi se na uključivanje svih ključnih dionika u proces planiranja i razvoja turizma. Važno je stvarati poticajnu društvenu klimu kroz transparentno donošenje odluka i aktivno uključivanje lokalne zajednice, poduzetnika i ostalih sudionika. Na taj način svi imaju priliku izraziti svoje stavove i zajednički oblikovati smjernice razvoja destinacije, čime se smanjuje sukob interesa i povećava osjećaj zajedništva i odgovornosti. Edukacija građana i posjetitelja o važnosti održivosti te promocija društvene interakcije ključni su za uspješno integriranje svih aspekata održivog razvoja u svakodnevni život i poslovanje.

➤ Kvaliteta

Unaprjeđenje kvalitete turističke ponude jedan je od ključnih preduvjeta za jačanje konkurentnosti TZM Betina kao održive turističke destinacije. Kvaliteta destinacije podrazumijeva sustavno podizanje standarda u svim segmentima turističkog lanca vrijednosti – od infrastrukture, smještaja i ugostiteljstva do sadržaja, usluga i ukupnog doživljaja posjetitelja. Integrirani pristup upravljanju kvalitetom omogućuje stvaranje cjelovitog i pozitivnog iskustva za posjetitelje te doprinosi dugoročnoj održivosti destinacije.

Provedbom konkretnih razvojnih projekata, utemeljenih na analizi podataka i stvarnim potrebama tržišta, moguće je značajno unaprijediti turističku ponudu i dodatno valorizirati lokalne resurse. Uključivanje načela kvalitete u ukupni razvoj destinacije doprinosi njezinoj prepoznatljivosti, povećanju turističke potrošnje te razvoju novih proizvoda i sadržaja visoke dodane vrijednosti. Kroz uspostavu standarda kvalitete, strateško brendiranje i aktivno upravljanje doživljajem posjetitelja, TZM Betina ima potencijal izgraditi prepoznatljivu poziciju održive i pametne destinacije koja nudi autentične i visokokvalitetne turističke proizvode.

➤ Pristupačnost

Razvoj turizma u TZM Betina usmjerit će se na povećanje fizičke, komunikacijske i digitalne pristupačnosti svih turističkih sadržaja i usluga, primjenjujući međunarodne standarde pristupačnosti i načela univerzalnog dizajna. Pristupačnost će se promatrati kao standard kvalitete destinacije koji omogućuje jednostavnije i ugodnije korištenje prostora svim posjetiteljima – osobama s invaliditetom, starijim osobama, obiteljima s djecom te osobama smanjene pokretljivosti. Poseban naglasak stavit će se na uklanjanje fizičkih prepreka kroz prilagodbu glavnih atrakcija, smještajnih i ugostiteljskih objekata te ostalih prostora važnih za korištenje i boravak u destinaciji.. Istodobno će se razvijati digitalne platforme, uključujući mobilne aplikacije, interaktivne karte, audio-vodiče i višejezične informacijske sustave koji će omogućiti lakše planiranje posjeta i samostalno korištenje turističkih sadržaja. Važan segment razvoja pristupačne destinacije bit će i edukacija turističkih djelatnika te podizanje svijesti lokalne zajednice o važnosti uključivog turizma. Sustavnim ulaganjem u pristupačnost TZM Betina razvijat će se kao inkluzivna i konkurentna destinacija dostupna svim posjetiteljima.

➤ Zadovoljstvo

Zadovoljstvo predstavlja jedno od ključnih načela razvoja turizma u TZM Betina te važan pokazatelj kvalitete i uspješnosti upravljanja destinacijom. Razvoj turizma usmjeravat će se prema povećanju zadovoljstva kvalitetom boravka, ponudom sadržaja, uređenjem prostora, dostupnošću usluga i ukupnim doživljajem destinacije. Razina zadovoljstva kontinuirano će se pratiti putem anketnih istraživanja, digitalnih alata i drugih metoda evaluacije, kako bi se pravodobno prepoznale potrebe i unaprijedila kvaliteta turističke ponude, usluga i ukupnog iskustva destinacije. Dobiveni rezultati koristit će se za daljnje prilagođavanje razvojnih aktivnosti i unapređenje kvalitete upravljanja destinacijom.

➤ Sigurnost

Sigurnost će predstavljati temelj razvoja konkurentne i odgovorne turističke destinacije. Razvoj turizma usmjerit će se na osiguravanje visokih standarda sigurnosti kroz nekoliko ključnih aspekata. Fizička sigurnost posjetitelja bit će osigurana kroz učinkovitu organizaciju hitnih službi, sustavan nadzor turističkih atrakcija, primjenu sigurnosnih protokola te poticanje odgovornog ponašanja domaćina i svih sudionika u turističkom procesu. Primjenjivat će se postojeći higijenski standardi te sustavi kontrole kvalitete vode, hrane i zraka u svim objektima i sadržajima destinacije. Informacijska sigurnost bit će osigurana kroz razvoj digitalne pismenosti, zaštitu osobnih podataka te jasnu i pravovremenu komunikaciju u kriznim situacijama, čime će se posjetiteljima i lokalnoj zajednici omogućiti sigurnost i povjerenje u sustav kibernetičke sigurnosti. Preventivna edukacija djelatnika i turista provodit će se redovito, s naglaskom na sigurnosne mjere poput protupožarnih i evakuacijskih uputa, zdravstvenih preporuka i drugih relevantnih savjeta. Kombinacijom ovih mjera TZM Betina će osigurati sigurno, pouzdano i ugodno okruženje za sve posjetitelje, što će značajno doprinijeti njegovoj prepoznatljivosti kao poželjne i odgovorne turističke destinacije.

Polazeći od ključnih koncepata strateškog okvira razvoja turizma destinacije TZM Betina te utvrđenih obilježja destinacije iskazanih analizom stanja i prihvatnog kapaciteta, definiraju se sljedeća ključna načela razvoja turizma koja, osiguravajući ravnotežu između pozitivnih i negativnih strana turističke aktivnosti podržavaju održivost, kvalitetu, pristupačnost, zadovoljstvo i sigurnost.

Uravnotežen razvoj turizma temelji se na stvaranju uvjeta koji potiču rast gospodarskih učinaka turističkih aktivnosti na cijelom području destinacije. Naglasak je pritom na kvaliteti i inovacijama koje su usklađene s dostupnim resursima, uz očuvanje i unapređenje okoliša te prirodne i kulturno-povijesne baštine. Istovremeno se vodi računa o zaštiti prostora i poticanju društvenog razvoja lokalne zajednice.

Kultura kvalitete, kao temelj za stjecanje konkurentskih prednosti i jačanje položaja na međunarodnom turističkom tržištu, podrazumijeva kontinuirano unapređivanje razine kvalitete i izvrsnosti u svim segmentima turističkih usluga, kako izravnih tako i neizravnih. To uključuje razvoj i unaprjeđenje destinacijskog lanca vrijednosti, osmišljavanje autentičnih turističkih doživljaja te učinkovito pozicioniranje i komunikaciju s ciljnim tržištima.

Diversificirani razvoj destinacije temelji se na oblikovanju raznolikog portfelja turističkih proizvoda prilagođenih različitim skupinama turista i posjetitelja. Proizvodi različitog tržišnog potencijala međusobno se nadopunjuju te u sinergiji stvaraju bogatu i sadržajnu ponudu turističkih doživljaja, što predstavlja jedan od ključnih elemenata prepoznatljivosti i privlačnosti.

Suradnja ključnih aktera u planiranju i vođenju turističkog razvoja destinacije predstavlja temelj za usklađivanje potreba lokalnog stanovništva i posjetitelja. Takav pristup doprinosi smanjenju neželjenih utjecaja turizma, ali i potiče povezivanje privatnog, javnog i civilnog sektora. Kroz zajedničko djelovanje stvara se kvalitetna i jedinstvena ponuda doživljaja koja podiže ukupnu vrijednost destinacije.

Ciljevi

Polazeći od visoke važnosti turizma za lokalnu zajednicu, ali i afirmativnog stava stanovnika turizma prema turizmu, uz istodobno razumijevanje i pozitivnih i negativnih utjecaja turizma na destinaciju, definiraju se opći ciljevi razvoja turizma na području TZM Betina, koji proizlaze iz strateškog okvira i rezultata provedene SWOT analize i utvrđenih načela turizma

Ekonomski cilj – Unaprjeđenje turističkog poslovanja

Glavni ekonomski cilj TZM Betina bit će značajno povećati turističke prihode i stvoriti nova radna mjesta kroz kontinuirani rast broja posjetitelja te produljenje trajanja njihovog boravka. Povećanje broja dolazaka i duljine boravka rezultirat će višom potrošnjom po posjetitelju, što će dodatno ojačati i stabilizirati lokalni turistički sektor. Razvoj novih turističkih proizvoda usmjerenih na selektivne oblike turizma predstavlja ključni element strategije. Posebna pažnja bit će posvećena obiteljskom turizmu (Sunce i more) kao temelju ponude te razvoju nautičkog, kulturnog, aktivnog, poslovnog, ruralnog i ostalih selektivnih vrsta turizma čijim unaprjeđenjem će se pridonijeti raznolikosti izvora prihoda, jačanju prepoznatljivosti destinacije i privlačenju različitih ciljnih skupina posjetitelja, što u konačnici doprinosi smanjenju sezonalnosti. Sustavno ulaganje u kvalitetu i inovacije turističke ponude, kao i podrška lokalnom gospodarstvu, omogućit će održivi razvoj turizma koji donosi dugoročne ekonomske koristi i doprinosi cjelokupnom razvoju destinacije. Također, usmjerenost na jačanje upravljačkih i organizacijskih kapaciteta na svim razinama turističkog upravljanja i djelovanja te osnaživanje vještina, znanja i inovativnosti pružatelja usluga.

Socijalni cilj – Socijalna održivost i kvaliteta života

Socijalni ciljevi razvoja turizma u TZM Betina usmjereni su na očuvanje kvalitete života, zadovoljstva i dugoročne održivosti destinacije. Razvoj turizma temeljit će se na uravnoteženom korištenju prostora i resursa, uz nastojanje da turizam pozitivno doprinosi svakodnevnom životu i funkcioniranju destinacije. Posebna pažnja posvetit će se smanjenju postojećih i sprječavanju nastanka novih negativnih učinaka turizma povezanih s turističkom izgradnjom, prometnim opterećenjima, gospodarenjem otpadom, pritiscima na prostor i ostalim čimbenicima koji mogu utjecati na kvalitetu boravka i života u destinaciji. Socijalni razvoj destinacije poticati će se kroz unapređenje pristupačnosti, dostupnosti sadržaja, kvalitete javnih prostora i uključivog razvoja turizma. Naglasak će biti na stvaranju ugodnog, sigurnog i kvalitetnog okruženja koje pridonosi zadovoljstvu i pozitivnom doživljaju destinacije tijekom cijele godine.

Ekološki ciljevi - Očuvanje kopnenog i morskog okoliša i odgovorno upravljanje prostorom

Ekološki cilj održivog upravljanja prostorom i očuvanja kopnenih i morskih ekosustava temelji se na potrebi zaštite prirodnih resursa i očuvanja autentičnosti Betina kao ključnih vrijednosti razvoja turizma. Cilj je osigurati uravnotežen razvoj destinacije kroz odgovorno korištenje prostora, ograničavanje prekomjerne izgradnje i smanjenje negativnog utjecaja turističkih aktivnosti na okoliš i kvalitetu života lokalnog stanovništva. Poseban naglasak stavlja se na zaštitu obalnog područja, mora i prirodnih staništa te na primjenu održivih rješenja u turističkoj infrastrukturi i poslovanju. To uključuje učinkovitije gospodarenje otpadom, poticanje korištenja obnovljivih izvora energije, razvoj pješačkih i biciklističkih staza, očuvanje krajobraza te uvođenje ekoloških standarda i certificiranja turističkih objekata. Razvojem održivih oblika turizma i podizanjem svijesti o važnosti očuvanja okoliša, Betina će jačati svoju prepoznatljivost kao odgovorna i konkurentna turistička destinacija koja dugoročno štiti prirodnu baštinu i osigurava kvalitetan život lokalnoj zajednici.

Kulturološki ciljevi - Očuvanje identiteta, tradicije i kvalitete života lokalne zajednice

Turizam na području Betina treba biti usmjeren na očuvanje i valorizaciju bogate kulturne i povijesne baštine destinacije te jačanje njezina autentičnog identiteta. Posebna vrijednost Betine očituje se u materijalnoj i nematerijalnoj baštini života uz more i od mora, uključujući drvenu brodogradnju, ribarstvo, pomorska znanja i vještine, tradicijske običaje, lokalni govor, manifestacije i zajedništvo lokalnog stanovništva. Turizam treba biti usmjeren na valorizaciju tih posebnosti kroz pažljivo osmišljene programe, interpretacijske sadržaje i događanja koja poštuju identitet

mjesta. Cilj je očuvati karakter Betine kao autentične sredine te osigurati da razvoj turizma doprinosi jačanju zajednice, a ne narušavanju njezine društvene i prostorne ravnoteže. Razvoj turizma treba se temeljiti na očuvanju autentičnog načina života i prijenosu znanja i iskustava starijih generacija kroz suvremenu interpretaciju kulturne baštine.

27.4. Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta

Polazeći od postavljenih općih načela i ciljeva razvoja turizma, strateški razvoj turizma na području TZM Betina odraz je potrebnih unapređenja turizma destinacije u budućnosti kao okvira strateškog pristupa razvoju turizma u četverogodišnjem razdoblju te prioriternih područja djelovanja koja će osigurati uspješnu realizaciju Plana upravljanja.

Određivanje strateškog smjera i prioriteta turizma TZM Betine nalaže stoga traženje odgovora na ključna razvojna pitanja i područja polazeći od razlike između današnjeg stanja i stanja koje se želi ostvariti u budućnosti, i u odnosu na opće ciljeve razvoja i na tržišno pozicioniranje destinacije, razvoj proizvoda ili podizanje razine prepoznatljivosti. Strateški smjer destinacije određuje, polazeći od postavljenih općih ciljeva, odgovore na sljedećih pet razvojnih pitanja:

- Što turizam treba omogućiti stanovnicima Betine?
- Kakvu percepciju želimo oblikovati kod turista i posjetitelja?
- Kakav turizam želimo razvijati u budućnosti?
- Kako dodatno unaprijediti turističku ponudu Betine?
- Kako treba upravljati razvojem turizma?

Što turizam treba omogućiti stanovnicima Betine?

- višu kvalitetu života i veći životni standard
- unaprijeđenu komunalnu, prometnu i društvenu infrastrukturu
- stabilne i dugoročne izvore prihoda
- smanjenje negativnih utjecaja turizma (apartmanizacija, pritisak na prostor)
- očuvanje lokalnog identiteta i tradicije

Kakvu percepciju želimo oblikovati kod turista i posjetitelja?

- autentična i prepoznatljiva destinacija
- gostoljubiva i prijateljski orijentirana sredina
- ekološki odgovorna i očuvana
- sigurna i ugodna za boravak
- lako dostupna i organizirana

Kakav turizam želimo razvijati u budućnosti?

- održiv, transformativan i dugoročno otporan
- cjelogodišnji, a ne samo sezonski
- usmjeren na kvalitetu, a ne masovnost
- temeljen na lokalnim resursima (baština, brodogradnja more, tradicija)
- orijentiran na posebne doživljaje i autentičnost

Kako dodatno unaprijediti turističku ponudu Betine?

- razvijanjem novih sadržaja i doživljaja (kultura, tradicija, nautika, priroda, *business*, *wellness*)
- jačanjem kvalitete smještaja i usluga
- digitalizacijom i modernom promocijom
- povezivanjem s okolicom i regionalnom ponudom
- poticanjem inovacija i lokalnog poduzetništva

Kako treba upravljati razvojem turizma?

- u skladu sa strateškim i prostorno-planskim dokumentima
- uz uključivanje lokalne zajednice u donošenje odluka
- kroz suradnju javnog, privatnog i civilnog sektora
- transparentno i odgovorno
- integriranim vertikalnim i horizontalnim destinacijskim sustavom upravljanja
- uz osigurane financijske i ljudske resurse

Na temelju ovih pitanja TZM Betina definirala je sljedeće strateške pravce i prioritete razvoja koji omogućuju razvoj otporne, atraktivne i održive destinacije, čije je upravljanje i razvoj usklađeno s europskim i globalnim trendovima turizma, s jasno postavljenim ciljevima do 2029. godine.

Na temelju analize stanja, SWOT analize i analize strateško-planskih opredjeljenja razvoja Šibensko-kninske županije, za područje destinacije TZM Betina definirani su sljedeći strateški pravci i prioriteti razvoja:

Tablica 54. Strateški smjer i prioriteti razvoja destinacije TZM Betina, izvor: Level Project d.o.o.

Strateški smjer	Ključni prioriteti razvoja TZM Betina
1. Održivo i uključivo upravljanje destinacijom	Upravljanje nosivim kapacitetom prostora, održivo širenje smještajnih kapaciteta i apartmanizacije, razvoj zelene infrastrukture te uspostava sustava praćenja turističkih tokova i opterećenja prostora.
2. Diverzifikacija turističkih proizvoda	Razvoj tematskih ruta i poučnih staza, jačanje razvoja novih turističkih proizvoda (odmorišni, kulturni, nautički, aktivni, ruralni, MICE, ekoturizam), obogaćivanje gastronomske ponude te razvoj manjih autentičnih doživljajnih programa
3. Razvoj cjelogodišnje ponude	Poticanje programa i događanja izvan glavne sezone, razvoj novih turističkih proizvoda, promocija lokalne gastronomije i manifestacija s ciljem produljenja boravka
4. Zelene i klimatski odgovorne inicijative	Povećanje energetske učinkovitosti, održivo upravljanje otpadom i vodnim resursima, razvoj ekološki prihvatljive mobilnosti te organizacija događanja s minimalnim utjecajem na okoliš.
5. Digitalna transformacija destinacije	Uspostava integrirane destinacijske digitalne platforme, alati za upravljanje protokom posjetitelja, razvoj mobilnih aplikacija i digitalnih interpretacijskih sadržaja.
6. Podizanje kvalitete i jačanje kompetencija	Sustavno unaprjeđenje kvalitete usluge kroz edukacije dionika, primjena modela upravljanja kvalitetom te poticanje digitalne i ekološke pismenosti.
7. Prepoznatljivost i komunikacija destinacije	Razvoj jasnog vizualnog identiteta, promocija autentičnih vrijednosti mjesta, primjena suvremenih marketinških alata i storytelling pristupa.
8. Razvoj ljudskih resursa i lokalnih kapaciteta	Jačanje suradnje među dionicima, stručno usavršavanje zaposlenih u turizmu, poticanje uključivanja mladih i stvaranje poticajnog radnog okruženja.
9. Suradnja i umrežavanje	Jačanje regionalne i međunarodne suradnje, uključivanje u tematske mreže i projekte, povezivanje s drugim destinacijama i razmjena primjera dobre prakse.

27.5. Strateški okvir plana upravljanja destinacijom TZM Betina

Strateški razvoj turističke destinacije TZM Betina treba se temeljiti na usklađenom korištenju prirodnih, kulturnih i društvenih resursa, uz jasno postavljene ciljeve koji uključuju održivost, inovativnost, pristupačnost i uključivanje lokalne zajednice.

27.5.1 Vizija

Vizija turističke destinacije Betina opisuje željenu sliku budućnosti, pri čemu prepoznaje strateške prednosti i nedostatke kao i prilike i prijetnje koje dolaze iz okruženja. Vizija je rezultat provedenih analiza stanja turizma u destinaciji, SWOT analize, definiranih ciljeva i načela razvoja turizma kako bi se dobio uvid u njihovo poimanje daljnjeg razvoja održivog turizma destinacije

Vizija također polazi od okvira koji je zadan u nacionalnoj strategiji turizma Strategiji razvoja održivog turizma do 2030. godine koja glasi: „*Poštujući prirodno i kulturno naslijeđe i jedinstveni identitet regija, stvorit ćemo održiv cjelogodišnji turizam poželjan za investicije, rad i život, koji doprinosi skladnom gospodarskom razvoju Hrvatske.*“ Vizija je usuglašena s Nacionalnom razvojnom strategijom do 2030. godine i podržava realizaciju nacionalnih klimatskih i energetske ciljeva. Također je usklađena s temeljenim politikama Europske unije te trendovima i prognozama Svjetske turističke organizacije na globalnoj razini.

Sažimajući prethodne odrednice, definirana je vizija upravljanja turizmom destinacije TZM Betina koja glasi:

„Betina će do 2029. godine biti prepoznata kao autentična destinacija bogate kulturne baštine, očuvanog prirodnog okruženja i snažnog lokalnog identiteta. Drvena brodogradnja, maritimna tradicija, čisto more i pitomi mediteranski krajolik činit će temelj njezine prepoznatljivosti. Kulturne manifestacije, život uz more i povezanost zajednice dodatno će oblikovati jedinstveni karakter mjesta.

Turizam će se razvijati planski i održivo, u skladu s potrebama lokalnog stanovništva, uz očuvanje prostora, mora i tradicijskih vrijednosti. Poseban naglasak bit će na zaštiti kulturne baštine, unaprjeđenju kvalitete smještaja i infrastrukture te poticanju cjelogodišnjih sadržaja. Betina će biti mjesto kvalitetnog života i autentičnog doživljaja, u kojem turizam doprinosi zajednici, čuva njezin identitet i obogaćuje svakodnevicu njezinih stanovnika.“

27.5.2 Strateški ciljevi

Razvojni smjer destinacije TZM Betina definiran je uzimajući u obzir usklađivanje s temeljnim strateško-planskim dokumentima : Strategijom razvoja održivog turizma do 2030., Strategijom turizma Šibensko-kninske županije do 2034. godine, Planom upravljanja destinacijom turizma Šibensko-kninske županije, Masterplanom turizma Šibensko-kninske županije, Planom razvoja Šibensko-kninske županije 2021.-2027., Provedbenim programom Općine Tisno 2025. do 2029. godine, Strategijom pametnog razvoja Općine Tisno i Strategijom zelene urbane obnove Općine Tisno.

Sukladno tome, postavljena su četiri posebna cilja razvoja turizma destinacije TZM Betina do 2029. godine:

1. Održivo upravljanje i smanjivanje negativnih utjecaja turizma
2. Podizanje kvalitete destinacijskog lanca vrijednosti
3. Unaprjeđenje sustava upravljanja razvojem turizma
4. Unaprjeđenje komunikacije i tržišne prepoznatljivosti destinacije

Tablica 55. Strateški ciljevi Plana upravljanja destinacijom TZM Betina, izvor: Level Project d.o.o.

1. Održivo upravljanje i smanjivanje negativnih utjecaja turizma

Cilj održivog upravljanja turizmom usmjeren je na smanjenje negativnih utjecaja turističkog razvoja na prostor, okoliš i kvalitetu života u destinaciji. Poseban naglasak stavlja se na očuvanje prirodne i kulturne baštine, unapređenje komunalne i prometne infrastrukture te odgovorno upravljanje prostorom i turističkim rastom. Razvoj turizma treba biti usklađen s načelima održivosti, uz zaštitu kopnenih i morskih ekosustava, smanjenje ekološkog otiska turističkih aktivnosti te podizanje standarda kvalitete prostora i boravka u destinaciji. U okviru ostvarenja ovog cilja provodit će se mjere usmjerene na unapređenje sustava upravljanja prostorom, prometne i komunalne infrastrukture te turističke infrastrukture. Mjere uključuju izmjene i dopune prostornih i urbanističkih planova, zaštitu vrijednih prirodnih i kulturnih područja, poboljšanje prometnog sustava i javnog prijevoza, razvoj pješačko-biciklističke infrastrukture i e-mobilnosti, modernizaciju javne rasvjete, unapređenje sustava gospodarenja otpadom, vodoopskrbe i odvodnje te uređenje javnih, zelenih i turističkih prostora. Također će se provoditi aktivnosti usmjerene na unapređenje dostupnosti digitalne infrastrukture, uređenje plaža i javne opreme te razvoj interpretacijskih sadržaja s ciljem povećanja funkcionalnosti, održivosti i ambijentalne kvalitete destinacije.

2. Podizanje kvalitete destinacijskog lanca vrijednosti

Cilj je unaprijediti kvalitetu turističke ponude kroz razvoj autentičnih, održivih i tržišno konkurentnih proizvoda koji se temelje na identitetu i posebnostima destinacije. Poseban naglasak stavlja se na jačanje destinacijskog lanca vrijednosti povezivanjem lokalnih dionika, razvojem kvalitetnih turističkih proizvoda te unapređenjem znanja, vještina i inovativnosti u turizmu. Razvoj turističke ponude usmjerit će se na povećanje dodane vrijednosti, produljenje turističke sezone, diversifikaciju sadržaja i jačanje konkurentnosti destinacije. U okviru ovog cilja provodit će se mjere usmjerene na podizanje razine znanja i vještina dionika u turizmu te širenje destinacijskog lanca vrijednosti turističkih proizvoda usklađenih s tržišnim pozicioniranjem destinacije. Aktivnosti uključuju organizaciju edukacija za lokalne dionike u turizmu, unapređenje kvalitete obiteljskog smještaja, poticanje obrazovanja za deficitarna zanimanja te razvoj novih znanja i kompetencija u području upravljanja kvalitetom turističkih usluga. Poseban naglasak stavit će se na razvoj turističkih proizvoda i sadržaja koji se temelje na autentičnosti, lokalnom identitetu, maritimnoj tradiciji, kulturnoj baštini i prirodnim vrijednostima destinacije. Razvoj ponude usmjerit će se na stvaranje kvalitetnih i cjelogodišnjih turističkih iskustava kroz unapređenje postojećih i razvoj novih sadržaja, manifestacija i selektivnih oblika turizma (obiteljskog, kulturnog, nautičkog, aktivnog, ruralnog, poslovnog i ekoturizma), s ciljem jačanja prepoznatljivosti, atraktivnosti i konkurentnosti destinacije.

Također će se poticati unapređenje kvalitete postojećih i razvoj novih manifestacija i događanja s ciljem obogaćivanja turističke ponude, povećanja atraktivnosti destinacije i stvaranja prepoznatljivih sadržaja tijekom cijele godine.

Razvoj turističke ponude temeljit će se na održivosti, autentičnosti i povezivanju lokalnih resursa, uz kontinuirano unapređenje kvalitete smještajne ponude prilagođene suvremenim trendovima, potrebama tržišta i podizanju kvalitete boravka u destinaciji.

3. Unapređenje sustava upravljanja razvojem turizma

Cilj je uspostaviti učinkovit, održiv i podatkovno utemeljen sustav upravljanja razvojem turizma koji će omogućiti kvalitetnije planiranje, praćenje i usmjeravanje razvoja destinacije. Poseban naglasak stavlja se na razvoj sustava praćenja održivosti i inovativnosti destinacije, primjenu digitalnih rješenja u upravljanju turizmom te jačanje koordinacije i suradnje među dionicima uključenima u razvoj destinacije. U okviru ovog cilja provodit će se mjere usmjerene na razvoj sustava praćenja pokazatelja održivosti i zadovoljstva u destinaciji, provedbu anketnih istraživanja te prikupljanje podataka važnih za donošenje razvojnih odluka i upravljanje turističkim tokovima. Posebna pažnja posvetit će se primjeni pametnih i digitalnih rješenja kroz razvoj aplikacija i e-usluga za upravljanje destinacijom, praćenje turističkih kretanja i unapređenje dostupnosti informacija i usluga za posjetitelje. Također će se poticati jačanje destinacijskog menadžmenta kroz koordinaciju lokalnih dionika, praćenje provedbe turističkih politika i redovito izvještavanje o provedbi Plana upravljanja destinacijom.

4. Unapređenje komunikacije i tržišne prepoznatljivosti destinacije

Cilj je unaprijediti komunikaciju destinacije i ojačati njezinu tržišnu prepoznatljivost kroz razvoj kvalitetnih promotivnih aktivnosti, digitalne prisutnosti i prepoznatljivog identiteta destinacije. Poseban naglasak stavlja se na učinkovito informiranje javnosti, jačanje vidljivosti destinacije na turističkom tržištu te razvoj suvremenih komunikacijskih kanala prilagođenih potrebama posjetitelja i tržišnim trendovima. U okviru ovog cilja provodit će se mjere usmjerene na jačanje prepoznatljivosti destinacije i informiranje javnosti kroz razvoj i unapređenje službenih digitalnih kanala komunikacije, izradu promotivnih i informativnih materijala te kontinuirano unapređenje vizualnog identiteta i brenda destinacije. Posebna pažnja posvetit će se aktivnoj digitalnoj prisutnosti putem mrežnih stranica, društvenih mreža, multimedijalnih sadržaja i drugih suvremenih oblika promocije s ciljem povećanja vidljivosti i atraktivnosti destinacije. Također će se poticati suradnja s lokalnim, regionalnim i nacionalnim turističkim dionicima radi jačanja promocije destinacije, razvoja zajedničkih promotivnih aktivnosti i stvaranja kvalitetnijeg tržišnog pozicioniranja.

27.5.2.1 Mjere i aktivnosti

U cilju operativne provedbe definiranih strateških ciljeva, ovim poglavljem utvrđuju se ključne mjere i aktivnosti koje će usmjeravati daljnji razvoj destinacije. Mjere su strukturirane na način da obuhvaćaju konkretne projekte i intervencije, jasno definirane nositelje provedbe, izvore financiranja, pokazatelje uspješnosti te vremenski okvir realizacije. Njihova provedba temelji se na koordiniranom djelovanju javnog, privatnog i civilnog sektora, uz naglasak na međusobnu suradnju i učinkovito upravljanje resursima. Svaka mjera prati se putem jasno definiranih pokazatelja, što omogućuje kontinuirano praćenje napretka, vrednovanje učinaka te, prema potrebi, prilagodbu aktivnosti tijekom provedbenog razdoblja. Predložene mjere i aktivnosti predstavljaju temelj za ostvarenje strateških ciljeva destinacije te doprinose njezinoj dugoročnoj održivosti, konkurentnosti i prepoznatljivosti na turističkom tržištu.

Tablica 56. Popis mjera i aktivnosti/projekata unutar Strateškog cilja 1. „Održivo upravljanje i smanjivanje negativnih utjecaja turizma“

Naziv mjere	Aktivnost/Projekt	Nositelji provedbe	Izvor financiranja	Pokazatelj	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost	Vremenski okvir
1.1. Unaprjeđenje sustava upravljanja prostorom	Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Tisno (PPUO Tisno)	Općina Tisno, Zavod za prostorno uređenje Šibensko-kninske županije	Općina Tisno	Broj izmjena prostorno-planske dokumentacije	0	3	2025.–2029.
	Izmjene i dopune urbanističkih planova uređenja naselja Betina	Općina Tisno, Zavod za prostorno uređenje Šibensko-kninske županije	Općina Tisno	Broj donesenih izmjena/dopuna UPU-a	0	3	2025.–2029.
	Izrada novih urbanističkih planova uređenja naselja Betina	Općina Tisno, Zavod za prostorno uređenje Šibensko-kninske županije	Općina Tisno	Broj izrađenih UPU-a	0	2	2025.–2029.
	Proglašenje zaštićenih dijelova prirode (Modrave i Betinsko-murtersko polje)	Općina Tisno, Zavod za prostorno uređenje Šibensko-kninske županije JU ŠKŽ JU PP Vransko jezero	Općina Tisno Državni proračun Županijski proračun EU fondovi	Broj novo zaštićenih područja prirode	0	1	2028.-2029.
1.2. Unaprjeđenje prometne infrastrukture	Poboljšanje kvalitete prometnog sustava	Općina Tisno, Županijska uprava za ceste Šibenik	Općina Tisno, Državni proračun Županijski proračun EU fondovi	Broj realiziranih projekata modernizacije javnih i nerazvrstanih cesta	0	7	2025.–2029.
	Poboljšanje javnog prijevoza	Općina Tisno, Šibensko-kninska županija, Šikbus	Županijski proračun Općina Tisno	Broj polazaka linija tijekom ljetne sezone	0	50 %	2025.-2029.

	Izgradnja i uređenje pješačko-biciklističke infrastrukture	Općina Tisno, TZ ŠKŽ, TZO Murter-Kornati, TZM Jezera, TZO Tisno, JU PP Vransko Jezero	Općina Tisno, Državni proračun Županijski proračun EU fondovi	Broj projekata izgradnje i uređenja pješačko-biciklističke infrastrukture	0	4	2025.–2029.
	Uvođenje e-mobilnosti	Općina Tisno	Općina Tisno, Državni proračun Županijski proračun EU fondovi	Broj lokacija na kojima su postavljene nove punionice za električna vozila	0	2	2025.-2029.
1.3. Unaprjeđenje komunalne infrastrukture	Modernizacija sustava javne rasvjete	Općina Tisno	Općina Tisno Državni proračun Županijski proračun EU fondovi	Postotak povećanja učinkovitih rasvjetnih tijela	0	15 %	2025.–2029
	Uređenje javnih površina	Općina Tisno	Općina Tisno Državni proračun Županijski proračun EU fondovi	Broj uređenih javnih površina	0	4	2025.–2029.
	Uređenje zelenih površina	Općina Tisno	Općina Tisno Županijski proračun Državni proračun EU fondovi	Broj projekata uređenja zelene infrastrukture	0	3	2025.–2029.
	Uređenje zelene infrastrukture u obiteljskom smještaju	TZM Betina	TZM Betina Općina Tisno Državni proračun EU fondovi	Broj raspisanih natječaja kojima se provodi uređenje okoliša u privatnom smještaju	0	3	2027.-2029.
	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Općina Tisno Ježinac d.o.o.	EU fondovi Državni proračun Općina Tisno	Stopa odvajanja otpada (Općina Tisno)	13 %	20 %	2025.–2029.
	Unaprjeđenje infrastrukture za odvojeno prikupljanje otpada	Općina Tisno	Općina Tisno Ježinac d.o.o. EU fondovi	Broj lokacija na kojima je uspostavljen zeleni otok	0	2	2025.–2029.

	Unaprjeđenje dostupnosti širokopojasnog interneta	Privatni sektor, pružatelji telekomunikacijskih usluga	Općina Tisno EU fondovi Državni proračun	Broj fizičkih i pravnih osoba kod kojih je poboljšana širokopojasna infrastruktura	0	150	2025.-2029.
	Unaprjeđenje dostupnosti besplatnog Wi-Fi interneta	Općina Tisno	Općina Tisno Privatni sektor	Broj javnih lokacija s besplatnim WI-FI-om	0	3	2025.-2029.
	Unaprjeđenje vodoopskrbe i sustava odvodnje	Općina Murter-Kornati/Općina Tisno Vodovod i odvodnja d.o.o.	Općina Tisno, Općina Pirovac EU fondovi	Broj projekata kojima se unaprjeđuje sustav vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda	0	4	2025.-2029.
	Implementacija rješenja za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama	Privatni sektor Javni sektor	Privatni sektor Općina Tisno, Državni proračun Županijski proračun EU fondovi	Broj fizičkih i pravnih osoba koje su implementirale rješenja ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama	0	30	2025.-2029.
1.4. Unaprjeđenje turističke infrastrukture	Uređenje plaža	Općina Tisno	Općina Tisno Državni proračun Županijski proračun EU fondovi TZM Jezera TZO Murter-Kornati, TZM Betina, TZO Tisno TZ Šibensko-kninske županije Donacije	Broj uređenih plaža u destinaciji	0	4	2025.–2029.
	Uređenje i unaprjeđenje javne infrastrukture i opreme s ciljem poboljšanja	TZM Betina, TZ Šibensko-kninske županije, Općina Tisno, Muzej betinske drvene brodogradnje, JU PP Vransko jezero udruga	Općine Tisno Državni proračun Županijski proračun TZM Betina Muzej betinske drvene brodogradnje	Broj lokacija na kojima je poboljšana ambijentalnost prostora	0	3	2025.–2029.

	funkcionalnosti i ambijentalnih vrijednosti prostora						
	Poboljšanje postojećih i postavljanje novih interpretacijskih sadržaja		Općina Tisno Državni proračun Županijski proračun EU fondovi TZM Jezera TZO Murter-Kornati, TZM Betina, TZO Tisno TZ Šibensko-kninske županije Muzej Betinske drvene brodogradnje JU PP Vransko jezero Donacije	Broj lokacija na kojima su postavljeni novi ili zamijenjeni postojeći interpretacijski sadržaji (info ploče i table)	0	25	2025.–2029.
	Uređenje odmorišta i vidikovaca		Općina Tisno	Broj uređenih odmorišta, vidikovaca i foto-točaka	0	2	2025.–2029.
	Poboljšanje postojeće i razvoj nove infrastrukture za osobe s invaliditetom		Općina Tisno	Broj uređenih prostora za osobe sa osobe s invaliditetom	0	4	2025.-2029.

Tablica 57. Popis mjera i aktivnosti/projekata unutar Strateškog cilja 2. „Podizanje kvalitete destinacijskog lanca vrijednosti“

Naziv mjere	Aktivnost/Projekt	Nositelji provedbe	Izvor financiranja	Pokazatelj	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost	Vremenski okvir
2.1. Podizanje razine znanja i vještina dionika u turizmu	Održavanje edukacija u organizaciji TZ za uključivanje u nove oblike turističke ponude, digitalni marketing, upravljanje kvalitetom usluga i sl.	TZM Betina	EU fondovi Državni proračun TZM Betina	Broj održanih edukacija	0	12	2025.-2029
	Održavanje edukacija za unaprjeđenje kvalitete obiteljskog smještaja	TZM Betina	EU fondovi Državni proračun TZM Betina	Broj održanih edukacija	0	4	2025.-2029.
	Platforma za oživljavanje betinske agrarne baštine i poljoprivrede	TZM Betina TZO Murter-Kornati	EU fondovi Državni proračun TZM Betina TZO Murter-Kornati	Broj provedenih događanja	0	6	2027.-2029
	Poticanje obrazovanja za deficitarna zanimanja u turizmu	Općina Tisno	Općina Tisno	Broj dodijeljenih stipendija	0	20	2025.–2029.
	Razvoj obrazovanja za tradicijsku drvenu brodogradnju	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih Šibensko-kninska županija	Državni proračun Županijski proračun	Broj novih modula za srednjoškolsko školovanje u struci Brodograditelj/Brodograditeljica	0	1	2025.-2029.
2.2. Širenje destinacijskog lanca vrijednosti turističkih	Razvoj kulturnog turizma	TZM Betina Općina Tisno Muzej betinske drvene brodogradnje	Općina Tisno Državni proračun Županijski proračun EU fondovi Donacije	Broj novih turističkih proizvoda u kulturnom turizmu	0	12	2025.-2029.

proizvoda usklađenih s tržišnim pozicioniranjem	Povećanje kvalitete postojećih manifestacija i događanja	TZM Betina	TZM Betina Općina Tisno Državni proračun Županijski proračun EU fondovi Donacije	Broj postojećih manifestacija s novim sadržajima/programima	0	2	2027.-2029.
	Razvoj novih manifestacija i događanja	TZM Betina	TZM Betina Općina Tisno Državni proračun Županijski proračun EU fondovi Donacije	Broj novih manifestacija i događanja	0	2	2027.-2029.
	Razvoj obiteljskog turizma	TZM Betina	Općina Tisno Državni proračun Županijski proračun EU fondovi	Broj novih turističkih proizvoda u obiteljskom turizmu	0	2	2025.–2029.
	Razvoj nautičkog turizma	Brodogradilište i marina d.o.o. Općina Tisno	Marina Betina EU fondovi Državni proračun Županijski proračun Općina Tisno	Broja novih turističkih proizvoda u nautičkom turizmu	0	2	2025.–2029.
	Razvoj aktivnog turizma (biciklizam, pješčenje, planinarenje, trail, škraping, ronjenje, jedrenje, vaterpolo, ribolov, adrenalinski sportovi)	TZM Betina Općina Tisno	TZM Betina EU fondovi Državni proračun Županijski proračun Općina Tisno	Broj novih turističkih proizvoda u aktivnom turizmu	0	6	2025.–2029.
	Razvoj ruralnog turizma	TZM Betina Općina Tisno	TZM Betina	Broj novih turističkih proizvoda u ruralnom turizmu	0	2	2027.–2029.
	Razvoj poslovnog turizma (digitalni nomadi, MICE, teambuilding)	TZM Betina Općina Tisno	TZM Betina EU fondovi Državni proračun Županijski proračun Općina Tisno	Broj novih turističkih proizvoda u poslovnom turizmu	0	2	2027.–2029.

	Razvoj ekoturizma	TZM Betina JU Priroda ŠKŽ JU PP Vransko jezero	TZM Betina EU fondovi Državni proračun Županijski proračun Općina Tisno	Broj novih turističkih proizvoda u ekoturizmu	0	2	2027.–2029.
	Platforma za unaprjeđenje smještajne ponude u destinaciji	TZM Betina Općina Tisno	TZM Betina // u provedbi Privatni sektor EU fondovi Državni proračun Županijski proračun Općina Tisno	Broj sastanaka pripreme i koordinacije za poboljšanje postojećih i razvoj novih oblika smještajne ponude (obiteljski smještaj, kampovi, hotelski smještaj i sl.)	0	3	2027.-2029,

Tablica 58. Popis mjera i aktivnosti/projekata unutar Strateškog cilja 3. „Unaprjeđenje sustava upravljanja razvojem turizma“

Naziv mjere	Nositelji provedbe	Opis indikativnih aktivnosti i projekata	Izvor financiranja	Pokazatelj	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost	Vremenski okvir
3.1. Unapređenje sustava praćenja održivosti i nosivosti destinacije	Unaprjeđenje sustava mjerena pokazatelja održivosti i nosivosti destinacije	TZM Betina	TZM Betina	Broj provedenih mjerenja obveznih pokazatelja održivosti i nosivosti destinacije	0	4	2025.-2029.
	Provođenje anketnog istraživanja lokalnog stanovništva	TZM Betina	TZM Betina	Broj anketnih istraživanja lokalnog stanovništva o stavovima u turizmu	0	1	2029.
	Provođenje anketnog istraživanja jednodnevnih posjetitelja i turista	TZM Betina	TZM Betina	Broj provedenih anketnih istraživanja o stavovima turista i jednodnevnih posjetitelja u turizmu	0	1	2029.
3.2. Uvođenje pametnih rješenja za unaprjeđenje sustava praćenja održivosti i nosivosti destinacije	Uvođenje IT aplikacije za upravljanje razvojem turizma u destinaciji	MINTS	Državni proračun EU fondovi	Broj aplikacija za upravljanje turizmom	0	1	2025.–2029.
	Uvođenje IT rješenja za praćenje i upravljanje turističkim tokovima	MINTS	Državni proračun EU fondovi	Broj aplikacija za praćenje turističkih tokova	0	1	2025.–2029.

	Uspostava e-usluge za razvoj pametne turističke destinacije	MINTS	Državni proračun EU fondovi	Broj uspostavljenih e-usluga za posjetitelje	0	1	2025.–2029.
3.3. Unapređenje destinacijskog menadžmenta	Koordinacija i praćenje turističkih aktivnosti lokalnih turističkih zajednica područja otoka Murtera	TZM Betina, TZO Tisno, TZM Jezera, TZO Murter-Kornati	TZM Betina, TZO Tisno, TZM Jezera, TZO Murter-Kornati	Broj sastanaka nositelja turističke politike na otoku Murteru	0	12	2025.–2029.
	Transparentno izvještavanje prema javnosti i dionicima o postignućima i provedbi Plana upravljanja destinacijom	TZM Betina	TZM Betina	Broj izrađenih izvješća o provedbi Plana upravljanja destinacijom	0	4	2025.–2029.
	Integrirano upravljanje destinacijom	TZM Betina	TZM Betina	Broj godišnjih planova (proračuna) rada TZM Betina usklađenih s Planom upravljanja TZM Betina	0	3	2027.-2029.

Tablica 59. Popis mjera i aktivnosti/projekata unutar Strateškog cilja 4. „Unaprjeđenje komunikacije i tržišne prepoznatljivosti destinacije“

Naziv mjere	Opis indikativnih aktivnosti i projekata	Nositelji provedbe	Izvor financiranja	Pokazatelj	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost	Vremenski okvir
4.1. Jačanje prepoznatljivosti destinacije i informiranje javnosti	Izrada nove službene web stranice destinacije	TZM Betina	TZM Betina	Udio online dosega (engagement, posjećenost weba)	0	+ 5 % (godišnje)	2026.-2029.
	Daljnji razvoj brenda destinacije – osvježavanje vizualnog identiteta, slogan, set vrijednosti, razvoj linije suvenira	TZM Betina	TZM Betina	Broj provedenih aktivnosti nadogradnje ili ažuriranja brenda destinacije (vizuali, komunikacijski kanali i sl.)	0	8	2025–2029.
	Izrada promotivnih i informativnih materijala (karte, vodiči, multimedija, info-ploče)	TZM Betina	TZM Betina	Broj novih promotivnih materijala	0	12	2025.–2029.
	Aktivna digitalna prisutnost i marketing (web, društvene mreže, mediji, influencer suradnje)	TZM Betina	TZM Betina	Broj pratitelja na društvenim mrežama (TZM Betina)	0	+ 10 % (godišnje)	2025.–2029.
	Suradnja s lokalnim, regionalnim i nacionalnim turističkim tijelima (TZ ŠKŽ, HTZ)	TZM Betina TZ ŠKŽ HTZ	TZM Betina TZO Tisno TZM Jezera TZ Murter-Kornati TZ ŠKŽ HTZ	Broj aktivnosti suradnje (kampanje, studijska putovanja, sajmovi, klaster projekti i sl.)	0	10	2025.-2029.

28. Smjernice i preporuke za dionike razvoja

Plan upravljanja destinacijom TZM Betina temelji se na načelima održivosti, uključenosti i strateške usmjerenosti za razvoj cjelogodišnje turističke ponude. Smjernice i preporuke iz ovog poglavlja imaju za cilj pružiti jasan okvir za djelovanje svih relevantnih dionika, u skladu s ciljevima definiranim u ovom Planu, pokazateljima održivosti te razvojnim prioritetima destinacije.

28.1. Smjernice i preporuke za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Predlažu se sljedeće preporuke za Općinu Tisno s ciljem unaprjeđenja održivog razvoja turizma na području destinacije TZM Betina:

- jačati koordinaciju i suradnju između javnog, privatnog i civilnog sektora
- poticati transparentno i participativno upravljanje prostorom i turističkim razvojem
- izraditi stručnu dokumentaciju (elaborate i studije) koji će predstavljati argumentirano polazište za izmjenu i korekciju pojedinih odredbi i pokazatelja u prostornim planovima u svrhu racionalnog i održivog upravljanja prostorom
- raditi na uklanjanju administrativnih prepreka za ulaganja u projekte od značaja za destinaciju (rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, pokretanje postupaka darivanja nekretnina, povrat imovine, poticanje javno-privatnog partnerstva, i sl.)
- štititi prostor od prekomjerne apartmanizacije i neodržive izgradnje
- pružati podršku očuvanju i valorizaciji prirodne i kulturne baštine
- razvijati autentične kulturne i turističke proizvode temeljene na lokalnom identitetu
- provoditi aktivnosti zaštite prirodnih, obalnih i krajobraznih vrijednosti prostora
- razvijati održiva i digitalna rješenja u području turizma, prometa i komunalnog gospodarstva
- jačati kapacitete za pripremu i provedbu razvojnih projekata i korištenje EU fondova
- unaprijediti prometnu, komunalnu i digitalnu infrastrukturu destinacije
- poticati održivu mobilnost, energetska učinkovitost i zelenu infrastrukturu
- unaprijediti sportsku i rekreacijsku infrastrukturu te sadržaje za aktivan način života
- poticati edukacije, razvoj kompetencija i stvaranje kvalitetnih uvjeta za život i rad lokalnog stanovništva

28.2. Smjernice i preporuke za Turističku zajednicu Šibensko-kninske županije

Turistička zajednica Šibensko-kninske županije osigurava stratešku koordinaciju sustava turističkih zajednica na području destinacije te pruža stručnu i tehničku podršku TZM Betina, s posebnim naglaskom na digitalnu transformaciju, razvoj turističkih proizvoda i promotivne aktivnosti. Aktivno uključuje TZM Betina i ostalih TZ-ove na otoku Murteru u županijske projekte, zajedničke promotivne kampanje te inicijative usmjerene na razvoj tematskih turističkih proizvoda. Smjernice i preporuke za TZ ŠKŽ su sljedeće:

- poticati razvoj TZM Betina kao prepoznatljive destinacije maritimne baštine (pomorstvo i brodogradnja), tradicije i autentičnog mediteranskog identiteta
- jačati promociju TZM Betina kao dijela jedinstvene turističke ponude otoka Murtera i Šibensko-kninske županije
- pružati podršku razvoju novih turističkih proizvoda (odmorišni, aktivni, kulturni, nautički, ruralni, izletnički, ekoturizam, MICE i dr.)
- podržavati razvoj autentičnih turističkih proizvoda i manifestacija temeljenih na lokalnoj tradiciji, običajima i načinu života
- jačati suradnju TZM Betina s regionalnim i nacionalnim turističkim dionicima radi zajedničke promocije i razvoja turističke ponude
- pružati stručnu i organizacijsku podršku projektima od značaja za destinaciju
- poticati edukacije i razvoj kompetencija lokalnih dionika u području održivog upravljanja turizmom, digitalne promocije i razvoja turističkih proizvoda
- razvijati zajedničke promotivne aktivnosti i digitalne komunikacijske kanale radi jačanja tržišne prepoznatljivosti
- poticati praćenje pokazatelja održivosti, zadovoljstva i turističkih tokova kao temelja za kvalitetnije upravljanje destinacijom
- podržavati projekte koji doprinose produljenju turističke sezone i ravnomjernijem turističkom razvoju

28.3. Smjernice i preporuke za Turističku zajednicu mjesta Betina

Donošenjem Zakona o turizmu i pripadajućih podzakonskih pravilnika, turističke zajednice su dobile novu ključnu ulogu u reformi hrvatskog turizma. TZM Betina je time dobila još važniju ključnu ulogu u razvoju, promociji i upravljanju turističkom razvojem na svojem području. U svrhu poboljšanja upravljanjem destinacijom za TZM Betina predlažu se sljedeće smjernice:

I. Strateško planiranje i upravljanje turizmom

- Izraditi Plan upravljanja destinacijom i novi srednjoročni Strateški plan razvoja turizma na razini Općine Tisno ili otoka Murtera;
- Redovito unositi i ažurirati Registar Javne turističke infrastrukture (JTI)
- Provoditi anketna istraživanja o stavovima lokalnog stanovništva i turista o zadovoljstvu destinacijom
- Redovito godišnje pratiti turističke pokazatelje održivosti
- Koristiti digitalne alate za praćenje trendova
- Implementirati IT rješenja Ministarstva turizma za digitalnu transformaciju destinacije
- Uspostaviti i koristiti sustav za upravljanje i praćenje razvoja turizma

II. Promocija i brendiranje destinacije

- Izraditi novu web stranicu na više jezika
- Promovirati destinaciju kroz web stranicu, digitalne info točke i online oglašavanje;
- Sustavno razvijati brend „VisitBetina“
- Kreirati nove promotivne digitalne (offline i online) i tiskane materijale
- Povećati prisutnost na novim društvenim mrežama (TikTok i sl.) te povećati broj objava na YouTube kanalu
- Razvijati online vodiče s aktualnim podacima
- Provoditi cjelogodišnje kampanje na ciljanim tržištima
- Suradivati sa organizatorima putovanja
- Suradivati s influencerima i novinarima
- Sudjelovati na domaćim i međunarodnim sajmovima i prezentacijama;

- Suradivati s HTZ-om, TZ Šibensko-kninske županije i ostalim dionicima u turizmu u svrhu promocije destinacije

III Digitalna transformacija i inovacije

- Razviti digitalnu platformu VisitBetina
- Povezati sve segmente ponude (plaže, događaji, baština, nautika, smještaj, pješačke i biciklističke rute)
- Uspostaviti sustav za praćenje recenzija, online reputacije i zadovoljstva gostiju.

IV. Razvoj i unapređenje turističkih proizvoda

- Osmisliti nove turističke proizvode (kulturni, nautički, gastro, outdoor, ruralni, eko, ribolovni, MICE i sl.)
- Razvoj novih tematskih ruta i tematskih turističkih proizvoda
- Vođenje evidencije o potrebama destinacije te kreiranje ciljanih projekata, odnosno sudjelovanje u projektima unapređenja javne turističke infrastrukture
- Jačati aktivnosti oko integracije poljoprivrede i turizma kroz razvoj oznaka kvalitete za lokalne poljoprivredne i prehrambene proizvode, poticanje suradnje između restorana i lokalnih poljoprivrednih proizvođača te organizacije gastronomskih i drugih povezanih manifestacija koje promoviraju autohtonu kuhinju i proizvode destinacije
- Poticati očuvanje i uređenje okoliša
- Razvijati turističku infrastrukturu

V. Edukacija i razvoj kapaciteta

- Organizirati edukacije i radionice za ugostitelje, vodiče i iznajmljivače
- Potaknuti znanje o digitalnom marketingu, komunikaciji i održivosti
- Ojačati partnersku mrežu i razmjenu primjera dobre prakse

VI. Manifestacije i događanja

- Redovito izrađivati godišnji plan događanja;
- Osmisliti nove manifestacije/događaje
- Promovirati događanja i manifestacije

- Uvoditi manifestacije s fokusom na predsezonu i posezonu
- Sustavno vrednovati učinke manifestacija (posjećenost, potrošnja, zadovoljstvo)

VII. Održivost i partnerstva

- Promovirati TZM Betina kao uključivu, odgovornu, zelenu, digitalnu i održivu destinaciju
- Poticati ekološke i inkluzivne projekte sukladno EU standardima
- Sudjelovati na međunarodnim, nacionalnim i regionalnim projektima
- Razvijati međunarodna partnerstva
- Razvijati suradnju

VIII. Komunikacija i uključivanje zajednice

- Redovito informirati građane i partnere o aktivnostima TZ-a
- Uključivati lokalne poduzetnike u zajedničke kampanje i promocije
- Graditi identitet zajedništva i ponosa na destinaciju

28.4. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji

U proces donošenja odluka vezanih uz razvoj turizma na području TZM Betina, preporučuje se aktivno uključivanje svih ključnih dionika kroz javne rasprave, savjetovanja, tematske radionice i ankete. Suradnja između lokalne samouprave, ustanova, udruga, poduzetnika i stanovništva ključna je za razvoj destinacije. Koordinirano djelovanje svih sudionika omogućuje stvaranje kvalitetne i autentične turističke ponude koja će privući posjetitelje, potaknuti gospodarski razvoj te doprinijeti povećanju kvalitete života lokalne zajednice. Preporuke i smjernice za ostale dionike u turizmu na području TZM Betina obuhvaćaju:

I. Ugostitelji i privatni iznajmljivači

- Održavati i unaprjeđivati kvalitetu usluge, koristiti oznake kvalitete i standarde održivosti
- Aktivno sudjelovati u edukacijama i digitalnim kampanjama TZ-a
- Uključiti lokalne proizvode i priče u gastronomske i smještajne ponude
- Redovito odgovarati na recenzije i graditi pozitivnu online reputaciju.

II. (S)OPG-ovi i lokalni proizvođači

- Povezati se s ugostiteljima, hotelima i manifestacijama radi zajedničke promocije
- Brendirati i označiti proizvode
- Sudjelovati u edukacijama o marketingu, ambalaži i turističkoj prezentaciji
- Razvijati iskustvene programe – radionice, degustacije i ture.

III. Ustanove u kulturi i obrazovanju

- Razvijati kod djece svijest o vrijednosti prostora u kojem odrastaju te poticati odgovoran odnos prema prirodnim i društvenim resursima mjesta.
- Uključivati školu i vrtić u lokalna događanja i javni život zajednice kako bi se jačala povezanost stanovništva i očuvala autentičnost destinacije.
- Poticati rano usvajanje stranih jezika i komunikacijskih vještina kao dijela života u turističkom okruženju
- Provoditi aktivnosti usmjerene na ekološku osviještenost i brigu o okolišu kao temelju održivog razvoja

- Osigurati kvalitetne uvjete rada i boravka djece kao preduvjet zadržavanja mladih obitelji i dugoročne stabilnosti mjesta

IV. Udruge u kulturi

- Nastaviti s aktivnim radom očuvanja, zaštite i promidžbe kulturne baštine
- Privlačiti nove članove za nastupanje na kulturnim manifestacijama, događanjima, radionicama, izložbama i folklornim programima
- Uključivati djecu i mlade u aktivnosti očuvanja tradicije (ples, glazba, pjevanje, običaji)
- Jačati suradnju s udrugama u kulturi kroz zajedničku organizaciju kulturnih programa, manifestacija i aktivnosti očuvanja lokalne baštine
- Promovirati Betinu na festivalima, smotrama i gostovanjima u zemlji i inozemstvu

V. Udruge u sportu

- Aktivno uključivati djecu i mlade u sportske i rekreativne aktivnosti
- Organizirati sportska natjecanja, turnire i rekreativne programe za sve dobne skupine
- Unaprjeđivati sportsku i sportsko-rekreacijsku infrastrukturu te uvjete za treniranje i rekreaciju
- Promicati zdrav način života, tjelesnu aktivnost i rekreaciju u lokalnoj zajednici
- Podržavati programe koji potiču volontiranje, timski rad, uključivost i razvoj sportskog duha
- Razvijati sportske sadržaje i aktivnosti koje doprinose kvaliteti života i društvenoj povezanosti zajednice

VI. Turističke agencije i vodiči

- Razvijati tematske ture, storytelling obilaske i cjelodnevne iskustvene programe temeljene na lokalnoj turističkoj ponudi
- Koristiti digitalne alate, online platforme i booking sustave za promociju i prodaju turističkih programa
- Jačati suradnju s TZM Betina u svrhu promocije Betine i otoka Murtera kao destinacije autentičnog i održivog turizma
- Razvijati autentične i interpretacijski kvalitetne turističke sadržaje koji doprinose prepoznatljivosti destinacije
- Poticati edukaciju i stručno usavršavanje turističkih vodiča i pružatelja turističkih usluga radi podizanja kvalitete ponude i doživljaja posjetitelja

VII. Komunalna i javna poduzeća

- Osiguravati redovito i kvalitetno održavanje javnih površina, plaža, komunalne opreme i turističke signalizacije
- Unaprjeđivati standarde čistoće, sigurnosti, uređenosti i pristupačnosti javnog prostora za sve korisnike destinacije
- Razvijati i implementirati održiva i zelena infrastrukturna rješenja u cilju zaštite okoliša i podizanja kvalitete prostora
- Uvoditi suvremena digitalna i tehnološka rješenja za učinkovitije upravljanje komunalnom i javnom infrastrukturom
- Poticati održivo upravljanje javnim prostorima i infrastrukturom radi povećanja kvalitete života lokalnog stanovništva i zadovoljstva posjetitelja
- Jačati suradnju s lokalnom samoupravom i ostalim dionicima u planiranju i održavanju funkcionalne i uređene destinacije

VIII. Javne žurne službe

- Osiguravati visoku razinu pripravnosti tijekom turističke sezone, uz prilagodbu kapaciteta povećanom broju stanovnika i posjetitelja
- Provoditi preventivne aktivnosti i edukacije o sigurnosti (požari, sigurnost na moru, promet, zaštita zdravlja)
- Unaprjeđivati koordinaciju između hitne medicinske pomoći, vatrogasnih postrojbi, policije i pomorskih službi radi brze i učinkovite reakcije
- Sudjelovati u izradi i provedbi planova upravljanja rizicima i kriznim situacijama u destinaciji
- Razvijati sustave informiranja građana i turista o sigurnosnim protokolima i postupanjima u izvanrednim okolnostima

IX. Građani i lokalna zajednica

- Sudjelovati u javnim raspravama, inicijativama i volonterskim aktivnostima
- Poticati gostoljubivost i promicati pozitivnu sliku destinacije
- Očuvati i valorizirati tradiciju, krajolik i identitet mjesta

29. Popis projekata

Plan upravljanja destinacijom kao svoj sastavni dio sadrži popis projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije (od kojih su neki i projekti od posebnog značaja za razvoj destinacije) te popis projekata od posebnog značaja za razvoj destinacije.

Mjerenje napretka i izvješće o provedbi ključni su alati za praćenje učinkovitosti implementacije Plana upravljanja destinacijom TZM Betina. Ovaj proces omogućuje evaluaciju postignutih ciljeva, identifikaciju izazova i prilagodbu strategija u skladu s promjenjivim okolnostima. Redovito izvješćivanje o napretku osigurava transparentnost, omogućuje pravovremeno prepoznavanje potrebnih korekcija te doprinosi odgovornom upravljanju resursima. Kroz sustavno praćenje, osigurava se da se planirani ciljevi ostvaruju u skladu s dugoročnim vizijama razvoja destinacije.

Projekti od posebnog značaja za destinaciju

- Betinska kuća – Exchange Hub
- Pješačko-biciklistička staza Varoš

Projekti koji doprinose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti

- Uređenje glavne rive - centar Betine
- Uređenje vidikovca Brstine
- Dovršetak pješačko-biciklističke staze Kapelica
- Uređenje plaža
- Sportsko-adrenalinski park „Gajeta fun“
- Revitalizacija uzgoja i razvoj manifestacije „Dani betinske pomidore“
- Izgradnja cestovne obilaznice oko kampa „Plitka Vala“
- Proširenje tematske staze „Putevima baštine“
- Uređenje „Muzejske ulice“
- Uređenje podmorja Muzeja na otvorenom (Muzej betinske drvene brodogradnje)
- Razvoj novog obrazovnog kurikulumu za tradicijsku drvenu brodogradnju

29.1. Projekti od posebnog značaja za destinaciju

Naziv projekta	Betinska kuća- Exchange hub
Opis predmeta projekta	Projekt uređenja „Betinska kuća – Exchange hub“ predstavlja strateški iskorak u turističkoj prezentaciji Betine i Općine Tisno. Adaptacijom stare kamene kuće kreirat će se dinamičan prostor za boravak delegacija, udruga, umjetnika, glazbenih izvođača i ostalih dionika za vrijeme manifestacija i događanja koji ne dolaze samo prespavati, već svojim boravkom obogatiti lokalnu zajednicu. Projekt transformira staru kamenu kuću u polivalentni centar namijenjen smještaju, susretima i razmjeni ideja. Spajanjem autentične arhitekture i koncepta suvremenog doma i kreativnog huba, Betina i Općina Tisno dobit će novi prostor koji nadilazi funkciju smještaja. Novi objekt time postaje platforma za međunarodnu suradnju, edukaciju mladih i dugoročno oživljavanje stare jezgre Betine, stvarajući mjesto susreta, razmjene znanja i aktivnog društvenog života.
Opis svrhe projekta	Svrha projekta je transformacija zapuštene kamene kuće u multifunkcionalni centar za smještaj i razmjenu ideja, koji služi kao službeni protokolarni dom i društveni inkubator mjesta Betina i Općine Tisno. Svrha projekta je: - razviti smještajnu ponudu za službena i partnerska gostovanja tj. osiguranje reprezentativnog i stalno dostupnog smještaja za delegacije gradova prijatelja, službene goste i partnere - ojačati društvenu sinergiju kroz stvaranje prostora nalik modernom "studentskom hub-u" koji ugošćuje udruge, glazbenike, KUD-ove, sportaše i kreativce, potičući razmjenu znanja i međunarodnu suradnju - obnoviti i revitalizirati kulturnu baštinu tj. očuvati kulturno-povijesnu jezgre Betine kroz obnovu tradicijske arhitekture i njezino stavljanje u funkciju suvremenih potreba lokalne zajednice - potaknuti gospodarsku održivost i unaprijediti poslovanje kroz smanjenje troškova eksternog smještaja delegacija te stvaranje baze za cjelogodišnji boravak posjetitelja koji pridonose lokalnoj ekonomiji.

Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	• Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone • Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom • Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji • Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom • Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem • Prosječna duljina boravka turista u destinaciji • Ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane • Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane Projekt preuređenja kamene kuće u smještajni i Exchange hub doprinosi održivosti kroz konkretne ekološke, društvene i upravljačke pokazatelje: 1. Ekološka održivost Revitalizacija umjesto nove gradnje - korištenjem postojeće strukture (starih zidova i volumena) drastično se smanjuje potreba za novim građevinskim materijalima i betonizacijom. Primjena tradicijskih materijala u obnovi - korištenje kamena, drva i vapna osigurava prirodnu regulaciju vlage i topline, čime se smanjuje potreba za agresivnim klimatizacijskim sustavima. Zelena rješenja u dvorištu - transformacija dvorišta u mini-eko oazu s autohtonim biljem doprinosi očuvanju lokalne flore i smanjenju efekta toplinskih otoka u staroj jezgri. 2. Društvena održivost (Inkluzivnost i baština) Očuvanje identiteta - projekt sprječava propadanje stare jezgre Betine i pretvara zapuštenu imovinu u javno korisno dobro, jačajući osjećaj pripadnosti i lokalnog ponosa. Model koji promovira razmjenu znanja funkcionira na principu društvene održivosti gdje gosti (udruge, delegacije) uzvraćaju zajednici kroz radionice, predavanja ili nastupe, čime se stvara trajni ciklus učenja. Međugeneracijska povezanost - prostor postaje sjecište gdje se susreću mladi (udruge, studenti) i nositelji vlasti/tradicije (delegacije, stariji mještani), potičući socijalnu koheziju. 3. Gospodarska održivost (Ekonomska otpornost) Smanjenje javnih rashoda - Općina Tisno i mjesto Betina eliminiraju troškove komercijalnog smještaja za delegacije, preusmjeravajući taj novac u održavanje kuće i nove projekte. Poticanje cjelogodišnje ekonomije - budući da nije ovisan o kupališnoj sezoni, hub generira dolaske i potrošnju u lokalnim trgovinama i restoranima tijekom 12 mjeseci, čime se bori protiv sezonalnosti. Lokalni lanci opskrbe - opremanje i održavanje kuće povjerava se lokalnim obrtnicima, čime investicijski ciklus ostaje unutar zajednice
Nositelj provedbe projekta	Općina Tisno

Lokacija provedbe projekta (Grad/Općina)	Betina
Planirani početak provedbe projekta	2025.
Planirani završetak provedbe projekta	2031.
Ključne točke ostvarenja projekta	Izrada studijske i projektno-tehničke dokumentacije – 2025.-2028. Javljanje na poziv – 2028. Javna nabava i ugovaranje izvođača radova i stručnog nadzora – 2029. Građevinski radovi – 2029.-2030. Opremanje objekata – 2030.-2031. Otvorenje – 2031.-2031. Promocija, informiranje i edukacija – 2031.
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2031.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	1.100.000,00 €
Iznos vlastitog sufinanciranja	15 % (Općina Tisno)
Ostali mogući izvori financiranja	EU fondovi Državni proračun Županijski proračun
Imovinsko-pravni odnosi	U postupku rješavanja
Osnova za raspolaganje nekretninama	Vlasništvo
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: NE Studija predizvodljivosti/izvedivosti: NE Analiza troškova i koristi: NE
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: NE Lokacijska dozvola: NE Glavni projekt: NE

	Mogućnost gradnje prema Pravilniku o jednostavnim građevinama: NE Građevinska dozvola: NE
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije (DA/NE)	DA
Način doprinosa strateškom cilju	Doprinos strateško planskim dokumentima iz područja turizma <u>Strategija održivog razvoja turizma Republike Hrvatske do 2030. godine</u> Strateški cilj 1. Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Prioritetno područje 1.1. Razvoj uravnoteženijeg i uključivog turizma kroz turističke proizvode više dodane vrijednosti Prioritetno područje 1.2. Prostorno ravnomjernije raspoređen turistički promet Prioritetno područje 1.3. Razvoj posebnih oblika turizma i strukturirani razvoj proizvoda Prioritetno područje 1.6. Stvaranje boljih uvjeta života i rada kroz turizam Strateški cilj 2. Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Prioritetno područje 2.1. Smanjenje opterećenja iz turizma na sastavnice okoliša i prirodu Prioritetno područje 2.3. Smanjenje negativnog međuodnosa turizma i klime Strateški cilj 3. Konkurentan i inovativan turizam Prioritetno područje 3.1. Jačanje ljudskih potencijala u turizmu Prioritetno područje 3.2. Unaprjeđenje strukture i kvalitete smještajnih kapaciteta Prioritetno područje 3.3. Poticanje inovacija i digitalne transformacije turizma <u>Strategija turizma Šibensko-kninske županije do 2034. godine</u> <u>Strateški cilj 1.</u> Povećanje prosječne potrošnje po danu boravka kao i godišnjih prihoda od turizma <u>Operativni cilj</u> Povećanje turističke potrošnje i prihoda od turizma <u>Projekt 1</u> Osuverimenjivanje postojeće i planiranje nove hotelske i slične ponude izvan grada Šibenika Projekt „Betinska kuća – exchange hub” izravno doprinosi strateškim ciljevima Općine Tisno kroz: 1. Modernizaciju upravljanja javnom imovinom i jačanje međunarodne vidljivosti- projekt sprječava propadanje stare jezgre pretvarajući „mrtvi” kapital u visoko funkcionalan prostor. Služi kao ogledni primjer kako se starina može prilagoditi potrebama 21. stoljeća (digitalizacija, hub) bez gubljenja identiteta.

	2. Razvoj cjelogodišnjeg i održivog turizma- Hub će privlačiti posjetitelje (delegacije, udruge, stručnjake) koji ne dolaze zbog kupanja, već zbog rada i suradnje. Time se izravno potiče gospodarska aktivnost u mjestu tijekom jeseni, zime i proljeća, popunjavajući prazninu izvan turističke špice tj. utječe na smanjenje sezonalnosti i razvoj selektivnih oblika turizma (kulturni, poslovni i sl.) 3. Jačanje međunarodne suradnje i „soft power” diplomacije- posjedovanje vlastitog protokolarnog doma podiže razinu gostoprimstva te olakšava organizaciju međunarodnih susreta, čime se ubrzava razmjena ideja i zajednička prijava na EU projekte s partnerima iz inozemstva. Time se u konačnici, omogućava povećanje ugleda Općine i bolje korištenje mreže gradova prijatelja. 4. Digitalna transformacija i poticanje inovacija- opremanjem kuće modernom IT infrastrukturuom (high-speed internet, multimedija), Betina dobiva svoj prvi „coworking” prostor. To izravno doprinosi cilju zadržavanja mladih i obrazovanih ljudi koji mogu raditi na daljinu iz inspirativnog okruženja. U konačnici se postiže veća digitalizacija društva i pruža podrška mladima i kreativnim industrijama. 5. Socijalna kohezija i podrška civilnom sektoru- model „studentskog doma” omogućuje lokalnim udrugama (KUD-ovi, sportski klubovi, ekološke udruge) besplatan ili subvencioniran smještaj za njihove goste i partnere, što izravno jača kapacitete civilnog društva u Betini i Tisnom. Provođenjem ovih aktivnosti omogućuje se podizanje kvalitete društvenog života i podrška lokalnim udrugama.
Značajan i mjerljiv/ izravan ili neizravan pozitivan financijski učinak na sektor turizma i povezane sektore	Projekt preuređenja kamene kuće u "Exchange Hub " transformira klasičan trošak općinskog protokola u generator ekonomske vrijednosti kroz nekoliko razina: 1. Izravni financijski učinak (Uštede i prihodi) Dramatično smanjenje rashoda proračuna- Općina Tisno eliminira troškove komercijalnog smještaja za službene delegacije, gostujuće umjetnike i udruge. Sredstva koja bi se isplatila privatnim iznajmljivačima ili hotelima ostaju u proračunu za daljnja ulaganja. Samoodrživost kroz participaciju- iako je dom primarno besplatan za partnere, model "studentskog doma" omogućuje naplatu minimalnih troškova održavanja (tzv. utility fee) za komercijalnije grupe izvan prioritetnih lista, čime se pokrivaju režije i tekuće popravke. 2. Izravni učinak na sektor turizma (Borba protiv sezonalnosti) Popunjavanje "rupa" u pred i post-sezoni- delegacije, udruge i sudionici razmjena ideja putuju tijekom cijele godine. To generira noćenja i dolasku u razdobljima (studeni-ožujak) kada je većina privatnih objekata u Betini zatvorena. Indirektna potrošnja u ugostiteljstvu- gosti Hub-a svakodnevno koriste lokalne restorane, kafiće i trgovine. Budući da su u kući smješteni besplatno ili subvencionirano, njihov raspoloživi budžet za lokalne usluge je veći, što izravno puni blagajne lokalnih poduzetnika izvan špice sezone. 3. Neizravni učinak na povezane sektore (Građevina i lokalna proizvodnja)

Oživljavanje lokalnog obrtništva- održavanje i opremanje kuće (stolarski radovi, popravci kamena, održavanje IT mreže) vrše lokalni obrti. Projekt stvara stalnu potrebu za uslugama održavanja, čime se novac vrti unutar lokalne zajednice. Promocija lokalnih OPG-ova- kroz "dobrodošlicu" u kući (paketi lokalnog ulja, vina, pomidora), gosti se upoznaju s proizvodima koje kasnije kupuju za ponijeti kući, čime Hub postaje besplatni izložbeni prostor (showroom) za lokalnu proizvodnju. 4. Mjerljivi pokazatelji uspjeha (KPI) Financijski učinak mjerit će se kroz iznos ušteđenih sredstava u proračunu za smještaj delegacija (usporedba s prethodnim godinama) Vrijednost razmijenjenih usluga - mjerljiva vrijednost radionica i predavanja koje gosti održavaju za mještane (izračunata kao tržišna cijena edukacije). Promet u okolnim trgovinama i restoranima tijekom trajanja boravka većih delegacija. Projekt, u konačnici, prestaje biti "trošak obnove stare kuće" i postaje investicija u lokalnu cirkularnu ekonomiju. Svaki euro uložen u obnovu vraća se kroz uštede u protokolu i povećanu potrošnju gostiju u lokalnom sustavu							
Projekt od posebnog značaja započinje s provedbom u razdoblju važenja Plana upravljanja destinacijom kojim je predviđen (2025.-2029.) (DA/NE)	DA	Projekt od posebnog značaja ima minimalno izrađenu studiju/projektu dokumentaciju prema propisu kojim se regulira odobravanje investicijskih projekata za koje obveze preuzimaju proračunski korisnici i jedinice lokalne i područne (regionalne)	NE	Projekt od posebnog značaja prelazi minimalnu vrijednost od 1.000.000 milijuna EUR (DA/NE)	DA	Napomena	

		samouprave (DA/NE)					
--	--	-----------------------	--	--	--	--	--

Naziv projekta	Pješačko-biciklistička staza Varoš
Opis predmeta projekta	Predmet projekta je izgradnja pješačko-biciklističke staze uz obalni rub predjela Varoš u Betini, s ciljem uspostave kontinuirane i javno dostupne obalne promenade koja povezuje glavnu mjesnu luku, staru jezgru naselja te marinu i brodogradilište. Projekt obuhvaća uređenje i revitalizaciju postojećeg obalnog pojasa kroz stvaranje sigurnog, funkcionalnog i pristupačnog prostora za pješake, bicikliste i interventne službe. Izgradnjom staze uspostavlja se kontinuirani obalni koridor kao nastavak postojeće pješačke staze Kapelica, čime se omogućuje stvaranje jedinstvene obalne cjeline koja povećava prostor za odmor i rekreaciju te u konačnici podiže kvalitetu života lokalnog stanovništva i zadovoljstvo posjetitelja.
Opis svrhe projekta	Svrha projekta je uspostava kontinuirane pješačko-biciklističke promenade uz obalni rub predjela Varoš u Betini, kojom se prostor povijesnog naselja transformira iz prostorno fragmentiranog i teško dostupnog područja u otvoren, funkcionalan i javno dostupan obalni prostor. Projektom se ponovno uspostavlja veza naselja s morem i vraća javni pristup obali, čime se povećava kvaliteta života lokalnog stanovništva, sigurnost prostora i atraktivnost destinacije za posjetitelje. Trenutno stanje, gdje su privatne rive i objekti "odsjekli" pristup moru, predstavlja urbanistički izazov koji direktno utječe na sigurnost i kvalitetu života. U društvenom kontekstu, projekt potiče pješačku i biciklističku mobilnost, smanjuje potrebu za korištenjem motornih vozila te doprinosi smanjenju buke i emisija u staroj jezgri naselja. Uređenjem javno dostupnog obalne staze osigurava se jednak pristup moru svim stanovnicima i posjetiteljima, čime se povećava inkluzivnost i kvaliteta korištenja javnog prostora. Projekt ima i važnu ulogu u povećanju sigurnosti jer nova staza omogućuje pristup interventnim vozilima u dijelu naselja gdje postojeća prometna infrastruktura nema mogućnost proširenja. Gospodarska svrha projekta očituje se u podizanju atraktivnosti i konkurentnosti Betine kao destinacije održivog i autentičnog turizma. Uređena obalna infrastruktura povećava vrijednost prostora i stvara preduvjete za razvoj malog poduzetništva i novih gospodarskih aktivnosti povezanih s turizmom, rekreacijom i uslugama, bez dodatnog opterećenja i devastacije obalnog prostora. Ekološka svrha projekta odnosi se na sanaciju i zaštitu obalnog pojasa te očuvanje krajobraznih i prostornih vrijednosti stare jezgre Betine. Projekt uključuje uređenje i stabilizaciju postojećeg obalnog ruba i starih mulića, čime se sprječava daljnja degradacija prostora i neplanska izgradnja uz obalu. Istovremeno se stvaraju preduvjeti za razvoj nove komunalne infrastrukture, uključujući sustave oborinske odvodnje i hidrantske mreže. Planskim uređenjem obale čuva se autentična vizura mjesta i integritet obalnog ekosustava, uz poticanje održivog korištenja prostora i očuvanja mediteranskog identiteta mjesta.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	• Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom • Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji • Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom • Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem

	• Prosječna duljina boravka turista u destinaciji • Ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane • Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti izgradnje pješačko biciklističke staze Varoš ostvaruje se kroz tri ključna stupa: socijalni, ekološki i gospodarski. 1. Društveni doprinos Pješačka mobilnost - poticanje pješaćenja umjesto korištenja motornih vozila smanjuje emisije i buku, unapređujući kvalitetu života i zdravlje zajednice. Inkluzivnost prostora - pretvaranje privatizirane obale u javno dobro osigurava "pravo na more" za sve mještane i turiste, što je ključni socijalni pokazatelj. Povećanje javne sigurnosti - staza služi kao interventni koridor za vatrogasce i hitnu pomoć, što izravno utječe na smanjenje rizika od katastrofa u gusto izgrađenim starim jezgrama 2. Gospodarski doprinos Povećanje vrijednosti resursa - uređena infrastruktura podiže vrijednost nekretnina u okruženju i otvara prostor za nove gospodarske djelatnosti (npr. terase, suvenirnice) bez dodatne devastacije prostora. Dugoročna konkurentnost - održiva odredišta koja prate pokazatelje zadovoljstva lokalne zajednice i turista lakše privlače različite profile gostiju i sredstva iz EU fondova. 3. Ekološki doprinos Sanacija obalnog ruba - izgradnja doprinosi sanaciji starih mulića koji su rađeni u kamen i pijesak bez vezivnih materijala tijekom prošlih stoljeća. Izgradnjom se sprječava neplanska devastacija obale i nelegalne građevinske intervencije u obalni pojas. Upravljanje otpadom i vodama- koridor šetnice idealan je za polaganje nove infrastrukture – sustava za odvodnju oborinskih voda i novih hidrantskih mreža. Očuvanje krajolika - planska izgradnja čuva vizuru mjesta i integritet obalnog ekosustava, što su ključni pokazatelji unutar integriranog upravljanja obalnim područjem. U konačnici, projekt doprinosi prilagodbi klimatskim promjenama kroz sanaciju i uređenje obalnog pojasa izloženog djelovanju plime, valova i vremenskih nepogoda, čime se povećava otpornost obale na eroziju i klimatske utjecaje. Uređenjem i stabilizacijom obalnog ruba smanjuje se rizik od daljnjeg propadanja obale i oštećenja postojeće infrastrukture uslijed podizanja razine mora i sve češćih ekstremnih vremenskih pojava.
Nositelj provedbe projekta	Općina Tisno
Lokacija provedbe projekta (Grad/Općina)	Betina

Planirani početak provedbe projekta	2026.
Planirani završetak provedbe projekta	2030.
Ključne točke ostvarenja projekta	Izrada studijske i projektno-tehničke dokumentacije, troškovnika i tehničkih planova – 2026.-2027. Izmjena prostorno-planske dokumentacije – 2027.-2028. Ishodovanje konzervatorskih suglasnosti – 2027.-2028. Javljanje na poziv – 2028. - Javna nabava i ugovaranje izvođača radova i stručnog nadzora – 2029. - Građevinski radovi – 2029.-2030. - Tehnički pregled i otvorenje – 2030..
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2030.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	3.000.000,00 €
Iznos vlastitog sufinanciranja	15 % (Općina Tisno)
Ostali mogući izvori financiranja	EU fondovi Državni proračun Županijski proračun
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni/ U postupku rješavanja/Neriješeni imovinsko-pravni odnosi
Osnova za raspolaganje nekretninama	Vlasništvo/Pravo građenja
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: NE Studija predizvodljivosti/izvedivosti: NE Analiza troškova i koristi: NE
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: DA Lokacijska dozvola: NE Glavni projekt: NE Mogućnost gradnje prema Pravilniku o jednostavnim građevinama: NE Građevinska dozvola: NE
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije (DA/NE)	DA

Način doprinosa strateškom cilju	Doprinos strateško planskim dokumentima iz područja turizma <u>Strategija održivog razvoja turizma Republike Hrvatske do 2030. godine</u> <u>Strateški cilj 1. Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam</u> <u>Prioritetno područje 1.3. Razvoj posebnih oblika turizma i strukturirani razvoj proizvoda</u> <u>Prioritetno područje 1.6. Stvaranje boljih uvjeta života i rada kroz turizam</u> <u>Strateški cilj 2. Smanjenje opterećenja iz turizma na sastavnice okoliša i prirodu</u> <u>Prioritetno područje 2.1. Smanjenje opterećenja iz turizma na sastavnice okoliša i prirodu</u> <u>Prioritetno područje 2.2. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na prostor</u> <u>Prioritetno područje 2.3. Smanjenje negativnog međuodnosa turizma i klime</u> <u>Strategija turizma Šibensko-kninske županije do 2034. godine</u> ↳ <u>Strateški cilj 1.</u> ↳ Povećanje ulaganja u javno-komunalnu infrastrukturu ↳ <u>Operativni cilji</u> ↳ Unapređenje javne komunalne infrastrukture i standarda ↳ <u>Projekt 1</u> Unapređenje uređenja mjesta i unapređenje sadržaja u središtima mjesta <u>Način doprinosa strateškom cilju:</u> 1. Produljenje turističke sezone i diversifikacija ponude - kroz razvoj sadržaja namijenjenih rekreaciji, aktivnom boravku na otvorenom te prezentaciji prirodne i kulturne baštine Betine. Projektom se uspostavlja kontinuitet obalne pješačke infrastrukture povezivanjem nove staze s postojećom stazom Kapelica, čime se formira jedinstvena i prostorno povezana obalna šetnica sjeverno od središta mjesta, prema marini i brodogradilištu Betina. 2. Revitalizacija kulturne i graditeljske baštine - kroz očuvanje autentičnog identiteta Betine i valorizaciju njezine tradicijske obalne arhitekture. Kao mjesto prepoznatljivo po stoljetnoj tradiciji drvene brodogradnje, Betina ovim projektom dobiva prostor koji omogućuje kvalitetniju prezentaciju pomorske i brodograditeljske baštine kroz doživljaj obale, tradicijskih brodova i karakterističnog ambijenta predjela Varoš. Uređenjem šetnice čuva se prostorni identitet naselja te se stvaraju uvjeti za očuvanje i interpretaciju kulturnog krajolika, tradicionalnog načina života i autentične mediteranske atmosfere mjesta. 3. Održivo upravljanje obalnim područjem- jedan od strateških ciljeva Republike Hrvatske je uvođenje reda na pomorskom dobru. Ovim projektom se nelegalne ili poluprivatne rive transformiraju u uređenu javnu infrastrukturu, čime se zaustavlja devastacija i osigurava održivo i ravnopravno korištenje obale pod istim uvjetima.
--	---

	4. Jačanje razvoja civilnog društva- projektom se uspostavlja funkcionalan i prohodan obalni koridor kojim se unapređuju uvjeti za pristup i djelovanje komunalnih, vatrogasnih i hitnih službi. Nova pješačko-biciklistička staza omogućuje bržu i učinkovitiju dostupnost prostora u slučaju požara, nesreća i drugih izvanrednih situacija, osobito u dijelovima naselja gdje postojeća prometna infrastruktura nema mogućnost proširenja. Na taj način projekt doprinosi povećanju sigurnosti, otpornosti prostora i kvalitetnijem upravljanju rizicima na obalnom području Betine.						
Značajan i mjerljiv/ izravan ili neizravan pozitivan financijski učinak na sektor turizma i povezane sektore	Mjerljivi financijski učinci projekta na turizam i povezane sektore očituju se kroz povećanje gospodarske aktivnosti, turističke potrošnje i ukupne atraktivnosti destinacije. Projekt će doprinijeti većoj iskorištenosti obalnog prostora, povećanju kvalitete i dostupnosti javne infrastrukture te stvaranju uvjeta za razvoj novih turističkih, rekreativnih i društvenih sadržaja. Izravni financijski učinak posebno se očituje kroz povećanje vrijednosti i funkcionalnosti obalnog prostora koji se iz prostorno izoliranog i teško dostupnog područja transformira u aktivan, javno dostupan i turistički atraktivan resurs. Uređenjem kontinuirane pješačko-biciklističke promenade povećava se atraktivnost privatnog smještaja kroz povećanje prihoda od iznajmljivanja neatraktivnih smještajnih objekata koji zbog „privatnih“ i "poluprivatnih" riva nisu imali pristup moru. Projekt ima pozitivan učinak i na povezane sektore poput obrtništva, uslužnih djelatnosti, lokalne trgovine, komunalnih usluga i malog poduzetništva, budući da povećana frekvencija posjetitelja i bolja povezanost obalnog prostora generiraju dodatnu gospodarsku aktivnost tijekom većeg dijela godine. Sukladno tome, omogućit će se otvaranje novih gospodarskih aktivnosti poput manjih ugostiteljskih sadržaja, suvenirnica, obrta i usluga, te posljedično novih radnih mjesta. Nemjerljivi financijski i razvojni učinci projekta odnose se na dugoročno podizanje kvalitete prostora, identiteta mjesta i konkurentnosti destinacije. Projekt doprinosi stvaranju prepoznatljivog i uređenog obalnog ambijenta koji povećava doživljajnu vrijednost Betine i jača njezin imidž kao autentične mediteranske destinacije. Uspostavom kontinuirane obalne promenade povećava se osjećaj dostupnosti, sigurnosti i povezanosti prostora, što pozitivno utječe na zadovoljstvo lokalnog stanovništva, turista i jednodnevnih posjetitelja. Dugoročno projekt doprinosi produljenju turističke sezone kroz razvoj sadržaja za šetnju, rekreaciju, aktivni boravak na otvorenom i doživljaj prostora tijekom cijele godine, čime se smanjuje sezonalnost i stvaraju stabilniji uvjeti za razvoj turizma i povezanih gospodarskih djelatnosti.						
Projekt od posebnog značaja započinje s provedbom u razdoblju važenja Plana upravljanja destinacijom kojim je predviđen (2025.-2029.) (DA/NE)	DA	Projekt od posebnog značaja ima minimalno izrađenu studiju/projektu dokumentaciju prema propisu kojim se regulira odobravanje	DA	Projekt od posebnog značaja prelazi minimalnu vrijednost od 1.000.000 milijuna EUR (DA/NE)	DA	Napomena	

		investicijskih projekata za koje obveze preuzimaju proračunski korisnici i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (DA/NE)					
--	--	--	--	--	--	--	--

29.2. Projekti koji doprinose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti

Naziv projekta	Uređenje glavne rive - centar Betine
Opis predmeta projekta	Predmet projekta je uređenje i funkcionalno unapređenje glavne betinske rive kroz reorganizaciju i modernizaciju infrastrukturnih sustava s ciljem povećanja njezinih operativnih i organizacijskih kapaciteta. Riva predstavlja središnji javni prostor Betine u kojem se tijekom turističke sezone održavaju brojna kulturna, društvena i sportska događanja, uključujući koncerte, regate, veslačka i jedriličarska natjecanja, plivačke maratone te druga okupljanja većeg broja sudionika i posjetitelja. Projekt uključuje repozicioniranje i unapređenje priključaka elektroenergetske i vodoopskrbne infrastrukture radi učinkovitije organizacije događanja i jednostavnije logističke podrške manifestacijama na otvorenom. Također je planirano postavljanje javnih česmi za vodu, rekonstrukcija i hortikulturno uređenje postojećih zelenih površina te unapređenje funkcionalnosti i kvalitete javnog prostora uz očuvanje ambijentalnih i krajobraznih vrijednosti rive kao središnjeg javnog i turističkog prostora destinacije.
Opis svrhe projekta	Svrha projekta je funkcionalna i prostorna transformacija glavne rive u središnju točku društvenog i gospodarskog života Betine. Repozicioniranjem postojećih sadržaja postižu se tri ključna cilja: Povećanje operativne površine - oslobađanje prostora za siguran prihvata velikog broja posjetitelja tijekom ključnih manifestacija i događanja Logistička potpora sportskim manifestacijama - stvaranje adekvatne "bazne stanice" za sudionike regata (osobito onih na latinsko idro), plivačkih maratona i veslačkih natjecanja, čime se podiže razina organizacije i imidž mjesta Multifunkcionalnost - pretvaranje rive iz pasivnog prolaza u dinamičnu pozornicu na otvorenom koja omogućuje lakšu izmjenu različitih ljetnih sadržaja Projektom se stvara prostran i siguran javni prostor koji Betinu pozicionira kao moderno središte odmorišnog, kulturnog i aktivnog turizma, uz zadržavanje njezine autentične mediteranske atmosfere. Relokacijom i rekonstrukcijom zelene infrastrukture stvara se prostor za sadnju i kvalitetan rast autohtonih stabala koje stvaraju prostor u hladu, neophodan za vrijeme ljetnih vrućina. U konačnici, projekt afirmira mediteranski identitet središnjeg javnog lučkog prostora tj. oblikuje ambijent visoke prostorne i boravišne kvalitete.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	• Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom • Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji • Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom • Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem • Prosječna duljina boravka turista u destinaciji • Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika (SECAP Tisno)

	Ovaj projekt doprinosi održivosti kroz tri ključna stupa: ekološki, društveni i tehničko-ekonomski. 1. Ekološka održivost Smanjenje toplinskih otoka- rekonstrukcija zelenih površina u "duboke" gredice omogućuje rast autohtonih stabala s velikim krošnjama, što omogućuje stvaranje hlada i snižavanje temperature (toplinski otok) Očuvanje bioraznolikosti - odabir autohtonih vrsta osigurava dugotrajnost biljaka koje su prilagođene lokalnoj klimi i zahtijevaju manje resursa za održavanje Smanjenje plastičnog otpada - postavljanje javnih česmi potiče korištenje višekratne ambalaže, čime se izravno smanjuje količina plastičnih boca i doprinosi kvalitetnijem gospodarenju otpadom 2. Društvena održivost Revitalizacija javnog prostora - povećanje operativnog dijela rive stvara bolji prostor za "život" mjesta – od koncerata do sportskih manifestacija, što jača društvenu koheziju. Pristupačnost resursima - besplatna pitka voda na javnoj površini povećava standard usluge za građane i posjetitelje. 3. Resursna učinkovitost Povećanje kvalitete komunalne infrastrukture - relokacija priključaka za struju i vodu omogućuje "pametniju" logistiku. To znači bržu pripremu događaja uz manje privremenih, neefikasnih rješenja koja često troše više energije i resursa Dugovječnost infrastrukture - rješavanjem problema "plitkih" površina u kojima biljke nisu mogle opstati, sprječava se propadanje investicije i potreba za stalnim presađivanjem, što projekt čini ekonomski održivijim.
Nositelj provedbe projekta	Općina Tisno
Lokacija provedbe projekta (Grad/Općina)	Betina
Planirani početak provedbe projekta	2026.
Planirani završetak provedbe projekta	2027.
Ključne točke ostvarenja projekta	Izrada studijske i projektno-tehničke dokumentacije – 2025.-2026. Javljanje na poziv – 2026. Javna nabava i ugovaranje izvođača radova i stručnog nadzora – 2026. Radovi – 2026.-2027. Otvorenje – 2027.
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2027.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	800.000,00 €

Iznos vlastitog sufinanciranja	100.000,00 € (Općina Tisno)
Ostali mogući izvori financiranja	EU fondovi Državni proračun Županijski proračun Općinski proračun
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni
Osnova za raspolaganje nekretninama	Vlasništvo
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: DA Studija predizvodljivosti/izvedivosti: DA Analiza troškova i koristi: NE
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: DA Lokacijska dozvola: DA Glavni projekt: DA Mogućnost gradnje prema Pravilniku o jednostavnim građevinama: DA Građevinska dozvola: NE
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije (DA/NE)	NE

Naziv projekta	Uređenje vidikovca Brstine
Opis predmeta projekta	Brdo Brstine smješteno je južno od središta Betine na otoku Murteru te predstavlja vrijedan turistički resurs kao panoramska točka. Najviši vrh, na približno 50 metara nadmorske visine, pruža atraktivan panoramski pogled šire područje (otok Murter, Pirovački zaljev, Vransko jezero, Kornati, Velebit i dr.). Projektom uređenja vidikovca Brstine želi se uspostaviti nova točka za panoramsko razgledavanje i foto punkt. Vidikovac bi bio uređen s minimalnim zahvatima u okolišu, obzirom da se nalazi unutar područja ekološke mreže NATURE 2000 značajnog za vrste i stanišne tipove (POVS) Murter (HR20001050). Projektom bi se uspostavila javna turistička infrastruktura prilagođena prirodnom i krajobraznom karakteru lokacije, s ciljem unaprjeđenja iskustva posjetitelja i kvalitetnije interpretacije prostora. Pri uređenju bi se koristio postojeći građevni materijal dalmatinski sivi kamen i autohtono mediteransko bilje. Planira se postavljanje informativnih panoa opremljenih QR kodovima koji bi sadržavali informacije o lokaciji, panoramskim vizurama, autohtonom mediteranskom bilju te smjernice za odgovorno ponašanje posjetitelja. Uz interpretacijske sadržaje, prostor bi se opremio pratećom urbanom opremom, uključujući klupe za odmor i boravak, foto-punkt kao dodatni turistički sadržaj te manji dječji prostor za igru oblikovan u skladu s prirodnim okolišem. Prilaz budućem vidikovcu bio bi osiguran od naseljene strane mjesta Betina.
Opis svrhe projekta	Obzirom na razvojni potencijal, cilj je razviti novu javnu turističku infrastrukturu (vidikovac) koja će omogućiti da ovaj prostor postane jedan od prepoznatljivih simbola Betine i otoka Murtera. Uređenje vidikovca potrebno je radi višestruke valorizacije prostora kroz funkcionalne, krajobrazne, turističke, društvene i ekološke aspekte, pri čemu vidikovac postaje mjesto doživljaja prostora, interpretacije krajolika i povezivanja čovjeka s prirodnim okruženjem Betine i otoka Murtera.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	• Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom • Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji • Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom • Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika • Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem • Prosječna duljina boravka turista u destinaciji 1. Ekološki doprinos Očuvanje okoliša- projekt uređenja vidikovca Brstine doprinosi očuvanju prirodnog okoliša i krajobraznih vrijednosti prostora kroz plansko i kontrolirano korištenje lokaliteta Povećanje dostupnosti prirodnih atrakcija - uređenjem pristupnih i boravišnih površina smanjuje se nekontrolirano kretanje posjetitelja po osjetljivom krškom terenu, čime se sprječava degradacija prostora, erozija tla i urušavanje postojećih kamenih suhozida Gospodarenje otpadom- postavljanjem koševa za otpad smanjuje se nepropisno odlaganje otpada u prirodi te se potiče odgovornije ponašanje posjetitelja i očuvanje prirodnog ambijenta vidikovca. 2. Društveni doprinos

	Javni prostor - projekt doprinosi povećanju kvalitete života lokalnog stanovništva stvaranjem novog javnog prostora za boravak, rekreaciju, druženje i boravak na otvorenom Sigurnost - uređenje vidikovca povećava sigurnost korisnika prostora jer omogućuje sigurnije kretanje i boravak na lokaciji koja je trenutno teško pristupačna i neuređena Edukativna i društvena vrijednost - razvoj nove javne turističke infrastrukture za lokalno stanovništvo i posjetitelje kroz valorizaciju i interpretaciju lokalne kulturne i prirodne baštine 3. Gospodarski doprinos Poticanje lokalnog gospodarstva - povećanje atraktivnosti destinacije, rastu broja posjetitelja, a time i lokalnog gospodarstva.
Nositelj provedbe projekta	Općina Tisno/TZM Betina
Lokacija provedbe projekta (Grad/Općina)	Betina
Planirani početak provedbe projekta	2027.
Planirani završetak provedbe projekta	2029.
Ključne točke ostvarenja projekta	Analiza terena – 2027. Izrada studijske i projektno-tehničke dokumentacije, troškovnika i tehničkih planova – 2027.-2028. Javljanje na poziv – 2027.-2028. Javna nabava i ugovaranje izvođača radova i stručnog nadzora – 2028. Građevinski radovi – 2028.-2029. Tehnički pregled i otvorenje – 2029. Promocija – 2029.
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2029.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	300.000,00 €
Iznos vlastitog sufinanciranja	-
Ostali mogući izvori financiranja	EU fondovi Državni proračun Županijski proračun
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni
Osnova za raspolaganje nekretninama	Ostalo

Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: NE Studija predizvodljivosti/izvedivosti: NE Analiza troškova i koristi: NE
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: NE Lokacijska dozvola: NE Glavni projekt: NE Mogućnost gradnje prema Pravilniku o jednostavnim građevinama: DA Građevinska dozvola: NE
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije (DA/NE)	NE

Naziv projekta	Dovršetak pješačko-biciklističke staze Kapelica
Opis predmeta projekta	Pješačko-biciklistička staza Kapelica nalazi se u obalnom području između starog dijela Betine – predjela Varoš te brodogradilišta i marine Betina. Staza je izgrađena tijekom 2025. godine u ukupnoj duljini od približno 400 metara, s ciljem razvoja nove turističke infrastrukture, odnosno povećanja dostupnosti i uređenosti obalnog prostora. Izgradnjom staze stvoren je kvalitetniji i sigurniji prostor za pješake i bicikliste tj. rekreaciju i boravak na otvorenom. Za potpuno dovršenje projekta planirano je dodatno hortikulturno uređenje prostora kroz sadnju autohtonih stabala i mediteranskog bilja, kao i postavljanje informativno-edukativnih tabli s prikazom povijesti i značaja zavjetne Kapelice smještene uz samu trasu staze (u moru). Provođenjem ovih aktivnosti omogućit će se kvalitetnije korištenje nove staze, što će u konačnici doprinijeti povećanju zadovoljstva lokalnih turista i posjetitelja.
Opis svrhe projekta	Svrha projekta je uspostava trajnog i sigurnog pješačko-biciklističkog koridora uz obalni pojas Betine, čime se fizički povezuje povijesni predio Varoši s marinom i brodogradilištem Betina. Projektom se postiže: Osiguravanje javnog pristupa obali- otkupom privatnih parcela i ucrtavanjem staze u vlasništvo Općine, prostor koji je ranije bio neuredan i ilegalno odlagalište smeća vraćen je na korištenje zajednici. Poticanje zdravog načina života – kroz stvaranje nove rekreacijske zone izravno se podiže kvaliteta života lokalnog stanovništva i nudi dodatni sadržaj posjetiteljima zainteresiranima za aktivni turizam. Ekološka revitalizacija – projektom je predviđena završno ozelenjavanje autohtonim stablima služi stvaranju prirodnog hlada i poboljšanju mikroklima, čime staza postaje održiva i ugodna za korištenje čak i tijekom visokih ljetnih temperatura. Povećanje sigurnosti – razdvajanjem pješačkog i biciklističkog toka od glavnih prometnica povećava se sigurnost svih sudionika u prometu U konačnici, ovaj projekt predstavlja transformaciju privatiziranog obalnog pojasa u kvalitetan javni prostor koji spaja tradiciju, sakralnu baštinu, rekreaciju i ekološku osviještenost.

Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	• Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom • Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji • Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom • Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem • Prosječna duljina boravka turista u destinaciji • Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika (SECAP Tisno) Održivost se očituje kroz: 1. Ekološki doprinos (Zelena infrastruktura i ublažavanje klimatskih promjena). Smanjenje toplinskih otoka- sadnja autohtonih stabala duž asfaltirane staze pruža prirodni hlad te snižava temperaturu površine i zraka u obalnom prostoru Očuvanje autohtone flore- korištenje isključivo domaćih vrsta osigurava biološku raznolikost i otpornost na lokalne klimatske uvjete uz minimalnu potrošnju vode Promicanje niskouglijčne mobilnosti- izgradnja biciklističke i pješačke staze izravno potiče kretanje bez emisija CO₂, smanjujući ovisnost o automobilskom prijevozu između različitih dijelova mjesta. 2. Društveni doprinos Povrat javnog dobra zajednici- pretvaranje nekadašnjih privatnih parcela uz more u javno vlasništvo ključan je pokazatelj društvene održivosti. Time je omogućen slobodan pristup obali svim građanima. Poboljšanje javnog zdravlja- osiguravanjem sigurnog prostora za rekreaciju izravno se potiču zdrave navike i povećava blagostanje lokalnog stanovništva. 3. Upravljački i prostorni doprinos (Održivo planiranje) Legalizacija i zaštita prostora- ucrtavanje staze u vlasništvo Općine osigurava njezinu trajnu namjenu kao javnog prostora, čime se sprječava daljnja apartmanizacija i devastacija obale. Povezanost- bolja povezanost Varoši i marine smanjuje pritisak na postojeće prometnice, čineći lokalni prometni sustav učinkovitijim.
Nositelj provedbe projekta	Općina Tisno/TZM Betina
Lokacija provedbe projekta (Grad/Općina)	Betina
Planirani početak provedbe projekta	2027.
Planirani završetak provedbe projekta	2027.
Ključne točke ostvarenja projekta	Provođenje postupka nabave– 2026.–2027. Ugovaranje – 2027. Hortikulturni radovi – 2027.-2027.

	Postavljanje turističke signalizacije – 2027.-2027.
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2028.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	70.000,00 €
Iznos vlastitog sufinanciranja	-
Ostali mogući izvori financiranja	EU fondovi Državni proračun Županijski proračun
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni
Osnova za raspolaganje nekretninama	Vlasništvo
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: DA Studija predizvodljivosti/izvedivosti: NE Analiza troškova i koristi: NE
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: NE Lokacijska dozvola: NE Glavni projekt: DA Mogućnost gradnje prema Pravilniku o jednostavnim građevinama: DA Građevinska dozvola: DA
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije (DA/NE)	NE

Naziv projekta	Uređenje plaža
Opis predmeta projekta	Projekt „Uređenje plaža“ obuhvaća uređenje, sanaciju, opremanje i održavanje plažnih i obalnih prostora na području naselja Betina. Planirane aktivnosti provodit će se na plažama Zdrače i Dolac te ostalim obalnim potezima i javnim prostorima uz more, uključujući Branimirovu ulicu, Obalu Petra Krešimira IV, Varoš i Kapelicu. Projekt uključuje uređenje obalnog pojasa, poboljšanje pristupa i sigurnosti korisnika, postavljanje urbane i komunalne opreme poput tuševa, kabina za presvlačenje, klupa, koševa za otpad i signalizacije, hortikulturno uređenje te unapređenje funkcionalnosti i izgleda javnih prostora uz more.
Opis svrhe projekta	Svrha projekta je unaprijediti kvalitetu i funkcionalnost plažnih i obalnih prostora te osigurati kvalitetniju, sigurniju i dostupniju javnu infrastrukturu za lokalno stanovništvo i posjetitelje. Provedbom projekta povećat će se razina uređenosti i opremljenosti prostora, unaprijediti uvjeti korištenja obalnog područja te dodatno valorizirati obalni prostor kao važan element identiteta, atraktivnosti i turističke prepoznatljivosti Betine.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	• Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji • Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom • Prosječna duljina boravka turista u destinaciji • Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem • Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom Projektom se ostvaruje sljedeći doprinos održivosti 1. Ekološki doprinos Zaštita obalnog prostora - uređenjem i sanacijom obalnog pojasa doprinosi se očuvanju prostora i sprječavanju njegove daljnje degradacije. Održivo upravljanje prostorom - hortikulturnim uređenjem i unapređenjem komunalne infrastrukture povećava se kvaliteta i održivost korištenja obalnog područja. 2. Društveni doprinos Unapređenje javnih prostora - projekt omogućuje kvalitetnije i sigurnije korištenje plažnih i obalnih prostora tijekom cijele godine Povećanje zadovoljstva korisnika prostora - poboljšanjem dostupnosti i opremljenosti javnih prostora povećava se zadovoljstvo lokalnog stanovništva i posjetitelja boravkom u destinaciji. 3. Gospodarski doprinos Jačanje atraktivnosti destinacije- uređeni i funkcionalni plažni prostori doprinose prepoznatljivosti i konkurentnosti turističke ponude Betine. Razvoj održivog turizma- unapređenjem kvalitete javne turističke infrastrukture stvaraju se preduvjeti za dulji boravak turista i ravnomjerniji turistički razvoj
Nositelj provedbe projekta	Općina Tisno
Lokacija provedbe projekta (Grad/Općina)	Općina Tisno (Betina)
Planirani početak provedbe projekta	2025.

Planirani završetak provedbe projekta	2029.
Ključne točke ostvarenja projekta	- Izrada projektno-tehničke dokumentacije – 2025.-2026. - Priprema i provedba postupka javne nabave – 2027. - Izvođenje radova na uređenju plaža – 2027.–2028. (fazno) - Postavljanje komunalne i turističke opreme (tuševi, kabine, signalizacija, urbani mobilijar) – 2028.–2028. - Završetak radova i stavljanje plaža u funkciju – 2028. Održivost se očituje kroz: - Ekološki doprinos Zaštita obalnog prostora - uređenjem i sanacijom obalnog pojasa doprinosi se očuvanju prostora i sprječavanju njegove daljnje degradacije. Održivo upravljanje prostorom - hortikulturnim uređenjem i unapređenjem komunalne infrastrukture povećava se kvaliteta i održivost korištenja obalnog područja. - Društveni doprinos Unapređenje javnih prostora - projekt omogućuje kvalitetnije i sigurnije korištenje plažnih i obalnih prostora tijekom cijele godine Povećanje zadovoljstva korisnika prostora - poboljšanjem dostupnosti i opremljenosti javnih prostora povećava se zadovoljstvo lokalnog stanovništva i posjetitelja boravkom u destinaciji. - Gospodarski doprinos Jačanje atraktivnosti destinacije- uređeni i funkcionalni plažni prostori doprinose prepoznatljivosti i konkurentnosti turističke ponude Betine. Razvoj održivog turizma- unapređenjem kvalitete javne turističke infrastrukture stvaraju se preduvjeti za dulji boravak turista i ravnomjerniji turistički razvoj
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2029.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	800.000,00 €
Iznos vlastitog sufinanciranja	10.000,00 € (TJM Betina)
Ostali mogući izvori financiranja	Državni proračun Županijski proračun EU fondovi Donacije
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni

Osnova za raspolaganje nekretninama	Ostalo/Pravo korištenja/Koncesija
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: NE Studija predizvodljivosti/izvedivosti: NE Analiza troškova i koristi: NE
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: DA Lokacijska dozvola: NE Glavni projekt: NE Mogućnost gradnje prema Pravilniku o jednostavnim građevinama: DA Građevinska dozvola: DA
Projekt od posebnog značaja prelazi minimalnu vrijednost od 1.000.000 milijuna EUR (DA/NE)	NE

Naziv projekta	Sportsko-adrenalinski park „Gajeta fun“
Opis predmeta projekta	Predmet projekta je realizacija sportsko-adrenalinskog parka „Gajeta Fun“, tematski inspiriranog Betinom, njezinom bogatom tradicijom drvene brodogradnje i pomorskim identitetom mjesta. Projekt razvija inovativan koncept koji povezuje maritimnu baštinu s modernim sportskim i adrenalinskim sadržajima, stvarajući novi turistički proizvod destinacije. Ovakav park bi bio jedinstven u regiji jer bi osim rekreacije promovirao i lokalni identitet, privlačeći obitelji i turiste koji traže autentično iskustvo. Projektom je predviđeno formiranje tematski oblikovanih sportskih i adrenalinskih sadržaja inspiriranih pomorskom tradicijom Betine i elementima tradicionalne drvene brodogradnje, pri čemu se rekreativne aktivnosti interpretiraju kroz suvremeni i edukativni koncept prostora. Neki od planiranih sadržaja uključuju visinski poligon (Low Ropes) sa stazama na visini od 1 do 3 metra, prilagođenima djeci i jednostavnijima za održavanje, s preprekama poput hodanja po debelim brodskim konopima i mrežama. Planiran je i drveni poligon spretnosti sa stazom i preprekama izrađenima od trupaca i drvenih kutija inspiriranih brodskim teretom, namijenjenih preskakanju i provlačenju. U sklopu parka predviđen je i manji zipline „Lantina“, duljine 20 do 30 metara, koji simulira kretanje brodskog jedra.
Opis svrhe projekta	Svrha ovog projekta je stvaranje jedinstvenog sportsko-turističkog sadržaja koji bi obogatio ponudu Betine, a istovremeno očuvao i promovirao njezinu lokalnu tradiciju. Glavni ciljevi mogu se podijeliti u tri kategorije: 1. Turistička diferencijacija i brendiranje- umjesto generičkog zabavnog parka, Betina dobiva autentičnu atrakciju koja priča priču o drvenoj brodogradnji, što je može izdvojiti od ostalih destinacija u okruženju. Planirano je privlačenje novih segmenata gostiju, prije svega obitelji s

	djecom i mladih turista koji u skladu s suvremenim trendovima traže dodatne turističke sadržaje tj. više od klasičnog turističkog proizvoda Sunca i mora. 2. Rekreacija i zdrav život- projekt potiče aktivan boravak na otvorenom i razvoj zdravih životnih navika kroz sadržaje namijenjene rekreaciji, igri i svakodnevnom kretanju djece, mladih i obitelji. Sportsko-adrenalinski sadržaji doprinose razvoju motoričkih sposobnosti, koordinacije i fizičke aktivnosti te stvaraju novo mjesto okupljanja i boravka koje nadilazi uobičajene sadržaje poput kafića i plaža, čime projekt izravno doprinosi kvaliteti života i jačanju društvene povezanosti lokalne zajednice i obogaćivanju iskustva turista i posjetitelja. 3. Edukacija i očuvanje baštine- korištenjem elemenata poput jarbola, brodskih konopa i mreža projekt na interaktivan i zabavan način upoznaje korisnike, osobito djecu i mlade, s pomorskom tradicijom, alatima i terminologijom karakterističnom za betinski škver i drvenu brodogradnju. Na taj način projekt doprinosi očuvanju i interpretaciji lokalne baštine tj. turističkoj valorizaciji bogate pomorske i brodograditeljske povijesti Betine. Također, sadržaji adrenalinskog parka koristit će se kao produžena ruka (sinergijski učinak) Muzeja betinske drvene brodogradnje, prenoseći kulturnu baštinu iz zatvorenog prostora u aktivnu upotrebu. 4. Gospodarski aspekt-projekt doprinosi produljenju turističke sezone razvojem sadržaja koji su posebno atraktivni tijekom predsezone i posezone, odnosno u proljetnim i jesenskim mjesecima (travanj, svibanj, lipanj, rujan i listopad), kada temperature nisu previsoke za fizičku aktivnost, ali jesu za kupanje. Sportsko-adrenalinski park obogaćuje turističku ponudu destinacije i potiče dolazak posjetitelja izvan vrhunca ljetne sezone, čime se stvaraju stabilniji uvjeti za razvoj lokalnog gospodarstva. Povećana frekvencija korisnika i posjetitelja pozitivno utječe na potrošnju u ugostiteljskim, trgovačkim i ostalim uslužnim djelatnostima u neposrednom okruženju te doprinosi većoj gospodarskoj aktivnosti na području Betine.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	• Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom • Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji • Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem • Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone • Prosječna duljina boravka turista u destinaciji • Ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane • Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane Projekt sportsko-adrenalinskog parka u Betini izravno doprinosi održivosti kroz tri ključna stupa: ekološki, društveni i gospodarski. 1.Ekološka održivost (Low impact) Upotreba prirodnih materijala- korištenje lokalnog drva (ariš, hrast, bor) i prirodnih konopa smanjuje ugljični otisak u usporedbi s metalnim ili plastičnim konstrukcijama. Minimalna intervencija u prostoru- park se može graditi bez betoniranja velikih površina koje narušavaju ekosustav tla. Očuvanje vegetacije- projekt se prilagođava postojećem drveću (npr. borovoj šumi) koristeći ga za hladovinu. 2.Društvena održivost (Socijalna inkluzija)

	Očuvanje identiteta- kroz dizajn koji simulira brodogradnju, projekt sprječava "turističku uniformiranost" i jača osjećaj lokalnog ponosa kod stanovnika Betine. Međugeneracijska poveznica- park se služiti kao prostor gdje stariji (npr. kalafati) mogu prenositi znanje o čvorovima i drvu mlađima kroz demonstracijske aktivnosti u sklopu parka. Dostupnost- osiguravanjem sadržaja za različite razine vještina, park postaje uključivo mjesto za lokalnu zajednicu tijekom cijele godine, a ne samo za turiste ljeti. 3. Gospodarska održivost (Dugoročna otpornost) Cjelogodišnji turizam- adrenalinski parkovi nisu vezani isključivo uz kupanje, što pomaže u smanjenju sezonalnosti i osigurava stabilnije prihode lokalnim poduzetnicima u proljeće i jesen. Niski troškovi održavanja- korištenje autohtonih materijala otpornih na posolicu smanjuje dugoročne troškove održavanja i potrebu za uvozom skupih zamjenskih dijelova. Poticanje lokalne ekonomije- izgradnja i održavanje parka mogu se povjeriti lokalnim obrtnicima i škverovima, čime financijska korist ostaje unutar zajednice.
Nositelj provedbe projekta	Općina Tisno/TZM Betina
Lokacija provedbe projekta (Grad/Općina)	Betina
Planirani početak provedbe projekta	2027.
Planirani završetak provedbe projekta	2029.
Ključne točke ostvarenja projekta	- Osnovna istraživanja i planiranje – 2027. - Planiranje, odabir lokacije i provjera namjene. - Izrada idejnog rješenja - Definiranje vizualnog identiteta (brodograditeljski motivi) i rasporeda elemenata u prostoru bez narušavanja prirode - Pravna struktura- Određivanje vlasničke upravljačke strukture upravljanja (Općina ili Turistička zajednica) - Priprema studijske i projektno-tehničke dokumentacije i dozvola – 2028. - Glavni projekt-izrada tehničkih crteža s fokusom na statiku drvenih konstrukcija i sigurnost temeljenja. - Ishođenje dozvola- dobivanje suglasnosti (npr. zaštita okoliša, šumarija, komunalne službe) i, ako je potrebno, građevinske dozvole. - Prijava za financiranje- finalizacija dokumentacije za prijavu na nacionalne (Ministarstvo turizma) ili EU fondove – 2028. - Provođenje postupka javne nabave i odabira izvođača – 2028. - Nabava i priprema materijala te odabir izvođača - Raspisivanje natječaja za tvrtku specijaliziranu za adrenalinske parkove i/ili lokalne drvoprerađivače - Provođenje radova – 2029. - Nabava certificiranih materijala- nabava drva tretiranog za vanjske uvjete i atestirane opreme (sajle, karabineri, sigurnosni sustavi)

	• Priprema terena - minimalno krčenje, uređenje staza i postavljanje osnovnih instalacija (voda/struja ako su potrebni). • Montaža i sigurnosni atesti -izgradnja poligona kroz postavljanje vertikalnih stupova, platformi i horizontalnih prepreka. • Inspekcijski nadzor - svaki adrenalinski park mora proći pregled prema normi HRN EN 15567-1 (koja se odnosi na žičare i parkove s užadi). • Dobivanje certifikata o sigurnosti- izdavanje potvrde da je park siguran za javno korištenje od strane ovlaštenog tijela. 6. Operativno pokretanje i promocija – 2029.-2030. • Edukacija osoblja • Marketing i brendiranje- postavljanje signalizacije, povezivanje s Muzejom betinske drvene brodogradnje i uvrštavanje u turističke karte • Svečano otvorenje: Promotivni događaj za mještane i prve posjetitelje.
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2029.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	300.000,00 €
Iznos vlastitog sufinanciranja	5.000,00 € (TZM Betina)
Ostali mogući izvori financiranja	EU fondovi Državni proračun Županijski proračun
Imovinsko-pravni odnosi	U postupku rješavanja
Osnova za raspolaganje nekretninama	Ostalo
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: NE Studija predizvodljivosti/izvedivosti: NE Analiza troškova i koristi: NE
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: NE Lokacijska dozvola: NE Glavni projekt: NE Mogućnost gradnje prema Pravilniku o jednostavnim građevinama: DA Građevinska dozvola: NE
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije (DA/NE)	NE

Naziv projekta	Revitalizacija uzgoja i razvoj manifestacije „Dani betinske pomidore“
Opis predmeta projekta	Betinsko-murtersko polje povijesno je bilo središte uzgoja autohtone rajčice, podržano jedinstvenim sustavom od preko 300 bunara s bočatom vodom (iako su još puni vode, koriste se svega 10 %). Danas je tradicija uzgoja betinske pomidore gotovo iščezla, sjeme je pred izumiranjem, a lokalno tržište preplavljeno je industrijskim proizvodima. Cilj ovog projekta je uspostaviti održivi model revitalizacije uzgoja, zaštititi izvorno sjeme te brendirati „Betinsku pomidoru“ kao vrhunski poljoprivredni i turistički proizvod. Ovaj projekt ima ogroman potencijal za turistički razvoj i brendiranje Betine jer spaja ekologiju, gastronomiju i kulturnu baštinu. Betinska pomidora nije samo povrće, ona je simbol preživljavanja i domišljatosti (korištenje bočate vode). Betina se kroz ovaj projekt brendira kao mjesto "živog polja" i tradicije, što je izdvaja od generičkih turističkih mjesta. Betinska pomidora, pritom, postaje "ambasador" mjesta, slično kao što je gajeta u brodogradnji.
Opis svrhe projekta	Svrha projekta "Betinska pomidora" je sustavna obnova poljoprivredne tradicije i zaštita identiteta Murtersko-betinskog polja kroz oživljavanje uzgoja autohtone rajčice. Projekt se temelji na četiri ključna stupa svrhe: 1. Ekološka regeneracija i očuvanje genetskog koda- glavni cilj je spašavanje izvornog sjemena koje je pred izumiranjem. Cilj je stvoriti "živu banku sjemena" i potaknuti ekološki uzgoj u Murtersko-betinskom polju, čime se obnavlja bioraznolikost i sprječava trajni gubitak autohtone sorte. 2. Revitalizacija kulturne i graditeljske baštine- svrha je fizička obnova i funkcionalno vraćanje u život sustava od 300 bunara. Ti bunari nisu samo spomenici trudu predaka, već održiv model navodnjavanja bočatom vodom koji projektu daje jedinstvenu priču i prepoznatljivost u odnosu na bilo koji drugi poljoprivredni proizvod. 3. Gastronomska i turistička diferencijacija- svrha je ponuditi gostima autentičan doživljaj (miris i okus prave pomidore) koji se ne može naći u trgovačkim lancima. Time se Betina pozicionira kao destinacija održivog, "slow food" turizma koji vrednuje lokalnu namirnicu koja će postati premium turistički brend destinacije. 4. Gospodarska samoodrživost i lokalna otpornost- projekt nastoji stvoriti ekonomski model koji će motivirati mještane da se vrate zemlji. Cilj je smanjiti ovisnost o uveznoj hrani i stvoriti dodatnu vrijednost kroz preradu pomidore u suvenire (šalše, sušene pomidore) te izravno povezivanje polja s lokalnim restoranima.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	• Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom • Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji • Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem • Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone • Prosječna duljina boravka turista u destinaciji • Ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane • Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane

	Projekt "Betinska pomidora" predstavlja primjer održivog razvoja jer izravno odgovara na ekološke, društvene i ekonomske izazove današnjice. Specifični način doprinosa ključnim pokazateljima održivosti: 1. Ekološki doprinos (Okolišna održivost) Očuvanje bioraznolikosti- spašavanjem autohtonog sjemena sprječava se trajni gubitak genetskog koda specifične sorte koja je prilagođena lokalnoj mikroklimi. Održivo upravljanje vodama- ponovna uporaba bočate vode iz bunara za navodnjavanje smanjuje pritisak na javni vodovod i resurse pitke vode, koristeći prirodno dostupne izvore Smanjenje ugljičnog otiska - model "od polja do stola" eliminira potrebu za dugim transportnim lancima i skladištenjem u hladnjačama, što drastično smanjuje emisiju CO₂ u usporedbi s rajčicom (pomidorom) iz trgovačkih centara. 2. Društveni doprinos (Socijalna održivost) Očuvanje nematerijalne baštine- prijenos znanja o specifičnim tehnikama uzgoja i održavanja bunara sa starijih generacija na mlađe sprječava zaborav tradicijskih vještina. Jačanje lokalnog identiteta- projekt vraća ponos Betinjanima na njihovo polje i tradiciju, transformirajući "zapušteni prostor" u prostor kolektivne vrijednosti. Edukacijska funkcija- polje postaje učionica na otvorenom za lokalnu djecu i turiste, promičući važnost zdrave prehrane i samoodrživosti. 3. Gospodarski doprinos (Ekonomska održivost) Stvaranje visoke dodane vrijednosti- brendirana "Betinska pomidora" postiže znatno višu cijenu od industrijske, čime se poljoprivreda ponovno čini isplativom za lokalne male proizvođače (OPG-ove). Komercijalna otpornost- diverzifikacija lokalne ekonomije (manja ovisnost isključivo o smještaju i nautici) kroz razvoj agro-turizma. Cjelogodišnji potencijal - iako je berba ljeti, prerada u proizvode poput šalše, sušenih pomidora ili sjemena omogućuje prodaju i prihode tijekom cijele godine. 4. Kulturni doprinos (Kulturna održivost) Revitalizacija graditeljske baštine- obnova 300 bunara znači očuvanje jedinstvenog kulturnog pejzaža Betine koji bi bez ove funkcije propao pod naletom sukcesije ili nelegalne urbanizacije.
Nositelj provedbe projekta	Općina Tisno/TZM Betina
Lokacija provedbe projekta (Grad/Općina)	Betina
Planirani početak provedbe projekta	2026. (kontinuirano)
Planirani završetak provedbe projekta	2029.
Ključne točke ostvarenja projekta	Ključne točke ostvarenja za projekt "Betinska pomidora" podijeljene su na faze koje osiguravaju da se tradicija ne samo obnovi, već i trajno usadi u život mjesta.

	0. Identifikacija i spašavanje genetskog koda (Nulta faza) Pronalazak izvornog sjemena- terenski rad sa starijim mještanima i prikupljanje preostalih zaliha sjemena "stare" betinske pomidore. Stručna validacija- suradnja s agronomima kako bi se izolirala najotpornija i najukusnija linija sjemena prilagođena bočatoj vodi. 1. Revitalizacija infrastrukture (Faza obnove) Mapiranje i čišćenje bunara- izrada registra 300 bunara te obnova prvih "pokaznih" 5-10 bunara koji će služiti kao primarni izvor vode za ogledna polja. Uređenje oglednog polja- priprema prve parcele u Betinsko-murterskom polju koja će služiti kao edukacijski centar i rasadnik za ostale mještane. 2. Uspostava modela uzgoja i distribucije (Operativna faza) Podjela sjemena i edukacija- organizacija radionica za mještane i OPG-ove te podjela certificiranog sjemena uz obvezu uzgoja po tradicionalnim metodama. Certificiranje "Betinska pomidora"- definiranje standarda kvalitete i vizualnog identiteta (etikete) koju će nositi samo plodovi uzgojeni u polju. 3. Brendiranje i turistička integracija (Marketinška faza) Uključivanje u ugostiteljsku ponudu - potpisivanje ugovora s lokalnim restoranima o otkupu uroda – cilj je da „Betinska šalša“ postane obvezni dio menija. Otvaranje "Put pomidore"- tematska pješačka staza kroz polje s informativnim tablama o povijesti bunara i uzgoja. 3. Transformacija u trajni sustav (Faza bez kraja) Godišnja razmjena sjemena- uspostava tradicije "Dana sjemena" svakog proljeća, čime se osigurava da projekt živi bez obzira na vanjsko financiranje. Prerada i suveniri- pokretanje male linije premium proizvoda (sušena pomidora, šalša, sjeme u ukrasnim vrećicama) koji su dostupni cijele godine. Radionice s djecom na temu pomidore; crteži, zalijevanje, kuhanje i ostale aktivnosti.
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	Godina 1. Faza 1: Ova faza mora započeti u kasnu jesen/zimu kako bi sve bilo spremno za proljeće - Mapiranje lokacija 300 bunara i identifikacija preostalih zaliha sjemena kod lokalnog stanovništva - Formiranje "Baze sjemena" i stručna selekcija u suradnji s agronomima - Čišćenje i sanacija prvih 5 prioriternih bunara te priprema ogledne parcele u Polju - Podjela sjemena zainteresiranim uzgajivačima i početak kontrolirane sadnje presadnica Faza 2: Prva ljetna sezona i brendiranje - Sadnja pomidore u polju uz demonstraciju tradicijskog navodnjavanja iz bunara. Fokus je na prvoj berbi i vidljivosti projekta - Prva berba- pokretanje dječjih radionica i promotivne kampanje "Kušaj Betinu" u lokalnim restoranima; prikupljanje novog sjemena za iduću godinu i početak suradnje s novootvorenim OPG-ovima Godina 2. Faza 1: Ljetna sezona - Organizacija prve manifestacije "Dan Betinske Pomidore" i promocija turističke staze kroz polje Faza 2: Širenje i održivost - Projekt se nastavlja razvijati i prelazi iz eksperimentalne faze u standard Godina 3. Udvostručenje broja uzgajivača

Ukupna procijenjena vrijednost projekta	- Uvođenje službenog certifikata kvalitete za sve proizvode iz Murtersko-betinskog polja	
	Procjena vrijednosti projekta izvršena je indikativno po fazama. Ukupna vrijednost projekta je 233.000,00 €.	
	I.FAZA <u>Revitalizacija Betinske pomidore</u> -12 mjeseci, 66.000,00 €	
	Aktivnost	Procjena (€)
	Upravljanje projektom	7.000,00
	Identifikacija i prikupljanje autohtonog sjemena	4.000,00
	Stručna selekcija i uspostava banke sjemena	3.000,00
	Mapiranje bunara	3.000,00
	Čišćenje i obnova prvih 5 pilot bunara	35.000,00
	Uređenje oglednog polja i osnovni sustav navodnjavanja	4.000,00
	Nabava presadnica i početak kontroliranog uzgoja	6.000,00
	Vizualni identitet projekta, web i početna promocija	4.000,00
	UKUPNO	66.000
	II. FAZA <u>Razvoj lanca vrijednosti Betinske pomidore</u> -24 mjeseci, 62.000,00 €	
	Aktivnost	Procjena (€)
	Upravljanje projektom	14.000,00
	Edukacije stanovništva i OPG-ova te godišnja razmjena sjemena	5.000,00
	Distribucija certificiranog sjemena	3.000,00
	Širenje proizvodnje i uključivanje novih proizvođača	5.000,00
	Razvoj certifikata "Betinska pomidora"	4.000,00
	Dizajn ambalaže i etiketa	4.000,00
	Razvoj premium proizvoda i suvenira („Kušaj Betinu“)	6.000,00
	Uključivanje restorana i ugovaranje otkupa (radionice i sastanci)	3.000,00
	Organizacija manifestacije "Dan Betinske pomidore"	7.000,00
	Radionice za djecu i posjetitelje	4.000,00
	Promidžba i vidljivost	7.000,00
	UKUPNO	62.000,00

	III. FAZA Poučna staza „Put pomidore“ - 12 mjeseci - 105.000,00 €	
	Aktivnost	Procjena (€)
	Upravljanje projektom	7.000,00
	Izrada projektne dokumentacije	5.000,00
	Uređenje poučne staze "Put pomidore"	80.000,00
	Interpretacijske ploče i signalizacija	7.000,00
	Promidžba i vidljivost	6.000,00
	UKUPNO	105.000,00
Iznos vlastitog sufinanciranja	5 % (TZM Betina)	
Ostali mogući izvori financiranja	EU fondovi Državni proračun Županijski proračun Općinski proračun Donacije	
Imovinsko-pravni odnosi	U postupku rješavanja	
Osnova za raspolaganje nekretninama	Ostalo	
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: NE Studija predizvodljivosti/izvedivosti: NE Analiza troškova i koristi: NE	
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: NE Lokacijska dozvola: NE Glavni projekt: NE Mogućnost gradnje prema Pravilniku o jednostavnim građevinama: DA Građevinska dozvola: NE	
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije (DA/NE)	NE	

Naziv projekta	Izgradnja cestovne obilaznice oko kampa „Plitka Vala“
Opis predmeta projekta	Predmet projekta je izgradnja nove obilazne prometnice oko kampa „Plitka Vala“. Projekt uključuje izgradnju i uređenje prometnice duljine oko 700 metara po trasi postojeće nerazvrstane ceste (poljskog puta) u vlasništvu Republike Hrvatske. Radovi će obuhvatiti pripremu i uređenje terena, zemljane radove, izgradnju kolničke konstrukcije te izvedbu prometne signalizacije i prometne opreme. Realizacijom ceste unaprijedit će se protočnost i organizacija prometa na širem području izmještanjem tranzitnog prometa iz zone kampa i turističkog područja, čime će se ujedno povećati sigurnosti svih sudionika u prometu.
Opis svrhe projekta	Svrha projekta je izgradnja obilazne prometnice radi izmještanja tranzitnog prometa iz zone kampa „Plitka Vala“ te povećanja sigurnosti i funkcionalnosti odvijanja prometa na predmetnom području. Projektom se uklanja postojeće usko prometno grlo, osigurava veća protočnost vozila i smanjuje konflikt između kolnog i pješačkog prometa, osobito u razdobljima pojačanog sezonskog opterećenja. Izgradnjom prometnice unaprijedit će se prometna dostupnost i kvaliteta lokalne cestovne infrastrukture, smanjiti negativni utjecaji cestovnog prometa poput zastoja, buke i emisija ispušnih plinova te osigurati kvalitetniji i sigurniji uvjeti za kretanje svih sudionika u prometu. Projekt ujedno predstavlja važan infrastrukturni preduvjet za održivi razvoj turizma i učinkovitije prometno povezivanje područja Općine Tisno i Općine Murter-Kornati.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	• Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom • Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji • Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem • Prosječna duljina boravka turista u destinaciji • Ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane • Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane • Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika (SECAP Tisno) Izgradnja zaobilaznice doprinosi pokazateljima održivosti (ekološkim, društvenim i ekonomskim) na sljedeće način: 1. Ekološka održivost (Smanjenje negativnog utjecaja) - Smanjenje emisije CO₂ i ostalih ispušnih plinova - izmještanjem vozila iz kampa poboljšava se kvaliteta zraka u zoni kampa - Smanjenje zvučnog zagađenja - buka motora i prometa seli se izvan naseljenog dijela, čime se čuva prirodni akustični ambijent. 2. Društvena održivost (Sigurnost i kvaliteta života) - Povećanje opće sigurnosti - eliminacija rizika od naleta vozila na djecu i pješake unutar kampa - Humanizacija prostora - pretvaranje postojeće prometnice kroz kamp u pješačke i rekreativne zone potiče fizičku aktivnost i sigurnije kretanje ranjivih skupina. 3. Ekonomska održivost - Konkurentnost destinacije - kamp koji nudi "zonu bez prometa" ima veću tržišnu vrijednost i privlači ekološki osviještene goste

	Učinkovita infrastruktura - korištenjem zemljišta u vlasništvu RH projekt se realizira racionalno, bez troškova dugotrajnih imovinskih sporova, čime se osigurava brži povrat investicije u kvalitetu turizma Upravljanje prostorom - jasna separacija tranzitne i turističke infrastrukture sprječava daljnju degradaciju prostora kampa uzrokovanu prekomjernom apartmanizacijom u okolici
Nositelj provedbe projekta	Županijska uprava za ceste / Općina Tisno
Lokacija provedbe projekta (Grad/Općina)	Betina
Planirani početak provedbe projekta	2027.
Planirani završetak provedbe projekta	2030.
Ključne točke ostvarenja projekta	Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa (pravo građenja, vlasništvo RH) - 2027 Izrada projektno-tehničke dokumentacije - 2028. Ishođenje potrebnih dozvola (lokacijske i građevinske dozvole) - 2028. Realizacija radova - 2029. Tehnički pregled i otvaranje - 2029. Mjerenje smanjenja razine buke i praćenje zadovoljstva gostiju nakon prve sezone bez prometa (dokazivanje održivosti) -2030
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2030.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	300.000,00 €
Iznos vlastitog sufinanciranja	0-15 % (Općina Tisno)
Ostali mogući izvori financiranja	EU fondovi Državni proračun Županijski proračun
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni
Osnova za raspolaganje nekretninama	Vlasništvo (RH)
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: NE Studija predizvodljivosti/izvedivosti: NE Analiza troškova i koristi: NE

Status izrade potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: NE Lokacijska dozvola: NE Glavni projekt: NE Mogućnost gradnje prema Pravilniku o jednostavnim građevinama: NE Građevinska dozvola: NE
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije (DA/NE)	NE

Naziv projekta	Uređenje tematske staze „Putevima baštine“
Opis predmeta projekta	Predmet projekta je uređenje tematske edukativne staze „Putevima baštine“ od područja Kapelice, preko crkve sv. Frane, povijesne jezgre, Muzeja betinske drvene brodogradnje, Muzeja na otvorenom (Trg na Moru), sve do novog bočališta uz plažu Bilave. Projektom je predviđeno obnavljanje postojećih i postavljanje novih informativno-edukativnih ploča duž cijele trase, s ciljem interpretacije i promocije lokalne kulturne i povijesne baštine, odnosno približavanja tradicije i identiteta mjesta Betine lokalnoj zajednici i posjetiteljima. Table će sadržavati će tekstualne, fotografske i grafičke prikaze lokalne kulturne i brodograditeljske baštine, s ciljem pristupačne i atraktivne interpretacije za posjetitelje svih dobnih skupina te će biti prilagođene za osobe s invaliditetom.
Opis svrhe projekta	Svrha projekta je unaprijediti interpretaciju, prezentaciju i očuvanje lokalne kulturne i brodograditeljske baštine Betine kroz uvođenje novih interpretacijskih sadržaja u javni prostor kroz uređenje i proširenje tematske poučne staze „Putevima baštine“. Projektom se želi dodatno osnažiti svijest o važnosti očuvanja tradicijske drvene brodogradnje i kulturno-povijesnog identiteta mjesta, povećati vidljivost i dostupnost sadržaja Muzej betinske drvene brodogradnje te povezati najvrjednije kulturne, povijesne i turističke lokalitete u jedinstvenu, sadržajno i interpretacijski usklađenu cjelinu. Na taj način projekt doprinosi obogaćivanju kulturno-turističke ponude, kvalitetnijem doživljaju te jačanju lokalnog identiteta i svijesti o vrijednosti baštine među stanovnicima i posjetiteljima.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	• Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom • Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji • Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem • Prosječna duljina boravka turista u destinaciji • Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom Projekt „Uređenje tematske staze Putevima baštine“ doprinosi pokazateljima održivosti (ekološkim, društvenim i ekonomskim) na sljedeći način: 1. Ekološka održivost (Očuvanje prostora i održivo korištenje javnih površina) Održivo korištenje postojećeg javnog prostora- projekt se realizira unutar postojeće pješačke trase bez značajnih građevinskih zahvata i dodatne devastacije prostora, čime se minimalizira utjecaj na okoliš i očuvaju ambijentalne vrijednosti povijesne jezgre. Smanjenje potrebe za novom infrastrukturom- integracijom interpretacijskih sadržaja u postojeći prostor smanjuje se potreba za izgradnjom novih zasebnih objekata i dodatnim zauzimanjem prostora.

	Poticanje pješačkog kretanja- uređena interpretacijska staza potiče kretanje pješice kroz povijesnu jezgru i smanjuje potrebu za korištenjem motornih vozila na kraćim relacijama unutar mjesta. 2. Društvena održivost (Očuvanje identiteta i dostupnost kulture) Očuvanje i prezentacija brodograditeljske baštine- projekt omogućuje trajnu interpretaciju tradicije betinske drvene brodogradnje i pomorske kulture kroz sadržaje integrirane u javni prostor, čime se jača svijest o važnosti lokalnog identiteta i kulturne baštine. Prijenos znanja na mlađe generacije- interpretacijski sadržaji stvaraju edukativni prostor na otvorenom kroz koji djeca, mladi i posjetitelji upoznaju povijest brodogradnje, tradicijska plovila i pomorsku tradiciju Betine. Humanizacija javnog prostora – projekt pretvara postojeću pješačku komunikaciju u sadržajan i interaktivan javni prostor koji potiče kretanje, boravak i društvenu interakciju stanovnika i posjetitelja. Povećanje vidljivosti muzeja- staza usmjerava posjetitelje prema Muzej betinske drvene brodogradnje i jača njegovu ulogu kao središnjeg mjesta očuvanja i prezentacije pomorske baštine Betine. 3. Gospodarska održivost (Kulturni turizam i razvoj destinacije) Jačanje kulturnog turizma- projekt stvara dodatni turistički sadržaj temeljen na autentičnoj lokalnoj priči, čime se povećava atraktivnost destinacije i obogaćuje iskustvo posjetitelja. Produljenje boravka i potrošnje posjetitelja- uređenjem interpretacijske trase povećava se vrijeme zadržavanja gostiju u povijesnoj jezgri mjesta, što pozitivno utječe na ugostiteljske, trgovačke i ostale uslužne djelatnosti. Brendiranje destinacije kroz autentičnost- „Tematska staza Putevima baštine” dodatno pozicionira Betinu kao prepoznatljivu destinaciju brodograditeljske i pomorske baštine, stvarajući dugoročnu dodanu vrijednost za turizam i lokalno gospodarstvo.
Nositelj provedbe projekta	Muzej betinske drvene brodogradnje
Lokacija provedbe projekta (Grad/Općina)	Betina
Planirani početak provedbe projekta	2027.
Planirani završetak provedbe projekta	2027.
Ključne točke ostvarenja projekta	Osmišljavanje interpretacijskih sadržaja – 2027 Provođenje postupka nabave – 2027. Izrada tabli – 2027. Postavljanje info tabli – 2027. Promocija i uključivanje u turističku ponudu – 2027.

Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2027.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	30.000,00 €
Iznos vlastitog sufinanciranja	5-15 % (Muzej betinske drvene brodogradnje)
Ostali mogući izvori financiranja	EU fondovi Državni proračun Županijski proračun Općinski proračun Donacije
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni
Osnova za raspolaganje nekretninama	Ostalo
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: NE Studija predizvodljivosti/izvedivosti: NE Analiza troškova i koristi: NE
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: NE Lokacijska dozvola: NE Glavni projekt: NE Mogućnost gradnje prema Pravilniku o jednostavnim građevinama: DA Građevinska dozvola: NE
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije (DA/NE)	NE

Naziv projekta	Uređenje „Muzejske ulice“
Opis predmeta projekta	Projekt „Uređenje muzejske ulice“ (ulica Vladimira Nazora) obuhvaća postavljanje trajnih elemenata urbane i ambijentalne opreme s ciljem stvaranja prepoznatljivog i sadržajno oblikovanog javnog prostora povezanog s Muzejom betinske drvene brodogradnje i kulturnom baštinom Betine. Projekt uključuje postavljanje mozaik klupa i drugih elemenata ambijentalnog uređenja inspiriranih lokalnom tradicijom, uključujući postavljanje betinskih hacoli (ženski rubac) kao dijela tradicijske odjeće i identiteta mjesta, uz hortikulturno uređenje prostora, što će u konačnici doprinijeti stvaranju autentičnijeg i ugodnijeg ambijenta za boravak lokalnih stanovnika, posjetitelja i turista.
Opis svrhe projekta	Svrha projekta „Uređenje muzejske ulice“ je stvaranje kvalitetno oblikovanog i funkcionalnog javnog prostora koji će prostorno i ambijentalno povezati Muzej betinske drvene brodogradnje s ostatkom naselja te dodatno naglasiti kulturni i identitetski značaj muzejske zone unutar kulturno-povijesne jezgre Betine. Uređenjem muzejske ulice stvara se prostor za odmor, susrete, interpretaciju baštine i svakodnevni život mjesta, uz očuvanje autentičnog mediteranskog karaktera i unaprjeđenje vizualnog identiteta ulice.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	• Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom • Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji • Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem • Prosječna duljina boravka turista u destinaciji • Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom Projekt „Uređenje Muzejske ulice“ doprinosi pokazateljima održivosti (ekološkim, društvenim i ekonomskim) na sljedeći način: 1. Ekološka održivost (Održivo uređenje javnog prostora) Održivo korištenje postojećeg prostora - projekt se realizira unutar postojeće ulične trase bez značajnih građevinskih zahvata i dodatnog opterećenja prostora, čime se očuvaju ambijentalne vrijednosti i autentični karakter povijesnog dijela Betine. Hortikulturno uređenje i unaprjeđenje mikroambijenta – realizacijom autentične mediteranske zelene infrastrukture doprinosi se stvaranju ugodnijeg javnog prostora, povećanju kvalitete boravka i smanjenju utjecaja ljetnih toplinskih opterećenja u povijesnoj jezgri 2. Društvena održivost (Kultura, identitet i kvaliteta života) Očuvanje i prezentacija kulturne baštine - projekt doprinosi valorizaciji tradicije betinske drvene brodogradnje i pomorskog identiteta mjesta kroz oblikovanje javnog prostora povezanog s Muzejom betinske drvene brodogradnje i kulturnom baštinom Betine. Humanizacija javnog prostora - postavljanjem urbane opreme, mozaik klupa i hacoli stvara se ugodan i funkcionalan prostor za odmor, susrete i svakodnevni boravak stanovnika i posjetitelja. Dostupnost kulture i javnog prostora - projekt omogućuje da kulturni identitet mjesta postane vidljiv i dostupan u svakodnevnom prostoru naselja, čime se povećava povezanost lokalne zajednice s vlastitom baštinom i jača osjećaj pripadnosti prostoru.

	Povećanje vidljivosti muzeja - uređenjem prostora u neposrednoj blizini muzeja povećava se njegova prepoznatljivost i kvaliteta dolaska posjetitelja, čime se dodatno jača njegova uloga u kulturnom životu Betine. 3. Gospodarska održivost (Kulturni turizam i razvoj destinacije) Jačanje atraktivnosti destinacije - projekt doprinosi stvaranju kvalitetnijeg i estetski uređenog javnog prostora koji obogaćuje iskustvo boravka posjetitelja i povećava privlačnost povijesnog dijela Betine. Razvoj kulturnog i doživljajnog turizma - uređenjem muzejske zone stvaraju se dodatni sadržaji povezani s kulturnom i pomorskom baštinom, čime se povećava turistička vrijednost prostora i potiče dulji boravak posjetitelja u mjestu. Brendiranje Betine kroz identitet i baštinu - projekt doprinosi pozicioniranju Betine kao autentične destinacije pomorske i brodograditeljske tradicije te dugoročno stvara dodatnu vrijednost za lokalno gospodarstvo
Nositelj provedbe projekta	Muzej betinske drvene brodogradnje
Lokacija provedbe projekta (Grad/Općina)	Betina
Planirani početak provedbe projekta	2027.
Planirani završetak provedbe projekta	2030.
Ključne točke ostvarenja projekta	Osmišljavanje interpretacijskog koncepta – 2027. Nabava opreme – 2027. Postavljanje opreme (kontinuirano) - 2027.-2030.
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2030.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	10.000,00 €
Iznos vlastitog sufinanciranja	5-15 % (Muzej betinske drvene brodogradnje)
Ostali mogući izvori financiranja	EU fondovi Državni proračun Županijski proračun Općinski proračun Donacije
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni

Osnova za raspolaganje nekretninama	Ostalo
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: NE Studija predizvodljivosti/izvedivosti: NE Analiza troškova i koristi: NE
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: NE Lokacijska dozvola: NE Glavni projekt: NE Mogućnost gradnje prema Pravilniku o jednostavnim građevinama: DA Građevinska dozvola: NE
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije (DA/NE)	NE

Naziv projekta	Uređenje podmorja Muzeja na otvorenom (Muzej betinske drvene brodogradnje)
Opis predmeta projekta	Predmet projekta „Uređenje podmorja Muzeja na otvorenom (Muzej betinske drvene brodogradnje)” je provedba radova održavanja i uređenja pomorske infrastrukture kroz čišćenje i dubenje dna mandrača, postavljanje sidrenog sustava te rekonstrukciju podvodnog dijela obale oko mandrača u zoni Muzeja na otvorenom koji se nalazi u betinskoj luci te u kojem je smješteno 50-tak tradicijskih drvenih brodova – gajeta, leuta, kaića i lađa. Provođenjem radova omogućit će se sigurniji i funkcionalniji privez tradicijskih plovila, osiguravanje potrebne dubine mora u mandraču, stabilizacija podvodnog dijela obale te kvalitetnije korištenje i očuvanje izložbenog prostora Muzeja na otvorenom.

Opis svrhe projekta	Svrha projekta je unapređenje stanja i funkcionalnosti podmorja u zoni Muzeja na otvorenom kroz njegovo čišćenje, produbljivanje i stabilizaciju, uz uspostavu organiziranog i sigurnog sustava sidrenja tradicijskih plovila. Projektom se nastoji očuvati pomorski identitet Betine i osigurati kvalitetni uvjeti za dugoročnu prezentaciju drvene brodogradnje i tradicijske pomorske baštine u autentičnom obalnom ambijentu. Projekt doprinosi zaštiti i revitalizaciji podmorskog i obalnog prostora, povećanju sigurnosti plovila i korisnika mandrača te očuvanju funkcionalnosti muzeja na otvorenom kao važnog kulturnog i turističkog prostora mjesta. Ujedno se stvaraju kvalitetniji uvjeti za razvoj kulturnog i nautičkog turizma, organizaciju manifestacija povezanih s tradicijskim plovilima te jačanje atraktivnosti i prepoznatljivosti Betine kao destinacije pomorske i brodograditeljske baštine.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	• Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom • Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji • Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem • Prosječna duljina boravka turista u destinaciji Projekt „Uređenje podmorja Muzeja na otvorenom (Muzej betinske drvene brodogradnje)“ doprinosi pokazateljima održivosti (ekološkim, društvenim i ekonomskim) na sljedeći način: 1. Ekološka održivost (Očuvanje i održivo korištenje podmorskog prostora) Očuvanje morskog ekosustava- projekt uključuje čišćenje i produbljivanje dna mandrača te uklanjanje nataloženog mulja i otpada iz podmorja, čime se doprinosi kvaliteti i funkcionalnosti morskog prostora. Održivo upravljanje sidrenjem- uspostavom organiziranog sidrenog sustava smanjuje se nekontrolirano sidrenje i oštećivanje morskog dna te se dugoročno štiti podmorski i obalni prostor. Sanacija i stabilizacija podvodne infrastrukture – rekonstrukcijom podvodnog dijela obale doprinosi se dugoročnom očuvanju funkcionalnosti mandrača uz minimalne dodatne zahvate u prostoru. 2. Društvena održivost (Očuvanje pomorske baštine i kvalitete javnog prostora) Očuvanje i prezentacija pomorske baštine- projekt omogućuje kvalitetnije korištenje prostora muzeja na otvorenom i sigurniji vez tradicijskih plovila, čime se dodatno valorizira tradicija betinske drvene brodogradnje i pomorskog identiteta mjesta. Povećanje sigurnosti i funkcionalnosti prostora- uređenjem mandrača povećava se sigurnost plovila, korisnika prostora i posjetitelja te se stvaraju kvalitetniji uvjeti za održavanje kulturnih, edukativnih i društvenih događanja uz more. Humanizacija obalnog prostora- projekt doprinosi stvaranju uređenijeg i funkcionalnijeg javnog prostora koji potiče boravak, društvenu interakciju i aktivnije korištenje obalnog pojasa od strane lokalnog stanovništva i posjetitelja. Jačanje lokalnog identiteta – očuvanjem tradicijskih brodova i njihove prisutnosti u mandraču jača se povezanost lokalne zajednice s pomorskom tradicijom i kulturnim identitetom Betine.

	3. Gospodarska održivost (Kulturni i nautički turizam) Jačanje atraktivnosti destinacije- projekt doprinosi stvaranju kvalitetnijeg i sadržajnijeg obalnog prostora koji povećava atraktivnost Betine kao destinacije kulturnog i nautičkog turizma. Unaprjeđenje uvjeta za turističke i kulturne sadržaje- uređen mandrač i sigurniji sustav sidrenja stvaraju kvalitetnije uvjete za prezentaciju tradicijskih plovila, organizaciju manifestacija i razvoj dodatnih sadržaja povezanih s morem i pomorskom baštinom. Brendiranje destinacije kroz pomorsku tradiciju – projekt dodatno pozicionira Betinu kao autentičnu destinaciju drvene brodogradnje i tradicijske nautike, stvarajući dugoročnu dodanu vrijednost za lokalno gospodarstvo, turizam i ugostiteljske djelatnosti povezane s obalnim prostorom. 4. Infrastrukturna održivost (Uređenje i zaštita pomorske infrastrukture) Obnova i stabilizacija podmorskog i obalnog prostora- projektom se kroz čišćenje, dubenje i rekonstrukciju podvodnog dijela obale doprinosi očuvanju funkcionalnosti i dugotrajnosti pomorske infrastrukture mandrača. Uspostava sigurnijeg i organiziranijeg sustava korištenja mandrača- postavljanjem sidrenog sustava i uređenjem podmorja stvaraju se kvalitetniji uvjeti za siguran privez plovila, smanjenje oštećenja obale i učinkovitije upravljanje prostorom Muzeja na otvorenom.
Nositelj provedbe projekta	Muzej betinske drvene brodogradnje
Lokacija provedbe projekta (Grad/Općina)	Betina
Planirani početak provedbe projekta	2027.
Planirani završetak provedbe projekta	2029.
Ključne točke ostvarenja projekta	Izrada projektno-tehničke dokumentacije - 2027. Ishođenje potrebnih dozvola - 2027. Realizacija radova - 2028. Otvaranje - 2029.
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2029.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	100.000,00 €
Iznos vlastitog sufinanciranja	5-15 % (Muzej betinske drvene brodogradnje)

Ostali mogući izvori financiranja	EU fondovi Državni proračun Županijski proračun Općinski proračun
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni
Osnova za raspolaganje nekretninama	Pravo služenja
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: NE Studija predizvodljivosti/izvedivosti: NE Analiza troškova i koristi: NE
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: NE Lokacijska dozvola: NE Glavni projekt: NE Mogućnost gradnje prema Pravilniku o jednostavnim građevinama: DA Građevinska dozvola: NE
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije (DA/NE)	NE

Naziv projekta	Razvoj novog obrazovnog kurikulumu za tradicijsku drvenu brodogradnju
Opis predmeta projekta	Predmet projekta je razvoj i uvođenje sadržaja iz područja tradicijske drvene brodogradnje u formalni sustav strukovnog obrazovanja kroz izmjene i dopune postojećeg kurikulumu za zanimanje Brodograditelj/Brodograditeljica u Industrijsko-obrtničkoj školi Šibenik. Projekt uključuje razvoj modularne nastave, jačanje suradnje između obrazovnog sustava i brodograditeljske struke te organizaciju stručne prakse u licenciranim betinskim brodogradilištima radi stjecanja praktičnih znanja i vještina iz područja tradicijske drvene brodogradnje.

Opis svrhe projekta	Svrha projekta je uspostaviti održiv model obrazovanja za tradicijsku drvenu brodogradnju kroz uključivanje sadržaja vezanih uz drvenu brodogradnju u formalni sustav strukovnog obrazovanja, razvoj modularne nastave i provedbu stručne prakse u licenciranim betinskim brodogradilištima. Projektom se žele očuvati i prenijeti tradicijska znanja i vještine na nove generacije brodograditelja, povećati interes mladih za drvenu brodogradnju te osigurati razvoj stručnih kompetencija usklađenih s potrebama lokalnog gospodarstva i tržišta rada.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	• Status implementacije aktivnosti iz plan upravljanja destinacijom Projekt „Uređenje podmorja Muzeja na otvorenom (Muzej betinske drvene brodogradnje)“ doprinosi pokazateljima održivosti (ekološkim, društvenim i ekonomskim) na sljedeći način: 1. Okolišna održivost Očuvanje tradicijskih znanja i održivih praksi- projekt promiče očuvanje tradicijske drvene brodogradnje koja se temelji na korištenju prirodnih materijala i dugotrajnih metoda izrade plovila. Povezivanje obrazovanja i održivog razvoja- uključivanjem sadržaja o tradicijskoj brodogradnji u obrazovni sustav jača se svijest mladih o važnosti očuvanja pomorske baštine i odgovornog odnosa prema okolišu. 2. Društvena održivost (Očuvanje znanja i kulturnog identiteta) Prijenos tradicijskih znanja i vještina- projekt omogućuje uključivanje sadržaja tradicijske drvene brodogradnje u formalno obrazovanje te prijenos stručnih znanja na nove generacije učenika i budućih brodograditelja. Jačanje suradnje lokalne zajednice i obrazovnog sustava- provedbom stručne prakse u betinskim brodogradilištima jača se povezanost škole, lokalnih obrtnika i zajednice te doprinosi očuvanju kulturnog identiteta Betine. Povećanje interesa mladih za tradicijska zanimanja – projekt doprinosi afirmaciji brodograditeljskog zanimanja i očuvanju tradicijskih obrtničkih vještina kroz suvremeni obrazovni pristup. 3. Gospodarska održivost (Razvoj stručnih kompetencija i lokalnog gospodarstva) Povezivanje obrazovanja s tržištem rada- projekt doprinosi razvoju stručnih kompetencija učenika usklađenih s potrebama brodograditeljske struke i lokalnog gospodarstva.

	Jačanje kapaciteta tradicijske brodogradnje- uključivanje učenika u stručnu praksu u licenciranim brodogradilištima doprinosi očuvanju i razvoju tradicijskih obrtničkih djelatnosti. Stvaranje preduvjeta za zapošljavanje i razvoj obrta- projekt dugoročno doprinosi očuvanju brodograditeljskih zanimanja, razvoju lokalnih obrta i jačanju gospodarskih aktivnosti povezanih s pomorskom i brodograditeljskom baštinom.
Nositelj provedbe projekta	Šibensko-kninska županija Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih
Lokacija provedbe projekta (Grad/Općina)	Šibenik (Industrijsko-obrtnička škola Šibenik) / Betina (obrti)
Planirani početak provedbe projekta	2025.-2029.
Planirani završetak provedbe projekta	2029.
Ključne točke ostvarenja projekta	• Uspostava suradnje između obrazovnih institucija, brodograditeljske struke i nadležnih institucija – 2025 • Izrada prijedloga izmjena i dopuna kurikuluma za zanimanje Brodograditelj/Brodograditeljica – 2026.-2027. • Uključivanje sadržaja iz područja tradicijske drvene brodogradnje u formalni sustav obrazovanja – 2027.-2028. • Licenciranje betinskih škverova za pružanje stručne prakse- 2027.-2029. • Organizacija stručne prakse u licenciranim betinskim brodogradilištima – 2027.-2029.
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2029.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	300.000,00 €
Iznos vlastitog sufinanciranja	//
Ostali mogući izvori financiranja	Državni proračun Županijski proračun
Imovinsko-pravni odnosi	//
Osnova za raspolaganje nekretninama	Ostalo
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: NE Studija predizvodljivosti/izvedivosti: NE Analiza troškova i koristi: NE

Status izrade potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: NE Lokacijska dozvola: NE Glavni projekt: NE Mogućnost gradnje prema Pravilniku o jednostavnim građevinama: NE Građevinska dozvola: NE
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije (DA/NE)	NE

30. Podrška i implementacija Plana upravljanja destinacijom

Implementacija Plana upravljanja destinacijom TZM Betina zahtijeva sinergiju svih ključnih dionika unutar turističkog sektora, uključujući lokalne i regionalne vlasti, privatne poduzetnike, iznajmljivače, javne ustanove i tvrtke, kulturne i obrazovne organizacije, civilne udruge i druge dionike.

Plan upravljanja destinacijom razvija se i usvaja na općinskoj razini, kroz predstavničko tijelo Općine Tisno (Općinsko Vijeće), u skladu sa Zakonom o turizmu (ZOT) i pripadajućim podzakonskim aktima. Usvajanjem ovog dokumenta postaje obvezujući, što omogućava njegovu implementaciju u svakodnevno turističko upravljanje destinacijom. Plan je osmišljen kao četverogodišnji smjer za razvoj turizma, pri čemu je ključno da se redovito prilagođava novim izazovima i promjenama u turističkom okruženju.

Za učinkovitu realizaciju plana, potrebno je provesti sljedeće mjere:

Uspostava koordiniranog djelovanja i partnerskih mreža

Uspostava koordiniranog djelovanja i partnerskih mreža predstavlja važan preduvjet za učinkovitu provedbu Plana upravljanja destinacijom i realizaciju razvojnih projekata na području Betine i otoka Murtera. U tom je kontekstu potrebno dodatno razvijati model suradnje između TZM Betina, TZ-ova s područja otoka Murtera (TZO Murter-Kornati, TZO Tisno i TZM Jezera) Općine Tisno, Šibensko-kninske županije te ostalih javnih, privatnih i civilnih dionika koji mogu izravno ili neizravno utjecati na razvoj destinacije. Reforma zakonodavnog okvira omogućila je turističkim zajednicama preuzimanje aktivnije uloge u upravljanju razvojem destinacije, s naglaskom na održivo upravljanje turizmom, koordinaciju razvojnih aktivnosti i suradnju s lokalnom samoupravom te ostalim dionicima uključenima u razvoj destinacije. Takav model suradnje može uključivati redovite koordinacijske sastanke dionika radi definiranja prioriternih aktivnosti i projekata, zajedničko planiranje promotivnih i razvojnih aktivnosti, koordinaciju manifestacija i turističkih sadržaja, razvoj integriranih turističkih proizvoda te suradnju u pripremi i provedbi projekata financiranih iz nacionalnih i EU izvora, sukladno definiranim potrebama ovim Planom. Posebnu važnost pritom imaju kontinuirana razmjena informacija, zajedničko definiranje razvojnih ciljeva i praćenje provedbe aktivnosti, kao i uključivanje stručnih i operativnih partnera u područjima održivog razvoja, upravljanja posjetiteljima, digitalne transformacije, kulturne i pomorske baštine te promocije destinacije.

Sustavno praćenje provedbe i analiza učinka

Sustavno praćenje provedbe i analiza učinka predstavljaju važan element uspješne provedbe Plana upravljanja destinacijom TZM Betina jer omogućuju kontinuirano praćenje realizacije planiranih aktivnosti, procjenu ostvarenja definiranih ciljeva i pravovremenu prilagodbu razvojnih mjera potrebama destinacije. Praćenje učinaka potrebno je provoditi kroz definirane pokazatelje uspješnosti, analizu turističkih trendova, praćenje provedbe aktivnosti/projekata i korištenja financijskih sredstava iz svih izvora financiranja te kontinuirano prikupljanje podataka o stanju u prostoru i funkcioniranju destinacije. To uključuje prikupljanje svih podataka od značaja za praćenje kretanja obveznih pokazatelja održivosti te pokazatelja prihvatnog kapaciteta destinacije, uključujući turističke, prometne, infrastrukturne, okolišne i društvene pokazatelje relevantne za upravljanje razvojem destinacije i procjenu učinaka turizma na prostor i lokalnu zajednicu. Posebnu važnost pritom imaju provođenje anketnih upitnika među lokalnim stanovništvom, jednodnevnim posjetiteljima i turistima te kontinuirana komunikacija s lokalnim dionicima radi praćenja zadovoljstva, prepoznavanja razvojnih potreba i pravovremenog prepoznavanja razvojnih izazova. Sustavna analiza prikupljenih podataka omogućuje kvalitetnije upravljanje razvojem destinacije, učinkovitije donošenje razvojnih odluka i usklađivanje budućih aktivnosti s načelima održivog razvoja turizma i očuvanja kvalitete prostora i života lokalne zajednice.

Održivo financiranje i strateško planiranje ulaganja

Učinkovita provedba razvojnih aktivnosti zahtijeva jasno definiranu financijsku konstrukciju i dugoročno planiranje ulaganja, uz kombiniranje lokalnih, regionalnih, nacionalnih i europskih izvora financiranja. Posebnu važnost imaju pravovremena priprema projektne dokumentacije, praćenje dostupnih programa i natječaja te koordinacija svih uključenih dionika kako bi se osigurala uspješna provedba planiranih projekata i održivost ulaganja u dugoročnom razdoblju. Potrebno je istaknuti važnost usklađivanja projekata s Uredbom o načinu ocjene i postupku odobravanja investicijskih projekata (NN 158/23), kako bi se osigurala opravdanost ulaganja, učinkovito planiranje provedbe te kvalitetno praćenje ostvarenja projektnih ciljeva

Jačanje znanja i vještina svih uključenih aktera

Edukacija dionika ključna je za uspostavu uspješnog i suvremenog turističkog upravljanja. Kroz specijalizirane radionice, seminare i programe osposobljavanja potrebno je povećati razinu kompetencija lokalnih aktera, osobito u područjima upravljanja projektima, marketinga destinacije, digitalnih alata i održivog razvoja. Poseban naglasak treba staviti na osnaživanje poduzetnika i javnih službi. U ovom segmentu organizacijsku i mentorsku ulogu imaju raspoloživi stručnjaci i relevantni dionici koji svojim znanjem, iskustvom i stručnom podrškom mogu doprinijeti jačanju kapaciteta lokalne zajednice i kvalitetnijem upravljanju razvojem destinacije.

Transparentna komunikacija i promocija Plana

Uspješna provedba Plana zahtijeva i jasno definiranu komunikacijsku strategiju. Redovita i transparentna informiranost lokalnog stanovništva, dionika i šire javnosti o ciljevima, aktivnostima i postignućima Plana doprinosi većem povjerenju, boljoj suradnji i aktivnijem sudjelovanju zajednice. Korištenjem lokalnih medija, društvenih mreža, javnih tribina i info-materijala, TZM Betina i Općina Tisno mogu osigurati veću vidljivost Plana te potaknuti uključivanje građana u njegovu provedbu. Istodobno, kvalitetna promocija turističkih projekata proizašlih iz Plana povećava atraktivnost destinacije i doprinosi prepoznatljivosti na tržištu.

Fleksibilnost i prilagodba Plana upravljanja novim okolnostima

Globalno i nacionalno turističko tržište podložno je brzim promjenama, stoga Plan upravljanja mora ostati otvoren za izmjene i prilagodbe. U slučaju nepredviđenih okolnosti – bilo da su gospodarske, političke, društvene ili tehnološke prirode – potrebno je brzo reagirati i revidirati planirane aktivnosti. Redovito praćenje situacije na terenu omogućit će učinkovito upravljanje rizicima i bolje iskorištavanje prilika.

30.1. Mjerenje napretka i izvješće o provedbi

Za provedbu Plana upravljanja destinacijom primarno su odgovorni TZM Betina i Općina Tisno, svatko u okviru svojih nadležnosti i mogućnosti djelovanja. Kroz međusobnu suradnju i koordinaciju navedeni dionici sudjelovat će u provedbi najvećeg dijela mjera, aktivnosti i projekata definiranih Planom. Plan je izrađen na način da postavlja razvojni i održivi okvir za upravljanje destinacijom, uz istodobno uvažavanje realnih mogućnosti provedbe, postojećih financijskih, organizacijskih i ljudskih kapaciteta te zakonskih i institucionalnih okvira djelovanja.

Ovo poglavlje definira okvir za praćenje provedbe ciljeva, mjera i aktivnosti predviđenih Planom upravljanja, kao i preporuke usmjerene na učinkovitiju, koordiniraniju i održivu provedbu razvojnih aktivnosti u destinaciji. Mjere definirane Planom postavljene su dovoljno široko i fleksibilno kako bi omogućile prilagodbu različitim razvojnim okolnostima i dostupnim izvorima financiranja, ovisno o mogućnostima pojedinih nositelja provedbe i dinamici razvoja destinacije.

Plan se dijelom se oslanja na aktivnosti i projekte za razvoj novih inicijativa, partnerstava i projekata koji mogu dodatno pridonijeti kvaliteti turističkog razvoja i jačanju konkurentnosti destinacije. Ključno je da Plan obuhvaća aktivnosti koje doprinose održivom razvoju turizma, očuvanju identiteta mjesta, unapređenju kvalitete života i jačanju otpornosti destinacije, dok će sama provedba ovisiti o financijskim mogućnostima i razini suradnje uključenih dionika.

Budući da predstavlja prvi Plan upravljanja destinacijom za područje TZM Betina, poseban naglasak stavlja se na postupno jačanje kapaciteta za upravljanje destinacijom, razvoj suradnje među dionicima i stjecanje iskustva u provedbi planiranih aktivnosti. Kroz sudjelovanje u provedbi Plana dodatno će se razvijati znanja i kompetencije dionika uključenih u razvoj turizma, dok će se kroz aktivnosti informiranja, suradnje i promocije postupno jačati svijest lokalne zajednice o važnosti održivog upravljanja destinacijom. Na taj način stvarat će se kvalitetni temelji za buduća unapređenja sustava upravljanja i izradu sljedećeg Plana upravljanja destinacijom.

30.2. Izvještavanje o provedbi Plana upravljanja

Praćenje provedbe Plana upravljanja destinacijom TZM Betina temeljit će se na sustavu mjera, aktivnosti i pokazatelja, pri čemu su za svaku aktivnost određeni pokazatelji uspješnosti koji omogućuju praćenje razine provedbe i ostvarenja planiranih ciljeva. Uz praćenje pokazatelja, u okviru izvještavanja omogućit će se dodatna obrazloženja vezana uz ostvarene rezultate, izazove u provedbi te prijedloge mogućih unapređenja i daljnjih aktivnosti.

Sukladno Pravilniku o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom (NN 112/24), podaci potrebni za praćenje provedbe Plana prikupljat će se prvenstveno iz javno dostupnih izvora i službenih evidencija nadležnih institucija, dok će TZM Betina prema potrebi prikupljati i dodatne podatke relevantne za upravljanje destinacijom i praćenje pokazatelja održivosti i razvoja turizma.

Provedba Plana zahtijeva kontinuirano praćenje i redovito izvještavanje predstavničkog tijela Općine Tisno o razini provedbe planiranih aktivnosti i ostvarenju ciljeva. Time će se omogućiti pravodobno prilagođavanje i eventualne izmjene Plana u slučaju potrebe, kako bi se osigurala učinkovitija provedba mjera i ostvarenje strateških ciljeva razvoja destinacije. Turističko vijeće TZM Betina dostavljat će godišnje izvješće o provedbi Plana upravljanja destinacijom za prethodnu godinu predstavničkom tijelu Općine Tisno najkasnije do 31. ožujka tekuće godine, u skladu s važećim zakonskim i metodološkim smjernicama.

31. Literatura

Publicirani izvori

Jelić, T., Njegač, D. i Pejnović, D. (2012), Veliki atlas Hrvatske, (ur. I. Borovac). Mozaik knjiga, Zagreb

Magaš, D. (2013). Geografija Hrvatske. Zadar: Sveučilište u Zadru, Odjel za geografiju i Izdavačka kuća Meridijani, Zadar.

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine. NN 13/21

Odluka o donošenju mreže hitne medicine i sanitetskog prijevoza. Mreža hitne medicine i sanitetskih prijevoza Zavoda za hitnu medicinu Šibensko-kninske županije NN 134/23

Pravilnik o javnoj turističkoj infrastrukturi NN 136/21

Pravilnik o metodologiji izračuna prihvatnog kapaciteta, NN 112/2024

Pravilnik o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma NN 112/24

Uredba o kakvoći mora za kupanje NN 73/08

Uredba o kakvoći voda za kupanje NN 51/14

Wertheimer-Baletić, A. (1999). Stanovništvo i razvoj. Zagreb: Mate.

Zakon o turizmu NN 156/23

Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma NN 52/19, 42/20

Zakon o prostornom uređenju. NN 155/25

Zakon o gradnji NN 155/25

Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti NN 85/15, 121/16, 99/18, 25/19, 98/19, 32/20, 42/20, 126/21, 152/24

Zakon o zaštiti prirode NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19, NN 155/23

Zakon o zaštiti okoliša NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18

Zakon o ravnopravnosti spolova, NN 82/08, 69/17

Zakon o suzbijanju diskriminacije, NN 85/08, 112/12

Zakon o gospodarenju otpadom. NN 84/21, 142/23.

Zakon o zaštiti od buke. NN 30/09, 55/13, 153/13, 41/16, 114/18, 14/21.

Zakon o turističkoj pristojbi 52/19, 32/20 i 42/20

Zakon o članarinama u turističkim zajednicama NN 52/19, 144/20

Zakon o otocima NN 116/18, 73/20 i 70/21

Internetski izvori:

Akteracija d.o.o. (2023). Prostorni plan uređenja Općine Tisno. I-XI. Izmjene i dopune, izvor: <https://www.tisno.hr/prostorno-planiranje-opcine-tisno/prostorni-plan-uredjenja-opcine-tisno>

Argentariotourismo (2026). Porto Ercole. URL: <https://www.argentariotourismo.it/argentario-maremma-toscana/porto-ercole-argentario-maremma-toscana/>

Booking.com (2025). Službena web stranica-Betina, URL: https://www.booking.com/searchresults.html?ss=Betina%2C+Sibenik-Knin+County%2C+Croatia&ssne=Sveti+Filip+i+Jakov&ssne_untouched=Sveti+Filip+i+Jakov&label=en-hr-booking-desktop-gg4URjqfCIGSDtiONRzTOQS652796016873%3Apl%3Aata%3Ap1%3Ap2%3Aac%3Aap%3Aneg%3Afi%3Atikwd-65526620%3Alp21441%3Ali%3Adec%3Adm&aid=2311236&lang=en-us&sb=1&src_elem=sb&src=index&dest_id=-

[74968&dest_type=city&ac_position=0&ac_click_type=b&ac_langcode=en&ac_suggestion_list_length=5&search_selected=true&search_pageview_id=f08132f570e60213&ac_meta=GhBmMDgxMzJmNTcwZTYwMjEzIAAoATICZW46BmJldGluYQ%3D%3D&checkin=2026-05-07&checkout=2026-05-08&group_adults=2&no_rooms=1&group_children=0](https://www.booking.com/searchresults.html?dest_type=city&ac_position=0&ac_click_type=b&ac_langcode=en&ac_suggestion_list_length=5&search_selected=true&search_pageview_id=f08132f570e60213&ac_meta=GhBmMDgxMzJmNTcwZTYwMjEzIAAoATICZW46BmJldGluYQ%3D%3D&checkin=2026-05-07&checkout=2026-05-08&group_adults=2&no_rooms=1&group_children=0)

Booking (2026). Travel & Sustainability Report 2026. URL:

https://news.booking.com/download/1d38ba01-14dd-49e4-87ab-2af8fe9ecbb3/booking.comtravelampsustainabilityreport2026_newsroomedition4.pdf

Bikeandhike.hr (2025): Otok Murter, URL: <https://www.bikeandhike.hr/stranice/otok-murter/11.html>

Bioportal, (2025): Web portal Informacijskog sustava zaštite prirode. GIS preglednik. URL: <https://bioportal.hr/gis/>

Camping.hr (2025). Kosirina, URL: <https://www.camping.hr/hr/kampovi/kosirina>

Camping.hr (2025). Plitka Vala, URL: <https://www.camping.hr/hr/kampovi/plitka-vala>

CorsicaLovers.fr (2026). 15 best things to do in Saint-Florent (Corsica): beaches, tips to visit. URL: <https://corsicalovers.fr/en/saint-florent-corsica/>

Dječji vrtić Spužvica (2025): Službena stranica Dječjeg vrtića Spužvica (Školjkica), URL: <https://dvtisno.com/>

Državni zavod za statistiku (DZS), (2011) : Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2011. godine, URL: <https://web.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/censustabshtm.htm>

Državni zavod za statistiku (DZS), (2021) : Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2021. godine, URL: <https://dzs.gov.hr/u-fokusu/popis-2021/88>

eVisitor, (2025): Informacijski sustav za prijavu i odjavu turista, URL:

<https://www.evisitor.hr/eVisitor/hr-HR/Account/Login?ReturnUrl=%2FeVisitor%2Fen-US>

Državna geodetska uprava (2025), Registar izvora prostornih podataka NIPP-a, WFS usluga Registra kulturnih dobara RH, URL:

<https://geoportal.kulturnadobra.hr/servisi/grafika/ProtectedSites/wfs?service=WFS&request=GetCapabilities>

Državna geodetska uprava (2025), Registar izvora prostornih podataka NIPP-a, WFS usluga Bioportala, URL: <https://services.bioportal.hr/wfs?service=WFS&request=GetCapabilities>

Državna geodetska uprava (2025), Registar izvora prostornih podataka NIPP-a, WFS usluga Uređena zemlja, URL:

<https://api.uredjenazemlja.hr/services/inspire/cp/wfs?SERVICE=WFS&REQUEST=GetCapabilities&VERSION=2.0.0>

Europska komisija (2016). The European Tourism Indicator System. ETIS toolkit for sustainable destination management. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4b90d965-eff8-11e5-8529-01aa75ed71a1/language-en>

Europska komisija (2022). Tranzicijski put za turizam. URL:

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/404a8144-8892-11ec-8c40-01aa75ed71a1>

Europska komisija (2016). The European Tourism Indicator System ETIS toolkit for sustainable destination management, URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4b90d965-eff8-11e5-8529-01aa75ed71a1/language-en>

FLAG Galeb, (2025): Službena web stranica, URL: <https://www.lagur-galeb.hr/hr>

Global Sustainable Tourism Council (GTSC) (2025). GSTC Destination Standard. URL: <https://www.gstc.org/wp-content/uploads/GSTC-Destination-Criteria-v2.0-with-SDGs.pdf>

Global Sustainable Tourism Council (GTSC) (2026). The Difference Between Regenerative Tourism and Sustainable Tourism. URL: <https://www.gstc.org/regenerative-tourism/>

HAKOM d.o.o.(2025): Interaktivni preglednik dostupnosti širokopojasnog pristupa: URL: https://ekarta.hakom.hr/portal/apps/experiencebuilder/experience/?data_id=dataSource_1-18c69d78cb3-layer%EF%BF%BE5%3A280%2CdataSource_1-18c69d78cb3-layer-5%3A341&id=4955eb9f79d34e7583e4c6fdb6817c70&page=Page&views=View-2

HEP ODS (2025). Elektra Šibenik. URL: <https://www.hep.hr/ods/elektre-25/elektra-sibenik/88>

HGSS Stanica Šibenik, (2025): Službena web stranica HGSS Stanica Šibenik, URL : <https://www.hgss.hr/stanice/stanica-sibenik/>

Hrvatske ceste (2025): Geoportal javnih cesta RH. URL: https://geoportal.hrvatske-ceste.hr/gis?OverlayLayer%3Ahc_opcine_mg=5037&c=448316%2C5017324&so=&z=8.0

Hrvatske ceste (2025): Brojenje prometa na cestama Republike Hrvatske 2024. godine. Dostupno na mrežnoj stranici: https://hrvatske-ceste.hr/uploads/documents/attachment_file/file/1827/Brojenje_prometa_na_cestama_Republike_Hrvatske_godine_2024.pdf

Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Šibenik (HZZ) (2024): Mjesečni statistički bilten 08/24, URL: https://www.hzz.hr/app/uploads/2024/02/SI_stat_bilten_08_2024.pdf

Hrvatska turistička zajednica (2026). Europska tržišta. URL: <https://www.htz.hr/hr/europska-trzista>

Institut za turizam (2020): Studija održivosti razvoja turizma i prihvatnog kapaciteta s akcijskim planom na području Šibensko-kninske županije, URL: <https://www.sibensko-kninska-zupanija.hr/upload/stranice/2020/11/2020-11-05/353/konacnoizvjescepk0211a.pdf>

Institut za turizam (2024): Strategija turizma Šibensko-kninske županije do 2034. godine, URL: <https://www.dalmatiasibenik.hr/media/5542/260115-strategija-turizma-s-ibensko-kninske-z-upanije-do-2034-godine-konac-no.pdf>

Institut za turizam (2025). Plan upravljanja destinacijom Šibensko-kninske županije, URL: <https://www.dalmatiasibenik.hr/media/5541/260115-plan-upravljanja-destinacijom-s-ibensko-kninska-z-upanija-konac-no-s-prilozima.pdf>

Institut za turizam (2025). Indeks turističke razvijenosti (ITR). URL: <https://www.iztg.hr/hr/itr/>

In Konzalting (2026). Procjena rizika od velikih nesreća za Općinu Tisno. URL: <https://www.tisno.hr/storage/sjedinice/2026/02/04/3-procjena-rizika.pdf>

Ježinac d.o.o. (2025). Službena web stranica, URL: <https://jezinac.hr/odvoz-korisnog-otpada/>

Javna ustanova razvojna agencija Šibensko-kninske županije (2025). O nama- ustanova. URL: <https://priroda-skz.hr/hr/o-nama/ustanova/>

Javna ustanova razvojna agencija Šibensko-kninske županije (2022). Plan razvoja Šibensko-kninske županije za razdoblje 2021.-2027. URL: <https://www.rra-sibenik.hr/wp-content/uploads/2023/09/Plan-razvoja-SKZ-od-2021.-do-2027.pdf>

Javna ustanova Parka prirode Vransko jezero (2025). Službena stranica Parka prirode Vransko Jezero, URL: <https://www.pp-vransko-jezero.hr/>

Javna ustanova Parka prirode Vransko jezero (2022). „Plan upravljanja parkom prirode i posebnim ornitološkim rezervatom Vransko jezero i pridruženim područjima ekološke mreže ,

URL: <https://www.pp-vransko-jezero.hr/documents/plan-upravljanja/plan-upravljanja-2023-2032.pdf>

Journal. hr (2026). Turizam prolazi kroz značajnu transformaciju: Kako se mijenja način putovanja i koji su najnoviji trendovi?, URL:

<https://www.journal.hr/lifestyle/putovanja/trendovi-putovanja-turizam-prolazi-kroz-znacajnu-transformaciju/>

LAG More (2025). Službena web stranica. URL: <https://lagmore249.hr/>

Level project d.o.o. (2023). Akcijski plan energetski održivog razvitka i prilagodbe klimatskim promjenama Općine Tisno, URL: <https://www.tisno.hr/strategije>

Level project d.o.o. (2021). Strategija razvoja pametne Općine Tisno. URL:

<https://www.tisno.hr/storage/documents/2025/02/13/strategija-pametne-opcine-opcina-tisno.pdf>

Level project d.o.o. (2025). Strategija zelene urbane obnove Općine Tisno. URL:

<https://www.tisno.hr/strategije>

Lučka uprava Šibensko-kninske županije, (2025): Luka Betina, URL:

<https://luskz.hr/luke/betina/>

Marina Betina, (2025): Službena web stranica Marine Betina, URL: <https://www.marina-betina.com/hr>

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije (2025). Registar otoka. URL:

<https://registar-otoka.gov.hr/>

Ministarstvo turizma i sporta (2023): Nacionalni plan razvoja održivog turizma do 2027. godine. Dostupno na mrežnoj stranici:

https://mint.gov.hr/UserDocImages/2023_dokumenti/Nacionalni%20plan%20razvoja%20odr%C5%BEivog%20turizma%20do%202027.%20godine%20i%20Akcijski%20plan%20do%202025.%20godine.pdf

Ministarstvo turizma i sporta (2023). Nacionalni plan razvoja održivog turizma. URL:

https://mint.gov.hr/UserDocImages/2023_dokumenti/Nacionalni%20plan%20razvoja%20odr%C5%BEivog%20turizma%20do%202027.%20godine%20i%20Akcijski%20plan%20do%202025.%20godine.pdf

Ministarstvo turizma i sporta (2025). Smjernice za provođenje istraživanja stavova lokalnog stanovništva V1.2. lipanj 2025. URL:

<https://mint.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Smjernice%20za%20provo%C4%91enje%20istra%C5%BEivanja%20stavova%20lokalnog%20stanovni%C5%A1tva%20V1.2.%20lipanj%202025..pdf>

Ministarstvo turizma i sporta (2025). Smjernice za provođenje istraživanja zadovoljstva cjelokupnim boravkom u destinaciji V1.2 lipanj 2025.

Ministarstvo turizma i sporta (2025). Smjernice za izračun obveznih pokazatelja prihvatnog kapaciteta destinacije, URL:

https://mint.gov.hr/UserDocImages/1A_UPISNICI/Smjernice%20prihvatni%20kapacitet_obvezni_pokazatelji_V1..pdf

Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine i Ekonomski institut Zagreb (2023). Pregled tržišta nekretnina Republike Hrvatske. URL: <https://mint.gov.hr/alati-za-upravljanje-razvojem-turizma-u-destinaciji/23970>

Ministarstvo kulture i medija (2025): Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. Dostupno na mrežnoj stranici: <https://registar.kulturnadobra.hr/#/>

Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije (2026): Registar udruga RH, URL: <https://registri-npo-mpu.gov.hr/#!udruga>

Muzej betinske drvene brodogradnje (2025). Službena web stranica Muzeja betinske drvene brodogradnje, URL: <https://www.mbdb.hr/hr/pocetna/>

Općina Tisno (2026). Provedbeni program Općine Tisno za razdoblje 2025.-2029.: URL: <https://www.tisno.hr/provedbeni-program-opcine-tisno-za-razdoblje-2025-2029>

Općina Tisno (2025). Betina. URL: <https://www.tisno.hr/naselje/betina>

Osnovna škola Murterski školi (2025): Područna škola Betina, URL: <https://os-tisno.skole.hr/podrucne-skole/>

Putovnica.net (2025): Betina (Murter): plaže i uvale, URL: <https://www.putovnica.net/plaze/mjesto/betina-murter-sibensko-kninska-zupanija>

Policijska uprava Šibensko-kninska (2025): Policijska postaja Vodice, URL: <https://sibensko-kninska-policija.gov.hr/policijske-postaje/86>

<https://www.tisno.hr/storage/documents/2025/02/13/strategija-zelene-urbane-obnove-opcine-tisno.pdf>

Portoercole.org (2026). Il portale di PortoErcole. URL: <https://www.portoercole.org/index.htm>

Statista (2024). Social Media has the Greatest Influence on Travel Destination Choices, URL: <https://www.statista.com/chart/31921/social-media-and-travel-opinions/>

Statista (2023). Share of travelers who used a mobile device to plan or book travel in the last six months worldwide as of October 2023, by activity, URL: <https://www.statista.com/statistics/1421721/mobile-planning-booking-travel-worldwide-by-activity/>

Statista (2024). Social Media Shapes Travel Experiences, URL: <https://www.statista.com/chart/31921/social-media-and-travel-opinions/>

Turistička zajednica mjesta Betina, (2025): Službena web stranica TZM Betina, URL: <https://www.tz-betina.hr/hr/>

Turistička zajednica mjesta Betina, (2025): Info brošura, URL: <https://www.tz-betina.hr/images/rokbox/betina%20info.pdf>

Turistička zajednica mjesta Betina, (2025): Godišnji plan rada TZM Betina, URL: [www.tz-betina.hr/images/dokumenti/planovi/Godišnji program rada i financijski plan za 2025. godinu.pdf](http://www.tz-betina.hr/images/dokumenti/planovi/Godišnji_program_rada_i_financijski_plan_za_2025_godinu.pdf)

Turistička zajednica mjesta Betina, (2025):Upoznajte Betinu, URL: <https://www.tz-betina.hr/hr/betina/upoznajte-betinu>

Turistička zajednica Šibensko-kninske županije (2025). Informacije o turističkom prometu, URL: <https://colentum.info/>

Udruga za zaštitu prirode i okoliša te promicanje održivog razvoja Argonauta (2025). Službena web stranica, URL: <https://colentum.info/>

Udruga Betinska gajeta 1740 (2025). Službena web stranica, URL : <https://betinskagajeta1740.hr/>

Ujedinjeni narodi (UN) (2015). The UN 2030 Agenda for Sustainable Development. URL: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/96d84400-ecc8-411f-9091-3290145a1bb0/SDG-3_Lesson_presentation_advanced_EN.pdf

The World Tourism Organization (UN Tourism) (2026). Market Intelligence, Policies and Competitiveness Department (Q1/2026) .World Tourism Barometer, Volume 24, Issue 1, January 2026, Madrid,

URL:[https://pre-webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2026-01/World Tourism%20Barometer Jan26 excerpt v2.pdf?VersionId=u75u9KWPa6Dzc2CUHld7AvQ49FYrDTQC](https://pre-webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2026-01/World%20Tourism%20Barometer%20Jan26%20excerpt%20v2.pdf?VersionId=u75u9KWPa6Dzc2CUHld7AvQ49FYrDTQC)

Urbanex d.o.o. (2017). Marketing plan Masterplana turizma Šibensko-kninske županije. URL: <https://www.dalmatiasibenik.hr/media/2523/2-marketing-plan-master-plana-turizma-sibensko-kninske-zupanije.pdf>

VisitTuscany (2026).PortoErcole.

URL: <https://www.visituscany.com/en/towns-and-villages/argentario-porto-ercole/>

Visit-corcica.com (2026). Presentation.

URL:<https://www.visit-corsica.com/en/Mon-sejour/Patrimoine-culturel/Tout-le-patrimoine-culturel/SAINT-FLORENT>

Vodovod i odvodnja Šibenik d.o.o. (2025). O nama. Povijest.

URL: <https://www.vodovodsib.hr/povijest/>

Nepublicirani podaci

Ježinac d.o.o. (2025)

HEP ODS D.O.O. Elektra Šibenik (2025)

Općina Tisno (2025).

Vodovod i odvodnja d.o.o. Šibenik (2025)

TZ Šibensko-kninske županije (2025)

Šibensko-kninska županija, Upravni odjel za gospodarstvo, turizam, poljoprivredu, ruralni razvoj i EU fondove (2025)

Ministarstvo turizma i sporta (2025)

Popis slika:

Slika 1. Struktura smještajnih kapaciteta TZM Betina u 2019.,2022.,2023. i 2024. godini, izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.	25
Slika 2. Kretanje broja dolazaka i noćenja turista na području TZM Betina u razdoblju 2019.-2024. godine (komercijalni smještaj+nekomercijalni smještaj+nautika), izvor:Evisitor, obradio Level Project d.o.o.	32
Slika 3. Kretanje broja noćenja na području TZM Betina u razdoblju 2019.-2024. godine u smještajnim objektima i lukama, izvor:Evisitor, obradio Level Project d.o.o.	32
Slika 4. Kretanje broja dolazaka na području TZM Betina u razdoblju 2019.-2024. godine u smještajnim objektima i lukama, izvor:eVisitor, obradio Level Project d.o.o.	33
Slika 5. Udio dolazaka prema turističkim zajednicama na području otoka Murtera u 2024. godini (komercijalni smještaj+nekomercijalni smještaj+nautika), izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.....	33
Slika 6. Udio noćenja prema turističkim zajednicama na području otoka Murtera u 2024. godini (komercijalni smještaj+nekomercijalni smještaj+nautika), izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.....	34
Slika 7. Kretanje broja noćenja na području TZM Betina po mjesecima u 2024.godni, izvor:eVisitor, obradio Level Project d.o.o.....	35
Slika 8. Kretanje broja dolazaka na području TZM Betina po mjesecima u 2024.godni, izvor:eVisitor, obradio Level Project d.o.o.....	35
Slika 9. Prosječna duljina boravka turista po emitivnim tržištima na području TZM Betina u 2024. godini, izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.	37
Slika 10. Dobna turista prema broju dolazaka na području TZM Betina u 2024. godini, izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.	38
Slika 11. Neto iskorištenost smještajnih kapaciteta (aktivni) prema vrsti objekta na području TZM Betina u 2024. godini (u %), izvor:eVisitor, obradio Level Project d.o.o.....	39
Slika 12. Broj ostvarenih noćenja u komercijalnom smještaju na području TZM Betina u 2024. godini. Izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.	40
Slika 13. Struktura noćenja na području TZM Betina u 2019., 2022.,2023. i 2024. godini prema grupa komercijalnog smještaja. izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.	42
Slika 14. Dolasci domaćih i stranih turista u lukama (Marina Betina i luka Betina) na području TZM Betina u razdoblju 2019.-2024.godine, izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.	44
Slika 15. Noćenja domaćih i stranih turista u lukama na području TZM Betina u razdoblju 2019.-2024.godine, izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.....	45
Slika 16. Kretanje udjela domaćih i stranih turista na području TZM Betina u razdoblju 2019.-2024. godine (u %), izvor: eVisitor, obradio Level Project d.o.o.	47
Slika 17. Mjesečna potrošnja električne energije (u kWh) na području TZM Betina tijekom 2024. godine (ukupno i smještaj), izvor: HEP ODS Elektra Šibenik, obradio Level Project d.o.o.	85
Slika 18. Brzine širokopojasnog pristupa u nepokretnoj mreži na području TZM Betina (isječak), izvor, HAKOM (2025).....	88
Slika 19. Brzine širokopojasnog pristupa u pokretnoj mreži na području TZM Betina (isječak), izvor: HAKOM (2025)	89
Slika 20. Količina prikupljenog komunalnog i miješanoga komunalnog otpada u tonama 2023. i 2024. godini na području TZM Betina, izvor: Ježinac d.o.o.. obradio: Level project d.o.o.	96
Slika 21. Udio prikupljenog miješanog komunalnog otpada po mjesecima na području TZM Betina u 2023. i 2024. godini, izvor: Ježinac d.o.o., obradio: Level project d.o.o.....	97

Slika 22. Intenzitet svjetlosnog zagađenja na području TZM Betina, izvor: Light pollution map (2025)	108
Slika 23. Zaposleni prema nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD) na području Općine Tisno 2021. godine. Izvor: DZS (2023), Popis stanovništva 2021.	124
Slika 24. Naslovna stranica službene web stranice TZM Betina, izvor: TZ-Betina.hr	130
Slika 25. Zbirka fotografija na službenoj stranici Muzeja betinske drvene brodogradnje, izvor: Muzej betinske drvene brodogradnje	132
Slika 26. Odgovor na pitanje „Imate li stalno prebivalište na području naselja Betine?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.	183
Slika 27. Odgovor na pitanje „Koliko ste dugo stanovnik Betine?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.	184
Slika 28. Odgovor na pitanje „Spolna struktura?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.	184
Slika 29. Odgovor na pitanje „Dobna struktura?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.	185
Slika 30. Odgovor na pitanje „Najviši završen stupanj obrazovanja ?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.	186
Slika 31. Odgovor na pitanje „Mjesečna primanja kućanstva?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.	186
Slika 32. Odgovor na pitanje „Koliko ste sveukupno zadovoljni razvojem turizma u Betini?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.	187
Slika 33. Odgovor na pitanje „Vama i/ili članovima Vaše uže obitelji turizam je?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.	188
Slika 34. Odgovor na pitanje „Razmislite kako sve turizam utječe na svakodnevni život u Betini – na lokalno gospodarstvo, okoliš, sigurnost u mjestu, društveni život, cijene i slično?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.	189
Slika 35. Odgovor na pitanje „Kako turistički razvoj utječe na izgled Betine– postaje li ono uslijed turističkog	190
Slika 36. Odgovor na pitanje „Što mislite o načinu korištenja javnog prostora u Betini, je li turizam javni prostor (rivu, gradske ulice i trgove, zelene površine) učinio manje ili više prikladnim za Vaše potrebe?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.	191
Slika 37. Odgovor na pitanje „Kada pomislite na život u Betini tijekom turističke sezone, predstavlja li buka veliki problem, mali problem ili uopće nije problem?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.	192
Slika 38. Odgovor na pitanje „Što mislite o pretvaranju stanova i kuća u turističke apartmane i kuće za odmor, postaje li život u Betini zbog toga lošiji ili bolji?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.	193
Slika 39. Odgovor na pitanje „Kada pomislite na život u Betini tijekom turističke sezone, predstavlja li neprimjereno odlaganje otpada veliki problem, mali problem ili uopće nije problem?“. izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.	194
Slika 40. Odgovor na pitanje „Kada pomislite na život u Betini tijekom turističke sezone, predstavlja li gužva u prometu veliki problem, mali problem ili uopće nije problem?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.	195
Slika 41. Odgovor na pitanje „Kada pomislite na život u Betini tijekom turističke sezone, predstavlja li gužva na ulicama/javnim površinama veliki problem, mali problem ili uopće nije problem?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.	196

Slika 42. Odgovor na pitanje „Općenito govoreći, koliko ste trenutno zadovoljni sa životom u Betini?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.	197
Slika 43. Odgovor na pitanje „Prema Vašem mišljenju, kako turistički razvoj utječe na duh Betine, na njihovu autentičnost?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.....	198
Slika 44. Odgovor na pitanje „Prema Vašem mišljenju, kako turistički razvoj utječe na očuvanje tradicije, običaja i kulture Betine?“, izvor: Anketni upitnik lokalnog stanovništva, obradio Level Project d.o.o.....	199
Slika 45. Odgovor na pitanje „Spolna struktura?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.....	200
Slika 46. Odgovor na pitanje „Dobna struktura?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.....	201
Slika 47. Odgovor na pitanje „Najviši završen stupanj obrazovanja ?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.....	202
Slika 48. Odgovor na pitanje „Mjesečna primanja kućanstva ?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.....	203
Slika 49. Odgovor na pitanje „Vi ste – zaokružite što Vas najbolje opisuje (samo jedan odgovor)“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.....	204
Slika 50. Odgovor na pitanje „Vaša zemlja stalnog boravka je?“ izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.....	205
Slika 51. Odgovor na pitanje „Koliko ste zadovoljni svojim cjelokupnim boravkom u ovoj destinaciji?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.....	206
Slika 52. Odgovor na pitanje „U kojoj mjeri je boravak u ovoj destinaciji ispunio Vaša očekivanja?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.....	207
Slika 53. Odgovor na pitanje „Kako biste ocijenili svoj boravak u ovoj destinaciji?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.	208
Slika 54. Odgovor na pitanje „Koliko je vjerojatno da ćete ovo mjesto preporučiti prijateljima, rodbini ili kolegama?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.....	209
Slika 55. Odgovor na pitanje „Kojim ste prijevoznim sredstvom doputovali u ovu destinaciju (ako ste koristili više vrsta prijevoznih sredstava, označite ono kojim ste prevalili najveći dio puta)?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.	210
Slika 56. Odgovor na pitanje „U kojoj Vam mjeri gužva na ulicama/trgovima/atrakcijama predstavlja problem tijekom Vašeg boravka u destinaciji?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.....	211
Slika 57. Odgovor na pitanje „Koliko ste zadovoljni ljepotom mjesta?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.....	212
Slika 58. Odgovor na pitanje „Koliko ste zadovoljni uređenošću mjesta?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.....	213
Slika 59. Odgovor na pitanje „Koliko ste zadovoljni uređenošću glavnih atrakcija u ovoj destinaciji?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.....	214

Slika 60. Odgovor na pitanje „U kojoj Vam mjeri buka na javnim prostorima (ulicama, trgovima, atrakcijama) predstavlja problem tijekom Vašeg boravka u destinaciji?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.....	215
Slika 61. Odgovor na pitanje „Koliko ste zadovoljni prometom u mjestu (protočnost prometa, parkirališta)?“, izvor: Anketni upitnik turista i jednodnevnih posjetitelja, obradio Level Project d.o.o.....	216

Popis tablica:

Tablica 1. Profil destinacije TZM Betina.....	10
Tablica 2. Ključni strateški dokumenti i politike relevantne za razvoj destinacije TZM Betina, izvor: Program UN-a za održivi razvoj 2030., GTSC, ETSC, NRS 2030, Level Project d.o.o., MINTS, Šibensko-kninska županija, Institut za turizam, obradio Level Project d.o.o.....	17
Tablica 3. Definicija grupa smještajnih objekata na području TZM Betina, izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.	23
Tablica 4. Broj registriranih kreveta na području TZM Betina u razdoblju 2018.-2024. godina prema vrstama komercijalnih smještajnih kapaciteta. U pretposljednja dva stupca prikazana je promjena broja kreveta u 2024. u odnosu na 2019. (stupac Δ 24/19), odnosno 2023. godinu (stupac Δ 24/23), izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.	24
Tablica 5. Broj registriranih kreveta na području TZM Betina u razdoblju 2019.-2024. godine prema vrstama nekomercijalnih smještajnih kapaciteta, izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.....	26
Tablica 6. Broj registriranih nekomercijalnih kreveta i objekata na području TZM Betina (uključujući kuće i stanove za odmor), izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.	26
Tablica 7. Broj objekata po kategorijama smještaja na području TZM Betina u 2024. godini, izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.....	28
Tablica 8. Broj kreveta po kategorijama smještaja na području TZM Betina u 2024. godini, izvor: eVisitor, obradio Level project d.o.o.....	29
Tablica 9. Broj ostvarenih noćenja na području TZM Betina u razdoblju 2019.-2024. godine prema vrstama smještajnih kapaciteta u komercijalnom smještaju. U posljednja dva stupca prikazana je promjena broja noćenja u 2024. u odnosu na 2019. (stupac Δ 24/19), odnosno 2023. godinu (stupac Δ 24/23), izvor:eVisitor, obradio Level Project d.o.o.	41
Tablica 10. Broj noćenja, kreveta i objekata u nekomercijalnom smještaju u razdoblju 2019.-2024. godine na području TZM Betina, izvor:eVisitor, obradio Level Project d.o.o.	42
Tablica 11. Udjeli noćenja turista prema zemlji dolaska na području TZM Betina u 2019., 2022., 2023. i 2024 godini, izvor:eVisitor, obradio Level Project d.o.o.	48
Tablica 12. Udjeli dolazaka turista prema zemlji dolaska na području TZM Betina u 2019., 2022., 2023.i 2024.godini, izvor:eVisitor, obradio Level Project d.o.o.	49
Tablica 13. Kretanje broja dolazaka i noćenja domaćih i stranih turista na području TZM Betina u 2024. godini izvor:eVisitor, obradio Level Project d.o.o.	50
Tablica 14. Ugostiteljski objekti sukladno Zakonu o ugostiteljskoj djelatnosti na području TZM Betina, izvor: MINTS, terensko istraživanje Level Project d.o.o.....	53
Tablica 15. Broj izdanih računa u vršnim danima turističke sezone 2024. godine (odabir najfrekventnijih dana) u Betini u djelatnosti restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanje hrane te djelatnosti pripreme i usluživanja pića, izvor: MINTS, 2024, obradio Level Project d.o.o.....	54
Tablica 16. Turističke usluge prema Zakonu o pružanju usluga u turizmu na području destinacije TZM Betina, izvor: info brošura TZM Betina.....	56

Tablica 17. Primarna turistička infrastruktura na području TZM Betina, izvor: Registar javne turističke infrastrukture, izvod TZM Betina	82
Tablica 18. Sekundarna turistička infrastruktura TZM Betina, izvor: Registar javne turističke infrastrukture, izvod TZM Betina.....	83
Tablica 19. Potrošnja električne energije (u kWh) prema vrstama potrošača na području TZM Betina tijekom 2024. godine, izvor: HEP ODS Elektra Šibenik, obradio Level Project d.o.o.	85
Tablica 20. Mjesečna potrošnja električne energije (u kWh) u smještajnim objektima na području TZM Betina tijekom 2023. i 2024. godine, izvor: HEP ODS Elektra Šibenik, obradio Level Project d.o.o.	86
Tablica 21. Mjesečna potrošnja električne energije (kWh) u kućanstvima na području TZM Betina tijekom 2023. i 2024. godine, izvor: HEP ODS Elektra Šibenik, obradio Level Project d.o.o.....	86
Tablica 22. Kretanje broja priključaka na sustav vodoopskrbe na području TZM Betina za razdoblje 2020.-2024. godine, izvor: Vodovod i odvodnja d.o.o., obradio Level Project d.o.o.	91
Tablica 23. Kretanje potrošnje vode u kućanstvima i gospodarskim objektima na području TZM Betina za razdoblje 2020.-2024. godine, izvor: Vodovod i odvodnja d.o.o., obradio Level Project d.o.o.....	92
Tablica 24. Kretanje potrošnje vode po mjesecima u kućanstvima i gospodarskim objektima na području TZM Betina u 2022. godini, izvor: Vodovod i odvodnja d.o.o., obradio Level Project d.o.o.....	92
Tablica 25. Kapaciteti i popunjenost javnih parkirališta na području TZM Betina u 2025. godini, izvor: Ježinac d.o.o., obradio Level Project d.o.o.	100
Tablica 26. Kakvoća mora za kupanje na plažama na području TZM Betina, izvor: Vrtlac.izor.hr	106
Tablica 27. Građevinsko područje naselja Betina prema vrstama namjena i statusu izgrađenosti, izvor: PPUO Tisno, XI.izmjene i dopune, izvor: Akteracija d.o.o.....	112
Tablica 28. Izdvojena građevinska područja izvan naselja za gospodarsku namjenu-ugostiteljsko-turističku na području TZM Betina, izvor: PPUO Tisno, XI.izmjene i dopune, Akteracija d.o.o.	114
Tablica 29. Analiza stanja digitalizacije destinacije, izvor: Općina Tisno, TZM Betina, Ježinac d.o.o., Muzej betinske drvene brodogradnje, HAKOM, eVisitor, web platforme iznajmljivača; obradio Level project d.o.o.	119
Tablica 30. Broj stanovnika po naseljima na području Općine Tisno 2011. i 2021. godine te međupopisna promjena, izvor: DZS (2013), Popis stanovništva 2011. i DZS (2022), Popis stanovništva 2021.	122
Tablica 31. Spolni i dobni sastav naselja Betina prema Popisu stanovništva 2021. godine. Izvor: DZS (2022), Popis stanovništva 2021. godine.	123
Tablica 32. Kretanje broja zaposlenih i nezaposlenih na području Općine Tisno u mjesecu srpnju i prosincu 2018.-2025.godine, izvor: HZMO, HZZ; obradio Level Project	125
Tablica 33. Broj zaposlenih u Općini Tisno u 2024.godini, izvor:MINTS	125
Tablica 34. Popis turističkih atrakcija i njihove pristupačnosti osobama s invaliditetom na području TZM Betina, izvor: Level project d.o.o, TZM Betina (procjena).....	139
Tablica 35. Turistički proizvodi na području TZM Betina, izvor Level project d.o.o.	153
Tablica 36. Segmentacija ciljnih skupina turista na području TZM Betina, izvor. Level project d.o.o.....	154
Tablica 37. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete turističkog proizvoda obiteljskog turizma (Sunce i more) na području TZM Betina	156

Tablica 38. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete nautičkog turizma na području TZM Betina	157
Tablica 39. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete ugostiteljstva na području TZM Betina	158
Tablica 40. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete turizma baštine na području TZM Betina	159
Tablica 41. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete događanja i manifestacija na području TZM Betina	160
Tablica 42. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete cikloturizma na području TZM Betina	161
Tablica 43. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete pješaćenja na području TZM Betina	162
Tablica 44. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete ronilačkog turizma na području TZM Betina	163
Tablica 45. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete ruralnog turizma na području TZM Betina	164
Tablica 46. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete ekoturizma na području TZM Betina	165
Tablica 47. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete poslovnog turizma na području TZM Betina	166
Tablica 48. Razvojni i marketinški potencijal za razvoj i podizanje kvalitete ponude adrenalinskih sportova na području TZM Betina	167
Tablica 49. Komparativna analiza turističkog prometa na području TZM Betina s u usporedbi ostalim TZ-ovima na otoku Murteru (komercijalni smještaj + nekomercijalni smještaj + promet u lukama) izvor:eVisitor i DZS, obradio Level Project d.o.o.	177
Tablica 50. Komparativna analiza ponude smještaja TZM Betina s konkurentima u usporedbi ostalim TZ-ovima na otoku Murteru, izvor:eVisitor, obradio Level Project d.o.o.	179
Tablica 51. Komparativna analiza dobne strukture turista koji dolaze na područje TZM Betina u usporedbi ostalim TZ-ovima na otoku Murteru, izvor:eVisitor, obradio Level Project d.o.o. ...	180
Tablica 52. Komparacija glavnih emitivnih tržišta prema broju noćenja TZM Betina i ostalih TZ-ova na otoku Murteru u 2024. godini, izvor:eVisitor, obradio Level Project d.o.o.	181
Tablica 53. Popis obveznih pokazatelja održivosti na razini destinacije. Izvor: Pravilnik o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma NN 112/24.....	218
Tablica 54. Strateški smjer i prioriteti razvoja destinacije TZM Betina, izvor: Level Project d.o.o.	301
Tablica 55. Strateški ciljevi Plana upravljanja destinacijom TZM Betina, izvor: Level Project d.o.o.....	304
Tablica 56. Popis mjera i aktivnosti/projekata unutar Strateškog cilja 1. „Održivo upravljanje i smanjivanje negativnih utjecaja turizma“	307
Tablica 57. Popis mjera i aktivnosti/projekata unutar Strateškog cilja 2. „Podizanje kvalitete destinacijskog lanca vrijednosti“	311
Tablica 58. Popis mjera i aktivnosti/projekata unutar Strateškog cilja 3. „Unaprjeđenje sustava upravljanja razvojem turizma“	313
Tablica 59. Popis mjera i aktivnosti/projekata unutar Strateškog cilja 4. „Unaprjeđenje komunikacije i tržišne prepoznatljivosti destinacije“	315

